

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

DISERTAČNÍ PRÁCE

KONRÁD FISCHER

Život a dílo borovanského probošta

Autor práce: Mgr. Tomáš Hunčovský
Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

České Budějovice 2021

Prohlašuji, že svoji disertační práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své disertační práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Lhenicích 25. ledna 2021

.....

PODĚKOVÁNÍ

Valná část této práce vznikala v době tzv. koronavirové krize, kdy řada institucí (včetně archivů) fungovala v omezeném režimu a některé státy kompletně uzavřely své hranice. Tyto okolnosti pochopitelně ztížily i podmínky studia archivních pramenů. Badatelé museli nejspíše spoléhat na ochotu zaměstnanců archivů, kteří byli nuceni jim zprostředkovávat archiválie jinou než prezenční formou. Rád bych proto na tomto místě vyjádřil upřímné poděkování všem archivářům, kteří v této nelehké době plnili s maximálním nasazením své poslání a navzdory uvedeným komplikacím mi vždy dokázali zpřístupnit požadované materiály.

Speciální poděkování patří Dr. Karlu Holubarovi z klášterního archivu v Klosterneuburgu, jenž mi s obdivuhodnou rychlostí poskytl písemnosti týkající se Fischerova působení v tamním klášteře, a PhDr. Michalu Morawetzovi, Ph.D. ze Státního oblastního archivu v Třeboni, kterému se v archivních fondech pokaždé podařilo vypátrat mnohem více užitečného materiálu, než jsem původně žádal. Zapomenout nesmím ani na Gerharda Bolla z Waldshut-Tiengenu, díky němuž jsem získal přístup k několika zahraničním odborným článkům, které mi pomohly vyjasnit si otázky spojené s Fischerovým mládím.

Řada pasáží, myšlenek a interpretací v této práci by zůstala pouze na půli cesty, kdyby nebylo cenných rad a připomínek od doc. PhDr. Marie Ryantové, CSc. Navzdory časovému vytížení mi byla vždy ochotna okamžitě podat pomocnou ruku, čehož si velmi vážím a mnohokrát jí za to děkuju.

Největší poděkování však patří mé přítelkyni, která nejenže mě během psaní neustále podporovala, ale navíc s železnou trpělivostí respektovala, že jsem večery místo ní trávil s Konrádem Fischerem.

ANOTACE

Disertační práce je věnována osobě a dílu borovanského probošta Konráda Fischera (1631–1701). Na základě studia dochovaných pramenů v českých i zahraničních archívech je v první části nejprve rekonstruován Fischerův život, který se odehrával během bouřlivých let třicetileté války a v časech poválečného vývoje. Pozornost je zaměřena na Fischerovo mládí, vzdělání, vstup do řádu řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu a působení v borovanském klášteře, kde byl v roce 1677 zvolen proboštem. Druhá část práce je věnována kodikologickému rozboru a obsahové analýze Fischerova díla o historii borovanského klášteře, které sepsal na konci života a jehož originál je v současnosti deponován v treboňském oddělení Státního oblastního archivu v Třeboni. Poslední část práce zahrnuje kritickou edici tohoto díla, doplněnou o jmenné a zeměpisné a místní rejstříky.

ANNOTATION

The thesis is dedicated to the person and work of the Borovan provost Conrad Fischer (1631–1701). Based on study of the preserved sources in Czech and foreign archives is in the first part primarily reconstructed the life of Fischer, which took place during the turbulent years of the Thirty Years' War and in the times of the post-war development. The attention is focused on youth of Fischer, education, entry into the order of Augustinian Canons in Klosterneuburg and work in the Borovan Monastery, where he was elected provost in the year 1677. The second part of the thesis is dedicated to codicological analysis and content analysis of the work about history of the Borovan Monastery by Fischer, which he wrote at the end of his life and which original is in the present deposited in Trebon department of the State Regional Archives Trebon. The last part of the thesis includes the critical edition of this work, complemented by nominal and geographical and local registers.

OBSAH

1. Úvod	7
2. Život	19
2.1 Rodinné zázemí a mládí	19
2.2 Řeholním kanovníkem v Klosterneuburgu	30
2.3 Intermezzo: klášter augustiniánských kanovníků v Borovanech	38
2.4 Řeholním kanovníkem v Borovanech.....	54
2.5 Probošt Konrád Fischer.....	66
2.5.1 Volba a instalace	66
2.5.2 V čele kanonie.....	76
2.5.3 Probošt a poddaní kláštera	93
2.6 Smrt.....	111
3. Dílo	116
3.1 Kodikologický (vnější) popis rukopisu.....	117
3.2 Obsahová analýza rukopisu.....	119
3.2.1 Od založení kláštera do prvního zrušení v roce 1564	121
3.2.2 Od obnovení kláštera roku 1631 do zvolení Fischera proboštem	125
3.2.3 Éra probošta Konráda Fischera	127
4. Edice	130
4.1 Ediční poznámka.....	130
4.1.1 Obecné zásady.....	130
4.1.2 Jazykově latinské texty	132
4.1.3 Jazykově české a německé texty	133
4.2 <i>Historia Monasterii B. M. V. Visitantis in Borowan</i>	135
4.3 Jmenný rejstřík.....	296
4.4 Zeměpisný a místní rejstřík.....	320
5. Závěr	341
6. Obrazové přílohy	344
7. Seznam pramenů a literatury	353
7.1 Nevydané prameny	353
7.2 Vydané prameny a staré tisky	357
7.3 Literatura.....	358
8. Seznam zkratek	376
9. Seznam obrazových příloh	378

1. Úvod

V letech 1765–1768 byla z iniciativy probošta Augustina Dubenského v Borovanech vystavena honosná trojkřídla budova prelatury, která měla nahradit původní nevelké budovy kláštera a sloužit jako reprezentativní sídlo řeholních kanovníků sv. Augustina.¹ Tato dominanta borovanského náměstí, které místní v současnosti neřeknou jinak než „zámek“, však svému účelu sloužila pouze do roku 1785. Tehdy byla borovanská kanonie v rámci josefinských reforem zrušena a veškeré klášterní jmění o dva roky později prodáno Schwarzenbergům, kteří budovy upravili na obydlí faráře a knížecích zaměstnanců a z někdejší prelatury zřídili zámek.

S odchodem posledních řeholních kanovníků z Borovan zůstala ponechána napospas klášterní krypta, jež se nachází pod kostelem Navštívení Panny Marie. V minulosti sloužila jako místo posledního odpočinku zdejších členů řádu a příležitostně i příslušníků rodu Kořenských z Terešova. V roce 1914 nechal kryptu otevřít borovanský farář Václav Šílený. V přední části byla nalezena hromada kostí bez jakéhokoliv označení. V zadní, odpovídající přibližně velikosti presbytáře, ležely polorozpadlé dřevěné rakve s kostrami řeholních kanovníků. Otevření krypty přilákalo celou řadu zájemců, nicméně jejich chování na tomto pietním místě faráře natolik pohoršilo, že svého kroku vzápětí litoval. „*Mrtví ať mají pokoj a ať zůstanou ušetřeni lidské neuctivosti a – zloby*“,² poznamenal později s varováním, aby jeho nástupci podobnou chybu neopakovali.

¹ V souladu s nejnovějšími výzkumy v oblasti terminologie bude v této práci používán pro označení řádu oficiální termín *řeholní kanovníci sv. Augustina*, jeho zkrácená verze *řeholní kanovníci*, případně pojem *augustiniánští kanovníci*. K tomu blíže Pavel KRAFL – Petra MUTLOVÁ – Dana STEHLÍKOVÁ, *Řeholní kanovníci sv. Augustina v Lanškrouně. Dějiny a diplomatář kláštera*, Praha 2010, s. 39–40. K problematice označení pak podrobně P. KRAFL, „*Debemus caritatis operibus ferventer intendere*“. *Výzkumy dějin řeholních kanovníků sv. Augustina v Čechách a na Moravě období středověku za uplynulá desetiletí*, Časopis Matice moravské 128, 2009, s. 147–169, zde s. 148–155.

² Srv. Šíleného zápis ve farní kronice; *Liber memorabilium territorii parochialis Borovanensis* (dále jen *Liber memorabilium*), pag. 173; digitální kopii borovanské farní kroniky disponuje Státní okresní archiv České Budějovice (dále jen SOKA ČB), mikrofilm č. 54.

V jedné z těchto rakví jsou uloženy ostatky Konráda Fischera, jenž byl pohřben do krypty v létě roku 1701.³ Tento polozapomenutý probošt se narodil 24. listopadu 1631 v Krenkingenu, malé vesnici na jihu Německa. Dne 2. února 1652 zahájil noviciát u augustiniánských kanovníků v rakouském Klosterneuburgu a přesně o rok později zde složil slavné řeholní sliby. Dne 2. února 1656 byl vysvěcen na kněze. Na konci října 1658 opustil Klosterneuburg a odebral se s několika dalšími řeholními kanovníky do obnoveného kláštera v Borovanech, kde byl 21. dubna 1677 zvolen proboštem.⁴

Konrád Fischer patřil ke generaci řeholních kanovníků, jejichž posláním se stala obnova klášterních statků ve třicetiletou válkou zdecimované Evropě. Během svého života měl celou řadu příležitostí, aby se na vlastní oči přesvědčil o šrámech, který tento konflikt napáchal na duši a majetku tehdejší populace. Pro mnoho Fischerových současníků bylo 17. století stoletím těžké sklíčenosti a pesimismu. Když se v roce 1683 někdejší švédská královna Kristýna ohlížela za uplynulými událostmi, musela konstatovat, že „v tomto století je celý svět ve zbrani. Jeden druhého zastrášujeme, jeden druhého se bojíme. Nikdo nedělá, co chce, nebo co by mohl dělat. Nikdo neví, kdo vyhrál, či kdo prohrál, ale všichni velmi dobře víme, že celý svět žije ve strachu“.⁵

Lokální války, které probíhaly v Evropě prakticky po celé 17. století, ovšem nebyly jediným zdrojem nejistoty, která sužovala muže i ženy, děti a starce, bohaté či chudé. Mor, epidemie, přírodní katastrofy a hladomory, jež se zčistajasna objevovaly a zanechávaly po sobě zkázu, vyvolávaly ve všech vrstvách obyvatelstva minimálně rovnocenné obavy jako řádění vojáků. V okamžiku, kdy pominula jedna hrozba, mohla se zčistajasna objevit další. Zápas o přežití by se tak v 17. století dal přirovnat k boji s lernskou Hydrou – jakmile jí byla useknuta jedna hlava, tím víc jich opět narostlo.

Konrád Fischer sice prožil značnou část svého života zavřený za zdmi kláštera, nedokázal se však ukrýt před nemocí, která se stala příčinou jeho smrti. V okamžiku, kdy

³ Státní oblastní archiv v Třeboni (dále jen SOA v Třeboni) – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 360 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1689–1723), pag. 99.

⁴ TAMTÉŽ, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 108v; Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5, pag. 130.

⁵ Geoffrey PARKER, *Global Crisis. War, Climate Change and Catastrophe in the Seventeenth Century*, New Haven 2014, s. 29 (přel. T. Hunčovský, stejně tak všechny další citace z cizojazyčné literatury a pramenů).

zemřel, zanechal po sobě rozpracovaný rukopis o historii borovanského kláštera, na němž začal pracovat v roce 1693. Toto dílo zůstávalo až do zrušení kanonie skryto v klášterním archivu a i po převezení do schwarzenberského archivu v Třeboni trvalo delší čas, než konečně spatřilo světlo světa v odborných pracích.

Fischerovo jméno se tak nevyskytuje v monumentální knize *Die Schriftsteller der noch bestehenden Augustiner-Chorherrenstifte Österreichs von 1600 bis auf den heutigen Tag*, v níž klosterneuburský řeholní kanovník a archivář Berthold Otto Černík s pečlivostí zpracoval soupis děl augustiniánských kanovníků působících v Rakousku od roku 1600 do počátku 20. století.⁶

Poprvé tak můžeme spatřit odkaz na Fischerův rukopis v roce 1899 v drobné stati treboňského archiváře Františka Mareše (1850–1939), jenž se s jeho pomocí pokusil lokalizovat místo úmrtí Žižkova bratra Jaroslava.⁷ Ani toto zveřejnění však nezvýšilo zájem o Fischerovo dílo a to v průběhu 20. století zůstávalo stále na okraji pozornosti badatelů. Ke své práci ho ojediněle využívali pouze ti, kdo se zabývali buď přímo dějinami borovanského kláštera či městečka, nebo tématy spojenými s tamním regionem.⁸

Rukopis však nabízí mnohem více látky ke studiu a pozornost by si zasloužil především od těch, kdož se specializují na aktuální koncepty moderního bádání (od dějin čtení a psaní přes symbolické jednání až po dějiny mentalit). Nehledě na to, že každé dílo toho nejvíce vypovídá především o svém autorovi, čímž se prakticky stává klíčovým pramenem pro sepsání biografie dané osoby.

Navzdory tomu, že zájem o klášterní historiografii v raném novověku je v českém prostředí v posledních letech na vzestupu, stále se jedná o okrajové téma, jemuž se

⁶ Berthold Otto ČERNÍK, *Die Schriftsteller der noch bestehenden Augustiner-Chorherrenstifte Österreichs von 1600 bis auf den heutigen Tag*, Vídeň 1905, s. 205–273.

⁷ František MAREŠ, *Bratr Žižkův Jaroslav z Trocnova*, Časopis Musea Království českého 73, 1899, s. 75–77.

⁸ Srv. Jan PETŘÍK, *Trocnov v XVII. století*, Jihočeský sborník historický (dále jen JSH) 5, 1932, č. 3, s. 73–88; TÝŽ, *Třeboňsko po českém povstání*, Tábor 1932; Oldřich ŠEDA, *Matěj Kozka z Rynárce a sekularizace borovanské augustiniánské řeholní kanonie v šedesátých letech 16. století*, JSH 37, 1968, č. 3, s. 87–97, 133–143 a 225–238; Herbert PEXA, *Peter von Linden. Vom Linzer Bürger zum geadelten Gutsbesitzer in Böhmen und Stifter des Klosters Forbes (Borovany)*, in: *Historisches Jahrbuch der Stadt Linz 1979*, Linz 1980, s. 21–58; TÝŽ, *Borovany v letech 1600–1663*, JSH 55, 1986, č. 3, s. 113–120; TÝŽ, *Historie borovanské rebelie 1680–1740*, Borovany 1990.

systematicky věnuje pouze hrstka badatelů. Pozitivní je, že tito badatelé svoji pozornost zaměřují nejen na rukopisy řeholníků z tzv. mladších řádů (tj. jezuité, kapucíni a piaristé),⁹ ale i pracím členů řádů tzv. starších (tj. augustiniáni, benediktini, cisterciáci, dominikáni, františkáni, kartuziáni, premonstráti atd.).¹⁰ Autoři studií se kromě toho

⁹ Z nejnovějších prací k mladším řádům alespoň výběrově: Václav BARTUŠEK, *Obraz barokní inteligence v kronice benešovských piaristů*, in: Středočeský sborník historický 40, 2014, s. 5–37; Marek BRČÁK, *Kroniky českých a moravských kapucínských řeholních domů ze 17. a 18. století*, Folia Historica Bohemica (dále jen FHB) 29, 2014, č. 2, s. 383–407; Kateřina BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, *Ad quae ministeria talentum habet? Pro historico domus*, in: Heidemarie BACHHOFER – K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – Tomáš ČERNUŠÁK (edd.), *Ordenshistoriographie in Mitteleuropa. Gestaltung und Wandlung des institutionalen und persönlichen Gedächtnisses in der Frühen Neuzeit (Monastica historia 2)*, St. Pölten – Praha 2015, s. 192–218; Ivana ČORNEJOVÁ, *Tomáš Antonín Putzlacher a jeho přínos pro historiografii Tovaryšstva Ježíšova*, FHB 30, 2015, č. 2, s. 411–418; Klára ZÁŘECKÁ, *Diarium Collegi Reginaehradecensis (1662–1666). Historiografický pramen z prostředí Tovaryšstva Ježíšova*, FHB 31, 2016, č. 2, s. 199–236;

¹⁰ Ke klášterní historiografii tzv. starších řádů nejnověji: Filip HRADIL, *Barokní analistika lateránských kanonií v Olomouci a Šternberku v 18. století*, in: I. ČORNEJOVÁ (ed.), *Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci (Sborník příspěvků z pracovního semináře konaného ve Vranově u Brna ve dnech 4.–5. 6. 2003)*, Praha 2003, s. 252–265; Jana OPPELTOVÁ, *P. Aloysius a S. Balbino. Život a dílo Aloise Jana Hackenschmidta, tepelského analyisty a přítele Bohuslava Balbína*, Acta Universitatis Carolinae. Historia Universitatis Carolinae Pragensis 50, 2010, č. 1, s. 85–98; F. HRADIL, *Paměť a identita. Narativní prameny z prostředí českých a moravských augustiniánských kanonií v raném novověku*, Zprávy vlastivědného muzea v Olomouci, 2011, č. 302, s. 3–21; Jakub ZOUHAR, *Přehled dějepisectví dominikánského řádu v Čechách a na Moravě v 16.–18. století III*, FHB 29, 2014, č. 2, s. 409–421; Jindra PAVELKOVÁ, *Historiografické práce B. Pitra, A. Habricha a G. Lefevra v archivu rajhradského kláštera*, FHB 29, 2014, č. 2, s. 435–447; Lenka MARTÍNKOVÁ, „Podivné sepsání“. *Málo známý pramen k dějinám karmelitánského kláštera v Pacově*, FHB 29, 2014, č. 2, s. 423–434; Jiří WOLF, *Osečtí cisterciáci doby barokní Malachias Welcker a Anton Edelmann a jejich rukopisné „kroniky“*, FHB 29, 2014, č. 2, s. 371–382; Karel MAREŠ, *Augustiniánský historiograf Valentin Weidner a jeho dvě klášterní kroniky*, FHB 30, 2015, č. 2, s. 387–409; problematice je rovněž věnován celý sborník, viz H. BACHHOFER – K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – T. ČERNUŠÁK (edd.), *Ordenshistoriographie*; J. ZOUHAR, *Přehled benediktinského dějepisectví v českých zemích*, Konštantínove listy 9, 2016, č. 2, s. 39–73; F. HRADIL,

neomezují pouze na díla řeholníků, ale snaží se celkové poznání obohatit i o dějepisectví pěstované v ženských kláštorech.¹¹ Komparace dosavadních zjištění přináší o klášterní historiografii celou řadu zajímavých informací, které mohou posloužit k odhalení shodných rysů, a vést tak k určitému zevšeobecnění.

Kromě odborných studií začala před deseti lety vznikat také *Bio-bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku*,¹² jejíž primární funkcí je v elektronické podobě zpřístupňovat životopisné údaje o řeholnicích a evidovat, klasifikovat a analyzovat historiografická díla a narativní prameny řádové provenience.¹³ Na tento projekt navázalo nedávne vydání biografického slovníku,¹⁴ který přináší více jak 1 100 abecedně seřazených biogramů včetně popisu děl jednotlivých řeholníků.¹⁵

Přestože k celému tématu dosud chybí jakákoliv hlubší syntéza, je nutné dosavadní stav bádání ocenit, neboť předchozími generacemi historiků zůstávala raně novověká

Rosa Trebonea. Raně novověký kvítek z knihovny třeboňského kláštera, FHB 31, 2016, č. 1, s. 67–84; Tomáš VELIČKA, *Postoloprtské klášterní kroniky 17. a 18. století*, in: *Porta Bohemica. Sborník historických prací*, Litoměřice 2017, č. 8, s. 41–82; Vendula ŠMÍDOVÁ, *Rosa Trebonea. Výběrová edice rukopisu A 28*, Brno 2017 (= bakalářská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně). V této souvislosti je nutno upozornit i na práci Veroniky Čapské, která využila klášterní diára k rekonstrukci modelu servitského života v habsburské monarchii; Veronika ČAPSKÁ, *Představy společnosti a strategie sebe prezentace. Řád servitů v habsburské monarchii (1613–1780)*, Praha 2011, s. 108–145.

¹¹ K historiografii v ženských kláštorech např. Jan ZDICHYNEC, *Narativní prameny vybraných klášterů cisterciáček v českých zemích*, FHB 29, 2014, č. 2, s. 347–370; Jarmila KAŠPÁRKOVÁ, „Und ist zur Gedächtnus, daß...“. *Ženské františkánské kláštery a utváření paměti v kontextu nároků řádového dějepisectví*, FHB 30, 2015, č. 2, s. 369–386.

¹² Dostupné na webové adrese <http://reholnici.hiu.cas.cz> (stav k 1. březnu 2020).

¹³ K celému projektu blíže Hedvika KUCHAROVÁ – J. OPPELTOVÁ – K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, *Historiografické a biografické prameny v prostředí českých, moravských a slezských řeholních domů raného novověku. K formám zpřístupňování rukopisů a metodám jejich formálního a obsahového popisu*, FHB 30, 2015, č. 1, s. 197–219.

¹⁴ K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – J. KAŠPÁRKOVÁ a kol., *Historiam scribere. Řádová historiografie raného novověku, II., Biografický slovník*, Praha 2018.

¹⁵ Ve stále aktualizované elektronické verzi databáze ani v tištěném slovníku se však osoba ani dílo Konráda Fischera dosud nenachází (stav k lednu 2021).

klášterní historiografie prakticky ignorována.¹⁶ To se pochopitelně odvíjelo od obecně nízkého zájmu o dějiny klášterů v pobělohorském období.

Zatímco ve středověku byla Evropa poseta tisíci kláštery a opatstvími a mniši hráli při formování společnosti naprosto primární roli,¹⁷ během reformace došlo k jejich celkovému úpadku a v zemích, kde se protestantství stalo oficiálním náboženstvím, jich celá řada v podstatě zanikla. Mezi historiky panoval běžně zastávaný názor, že v katolických zemích kláštery období reformace sice přežily, nicméně jejich počet i vliv se zmenšil a klášterní majetky byly v některých případech převáděny k jiným účelům.¹⁸

Nejnovější výzkumy však ukazují, že v oblastech, kde si katolictví dokázalo udržet své pozice, případně je obnovilo, kláštery nejen že přežily, nýbrž byly opět na vzestupu a začaly nebývale prosperovat. To platí pro Francii, jižní Nizozemí, Španělsko, Portugalsko, Itálii, jižní Německo, Polsko, části Švýcarska a rozlehlé země habsburské monarchie ve střední a východní Evropě. Okolo roku 1750 bylo v katolické Evropě již přes 15 000

¹⁶ Existuje sice několik výjimek, ty však pouze potvrzují pravidlo; srv. Antonín PODLAHA, *Předchůdcové Schmidlovi v historiografii české provincie Tovaryšstva Ježíšova*, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 39–48; Jan MORÁVEK, *Schmidl, Balbín, Ware. Příspěvek k jezuitské historiografii v Čechách*, Český časopis historický 29, 1913, s. 57–70; Ivo KOŘÁN, *Weidnerova chvála starožitností českých, zvláště kolovratských, Orlické hory a Podorlicko*. Sborník vlastivědných prací 5, 1973, s. 74–99; František HOFFMANN, *Tepelské anály*, Studie o rukopisech 27, 1989–1990, s. 95–112; J. OPPELTOVÁ, *Narativní prameny vzniklé v prostředí premonstrátské kanonie Klášterní Hradisko u Olomouce v 17. a 18. století*, in: Marie MACKOVÁ – J. OPPELTOVÁ (edd.), *Slavme chvíli. Sborník k 70. narozeninám Jana Bistříckého*, Ústí nad Orlicí 1999, s. 83–121. Bez povšimnutí zůstala klášterní historiografie v díle Františka Kutnara (a Jaroslava Marka), přestože mezi autory uvádí řadu řeholníků, srv. František KUTNAR, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví I. Od počátků národní kultury až po vyznění obrodného úkolu dějepisectví v druhé polovině 19. století*, Praha 1973, s. 70–76, 101–107, a doplněné a přepracované vydání: František KUTNAR – Jaroslav MAREK, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*, Praha 1997, s. 91–113, 143–151.

¹⁷ Giovanni MICCOLI, *Mniši*, in: Jacques Le Goff (ed.), *Středověký člověk a jeho svět*, Praha 1999, s. 39–67, zde s. 40.

¹⁸ S tímto názorem se lze setkat i v respektované práci Hugh Lawrence; srv. Hugh LAWRENCE, *Dějiny středověkého mnišství*, Praha 2001, s. 289–290.

mužských a nejméně 10 000 ženských klášterů, v nichž přebývalo přinejmenším 350 000 řeholníků a řádových sester.¹⁹

V letech 1650–1780 můžeme po celé Evropě sledovat velkolepé barokní přestavby původních klášterů, které se mohly uskutečnit jen díky stabilním příjmům klášterních pokladen a přízni jejich patronů a dobrodinců. Souběžně s narůstajícím jměním a vlivem se však začalo objevovat čím dále více kritiků klášterního života. Význačný německý historik a právník Samuel Pufendorf (1632–1694), jenž v roce 1667 publikoval knihu o německé říši, hovoří o „*nezměrném bohatství klášterů*“ a „*zástupech vyholených temen, které okolo nich krouží*“.²⁰ Posměšné označení řeholníků, s nímž se v textu setkáváme, signalizuje odpor namířený proti klášterním komunitám, který vyvrcholil ve druhé polovině 18. století, kdy se kláštery a potažmo celá katolická církev staly terčem destruktivní kritiky a otevřeného nepřátelství od osvícenců.

Zatímco Pufendorf charakterizoval řeholníky jako líné muže, jejichž jedinou výsadou je vydávání nesmyslných zvuků v kostelích či neosobní a apatické opakování modliteb,²¹ francouzský filozof Voltaire (1694–1778) zašel ještě dál a označil je za parazity žijící z píle laické populace.²² Nejtvrďší kritiky se však monasticismus dočkal od hlavního editora *Encyklopedie* Denise Diderota (1713–1784), který ve svém díle *Jeptiška* vylíčil pohnutý osud mladé dívky, jež byla nucena vstoupit proti své vůli do kláštera, kde musela čelit tělesnému a psychickému týrání od řádových sester.²³ Přestože Diderotova novela – jak sám potvrdil – byla pouhým žertem a fikcí, již se primárně snažil přimět svého přítele

¹⁹ Derek BEALES, *Prosperity and Plunder: European Catholic Monasteries in the Age of Revolution, 1650–1815*, Cambridge 2003, s. 1–2.

²⁰ Michael J. SEIDLER (ed.), *Samuel Pufendorf, The Present State of Germany*, Indianapolis 2007, s. 241. Pufendorfova kniha vyšla poprvé v roce 1667 v latině, v letech 1690 a 1696 byla uveřejněna v anglickém překladu Edmunda Bohuna (1645–1699).

²¹ TAMTÉŽ, s. 242.

²² William M. JOHNSTON – Christopher KLEINHENZ (edd.), *Encyclopedia of Monasticism*, New York 2015, s. 340.

²³ Kniha, v originále nazvaná *La Religieuse*, vyšla v českém překladu Věry Smetanové v roce 1977; Denis DIDEROT, *Jeptiška / Rameauův synovec / Jakub fatalista a jeho pán*, Praha 1977, s. 7–165. Pro české prostředí srv. karikaturu mnišských řádů v díle *Joannis Phisiophili Specimen monachologiae, methodo Linnaeana* od Ignáce Borna (1742–1791).

k návratu do Paříže, jedná se o autorovo nejkontroverznější dílo, které ještě v nedávné době budilo rozpaky.²⁴

Řeholníci v letech 1650–1780 pochopitelně nečelili útokům pouze od prominentních osob, ale často se dostávali do otevřeného konfliktu i s městskými komunitami, v jejichž správních obvodech sídlili a vlastnili majetky (pole, louky, lesy, rybníky, dvory atd.). Na českém území se se spory tohoto charakteru setkáváme v pobělohorském období naprosto běžně.²⁵ Jejich hlavní (ovšem ne jediná) příčina tkvěla v tom, že při rušení klášterů během 15. a 16. století byly klášterní statky sekularizovány a začleněny pod příslušná světská panství, případně částečně rozprodány městským obcím. Při obnovování klášterů v období protireformace pak konventy vyžadovaly navrácení těchto statků dle původních fundací, což pochopitelně naráželo na odpor u aktuálních držitelů zboží. Tyto majetkové právní spory se často vlekly desítky let a sledovat je můžeme ještě hluboko v 18. století.

Od druhé poloviny 17. století na našem území pozvolna narůstá klášterní historiografie, což má bezpochyby přímou souvislost s tím, co bylo uvedeno výše. Řeholníci, v jejichž řadách působili univerzitně vzdělaní muži, velmi dobře věděli, že pro zajištění své existence potřebují vytvořit narativ o minulosti svých klášterů, který by jim rovněž pomohl obhájit právo na jejich dědictví. Tento postup nebyl žádnou novinkou a řeholníci v něm pouze navazovali na tradici svých středověkých předchůdců.²⁶ Ti se staletí před nimi snažili v historických spisech vylíčit proces zakládání klášterů, jejich právní postavení, uchovat památku na zakladatele, doložit legitimní původ jejich majetku, bránit je před případnými útoky a zaznamenat chvályhodné působení představených a jednotli-

²⁴ Knihu v roce 1966 převedl na filmové plátno francouzský režisér Jacques Rivette (1928–2016), nicméně ještě před dokončením se film setkal s takovým odporem u veřejnosti a katolické církve, že vládní úřady podvkráté zakázaly jeho uveřejnění. Světlo světa spatřil až v roce 1967 na filmovém festivalu v Cannes.

²⁵ Spory tohoto charakteru lze pozorovat na řadě míst našeho území; srv. např. Jaroslav KADLEC, *Kláster augustiniánských kanovníků v Třeboni*, Praha 2004, s. 175–177; Stanislav MALÍK, *Spory Borovanských s klášterní vrchností*, in: TÝŽ (red.), Borovany. Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci, Borovany 1986, s. 119–120; K. MAREŠ, *Augustiniánský historiograf*, s. 389; F. HOFFMANN, *Tepelské anály*, s. 100–101; F. HRADIL, *Paměť*, s. 11.

²⁶ K motivům sepisování historických děl v klášterním prostředí ve středověku Marc BLOCH, *Feudální společnost*, Praha 2010, s. 110.

vých členů.²⁷ Společným jmenovatelem těchto prací po všechen čas zůstávala snaha vykreslit klášterní komunitu v dobrém světle a poskytnout následujícím pokolením určitý přehled o významných činech a vydobytých zápasech předchozích generací.

Vzhledem k tomu, že během i krátce po skončení třicetileté války byl v Čechách nejen nedostatek farního kléru,²⁸ ale i řeholníků,²⁹ bylo nezřídka nutné do obnovených klášterů povolat řeholníky ze zahraničí. Ti však po svém příchodu neměli žádné povědomí o místních poměrech, takže byli při navrácení původních majetků odkázáni buď na milost patrona, nebo zdlouhavé studium dochovaných písemností v klášterních archivech. Pro některé z nich se vypořádání s tímto úkolem stalo osobní výzvou, a jejich píle a odhodlanost tak daly vzniknout celé řadě pozoruhodných děl, v nichž se zrcadlí nejen dějiny konkrétních klášterních komunit, ale především dobová mentalita – rukopisy nám totiž odhalují, jaké představy panovaly v 17. a 18. století mezi řeholníky o minulosti jejich klášterů.

²⁷ Ke středověké klášterní historiografii obecně a v českém prostředí srv. Marie BLÁHOVÁ, *Klasifikace předhusitských narativních pramenů české provenience*, in: 200 let pomocných věd historických na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Praha 1988, s. 165–199; TÁŽ, *Klášterní historiografie ve středověku*, in: Adam SKÁLA (red.), *Minulostí západočeského kraje 52*, Plzeň 2017, s. 187–229.

²⁸ K problematice nedostatku katolického kléru v pobělohorském období blíže František ŠTĚDRÝ, *Počet far v době předhusitské a po Bílé hoře*, Sborník historického kroužku, 1925, s. 34–46; Eduard MAUR, *Problémy farní organizace pobělohorských Čech*, in: Zdeňka HLEDÍKOVÁ (ed.), *Traditio et Cultus. Miscelanea historica Miloslao Vlk, archiepiscopo Pragensi, ab eius collegis amicisque ad annum sexagesimum dedicata*, Praha 1993, s. 163–176. Srv. též syntetickou práci Jiří MIKULEC a kol., *Církev a společnost raného novověku v Čechách a na Moravě*, Praha 2013, s. 112–114.

²⁹ Z nařízení Ferdinanda III. se na konci března 1631 obracel klosterneuburský probošt Bernard I. Waitz na představené rakouských klášterů v Sankt Florianu a Waldhausenu s žádostí, zda by mohli uvolnit několik augustiniánských kanovníků a vyslat je do obnovených klášterů v Třeboni a Borovanech. Jako důvod uváděl, že dle zpráv „*nejdou toho času v Čechách žádní řeholníci k dispozici*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 50r.

Narativní prameny historiografické povahy, které vytvořilo klášterní prostředí raného novověku, lze typologicky rozdělit do deseti žánrů.³⁰ Ne vždy je však možné příslušný rukopis zařadit do konkrétní skupiny, protože autoři při sepisování svých děl nezdědka jednotlivé žánry kombinovali. Nejnáročnější typ představovaly bezpochyby *historiae*, jejichž cílem bylo popsat dějiny kláštera a rozvoj klášterních komunit v chronologickém a logickém sledu. Při zpracování historií měli autoři možnost hluboce se ponořit do příčin (nebo možných příčin) a následků jednotlivých událostí, aniž by však ztratili ze zorného úhlu posloupnost faktů. Výsledky jejich práce, která jim mohla zabrat i několik let, pak sloužily příslušným klášterním komunitám jako nástroj právní sebeobrany, poučení či sebereflexe.³¹

Cílem této práce je rekonstrukce života Konráda Fischera a analýza a kritická edice jeho díla o historii borovanského kláštera, které začal psát v roce 1693. Zatímco dosažení prvního cíle vyžaduje kombinaci celé řady metodologických přístupů s důrazem na historickou antropologii,³² ediční zpřístupnění pramene si žádá především trpělivost. Přestože v posledních dvaceti letech vzrostl v českém prostředí zájem o řádovou historiografii raného novověku (viz výše), kritické edice těchto narativních děl lze stále spočítat na prstech jedné ruky.³³ To je způsobeno jednak jazykovou a paleografickou náročností

³⁰ Jedná se o 1) *Diaria* (deníky), 2) *Annales* (anály), 3) *Litterae annuae* (výroční zprávy), 4) Knihy poznámek, 5) Memoáry (paměti), 6) *Libri memorabili* (pamětní knihy), 7) Kroniky, 8) Historie, 9) *Gesta* a 10) *Kalendaria* (kalendáře). Zatímco poslední čtyři žánry byly zaměřeny čistě na popis minulosti, první čtyři zachycovaly přítomnost. Pamětní knihy a memoáry pak zpravidla stojí na pomezí současnosti-minulosti. Uvedená typologie byla prezentována ve studii Hedviky Kuchařové, Jany Opeltové a Kateřiny Bobkové-Valentové; srv. H. KUCHAROVÁ – J. OPPELTOVÁ – K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, *Historiografické a biografické prameny*, s. 208–209. K typologii, která vychází z disertační práce Jany Opeltové, blíže také F. HRADIL, *Paměť*, s. 4–5.

³¹ Steven VANDERPUTTEN, *Typology of Medieval Historiography Reconsidered: a Social Re-interpretation of Monastic Annals, Chronicles and Gesta*, *Historical Social Research* 26, 2001, č. 4, s. 141–178, zde s. 152–153. Vanderputtenova studie je sice zaměřena na středověké období, jeho závěry však mají platnost i pro raně novověké historie.

³² K vývoji a aplikaci této historické disciplíny na konkrétní témata raného novověku blíže David GENTILCORE, *Antropologické přístupy*, in: Stefan BERGER – Heiko FELDNER – Kevin PASSMORE (edd.), *Jak se píšou dějiny. Teorie a praxe*, Brno 2016, s. 206–231.

³³ Rozsahem nevelké rukopisy o dějinách postoloprtského kláštera editoval nedávno Tomáš Velička; srv. T. VELIČKA, *Postoloprtské klášterní kroniky*, s. 64–82. Pamětní spisy opavských

samotných pramenů, jednak absencí času, který je třeba takové práci věnovat. V tomto ohledu česká historiografie zaostává za archiváři a historiky z okolních evropských států, kde je vydávání řádových pramenů a obecně bádání o klášterním prostředí soustředěno a rozvíjeno na specializovaných pracovištích.³⁴

Pramenná základna pro studium Fischerova života se nachází rozptýlena v různých archivech, knihovnách a fondech, provenienčně však odpovídá oblastem, kde po sobě borovanský probošt zanechal stopy (Německo, Rakousko, Čechy).³⁵ Jeho rukopis o historii borovanského kláštera je pak součástí fondu Velkostatek Borovany, deponovaném v třeboňském oddělení Státního oblastního archivu v Třeboni.³⁶

Kombinace dochovaných pramenů nám umožňuje proniknout do myšlení borovanského probošta, který si při psaní liboval v příslovích a citátech z biblických textů a beze sporu patřil ke vzdělavcům tehdejší doby. Tento zastánce katolické víry během svého života poznal, že někteří z „nejdůstojnějších“ kanovníků, s nimiž strávil značný čas za

dominikánů edičně zpřístupnili Markéta KOUŘILOVÁ – Petr KOZÁK (edd.), *Memorabilia opavských dominikánů. Edice pamětních spisů z 1. poloviny 18. století*, Opava 2013.

³⁴ Z německých pracovišť jmenujme alespoň *Friedrich-Meinecke-Institut* na Svobodné univerzitě v Berlíně, *Institut für westfälische Kirchengeschichte* na univerzitě v Münsteru a *Bayerische Benediktinerakademie* v Mnichově. V Polsku vyvíjí činnost zejména institut *Pracownia Badań nad Dziejami Zakonów i Kongregacji Kościelnych* ve Vratislavi a Opolí. Ve Francii *Centre européen de recherche des communautés et ordres religieux* v Saint-Étienne a v Británii *Benedictine Institute* v Londýně. K tomu blíže a podrobněji J. ZDICHYNEC, *Monasteriologie a klášterní problematika v raném novověku*, in: Marie ŠEDIVÁ-KOLDINSKÁ – Ivo CERMAN a kol., *Základní problémy studia raného novověku*, Praha 2013, s. 230–267, zde s. 243–244.

³⁵ Řada pramenů se nachází v klášterním archivu v Klosterneuburgu, kde Fischer 2. února 1652 započal svou dráhu v řádu řeholních kanovníků sv. Augustina coby novic. Další prameny k jeho rodině a mládí jsou uloženy v Arcibiskupském archivu ve Freiburgu a Bádenské zemské knihovně v Karlsruhe. Jeho působení na českém území z let 1658–1701 je zachyceno v písemnostech dochovaných ve SOA v Třeboni v odděleních Třeboň a Český Krumlov (fondy *Velkostatek Třeboň*, *Velkostatek Borovany*, *Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou* a *Rodinný archiv Schwarzenberků*) a Národním archivu v Praze (archivní soubory *Archiv pražského arcibiskupství* a *Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II.*). Podrobný soupis pramenů lze nalézt v kapitole 7. *Seznam pramenů a literatury*.

³⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21.

zdmi kláštera, nebyli ani důstojní, ani ctihodní. Sám se ovšem neváhal vzepřít nadřízeným autoritám, pokud s něčím nesouhlasil, což mu několikrát značně zkomplikovalo život.

Jednalo se o člověka, jenž byl nesmírně houževnatý a činný. Zůstaly po něm stovky popsaných listů, na nichž se před námi odkrývá jeho každodenní činnost při správě borovanského kláštera a statku. Vedle dohledu nad farností a poddanými, správy klášterního majetku, modliteb a kázání si však dokázal najít čas i na studium a sepisování historie borovanského kláštera. Fischerovy pronikavé poznámky a komentáře nám nepřímo otvírají bránu do raně novověké společnosti malého poddanského městečka, které se vzpamatovávalo z následků třicetileté války. Jeho svědectví je o to cennější, že jako intelektuál byl často konfrontován s lidovou tradicí a kulturou, která se nezřídka vzpírala jeho zvykům i přesvědčení.

Z jakého rodinného zázemí pocházel? Kolika jazyky mluvil? S kým se dostal do sporu? Jaký měl vztah ke svým poddaným a proč selhal při pokusu o vymýcení Žižkovské tradice na Borovansku? Jak jeho dílo zapadá do historiografické produkce tehdejších augustiniánských kanovníků? A kolik artefaktů se po něm dodnes dochovalo? To je jen několik z mnoha otázek, na něž se pokusíme na následujících řádcích najít odpovědi. Pochopení Fischerovy osobnosti nám totiž pomůže porozumět i jeho dílu, které reprezentovalo završení proboštova života a působení v borovanském klášteře.

2. Život

2.1 Rodinné zázemí a mládí

Během roku 1618 se přes evropský kontinent postupně přehnaly tři komety. Isaac Newton (1643–1727) později hovořil o čtyřech, nicméně dodal, že „*druhá a čtvrtá byly pravděpodobně jedna a tatáž*“.³⁷ Zatímco v dnešní době by jejich zjevení bylo považováno za fascinující podívanou, tehdy je současníci vnímali jako znamení blížící se katastrofy. Jejich předzvěst se měla záhy vyplnit, neboť válečný konflikt, který téhož roku propukl v Království českém a do svého epicentra postupně vtáhl všechny evropské mocnosti, trval dlouhých třicet let. Výsledkem byly zpusťosené městské aglomerace a vesnické oblasti, v nichž se podle odhadovaných údajů snížila populace průměrně o třetinu.³⁸

Do roku 1631 se ozbrojené střety jevily řadě obyvatel na území Německa pouze jako nevhšední a přechodné události. V zemi sice probíhaly lokální konflikty, kronikáři a další pozorovatelé však dávali při svých zápisech stále přednost záznamům o sklizni, počasí a bizarních příhodách.³⁹ Situace se však začala dramaticky měnit po vstupu švédských vojsk do Německa v červenci 1630. V reakci na jejich postup bylo na konci května následujícího roku po dvouměsíčním obléhání císařskými vojsky pod vedením generálů Tillyho a Pappenheima dobyto a vypáleno hlavní protestantské město Magdeburg. Přestože plenění dobytých měst bylo standartní praxí v průběhu celé války, stupeň brutality a rozsah vyvražďování, kterého bylo dosaženo v Magdeburgu, byl neobvyklý.⁴⁰

Tehdejší magdeburský koňšel Otto von Guericke (1602–1686) popsal masakr následovně: „*Město a všichni jeho obyvatelé padli do rukou nepřítelů, jehož násilí a krutost byly zčásti zapříčiněny všeobecnou nenávisť vůči přívržencům augsburského vyznání, zčásti rozhořčením z řetězových koulí, které na ně obránci stříleli, a posměchem a urážkami, jimiž je častovali z hradeb. Poté následovalo už jen bití, pálení, plundrování, mučení a vraždění. Uprostřed strašlivého rámusu srdcervoucích výkřiků a pláčů bylo umučeno*

³⁷ David L. WALTER, *Medallic Memorials of the Great Comets, and the Popular Superstitions connected with their Appearance*, American Journal of Numismatics, and Bulletin of the American Numismatic and Archaeological Society 24, 1890, č. 4, s. 84–90, zde s. 86.

³⁸ Anne E. C. McCANTS, *Historical Demography and the Crisis of the Seventeenth Century*, The Journal of Interdisciplinary History 40, 2009, č. 2, s. 195–214, zde s. 202.

³⁹ G. PARKER, *Global Crisis*, s. 225.

⁴⁰ TÝŽ (ed.), *The Thirty Years' War*, Londýn a New York 1997², s. 112.

a usmrceno tisíce nevinných mužů, žen a dětí, a to tak ostudným způsobem, že pro popsání této události nedostačují žádná slova, stejně tak slzy pro jejich oplakání. Za jediný den tak toto vznešené a slavné město – pýcha celé země – vzplálo v ohni a kouři. Zbylí jeho měšťané byli se svými manželkami a dětmi zajati a odvedeni nepřítelem za hlubokého naříkání, jež bylo slyšet z dálky, zatímco oharky a popel z města byly unášeny větrem do Wanzlebenu, Egelnu a dalších vzdálených míst“.⁴¹

Během „Magdeburské svatby“, jak bývá tento masakr označován, bylo vyhlazeno přes 20 000 obyvatel a z celého města zůstaly stát pouze katedrála a 140 domů. Tilly, povzbuzen svým vítězstvím, byl nyní připraven na střet se švédským králem Gustavem II., k jehož vycvičené armádě o 23 000 veteránech se připojilo vojsko saského kurfiřta Jana Jiřího I. Obě armády se střetly 17. září 1631 severně od Lipska u Breitenfeldu, kde bylo dosud neporažené Tillyho vojsko rozdraceno. Tato bitva se stala prvním velkým protestantským vítězstvím od začátku války a přirozeně otočila kurs dosavadního vývoje.

V následujících měsících postoupili Švédové do středního Německa a v létě roku 1632 již okupovali značné části na jihu a západě země.⁴² Ovšem čím více postupovali skrze Německo, tím více se stupňovala jejich brutalita vůči obyvatelstvu. V Untereggu bili holemi malé děti a vláčeli je za sebou na provazech. Tamnímu mlynáři provrtali nohu a jeho manželku upálili v její vlastní peci. V Niederriedenu vykuchali a umučili faráře. Ve Westerheimu odtáhli muže do lesa, vysvlékli ho a barbarským způsobem jej trýznili na intimních partiích – o tři dny později jej pobodali na rukách a zádech. Muž následkům těchto zranění nakonec podlehl.⁴³

V době, kdy z Magdeburgu stoupal dým a bitva u Breitenfeldu byla stále aktuální událostí, přichází na svět Konrád Fischer. Narodil se 24. listopadu 1631 v Krenkingenu na jihozápadě Německa. Tato nevelká vesnice, v pramenech poprvé zmiňovaná k roku 1152, byla založena u kamenného hradu svobodných pánů z Krenkingenu, podle nichž získala své jméno. Postupem času se stala součástí panství Gutenberg, které byli zadlužení páni z Krenkingenu v roce 1361 nejprve nuceni dát do zástavy, a o třicet let později prodat bratrům Walterovi a Burkhardovi z Hohenfelsu. V letech 1391–1479 změnilo

⁴¹ James H. ROBINSON, *Readings in European History*, II vols., Boston 1906, s. 211–212.

⁴² G. PARKER, *The Thirty Years' War*, s. 113; Robert BIRELEY, *The Peace of Prague (1635) and the Counterreformation in Germany*, *The Journal of Modern History* 48, 1976, č. 1, s. 31–70, zde s. 40.

⁴³ K jednotlivým případům blíže G. PARKER, *Global Crisis*, s. 225.

panství ještě třikrát svého majitele, až jej v roce 1480 definitivně získal do svého majetku nedaleký benediktinský klášter sv. Blažeje, který jej následně držel až do roku 1806.⁴⁴

Od roku 1480 tedy Krenkingen spadl pod správu benediktinů, kteří měli o pár desítek let později s vesnicí zřejmě větší plány. Opat Kašpar Müller (1504–1571) zde na začátku šedesátých let 16. století nejprve nechal vybudovat stodolu pro uložení obilí vybraného z desátků. Na stodole se dodnes nachází jeho erb a připojený rok 1561.⁴⁵ Z téhož roku pochází také zvon, zavěšený ve věži kostela.⁴⁶ V roce 1565 pak byl ve vesnici dokončen nový kostel s přilehlým hřbitovem, který nahradil původní kapli sv. Mikuláše. Poklidný vývoj v Krenkingenu narušil až požár, který vypukl 3. března 1585 těsně před půlnocí a zachvátil sedm domů včetně stodol a sýpek. Požár si sice nevyžádal žádné ztráty na lidských životech, uhořelo při něm však 15 kusů hovězího dobytka, 19 prasat, 14 ovcí, 20 hus a 100 slepic. Naturální ztráty dosahovaly mnohem vyšších rozměrů – 528 mázů pšenice, okolo 300 mázů ovsa, 50 vozů sena a otavy a 40 sáhů dřeva. Právě vysoké ztráty naturálií zavdaly příčinu k úvahám, že během požáru tehdy vzplanula i klášterní stodola.⁴⁷ Konečně okolo roku 1590 byla ve vesnici vybudována nová budova rychty, která stojí dodnes.⁴⁸

⁴⁴ Ke Krenkingenu blíže Johann Baptist KOLB, *Historisch-statistisch-topographisches Lexicon von dem Großherzogthum Baden*, sv. 2, H-N, Karlsruhe 1814, s. 180–181. K majetkovým převodům panství Gutenberg srv. Franz Josef MONE (red.), *Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins*, sv. 3, Karlsruhe 1852, s. 369–370.

⁴⁵ Manfred EMMERICH, *Brand in Krenkingen im Jahre 1581. Nachweis in Züricher Bibliothek entdeckt*, in: *Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut 17*, Waldshut 2010, s. 64–66, zde s. 64.

⁴⁶ M. EMMERICH – Konrad SUTTER, *Unverändertes Geläut in Krenkingen seit 370 Jahren*, in: *Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut 15*, Waldshut 2008, s. 106–107, zde s. 106.

⁴⁷ Požár v Krenkingenu detailně popsal ve svém souhrnu zpráv z let 1560–1587 curyšský protestantský kněz Johann Jakob Wick (1522–1588), který do rukopisu zároveň připojil vyobrazení této události; Zentralbibliothek Zürich, sign. Ms F 29a, fol. 30v–31r (dostupné na <https://www.e-manuscripta.ch/zuz/content/titleinfo/873124>, stav k 20. lednu 2021). K požáru včetně kontextu také M. EMMERICH, *Brand*, s. 64–66.

⁴⁸ Gerhard BOLL, *Medizin zwischen Mittelalter und Renaissance. Das Arzneibuch des Caspar Fischer aus Krenkingen von 1617*, Gurtweil 2018², s. 3.

Krenkingenský kostel sv. Mikuláše býval filiálním kostela v Tiengenu. V roce 1615 – nebo nejpozději 1617 –,⁴⁹ byli však jeho správou pověřeni faráři z bližšího Aichenu. Prvním aichenským farářem docházejícím i do Krenkingenu byl Jakub Mayer, který zde vykonával duchovní správu přes 40 let, a sice až do roku 1657.⁵⁰ Do období jeho působení také spadá křest Konráda Fischera, takže nemůže být pochyb, že to byl právě Mayer, kdo jej křtil. Konrádovi tehdy šli za kmotry Hans Kromer z Krenkingenu, Anna Schnellin a Vít Faber.⁵¹ Přítomnost posledně jmenovaného má pro nás mimořádnou vypovídající hodnotu, neboť se jednalo o sekretáře kláštera sv. Blažeje a gutenburského landfojta.⁵² O tom, že byl Vít Faber hlavní kmotr, který novorozence držel při křtu v náručí, nemůže být pochyb, neboť Fischer po něm obdržel jedno z křestních jmen a byl pokřtěn jako Vít Konrád Fischer.⁵³

Tímto rituálem, který se uskutečnil uprostřed třicetileté války, tedy došlo k začlenění Konráda Fischera do křesťanského univerza a společenstva farnosti. Proč se křtu účastnil tak významný činitel, jakým byl Vít Faber, bude objasněno, podíváme-li se nyní na samotnou Konrádovu rodinu. Zatímco o matce Marii, rozené Güntertin, nemáme kromě jejího jména žádné další informace, o jeho otci a sourozencích toho můžeme říct mnohem více.

Konrádův otec Kašpar Fischer byl vzdělaným regionálním lékařem, který vedle rodné němčiny ovládal i latinu. Narodil se okolo roku 1590, před rokem 1613 složil zkoušky

⁴⁹ Ve starší literatuře je zmiňován rok 1617; srv. Albert KRIEGER, *Topographisches Wörterbuch des Großherzogtums Baden*, sv. 1, Heidelberg 1904², s. 1261.

⁵⁰ Erzbischöfliches Archiv Freiburg im Breisgau, Kirchenbücher in Baden, Krenkingen T, E u. To 1645–1810, Filmnummer 957047 (Pfarrerliste).

⁵¹ Výtah z Fischerova křestního listu je inserován v listině z 15. listopadu 1652, jíž ho opat benediktinského kláštera sv. Blažeje František I. Chullot (1599–1664) propustil z poddanství; Stiftsarchiv Klosterneuburg, Urk. 1652 XI 15.

⁵² K osobě Víta Fabera blíže Julius Kindler von KNOBLOCH, *Oberbadisches Geschlechterbuch*, sv. 1, Heidelberg 1894, s. 322. Dále Franz Ludwig BAUMAN – Georg TUMBÜLT, *Mitteilungen aus dem F. Fürstenbergischen Archive. Quellen zur Geschichte des F. Hauses Fürstenberg und seines ehemals reichsunmittelbaren Gebietes. 1560–1617*, sv. 2, Tübingen 1902, s. 912.

⁵³ K průběhu křestního obřadu, výběru jména a roli kmotra v 17. století srv. Josef GRULICH, „Slavnostní okamžiky“ – svatební a křestní obřad v období raného novověku. (Závěry tridentského koncilu a pražské synody ve světle jihočeských matričních zápisů z 2. poloviny 17. století), *Historická demografie* 24, 2000, s. 49–82.

u norimberského cechu lékařů a poté zahájil praxi v Krenkingenu. Během svého života sepsal monumentální lékopis, který se dodnes dochoval a čítá přes 1 000 stran.⁵⁴ Kromě nejrůznějších receptů a návodů pro léčbu konkrétních nemocí u lidí a zvířat v něm najdeme i zápisy z oblasti astrologie, alchymie, mineralogie a magie.⁵⁵ Kašpar Fischer se vedle výkonu svého povolání nemalou měrou podílel i na organizaci veřejného života v Krenkingenu, neboť zastával úřad rychtáře a správce kostelního jmění. Ve vesnici vlastnil mlýn a provozoval rozsáhlé hospodářství, které však v roce 1622 utrpělo škody vyčíslené na 1 000 zlatých, když bylo zasaženo morem skotu.⁵⁶

O dlouhodobém a pevném přátelství mezi Kašparem Fischerem a Vítem Faberem nám poskytuje důkaz bronzový zvon ve věži krenkingenského kostela, který byl ulit v roce 1637 patrně zvonařem Sebastianem Zimmermannem z Waldshutu. Na vrchní části pláště můžeme číst kruhový nápis: „ZVO GOTTES EHR BIN ICH GEMACHT ANNO 1637 IN GROSSEM KRIEG VND ZWITRACHT“. Pod ním následuje: „VIT · FABER · LANT · VOGT / VND · OBER · PFLEGER / DES · GOTS · HVSS / KRENCKHINGEN“. Na protilehlé straně pak: „CASPAR · FISHER · VOGT / VND · PFLEGER · ZV · S · / NICLAVS · VERERT / 100 · GVLDYN · AN / DISE · GLOGEN“. Mezi oběma nápisy se nachází dva protilehlé reliéfy ukřižovaného Ježíše a Panny Marie s Jezulátkem stojící na půlměsíci.⁵⁷ V těžkých časech třicetileté války tedy oba muži společně iniciovali zhotovení nového zvonu, který bije ve věži kostela dodnes. U Kašpara Fischera dokonce známe nemalou částku, již na ulití přispěl – 100 zlatých. Pod nápisem s jeho jménem jsou také vyobrazeny dvě zahnuté ryby (zřejmě štiky), které bezpochyby symbolizují odkaz na jeho příjmení (Fischer – Rybář).

Ve čtyřicátých letech 17. století Kašpar Fischer opustil Krenkingen a několik let pobýval v nedalekém veletržním městě Zurzachu, kde patrně existovaly lepší podmínky

⁵⁴ Rukopis je dnes uložen v Bádenské zemské knihovně v Karlsruhe; srv. Badische Landesbibliothek, Signatur St. Blasien 49 (dostupné na <https://digital.blb-karlsruhe.de/id/2981096>, stav k 20. lednu 2021).

⁵⁵ K obsahu rukopisu blíže Peter HÖHLER – Gerhard STAMM, *Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in Karlsruhe XII. Die Handschriften von St. Blasien*, Wiesbaden 1991, s. 34–35.

⁵⁶ K životu a dílu Kašpara Fischera podrobně G. BOLL, *Medizin*.

⁵⁷ M. EMMERICH – K. SUTTER, *Unverändertes Geläut*, s. 106–107.

pro výkon lékařského povolání.⁵⁸ V té době už bylo všech jeho pět dětí odrostlých a každé z nich sledovalo svou vlastní životní dráhu. Navzdory těžké situaci v období války jim otec poskytl dobré zázemí a podmínky pro další rozvoj v oblasti vzdělání, což záhy uvidíme jak v případě Konráda Fischera, tak i jeho dvou bratrů, kteří po sobě v dějinách rovněž zanechali nesmazatelnou stopu.

S Marií Güntertin se Kašpar Fischer oženil někdy před rokem 1613, neboť v tomto roce se jim v Krenkingenu narodil první syn Johann Fischer. Vzhledem k tomu, že v raně novověké společnosti bylo naprosto přirozené, aby syn pokračoval v řemesle svého otce, nepřekvapí nás, že i Johann se dal na dráhu lékaře. Dle dosavadních výsledků bádání se předpokládalo, že studium medicíny absolvoval ve třicátých letech 17. století s největší pravděpodobností na vídeňské univerzitě.⁵⁹ Tato hypotéza však vychází z chybné interpretace, neboť badatelé při posuzování možného Johannova studia podleli skutečnosti, že převážná část jeho pozdějšího života se odehrávala v Rakousku. Mnohem přesnější odpověď na tuto otázku nám tak poskytuje matrika studentů na univerzitě ve Freiburgu, kde byl 7. listopadu 1630 zapsán do studií „*Joannes Piscator Krenckhingensis*“,⁶⁰ což je bezpochyby náš sedmnáctiletý Johann Fischer, jehož příjmení je v knize uvedeno v latin-ském ekvivalentu.

Po studiu medicíny na freiburgské univerzitě našel Johann uplatnění jako zemský fyzik v Linci. Kromě toho byl také lékařem benediktinského kláštera v Kremsmünsteru, kam měl dojíždět osmkrát ročně na koni, který mu byl pořízen speciálně pro tyto účely. V Horních Rakousích se dle vlastních slov pohyboval od roku 1640, což je zároveň datum, kdy se oženil s třiatřicetiletou Annou Magdalenou Hellerin. S ní měl následně tři děti. Při výkonu lékařské praxe si získal věhlas a 6. října 1668 byl jmenován osobním

⁵⁸ G. BOLL, *Medizin*, s. 3.

⁵⁹ K pravděpodobnému studiu Johanna Fischera na vídeňské univerzitě přivedly badatele zápisy o jakémsi Johannu (Jiřím) Piscatorovi ze Švábska a dr. Johannovi Fischerovi v matrice studentů a aktech lékařské fakulty z let 1635 (?) a 1657, srv. Aubert SALZMANN, *Der Welser Grabstein eines Vorderösterreichers*, in: *Jahrbuch des Musealvereines Wels* 6, 1959/60, s. 197–202, zde s. 199–200. Poznatky z této studie přebírá i M. EMMERICH, *Aus der Geschichte des Dorfes Krenkingen*, in: *Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut* 15, 2008, s. 101–105, zde s. 104. Srv. též Leopold SENFELDER (ed.), *Acta Facultatis medicae Universitatis Vindobonensis*, sv. 5, 1605–1676, Vídeň 1910.

⁶⁰ Hermann MAYER (ed.), *Die Matrikel der Universität Freiburg im Breisgau von 1460–1656*, sv. 1, Freiburg im Breisgau 1907, s. 878.

lékařem a tajným radou salzburského knížete-arcibiskupa a kardinála Maxe Gandolfa z Kuenburgu (1622–1687).⁶¹ Léta strávená u arcibiskupského dvora však pro něho nebyla příliš šťastná. Dne 7. srpna 1672 nejprve zemřela jeho manželka a o tři roky později byl sám nucen Salzburg opustit, neboť zdejší poměry pro něho byly „*smrtelně odpudivé*“.⁶² Odebral se proto do Welsu za svými dětmi, kde strávil poslední roky života opět v pozici zemského fyzika. Ve městě podporoval obnovený minoritský klášter, který se vzpamatoval z dlouhodobého úpadku v období reformace, kdy zchátralé klášterní budovy fungovaly jako císařský špitál.⁶³ O tom, že Johann Fischer bezpochyby patřil mezi štědré dárcce, svědčí i mramorový náhrobní kámen, jenž mu nechali po jeho smrti (16. ledna 1683) minorité zbudovat v křížové chodbě kláštera. Působivý nápis na náhrobku líčí Johanna Fischera jako příkladného lékaře a křesťana, který za 46 let své praxe „*svým uměním vytáhnul nesčetné množství [osob] z vln řeky Léthé a bránil před silou smrti císaře, říšská knížata i velmože*“.⁶⁴

Zatímco Johann Fischer pokračoval ve stopách svého otce a v rakouských zemích dosáhl úspěšné kariéry jako lékař, druhý Kašparův syn byl předurčen k tomu, aby se postaral o hospodářství a rodinný majetek v Krenkingenu. Ze všech tří synů Kašpara Fischera máme o druhém nejméně informací, přesto si právě díky němu můžeme o celé rodině udělat o něco přesnější představu. Druhorozený syn dostal při křtu jméno po svém otci, takže se jmenoval také Kašpar. Narodit se musel někdy okolo roku 1620, protože 21. června 1645 mu jeho manželka Anna, rozená Albiker, porodila prvního syna. V letech 1647–1654 se jejich rodina rozrostla o dalších pět dětí.⁶⁵ O jeho vzdělání nemáme žádné zprávy, přesto je jisté, že uměl číst a psát. Po svém otci převzal v Krenkingenu úřady rychtáře a správce kostelního jmění. Otec mu rovněž odkázal monumentální lékopis s tím, aby sloužil nejen jemu, ale i dalším generacím rodu při vzdělávání v oboru medicíny.

⁶¹ Christoph BRANDHUBER, *Lateinische Barockinschriften in Oberösterreich* (Dissertation an der Kultur- und Gesellschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Salzburg), Salzburg 2013, s. 287; A. SALZMANN, *Der Welser Grabstein*, s. 200.

⁶² Ch. BRANDHUBER, *Lateinische Barockinschriften*, s. 287.

⁶³ A. SALZMANN, *Der Welser Grabstein*, s. 201–202.

⁶⁴ Kompletní přepis latinského nápisu včetně německého překladu se nachází TAMTÉŽ, s. 198–199; dále Ch. BRANDHUBER, *Lateinische Barockinschriften*, 285–286.

⁶⁵ Erzbischöfliches Archiv Freiburg im Breisgau, Kirchenbücher in Baden, Krenkingen T, E u. To 1645–1810, Filmnummer 957047.

Kašpar Fischer ml. do něho v roce 1664 učinil na posledních stranách zápis o nabytí krenkingenského mlýna a vyrovnání se svými sourozenci.⁶⁶

Není pochyb, že toto vyrovnání se muselo odehrát nedlouho po smrti jejich otce, takže rok 1664 lze považovat za pravděpodobné datum jeho úmrtí (v roce 1659 byl ještě naživu). Kašpar Fischer ml. zmiňoval čtyři sourozence, z nichž dva byli v té době v Rakousku (tím myslel bratry Johanna a Konráda) a dvě sestry, které žily provdané v nedalekém Tiengenu. Jedna z těchto sester se jmenovala Anna Marie a byla provdaná za dr. Johanna Waltera Horna, s nímž se jí v letech 1659–1665 narodily 4 děti. Dvěma z nich šel za kmotra právě její bratr Kašpar. Zemřela 14. ledna 1687, její muž o rok později.⁶⁷ O druhé sestře nic dalšího nevíme. Vzhledem k tomu, že krenkingenské matriky úmrtí jsou dochované až od roku 1696, dá se předpokládat, že Kašpar Fischer ml. i jeho žena zemřeli někdy před tímto rokem, neboť jejich jména se v nejstarších dochovaných záznamech o úmrtí ve vsi nenachází. Nabízí se však i druhá varianta, a sice že Kašpar Fischer ml. dožil podobně jako jeho starší bratr v Horním Rakousku.⁶⁸

Konrád Fischer tedy přichází na svět jako nejmladší ze tří synů Kašpara Fischera. O jeho dětství se pochopitelně nedochovaly žádné zprávy, přesto si o něm můžeme udělat rámcovou představu. Konrád vyrůstal uprostřed „*velké války a rozbroje*“, jak tento konflikt označoval nápis na krenkingenském zvonu z roku 1637, na jehož ulití přispěl i jeho otec. Vyjma relativního klidu v letech 1635–1638 se v okolí vesnice často odehrávaly lokální potyčky mezi Švédy a císařskými vojsky, které měly tvrdý dopad především na zdejší poddanské obyvatelstvo. Benediktinský klášter sv. Blažeje byl několikrát obležen a jeho přílehlé dvory vypáleny. V roce 1633 zde navíc řádil mor, jenž si vyžádal mnoho obětí napříč vyhladovělým obyvatelstvem, přičemž samotný klášter připravil o 22 mni-
chů.⁶⁹

⁶⁶ Badische Landesbibliothek, Signatur St. Blasien 49, fol. 645v.

⁶⁷ Za detailní informace k této sestře děkuji Gerhardu Bollovi.

⁶⁸ Když byl 25. dubna 1677 Konrád Fischer zvolen borovanským proboštem, obrátil se kvůli nouzi kláštera o finanční pomoc na své bratry do Horního Rakouska. Z toho vyplývá, že minimálně v roce 1677 setrval v této zemi i Kašpar Fischer ml.; srv. SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

⁶⁹ Rudolf METZ, *Geologische Landeskunde des Hotzenwalds*, Lahr/Schwarzwald 1980, s. 283–286.

Vzhledem k pozdějšímu studiu na univerzitách musel mladý Konrád Fischer v těchto nelehkých časech získat vyšší vzdělání, což se tehdy mohlo uskutečnit pouze v některé klášterní škole, respektive gymnáziu. Na těchto školách byl primární důraz kladen na latinu, jejíž osvojení bylo základním předpokladem pro vstup na univerzitu. Vzhledem k renomé a kontaktům otce se Konrádova výuka mohla odehrávat u benediktinů v nedalekém klášteře sv. Blažeje, pod jejichž pravomoc spadal jako jejich poddaný. V úvahu však teoreticky připadá i salzburšké gymnázium, které zahájilo činnost v roce 1617 za finanční a personální podpory kongregace téměř šesti desítek benediktinských klášterů z oblastí Rakouska, jižního Německa a Švýcarska a sloužilo jako předstupeň pro vstup na místní univerzitu, jež vznikla o čtyři roky později.⁷⁰

Právě na této tzv. benediktinské univerzitě začal sedmnáctiletý Konrád Fischer v roce 1648 studovat filozofii.⁷¹ Nabízí se samozřejmě otázka, proč nenastoupil na mnohonásobně bližší univerzitu ve Freiburgu, kde kdysi studoval medicínu i jeho nejstarší bratr Johann. Odpověď je však nasnadě. Zatímco v roce 1630 panoval na jihozápadě Německa ještě relativní klid, po invazi švédských vojsk do tohoto prostoru se situace v následujících letech dramaticky změnila. Během třicetileté války byly nejjižněji položené univerzity v Salzburgu a Grazu ze všech univerzit v říši považovány za nejbezpečnější,⁷² což bylo pro Konráda Fischera pravděpodobně rozhodující kritérium při výběru místa jeho dalšího studia. Není vyloučeno, že na tento výběr mohl mít vliv i Konrádův bratr Johann, který od roku 1640 žil v Horním Rakousku a bezpochyby byl dobře obeznámen s tamním prostředím.

Na univerzitě v Salzburgu strávil Konrád Fischer dva roky. Muselo se jednat o pilného studenta, neboť filozofii, logiku a fyziku absolvoval „s nejvyšším vyznamenáním“.⁷³ Po

⁷⁰ K okolnostem založení salzburškého gymnázia podrobně Peter PUTZER, *Die Alma Mater Benedictina als Barockphänomen. Zur Geschichte der Salzburger Benediktineruniversität*, in: Rainer WILFINGER (ed.), *Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde* 143/1, 2003, s. 31–44. Dále Hermenegild KOTTINGER, *Programm des Kais.-Königl. Gymnasiums in Salzburg am Schlusse des Schuljahres 1851*, Salzburg 1851, s. 9–10.

⁷¹ Virgil REDLICH (ed.), *Die Matrikel der Universität Salzburg, 1639–1810*, Salzburg 1933, s. 31.

⁷² Tobias SCHÖNAUER, *Landesfestung und Universität Ingolstadt im Dreißigjährigen Krieg*, in: Thomas KOSSERT (ed.), *Militär und Gesellschaft in der Frühen Neuzeit (Themenheft Universität im Dreißigjährigen Krieg)* 15/1, Potsdam 2011, s. 57–71, zde s. 70.

⁷³ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Personalakt Konrad Fischer.

bakalářském studiu se vrátil zpět do Německa, přičemž jeho další kroky se jistě odehrávaly v souladu s aktuálním vývojem situace na mezinárodním poli.

Dne 24. října 1648 byl podepsán Vestfálský mír, který ukončil třicet let trvající válku, nejkrvavější konflikt, jaký lidstvo dosud poznalo. Přestože celková demobilizace a definitivní odchod aktivních vojsk z Německa se protáhl až do roku 1654, mírové smlouvy zavdaly na řadě míst příčinu k oslavám. Dne 11. srpna 1650, po odchodu posledních švédských vojáků z města, se v Rothenburgu zaplnilo náměstí školáky s věnci a kyticemi, kteří s nadšením slavili mír. Před devatenácti lety klečeli na stejném místě jejich rodiče a prarodiče před generálem Tillym a prosili ho, aby jejich město ušetřil od stejného osudu, jaký potkal Magdeburg.⁷⁴

V roce 1650 spatřila světlo světa také pamětní medaile, na jejíž lícní straně se nacházela vyobrazená kometa s nápisem: „GODT · STRAFTE · DEVTSCHLANT · LANGE ZEIT MIT GROSEN · FEVR · PEST KRIG HVNGER · DIE ZEIT WAR EIN · GROSER · COMET · STERN · ALLES EIN GROS RVT · 1618“. Na rubu pak tento nápis: „GODT · GAB · FRIDE IN HEILIGEN ROMISCHEN REICH ANNO 1650 DAFVR DANC DIE GANSE CHRISTENHEIT. GOTT VATER. SOHN. VNDT. HEIL[iger] GEI[st]“. ⁷⁵ Je zřejmé, že kometa z roku 1618 byla i dvaatřicet let poté v Německu považována za předzvěst nastalé katastrofy, která zasáhla zemi v podobě požárů, moru, války a hladomoru. Podle autora medaile říši po dlouhý čas trestal Bůh, jemuž však mělo být křesťanstvo rovněž vděčno za nastolení míru.

Uprostřed těchto oslav pokračoval devatenáctiletý Konrád Fischer v cestě za vzděláním. Nyní, když bylo v jeho rodné zemi opět bezpečno, mohl být 10. prosince 1650 zapsán na univerzitu ve Freiburgu. Sotva nás může překvapit, že se zapsal k navazujícímu studiu medicíny a metafyziky.⁷⁶

Význam lékařských fakult byl v říši v té době omezený. Zpravidla na nich učili jeden nebo dva profesori, kteří měli ještě k tomu málo studentů.⁷⁷ Kromě Konráda se v roce

⁷⁴ G. PARKER, *The Thirty Years' War*, s. 186.

⁷⁵ D. L. WALTER, *Medallic Memorials*, s. 87.

⁷⁶ H. MAYER (ed.), *Die Matrikel*, s. 920.

⁷⁷ Susanne HÄCKER, *Universität und Krieg. Die Auswirkungen des Dreißigjährigen Krieges auf die Universitäten Heidelberg, Tübingen und Freiburg*, in: T. KOSSERT (ed.), *Militär*, s. 98–123, zde s. 108.

1650 zapsal ke studiu medicíny ve Freiburgu pouze jeden další posluchač.⁷⁸ Oproti univerzitám v Itálii a Nizozemsku, které byly v 16. a 17. století otevřeny novým fyziologickým a anatomickým poznatkům, probíhala výuka medicíny v říši stále ve starých kolejích. Profesori by jistě ocenili, kdyby byli jejich studenti přibíráni k nemocničním lůžkům a přímo na místě se účastnili vyšetřování pacientů, nejednalo se však o povinnou náplň kurzu. Výuka se tak zpravidla nesla v teoretické rovině, v níž byl kladen důraz na studium děl antických velikánů, jakými byli Hippokrates a Galén, potažmo prací Avicennových.⁷⁹

Nakolik bylo studium ve Freiburgu pro Konráda přínosné, nevíme. Řadu praktických poznatků jistě znal od svého otce, který po celý život sepisoval již zmíněný lékopis, jenž měl sloužit synům a dalším generacím rodu ke vzdělávání v oblasti medicíny. Jisté je, že na univerzitě strávil Konrád necelých devět měsíců, během nichž „svědomitě“ navštěvoval přednášky a studoval v Hippokratových spisech.⁸⁰

Od prvního usednutí do školní lavice měl možnost poznat celou řadu řeholníků – od benediktinů až po jezuity –, kteří se podíleli na jeho vzdělání. Když po dokončení studií ve Freiburgu oslavil 24. listopadu 1651 dvacáté narozeniny, se souhlasem svého otce se rozhodl, že chce patřit mezi ně.

Z přelomu let 1651 a 1652 pochází vůbec první dochovaný dopis, který sepsal sám Konrád Fischer.⁸¹ Při pohledu na jeho vytříbený rukopis můžeme konstatovat, že styl jeho písma je v podstatě dokonán a že nedozná změn ani o čtyřicet let později, až začne psát historii borovanského kláštera. Čerstvý absolvent filozofie a medicíny se v dopise obracel na probošta kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu Bernarda II. Schmedinga a celou tamní kapitulu s žádostí o přijetí mezi novice. Konrád zdůrazňoval svou příslušnost k rodu lékařů a zálibu v medicíně, jejíž studium by rád dále rozvíjel. Jeho schopnosti by pochopitelně mohly najít uplatnění i v rámci klášterní komunity. Řeholní kanovníci žádost projednali během shromáždění konaného 26. ledna 1652 a jednomyslně se shodli na jeho přijetí. Nyní již nic nebránilo tomu, aby Konrád Fischer 2. února 1652 na svátek Očišťování Panny Marie v Klosterneuburgu slavnostně oblékl řeholní roucho.⁸²

⁷⁸ Srv. H. MAYER (ed.), *Die Matrikel*, s. 916–920.

⁷⁹ S. HÄCKER, *Universität*, s. 108–109.

⁸⁰ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Personalakt Konrad Fischer.

⁸¹ TAMTÉŽ.

⁸² TAMTÉŽ.

2.2 Řeholním kanovníkem v Klosterneuburgu

Oblečení bylo od nepaměti používáno nejen jako ochrana proti nevlídnému počasí, ale také jako charakteristický znak důstojnosti a zastávaného úřadu. Králové se od svých poddaných odlišovali rouchy, jež nosili, zatímco konšelé, vojáci, kněží a další veřejní činitelé měli své specifické oděvy. Není tedy divu, že i ti, kteří se zavázali k doživotní službě Bohu a způsobem života se vyčlenili z okolního světa, se také snažili odlišit od světských osob svým oděvem.⁸³

Konrád Fischer oblékl 2. února 1652 bílý talár opásaný cingulem, jenž byl do 18. století typickým znakem řeholních kanovníků sv. Augustina.⁸⁴ Od tohoto okamžiku již nikdo nepochyboval, že patří mezi ně. Pouhá změna šatů však z něho ještě nedělala opravdového řeholníka, že jím je, musel teprve prokázat svým chováním.

Až dosud vystupoval Konrád Fischer ve všech písemných pramenech pod jménem Vít Konrád Fischer. Jak bylo uvedeno výše, jméno Vít ho spojovalo s jeho kmotrem a rodným přítelem Vítem Faberem. Při oblékání roucha však Fischer obdržel řeholní jméno Konrád, takže spojení se světskou osobou bylo tímto aktem navždy přerušeno.

Po přijetí do kláštera zahájil Konrád Fischer roční noviciát, během něhož se pod dohledem novicmistra učil dodržování řádové disciplíny. Klosterneuburgští novicové byli vedeni k dobromyslnosti, mírnosti a laskavosti. Jejich dosavadní pozemské zvyky měla nahradit počestnost, spočívající v potlačení nejrůznějších neřestí – od pýchy přes pití alkoholu a pomluvy až po tělesnou touhu. Za hříchy, kterých se v minulosti dopustili, měli činit pokání. Velký důraz byl kladen na důstojné vystupování, jež se vyznačovalo klidným a důmyslným projevem bez výbuchů hněvu a zbytečných a lehkovážných slov. V každodenních činnostech se od nich očekávalo svědomité plnění úkolů, ochotná pomoc ostatním a důsledné studium řehole. Významné místo v rámci disciplinovanosti rovněž zaujímal naslouchání nejstarším členům řádu, jejichž napomínání a rady si měli novicové brát k srdci a řídit se jimi.⁸⁵ Dodržování těchto pravidel směřovalo k jedinému

⁸³ Charles Warren CURRIER, *The History of Religious Orders*, New York 1894, s. 46.

⁸⁴ K řádovému oděvu řeholních kanovníků sv. Augustina blíže Josef SVÁTEK, *Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy*, Sborník archivních prací (dále jen SAP) 20, 1970, č. 2, s. 503–624, zde s. 524; Pavel VLČEK – Petr SOMMER – Dušan FOLTÝN, *Encyklopedie českých klášterů*, Praha 2002, s. 105; Luděk JIRÁSKO, *Geistliche Orden und Kongregationen in den böhmischen Kronländern*, Praha 1991, s. 40.

⁸⁵ Stiftsbibliothek Klosterneuburg, Codex Claustro-neoburgensis 953, fol. 28v–29v.

cíli – vytvořit řeholníka, který bude v pomíjivém světě připraven hájit řád a chválit a ctít Boha.

Nemáme žádné zprávy o tom, že by Konrád Fischer v průběhu noviciátu jakkoliv pochybil. On sám byl jednoznačně odhodlán setrvat mezi řeholními kanovníky a složit v Klosterneuburgu profesní sliby. Než k tomu však došlo, musel vyřešit jednu neodkladnou záležitost. Až do tohoto okamžiku zůstával poddaným benediktinů při klášteře sv. Blažeje ve Schwarzwald, takže se na něho stále vztahovaly povinnosti z toho vyplývající. Obrátil se proto na svého otce do Krenkingenu s prosbou, aby u tamního opata vymohl jeho propuštění z poddanství. Pro Konrádova otce, který měl v klášteře dobré kontakty, nebyl tento úkol nijak složitý. V listopadu 1652 navštívil opata Františka I. Chullota (1599–1664), jemuž vylíčil synovo rozhodnutí pokračovat v řeholním životě. Opat neváhal a 15. listopadu 1652 vyhotovil listinu, již Konráda zbavil všech povinností vůči vrchnosti a propustil jej z poddanství.⁸⁶

Poté, co listina dorazila do kláštera řeholních kanovníků v Klosterneuburgu, sepsal Konrád Fischer supliku, v níž žádal probošta Bernarda II. Schmedinga a celou kapitolu o povolení složit řeholní sliby. Augustiniánští kanovníci jeho žádost schválili většinou hlasů během shromáždění konaného 21. ledna 1653 a zároveň rozhodli, aby se tento slavnostní akt uskutečnil 2. února 1653,⁸⁷ tedy na den přesně o rok později, co byl Konrád přijat mezi novice.

Řeholní kanovníci skládali sliby chudoby, poslušnosti a čistoty. V symbolické rovině měl každý z těchto slibů specifický význam. Slib chudoby je osvobozoval od starostí a obav spojených s vlastnictvím pozemského majetku a vkládal jejich osud zcela do rukou Boží prozřetelnosti. Soukromé vlastnictví bylo sice zakázáno, řeholníci však mohli participovat na společném jmění kanonie. Slib poslušnosti je připravoval o vlastní vůli a tužby, čímž je osvobozoval od dvou hlavních původců všech nedokonalostí a hříchů. Konečně slib čistoty řeholníky zbavoval chtíče a žádostivosti, jež byly v klášterním prostředí přeneseně chápány jako „*nenasytní a lakomí tyrané*“.⁸⁸

Konrád Fischer skládal sliby do rukou Bernarda II. Schmedinga, který stál v čele klosterneuburské kanonie od roku 1648. Tento rodák z Vestfálska byl zvolen proboštem

⁸⁶ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Urk. 1652 XI 15.

⁸⁷ TAMTÉŽ, Personalakt Konrad Fischer.

⁸⁸ John Peter M. SCHLEUTER (ed.), *The Fundamentals of the Religious Life*, New York 1913, s. 61–65.

krátce po uzavření Vestfálského míru a po svých předchůdcích zdědil několik nedořešených záležitostí, s nimiž se musel neodkladně vypořádat.

První věc, kterou začal po svém zvolení řešit, byl návrat klášterního pokladu zpět do Klosterneuburgu. Poklad se v té době nacházel u augustiniánských kanovníků v Sekavě (Seckau), kam jej nechal v roce 1645 ukrýt probošt Rudolf II. poté, co se Švédové po bitvě u Jankova usadili v okolí kláštera a zahájili rabování a plnění v blízkém okolí. Jejich řádění tehdy padly za obět chrámová loď farního kostela sv. Jiljí v sousedním Korneuburgu i hrad Kreuzenstein. Přestože již panoval mír, probošt Bernard II. nenechal nic náhodě a v doprovodu vojenské eskorty zajistil převoz klášterního pokladu ze Sekavy zpět do Klosterneuburgu.⁸⁹

Druhá záležitost se týkala obnovy řeholních kanonií v Třeboni a Borovanech, která se v době Bernardova nástupu do funkce táhla bezmála již dvacet let. Oba kláštery řeholních kanovníků sv. Augustina byly zrušeny v šedesátých letech 16. století za Viléma z Rožmberka († 1592) a jejich statky sekularizovány.⁹⁰ Experiment s uvedením jezuitského řádu do Třeboně nevyšel, a oba klášterní komplexy tak začaly postupem času chátrat. Rožmberský majetek získali v roce 1612 Švamberkové, kteří se během stavovského povstání připojili na stranu nekatolické opozice. Po bitvě na Bílé hoře jejich majetek propadl konfiskaci (1621), a značně zpustošené a vyliďněné treboňské panství a borovanský statek se tak ocitly v rukou vítězného císaře Ferdinanda II. Ten je 22. března 1625 postoupil svému synu arcivévodovi Ferdinandovi III.⁹¹

Snaha posílit katolictví na bývalých rožmberských državách přivedla Ferdinanda III. k myšlence obnovit někdejší kanonie v Třeboni a Borovanech a navrátit jim jejich původní majetek. Situace augustiniánských kanovníků v Království českém ovšem byla po období reformace tristní. V Čechách se nacházel jediný klášter tohoto řádu v Praze na Karlově, na Moravě pak fungovala pouze kongregace kanonií v Olomouci, Šternberku a Fulneku. Ani jeden z těchto klášterů nemohl své kanovníky uvolnit, a když selhalo i pátrání ve Slezsku, byl Ferdinand III. nucen při hledání nového osazenstva jihočeských klášterů obrátit se 23. března 1630 na probošta klosterneuburského kláštera.⁹²

⁸⁹ Maximilian FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale des Stiftes und der Stadt Klosterneuburg*, Vídeň 1815, s. 292.

⁹⁰ J. KADLEC, *Klášter*, s. 159–165; O. ŠEDA, *Matěj*, s. 225–226.

⁹¹ J. PETŘÍK, *Třeboňsko*, s. 2–5; J. KADLEC, *Klášter*, s. 173.

⁹² H. PEXA, *Borovany*, s. 115.

V Klosterneuburgu byl tehdy čerstvým proboštem Bernard I. Waitz, který se úřadu chopil 27. ledna 1630.⁹³ Obnova klášterů v Třeboni a Borovanech se tedy stala jeho prvním a zároveň nedokončeným úkolem, jemuž věnoval celých třináct let svého působení ve funkci probošta. Ferdinand III. mu v dopise vylíčil situaci a požadoval, aby augustiniáni kanovníci vybraní k obnově obou klášterů ovládali češtinu, a snaže tak šířili katolickou víru mezi poddanským obyvatelstvem, které od sklonku 16. století žilo pod správou protestantské vrchnosti.

Bernard I. začal v této věci okamžitě jednat a obrátil se na probošty rakouských klášterů v Sankt Florianu, Waldhausenu a Sekavě, zda by mohli k tomuto účelu poskytnout několik svých členů.⁹⁴ Na rozdíl od bosých augustiniánů, jejichž kláštery fungovaly z církevně-správního hlediska v rámci provincií,⁹⁵ podléhaly konventy augustiniánských kanovníků pouze jurisdikci diecézních biskupů a oproti středověku, kdy jejich spolupráce probíhala alespoň na bázi konfraternit, působily v raném novověku již jako samostatné jednotky. Odpovědi proboštů, jejichž znění bohužel neznáme, měly pro Bernarda I. tedy pouze informativní charakter a zřejmě se od nich odvíjel i vyhotovený seznam vhodných kanovníků, kteří nakonec pocházeli jen z Klosterneuburgu. Před jejich vysláním do Čech navrhl Bernard I. ustavit komisi, jež by na místě přezkoumala finanční situaci a hospodářské předpoklady obnovení obou klášterů.⁹⁶

Z šetření, kterého se na začátku června 1630 zúčastnili Bernard I. a rektor krumlovské jezuitské koleje Wolfgang Silvan, vyplynulo, že klášterní budovy v Třeboni a Borovanech byly velmi zpusťosené. Pobořené interiéry a cely znemožňovaly zajistit ubytování pro řeholníky. Kostely sice stály, borovanský ovšem vyžadoval rozsáhlé opravy, neboť jeho střecha hrozila zřícením. Třicetiletá válka se významně podepsala na úbytku zdejšího obyvatelstva – bývalé klášterní vsi byly téměř vyliďněné, některé zcela vypálené, a půda tak z valné části zůstávala ležet ladem. Na základě těchto zjištění dospěla komise k zá-

⁹³ M. FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale*, s. 284.

⁹⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 50r–51r.

⁹⁵ K problematice správy těchto provincií v 17. století blíže John J. GAVIGAN, *The Augustinian Province of Bohemia-Austria, 1604–1637*, *Augustiniana* 21, 1971, č. 1/2, s. 151–217; TÝŽ, *The Augustinian Province of Austro-Moravia. With a previous sketch of the Moravian vicariate*, *Augustiniana* 21, 1971, č. 1/2, s. 541–593; TÝŽ, *Union of the Augustinian Provinces of Austria and Styro-Carinthia 1653*, *Augustiniana* 24, 1974, s. 96–131.

⁹⁶ H. PEXA, *Borovany*, s. 115.

věru, že obnově klášterů by nejprve prospěla revitalizace klášterních statků pod vedením zkušeného hospodáře, jenž by zajistil stabilní příjmy pro opravu obou klášterních budov.⁹⁷

Ferdinand III. však na tato doporučení nedbal a dekretem z 15. února 1631 nařídil Bernardovi I. okamžité obnovení třeboňského a borovanského kláštera. Druhý den nato kontaktoval třeboňského hejtmána Jana z Eckersdorfu († 1663), aby se připravil na proboštův příjezd a předal mu oba kláštery s veškerými majetky a příslušenstvími.⁹⁸ Bernard I. dorazil do Třeboně 26. března a s ním přijeli ještě dva augustiniánští kanovníci – Samuel Tuschek, rodák ze slezského Hlohova, a Ignác Lantz, původem z Vídně. Poté, co řeholní kanovníci převzali od třeboňského hejtmána temporalia, byla jim 4. dubna od krumlovského arcijáhna Matouše Thomae svěřena i duchovní správa nad oběma farnostmi.⁹⁹

Tak došlo po více než šedesáti letech k obnovení klášterů v Třeboni a Borovanech, které však formálně zůstaly podřízeny klosterneuburskému proboštovi. Správu klášterních statků měl dočasně zajišťovat administrátor, jímž byl jmenován Samuel Tuschek. Bernard I. ho přivedl s sebou cíleně, neboť zřejmě jako jeden z mála rakouských kanovníků ovládal češtinu.¹⁰⁰ S Tuschkem v Třeboni zůstal také Ignác Lantz, který mu měl být ve všech úkonech nápomocný. Vzhledem k tomu, že se kláštery nacházely v dezolátním stavu, umožnil Ferdinand III. oběma kanovníkům zpočátku přebývat v třeboňském zámku, dokud by nedošlo k opravení klášterních cel.

Nikdo v tuto chvíli netušil, že potrvá dlouhých jednatřicet let, než se v obou kláštřech znovu objeví samostatné a životaschopné komunity augustiniánských kanovníků. Až do roku 1662 byla správa klášterů řízena pouze prostřednictvím administrátorů z Klosterneuburgu, jichž se v této funkci vystřídalo celkem devět.¹⁰¹ Celý proces obnovy zpomalo-

⁹⁷ TAMTÉŽ, s. 115–116; J. KADLEC, *Kláster*, s. 173–174.

⁹⁸ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 47r–50r.

⁹⁹ H. PEXA, *Borovany*, s. 116; J. KADLEC, *Kláster*, s. 174.

¹⁰⁰ Srv. Tuschkovy zápisy v nejstarší třeboňské matrice; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 5736 (matrika narozených farního úřadu Třeboň z let 1630–1659), fol. 3r–15r.

¹⁰¹ V letech 1631–1658 byly oba kláštery pod správou jednoho administrátora, který sídlil v Třeboni. V této funkci se vystřídali následující klosterneuburgští kanovníci (řazeno chronologicky): Samuel Tuschek, Ignác Lantz, Matouš Bernard, Marek Weber, Vít Merbrich, František Karel Švábenský a Augustin Matthaei. V letech 1658–1662 měl pak každý klášter svého vlastního

valy nedostatek financí a nekončící třicetiletá válka, která se po invazi Švédů na kontinent v roce 1630 protáhla o dalších osmnáct let. Ferdinand III. († 1657), který tolik spěchal na obnovení činnosti klášterů, se jejich definitivního oživení nedožil. Mezitím zemřel také probošt Bernard I. († 1643) a posléze i jeho nástupce Rudolf II. († 1648). Dokončení tohoto úkolu nakonec zůstalo až na proboštovi Bernardu II. Schmedingovi.

Na začátku roku 1653, kdy Konrád Fischer skládal v Klosterneuburgu řeholní sliby, byly budovy klášterů v Třeboni a Borovanech již rekonstruovány a připraveny k osídlení větším počtem kanovníků. Mělo však uběhnout ještě pět let, než k tomu skutečně došlo. Mezitím byl Konrád Fischer v listopadu 1655 poslán na další studia.¹⁰² Přestože neznáme místo ani obor, dá se předpokládat, že se odebral na vídeňskou univerzitu ke studiu teologie.¹⁰³ Jisté je, že se musel stále pohybovat v blízkosti Klosterneuburgu, neboť 2. února následujícího roku byl slavnostně vysvěcen na kněze a 17. února 1656 sloužil svou primici.¹⁰⁴

Konrád Fischer zřejmě patřil mezi spolehlivé řeholníky, kteří svědomitě plnili svěřené úkoly. Během prvních pěti let jeho působení v Klosterneuburgu nemáme žádné zprávy o tom, že by se dopustil nějakého závažnějšího prohřešku. Dne 14. prosince 1657 byl navíc přijat mezi členy kapituly,¹⁰⁵ takže se nyní mohl spolupodílet na rozhodování v otázkách fungování celého konventu. Avšak probošt Bernard II. Schmeding s ním v Klosterneuburgu nadále nepočítal, neboť když v průběhu roku 1658 vybíral sedm

administrátora, přičemž v Borovanech jím byli Norbert Heermann (do 1660) a Jiří Jaudt (od 1660), v Třeboni Marek Weber (do 1660) a Norbert Heermann (od 1660). K jednotlivým administrátorům blíže J. KADLEC, *Kláster*, s. 174 a H. PEXA, *Borovany*, s. 116–118; srv. též SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 55v.

¹⁰² Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5, pag. 130.

¹⁰³ Při vstupu do kláštera měl Konrád Fischer vystudovanou filozofii a medicínu, před vysvěcením na kněze od něho bylo pravděpodobně vyžadováno prohloubení znalostí v oblasti teologie. Vzhledem ke snadné dostupnosti představovala vídeňská univerzita příhodné místo pro studium klosterneuburských kanovníků. Teologii a filozofii zde v době Konrádova působení v Klosterneuburgu vystudoval např. i Norbert Heermann, který se posléze stal proboštem v Třeboni; k Heermannovi blíže B. O. ČERNÍK, *Die Schriftsteller*, s. 208–211.

¹⁰⁴ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5, pag. 130; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 108v.

¹⁰⁵ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5, pag. 131.

kanovníků, které měl v úmyslu poslat do borovanského kláštera, padla volba také na rodáka z Krenkingenu.

Viděli jsme, že při sepisování žádosti o přijetí do kláštera zmiňoval Konrád Fischer svou zálibu v medicíně, jejíž studium chtěl nadále rozvíjet. Bohatá klášterní knihovna v Klosterneuburgu mu k tomu skýtala celou řadu příležitostí.¹⁰⁶ Nyní však měl klášter opustit a vydat se do jižních Čech, do regionu rozvráceného válkou, kde se z jeho pohledu hovořilo naprosto exotickým jazykem. Borovanský klášter se co do velikosti sotva mohl rovnat klosterneuburskému, nehledě na to, že jeho skrovná knihovna byla v té době stále součástí zámecké knihovny v Třeboni. Tyto okolnosti Fischera patrně přiměly k tomu, že porušil slib poslušnosti a odmítl splnit nařízení svého probošta.

Konrád Fischer tehdy nebyl jediný, kdo se vzepřel Bernardovi II. Spolu s ním měl do Čech odcestovat také stejně starý Arnošt Saur, který rovněž odmítl. Oba řeholní kanovníci se oficiálně vymlouvali, že nejsou pro tuto misi způsobilí. To však probošta nepřesvědčilo a nechal je vsadit do klášterního vězení, kde se měli za neuposlechnutí jeho příkazu kát. Zatímco probošt 3. října 1658 odcestoval s dalšími pěti augustiniánskými kanovníky do Borovan,¹⁰⁷ hříšníci sepsali ve vězení suppliku, v níž se obraceli na pasovského oficiála Jošta Höpfnera s žádostí o propuštění. Höpfner dorazil do Klosterneuburgu 28. října, řeholní kanovníky nechal propustit a dohlédl na to, aby se smířili se svým proboštem, který se mezitím vrátil zpět. Následujícího dne se Konrád Fischer i Arnošt Saur odebrali do Borovan.¹⁰⁸

Arnošt Saur však v Borovanech nevydržel a zanedlouho se vrátil zpět do Klosterneuburgu. V roce 1660 se odebral jako kající do poutního kostela v Hietzingu, kde během dvou let sepsal rukopis o zázracích spjatých s tímto místem. Později se snažil dosáhnout propuštění z klosterneuburského kláštera, když mu však nebylo vyhověno, v roce 1663 z něho uprchl.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Ke klášterní knihovně a dílům v ní obsažených blíže Hartmann Joseph ZEIBIG, *Die Bibliothek des Stiftes Klosterneuburg. Ein Beitrag zur österreichischen Literaturgeschichte*, in: Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen, sv. 5, Vídeň 1850, s. 263–316; TÝŽ, *Die deutschen Handschriften der Stiftsbibliothek zu Klosterneuburg*, Serapeum 11, 1850, s. 101–109 a 123–125.

¹⁰⁷ H. PEXA, *Borovany*, s. 118.

¹⁰⁸ Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5, pag. 131.

¹⁰⁹ Arnošt Saur se narodil v roce 1631 ve Vídni a mezi augustiniánské kanovníky v Klosterneuburgu vstoupil v roce 1649. Následující rok složil řeholní sliby a v roce 1655 přijal kněžské svě-

Naproti tomu Konrád Fischer se se svým osudem smířil a zůstal členem borovanské kanonie až do konce života. Vzhledem k tomu, že se před smrtí s intenzitou věnoval historickému vývoji tamního kláštera, nebude nyní na škodu podívat se na jeho dějiny do Konrádova příchodu.

ení. V roce 1658 začal spravovat faru v Kierlingu, záhy se však měl z nařízení probošta odebrat do Borovan. Jeho rukopis o 216 paginách vyšel v roce 1662 pod názvem *Maria Hiezingensis, seu miraculorum multitudo famosissimae imaginis Hiezingensis beatae et gloriosae Virginis Marie*. K jeho osobě a dílu blíže B. O. ČERNÍK, *Die Schriftsteller*, s. 211.

2.3 Intermezzo: klášter augustiniánských kanovníků v Borovanech

Zatímco řada klášterů na území České republiky se může pyšnit moderními monografiemi,¹¹⁰ klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech na ni dosud čeká. Existuje sice několik odborných studií, jež se zabývají různými vývojovými etapami kláštera,¹¹¹ nicméně jedinými badateli, kteří se alespoň rámcově pokusili nastínit jeho dějiny v celistvosti, byli Ferdinand Tadra (1844–1910), Jaroslav Kadlec (1911–2004) a Theodor Wagner (1818–1892).¹¹²

¹¹⁰ Výběrově Milan HLINOMAZ, *Klášter premonstrátů Teplá*, Karlovy Vary 2003; J. KADLEC, *Klášter*; Martin GAŽI (ed.), *Klášter Zlatá Koruna. Dějiny – památky – lidé*, České Budějovice 2007; M. HLINOMAZ, *Dějiny kláštera premonstrátek Chotěšov*, České Budějovice 2009; F. HRADIL – Jiří KROUPA (edd.), *Šternberk. Klášter řeholních lateránských kanovníků*, Šternberk 2009; Karel NOVÁČEK – Jan ADÁMEK a kol., *Kladrubský klášter 1115–1421. Osídlení, architektura, artefakty*, Plzeň 2010; P. KRAFL – P. MUTLOVÁ – D. STEHLÍKOVÁ, *Řeholní kanovníci*; Václav ŠTĚPÁN, *Dějiny dominikánského kláštera a kostela svatého Václava v Opavě*, Opava 2014; Daniela RYWIKOVÁ (ed.), *Klášter minoritů a klarisek v Českém Krumlově. Umění, zbožnost, architektura*, České Budějovice 2015; Tomáš SOMER – Josef ŠRÁMEK, *Benediktinské opatství ve Vilémově. Dějiny zapomenutého kláštera na česko-moravském pomezí*, České Budějovice 2015; Martin ELBEL, *Město a klášter. Františkánský konvent v raně novověké Olomouci*, Praha 2017; Daniel KOVÁŘ – Roman LAVIČKA, *Dominikánský klášter v Českých Budějovicích*, České Budějovice 2017.

¹¹¹ Nepřekonané dosud zůstávají studie rakouského lékaře Herberta Pexy (1927–2015) a právníka Jana Petříka (1895–1940), které se věnují především počátkům kláštera a jeho zakladateli Petrovi z Lindy. Studie jsou citovány na příslušných místech této práce. Ke stavebním dějinám kláštera srv. zejména Josef BRANIŠ, *Zbytky původní stavby augustiniánského kláštera v Borovanech*, Čtvrtá roční zpráva České reálné školy „Matice školské“ v Českých Budějovicích za školní rok 1888, České Budějovice 1888, s. 3–15, a cenný Kašičkův a Lancingerův stavebně historický průzkum, viz Národní památkový ústav, územně odborné pracoviště v Českých Budějovicích (dále jen NPÚ, ÚOP v ČB), spisový archiv, František KAŠIČKA – Luboš LANCINGER, *Borovany. Kostel Navštívení P. Marie se starým konventem býv. probošství augustiniánů kanovníků*, Stavebněhistorický průzkum a architektonické vyhodnocení objektů, Praha 1998. K prvnímu zrušení kláštera a sekularizaci jeho majetku blíže O. ŠEDA, *Matěj*, s. 87–97, 133–143 a 225–238.

¹¹² Písemnosti zrušených klášterů byly na přelomu 18. a 19. století shromážděny v pražské univerzitní knihovně. Ferdinand Tadra získal během svého působení v této instituci přístup k materiálům borovanského kláštera a na základě jejich důkladného studia publikoval sérii článků

Na rozdíl od jiných klášterů, jejichž vznik iniciovali panovníci, vysoce postavení duchovní nebo mocní šlechtici, založení borovanského kláštera má na svědomí drobný rytíř Petr z Lindy († 1470–1473). O jeho příchodu do Čech kolovala ve druhé polovině 17. století historka, která se dostala i k uším Konráda Fischera. V roce 1694 mu vypravoval tehdejší kvardián brněnského františkánského kláštera Patrik, že v 15. století při návštěvě jižních provincií v Habsburském Nizozemí přijal jistý příslušník rodu Rožmberků od Petra z Lindy značný obnos peněz, který mu však nemohl ihned splatit. Nabídl proto svému věřiteli, aby se s ním odebral do Království českého, kde mu chystal svůj dluh vrátit. Kromě toho Petra ujišťoval, že v jeho domovině jsou mnohem lepší podmínky pro živobytí. Petr údajně na Rožmberkovu nabídku kývl a odcestoval s ním do Čech,¹¹³ kde se posléze usadil a získal majetky. Františkán, původem z Belgie, opíral toto vyprávění o skutečnost, že v jedné provincii žil tehdy rod stejného jména, který měl být s Petrovým pokrevně spřízněn.

Nic však není vzdálenější realitě než tato historka, která jasně ukazuje, jak pokřivený, respektive druhotnými příběhy opředený obraz minulosti mohl panovat na konci 17. století o 270 let starých událostech. Zakladatel borovanského kláštera se do Království českého neodebral z oblasti dnešního Nizozemska ani Belgie, nýbrž z úplně jiné země i příčiny.¹¹⁴

Někdy mezi 9. červencem 1423 a 18. květnem 1425 zemřel v Českých Budějovicích Hans Sparnkes,¹¹⁵ jenž se před smrtí patrně v důsledku probíhajících husitských válek

o jeho dějinách, které vycházely na pokračování v první polovině roku 1890 v Blahověstu. Kadlecova studie viz J. KADLEC, *Forbes–Borovany*, in: Floridus RÖHRIG (Hrsg.), *Die Stifte der Augustiner-Chorherren in Böhmen, Mähren und Ungarn, Klosterneuburg, Vídeň 1994*, s. 49–64. Wagnerova jedenáctistránková práce zůstala pouze v rukopise; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Wagner Theodor (nezpracováno).

¹¹³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 95r; Tomáš HUNČOVSKÝ, *Petr z Lindy a založení augustiniánského kláštera v Borovanech. Mezi tradicí a výzkumem*, in: Martin GAŽI (ed.), *Památky jižních Čech 8*, České Budějovice 2017, s. 83–98, zde s. 88.

¹¹⁴ TAMTÉŽ.

¹¹⁵ H. PEXA, *Peter*, s. 21–22.

značně zadlužil.¹¹⁶ Hans se kdysi přiženil do rodiny bohatého budějovického měšťana Henslina Sparnkese a podobně jako jeho tchán se do roku 1418 několikrát ocitl mezi konšely v městské radě.¹¹⁷ Jelikož vdova neměla šanci vyváznout z obrovských dluhů, které značně převyšovaly jí odkázané jmění, obrátil se Hans v poslední vůli na svého otce Martina z Lindy, zámožného měšťana z Lince, a bratra Petra.

Ve smlouvě s vdovou bylo uvedeno, že Petr z Lindy splatí všechny dluhy po zemřelém, přičemž společně s otcem převezmou jeho majetky (dům, statek za Dlouhým mostem a pozemek u Rožnova). Petr z Lindy tedy do Království českého vyrazil v roce 1425 z hornorakouského města Lince kvůli urovnání majetkových záležitostí po svém bratrovi, nikoli z Habsburského Nizozemí na popud pána z Rožmberka, jak o tom referoval františkánský kvardián na konci 17. století.¹¹⁸

Během pěti let se Petrovi podařilo nejen všechny dluhy splatit, mohl dokonce sám peníze půjčovat. Tímto způsobem získal v roce 1430 do zástavy dům na budějovickém náměstí od Zikmunda Prundlina, který mu jej byl nucen o rok později prodat kvůli platební neschopnosti. V letech 1433–1437 Petr rozšířil svou majetkovou držbu i o venkovské statky jihovýchodně od Českých Budějovic a postupně zakoupil vsi Nesměň a Borovany a poplužní dvůr s tvrzí v Hluboké u Borovan. Z hlediska právní platnosti potřeboval nově nabyté statky zanést do zemských desek, do nich se však zapisoval jen šlechtický majetek a s královským povolením také majetek měšťanů královských měst. V dané době však Petr požíval pouze status lineckého měšťana. Uvedenou podmínku splnil někdy mezi 8. květnem 1436 a 20. říjnem 1437, kdy v Českých Budějovicích po jedenácti letech působení získal měšťanské právo.¹¹⁹

¹¹⁶ K negativním vlivům bouřlivých válečných let na místní obchod a provozování živností blíže Zdeněk ŠIMEČEK, *České Budějovice v období husitském. Přehled událostí a problémů*, JSH 34, 1965, s. 14–30, zde s. 20–21.

¹¹⁷ Milena BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, *Sociální a majetková struktura městských rad v Českých Budějovicích v době předhusitské a husitské*, Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et Historica 4, 1994, s. 107–143.

¹¹⁸ SOkA ČB, Archiv města České Budějovice, fondové oddělení 1375–1787, sign. (D2), kniha č. 1086, fol. 135v; H. PEXA, *Peter*, s. 21–23; T. HUNČOVSKÝ, *Petr*, s. 89.

¹¹⁹ K rozšiřování majetku a získání měšťanského práva v Českých Budějovicích blíže H. PEXA, *Peter*, s. 24–25; August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrže Království českého*, III. Budějovsko, Praha 1994³, s. 192.

V letech 1439–1441 postupně prodal své majetky v Českých Budějovicích a přesunul se na dřevěnou tvrz v Hluboké u Borovan, která se nacházela na hrázi rybníka Příkopa.¹²⁰ S opuštěním hradeb královského města a změnou sídla se pragmaticky uchýlil pod ochranu nejmocnějšího muže jižních Čech, Oldřicha II. z Rožmberka (1403–1462),¹²¹ přičemž ve službách tohoto rodu zůstal po dlouhých třicet let, až do své smrti.

V hlubocké tvrzi žil Petr se svojí manželkou Annou, s níž měl – pokud je nám známo – jediného syna Martina. Ten dostal jméno po svém dědečkovi z Lince. Martin měl po smrti otce zdědit veškerý rodový majetek, avšak 22. června 1452 náhle zemřel.¹²² Dítě bylo pohřbeno u podstavce hlavního oltáře v borovanském kostele, nad nímž Petr držel již přes deset let patronát. Ještě na konci 17. století četl Konrád Fischer na původním náhrobním kameni následující nápis v němčině: „*Zde je hrob Petra z Lindy [...] a jeho syna Martina, který zemřel na den sv. Achácia roku 1452, Bůh buď milostiv*“.¹²⁴

Po smrti syna pokračoval Petrův společenský vzestup, který byl završen povýšením do šlechtického stavu. Dosud jsme se s ním ve všech písemnostech setkávali jako s lineckým nebo budějovickým měšťanem, případně panošem, vystupoval-li v souvislosti s družinou Oldřicha II. z Rožmberka. Také nápis na náhrobním kameni z roku 1452 jej označoval jednoduše jako Petra z Lindy bez jakéhokoliv dalšího titulu. K jeho nobilitaci tedy muselo dojít nedlouho po smrti syna, neboť nejpozději 21. července 1455 se již řadil mezi

¹²⁰ K lokalizaci tvrze D. KOVÁŘ, *Tvrz v Hluboké u Borovan (okr. České Budějovice)*, Výběr 37, 2000, č. 1, s. 43–46; TÝŽ, *Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka*, České Budějovice 2011, s. 148–150.

¹²¹ Srv. dopis Oldřicha II. z Rožmberka Tábořským z konce října 1442, v němž Petra z Lindy označuje jako „*služebníka našeho*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Historica Třeboň, inv. č. 712, sign. 585a.

¹²² H. PEXA, *Peter*, s. 28.

¹²³ Za Petrovým jménem bylo vynecháno místo pro dodatečný zápis roku jeho úmrtí, nebylo však nikdy dopsáno.

¹²⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 101r.

rytíře.¹²⁵ Z tohoto dne máme dochovanou jedinou Petrovu pečeť,¹²⁶ která byla přivěšena na listině tehdejšího borovanského faráře Valentina.¹²⁷ Motivem pečeti jsou lipové větvičky a listy, které se vztahují k Petrovu přídomku „z Lindy“ (die Linde = lípa) a na něž můžeme narazit v borovanském kostele a klenbách jižního a východního ramene křížové chodby dodnes. Není však zřejmé, zda se jedná o připomínku Petra, nebo o odkaz na řeholní kanovníky sv. Augustina, kteří toto znamení převzali po svém zakladateli a ve zjednodušené podobě jej užívali po celou dobu své existence.¹²⁸

Události let 1452–1455 měly na Petra jistě hluboký dopad. V pohnutých časech první poloviny 15. století zaujímaly náboženské otázky a vyznání přední místo v životě každého člověka. Smrt syna musela víru stárnoucího Petra pouze umocnit a obrátit jeho mysl od záležitostí tohoto světa k nadpozemské otázce spásy. V takovémto rozpoložení se u něho pravděpodobně poprvé zrodila myšlenka založit klášter.¹²⁹ Nakolik jej k tomu podnítila i kázání generálního vikáře observantské větve mužského řádu sv. Františka Jana Kapistrana († 1456), který v letech 1451–1452 a poté i 1454 podnikl misie po

¹²⁵ Herbert Pexa ohraničil interval jeho povýšení do šlechtického stavu 4. květnem 1454, kdy si Petr nechal od krále Ladislava zapsat do desek zemských část Borovan a Hluboké (pouze šlechtici si mohli dát zapsat majetek do desek zemských bez souhlasu krále), a 21. červencem 1455, kdy máme již dochovanou jeho pečeť; H. PEXA, *Petr*, s. 29–31.

¹²⁶ Na kulaté pečeť se nachází střední pole ohraničené čtyřmi polokruhovitými oblouky, přičemž horní a dolní oblouk sahají až k okraji pečeti, zatímco oba postranní oblouky ponechávají místa pro nápisy (viz níže). Ve středu středního pole se nachází helma spočívající na štítě a z ní vyrůstají nahoru dvě větvičky, které mají po stranách po třech srdcovitých lipových lístcích. Ve štítě je větvička, která se ve středu rozdvouje. Její základna směřuje doleva nahoru, zatímco vidlice směřuje doprava dolů. Od rozvětvení vychází srdcovitý lístek, jehož špička leží v pravém horním okraji štítu, druhý srdcovitý lístek vychází mezi základnou a rozvětvením hlavičky a směřuje svou špičkou doleva dolů. V pravém volném poli mezi středním polem a okrajem pečeti je psáno shora dolů: *S · PETR · DOI* ·, v protilehlém poli nápis pokračuje zespoda nahoru slovy: *DE · LINDEN* · (Sigillum Petri Domini de Linden); k popisu pečeti blíže TÝŽ, *Borovany 1186–1477*, in: S. MALÍK (red.), *Borovany*, s. 49–64, zde s. 55.

¹²⁷ SOkA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 1, listina č. 1.

¹²⁸ R. LAVIČKA, *Pozdně gotické kostely na rožmberském panství*, České Budějovice 2013, s. 120.

¹²⁹ T. HUNČOVSKÝ, *Petr*, s. 91.

českých zemích s cílem navrátit k pravé víře pobloudilé stádo,¹³⁰ nelze s jistotou říct. Petr si v souvislosti se ztrátou jediného dědice nepochybně uvědomoval, že majetky, které během působení v jižních Čechách nabyt, by po jeho smrti připadly královské komoře, ovládané od roku 1452 energickým a stále mocnějším kališnickým zemským správcem Jiřím z Poděbrad.¹³¹ Založení kláštera v Borovanech tak zřejmě bylo kombinací duchovních a pragmatických pohnutek, jež se zformovaly v mysli drobného rytíře na pozadí dynamického vývoje pohusitských Čech.

Okolo poloviny 15. století byly Borovany větší vesnicí, ležící na mírném návrší při Stropnickém potoce. V jejím středu se tyčil farní kostel sv. Václava, který zde stál pravděpodobně již sto let. Ke kostelu přináležel ještě filiální kostel sv. Jakuba v sousední vsi Jílovice, ta však spadala pod třeboňské panství pánů z Rožmberka. Borovany tak představovaly jedinou ze vsí v držení Petra z Lindy, kde se nacházel kostel.¹³² Tato okolnost hrála bezpochyby významnou roli při Petrově rozhodování, na jakém místě zřídit klášter, neboť existence kostela a fary umožňovala snadné převzetí duchovní správy řeholníky. Otázka však zněla, jaký řád do nového kláštera povolat.

Uvážíme-li, že volba řehole byla určována jak politickými, tak soukromými vztahy,¹³³ pak je víc než pravděpodobné, že Petr z Lindy zakládal borovanský klášter v kooperaci s Oldřichem II. z Rožmberka. Klášter měl být zřízen pro řeholní kanovníky sv. Augustina, přičemž první augustiniánští kanovníci do něho měli putovat z třeboňského kláštera. Jejich uvolnění z Třeboně se mohlo uskutečnit pouze s kladným stanoviskem Rožmberka, který nad třeboňským klášterem držel patronát.

Pro realizaci svého záměru potřeboval Petr z Lindy souhlasy panovníka a administrátora pražské arcidiecéze (úřad arcibiskupa zůstal fakticky neobsazen od roku 1421, kdy Konrád z Vechty († 1431) přešel k husitům). Král Ladislav Pohrobek († 1457) mu vyhověl listinou z 10. srpna 1455, již dal souhlas k rozšíření a přeměně farního kostela v Borovanech na klášter řeholních kanovníků sv. Augustina a k převedení Petrových

¹³⁰ K jeho pobytu v českých zemích blíže František ŠMAHEL, *Mezi středověkem a renesancí*, Praha 2002, s. 402–406.

¹³¹ H. PEXA, *Petr*, s. 33; NPÚ, ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 6.

¹³² T. HUNČOVSKÝ, *Petr*, s. 92.

¹³³ Richard NĚMEC, *Architektura – vláda – země. Rezidence Karla IV. v Praze a zemích Koruny české*, Praha 2015, s. 250.

majetků do vlastnictví nového konventu. Celá donace se skládala ze vsí Borovany, Nesměň a Hluboká u Borovan (včetně poplužního dvora) a několika mlýnů, rybníků, lesů a luk v okolí. Část měli augustiniánští kanovníci převzít bezprostředně po uvedení do kláštera, část jim měla připadnout až po Petrově smrti.¹³⁴ Na králův souhlas navázala ještě téhož roku listina administrátora pražské arcidiecéze Václava Hněvsína z Krumlova († 1460), jíž dal svolení k položení základního kamene a vysvěcení oltáře jakýmkoliv biskupem, který uznával papežskou autoritu.¹³⁵ Tohoto úkolu se patrně zhostil jeden z pasovských světicích biskupů, buď Zikmund Pirchan († 1472) nebo Wolfgang Püchler († 1475).¹³⁶

Založení kláštera v Borovanech představovalo pro Petra z Lindy časově i finančně nákladný podnik. Kromě výstavby nových klášterních budov se rozhodl přestavět i původní kostel sv. Václava, z něhož se měl stát důstojný kolegiální kostel zasvěcený Navštívení Panny Marie. Petrova výhoda tkvěla v tom, že jeho počínání se těšilo značné podpoře u Václava Hněvsína z Krumlova, který vystupoval v rožmberských službách a po svých studiích ve Vídni a Padově získal cenné kontakty ve vysokých církevních i světských kruzích. V roce 1451 se seznámil v Českém Krumlově s Eneášem Silviem Piccolominim a oba se posléze stali důvěrnými přáteli.¹³⁷

Na Václavovo doporučení se Petr při realizaci svého záměru obrátil s žádostí o pomoc i na papežský stolec. Novým papežem byl od 3. září 1458 právě Eneáš (jako Pius II.), který v předchozích letech při výkonu funkce sekretáře v královské kanceláři Fridricha III. ve Vídni navázal kontakty s celou řadou českých velmožů, duchovních, univerzitních mistrů a kancelistů, díky nimž byl dobře obeznámen se situací v Čechách.¹³⁸ Jedny z prvních listin, které Pius II. vydal po svém zvolení papežem, se týkaly právě Borovan.

¹³⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 10r.

¹³⁵ Listina byla vydána zřejmě ve značném spěchu, neboť neobsahuje ani měsíc, ani místo vydání. Musela být však vydána po 10. srpnu 1455, neboť administrátor se v ní odvolává na králův souhlas se založením kláštera. Dne 15. června 1456 Václav Hněvsín z Krumlova vydává novou listinu, jíž potvrdil a prodloužil platnost své předchozí listiny z poslední čtvrtiny roku 1455; TAMTÉŽ, fol. 6v–7v.

¹³⁶ H. PEXA, *Peter*, s. 35.

¹³⁷ Josef TRÍSKA, *Středověký literární Krumlov*, Listy filologické 84, 1961, č. 1, s. 85–101, zde s. 88–89.

¹³⁸ Ke kontaktům Pia II. v českých zemích blíže F. ŠMAHEL, *Mezi středověkem a renesancí*, s. 300–302.

Papež v nich vyjádřil potěšení nad Petrovým úmyslem zřídit klášter a udělil odpustky všem věřícím, kteří každoročně o svátku „*Narození našeho pána Ježíše, o svátku Velikonoc a o svátcích Narození a Nanebevzetí Panny Marie zbožně navštíví kostel tohoto kláštera a pomohou svými rukama při [jeho] dokončení, opravách a údržbě*“.¹³⁹

Z těchto slov je zřejmé, že v Borovanech se od založení kláštera primárně soustředili na přestavbu farního kostela, zatímco základ kanonie tvořily v prvních letech její existence pouze provizorní dřevěné budovy.¹⁴⁰ Na začátku roku 1460 byly obytné části již způsobilé k obývání a z pověření Pia II. vydal papežský nuncius a arcibiskup krétský Jeroným Lando († okolo 1479) při návštěvě Prahy povolení, aby bylo do borovanského kláštera povoláno sedm augustiniánských kanovníků z Třeboně. Řeholníci měli převzít majetky udělené v donaci Petra z Lindy, přičemž v otázkách fungování kanonie se měli řídit observancí zachovávanou v treboňském klášteře. Přestože byla řeholníkům přidělena duchovní správa nad farností, péči o farníky měl do smrti vykonávat současný borovanský farář Valentin, pakliže by se s nimi nedohodl jinak. Patronem kláštera a kolegiátního kostela byl jmenován Petr z Lindy, vykonavatelem výše uvedeného Václav Hněvsín z Krumlova.¹⁴¹

Mladý administrátor pražské arcidiecéze však 13. prosince 1460 předčasně zemřel, takže se osazení kláštera již nedožil. Augustiniánští kanovníci z Třeboně dorazili do Borovan někdy před 15. březnem 1461, neboť v tento den se první probošt kláštera Zikmund zavázal Petrovi z Lindy, že bude za jeho rodinu konat ročně v suchých dnech deset zádušních mší a jednu zpívanou mši, při nichž musí být přítomno deset kněží.¹⁴² Za přítomnosti řeholníků došlo posléze k dostavení kostela, který byl 14. října 1464 slavnostně vysvěcen.¹⁴³ Součástí kostela zůstal původní oltář sv. Máří Magdalény z roku 1399, jenž se zde nacházel až do druhé poloviny 17. století, kdy jej borovanský probošt

¹³⁹ Tyto dvě listiny jsou datovány 9. září 1458; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 2r–3r a 3v–4v.

¹⁴⁰ Už v listině Václava Hněvsína z Krumlova z roku 1455 se hovoří o tom, aby po položení základního kamene byly do léta příštího roku na místě kláštera postaveny provizorní dřevěné budovy; TAMTÉŽ, fol. 6v–7v

¹⁴¹ TAMTÉŽ, fol. 4v–6v.

¹⁴² H. PEXA, *Peter*, s. 37.

¹⁴³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 677, sign. IA 3K^β No 17, kart. č. 12; H. PEXA, *Peter*, s. 39; D. KOVÁŘ, *Borovany*, České Budějovice 2000, s. 13.

Jiří Jaudt daroval do poutního kostelíku Nejsvětější Trojice poblíž Trhových Svinů.¹⁴⁴ Do šedesátých let 15. století je odborníky také kladen vznik sochy Piety,¹⁴⁵ která dodnes tvoří součást kostelního inventáře.

Po dokončení kostela se veškeré stavební práce mohly soustředit výhradně na zděné objekty kláštera. Při kostele tak postupně vyrostly křížová chodba, obklopující menší rajský dvůr, kapitulní síň, která stála na místě dnešní Škapulířové kaple, dormitáře a podsklepený refektář.¹⁴⁶ Přestože se v listinách z let 1460 a 1461 uvádělo, že velká část kláštera je již hotova,¹⁴⁷ stavební práce zde pokračovaly ještě na přelomu 15. a 16. století, kdy byly dokončovány prakticky všechny objekty – východní křídlo křížové chodby, kapitulní síň (1490) i podsklepené budovy (počátek 16. století).¹⁴⁸ Dormitář nad původně přízemní křížovou chodbou se začal přistavovat za finanční podpory drobného panoše Petra ze Zásmuk teprve po roce 1498.¹⁴⁹ Během těchto finálních úprav byl do kostelní věže pořízen roku 1498 nový zvon zasvěcený Nejsvětější Trojici, který doplnil původní zvon sv. Václava z roku 1438.¹⁵⁰

Z výše uvedeného je zřejmé, že Petr z Lindy, který zemřel někdy mezi lety 1470–1473,¹⁵¹ se definitivního dokončení kláštera nedožil. Jak bylo předem domluveno,¹⁵² po jeho smrti převzali ochranu nad klášterem Rožmberkové, přičemž změna patrona se promítla i do samotné výstavby. Zatímco v podobě kostela se spatřují vlivy jihobavorské

¹⁴⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 21v.

¹⁴⁵ Jaromír HOMOLKA a kol., *Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526)*, Praha 1985², s. 175–177.

¹⁴⁶ K tomu blíže NPÚ ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 71; Robert ŠIMŮNEK – R. LAVIČKA, *Páni z Rožmberka 1250–1520: Jižní Čechy ve středověku. Kulturně historický obraz šlechtického dominia ve středověkých Čechách*, České Budějovice 2011, s. 110.

¹⁴⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 675, sign. IA 3K^β No 14, kart. č. 12; TAMTÉŽ, inv. č. 95, sign. IA 3K^β No 16, listina č. 95.

¹⁴⁸ R. LAVIČKA, *Pozdně gotické kostely*, s. 124–125.

¹⁴⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 23v.

¹⁵⁰ Popis zvonů viz J. BRANIŠ, *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém*, VIII. díl, Politický okres Česko-Budějovický, Praha 1900, s. 14.

¹⁵¹ Jeho manželka Anna zemřela v roce 1477; H. PEXA, *Peter*, s. 41.

¹⁵² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 13r–14r.

architektury z podunajského Lince,¹⁵³ odkud Petr pocházel, budovy kláštera, jež z valné části vznikaly až za Rožmberků, jsou především dílem rožmberské stavební huti a kameníků, kteří v té době pracovali na trojlodí nedalekého kostela v Trhových Svinech.¹⁵⁴

Od počátku se počítalo s tím, že areál kláštera bude opevněn zdmi s bránami. Uvnitř ohrazení se při kostele rozléhal hřbitov, který musel zůstat přístupný obyvatelům Borovan bez nutnosti vstoupit do kláštera. Při založení byla v listinách zmiňována také klášterní zahrada.¹⁵⁵ Z druhé poloviny 16. století máme zprávu o tom, že její severní část se nacházela západně od kláštera, lokalizována tedy pravděpodobně byla jihozápadním směrem.¹⁵⁶ Nedílnou součást klášterního areálu tvořily také budovy hospodářského dvora (sýpka, stodola, stáje) a pivovar, stojící jižně od kláštera. Přestože o nich máme první relevantní zprávy až ze 16. století, dá se předpokládat, že vznikaly současně s výstavbou kláštera a dokončeny byly rovněž nejpozději na přelomu 15. a 16. století.¹⁵⁷

Augustiniánští kanovníci se po příchodu do Borovan začali věnovat svému poslání, které spočívalo ve společné modlitbě v chóru a pastorační, charitativní a vědecké činnosti.¹⁵⁸ Mezi nejvýraznější řeholní kanovníky tehdy patřil převor Jan Štřávka z Hodenic († 1510), který v roce 1484 odešel do Itálie,¹⁵⁹ kde se stal vůdčí osobností proslulé kanonie Na Zlatém nebi v Pavii (v tamní bazilice se nacházely ostatky sv. Augustina). Po návratu do českých zemí působil ještě nějaký čas v Borovanech, nicméně poté se přesunul na Moravu, kde byl určen k obnově řeholní komunity u Všech svatých na olomouckém Předhradí. V roce 1500, již jako probošt, vymohl u papeže Alexandra VI. začlenění této kanonie do řádového svazku Lateránské kongregace s centrem v Římě. Do této kongregace posléze inkorporoval i kanonii šternberskou a fulneckou, čímž položil základy tzv.

¹⁵³ NPÚ ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 7.

¹⁵⁴ R. ŠIMŮNEK – R. LAVIČKA, *Páni*, s. 109–110; D. KOVÁŘ, *Borovany*, s. 13.

¹⁵⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 675, sign. IA 3K^B No 14, kart. č. 12.

¹⁵⁶ J. PETŘÍK, *Přehled dějin Trocnova*, Brno 1924, s. 48 (pozn. č. 21).

¹⁵⁷ K prvním zprávám o budovách hospodářského dvora viz SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Vrchní úřad Český Krumlov, sign. IIF 7G^B No 1, fol. 4r–4v. Už při založení kláštera (1455) se v listině borovanského faráře Valentina hovoří o tom, že přijal jistý obnos peněz, který hodlal použít na zbudování dvora; SOkA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 1, listina č. 1.

¹⁵⁸ J. SVÁTEK, *Organizace*, s. 524.

¹⁵⁹ H. PEXA, *Oldřich ze Dvorce. Příspěvek k dějinám Dvorce a Trocnova*, JSH 60–61, 1991–1992, s. 1–8, zde s. 4.

„Moravské lateránské kongregaci“ (*Congregatio Lateranensis in Moravia*), vyznačující se především společnou volbou probošta, která probíhala na shromážděních řeholních kanovníků ze všech třech lateránských klášterů na Moravě.¹⁶⁰

K borovanskému klášteru si Jan Šťávka z Hodenic vybudoval silný vztah a nezapomněl na něj dokonce ani poté, kdy působil již v Olomouci. Ještě před odchodem do Itálie daroval roku 1464 po smrti svého otce a matky borovanskému klášteru roční důchod ze vsi Hodenice ve výši 8 kop grošů pražských s podmínkou, že řeholníci budou sloužit čtyři zádušní mše za jeho rodiče a předky. Po návratu z Itálie roku 1490 povolil, aby augustiniánští kanovníci v Borovanech odříkávali během vigilií noční modlitby bez pauz. Tím se značně zrychlil celý proces modlení, neboť řeholníci nemuseli dělat pauzy a oddělovat každé tři verše, jak bylo dříve ve zvyku. Za tento benefit museli kazatelé při svých vystoupeních pronášet jména Šťávkových rodičů na druhém místě hned za jménem zakladatele kláštera.¹⁶¹ V roce 1497, již jako probošt olomoucké kanonie, vymohl Jan Šťávka z Hodenic u papeže Alexandra VI. svolení, aby borovanská kanonie užívala veškerých privilegií řeholních kanovníků Lateránské kongregace,¹⁶² takže v tomto ohledu předstihly Borovany dokonce i moravské kláštery.

Za Šťávkova působení začali augustiniánští kanovníci v Borovanech s rozšiřováním svého vlivu a majetků. V roce 1484 nejprve urovnali dlouhodobý spor s Oldřichem ze Dvorce († 1520), když výměnou za poddané ve Dvorce a Lhotce získali poddané v Trocnově, Rankově a Čerejově.¹⁶³ V rozmezí let 1490–1508 se jim následně podařilo získat čtyři vinice v Dolních Rakousích v okolí dnešního městyse Straß im Straßertale.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Franz MACHILEK, *Einführung. Beweggründe, Inhalte und Probleme kirchlicher Reformen des 14./15. Jahrhunderts (mit besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse im östlichen Mitteleuropa)*, in: Winfried EBERHARD – F. MACHILEK, *Kirchliche Reformimpulse des 14./15. Jahrhunderts in Ostmitteleuropa*, Kolín nad Rýnem – Böhlau 2006, s. 1–121, zde s. 73–74; F. HRADIL – J. KROUPA (edd.), *Šternberk*, s. 15; Augustin NEUMANN, *Neznámá statuta moravská z 15. století*, Hlídka 34, 1917, č. 1, s. 13–19, zde s. 13–15.

¹⁶¹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 21v–23r.

¹⁶² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 134, sign. IA 3K^β No 25, listina č. 134.

¹⁶³ Ke sporu blíže H. PEXA, *Oldřich*.

¹⁶⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 31r–32v, 38v–41r a 41r–43r; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Cizí statky Třeboň, I. Listiny, inv. č. 412, sign. Leus II 239 A1, kart. č. 56.

Kromě pozemských statků se konvent soustředil také na rozmnožování knih a rukopisů v klášterní knihovně,¹⁶⁵ k čemuž nepochybně docházelo v úzké spolupráci s přinejmenším dalšími osmi kláštery, s nimiž v letech 1467–1506 uzavřel konfraternity.¹⁶⁶

Slibný rozvoj borovanského kláštera narušil až vnitřní spor mezi proboštem Ondřejem († 1508) a ostatními členy konventu, který propukl na začátku 16. století. Přestože přesné příčiny tohoto konfliktu neznáme, rozhodně je nelze považovat za malicherné, neboť zprávy o tom se donesly až k administrátorovi pražské arcidiecéze Ambroži Chrtovi z Plzně. Ten 9. září 1503 nařídil opatovi třeboňského kláštera Bartolomějovi, aby v doprovodu několika řeholníků z Třeboně navštívil Borovany a celou záležitost vyšetřil. Zpráva o vizitaci se sice nedochovala, přesto víme, že ve vedení borovanského kláštera zůstal nadále probošt Ondřej.¹⁶⁷

Nedlouho poté se začala zhoršovat finanční i hospodářská situace kláštera. Když se v roce 1525 borovanští řeholníci radili s třeboňským opatem nad volbou jejich nového probošta, muselo být patronu kláštera Jindřichovi VII. z Rožmberka († 1526) sděleno, že „v chudobu velikou upadli, střechy zlé, mnoho na krovích opravování, dluhu mnoho, koně sešlí, studnice se jim zavalila, vody dobytku nemají, a mnoho jiných nedostatků při nich

¹⁶⁵ F. TADRA, *Borovany, klášter řeholních kanovníků řehole sv. Augustina*, Blahověst 40, 1890, č. 3, s. 37–40, zde s. 40.

¹⁶⁶ Podle dochovaných pramenů uzavřel klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech v letech 1467–1506 postupně konfraternity s těmito kláštery – klášter cisterciáků ve Vyším Brodě (1467), klášter řeholních kanovníků sv. Augustina ve Waldhausenu (1470), klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Třeboni (1487), klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Dürnsteinu (1491), klášter cisterciáků ve Zlaté Koruně (1491), klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Reichersbergu (1498), klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Kladsku (1505) a klášter řeholních kanovníků sv. Augustina v Rokycanech (1506). Srv. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 98, sign. IA 3K^β No 18, listina č. 98; TAMTÉŽ, inv. č. 101, sign. IA 3K^β No 19, listina č. 101; TAMTÉŽ, inv. č. 120, sign. IA 3K^β No 6a, listina č. 120; TAMTÉŽ, inv. č. 124, sign. IA 3K^β No 21, listina č. 124; TAMTÉŽ, inv. č. 125, sign. IA 3K^β No 22, listina č. 125; TAMTÉŽ, inv. č. 128, sign. IA 3K^β No 24, listina č. 128; TAMTÉŽ, inv. č. 136, sign. IA 3K^β No 26, listina č. 136; TAMTÉŽ, inv. č. 137, sign. IA 3K^β No 27, listina č. 137.

¹⁶⁷ K tomu blíže O. ŠEDA, *Matěj*, s. 93.

jest“.¹⁶⁸ Situace byla natolik kritická, že se řeholníci dohodli na tom, aby se novým představeným kláštera stal štěpánovický farář Jiří, kterého chtěli za tímto účelem přijmout do svých řad. S jeho přijetím by se jednak rozšířil klesající počet řeholníků v klášteře, jednak by kanonie získala Jiříkův statek s hospodářstvím, jehož výnosy měly posloužit na umocnění klášterních dluhů. Přestože za Jiřího orodoval u patrona jak třeboňský opat, tak i majitel poříčské tvrze Markvart z Hřebene, Jindřich VII. z Rožmberka této žádosti nevyhověl.¹⁶⁹ Proboštem byl nakonec zvolen patrně dosavadní člen konventu Šimon, který následně vedl klášter přes třicet let. Ani za jeho správy se však nepodařilo zlepšit vnitřní a ekonomické poměry kanonie, neboť řeholníci nadále dlužili nemalé částky jak věřitelům, tak i na platech svým služebníkům (sládkovi, šafářovi a rektorovi).¹⁷⁰

Významnou překážkou dalšího rozvoje bylo i rychlé šíření luterství a s tím související obecný úpadek klášterního života. Martin Luther († 1546) – sám augustinián emerita – považoval monasticismus čistě za lidský výtvar, který nebyl v souladu se základními principy Písma. V roce 1522 vydal svůj zásadní spis namířený proti řádovým slibům. Nad vazbu na řád a klášter stavěl „evangelní svobodu“ a nad doživotní sliby osobní svědomí,¹⁷¹ což bylo v přímém protikladu s pravidly, jimiž se měli členové jednotlivých řádů řídit. V důsledku protimonastických kázání začala v západní Evropě upadat a zanikat celá řada konventů, přičemž tyto tendence se nevyhnuly ani českým zemím. Od třicátých let 16. století k nám pronikají z mnoha míst zprávy o odchodu řeholníků z klášterů,¹⁷² nehledě na to, že ti, kteří vytrvali, vedli často ne zrovna příkladný život.¹⁷³ Už tak sešlé klášterní budovy dále chátraly a bylo jen otázkou času, kdy budou majetky zpustlých klášterů sekularizovány.

¹⁶⁸ Josef KALOUSEK (ed.), *Archiv český čili Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, XIV. díl, Dodavek ke sbírce dopisův rodu Rosenberského, Praha 1895, s. 317–318.

¹⁶⁹ TAMTÉŽ, s. 318–319.

¹⁷⁰ O. ŠEDA, *Borovany a okolí v předbělohorském období a v době českého stavovského povstání*, in: S. MALÍK (red.), *Borovany*, s. 65–100, zde s. 67.

¹⁷¹ K úpadku mnišství v první polovině 16. století blíže Karl Suso FRANK, *Dějiny křesťanského mnišství*, Praha 2003, s. 110–114.

¹⁷² Ferdinand HREJSA, *Dějiny křesťanství v Československu. V. Za Ferdinanda I. (1526–1564). Počátky protireformace*, Praha 1948, s. 31, 53, 123, 360–361.

¹⁷³ TAMTÉŽ, s. 360–361; J. KADLEC, *Klášter*, s. 155–165.

Pod vahou těchto událostí vymřela valná část už tak nepočetné borovanské kanonie na mor a když v roce 1557 skonal i probošt Šimon,¹⁷⁴ začal postupný zánik celého konventu. Po dobu dvou let byl klášter přechodně spravován třeboňskými augustiniánskými kanovníky Jeronýmem a poté Janem, než se nový vladař rožmberského domu a patron kláštera Vilém z Rožmberka rozhodl navzdory protestům svatovítské kapituly dosadit 14. prosince 1559 do čela kanonie extravagantního a přelétavého kněze Matěje Kozku z Rynárce († 1566–1567).¹⁷⁵ V situaci, kdy klášter potřeboval schopného hospodáře, který bude mít respekt u svých poddaných, tak získal osobu přesně opačných kvalit.

Matěj Kozka z Rynárce ztělesňoval víc než kdokoli jiný morální úpadek duchovního i řádového kléru, proti němuž bylo namířeno Lutherovo učení. Když se na konci roku 1559 stal proboštem borovanského kláštera, měl za sebou již opakované přestupy mezi katolicismem a utrakvismem a členství v premonstrátském a benediktinském řádu. Svatovítská kapitula soustavně upozorňovala na jeho nedisciplinovanost, lehkomyšlnost, rozhazovačnost a skandální aféry, jichž se dopustil na předchozích působištích,¹⁷⁶ Vilém z Rožmberka do něho i přesto vložil svou důvěru. Nakolik se jednalo o promyšlený krok vedoucí k budoucí sekularizaci klášterního majetku či šlo-li pouze o demonstraci neomezené Rožmberkovy moci, zůstává záhadou.

V době Kozkova nástupu do úřadu probošta zahrnoval klášterní statek 111 osedlých, z nichž polovina žila v Borovanech a zbytek v okolních vsích (Rankov, Dvorec, Třebeč, Hluboká u Borovan, Jílovice, Víška, Trocnov, Vlachnovice, Čerejov, Nesměň a Hodonice), dále dva dvory v Borovanech a Hluboké u Borovan, pivovar, několik lesů a rybníků v okolí a dvě vinice v Dolním Rakousku, které klášter držel od přelomu 15. a 16. století. V porovnání s rozlohou ostatních řádových společenství se jednalo o nejmenší klášterní statek na území rožmberského dominia.¹⁷⁷

¹⁷⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 46r.

¹⁷⁵ Ke správě kláštera v letech 1557–1559 a sporu o obsazení úřadu probošta blíže O. ŠEDA, *Matěj*, s. 94–95.

¹⁷⁶ Srv. opis listu probošta svatovítské kapituly a administrátora pražské arcidiecéze Jindřicha Scribonia († 1586) Vilémovi z Rožmberka ze dne 14. prosince 1559; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^β 4b, fasc. č. 1.

¹⁷⁷ O. ŠEDA, *Matěj*, s. 92, 138.

První rok Kozkovi vypomáhal se správou statku Jakub Krčín z Jelčan († 1604), který v Borovanech zahájil svou kariéru úspěšného rožmberského úředníka. Za Krčínova krátkého působení se zřejmě podařilo alespoň částečně stabilizovat neutěšenou situaci hospodářství, nicméně brzy jeho výjimečné schopnosti neunikly pozornosti samotného Viléma z Rožmberka, který jej v roce 1561 jmenoval purkrabím českokrumlovského panství.¹⁷⁸ Po Krčínově odchodu začal borovanský statek opět upadat, neboť se naplno projevila Kozkova nekompetentnost při samostatném řízení tohoto nevelkého hospodářství. Vilém z Rožmberka byl ustavičně zasypáván Kozkovými dopisy s prosbami o finanční či naturální pomoc a když mu nevyhověl, uchýloval se probošt k rozprodávání obilí a dříví a v dobách největší tísně dokonce k pronajímání hospod v Nesměni a Rankově a zastavování klášterních cenností. Během dvou let se tak celý borovanský statek ocitl téměř na pokraji ekonomického zhroucení.¹⁷⁹

Za těchto okolností jmenoval Vilém z Rožmberka roku 1564 Matěje Kozku z Rynárce kaplanem při špitále v Českém Krumlově, a ještě téhož roku farářem v Prachaticích. Opuštěný klášter nového probošta již nedostal a do jeho budov se nastěhovali rožmberští úředníci, kteří převzali správu nad borovanským statkem. Přestože Vilém z Rožmberka zacházel s bývalými klášterními majetky jako se svými vlastními, ve skutečnosti mu patřily pouze *de facto*, nikoli *de iure*. Do desek zemských byly zapsány teprve roku 1600 jeho bratrovi Petru Vokovi z Rožmberka, který si jejich zápis vymohl na císaři Rudolfovi II. při jednání o prodeji českokrumlovského panství.¹⁸⁰

Obnova borovanského kláštera Ferdinandem III. v roce 1631 a následná správa jeho majetků prostřednictvím administrátorů z řad augustiniánských kanovníků z Klosterneuburgu byla popsána v předchozí kapitole. Pobořený klášter se nadechoval k životu velmi pomalu, neboť Borovany byly tehdy vypálené, vesnice i o oba dvory vydrancované a pivovar rozbořen. Na klášterním statku žilo v roce 1631 pouze 74 osedlých,¹⁸¹ což je o třetinu méně než za probošta Matěje Kozky z Rynárce. Když koncem května 1635 navštívil Ferdinand III. Borovany, zjistil, že na kostele ani klášterních budovách nebyly

¹⁷⁸ Jaroslav PÁNEK (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků*, I. díl, Praha 1985, s. 172.

¹⁷⁹ Srv. hodnocení Matěje Kozky z Rynárce z pera rožmberského archiváře Václava Březana; TAMTÉŽ. K jeho působení po odchodu Jakuba Krčína z Jelčan z Borovan též O. ŠEDA, *Matěj*, s. 138–140.

¹⁸⁰ H. PEXA, *Borovany*, s. 113.

¹⁸¹ TAMTÉŽ, s. 116.

dosud provedeny žádné opravy. Klosterneuburský probošt Bernard I. mu tehdy vysvětloval, že při rekonstrukci dostal přednost nejprve třeboňský klášter. Nedostatek finančních prostředků a průtahy vojsk nakonec zapříčinily, že stavební práce na borovanském klášteře byly dokončeny až roku 1651.¹⁸² V říjnu roku 1658 do něho zamířila první skupina řeholníků z Klosterneuburgu, která zde měla vytvořit životaschopnou komunitu s vlastním proboštem.

¹⁸² TAMTÉŽ, s. 117–118.

2.4 Řeholním kanovníkem v Borovanech

Konrád Fischer a Arnošt Saur dorazili v listopadu 1658 do obnoveného borovanského kláštera a připojili se k augustiniánským kanovníkům, kteří sem přicestovali z Klosterneuburgu o měsíc dříve. Kromě nich se nové osazenstvo kláštera skládalo z Norberta Heermanna, Viléma Ligniera, Akvilína Kepplingera, Jošta Schmida a Matěje Kumpetera. Jelikož všichni pocházeli z německých nebo rakouských oblastí, a nikdo z nich neuměl česky, museli v Borovanech při duchovní správě nadále vypomáhat místní kněží.¹⁸³

Pro většinu těchto mladých řeholních kanovníků, jejichž průměrný věk se v době příchodu do Borovan pohyboval okolo 30 let, představovalo odloučení od mateřského kláštera v Klosterneuburgu natolik nepřekonatelnou překážku, že se někteří z nich dříve nebo později vrátili zpět do Dolních Rakous. Jediný, kdo z této první skupiny setrval v klášteře, byl paradoxně Konrád Fischer, který původně odmítl do Borovan odcestovat.

Klosterneuburský probošt Bernard II. Schmeding jmenoval administrátorem kláštera Norberta Heermanna. Tento rozporuplný rodák z Magdeburgu se narodil 27. listopadu 1629. Do kláštera augustiniánských kanovníků v Klosterneuburgu vstoupil 24. května 1649 a 12. června 1650 tam složil profesní sliby. V letech 1651–1654 vystudoval teologii a filozofii na vídeňské univerzitě, kde následně působil až do září roku 1658. Mezitím byl v roce 1654 slavnostně vysvěcen na kněze (6. dubna sloužil svou primici).¹⁸⁴ Dosavadní literatura jej hodnotí na jedné straně jako zbožného, vzdělaného a svědomitého, na druhé straně jako ctižádostivého, vznětlivého a arogantního.¹⁸⁵ Obě charakteristiky mají bezpochyby své opodstatnění.

Heermann spravoval borovanský klášter necelé dva roky. Po smrti třeboňského administrátora Marka Webera byl 15. července 1660 převeden do Třeboně a pověřen správou tamního kláštera. Zde byl o necelé tři roky později ustanoven proboštem a v tomto úřadu působil až do své smrti, která jej zastihla 26. května 1699. Přestože pocházel z luteránské rodiny a jako rok a půl staré batole přežil vypálení Magdeburgu katolickými vojsky, stal se vůdčí postavou rekatolizace, která se po příchodu do jižních Čech snažila vyplenit

¹⁸³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 55r–56r.

¹⁸⁴ B. O. ČERNÍK, *Die Schriftsteller*, s. 208–209.

¹⁸⁵ J. KADLEC, *Klášter*, s. 180; J. PÁNEK, *Poslední Rožmberk. Životní příběh Petra Voka*, Praha 1996, s. 12; B. O. ČERNÍK, *Die Schriftsteller*, s. 208–210; Josef VAČKÁŘ, *Dějiny někdejší slavné Řeholní kanonie svatého Augustina v Třeboni a některé památnosti tohoto starobylého města*, Praha 1867, s. 45–52 (nutno podotknout, že Vačkář Heermanna nekriticky glorifikuje).

pozůstatky „kacířství“ na Třeboňsku. Vůči městu i panství si nárokoval další a další majetky a záhy s nimi vstoupil do otevřeného nepřátelství, jež vyvrcholilo neúspěšným atentátem na samotného probošta. Heermann poškodil reputaci řeholních kanovníků v Třeboni natolik, že členové kláštera museli chodit po městě ozbrojeni, aby se mohli bránit případným útokům nahněvaných měšťanů.¹⁸⁶ Konrád Fischer, který byl zcela opačné povahy, rozhodně neměl Norberta Heermanna v lásce, neboť – jak ještě uvidíme – se s ním dostal do sporu i borovanský klášter.

Po Heermannově odchodu do Třeboně byl 15. července 1660 dosazen za nového administrátora borovanského kláštera klosterneuburský řeholní kanovník Jiří Jaudt (nar. 1633), který pocházel z Nussdorfu severně od Vídně.¹⁸⁷ Kanonie v Třeboni a Borovanech byly v té době připraveny již na své osamostatnění, neboť na počátku roku 1660 požádal probošt Bernard II. Schmeding císaře Leopolda I. († 1705), aby ho zprostil vrchního dozoru nad oběma kláštery a oba administrátory jmenoval probošty. Císař se 3. března obrátil na pražského arcibiskupa Arnošta Vojtěcha z Harrachu († 1667) s žádostí, jak si v takové situaci počínat, aby neporušil církevní předpisy.¹⁸⁸

O úmyslu klosterneuburského probošta se mezitím dozvěděl opat kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Praze na Karlově Isidor de La Cruz († 1681),¹⁸⁹ který ihned zahájil jednání o inkorporaci a spojení obou klášterů s karlovskou kanonií. Kardinál Harrach byl této myšlence příznivě nakloněn,¹⁹⁰ nicméně v tomto okamžiku na scénu

¹⁸⁶ K působení Norberta Heermanna v Třeboni nejnověji J. KADLEC, *Klášter*, s. 180–191; J. PÁNEK, *Poslední Rožmberk*, s. 12–13.

¹⁸⁷ H. PEXA, *Borovany*, s. 118.

¹⁸⁸ J. KADLEC, *Klášter*, s. 180.

¹⁸⁹ Isidor de La Cruz se narodil roku 1600 v Portugalsku. Nejprve vstoupil do benediktinského kláštera v Montserratu, odkud 24. července 1637 přešel do benediktinského kláštera v Emauzích na Novém Městě v Praze. V roce 1651 jej na základě papežské dispenze jmenoval císař Ferdinand III. opatem kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Praze na Karlově, kde působil až do své smrti. Isidor se přičinil o přestavbu kláštera v Emauzích a s pomocí dobrodinců z Pyrenejského ostrova obnovil do roku 1660 i budovy kostela a kláštera v Praze na Karlově. K jeho činnosti blíže Pavel ŠTĚPÁNEK, *Kapitoly z dějin česko-španělských kulturních styků a vztahů*, Praha 2018, s. 124 a František EKERT, *Posvátná místa král. hl. města Prahy. Dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v hlavním městě království Českého*, Praha 1884, s. 156–157.

¹⁹⁰ J. KADLEC, *Klášter*, s. 180.

vstoupil Jan Adolf ze Schwarzenbergu († 1683), který se na začátku dubna 1660 stal novým majitelem třeboňského panství a jako takový se dožadoval patronátního práva nad oběma kláštery.

Schwarzenbergové patřili mezi patrony, kteří si na svém právu zakládali, chápali jej jako integrální součást vrchnostenské správy a neváhali jej rozhodně a za každou cenu bránit.¹⁹¹ O vrchní dozor nad kláštery se tak rozhořel dvouletý boj mezi pražským arcibiskupem Arnoštem Vojtěchem z Harrachu a Janem Adolfem I. ze Schwarzenbergu, který upozadil a pozdržel jmenování Norberta Heermanna a Jiřího Jaudta probošty. Konečně 26. srpna 1662 vydala česká dvorská kancelář na žádost císaře Leopolda I. obšírný rozklad, v němž doporučila císaři potvrzení obou kandidátů a majiteli třeboňského panství přiřkla patronátní právo. Karlovskému opatovi tak byla odepřena nejen inkorporace obou klášterů, ale i nárok na jejich vizitace.¹⁹²

Po ukončení sporu o vrchní dozor nad kláštery již nic nebránilo tomu, aby byli v Třeboni a Borovanech jmenováni probošti. Císař Leopold I. tak učinil dekretem z 18. listopadu 1662. Na jeho stanovisko navázal 16. února 1663 i souhlas pražského arcibiskupa Harracha. Slavnostní instalace Norberta Heermanna se uskutečnila v Třeboni 11. března téhož roku, o dva dny později pak zástupci arcibiskupa a patrona uvedli do úřadu v Borovanech i Jiřího Jaudta.¹⁹³ Kláštery v Třeboni a Borovanech tak po 32 letech od obnovení získaly své vlastní probošty a začaly fungovat nejen nezávisle na klosterneuburské kanonii, ale i samy na sobě.

Klosterneuburský probošt Bernard II. Schmeding si mezitím vyžádal souhlas pasovského biskupa s uvolněním řeholních kanovníků Konráda Fischera, Theotonia Egerera a Herkulána Lucina a 26. listopadu 1663 je oficiálně propustil do Borovan, kde následně složili novému proboštovi věčné sliby. Na vlastní žádost se k nim krátce nato přidal ještě Jiljí Grezlinger, který se měl původně stát členem třeboňské kanonie, ovšem kvůli snížené

¹⁹¹ Pavel PUMPR, *Beneficia, záduší a patronát v barokních Čechách. Na příkladu třeboňského panství na přelomu 17. a 18. století*, Brno 2010, s. 118. K tomu též Marie RYANTOVÁ, *Církevní patronát Eggenberků a Schwarzenberků na přelomu 17. a 18. století (1694–1730)*, in: Václav BŮŽEK (ed.), *Život na dvorech barokní šlechty (Opera Historica 5)*, 1996, s. 617–637.

¹⁹² K celému sporu detailně J. KADLEC, *Kláster*, s. 180–182. Srv. též SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 56v–58r.

¹⁹³ TAMTÉŽ, fol. 58r–59r.

pohyblivosti, jež mu způsobovala postupující dna, tam s ním nebylo nadále počítáno.¹⁹⁴ Vzhledem k tomu, že Jiljí Grezlinger a Theotonijs Egerer ovládali češtinu,¹⁹⁵ mohli augustiniánští kanovníci nyní soběstačně vykonávat duchovní správu nad borovanskou farností, aniž by potřebovali výpomoc místních kněží, jako tomu bylo od obnovení kláštera do roku 1660.¹⁹⁶

Po svém příchodu do Borovan zahájil Jiří Jaudt práce na obnově klášterního hospodářství. Nejprve bylo nutné odstranit ze zašlých polí stromy, keře a houští. Po jejich kultivaci se k nim připojila další opuštěná pole v sousedství, čímž vznikla rozsáhlá plocha, která mohla být konečně oseta. Očekávání dobré sklizně však záhy překazily špatné klimatické podmínky, neboť roku 1663 postihlo Borovany po Velikonocích nesmírné sucho, které vyvrcholilo 13. května krupobitím, jež poničilo značnou část obilovin. Dílo zkázy pak dokonala 20. května extrémní bouřka s kroupami, trvající od šesti večer až do ranních hodin.¹⁹⁷

Strohé zápisy o neúrodě, na něž narážíme v zápisech ze 17. století, sotva dokáží plně vystihnout fatální následky ničivých krupobití a such. Nedostatek plodin vedl bezpochyby k jejich zdražování, nehledě na to, že snadno mohl zavdat příčinu k vypuknutí hladomoru. Tato obava byla všudypřítomná a nevyhnula se ani správcům panství či drobných statků. Místo sklizení vlastních obilovin byl borovanský probošt Jiří Jaudt nucen si ječmen, pšenici a oves obstarat půjčkou, přičemž pod vahou nepříznivého vývoje patrně usoudil, že nejspodnější obživu si někteří z jeho řeholních kanovníků dočasně zajistí, převezmou-li duchovní správu nad uprázdněnými farnostmi.¹⁹⁸

Herkulánus Lucin se již 10. března 1664 obracel na vrchního hejtmana treboňského panství Františka Eliáše Gattermayera z Gatterburgu s žádostí, zda by mu mohla být při-

¹⁹⁴ TAMTÉŽ, fol. 64r–65r.

¹⁹⁵ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

¹⁹⁶ První dochovaná matrika pro borovanskou farnost pochází z let 1665–1688, přičemž prvním farářem z řad augustiniánských kanovníků se po jmenování Jiřího Jaudta proboštem stal Jiljí Grezlinger; srv. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 359. Existovala však ještě starší matrika, vedená od roku 1637, z níž Konrád Fischer načerpal jména místních farářů a zaznamenal je ve svém rukopise; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 55r–55v.

¹⁹⁷ TAMTÉŽ, fol. 66v–67r

¹⁹⁸ TAMTÉŽ, fol. 67r.

dělena do správy některá fara na třeboňském panství. Přestože jeho žádost byla opatřena poznámkou, aby mu v případě nalezení nějaké uprázdněné fary bylo vyhověno,¹⁹⁹ řeholní kanovník nakonec skončil jakožto kaplan na některé faře na Klatovsku pod patronátem pánů z Gutštejna.²⁰⁰ Lucin zde navázal úzké kontakty s dominikány v Plzni a Klatovech, neboť roku 1665 získal do svého vlastnictví čtyřsvazkové dílo *Thetralogiae mysticae*, které sepsal plzeňský dominikán Rafael de Laminetz († 1673).²⁰¹

Na přelomu let 1664 a 1665 opustil Borovany také Theotonijs Egerer, jenž začal spravovat faru v Kraselově u Strakonice.²⁰² Narozdíl od Herkulána Lucina, který se ke konci roku 1666 vrátil zpátky do Borovan, vydržel Egerer v Kraselově až do roku 1669,²⁰³ a to i navzdory tomu, že od poloviny šedesátých let 17. století byl v českých zemích při výběru farářů plošně kladen důraz na upřednostňování světského kléru.²⁰⁴

V klášteře v Borovanech tedy zpočátku pobývali pouze tři členové konventu – probošt Jiří Jaudt, Jiljí Grezlinger a Konrád Fischer. Přítomnost Jiljího Grezlingera byla pochopitelná, neboť znalost češtiny a snížená pohyblivost z něho dělala nejlepšího kandidáta pro správu borovanské farnosti. Konráda Fischera si probošt ponechal v klášteře přinejmenším ze dvou důvodů. Jednak vypomáhal Jiljímu Grezlingerovi při správě fary, což doklá-

¹⁹⁹ P. PUMPR, *Beneficia*, s. 128.

²⁰⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 67r.

²⁰¹ Dílo vyšlo v roce 1663 v bavorském Aschaffenburgu. Autor knihu původně věnoval klatovskému dominikánovi Leonardu Masiusovi, po němž ji získal Herkulánus Lucin; Josef KROUPA, *Dějiny a katalog historického fondu farní knihovny v Horní Branné*, Olomouc 2012 (= magisterská diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci), s. 52–53, 141–142.

²⁰² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 2815, pag. 6–8 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Kraselov z let 1659–1678).

²⁰³ TAMTÉŽ; Státní okresní archiv Strakonice, Místní národní výbor Kraselov, inv. č. 214, sign. IV.9.1.1, kart. č. 9, s. 108.

²⁰⁴ Nedůvěra části světského duchovenstva vůči církevním řádům mezi nimi vyvolala soupeření o rozdělení far. Poté, co se do sporu vložil i pražský arcibiskup Harrach, byl 22. září 1665 vydán dekret o navrácení farností světskému kléru; srv. Alessandro CATALANO, *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008, s. 361. K obsazování far světskými kněžími podrobně M. RYANTOVÁ, *Jazyková otázka v církevní správě pražské arcidiecéze kolem roku 1700*, FHB 27, 2012, č. 1, s. 135–154.

dají zápisy s jeho jménem v nejstarší dochované matrice,²⁰⁵ jednak dohlížel na zajišťování chodu hospodářství a vyřizování běžných záležitostí kláštera, neboť jako nejdéle působící řeholní kanovník v Borovanech měl nejvíce zkušeností s tamním prostředím. Když se po smrti Jiřího Jaudta v roce 1670 rozběhlo jednání o volbě nového probošta, byla Konrádova zběhlost při vedení hospodářství oceňována i Janem Adolfem ze Schwarzenbergu.²⁰⁶

Z Fischerova rukopisu vyplývá, že si Jiřího Jaudta velmi vážil. Společným úsilím se jim podařilo získat další louky a pole v okolí Borovan, které patřily klášteru před jeho zrušením. Za Jaudta byly také v klášterním dvoře vybudovány nová stáj a sýpka. Majetková situace kláštera se postupně zlepšila natolik, že v roce 1668 mohli augustiniánští kanovníci přijmout mezi sebe prvního novice. Stal se jím Jiří Bayerhuber z Českého Krumlova, který následujícího roku složil v klášteře profesní sliby, a rozšířil tak konvent na šest členů.²⁰⁷ Borovanský kostel se v roce 1668 dočkal také dvou nových oltářů. První, zasvěcený českým zemským patronům, byl postaven na pravé (epistolní) straně chrámové lodi s přispěním Václava Kořenského z Terešova. Druhý nechal zřídit na protější (evangelní) straně probošt Jiří Jaudt, přičemž tento oltář byl zasvěcen mučednicím Kateřině a Barboře a sv. Jiřímu, který zosobňoval proboštova patrona. K oběma oltářům zhotovil obrazy slavný barokní malíř Karel Škréta († 1674).²⁰⁸

Zatímco vývoj v Borovanech postupoval poměrně poklidně, situace v třeboňském klášteře byla diametrálně odlišná. Probošt Norbert Heermann si svým bezohledným jednáním vytvořil nepřátele na všech frontách,²⁰⁹ takže nakonec hrozilo, že klášter bude

²⁰⁵ Srv. zápisy z let 1665–1669; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 359, pag. 2–16. Po návratu z Klatovska se do správy farnosti zapojil i Herkulánus Lucin.

²⁰⁶ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²⁰⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 67v–68r.

²⁰⁸ TAMTÉŽ, fol. 100r–100v.

²⁰⁹ Heermann se 18. října 1664 Janu Adolfu Schwarzenbergovi zavázal, že si nebude činit nároky na další majetky, než jaké mu původně přiznala komise. Avšak jakmile se seznámil s písemnostmi týkajícími se založení a práv kláštera, od tohoto závazku odstoupil a přicházel stále s novými požadavky na vydání dalších nemovitostí. Nakonec se snažil zvrátit i právní poměr kanonie k vrchnosti a s odkazem na Obnovené zřízení zemské požadoval absolutní nezávislost kláštera na třeboňském panství; J. KADLEC, *Klášter*, s. 183–184.

úplně zrušen. Když se o špatných vztazích mezi augustiniánskými kanovníky a zástupci třeboňského panství dozvěděl nový pražský arcibiskup Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka († 1675), navrhl, aby byly třeboňská a borovanská kanonie sloučeny a vytvořeno z nich jedno velké opatství se sídlem v Borovanech. Dne 18. listopadu 1669 se arcibiskup v této záležitosti obrátil dopisem na Jiřího Jaudta, v němž se mu snažil vysvětlit, že je „lepší mít jeden silný klášter, než několik bez absolutní řádové disciplíny“. Opatem spojených kanonií se měl stát Norbert Heermann, přičemž Jiřímu Jaudtovi měl doživotně zůstat titul probošta.²¹⁰

Když Norbert Heermann osobně doručil borovanským augustiniánským kanovníkům tento dopis, vyslechl si od nich namísto kladného stanoviska tvrdou kritiku a opovržení. Kanonie byla zpočátku odhodlána proti tomuto návrhu protestovat, odpověď Jiřího Jaudta arcibiskupovi z 27. listopadu 1669 se však nesla již v umírněnějším tónu. Spojení kanonií považoval sice za nespravedlivé, neboť borovanský klášter, který během devíti let pozvedl společně se svými řeholníky z ruin, by přešel pod správu Norberta Heermanna, přesto byl ochoten se přání arcibiskupa podvolit. Žádal však pro své řeholníky určité záruky a pro sebe peníze, aby si mohl vydržovat lékaře. Jeho zdravotní stav se totiž začal velmi rychle zhoršovat, poté, co onemocněl cholerou.²¹¹

Odpovědi se ovšem nedočkal, neboť od spojení klášterů bylo na začátku roku 1670 nakonec ustoupeno. Již tak oslabeného borovanského probošta řešení této záležitosti natolik vyčerpalo, že 18. května 1670 ve věku 37 let zemřel. Jiří Jaudt byl o čtyři dny později pohřben na pravé (epištolní) straně chrámové lodi a místo jeho posledního odpočinku označeno epitafem, jehož součástí tvořil dodnes dochovaný obraz s motivem Vzkříšení Lazara od Lucase Cranacha st. († 1553).²¹² Nad obrazem,²¹³ který symbolizoval

²¹⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 68v–69r.

²¹¹ TAMTÉŽ, fol. 69r–70v.

²¹² TAMTÉŽ, fol. 70v.

²¹³ Obraz byl později registrován ve schwarzenberských sbírkách zámku v Třeboni, následně evidován jako součást mobiliárního fondu zámku Hluboká a k roku 2017 dlouhodobě zápůjčkou na zámku Kratochvíle; Šárka RADOSTOVÁ, *Vzkříšení Lazara z epitafu Jiřího Jaudta*, in: Š. RADOSTOVÁ – Hana BAŠTÝŘOVÁ – Tomáš GAUDEK (edd.), *Ad unicum: umělecká díla z fondů Národního památkového ústavu. Od gotiky k manýrismu, I/1*, Praha 2017, s. 195–198. Srv. též F. MAREŠ – Jan SEDLÁČEK, *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém. Od pravěku do počátku XIX. století, X. Politický okres Třeboňský*, Praha 1900, s. 82–83.

naději na vzkříšení a věčný život, byl vyryt následující chronogram s rokem proboštova úmrtí: „*VIXIt, seD nesCIt gLorIa parta MorI*“. Za obrazem se pak nacházel Jaudtův krátký biogram.²¹⁴

Již 3. ledna 1670 odešel z borovanského kláštera senior Herkulánus Lucin, takže po smrti Jiřího Jaudta tvořili konvent pouze Konrád Fischer, Jiljí Grezlinger, Theotonius Egerer a Jiří Bayerhuber. Jestliže na přelomu let 1662 a 1663 dočasně utichl spor o vrchní dozor nad klášterem, pak nyní znovu vypluly na povrch nejasnosti ohledně patronátního práva.

Augustiniánští kanovníci ohlásili smrt svého probošta arcibiskupovi, který je však upozornil, že když Ferdinand III. obnovil v roce 1631 klášter, vymínil si pro sebe a své nástupce patronátní právo a v případě úmrtí probošta měl být o volbě nového představeného vždy dopředu zpraven. Konrád Fischer a Theotonius Egerer se tedy vypravili k císaři, aby si od něho vyžádali komisaře pro nadcházející volbu a zároveň nesli protestní nótu proti Schwarzenbergovi, který si dle jejich mínění neprávem osoboval patronátní právo.²¹⁵

V klášteře však záhy vznikl pozoruhodný zmatek. V případě úmrtí probošta bývalo zvykem, že do volby a jmenování jeho nástupce přebíral správu kláštera děkan nebo nejstarší člen řádu (*senior*). Augustiniánští kanovníci v Borovanech proto svěřili vedení kláštera do rukou seniora Jiljího Grezlingera, který byl navzdory snížené pohyblivosti schopen vést řádně klášterní účty. Arcibiskup však Jiljího nečekaně odvolal a do čela kanonie dosadil dekretem z 24. srpna 1670 Theotonia Egerera. Konrád Fischer uvádí, že tento zásah se udál na „*škodlivé a bídné doporučení třeboňského probošta Norberta Heermanna*“,²¹⁶ který věděl, že tímto krokem bezpochyby popudí Jana Adolfa ze Schwarzenbergu, s nímž byl v permanentním konfliktu.

Reakce Jana Adolfa ze Schwarzenbergu na sebe nenechala dlouho čekat. Jmenování Egerera považoval za protiprávní a do Borovan ihned poslal třeboňského hejtmana

²¹⁴ „*Honori, et Memoriae, Reverendissimi, ac Amplissimi D[omi]ni D[om]ini Georgii Iaudt, Austriaci Nusdorfensis, huius Monasterii, post Restaurationem Primi Praepositi. Aetatis 37 Regiminis septimi 18 Maii in Domino defuncti, Monumentum hoc, Patri, et Superiori Suo CC RR BB PP*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 70v–71r.

²¹⁵ TAMTÉŽ, fol. 71r–71v.

²¹⁶ TAMTÉŽ, fol. 72v.

Mathiase Hossmanna,²¹⁷ aby administrátorem kláštera ustanovil Jiljího Grezlingera. Vzhledem k tomu, že Theotonijs Egerer a Jiří Bayerhuber se hejtmanovu nařízení vzepřeli, nechal si Hossmann zavolat borovanského purkmistra s celou obcí a veřejně prohlásil, aby administrátorem kláštera nebyl uznáván nikdo jiný než Jiljí Grezlinger. V případě porušení tohoto nařízení hrozil třeboňský hejtman přísnými tresty a násilím.²¹⁸

Schwarzenbergův vliv u císařského dvora se naplno projevil 21. ledna 1671, kdy česká dvorská kancelář vydala rezoluci, která podobně jako v srpnu 1662 vyzněla v jeho prospěch. Augustiniánští kanovníci měli při volbě nového probošta žádat o vyslání komisařů Schwarzenberga, neboť koupí třeboňského panství na něho přešlo i patronátní právo nad klášterem.²¹⁹ Jakýmsi nedopatřením se zpráva o této rezoluci nedostala k pražskému arcibiskupovi, takže církevní protistrana stále trvala na tom, aby byli při volbě probošta přítomni také arcibiskupovi komisaři.²²⁰

Jan Adolf ze Schwarzenbergu se mezitím blíže seznámil se situací v klášteře, přičemž dospěl k názoru, že nejlepším kandidátem na nového probošta by byl Konrád Fischer. Ten se mu jevil jednak jako „*pokojný a poddajný*“, jednak na něm oceňoval jeho „*další dobré vlastnosti a zkušenosti v hospodářských záležitostech*“.²²¹ Pražský arcibiskup naopak upřednostňoval Theotonia Egerera, který v celém sporu figuroval jako jeho prodloužená ruka. Nekončící tahanice mezi Schwarzenbergem a pražským arcibiskupem tak vytvořily patovou situaci, která znemožňovala přistoupit k volbě.²²² Tento stav, během něhož zůstával úřad borovanského probošta uprázdněn, se nakonec protáhl až do roku 1677!

²¹⁷ Úřad vrchního hejtmana schwarzenberských panství zůstával v letech 1669–1673 neobsazen; Jaroslav ČECHURA, *Krizový management barokní ekonomiky? Panství Třeboň a Hluboká nad Vltavou za prvních Schwarzenberků (1660–1720)*, Praha 2019, s. 63.

²¹⁸ F. TADRA, *Borovany*, Blahověst 40, 1890, č. 11, s. 165–167, zde s. 165–166.

²¹⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 71v–72v.

²²⁰ F. TADRA, *Borovany*, Blahověst 40, 1890, č. 11, s. 165–167.

²²¹ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^β 4b, fasc. č. 2.

²²² Celý spor podrobně zachycují dochované prameny v Národním archivu; srv. Národní archiv Praha (dále jen NA Praha), Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (dále jen AZK), díl I., Archiv kláštera řádových kanovníků sv. Augustina v Borovanech (dále jen ŘA Borovany), inv. č. 72–113. K tomu blíže též F. TADRA, *Borovany*, Blahověst 40, 1890, č. 11, s. 165–167.

Ani v samotném klášteře nepanoval na celou záležitost jednoznačný názor. Navzdory přísnému nařízení treboňského hejtmána Hossmanna, aby v čele kanonie dočasně stanul nejstarší člen řádu Jiljí Grezlinger, setrval na pozici administrátora Theotonijs Egerer. Konrád Fischer ctil tradici, takže přijetí této funkce mladším členem považoval ze strany Egerera za „arogantní“ jednání. Egerer se navíc na písemnostech podepisoval jako správce kláštera z arcibiskupovy moci, čímž pochopitelně dráždil Jana Adolfa ze Schwarzenbergu.²²³ Navzdory protestům některých členů kanonie přijal Egerer v roce 1672 do borovanského kláštera treboňské řeholní kanovníky Leopolda Schwenarze a Sebastiána Pontona, takže kanonie se opět rozrostla na šest členů. Treboňský klášter tehdy neměl se Schwarzenbergem dobré vztahy, takže bylo jasné, že dva nové členové budou podporovat Egerera. Konrád Fischer dokonce uvádí, že Egerer přijal tyto dva augustiniánské kanovníky účelově, aby si zajistil více hlasů při budoucí volbě probošta.²²⁴

S výjimkou Jiljího Grezlingera a Konráda Fischera se zbylí augustiniánští kanovníci ve sporu klonili na stranu arcibiskupa. Když jim bylo v polovině roku 1674 oznámeno, že české místodržitelství podalo císaři dobrozdání, které hovořilo jasně v arcibiskupův prospěch, zesílil odpor zastánců arcibiskupa ke schwarzenberským úředníkům natolik, že je neváhali napadat v kázáních, a dokonce jim odpírali udělovat svátosti.²²⁵ Špatné vztahy mezi patronem a klášteřem se následně projeví i při správě borovanského statku, neboť Schwarzenberg si začal osobovat výhradní právo honitby v klášterních lesích, nehledě na to, že požadoval, aby poddaní kláštera vypomáhali při nejrůznějších pracích na treboňském panství (hlídání zámku v Třeboni, výlovy a opravy rybníků apod.).²²⁶

Těchto třenic se však Konrád Fischer již neúčastnil. Kvůli krizi, do které klášter upadl, bylo nutné, aby si někteří členové kanonie opět našli obživu na uprázdněných farnostech. Fischer se proto 20. listopadu 1672 obrátil na svého patrona s žádostí, zda by ho doporučil na faru ve Ktiši, která se nacházela na panství pánů z Eggenberga. Treboňský hejtman Hossmann přeposlal tuto žádost o dva dny později přímo Janu Adolfovi Schwarzenbergovi do Vídně, jenž odpověděl 1. prosince. Fischerovi by rád vyšel vstříc, ovšem fara ve

²²³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 73v.

²²⁴ TAMTÉŽ, fol. 74r.

²²⁵ F. TADRA, *Borovany*, Blahověst 40, 1890, č. 11, s. 165–167, zde s. 167.

²²⁶ TAMTÉŽ.

Ktiši měla již přes rok nového faráře,²²⁷ takže nyní už nebylo o čem vyjednávat. V této době žil Schwarzenberg stále v domnění, že volba borovanského probošta se uskuteční v blízké době, proto Fischera vyzval, aby zůstal ještě nějaký čas trpělivý.²²⁸

Když se však situace během roku 1673 nezměnila, požádal Konrád Fischer o uvolnění na faru v Cetvinách, která se rozkládala na bučovském panství Rožmberk nad Vltavou. Této žádosti bylo v roce 1674 již vyhověno, takže Fischer se mohl odebrat do Cetvin, kde následně působil až do dubna 1677,²²⁹ kdy se vrátil do Borovan, aby se zúčastnil volby nového probošta. Na konci roku 1675 opustil klášter také Sebastián Ponton, který se stal kaplanem v Českém Krumlově.²³⁰ V Borovanech tak zůstali pouze čtyři augustiniánští kanovníci.

Smrt pražského arcibiskupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bílenberka († 29. dubna 1675) dávala naději, že spor nad volbou borovanského probošta bude definitivně ukončen. Novým arcibiskupem se stal Jan Fridrich z Valdštejna († 1694), který při jednání projevil mnohem větší velkorysost než jeho předchůdce. Navzdory tomu, že císař vydal 7. listopadu 1676 prostřednictvím české dvorské kanceláře nařízení, aby k volbě borovanského probošta byli připuštěni pouze arcibiskupovi komisaři,²³¹ Jan Fridrich z Valdštejna augustiniánským kanovníkům doporučil, aby v rámci zachování dobrých vztahů prizvali i patronovy komisaře.²³²

Augustiniánští kanovníci dali na arcibiskupovu radu a 19. prosince 1676 zhotovili dvě supliky, jimiž žádali arcibiskupa i patrona o vyslání jejich komisařů k volbě probošta. Den volby byl stanoven na 7. ledna 1677, Jan Adolf ze Schwarzenbergu byl však tou dobou na cestách, takže prosil o odložení. Jelikož další termín (20. února) zmařila silná vichřice, bylo nakonec stanoveno, aby se volba uskutečnila až po Velikonocích, a sice

²²⁷ Srv. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 2895 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Ktiš z let 1661–1683), pag. 274.

²²⁸ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²²⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 505 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Cetviny z let 1686–1770), pag. 3.

²³⁰ TAMTÉŽ, inv. č. 827 (matrika narozených a oddaných farního úřadu Český Krumlov z let 1661–1699), pag. 288.

²³¹ Tento obrat by vyžadoval hlubší analýzu, neboť císař se zpravidla klonil na stranu Jana Adolfa ze Schwarzenbergu.

²³² F. TADRA, *Borovany*, *Blahověst* 40, 1890, č. 11, s. 165–167, zde s. 167.

25. dubna na Bílou neděli.²³³ Neutěšené poměry, které panovaly v klášteře během sedmi-
leté sedisvakance, zapříčinily, že do posledního okamžiku nebylo jasné, kdo bude zvolen
novým borovanským proboštem.

²³³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 74r–76r.

2.5 Probošt Konrád Fischer

2.5.1 Volba a instalace

Volba probošta byla mimořádná událost, která se odehrávala podle striktně daných pravidel. Řeholní kanovníci sv. Augustina si ze svého středu volili muže, jenž zůstával v čele kláštera zpravidla do konce života. Vybrat vhodnou osobu pro tento úřad tedy vyžadovalo zvážení veškerých okolností, neboť špatná volba mohla mít pro kanonii dlouhodobé negativní následky. Na proboštovi závisela zbožnost a prosperita kláštera, avšak byl to také on, kdo nesl hlavní odpovědnost za úpadek disciplíny a řádového ducha.

Vzhledem k tomu, že Jiří Jaudt byl v roce 1663 proboštem přímo jmenován, byla nadcházející volba první volbou borovanského probošta od obnovení kláštera v roce 1631. Krátce před tím, než byli Konrád Fischer a Sebastián Ponton povoláni z cetvinské a českokrumlovské farnosti zpět do kláštera, zemřel 21. února 1677 ve věku 33 let na souchotiny Jiří Bayerhuber,²³⁴ takže počet členů kanonie se před volbou snížil na pět.

Na základě předchozí domluvy se volby měli účastnit jak komisaři pražského arcibiskupa, tak patrona kláštera. Arcibiskup do Borovan vyslal svého kancléře Jana Františka Liepure a profesora pražské právnické fakulty Matyáše Aloise Malanotte z Caldes.²³⁵ Oba muže dovezla do Borovan 24. dubna 1677 kolem druhé hodiny odpolední kareta se šestispřežím. Augustiniánští kanovníci jim vyšli vstříc v kápích k přední bráně do klášterního dvora, a zatímco komisaři seděli ve voze, pozdravil je administrátor Theotonijs Egerer krátkou uvítací řečí v latině. Poté je zavedl do hlavní komnaty.²³⁶

Komisaři členům kanonie vyložili obsah svého zmocnění a následně vedli s každým z nich o samotě krátký pohovor, během něhož se ptali na jméno, místo původu, věk a rok vstupu do řádu. Když byly tyto pohovory u konce, povzbudili komisaři augustiniánské

²³⁴ TAMTÉŽ, fol. 77r; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 359 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1665–1688), pag. 8 (nová 112).

²³⁵ K prvně jmenovanému blíže Antonín PODLAHA, *Dějiny arcidiecése pražské od konce století XVII. do počátku století XIX.*, Díl I., Doba arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera (1694–1710), Praha 1917, s. 2, 170 a 210; k druhému Jiří KLABOUCH, *Osvícenské právní nauky v českých zemích*, Praha 1958, s. 42 a 271.

²³⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 77r–77v.

kanovníky, aby „*si nazítří beze vsí vášně a ohledů vybrali někoho takového, kdo může klášteru, který je téměř před zánikem, pomoci*“.²³⁷

Okolo osmé hodiny večer dorazili do Borovan také komisaři Jana Adolfa ze Schwarzenbergu. Patron kláštera k volbě poslal vrchního hejtmána schwarzenberských panství Eliáše Mayerhofferera a zemského adjunkta a schwarzenberského radu Antonína Františka Nicolaie. Oba muži pečlivě zaznamenali celý průběh návštěvy kláštera, a vytvořili tak pozoruhodné prameny, které v kombinaci s Fischerovým rukopisem umožňují do nejmenších detailů rekonstruovat volbu borovanského probošta.²³⁸

Administrátor kláštera Theotonijs Egerer přivítal patronovy komisaře u přední brány do klášterního dvora krátkým pozdravem v latině, načež mu dal Antonín František Nicolai z vozu totožnou odpověď. Spřežení následně projelo dvorem a zastavilo u vstupu do kláštera. Zde na ně čekali zbylí augustiniánští kanovníci, kteří uvedli návštěvníky do předem připraveného pokoje v přízemí. Poté, co se Mayerhoffer a Nicolai ubytovali, šli se pozdravit s arcibiskupovými komisaři Liepurem a Malanottem, kteří pobývali v prvním patře. Arcibiskupovi komisaři jim následně návštěvu oplatili. Během těchto vzájemných návštěv se komisaři radili o průběhu zítřejší volby, načež se dohodli, že se nebudou vměšovat do svých kompetencí, takže spirituální část obřadu zůstane čistě v gesci arcibiskupových komisařů, zatímco předání temporálií se ujme komisaři patrona.

Druhý den ráno se v kapli v křížové chodbě konala zvláštní mše svatá za patronovy komisaře. Poté následovala další mše, konaná již v kostele a doplněná o kázání v češtině, která byla určena pro shromážděnou městskou obec. Jakmile byla mše u konce, přesunuli se augustiniánští kanovníci s Mayerhofferem a Nicolaiem do refektáře, kde byly zahájeny osobní pohovory s členy řádu a jednání o majetkových záležitostech kláštera.

Pohovory probíhaly od nejstaršího člena řádu po nejmladšího, takže první před Mayerhofferem a Nicolaiem stanul Jiljí Grezlinger. O jeho osobě učinili komisaři následující zápis: „*56 let starý, rozený Čech a Pražan, znalý českého a německého jazyka. V řádu 28 let. V tomto čase u něho pokročila dna natolik, že nemůže vést mše a nemůže*

²³⁷ TAMTÉŽ, fol. 77v.

²³⁸ Není-li uvedeno jinak, vycházejí následující pasáže z protokolů o návštěvě kláštera, které zhotovili těsně po volbě probošta patronovi komisaři; srv. SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

*ani stát, ani chodit, takže musí být přenášen na speciální židli. Noviciát vykonal v Klosterneuburgu v Rakousku, kde také učinil profesní sliby, a po dobu osmi let tam zůstával. Poté přišel do Třeboně, kde pobýval rovněž osm let. Následně s vědomím a souhlasem svého probošta přenesl profesi do Borovan, kde nyní setrvává již třináctým rokem“.*²³⁹

Druhým nejstarším členem kláštera byl Konrád Fischer, kterého komisaři charakterizovali následovně: *„Narozen ve Schwarzwaldu pod jurisdikcí kláštera sv. Blažeje u Švýcarska. Starý 47 let. V řádu 26 let. Profesní sliby složil rovněž v Klosterneuburgu, kde také téměř po dobu deseti let zůstával. Následně přišel do Borovan, kam poté přenesl i svou profesi. Dosud pobýval po tři roky v Cetvinách na panství hraběte z Buquoy, kde spravoval tamní faru. Česky sice něco umí, avšak neovládá tento jazyk dokonale“.*²⁴⁰ Informace, které o sobě Konrád sdělil komisařům, mají pro nás mimořádnou výpovědní hodnotu, neboť nám umožňují studovat jeho paměť. Vzhledem k tomu, že se narodil 24. listopadu 1631, bylo mu v době volby teprve 45 let, nikoli 47, jak sám uváděl. Noviciát zahájil v Klosterneuburgu 2. února 1652,²⁴¹ takže mezi řeholní kanovníky sv. Augustina patřil 25 let. Nejpozději od tohoto okamžiku žil tedy Fischer v představě, že do řádu vstoupil 2. února 1651. Stejně datum bylo zaznamenáno i na jeho epitafu,²⁴² takže je zjevné, že v tomto omylu setrvával až do své smrti.

Po Konrádovi si komisaři předvolali administrátora kláštera Theotonia Egerera, o němž zapsali: *„Rozený Čech z Dobřan nedaleko Plzně. Jeho stáří 42 let. V řádu 22 let. Po uprázdnění úřadu borovanského probošta mu byla od zesnulého slavného arcibiskupa [Matouše Ferdinanda Sobka z Bílenberka] svěřena duchovní správa a vedení kláštera ve spirituálních záležitostech. Profesi učinil také v Klosterneuburgu, kde zůstával po dobu osmi let. Poté se přesunul do Třeboně a odtud do Borovan. Je znalý českého i německého jazyka, avšak česky umí lépe“.*²⁴³

Na Egerera navázal Leopold Schwenarz, o němž se nám zachoval tento zápis: *„Narozen v Čechách v Bechyni. Německy téměř vůbec neumí, nýbrž pouze česky. Jeho stáří 30*

²³⁹ TAMTÉŽ.

²⁴⁰ TAMTÉŽ.

²⁴¹ Srv. údaje o Fischerově noviciátě v kapitole 2.2 *Augustinián kanovník v Klosterneuburgu*.

²⁴² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 108v.

²⁴³ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

let. V řádu je 13 let, přičemž přijat byl do Třeboně, kde také učinil profesi. Následně byl propuštěn do Borovan, kde doposud obstarává farnost, kázání, křty a další povinnosti“.²⁴⁴

Nejmladším členem kanonie byl Sebastián Ponton, který byl charakterizován následovně: „Narozen v Klagenfurtu v Korutansku. Profesi učinil také v Třeboni a poté se v roce 1672 nechal na vlastní žádost přeložit do Borovan. Jeho stáří je 28 let. V řádu je 13 let. Momentálně však pobýval v Krumlově v Čechách jako kaplan. Umí německy i česky“.²⁴⁵

Takto tedy vypadalo složení borovanské kanonie ke dni 25. dubna 1677. Tři členové kláštera pocházeli z Čech, jeden z Německa a jeden z Rakouska. Někteří byli bilingvní. Všichni měli kněžské svěcení. Nejdéle v klášteře pobýval Konrád Fischer, který do Borovan přišel již na konci roku 1658. Jiljí Grezlinger a Theotonijs Egerer se stali členy kanonie na konci roku 1663. Leopold Schwenarz a Sebastián Ponton přešli společně do Borovan z Třeboně v průběhu roku 1672.

Když byly pohovory s augustiniánskými kanovníky u konce, vyřídili jim Mayerhoffer a Nicolai náklonost a pozdrav od Jana Adolfa ze Schwarzenbergu. Následně jim předložili plnou moc, která je opravňovala k provedení volby, a zeptali se, zda je uznávají za právoplatné patronovy komisaře. Augustiniánští kanovníci souhlasili, načež začal výslech ohledně majetkové situace kláštera. Komisaři chtěli vědět, jestli klášter získal do vlastnictví vše, co mu Ferdinand III. přiřkl při restituci v roce 1631, případně zda bylo něco zcizeno, a dále jaké jsou klášterní dluhy. Administrátor Theotonijs Egerer jim odpověděl, že majetky zůstávají sice stabilní, avšak klášter je značně zadlužen. Kvůli nouzi a výdajům na řešení sporu o patronátní právo si kanonie musela vypůjčit 150 zlatých od hejtmana Bauera, 100 zlatých od Václava Kořenského z Terešova, 250 zlatých od faráře v Suchdole nad Lužnicí a 700 zlatých (v penězích a obilí) od žumberského faráře Ondřeje Dionýsia Ulricha. Celkem tedy klášter dlužil svým věřitelům 1 200 zlatých.

Eliáš Mayerhoffer následně pronesl krátkou řeč, během níž augustiniánské kanovníky nabádal, aby se během volby upomněli na instrukci svého patrona a s rozvahou vybrali ze svého středu vhodnou osobu, která bude chvályhodně zastávat úřad probošta a přivede klášter k jeho předchozí slávě. Nakonec dodal, že zvolí-li takovou osobu, mohou očekávat, že Jan Adolf ze Schwarzenbergu nad nimi bude držet ochrannou ruku.

²⁴⁴ TAMTÉŽ.

²⁴⁵ TAMTÉŽ.

U Mayerhofferovy řeči se nyní musíme na chvíli zastavit, neboť byla součástí rozsáhlého Schwarzenbergova plánu, jak výsledek volby zmanipulovat ve svůj prospěch. Dodnes se dochovala nedatovaná instrukce, která v šestnácti bodech stanovovala přesný postup, jak se mají jeho komisaři chovat „*před, během a po volbě borovanského probošta*“.²⁴⁶ Vzhledem k tomu, že většina bodů z této instrukce se pozoruhodně shoduje se samotným průběhem volby, lze Schwarzenbergovu strategii považovat za mimořádně úspěšnou.

Hlavním požadavkem Jana Adolfa ze Schwarzenbergu bylo, aby borovanským proboštem nebyl zvolen dosavadní administrátor kláštera Theotonijský Egerer. Schwarzenberg mu nemohl odpustit, že se bez jeho souhlasu nechal po smrti předchozího probošta Jiřího Jaudta jmenovat od pražského arcibiskupa správcem kláštera. Egerera, který během sedmileté sedisvakance a sporu o přednostní právo u volby stranil arcibiskupovi, vnímal Schwarzenberg jako budoucí hrozbu, neboť se dalo předpokládat, že by se podobně jako třeboňský probošt Norbert Heermann svému patronovi vzpouzel.

Komisaři měli proto před volbou vyslechnout v soukromí jednotlivé členy kláštera a zjistit, zda se mezi nimi nachází jiný vhodný kandidát na probošta. V tomto směru došlo u Jana Adolfa ze Schwarzenbergu k jistému posunu, neboť zatímco v roce 1671 upřednostňoval na tuto pozici Konráda Fischera, nyní byl ochoten spokojit se s jakoukoliv jinou osobou vyjma Theotonia Egerera. Aby nevzniklo podezření ze snahy o manipulaci volby, která by mohla zavdat příčinu k napadení její právoplatnosti, bylo od komisařů vyžadováno, aby si při mapování terénu počínali obezřetně.

Patron kláštera dále trval na tom, aby při volbě nebyl přítomen třeboňský probošt Norbert Heermann. Tento požadavek sice neobsahoval bližší vysvětlení, při znalosti jejich vzájemných vztahů je však celkem pochopitelný. Heermann, jenž neváhal Schwarzenberga napadat až u císařského dvora, by na místě bezpochyby lobboval za Egerera, kterému v roce 1672 uvolnil z třeboňského kláštera dva řeholní kanovníky (Leopolda Schwenarze a Sebastiánů Pontona), jejichž hlasy mu dle Konráda Fischera měly pomoci zvítězit ve volbě.²⁴⁷

Kromě dalších specifických pokynů se v instrukci nacházel požadavek, aby byla během celého obřadu respektována císařova rezoluce z 21. ledna 1671, která kdysi jednoznačně přiřkla patronátní právo nad klášterem Schwarzenbergovi a opravňovala jej k vy-

²⁴⁶ TAMTÉŽ.

²⁴⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 74r.

slání komisařů k volbě. Komisaři měli předložit shromážděným augustiniánským kanovníkům plnou moc, z jejíž podstaty mohli provést vyšetření majetkové situace kláštera a následné předání temporálií nově zvolenému proboštovi.

Známe-li pokyny, s jakými přijeli Schwarzenbergovi komisaři do Borovan, můžeme se nyní vrátit k Mayerhofferově řeči. Jeho proslov byl pronesen v němčině, takže mu bezpečně rozuměli Jiljí Grezlinger, Konrád Fischer a Sebastián Ponton. Jestliže komisař hovořil o tom, aby si augustiniánští kanovníci ze svého středu zvolili „vhodnou“ osobu, díky níž bude nad klášterem držet ochrannou ruku Jan Adolf ze Schwarzenbergu, v přeneseném slova smyslu jim vlastně říkal, aby ve volbě nezvítězil Theotonius Egerer.

Augustiniánští kanovníci poté zavedli patronovy komisaře do pokoje, kde se s nimi prozatím rozloučili. Následně se oblékli do bílých rochet a vydali se k arcibiskupovým komisařům, s nimiž zamířili za vyzvánění zvonů do kostela, kde je již napjatě očekával shromážděný lid. V kostele při hlavním oltáři zapěli *Te Deum laudamus*, hymnus, jenž býval tradičně spojován se sv. Augustinem. Kromě Jiljího Grezlingera, který se nemohl pohybovat, a zůstal proto v chóru, a arcibiskupových komisařů, kteří zůstali klečat před hlavním oltářem, se zbylí augustiniánští kanovníci posléze přesunuli do sakristie, kde se administrátor kláštera Theotonius Egerer oblékl do kasule. Jakmile byl Egerer připraven, vyšli kanovníci ze sakristie a u hlavního oltáře společně zapěli *Veni Sancte Spiritus*. Poté se kanovníci opět odebrali do sakristie a za okamžik se vrátili zpět k oltáři, kde všichni zapěli *Veni Creator Spiritus*.

Po ukončení posledního hymnu se augustiniánští kanovníci a arcibiskupovi komisaři odebrali do sakristie k provedení volby. Společně s nimi tam zamířil i českobudějovický děkan Jiří Ignác Borman, kterého pražský arcibiskup jmenoval pro tuto událost notářem. V sakristii se nacházel stůl s krucifixem, svícemi a kalichem, do něhož měli augustiniánští kanovníci odevzdávat lístky se jménem jejich kandidáta. Arcibiskupovi komisaři a notář se posadili za stůl a přečetli arcibiskupův dekret, který je zplnomocňoval k účasti na volbě. Poté se zeptali, zda bude Leopoldu Schwenarzovi a Sebastiánu Pontonovi umožněno hlasovat. Jejich profese mohla být nyní napadena, neboť oba sice přišli do Borovan před pěti lety, vzhledem k uprázdněnému stolci probošta však v klášteře dosud nesložili věčné sliby. V tuto chvíli už ovšem nikdo nechtěl volbu oddalovat, proto se ostatní augustiniánští kanovníci jednohlasně shodli na tom, aby byla jejich profese prohlášena za

legitimní.²⁴⁸ Volba borovanského probošta, na kterou se čekalo sedm let, mohla tedy začít.

Jiljí Grezlinger se zpočátku odmítal volby účastnit, když na něj však notář naléhal, hlasoval pro Konráda Fischera. Theotonijs Egerer získal podle očekávání hlas od Leopolda Schwenarze. Nejmladší člen kláštera Sebastián Ponton hlasoval překvapivě pro Konráda Fischera, avšak sám od něho obdržel hlas, a navíc získal hlas i od Theotonia Egerera. Volba tedy skončila nerozhodně, neboť Konrád Fischer a Sebastián Ponton měli každý po dvou hlasech. Proboštem se však podle kanonického práva mohla stát pouze osoba, která při volbě získala většinu ze všech hlasů, muselo se tedy přistoupit ke druhému kolu.

Hlasování ve druhém kole dopadlo ovšem totožně, takže bylo připraveno kolo třetí. Konrád Fischer změnil oproti předchozím kolům svou volbu a místo Sebastiána Pontona hlasoval pro Jiljího Grezlingera. Volba však dopadla opět nerozhodně, neboť kromě Konráda Fischera měl nyní dva hlasy také senior kláštera Jiljí Grezlinger.

O novém borovanském proboštovi tedy muselo rozhodnout až čtvrté kolo. Jiljí Grezlinger a Sebastián Ponton po celou dobu volili Konráda Fischera, takže od nich získal opět dva hlasy. Jiljí Grezlinger, Sebastián Ponton a Theotonijs Egerer tentokrát obdrželi po jednom hlasu. Vzhledem k tomu, že volba trvala již půldruhé hodiny, navrhl kancléř Liepure, aby se novým proboštem stal Konrád Fischer, neboť jako jediný získal ve všech čtyřech kolech dva hlasy. Konrád Fischer sice poukazoval na svou nezpůsobilost, neboť neovládal dokonale češtinu,²⁴⁹ když se však na jeho osobě shodli i ostatní augustiniánští kanovníci, návrh přijal.

Arcibiskupovi komisaři vyzvali Theotonia Egerera a Sebastiána Pontona, aby došli pro patronovy komisaře a přivedli je do sakristie, kde jim mělo být oficiálně oznámeno jméno nového probošta. Při vstupu Mayerhoffer a Nicolaie do místnosti arcibiskupovi komisaři povstali a určili jim místo na pravé straně stolu, kde pro ně byly připraveny židle. Liepure a Malanotte jim sdělili podrobnosti o průběhu volby a následně učinili prohlášení v latinském jazyce, že Konrád Fischer byl jednohlasně zvolen novým proboštem. Nicolai jim odpověděl také v latině, že jakožto zmocněnci patrona proti výsledku volby nemají žádných námitek a že Konrádu Fischerovi svěří správu nad klášterním majetkem.

²⁴⁸ TAMTÉŽ, fol. 78v.

²⁴⁹ TAMTÉŽ, fol. 79r.

Augustiniánští kanovníci, komisaři a českobudějovický děkan se poté nachystali na přesun do kostela. Nejprve ze sakristie vyšli Mayerhoffer a Nicolai, kteří se posadili na židle na levé (evangelní) straně chrámové lodi. Po nich se v kostele objevil i zbytek skupiny. Vpředu kráčeli augustiniánští kanovníci, za nimi Konrád Fischer v doprovodu arcibiskupových komisařů, průvod pak uzavíral českobudějovický děkan. Procesí se zastavilo u hlavního oltáře. Zatímco Konrád Fischer se postavil před oltář, zbylí členové kláštera zůstali stát stranou. Arcibiskupovi komisaři vystoupali k oltáři a posadili se na židle, připravené zde po obou stranách. Liepure představil shromážděnému lidu nového probošta a dočasně mu svěřil dohled na duchovními správou, než bude ve funkci oficiálně potvrzen arcibiskupem. Liepure a Malanotte poté sestoupili k Fischerovi a odvedli ho k lavici na levé straně chrámové lodi. Následně se komisaři vrátili zpět před oltář. Konrád Fischer vstal a zamířil také před oltář, kde zazpíval hymnus *Te Deum laudamus*. Tímto byl celý obřad v kostele u konce. Arcibiskupovi komisaři a augustiniánští kanovníci se odebrali do refektáře, kde byla Fischerovi tentokrát již v soukromí svěřena správa kláštera v duchovních záležitostech. V kostele zůstali sedět pouze Jiljí Grezlinger, který nemohl chodit, a patronovi komisaři. Krátce nato se pro ně vrátili Konrád Fischer i ostatní augustiniánští kanovníci a společně je odvedli do jejich pokoje.

Následoval slavnostní oběd a večeře v refektáři. Pravidla stanovovala, že u oběda měl přednost arcibiskup jako host a hlavní osoba co do duchovních záležitostí, u večeře zase patron coby ochránce kláštera a hlavní osoba ve světských záležitostech. Aby nevznikl spor o přednostní právo, pozvali tedy patronovi komisaři arcibiskupovy komisaře k obědu, oni je pak na oplátku k večeři. Oběda, během něhož se připíjelo vínem na zdraví arcibiskupa, patrona, arcibiskupových komisařů, patronových komisařů i nového probošta (přesně v tomto pořadí), se kromě dalších hostů zúčastnil také bechyňský hejtman Václav František Kořenský z Terešova, který měl ke klášteru blízký vztah, neboť kdysi finančně podpořil kanonii při řešení sporu o patronátní právo a nechal v kostele zřídit oltář.

Mayerhoffer a Nicolai po obědě svolali do refektáře Konráda Fischera a ostatní augustiniánské kanovníky a znovu se zajímali o ekonomickou situaci kláštera. Z diskuse vyplynulo, že klášter disponuje pouze 30 dojnícemi, 40 jalovicemi a přibližně 400 ovci. Celkový stav hospodářství na tom nebyl o nic lépe. Komisaři ze špatné správy klášterního statku obvinili bývalého administrátora Theotonia Egerera, který učinil příslib, že patronovi sepíše v této záležitosti písemnou omluvu.

Po tomto jednání vstoupili do refektáře klášterní služebníci a další poddaní a za jejich přítomnosti byla Konrádu Fischerovi provizorně svěřena správa klášterních majetků. Na znamení vlády mu komisaři předali berlu a klíče a poddané požádali, aby novému proboštovi prokazovali věrnost a poslušnost, což mu přítomní stvrdili rukou dáním. Poté se shromáždění odebralo do klášterního dvora, kde komisaři uvedli Fischera coby hlavního správce do hospodářských stavení.

Slavnostní den zakončila večeře, během níž se v refektáři opět sešel celý konvent, patronovi i arcibiskupovi komisaři a několik dalších hostů. Oproti obědu byli u stolu tentokrát hosté patronovi komisaři, takže se nejprve připíjelo na zdraví Jana Adolfa ze Schwarzenbergu, poté na zdraví arcibiskupa, následně na zdraví patronových komisařů, po nich na arcibiskupovy komisaře a konečně na zdraví nového probošta.

Následujícího dne – 26. dubna 1677 – se delegace časně ráno nachystaly k odjezdu. Jako první klášter opustili arcibiskupovi komisaři, kteří se odebrali do Českého Krumlova. Kancléř Liepure obdržel za účast při volbě 12 dukátů, Malanottemu byl přislíben dar při budoucí konfirmaci. Notáři Bormanovi daroval Konrád Fischer 12 císařských solidů, dva džbány vína a několik číšek piva. Krátce nato odjeli také patronovi komisaři, kteří zamířili do Třeboně. Vrchní hejtman Mayerhoffer dostal 12 dukátů. Také veškeré služebnictvo, kočí, poslové a písaři, kteří doprovázeli patronovy i arcibiskupovy komisaře, obdrželi nejrůznější odměny. Celkem bylo toho dne na náklady kláštera rozdáno mezi služebnictvo 100 zlatých.²⁵⁰

Následující dny strávil Konrád Fischer na cestách. Nejprve se odebral do Cetvin, kde rezignoval na post faráře a rozloučil se se svými farníky, o něž pečoval po dobu tří let.²⁵¹ Zatímco v průběhu května probíhalo písemné jednání o jeho osobní audienci u pražského arcibiskupa a Jana Adolfa ze Schwarzenbergu, kteří jej měli oficiálně potvrdit v úřadu, využil Konrád tento čas k návštěvě svých bratrů Johanna a Kašpara v Horním Rakousku. Bratrům sdělil novinku, že je nyní novým borovanským proboštem, zároveň je však požádal o finanční pomoc, neboť kvůli nouzi kláštera potřeboval nutně získat nějaké prostředky na plánované cesty do Prahy a Vídně. Bratři mu vyšli vstříc a půjčili mu 300 zlatých.²⁵²

²⁵⁰ TAMTÉŽ, fol. 80r.

²⁵¹ TAMTÉŽ, fol. 80r–80v.

²⁵² TAMTÉŽ, fol. 85v; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^β 4b, fasc. č. 2.

Jan Adolf ze Schwarzenbergu sice projevil obavy, zda Fischerova confirmace u pražského arcibiskupa proběhne bez komplikací, neboť bylo veřejným tajemstvím, že arcibiskupova strana preferovala při volbě Theotonia Egerera. Tyto obavy se však ukázaly jako liché, neboť 7. června 1677 složil Konrád Fischer v barokní kapli sv. Václava v areálu Valdštejnského paláce v Praze do rukou arcibiskupa přísahu, a byla mu tak oficiálně svěřena spirituální správa nad klášterem.²⁵³

Krátce nato se Fischer vydal do Vídně za Janem Adolfem ze Schwarzenbergu. Patron kláštera byl na jeho návštěvu dobře připraven, neboť měl již k dispozici podrobné zprávy o průběhu volby a ekonomické situaci kláštera od Mayerhoffera a Nicolaie, kteří mu zároveň vylíčili i charakteristiku Fischerovy osobnosti. Nového probošta popsali jako „*mírumilovného duchovního, jenž je mezi sousedstvem oblíben, také vhodný hospodář, dobře znalý finančních záležitostí a hospodářství, které za života předchozího probošta už spravoval*“.²⁵⁴ Jakmile si Fischer vymohl skrze Schwarzenbergova sekretáře Jiřího Bendla audienci u patrona, předstoupil před něho a zahájil svou řeč citátem z Listu Římanům: „*Bylo, je a zůstává, co svatý Pavel řekl Římanům v deváté hlavě [Ř 9:16]. Nezáleží tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo se namáhá, ale na Bohu, který se smilovává*“.²⁵⁵ Z jeho dalších slov vyplývá, že své zvolení chápal jako zásah vyšší moci, jíž se hodlal také podvolit. Současně vyjádřil naději, že patron bude nad klášterem držet ochrannou ruku, za což mu slíbil oddanost a poslušnost.

Když domluvil, zeptal se ho Schwarzenberg, jak je na tom klášter po ekonomické stránce. Na to mu Fischer odpověděl, že „*dosti zle, nic není v pokladně, nic ve sklepě, nic na sýpce, málo na poli, zkrátka nikde není nic nebo jen málo. A že svou naději a důvěru tedy zakládá na Boží milosti a shovívavosti nejjasnějšího patrona*“.²⁵⁶ Schwarzenberg záhy projevil jistou dávku optimismu, neboť když toto Fischer dořekl, usmál se na něho a nařídil mu, aby si zachovával dobrou mysl a trpělivost, poněvadž on, coby patron kláštera, své závazky dodrží a postará se o to, aby se situace zlepšila. Zároveň Fischerovi

²⁵³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 81v; F. TADRA, *Borovany*, Blahověst 40, 1890, č. 13, s. 201–204, zde s. 203.

²⁵⁴ Srv. protokol o volbě probošta od Mayerhoffera a Nicolaie z 29. dubna 1677; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^β 4b, fasc. č. 2.

²⁵⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 87r.

²⁵⁶ TAMTÉŽ, fol. 87v.

slíbil, že bude obvyklým způsobem uveden do správy světských záležitostí. Schwarzenberg probošta následně propustil. Před odjezdem ještě věnoval Fischer patronovu sekretáři Bendlovi darem 12 císařských solidů a jeho písaři dva solidy.²⁵⁷

Jan Adolf ze Schwarzenbergu své slovo dodržel a pověřil vrchního hejtmana Eliáše Mayerhofferera, aby Konráda Fischera uvedl do správy světských záležitostí. Slavnostní instalace se konala 18. července 1677 po obědě v refektáři. Kromě Mayerhofferera dorazili do kláštera i další vrchnostenští úředníci. Přizváni byli také borovanský purkmistr, konšelé, rychtář a další měšťané a poddaní z okolních vesnic. Mayerhoffer přečetl pověřovací listinu a jménem patrona kláštera představil přítomným nového probošta, kterého nyní oficiálně potvrdil v úřadu. Hejtman mu předal berlu a klíče, symboly světské moci. Poddaní pak novému proboštovi rukou dáním a políbením hábitu slíbili poslušnost. Mayerhoffer následně pronesl řeč, během níž poddané nabádal, aby Fischerovi prokazovali náležitý respekt. Pokud by se mu jakkoliv protivili, hrozil jim vysokými tresty. Na znamení vzájemné úcty bylo poté mezi poddané rozdáno pivo. Celá slavnost se protáhla až do večera, neboť když se vrchnostenští úředníci vydávali z kláštera zpět do Třeboně, již se stmívalo.²⁵⁸

Šestačtyřicetiletý rodák z Krenkingenu byl tedy 18. července 1677 oficiálně potvrzen v úřadu borovanského probošta. Nyní se mohly naplno projevit jeho osobní vlastnosti – píle a vytrvalost –, s nimiž se pustil do obnovy kláštera a klášterního statku. Dříve než se tak ale stalo, musel se vypořádat s rebely ve vlastních řadách. Theotonijs Egerer ani Leopold Schwenarz se s prohrou při volbě nechtěli snadno smířit a jejich jednání zapříčinilo, že krátce po zvolení nového probošta byl opět narušen plynulý chod celého konventu.

2.5.2 V čele kanonie

Theotonijs Egerer coby sedmiletý administrátor borovanského kláštera vcelku logicky předpokládal, že bude zvolen novým proboštem. Ihned po prvním kole hlasování mu však muselo být jasné, že na vítězství nedosáhne. V průběhu volby se sice choval zdrženlivě, o to víc se u něho projevilo zklamání o pár dní později, když si uvědomil, jakým směrem se nyní bude ubírat klášter pod vedením Konráda Fischera. Novému proboštovi sdělil, že mu nehodlá složit slib poslušnosti a požádal ho, aby mu nejen umožnil odejít z kláštera

²⁵⁷ TAMTÉŽ.

²⁵⁸ Ke slavnostní instalaci Konráda Fischera TAMTÉŽ, fol. 87v–88r.

na nějakou faru, ale propustil ho i z řádu. Svou žádost odůvodňoval tím, že ve funkci nezávislého faráře se bude moci snáze postarat o svou zestárlou matku. Konrád Fischer mu odchod z řádu nepovolil, umožnil mu však pobývat na borovanské faře mimo klášter do té doby, dokud nezemře jeho matka. Po její smrti se Egerer mohl odebrat na jakoukoliv uprázdněnou faru.²⁵⁹

Mezitím, co Konrád Fischer pobýval v Cetvinách, kam se odebral rezignovat na úřad faráře a rozloučit se svými farníky, Theotonijs Egerer z kláštera uprchl. Jeho kroky směřovaly na faru do Kostelní Radouň, kam odcestoval se svou matkou, bratrem a sestrou, kteří u něho již delší čas pobývali na náklady kláštera. Egerer si na cestu přilepšil i 40 zlatými z klášterní pokladny. Způsob jejich odchodu nesl Fischer po svém návratu nelibě, na druhou stranu ho akceptoval, neboť nyní připadalo v úvahu, že se znatelně sníží výdaje na provoz kanonie.²⁶⁰

Fischer předpokládal, že s Egererovým odchodem požádá o propuštění z kláštera i Leopold Schwenarz, který byl s bývalým administrátorem jedna ruka. To by ovšem situaci v klášteře značně zkomplikovalo, neboť probošt potřeboval alespoň jednoho češtiny znalého kněze pro správu borovanské farnosti (s Jiljím Grezlingerem nemohl kvůli jeho nepohyblivosti počítat). Schwenarz byl znám jako výmluvný kazatel,²⁶¹ takže pro klášter by jeho odchod znamenal citelnou ztrátu.

Probošt se tedy rozhodl pojistit a požádal českobudějovického děkana Jiřího Ignáce Bormana o přidělení schopného laika, jemuž hodlal v případě Schwenarzova odchodu svěřit administraci fary, klášterního sklepa i kuchyně (tyto funkce dosud zastával Schwenarz). Vedle toho jej hodlal zapojit i do chórových modliteb a řízení klášterního hospodářství. Při rozšíření členů kláštera se Fischer striktně odmítl obrátit o pomoc na třeboňského probošta Norberta Heermanna, s nímž hodlal přerušit veškeré osobní i písemné styky. Jejich už tak špatné vztahy vygradovaly ve chvíli, kdy se dozvěděl, že

²⁵⁹ Srv. dopis Antonína Františka Nicolaie Janu Adolfovi ze Schwarzenbergu z 12. června 1677; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²⁶⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 80v, 86r.

²⁶¹ TAMTÉŽ, fol. 103v.

Heermann u oltární mensy veřejně proklel všechny augustiniánské kanovníky, kteří hodlali dát během volby borovanského probošta Fischerovi hlas.²⁶²

Na 17. června 1677 svolal Fischer první kapitulu, během níž se mělo rozhodnout o dalším směřování kláštera. K jednání se překvapivě dostavil i Theotonijs Egerer, takže kanonie se sešla v kompletním složení. Diplomatický tón, který Fischer zvolil během proslovu k ostatním augustiniánským kanovníkům, nám probošta odhaluje jako zásadového člověka se smyslem pro smír. Spolubratry požádal, aby odložili vzájemné neshody a nenávisť a usilovali především o prospěch kláštera. Sám si dočasně předsevzal vzít si na starost klášterní hospodářství a přítomným slíbil, že se bude snažit co nejlépe pečovat o jejich potřeby. Jiljímu Grezlingerovi umožnil, aby se pro špatný zdravotní stav nemusel účastnit chórových modliteb. Duchovní správu borovanské farnosti a dohled nad provozem pivovaru svěřil Leopoldu Schwenarzovi, který rovněž obdržel klíče od klášterního sklepa. Egererovi oficiálně povolil odchod na faru do Kostelní Radouně a rovněž mu ponechal peníze, o které klášter připravil při svém předchozím útěku. Fischer bratřím dále sdělil, že není možné, aby se chórové modlitby konaly pouze za účasti dvou nebo tří členů. Z té příčiny se rozhodl přijmout na doporučení českobudějovického děkana Jiřího Ignáce Bormana jeho osobního služebníka Daniela, který se měl zapojit do každodenního chodu kláštera. Augustiniánští kanovníci s přednesenými návrhy souhlasili a kývli i na přijetí Daniela.²⁶³

Neshody s Egererem byly tedy jednou provždy vyřešeny. Bývalý administrátor definitivně opustil klášter a přesunul se na faru do Kostelní Radouně.²⁶⁴ Zde ovšem dlouho nevydržel a poslední zprávy o něm máme z Malenic, kde spravoval tamní farnost v letech 1681–1683.²⁶⁵ Jestliže Fischer nabyl s Egererovým odchodem dojmu, že v klášteře nyní nastane klid, pak se fatálně mýlil. Leopold Schwenarz klášter sice neopustil, rozhodl se

²⁶² Srv. dopis Antonína Františka Nicolaie Janu Adolfovi ze Schwarzenbergu z 12. června 1677; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²⁶³ Srv. Fischerův zápis z kapituly; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 84v–86r.

²⁶⁴ Josef Vítězslav ŠIMÁK, *Zpovědní seznamy Arcidiecése pražské z r. 1671–1752*, V. díl, Bechyňsko, Praha 1928, s. 46.

²⁶⁵ TÝŽ, *Zpovědní seznamy Arcidiecése pražské z r. 1671–1752*, VIII. díl, Prachensko, Praha 1931, s. 440.

však, že se pokusí Fischera natolik zkompromitovat, aby byl sesazen z funkce probošta. Přestože byl do kláštera přijat Bormanův služebník Daniel, již po třech měsících jej museli kvůli špatnému zraku na doporučení lékaře propustit.²⁶⁶ Původní plán, v němž se počítalo, že by jím mohl být Schwenarz případně nahrazen, tak selhal.

Fischer se pokusil konvent oživit tím, že přijal prvního novice. Jeho jméno bohužel neznáme, víme však, že se na složení slavných řeholních slibů připravoval pod vedením Leopolda Schwenarze.²⁶⁷ Abychom lépe pochopili sled následujících událostí, musíme se blíže podívat na privilegované postavení tohoto řeholního kanovníka v klášteře. Leopoldu Schwenarzovi bylo okolo třiceti let. Od roku 1672 spravoval borovanskou farnost, k čemuž ho předurčovala znalost češtiny a řečnické schopnosti. V klášteře zastával nej-různější funkce – od správce pivovaru přes kuchyni až po sklep. Fischer ho po svém zvolení jmenoval také novicmistrem. Po odchodu Egerera měl Schwenarz dohlížet i na bratrstvo sv. Škapulíře, které bylo v Borovanech založeno v roce 1671 se souhlasem generálního představeného karmelitánského řádu Alexandra od Ježíše Marie (o dva roky později bylo oficiálně potvrzeno arcibiskupem).²⁶⁸ V klášteře se tedy probošt Schwenarze snažil udržet z jediného prostého důvodu – neměl za něho náhradu. Jiljí Grezlinger byl upoután na židli, Sebastián Ponton dostal záhy na starost ekonomický provoz kanonie.

Schwenarz přišel do Borovan z třeboňského kláštera, přičemž s tamním proboštem nikdy nepřerušil styky. Není pochyb, že Heermann byl součástí plánu na sesazení Fischera, pakliže ho celý rovnou neinicioval. Při snaze kompromitovat Fischera využil Schwenarz novice, kterému nařídil, aby si obstaral knížku. Do této knihy, sloužící jako

²⁶⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 86r.

²⁶⁷ Srv. dopis Antonína Františka Nicolai Janu Adolfovi ze Schwarzenbergu z 13. dubna 1677; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²⁶⁸ K založení bratrstva srov. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 101v; NA Praha, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 222. V roce 1675 sdružovalo bratrstvo již na 900 členů z celého regionu jižních Čech; viz Jiří ČERNÝ, *K ikonografii škapulířové kaple v Borovanech*, Výběr 41, 2004, č. 2, s. 89–101, zde s. 91. Matrika členů bratrstva z let 1672–1687 se nachází v SOKA ČB, Farní úřad Borovany, inv. č. 19, sign. Id1, kniha č. 19. K úloze a fungování bratrstev v době baroka J. MIKULEC, *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*, Praha 2000.

důkazní materiál, měl novic na jeho příkaz zapsat několik závažných obvinění, jež byla posléze přednesena pražské konzistoři.²⁶⁹

Fischer byl předně obviněn, že v předchozích letech žil pohoršlivým životem a s jistou osobou, která se přivdala do Borovan, zplodil syna, jenž měl být v současné době téměř dospělý. Nyní probošt údajně nechává po dormitáři pobíhat jakousi starou ženu, s níž se o půlnoci zavírá na pokoji a opíjí vínem. Také svátosti prý uděluje nevhodně a při svatých mších podává nezralé a nekvalitní víno, zatímco uleželé a kvalitní si ponechává pro svou potřebu. Pod jeho vedením prý selhává v klášteře řádová disciplína, neboť Fischer preferuje Jiljího Grezlingera a Sebastiána Pontona, kteří mu během volby dali své hlasy. Leopold Schwenarz, jenž volil Egerera, je podle vzneseného obvinění veřejně zavrhován – probošt jej chtěl vsadit bez příčiny do vězení, nakonec jej ale nechal „pouze“ uzamknout na řetěz v cele. Opakovaně se prý také přihodilo, že probošt pronášel nelibá slova na adresu císaře.

Z výslechu, který s novicem vedl někdy před 13. dubnem 1678 schwarzenberský rada Antonín František Nicolai,²⁷⁰ vyplynulo, že Schwenarz novicovi přikázal, aby uvedená obvinění společně přednesli před třeboňským proboštem Heermannem, s nímž byla dopředu naplánována vizitace borovanského klášteřa. Schwenarz v této záležitosti také napsal zprávu konzistoři, která si novice následně předvolala do Prahy. V přítomnosti vysokých hodnostářů však mladík zřejmě ztratil odvalu a prozradil, že ho ke všemu navedl Schwenarz. Krátce nato se o celém případě dozvěděl také Jan Adolf ze Schwarzenbergu, který se postavil za Fischera. Spiknutí tak bylo v zárodku odhaleno a odsouzeno k selhání. Probošt sice musel odcestovat do Prahy, aby jednotlivá obvinění vyvrátil, do klášteřa se však vrátil jako očištěná osoba. Naopak novic, který byl pouze loutkou v rukou Schwenarze, byl z řádu propuštěn.

Fischer měl nyní jedinečnou příležitost se Schwenarze zbavit, přesto tak neučinil. Stále tomu bránila nemožnost sehnat za něho náhradu. Úmysl, že by správu borovanské farnosti převzal některý češtiny znalý cisterciák ze Zlaté Koruny, zhatila konzistoř, která požadovala, aby se administrace chopil buď sám probošt, nebo jiný řeholní kanovník z borovanského klášteřa. Jak už bylo ovšem několikrát řečeno, personální situace v klášteře to

²⁶⁹ Srv. dopis Antonína Františka Nicolai Janu Adolfovi ze Schwarzenbergu z 13. dubna 1677; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

²⁷⁰ TAMTÉŽ.

neumožňovala. Když Schwenarz Fischera požádal, aby mu povolil odchod na jistou faru nedaleko Tábora, musel jej probošt od tohoto úmyslu odradit.²⁷¹ Leopold Schwenarz tedy zůstal v klášteře a nadále spravoval zdejší farnost. Zemřel z neznámých příčin o dva roky později – 21. října 1680 ve věku 33 let – a pohřben byl v kryptě pod kostelem.²⁷²

Fischer se kromě obhajoby vlastní cti soustředil i na svůj první rozsáhlý projekt v pozici probošta, jenž spočíval v opatření nového hlavního oltáře, který by odpovídal požadavkům barokní doby.²⁷³ Dne 24. června 1677 se probošt obracel s žádostí na vrchního hejtmana Mayerhofferera, zda by mohl Jan Adolf ze Schwarzenbergu poskytnout finanční prostředky na pořízení rouch, kterých byl v klášteře nedostatek. Patron byl připraven na nová roucha uvolnit 237 zlatých a 22 krejcarů, avšak probošt změnil na začátku roku 1678 názor a namísto rouch požádal o 600–700 zlatých na pořízení nového oltáře. Mayerhoffer Schwarzenberga upozorňoval, že před lety již daroval kanonii 800 zlatých na nejrůznější opravy, především klášterní střechy, za což se mu augustiniánští kanovníci odvděčili nevděkem a soudními spory o patronátní právo. Schwarzenberg však pochopil, že s Fischerem v čele kláštera se situace změnila a snažil se novému proboštovi vyjít maximálně vstříc.

V průběhu roku 1678 probíhala jednání o rozpočtu, podobě a rozměrech oltáře. Na Schwarzenbergovo přání měla být práce zadána některému truhláři na třeboňském panství. Fischer zase doporučoval, aby se na oltáři nacházely obrazy Navštívení Panny Marie a Nanebevzetí Panny Marie, neboť tyto svátky patřily v Borovanech mezi nejvíce

²⁷¹ TAMTÉŽ.

²⁷² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 359 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1665–1688), pag. 14 (zemřelí). Nabízí se otázka, zda Schwenarz při svém mladém věku nepodlehli moru, který v letech 1679–1680 řádil v českých zemích. Borovany však zřejmě nebyly epidemií příliš zasaženy; srv. část 2.5.3 *Probošt a poddaní kláštera*. K moru a počtům zemřelých v jednotlivých farnostech podrobně Eliška ČÁŇOVÁ, *Mor v Čechách v roce 1680*, SAP 31, 1981, č. 2, s. 265–339.

²⁷³ K jednání o zřízení nového oltáře podávají zprávu výpisky Jana Petříka, pořízené z pramenů v třeboňském archivu; *Liber memorabilium* (nečíslované poslední strany). Srv. též J. PETŘÍK, *Borovany. Oltář Navštívení Panny Marie*, Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady 3, 1933, č. 11, s. 5–6; NPÚ, ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 13.

uctívané. Z dochované korespondence vyplývá,²⁷⁴ že probošt posléze svůj návrh změnil a namísto obrazu Nanebevzetí Panny Marie žádal o obraz Nanebevstoupení Páně.

Také volba soch pěti světců, kteří měli zdobit nový oltář, odhaluje proboštův smysl pro symboliku. Nepřekvapí, že mezi prvními byl sv. Augustin coby slavný autor řehole augustiniánských kanovníků. Ve snaze projevit úctu štědrému dárci a patronu kláštera padla volba dále na sv. Adolfa, jenž byl Schwarzenbergovým patronem. Socha sv. Václava odkazovala na patrona české země, jemuž byl zasvěcen i původní borovanský kostel před výstavbou kláštera. Sv. Leopold zase představoval patrona a zakladatele kláštera v Klosterneuburgu, kde Fischer působil před svým odchodem do Borovan. A konečně socha sv. Floriána měla ochraňovat borovanský svatostánek před ničivými požáry, které městečko zachvátily ve válečných letech.

Práce na oltáři byly nakonec zadány hraběcímu buquoyskému truhláři Hansi Hallovi z Rožmberka nad Vltavou, neboť treboňský truhlář neměl dostatek suchého dříví a náradí a podle mínění treboňského hejtmána by takto precizní dílo zřejmě nedokázal zhotovit. Fischer považoval Halla za řádného člověka a o jeho dovednostech se bezpochyby přesvědčil již během svého působení v Cetvinách, které spadaly pod buquoyské panství Rožmberk nad Vltavou. Hall předložil proboštovi dva návrhy ztvárnění oltáře, které se lišily pouze v jedné drobnosti. V první se na vrcholu oltáře nacházela socha sv. Floriána, zatímco ve druhé vrcholil oltář sochou anděla, držícího meč a váhy.²⁷⁵ Schwarzenberg schválil první variantu.

Smlouva s Hallem byla uzavřena v září 1678, přičemž truhlář se zavázal, že s pomocí tovaryšů a dalších pomocníků zhotoví konstrukci oltáře do příštích svatodušních svátků (tj. do 21. května 1679). Za práci měl obdržet peněžní obnos ve výši 190 zlatých a 30 zlatých ve formě naturálií (především za stravu). V kooperaci s rožmberským truhlářem se pustil do díla také linecký řezbář Adam Claudius, kterému byla zadána výroba soch světců a andělů. Oba řemeslníci potvrdili svou profesionalitu a práci se věnovali s maximální intenzitou, takže už 14. května 1679 mohl vrchní hejtman psát Schwarzenbergovi, že „*práce truhlářská a sochařská je téměř hotova*“.²⁷⁶ Na začátku července 1679 byly

²⁷⁴ Srv. spisový materiál ke zřízení nového oltáře; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^a 3a.

²⁷⁵ J. PETŘÍK, *Borovany*, s. 6.

²⁷⁶ *Liber memorabilium* (nečíslované poslední strany).

sochy a konstrukce oltáře kompletní. Fischer se nechal slyšet, že je s dílem nadmíru spokojen.

Zhotovením oltářních obrazů pověřil Schwarzenberg jistého vídeňského malíře, který však v polovině roku 1679 náhle zemřel, aniž by je stihl domalovat. Za částku 175 zlatých se jejich dokončení tedy chopil vlámský malíř Franz de Neve, působící tou dobou v Rakousku.²⁷⁷ Nejpozději 9. března 1680 byly obrazy s motivy Navštívení Panny Marie a Nanebevstoupení Páně hotovy, avšak Fischer projevil s jejich podobou nespokojenost, takže musely být vráceny k přepracování.²⁷⁸ Nové obrazy dorazily do Borovan teprve v listopadu 1681. K definitivnímu dokončení oltáře nyní zbývalo pouze jeho rámování a pozlacení. Tohoto úkolu se chopil vyšebrodský malíř Karel Bonanella, který za svou práci obdržel 104 zlatých.²⁷⁹

Hlavní oltář, který dodnes dominuje interiéru borovanského kostela, je výrazným mementem na Fischerův nástup do funkce probošta. Energie a vytrvalost, s nimiž se pustil do realizace svého cíle, byly charakteristické i pro proboštovu další činnost při obnově klášterního statku a kanonie. Po fiasku s prvním novicem přijal Fischer ještě za života Leopolda Schwenarze dalšího novice. Tentokrát se jeho volba ukázala jako šťastnější, neboť Jan Korfůrst,²⁸⁰ rodák z Třeboně, se projevil jako adekvátní nástupce za Schwenarze a po vysvěcení na kněze (25. března 1681) byl bez prodlení pověřen správou borovanské farnosti. Zatímco probíhaly dokončovací práce na oltáři, vstoupili do kláštera 6. ledna 1681 další dva novicové z Prachatic – Karel Dimento a Augustin Grundnagl.²⁸¹ Nováčky doplnil na konci roku 1682 ještě Adam Svoboda z Jindřichova Hradce.²⁸² Přijetím čtyř Čechů se poprvé od obnovení kláštera změnilo národnostní složení konventu, takže většina augustiniánských kanovníků nyní ovládala češtinu. V regionu, kde naprostá většina poddanského obyvatelstva hovořila pouze česky, bylo toto počestění konventu víc než žádoucí.

²⁷⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 101r.

²⁷⁸ NPÚ, ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 13.

²⁷⁹ TAMTÉŽ.

²⁸⁰ Jan Korfůrst vstoupil do borovanského kláštera 30. května 1678, 2. července 1679 pak složil Fischerovi profesní sliby; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 102v.

²⁸¹ Přesně o rok později složili oba v borovanském klášteře profesní sliby.

²⁸² TAMTÉŽ, fol. 102v–103r.

Konrád Fischer, sám absolvent dvou univerzit, kladl důraz na vzdělání nových členů klastera. Karla Dicenta a Augustina Grundnagla uvolnil v průběhu roku 1682 do klastera v Klosterneuburgu, aby si mohli doplnit vzdělání na vídeňské univerzitě v oboru filozofie. Avšak oba augustiniánští kanovníci byli nuceni se v létě následujícího roku neplanovane vrátit zpět, neboť Vídeň se ocitla v obleenı Turků.²⁸³ Bezprostřední prıtomnost osman-ských vojsk vyvolala v obyvatelích hlavního města habsburské monarchie takové obavy a paniku, že se někteří současníci nezdráhali Vídeň označit za „zalar strachu“.²⁸⁴ Nejistotu z nastalé situace ovšem pocitovaly i blízké okolí. Klosterneuburgstı augustiniánští kanovníci nečekali na zázrak a prı první príležitostí z tamního klastera uprchli. První opustil kláster probošt Sebastian Mayr, který vzal 8. ervence 1683 klasternı poklad a spolu s dalšími dvaceti osmi řeholními kanovníky se vydal lodí do Pasova k augustiniánským kanovníkům u sv. Mikulase (St. Nikola). Na místo dorazili 21. ervence 1683, utoiste se však ukázalo pro tak velký počet prıchozıch jako prılı male, proto se Mayr obrátil s prosbou na probošta klastera augustiniánských kanovníků v Ranshofenu Benno Meiera, zda by mohl poskytnout několika jeho řeholním kanovníkům azyl. Když dostal Mayr kladnou odpoved, poslal 26. ervence novicmıstra s pěti řeholními kanovníky do Ranshofenu.²⁸⁵

Druhá skupina v čele s děkanem Christophem Matthaei opustila klosterneuburský kláster 12. ervence a zamířila do Borovan a Třeboně. Ještě pred odchodem do Čech se uteenci stavili v Hietzingu, odkud s sebou vzali na cestu zázračný mariánský obraz a další kostelní predmety. Dekan se tremi dalšími řeholními kanovníky a v doprovodu trnactı sluebnıku dorazili na konıch do borovanskeho klastera 18. ervence a setrvali

²⁸³ TAMTEZ, fol. 104r.

²⁸⁴ Andreas BAHR, *Remembering Fear. The Fear of Violence and the Violence of Fear in Seventeenth-Century War Memories*, in: Erika KUIJPERS – Judith POLLMANN – Johannes MULLER – Jasper STEEN (edd.), *Memory Before Modernity. Practices of Memory in Early Modern Europe*, Leiden – Boston 2013, s. 269–282, zde s. 269, 275 (pozn. . 13).

²⁸⁵ H. PEXA, *Eine Reisekostenabrechnung aus dem Jahre 1683 von Forbes (Borovany) in Südböhmen über Oberösterreich nach Passau und zurück*, in: *Jahrbuch des Oberösterreichischen Musealvereines* 139/I, Linz 1994, s. 47–78, zde s. 47–48. S drobnymi nepřesnostmi pojednává o útěku take M. FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale*, s. 299, jehož popis přejala starší literatura o Klosterneuburgu.

v něm až do 28. září, dokud nebyla Vídeň definitivně osvobozena. Druhá část skupiny byla ubytována v třeboňském klášteře.²⁸⁶

Fischer se s děkanem znal z Klosterneuburgu, neváhal mu tedy v této svízelné situaci podat pomocnou ruku. Pro už tak chudou borovanskou kanonii představovala tato nečekaná návštěva značné zatížení, klosterneuburský probošt Mayr však jejich ochotu ocenil a na výraz díky později daroval klášteru mnoho vín. Jejich výnosným prodejem se Fischerovi podařilo získat do klášterní pokladny značný kapitál,²⁸⁷ díky němuž mohl pokračovat v rozsáhlé obnově borovanského statku.

Zatímco probíhaly v letech 1678–1679 práce na novém oltáři, Fischer nemeškal a zaměřil pozornost také na klášterní hospodářství. V nedalekém Trocnově pojal úmysl zřídit hospodářský dvůr, který by sloužil pro chov drůbeže a skotu a uskladnění úrody z okolních polí a luk. Realizaci tohoto plánu bránil pouze fakt, že jeden ze dvou poddanských statků, jež stály v Trocnově, byl stále v držení tamního sedláka Bartoše. Fischer Bartošovi nabízel jiné statky na borovanském panství, ten však na výměnu přistoupit nechtěl a za přenechání své usedlosti žádal peníze a propuštění z poddanství. K dohodě mezi oběma stranami nakonec došlo 19. října 1678 po jednání, jehož se kromě augustiniánských kanovníků zúčastnili také hlubocký rychtář Sojka a prostředníci z Třebče a Čerejova. Vzhledem k tomu, že jednání byl přítomen také imobilní Jiljí Grezlinger, dá se předpokládat, že probíhalo přímo v klášteře. Kanonie se zavázala zaplatit veškeré dědické podíly ve výši 42 zlatých 56 krejcarů, které na statku vázly, a propustila Bartoše s jeho ženou a dvěma dětmi z poddanství. Rodina se z Trocnova odstěhovala ke konci roku 1678. Původní poddanské statky se ovšem ukázaly v natolik dezolátním stavu, že Fischer přikročil k jejich stržení a výstavbu nového poplužního dvora zahájil na zelené louce. Stavební práce probíhaly mimořádně rychle a již v roce 1679 byl dvůr v Trocnově

²⁸⁶ H. PEXA, *Eine Reisekostenabrechnung*, s. 48; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 104r; Augustin RISTL, *Maria Voll der Gnaden zu Hietzing. Das ist Ausführlicher Bericht von dem Uralten Gottes-Haus der Regulirten Chor-Herren des H. Aug. zu Hietzing ohnweit Wienn in Oesterreich und daselbst sonderbahr verehrten Gnaden-Bildungs Mariae*, Vídeň 1738, s. 187.

²⁸⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 104r.

zbudovaný. Kvůli narůstajícímu počtu dobytka došlo pak v roce 1694 ještě k jeho rozšíření.²⁸⁸

Místní tradice spojovala Trocnov s narozením husitského vojevůdce Jana Žižky, který se měl narodit pod nedalekým dubem. Navzdory rekatolizačnímu úsilí, jímž se druhá polovina 17. století vyznačovala, přicházeli k tomuto dubu ještě za časů Konráda Fischera řemeslníci z blízkého i dalekého okolí a odsekávali z něho větve ve víře, že tak získají pro svá náradí topůrka takové síly, jakou se kdysi vyznačoval samotný Žižka.²⁸⁹ Probošt se zájmu o toto místo pokusil využít ve prospěch katolické víry, proto roku 1683 vybudoval u dubu boží muka s obrazem sv. Jana Křtitele a doprovodným latinským nápisem,²⁹⁰ který měl nenásilnou formou vytlačit kult bývalého válečníka. Jedna boží muka však sotva mohla vymýtít staletou tradici, takže v okamžiku, kdy Fischerovi došlo, že úcta lidu k dubu navzdory přítomnosti katolického světce neochabovala, nechal strom na konci 17. století pokácet.²⁹¹ Tímto činem se Fischer zapsal do populárních *Starých pověstí českých* od Aloise Jiráska, jenž probošta v této souvislosti zmiňuje v poznámce pod čarou v pověsti *O Žižkovi*.²⁹²

Obdobný záměr jako s Trocnovem měl Fischer také s Hlubokou u Borovan. V této vesnici se od dob zakladatele kláštera Petra z Lindy nacházel poplužní dvůr, který byl během třicetileté války totálně zpusťován.²⁹³ Úroda z okolních pozemků se tak při žních musela zdlouhavě dopravovat do sýpky v hospodářském dvoře u kláštera, což při dešti-

²⁸⁸ K získání statků v Trocnově a zbudování nového hospodářského dvora blíž J. PETŘÍK, *Trocnov*, s. 82–83. Dále SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 88v–90r. Srv. též urbář statku Borovany z let 1692–1693, TAMTÉŽ, sign. VI G^β No 2b, fol. 18r–22r.

²⁸⁹ Antonín REZEK (ed.), *Jan Beckovský, Poselkyně starých příběhův českých II/3*, Praha 1880, s. 522–523.

²⁹⁰ „*Locus iste Nativitate Ioannis de Trozenau, dicti Zisska, olim infamis, Honori Nativitatis S[ancti] Ioannis Baptistae, dedicatus et consecratus est Anno 1683 C[onradus] P[raepositus] C[anonorum] R[egularium] B[orovanensium] F[ieri] F[ecit]*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 90r.

²⁹¹ Jan František Beckovský (1658–1725) hovořil o tom, že ještě roku 1700 viděl „*špalek dosti dlouhý a tlustý od toho dubu při těch Božích mukách sv. Jana Křtitele*“; A. REZEK (ed.), *Jan Beckovský, Poselkyně*, s. 522–523.

²⁹² Alois JIRÁSEK, *Staré pověsti české*, Praha 1919⁶, s. 264–265.

²⁹³ H. PEXA, *Borovany*, s. 116.

vém počasí působilo značné ztráty. Fischer proto nechal v roce 1680 vybudovat v Hluboké u Borovan novou sýpku, která byla v roce 1684 ještě rozšířena.²⁹⁴

K obnově původního hospodářského dvora ve vesnici však nakonec nepřistoupil, neboť nabyt přesvědčení, že jeho bezproblémovému provozu by bránil nedostatek vody. Místo toho si vyhlédl osamocenou usedlost jihovýchodně od Borovan poblíž rybníka Blatníka, na níž žila rodina poddaného Jiljího Sojky. Této samotě, která vznikla někdy za třicetileté války přeměnou z někdejšího mlýna,²⁹⁵ se tradičně říkalo Sojkovská jednota, Blatník, Blatný mlýn či Kottmühl. Když 31. ledna 1685 Jiljí Sojka zemřel,²⁹⁶ zahájil Fischer okamžitě jednání s jeho synem Blažejem, kterému nabídl výměnou za samotu dům na náměstí v Borovanech včetně ponechání několika pozemků. Obě strany se na převodu dohodly již 22. února téhož roku.²⁹⁷ Probošt touto směnou získal příhodné místo pro zbudování nového dvora s dostatečným přísunem vody ze sousední louky.

Než však bylo v těchto místech započato s výstavbou hospodářských stavení, podařilo se Fischerovi získat do vlastnictví kláštera ještě několik luk v okolí od borovanských měšťanů, s nimiž je směnil 24. dubna 1687 za jiné klášterní louky.²⁹⁸ Rozlehlý klášterní dvůr s velkou stodolou, sýpkou a stájemi pro 70 kusů dobytka byl pak postaven v letech 1687–1689.²⁹⁹ Krátce nato se mu začalo říkat jednoduše Nový dvůr. Lokalita se později stala rovněž venkovskou rezidencí pro borovanský konvent, čemuž odpovídala reprezentativní hlavní obytná budova, v níž se mimo jiné nacházela kaple s oltářem sv. Mikuláše.³⁰⁰

V této souvislosti je třeba zmínit, že Fischer si při zřizování Nového dvora vyžádal od správy treboňského panství starý rožmberský urbář z roku 1604 a listiny o generální vizitaci z roku 1654 pro berní rulu, aby si ujasnil právní nároky borovanských měšťanů

²⁹⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 91v.

²⁹⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 6G^B 1, fol. 13r.

²⁹⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírká matrik Jihočeského kraje, inv. č. 359 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1665–1688), pag. 19 (zemřelí).

²⁹⁷ SOkA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 10, sign. II/2, kniha č. 2, pag. 10–11.

²⁹⁸ H. PEXA, *Historie*, s. 1; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 1A^a No 7d.

²⁹⁹ Ke zbudování dvora podrobně urbář z let 1692–1693; TAMTÉŽ, sign. VI G^B No 2b, fol. 16r–18r.

³⁰⁰ D. KOVÁŘ, *Venkovské rezidence církevních institucí v jižních Čechách*, Časopis Společnosti přátel starožitností 118, 2010, s. 211–230, zde 224–226; TÝŽ, *Tvrze*, s. 235–237.

na louku zvanou „Stockwiesen“ (lidově též Štoklizna).³⁰¹ Je to první moment, kdy vidíme probošta ponořit se do studia místní historie, a sice za účelem osvětlení majetkoprávních vztahů. Louka zaujímala značnou plochu mezi rybníkem Baštou a pravým břehem řeky Stropnice a patřila mezi původní nadace, které augustiniánským kanovníkům kdysi odkázal zakladatel kláštera Petr z Lindy.³⁰²

Vzhledem k tomu, že Fischer nenalezl žádné písemné doklady o předání louky měšťanům, usoudil, že si její části patrně protiprávně přisvojili během třicetileté války. V berní rule se navíc dočetl o 176 lučních parcelách, které byly v době administrace borovanského kláštera z Klosterneuburgu chybně zapsány tamním proboštem jako majetek borovanské kanonie. Na začátku roku 1660 se proto muselo konat šetření, z něhož jednoznačně vyplynulo, že parcely patřily k třeboňskému panství, nikoli borovanskému klášteru. O 25 let později však byly tyto skutečnosti málokomu známé, takže se Fischer dopustil mylné interpretace, neboť předpokládal, že se uvedené parcely nacházejí ve Štoklizně, na níž měl od druhé poloviny 15. století výsadní právo klášter. Fischer sice žádné kroky k získání luk nepodnikl, uvedením této domněnky do své historie však položil základy pro dlouhotrvající spor mezi kanonií a městečkem, který vyvrcholil v roce 1740 otevřenou vzpourou borovanských měšťanů proti klášteru.³⁰³

Obnova borovanského statku za Konráda Fischera se znatelně promítla i do okolní krajiny. O zbudování boží muky u dvora v Trocnově již byla řeč, krátce po svém zvolení nechal probošt při cestě do Třeboň a Hluboké nahradit také starý kříž ze dřeva, který se již pro své stáří a hnilobu hroutil. Na jeho místě vyrostla kaplička z cihel a kamene zasvěcená podobně jako klášter k poctě Navštívení Panny Marie.³⁰⁴ Zchátralý panský mlýn jihozápadně od Borovan nechal probošt během roku 1683 znovu vystavit z kamene, přičemž došlo rovněž k vyčištění přilehlého rybníka a opravení hráze.³⁰⁵ V roce 1684 byla jihozápadně od Nového dvora zbudována nová cihelna, jejíž umístění se však pro nedostatek hlíny a písku ukázalo jako nevhodné. O deset let později se proto uvažovalo

³⁰¹ H. PEXA, *Historie*, s. 1.

³⁰² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 10r.

³⁰³ K příčině a průběhu rebélie podrobně H. PEXA, *Historie*. Fischerovy poznámky o protiprávním přivlastnění parcel ve Štoklizně viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 92r.

³⁰⁴ TAMTÉŽ, fol. 88r.

³⁰⁵ TAMTÉŽ, fol. 106r–106v.

o jejím přenesení do míst, kde se nacházel tehdy již zpustlý rybník zvaný Nový,³⁰⁶ o němž máme první zmínky ve fundaci Petra z Lindy.

Když byly základní obnovovací práce na borovanském statku hotové, rozhodl se Fischer pro zamezení právních nejasností ohledně vlastnictví majetku označit hranice panství mezními kameny. Pro odlišení hranic běžně sloužily staré stromy s vyrytým křížem,³⁰⁷ jejichž trvanlivost se však mohla v pohnutých letech či přírodních katastrofách ukázat jako nestálá. Při vyměřování hranic borovanského statku tak v roce 1685 vznikla řada mezních kamenů, o jejichž kvalitě svědčí to, že se v neporušeném stavu dochovaly dodnes. Vysazování mezníků probíhalo v součinnosti pověřených zástupců obou vrchností v doprovodu několika dalších osob, které dostávaly u každého nově vsazeného hraničního kamene výprask, aby si jeho pozici dobře zapamatovaly pro případ jeho ztráty nebo přesunu.³⁰⁸

V roce 1692 byl jeden z těchto hraničních kamenů postaven u rybníka Jezera v obecním lese jižně od Borovan. V těchto místech susedil klášterní statek s majetky Jana Lukáše Antonína Kořenského z Terešova, jenž se obhlídky hranic sám osobně zúčastnil. Za klášter byl přítomen člen řádu Adam Svoboda.³⁰⁹ Není pochyb, že toto osazení se uskutečnilo pro zamezení sporů s budoucím majitelem sousedního statku, neboť Jan Lukáš Kořenský z Terešova v uvedeném roce prodával statek Ostrolovský Újezd s dalšími vesnicemi v okolí Borovan královskému městu Českým Budějovicím.

Hraniční kámen byl z jedné strany označen znakem borovanské kanonie, který sestával ze zdvojených lipových listů, odvozených z heraldického znamení zakladatele kláštera Petra z Lindy. Nad znakem byla do kamene vytesána písmena M·C·R·B, tedy zkrácené latinské označení kláštera řeholníků sv. Augustina v Borovanech. Ve spodní části se pak nacházel rok 1685, čili rok zhotovení hraničního kamene. Touto stranou byl kámen natočen směrem k borovanskému statku. Druhá strana zůstávala bez

³⁰⁶ TAMTÉŽ, fol. 91v; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. VI G^β No 2b, fol. 15r.

³⁰⁷ TAMTÉŽ, sign. IA 1A^α No 7d.

³⁰⁸ K uvedené praxi blíže Zdeněk HOJDA, *Reinstein, worunter ein altes hueffeyßen befunden. Popisy hranic panství jako mezioborový pramen (na příkladu plaského klášterního panství v 18. století)*, in: Ivana EBELOVÁ (ed.), *Formy a proměny diplomatické produkce v novověku III. Diplomatika a proměny kulturní krajiny v novověku (1500–1945)*, Praha 2019, s. 10–24.

³⁰⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 98r.

označení, což se ukázalo jako prozíravé řešení, neboť při změně majitele sousedních statků nebylo nutné kámen přepracovávat.

Paralelně s obnovou borovanského statku zahájil Fischer také stavební úpravy na samotném klášteře. Nevhodné umístění komínů a záchodů představovalo dlouhodobý problém, neboť při severních a východních větrech byl klášter sužován kouřem a zápachem. Záchody proto nechal probošt oddělit a opravit a komíny přemístit a zvětšit, čímž došlo k odstranění obou nepříjemností. Zbořena byla také kuchyně a starý refektář, na jejichž místě vyrostly dvě ložnice.³¹⁰ Původní klášterní brána, orientovaná směrem k borovanskému náměstí, byla včetně pobožené přiléhající zdi v roce 1680 stržena. Ještě téhož roku vyrostly blíže k městské zástavbě nová brána i zeď, čímž se o něco rozšířil prostor pro klášterní zahradu. Při této příležitosti došlo rovněž k opravení, zvýšení a zastřešení hřbitovní zdi, osazené novou bránou, a zrenovování celého hřbitova.³¹¹ Finální práce pak završila oprava kostelní střechy, která se uskutečnila pod dozorem schwarzenberského stavitele Giacoma Antonia de Maggi v létě roku 1691.³¹² Někdejší podoba kláštera před definitivní přestavbou v letech 1765–1768 je dosud zachycena na fresce ve Škapulířové kapli. Obraz pochází z roku 1747 a je dílem malíře Františka Jakuba Prokyše, který se postaral o malířskou výzdobu celého objektu.³¹³

Všechny tyto stavební počiny se samozřejmě neodehrály ve vzduchoprázdnu, proto je třeba zasadit jejich realizaci do širšího kontextu. Krajina v okolí Borovan byla během třicetileté války totálně zdevastována, přičemž ušetřeno nezůstalo ani samotné městečko. Hospodářské dvory i další budovy se nacházely v troskách a po převzetí statku řeholními kanovníky sv. Augustina z Klosterneuburgu se k jejich obnově přistupovalo jen velmi pozvolna. Někdejší administrátor kláštera a pozdější třeboňský probošt Norbert Heermann stihl v roce 1659 zbudovat pouze nový ovčín v opuštěné selské usedlosti v Hluboké u Borovan. Ovčín sice dokázal přes zimu pojmout až 700 ovcí, nacházel se však na podmáčeném místě, což v kombinaci s krmením zvířat shnilým senem z mokřých a vlhkých pastvin pod městečkem působilo v jejich řadách značné ztráty.³¹⁴

³¹⁰ TAMTÉŽ, fol. 88r.

³¹¹ TAMTÉŽ, fol. 90r–90v.

³¹² NPÚ, ÚOP v ČB, spisový archiv, F. KAŠIČKA – L. LANCINGER, *Borovany*, s. 14–15.

³¹³ J. ČERNÝ, *K ikonografii škapulířové kaple v Borovanech*, s. 94.

³¹⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 94v.

Teprve Fischerova vůle, vytrvalost a diplomatické jednání přispěly k definitivnímu zprovoznění životaschopného statku, který nakonec sestával ze tří hospodářských dvorů (při klášteře, v Trocnově a Novém dvoře), ovčína a sýpky v Hluboké, pivovaru, cihelny, včelína, mlýna s pilou, panských polí, luk, lesů a mnoha rybníků s opravenými hrázemi. Probošt si byl úsilí na vykonané práci velmi dobře vědom, proto v letech 1692–1693 sepsal urbář,³¹⁵ který svým obsahem zdaleka převyšuje informační hodnotu běžnou pro tento typ pramene. Autorství tohoto urbáře zůstávalo dosud nejasné.³¹⁶ Není však pochyb, že kniha je dílem borovanského probošta. Odpovídá tomu nejen rukopis, ale především míra znalostí o historickém vývoji Borovanska, jimiž v té době disponoval pouze Konrád Fischer. Zápisy o klášteře, městečku, vesnicích, krajině a potažmo celém statku činí z tohoto urbáře neocenitelný pramen pro poznání dějin tohoto regionu v 17. století. Fischer si nastudováním starých listin a listů, jejichž znění připojil na konec knihy, připravil půdu pro sepsání historie borovanského kláštera, kterou začal psát v roce 1693 bezprostředně po dokončení urbáře.

Na závěr této části je třeba zmínit, že obnova borovanského statku a stavební úpravy v klášterním areálu by se jen sotva uskutečnily, kdyby Fischer neudržoval dobré vztahy s patronem kláštera. Prostřednictvím vrchního hejtmana schwarzenberských panství musel probošt stavební materiál či finanční prostředky na opravy na patronovi někdy doslova „vyprosít“,³¹⁷ jeho absolutní loajalita však hrála hlavní roli v tom, že mu bylo zpravidla vyhověno. Až do své smrti v květnu 1683 byl Jan Adolf ze Schwarzenbergu borovanskému proboštovi upřímně nakloněn, což se nedá říct o třeboňském proboštovi Norbertu Heermannovi, který svou politikou fanatismu uvrhl tamní klášter na dlouhá léta do izolace. V tomto směru se Fischerův pragmatický přístup ukázal jako mimořádně prozíravý, a borovanský klášter tak mohl po nejistých dobách, kdy mu hrozil téměř zánik, opět začít prosperovat. Na důkaz své oddanosti nechal Fischer zhotovit obraz s vyobrazením Jana Adolfa ze Schwarzenbergu, který nese rok vyhotovení 1679 a visí v borovanském zámku

³¹⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. VI G^β No 2b.

³¹⁶ Jan Petřík ve své studii o Trocnově hovořil pouze o jakémsi „*pisateli*“ urbáře; srv. J. PETŘÍK, *Trocnov*, s. 86. Josef Kalousek sice Konráda Fischera uváděl jako osobu, která urbář z pozice probošta potvrdila, v otázce autorství však nejasně zmiňoval pouze „*spisovatele*“ a „*skladatele*“ urbáře; srv. J. KALOUSEK, *O Trocnově, rodišti Žižkově*, Věstník Královské české společnosti nauk. Třída filosoficko – historicko – filologická 1890, 1891, č. 14, s. 351–352.

³¹⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 88r.

dodnes. Patronovo jméno se v témže roce rovněž objevilo v nápise na čestném místě v kostele nad vstupem do sakristie.³¹⁸

Když po svém otci převzal rodové državy Ferdinand Vilém ze Schwarzenbergu (1652–1703), byl to právě Konrád Fischer, který nového majitele schwarzenberských panství po příjezdu z Vídně do Třeboně okamžitě pozval na návštěvu do borovanského kláštera, aby ho zde poctil hostinou a ujistil ho o nezpochybnitelném právu na patronát. Celodenní návštěva se uskutečnila v neděli 1. srpna 1683, v době, kdy v klášteře stále přebývali augustiniánští kanovníci z Klosterneuburgu, kteří sem v létě uprchli při obléhání Vídně Turky. Mladý kníže dorazil do Borovan v doprovodu rady Antonína Františka Nicolaie, který kdysi sloužil i jeho otci, a bývalého vrchního hejtmána schwarzenberských panství Eliáše Mayerhoffera. Na programu byla nejprve slavnostní mše v borovanském kostele, již osobně vedl Konrád Fischer. Po jejím ukončení se hosté a osazenstvo kláštera přesunuli do proboštovy komnaty, kde živě diskutovali o chodu a ekonomické situaci kanonie. V této místnosti pak bylo také servírováno jídlo a odehrávala se zde i neformální část návštěvy.³¹⁹

Je zajímavé, že v minulosti se všechny akce o větším počtu účastníků uskutečňovaly vždy v refektáři. Fischer však zřejmě učinil z vlastní komnaty natolik reprezentativní místnost, že v ní mohl kromě více osob přijímat i nejvýznamnější hosty. Není pochyb, že v této místnosti také vznikala naprostá většina dokumentů, jejichž autorem byl borovanský probošt. Na několika málo z nich se nám dochovala i jeho pečeť, která sestávala z proboštova jména a hodnosti a španělského štítu o dvou znameních. (Heraldicky) pravá strana byla tvořena větvičkou se dvěma lipovými listy coby znak kláštera a upomínka na zakladatele Petra z Lindy, levá strana ze dvou překřížených ryb, čili rodového znaku, jenž kdysi používal Konrádův otec Kašpar Fischer a který se dosud nachází na kostelním zvonu v Krenkingenu ulitém uprostřed třicetileté války.

³¹⁸ Znění dnes již neexistujícího nápisu zaznamenal Jan František Beckovský v této podobě: „*Celsissimus dominus, dominus Joannes Adolphus S. R. princeps de Schwarczenberg, dominus in Hohenlandsberg, Cimborá, Murau, Wittingau, Frauenberg atd., aurei velleris eques, S. C. regiaeque M. intimus aulae consiliarius, camerarius, imperialis aulae praesidens, monasterii canonicorum regularium s. Augustini B. V. M. Visitantis in Borowan patronus clementissimus et munificentissimus anno 1679*“; A. REZEK (ed.), *Jan Beckovský, Poselkyně*, s. 506.

³¹⁹ Zpráva o průběhu návštěvy kláštera se nachází v SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberků, Hluboká nad Vltavou, fasc. 400.

2.5.3 Probošt a poddaní kláštera

Konrád Fischer žil v době, v níž byla společenská hierarchie pevně tvořena třemi řády. Kořeny tohoto modelu lze vysledovat hluboko ve středověku a jeho rozpad teprve během osvícenství, epochy, která postavila na piedestal rozum a mimo jiné zavdala příčinu k zániku celé řady klášterů. Trojčlenné uspořádání rozdělovalo společnost na ty, kteří se modlili a oddávali službě Boží, ty, kteří válčili a se zbraní v ruce zajišťovali ochranu státu a ty, kteří se poklidnou prací starali o jeho blahobyt. Fungování tohoto systému nevyhnutelně vyžadovalo disciplínu a podřízenost jedněch druhým.³²⁰

Studium vzájemného vztahu Konráda Fischera a poddaných borovanského kláštera je z pochopitelných důvodů značně omezeno, neboť dochované prameny pocházejí primárně z rukou vrchnosti, aniž bychom ovšem znali názory opačné strany. Sotva dnes zjistíme, co si rolníci na borovanském statku skutečně mysleli o svém proboštovi, který hovořil řečí, jíž nerozuměli a jehož životní styl se diametrálně odlišoval od jejich způsobu života. Sociální postavení těchto pracujících je předurčovalo k absolutní poslušnosti, za jejíž porušení následovaly tvrdé tresty.

Život poddaných na borovanském statku byl nesmazatelně poznamenán třicetiletou válkou, která po sobě zanechala zpustošená sídla i krajinu. Jak ještě uvidíme, Borovany a některé okolní vesnice se z demografického hlediska vrátily do předválečného stavu až ke konci 17. století, což byl mimochodem trend, jenž lze pozorovat v obydlených lokalitách napříč celou Evropou. Fatální úbytek populace ovšem neměla na svědomí pouze všudypřítomná válka, nýbrž také nemoci, neúroda, přírodní katastrofy, sebevraždy, migrace, a z toho všeho vyplývající nízká sňatečnost a porodnost.³²¹ Porozumět osudům

³²⁰ Funkci jednotlivých řádů pregnantně shrnul Pařížan Charles Loyseau († 1627) v knize *Traité des Ordres et Simples Dignitez (Pojednání o řádech a prostých důstojenstvích)*, která poprvé vyšla v roce 1610 a vzhledem k vřelému přijetí a zjevnou užitečností byla vydávána po celé 17. století; viz Georges DUBY, *Tři řády aneb Představy feudalismu*, Praha 2008, s. 13–16.

³²¹ K demografickému vývoji populace během 17. století blíže G. PARKER, *Global Crisis*, s. 77–109 a A. E. C. McCANTS, *Historical Demography*, s. 202–214. Pro české prostředí srv. zejména následující studie: Eduard MAUR, *Populační důsledky třicetileté války*, *Historická demografie* 12, 1987, s. 137–152; E. ČÁŇOVÁ, *Populační vývoj od poloviny 17. století do konce 18. století*, *Historická demografie* 12, 1987, s. 153–175; Gustav HOFMANN, *Populace Čech na sklonku 17. století*, *SAP* 41, 1991, č. 2, s. 417–446. Vývoj v jihočeském regionu podrobně analyzoval

poddanského obyvatelstva v této éře nejistoty je úkolem pro historiky, kteří nemají problém ponořit se do vod beznaděje a strádání.

S koncem třicetileté války zůstávaly leckterá poddanská městečka i vesnice stále lokalitami zoufalství. Ještě okolo roku 1660 pozoroval Konrád Fischer v Hluboké u Borovan „*nesmírně chudé, ba přímo zoufalé lidi, protože tam téměř nebylo domu, kde by se nenacházela nějaká nemocná osoba stížená ochrnutím, slepotou, hluchotou, choromyslností či trpící nějakým jiným postižením. A protože tito lidé nemohli dostát svým závazkům ani vůči císaři, ani vůči vrchnosti, mnozí vše opustili a utekli*“.³²² Jak vidno, pro řadu poddaných byla situace na borovanském statku i v poválečných letech natolik neúnosná, že na daňová zatížení a nepřízeň osudu reagovali raději útekem ze svých domovů.

Hluboká u Borovan přitom v 15. století bývala s pouhými čtrnácti usedlostmi centrem regionálního dění, neboť se zde nacházel poplužní dvůr se starobyrou tvrzí, v níž sídlil zakladatel borovanského kláštera Petr z Lindy. Po jeho smrti se však stala pouze provinční vsí, kde augustiniánští kanovníci využívali hospodářský dvůr, zatímco tvrz postupně chátrala. S jejich příchodem do kláštera se veškeré politické a kulturní aktivity přirozeně přenesly do Borovan, které k roku 1479 sestávaly již z 62 poddanských usedlostí a dvou chalup. Borovany byly v té době charakteristickou zemědělskou vesnicí, kde bychom kromě rolníků, kteří z naprosté většiny převažovali, našli jen několik málo jednotlivců provozujících řemeslo (tkadlec, tesař, kovář, pilař, krejčí, kožešník).³²³

Pod správou řeholních kanovníků sv. Augustina se Borovany začaly vzmáhat, až nakonec dosáhly povýšení na poddanské městečko. V dosavadní literatuře je změna tohoto statutu datována do rozmezí let 1564–1578,³²⁴ tedy do doby, kdy byl klášter zrušen, a otěže nad borovanským statkem převzali úředníci Viléma z Rožmberka. Horní hranici

J. GRULICH, *Populační vývoj a životní cyklus venkovského obyvatelstva na jihu Čech v 16. až 18. století*, České Budějovice 2008, s. 109–128.

³²² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 92v.

³²³ Srv. úroční registra borovanského statku z roku 1479; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A6 K^β 30d. K populačnímu vývoji Borovan podrobně D. KOVÁŘ, *Grunty, chalupy a lidé v Borovanech od 15. do 19. století*, Borovany 2014.

³²⁴ S uvedeným rozmezím let přišel jako první Oldřich Šeda, viz O. ŠEDA, *Borovany*, s. 74–76. Novější literatura tento údaj pouze přejímala.

tvoří rok, k němuž je datována první dochovaná městská pečeť.³²⁵ Přítomnost červené pětিলisté růže na pečeti přiměla badatele přirozeně k domněnce, že k povýšení Borovan muselo dojít teprve po sekularizaci kláštera za Rožmberků.

Tuto hypotézu ovšem narušuje listina z 20. dubna 1556,³²⁶ v níž Borovany vystupují již jako městečko. Prostřednictvím bechyňského arcipryšta a českokrumlovského děkana Tomáše Bavorovského byla sjednána smlouva mezi „*poddanými mými rychtářem a obcí ve Vrcově z jedné, a konšely i rychtářem na místě vsí obce městečka Borovan ze strany druhé*“ o svobodnou pastvu pro vrcovské sedláky na hranicích obou obcí. Jestliže byly Borovany v roce 1556 titulovány již jako městečko (ve zmíněné listině jsou takto označovány hned třikrát), znamená to, že k jejich povýšení muselo dojít ještě za působení augustinánských kanovníků. Vzhledem k tomu, že v urbáři³²⁷ z roku 1532 vystupují Borovany ještě jako vesnice a v listině z roku 1556 už jako městečko, znamená to, že se staly poddanským městečkem někdy mezi lety 1532–1556. V rozmezí těchto let pozorujeme na jihu Čech udělování městského statutu dalším vesnicím (např. Čkyně 1537, Vlachovo Březí 1538, Sedlice 1539, Cehnice 1540, Štěkeň okolo 1543, Lhenice 1544, Bělčice 1549 atd.),³²⁸ a Borovany tak zřejmě zapadají do obecného vývoje, jenž započal už za Jagellonců a gradoval v době vlády habsburského panovníka Ferdinanda I.

Do 17. století vstupovalo městečko již jako legitimní majetek Petra Voka z Rožmberka, který si během jednání o prodeji českokrumlovského panství u císaře Rudolfa II. vymohl, aby mu byl borovanský statek v září roku 1600 konečně zapsán do desk zemských.³²⁹ Přestože Rožmberkové hospodařili na statku od zrušení kláštera (1564), trvalo celých 36 let, než se stali jeho právoplatnými vlastníky. Borovanští měšťané na tuto změnu ihned zareagovali a od nové vrchnosti si v lednu a květnu roku 1601 nechali obnovit dvě ohněm poničená privilegia z let 1414 a 1473, která jim zaručovala osvobození od

³²⁵ Jednostranná pečeť je přivěšena na špatně čitelné listině z 16. října 1578, kterou vydali „*purkmistr a konšelé i všechna obec městečka Borovan*“ mlynáři Rynešovi; SOKA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 3, listina č. 3.

³²⁶ TAMTÉŽ, inv. č. 2, listina č. 2.

³²⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 6K^B 30d.

³²⁸ D. KOVÁŘ, *Počátky jihočeských měst a městeček. Krátké shrnutí vývoje*, in: D. KOVÁŘ (ed.), *Počátky měst a městeček v jižních Čechách* (Sborník příspěvků k dějinám urbanizace jihočeského regionu), České Budějovice 2016, s. 8–78, zde s. 50–54.

³²⁹ H. PEXA, *Borovany*, s. 113.

odúmrti a právo vést vodu ze studně pod Radosticemi dřevěnými trubkami na jejich náves.³³⁰

Pod rožmberskou správou se částečně zlepšila finanční situace městečka, které dlouhodobě trpělo nedostatkem obecních příjmů. Navzdory povýšení se v Borovanech stále nemohly konat týdenní ani výroční trhy a obec také postrádala právo vařit a prodávat vlastní pivo (pivovar v klášteře provozovala vrchnost). Rovněž nemáme žádné zprávy o tom, že by se v městečku sdružovaly nějaké řemeslnické cechy. Petr Vok ovšem vyslyšel prosby představitelů městské správy a udělil jim právo spravovat sirotčí peníze (1601), obchodovat se solí (1605) a přijímat do obecní pokladny polovinu pokut od trestaných osob (1607), což mělo poddaným ulehčit náklady spojené s opravou mostu do Borovan a údržbou vodovodu z Radostic.³³¹

S těmito výsadami, které Borovanům v roce 1612 potvrdil i nový majitel rožmberských držav Jan Jiří ze Švamberka, se v roce 1613 mohli v městečku konečně pustit do výstavby hlavního symbolu městské správy – radnice. Rychlému dokončení budovy bránil nedostatek financí, tuto překážku však vyřešily právě půjčky ze sirotčí truhly. Nejpozději v roce 1615 stála na borovanském náměstí hotová radnice,³³² jejíž průčelí zdobil alianční štít Švamberků (labuť) a Rožmberků (pětilistá růže),³³³ který Švamberkové oficiálně užívali od roku 1614.

Od založení kláštera se velikost Borovan prakticky neměnila a nic na tom nezměnila ani katastrofální bouře s krupobitím, která městečko zachvátila 10. června 1582 a při níž lehla téměř třetina domů popelem.³³⁴ Obdobně jako v roce 1479, kdy v Borovanech stálo 62 usedlostí a dvě chalupy, i v předvečer stavovského povstání bychom zde našli okolo 60 stavení.³³⁵ Ani počet obyvatel se zřejmě výrazně neproměňoval a podle nahodilých faktorů kolísal okolo hodnoty 450 osob.³³⁶ Postavení poddaných se navíc po převzetí

³³⁰ V roce 1618 sepsal borovanský písař Pavel Vodňanský znění všech privilegií, které Borovanům obnovili či nově udělili Petr Vok z Rožmberka a Jan Jiří ze Švamberka; viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 285, sign. IA 5AS No 43, kniha č. 66.

³³¹ TAMTÉŽ.

³³² SOKA ČB, Archiv městečka Borovany, pozemková kniha od roku 1602 (nezpracováno), fol. 100v, 101v.

³³³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 95v.

³³⁴ J. PÁNEK (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků*, II. díl, Praha 1985, s. 464.

³³⁵ H. PEXA, *Borovany*, s. 115.

³³⁶ O. ŠEDA, *Borovany*, s. 74 a 91.

borovanského statku Švamberky ještě zlepšilo, neboť nová vrchnost snížila jejich robotní povinnosti, a měšťané tak od roku 1612 nebyli nuceni vykonávat roboty s potahem při obdělávání dominikální půdy patřící k hospodářskému dvoru u kláštera, ani potažní a peší roboty u vzdálenějších dvorů a při pivovaře. Jan Jiří ze Švamberka si za tuto úlevu pouze vymínil, aby pomáhali při svážení sena, otavy a obilí do stodol.³³⁷

Zatímco na borovanském statku se život poddaných vyvíjel příznivě, nad politickou situací v Království českém se stahovala mračna. V roce 1617 převzal po zemřelém Janu Jiřím ze Švamberka rodový majetek nejstarší syn Petr, jenž se po pražské defenestraci zapojil do odboje nekatolických stavů proti Habsburkům. Jako takový se stal jedním z třiceti direktorů, kteří dočasně stanuli v čele země. Politické postoje tohoto šlechtice měly pochopitelně dopad i na jeho poddanské obyvatelstvo. Každý desátý muž z panství a statků pod jeho nadvládou musel nastoupit vojenskou službu ve stavovském vojsku a poddaní byli rovněž povinováni pomáháním při budování opevnění rodových sídel (Třeboň, Zvíkov a Orlík) a zátarasů na přístupových komunikacích, které měly znesnadnit přesun nepřátelského vojska sídlícího v císaři nakloněných Českých Budějovicích. Pro direktorium představoval region jižních Čech na počátku konfliktu zásadní operný bod mezi Prahou a Vídní, bez jehož ovládnutí nemohla císařská vojska učinit soustředěný útok na hlavní město Království českého.³³⁸ Čím větší však byl strategický význam tohoto území, tím větší zkáza mu hrozila v následných vojenských střetech.

Od listopadu 1618 se Švamberkovy statky v jižních Čechách staly naplno bitevním polem, v jehož žáru, který vyhasl teprve definitivní kapitulací Třeboně v roce 1622, se celá řada městeček a vesnic proměnila ve spálenou poušť. Přímo v Borovanech se 6. dubna 1619 odehrála potyčka mezi stavovskými jednotkami pod vedením Oldřicha Vchynského a císařskými vojáky o síle 400 mužů, kteří zaujali obranné pozice v domech

³³⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, inv. č. 285, sign. IA 5AS No 43, kniha č. 66; O. ŠEDA, *Borovany*, s. 90–91.

³³⁸ K Třeboňsku a Borovansku na počátku třicetileté války podrobně Josef POSPÍŠIL, *Třeboňsko za povstání českého*, Sborník historického kroužku 14, 1913, č. 1–2 a 3–4, s. 95–101 a 113–140; TÝŽ, *Třeboňsko za povstání českého*, Sborník historického kroužku 15, 1914, č. 1–2 a 3–4, s. 1–33 a 113–132. Dále J. PETŘÍK, *Třeboňsko*, s. 2–10; Zdeněk KALISTA, *Století andělů a ďáblů. Jihočeský barok*, Jinočany 1994, s. 50–68; O. ŠEDA, *Borovany*, s. 91–95; H. PEXA, *Borovany*, s. 114–115. K vojenským a politickým aktivitám na jihu Čech pak nejnověji Tomáš STERNECK, *Boj o České Budějovice v letech 1618–1619*, České Budějovice 2019.

obyvatel. K vítězství v této šarvátce zřejmě pomohla Vchynskému stejná taktika, jakou použil nedlouho předtím v Trhových Svinech. Domy, v nichž se nacházeli ukrytí nepřátelští vojáci, nechal jednoduše zapálit.³³⁹ Přestože během tohoto střetu bezpochyby došlo k hmotným škodám i ztrátám na životech civilního obyvatelstva, Borovany prozatím zcela zpusťeny nebyly. Za své však jistě vzala radnice uprostřed náměstí, kterou si měšťané pracně vybudovali během let 1613–1615. Nasvědčuje tomu jednání městské rady z 28. září 1619, jež se muselo odehrát již v domě primátora Blažeje Malíka.³⁴⁰ Probošt Konrád Fischer na konci 17. století uvedl, že kromě radnice shořela na popel i všechna privilegia, která městečko kdysi obdrželo od Petr Voka z Rožmberka.³⁴¹

Definitivní zkázu Borovanům tedy zřejmě přinesl až rok 1620. Řádění soldatesky dosahovalo v té době takové míry, že se nad ním pozastavoval i velitel ligistické armády Maxmilián Bavorský, který mířil přes jihočeský region k Bílé hoře. Jeho dopis z 19. října 1620 císaři Ferdinandu II. naplno odhaluje brutalitu, s níž si císařské oddíly počínaly na cestě z Nových Hradů do Českých Budějovic a posléze do Vodňan a Prachatic. Na císařův pokyn, aby armáda šetrila statky katolických šlechticů a židovské majetky, odpověděl následovně: „*Nemohu Vaší Císařské Milosti tajiti, že armáda Vaší Milosti přes moje častá a přátelská napomenutí loupením, pleněním, pálením ano i vražděním nevinných katolických osob obojího pohlaví, týráním poslušných, unášením žen a dívek, pleněním kostelů a klášterů kolem sebe zuří ano i mou vlastní spíži loupežně napadá. Prostý mužík přiveden je na mizinu a dohnán k nejhorší zoufalosti a nebude se moci za dlouhá léta zotaviti, a Vaše Císařská Milost pakli zvítězí, nebude se také za dlouhá léta z tohoto zkaženého a zpusťšeného království žádným příjmem těšiti. Píši tak Vaší Milosti, poněvadž mne takové žaloby z rozličných míst skoro denně docházejí a já sám částečně vlastníma očima vidím, kterak jsou oprávněny*“.³⁴²

Maxmiliánova zmínka o plenění kostelů a klášterů se pozoruhodně shoduje s událostmi v Borovanech, kde císařská vojska ukradla tři zvony z kostelní věže a prodala je v Českých Budějovicích tamnímu měšťanovi a kominíkovi Janu Tauschovi za 50 zlatých.

³³⁹ J. PETŘÍK, *Třeboňsko*, s. 3 (pozn. č. 6).

³⁴⁰ Srv. vidimát městské rady v Trhových Svinech, v němž je inserována smlouva mezi borovanskou městskou radou a Jakubem Šimou z Čeřejova o prodeji tří luk; SOKA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 6, listina č. 6.

³⁴¹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. VI G^B No 2b, fol. 40r.

³⁴² Antonín GINDELY, *Dějiny českého povstání léta 1618*, III. díl, Praha 1878, s. 242–243.

Ten jejich nákupem vycítil příležitost, jak se obohatit, a vzápětí dva menší zvony prodal snad do Chvalšín, Boletic či Želnavy, největší zvon pak za 800 zlatých českobudějovického zvonáři a děloližci Valentinu Arnoldovi. Zkušený zvonář Arnold touto investicí zjevně neprodělal, neboť zvon prodal do Horní Plané za 1 200 zlatých.³⁴³ Není pochyb, že během snímání zvonů se císařská vojska v Borovanech zdržela delší dobu a zároveň je vysoce pravděpodobné, že při tomto pobytu dovršila jejich zpustošení.

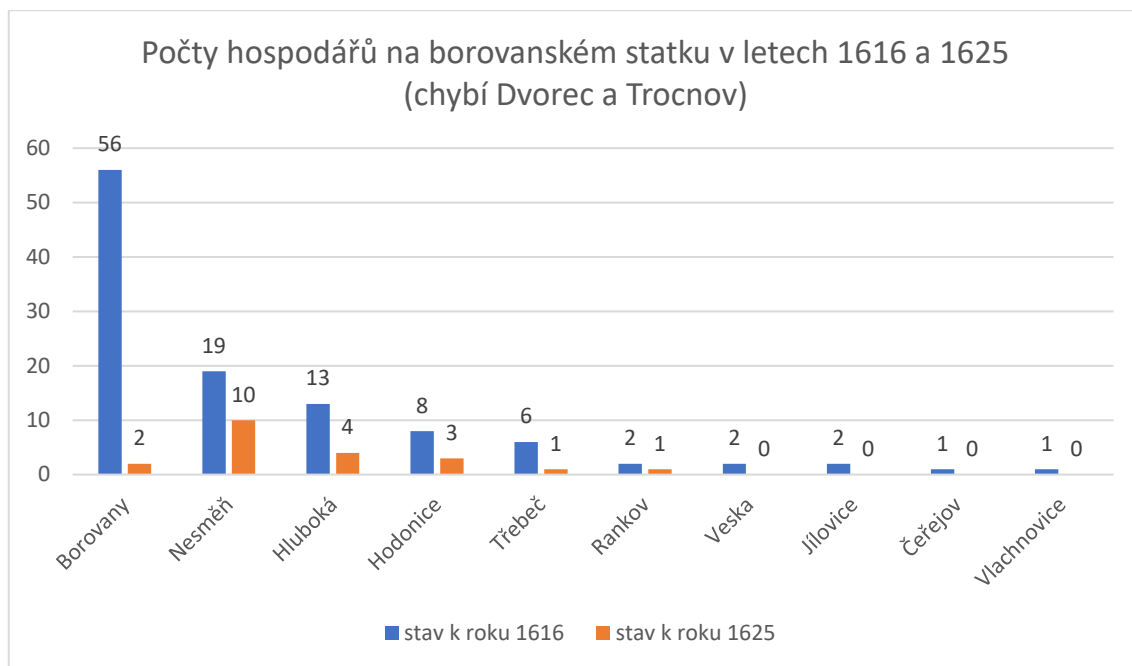
Nebyli to však pouze vojáci, kdo v klášteře a kostele raboval. Borovanský měšťan Blažej Brych se svým synem Urbanem „v čas té ohavné rebelie skryté klenoty kláštera Borovanského i sirotčí peníze a jiné věci velikými přísahami zavázané s pomocníky svými vyzdvihnuli“ a pokusili se je prodat v Českých Budějovicích. Dle svědectví budějovického měšťana Felixe před něho Blažej Brych vyskládal 12 kalichů a jednu monstranci, přičemž Felix koupil jeden kalich za 7 zlatých.³⁴⁴

První komplexní zprávu o borovanském statku po těchto událostech dostáváme teprve v roce 1625. V té době již patřily bývalé Švamberkovy majetky císaři Ferdinandu II., který je získal konfiskací 26. dubna 1621. Císař se chystal předat třeboňské panství (a tedy i borovanský statek) svému synovi Ferdinandu III. a za tímto účelem nechal 6. března 1625 provést na statku šetření, jež mělo určit rozsah válečných škod. Výsledek byl pochmurný. Z někdejších 108 osedlých se na statku nacházelo pouze 21 hospodářů (19,44 %), zatímco 87 gruntů zůstávalo buď pustých, nebo zcela zničených (80,56 %). Městečko Borovany i klášter byly vypáleny a téměř vysídleny. Situace v ostatních vesnicích nebyla o nic příznivější, neboť všude se snížil počet obyvatel oproti předválečnému stavu buď na minimum, nebo na nulu. Následující tabulka udává počty hospodářů na borovanském statku v městečku a jednotlivých vesnicích v letech 1616 a 1625. Údaje k Trocnovu, kde stály dva selské statky, a Dvorci vyšetřovací komise nezaznamenala.³⁴⁵

³⁴³ H. PEXA, *Borovany*, s. 114.

³⁴⁴ K celému případu podrobně D. KOVÁŘ, *Kalich Anny z Holkova a další cennosti odcizené za stavovského povstání z kláštera v Borovanech*, *Výběr* 56, 2020, č. 4, s. 267–271.

³⁴⁵ Údaje převzaty od H. PEXA, *Borovany*, s. 115; J. POSPÍŠIL, *Třeboňsko* (1914), s. 128; O. ŠEDA, *Borovany*, s. 94–95.

Ferdinand III. převzal zdevastovaný borovanský statek 22. března 1625. Borovany nejen že byly téměř vysídleny, ale kvůli nepřátelskému postoji vůči císaři rovněž pozbyly všech výsad, které jim udělily předchozí vrchnosti. Za takového stavu sotva představovaly perspektivní místo pro osídlení a život se do nich vracel velmi pomalu. Teprve o čtyři roky později Ferdinand III. usoudil, že nazrál čas vrátit Borovany do předválečného stavu a listinou z 15. července 1629 jim obnovil jejich původní privilegia. Přibyla však nová klauzule, která v souladu s Obnoveným zřízením zemským zabraňovala nekatolíkům stát se členy městské obce a usazovat se na pozemcích městečka. Rovněž v případě úmrtí bylo znemožněno, aby majetek dědili nekatolíci.³⁴⁶ Ferdinand III. tak docílil toho, že v Borovanech nebylo od tohoto okamžiku pro nekatolíky místo.

V roce 1631 pověřil Ferdinand III. obnovou klášterů v Třeboni a Borovanech klosterneuburského probošta Bernarda I. a svěřil mu do správy jejich původní majetky. Obyvatelé na borovanském statku se tak po více jak 60 letech opět stali poddanými řeholních kanovníků sv. Augustina. Klosterneburští proboštové se od počátku snažili z Borovan znovu učinit někdejší centrum celého statku, které by bylo schopno pokrýt materiální potřeby kláštera a zajistit vhodné zázemí pro novou komunitu. Probošt Bernard I. využil

³⁴⁶ SOKA ČB, Archiv městečka Borovany, inv. č. 4, listina č. 4.

dobrých vztahů s Ferdinandem III. a vymohl u něho, aby se v Borovanech mohly konat obilní a dobytčí výroční a týdenní trhy.³⁴⁷

Toto privilegium, udělené 2. ledna 1636, bezpochyby podpořilo sebevědomí měšťanů, kteří se pravděpodobně krátce poté rozhodli znovu postavit radnici, o níž městečko přišlo na počátku třicetileté války. Budova stála nejpozději na konci roku 1637, neboť v lednu 1638 vysmýčil kominík její vnitřní prostory a zároveň vyčistil výheň komína.³⁴⁸ Z léta roku 1638 máme první zprávy o tom, že se na radnici opět začínají konat zasedání městské rady,³⁴⁹ přičemž v září téhož roku byla její střecha opatřena šindelem. Na konci dubna 1638 zaplatila obec formanovi za přistěhování kováře a o měsíc a půl později se se svolením vrchnosti začalo s výstavbou obecní kovárny. Stavební práce probíhaly velmi rychle a již v říjnu se kovárna přikrývala šindelem.³⁵⁰ Kromě kovárny byl postaven i masný krám pro řeznický provoz.³⁵¹

Probošt Bernard I. navíc poskytl měšťanům klášterní pivovar a udělil jim várečné právo, ovšem s podmínkou, že tato výsada pozbyde platnosti, jakmile se v Borovanech usadí životaschopná komunita augustiniánských kanovníků. Měšťané měli možnost podnikat v pivovarnictví zhruba v rozmezí let 1635–1655. Nakolik tohoto privilegia dokázali v Borovanech využít, nelze pro nedostatek pramenů zjistit. K dispozici máme pouze hodnocení Konráda Fischera, který se o jejich hospodaření s pivovarem vyjádřil na konci 17. století následovně: *„Borovanští na tom mohli značně vydělat a během nějakých dvaceti let získat značný zisk, ovšem stal se opak a tak, jak bývalo zvykem v okolních špatných obcích a jak se činí dodnes, svoje vlastní pivo všechno vždy vypili, aniž by se starali o zaplacení ječmene nebo jeho další dodávku, takže nadělali obří dluhy, z nichž se*

³⁴⁷ Privilegium udělil Borovanům Ferdinand III. listinou z 2. ledna 1636; TAMTÉŽ, inv. č. 5, listina č. 5.

³⁴⁸ Viz obecní účet z let 1637–1638; Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady 7, 1935, č. 5, s. 7.

³⁴⁹ Srv. zápisy v pozemkové knize z let 1636–1640; SOkA ČB, Archiv městečka Borovany, pozemková kniha od roku 1602 (nezpracováno).

³⁵⁰ Obecní účet z let 1637–1638; Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady 7, 1935, č. 10, s. 6.

³⁵¹ D. KOVÁŘ, *Grundy*, s. 60; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. VI G^β No 2b, fol. 54r–54v.

*pak dostávali s velkým úsilím několik dalších let poté, co už jim tato výsada byla odebrána”.*³⁵²

Pozvolný rozvoj Borovan, jenž spatřujeme na konci třicátých let 17. století, se stále odehrával na pozadí válečných událostí. Upomínkou na ně byla jednak přítomnost vojáků, kteří městečkem procházeli a žádali ubytování a stravu, jednak vysídlené usedlosti, z nichž řada zůstávala stále charakterizována jako „*pustá spáleniště*“.³⁵³ Klosterneuburský probošt Bernard I. se během této doby usilovně domáhal návratu zvonů, které byly takřka před dvaceti lety ukradeny z kostelní věže císařskými vojsky. Horní Planá odmítla největší zvon vrátit, takže se celá záležitost v roce 1641 dostala až před knížete Jana Antonína z Eggenbergu, jenž byl jakožto majitel českokrumlovského panství požádán o zjednání nápravy.³⁵⁴

Do roku 1651 se Borovany podařilo obnovit jen z poloviny, neboť osídleno bylo pouze 31 usedlostí, škola a pastouška. Do vesnic Hluboká, Nesměň a Hodonice se život navrátil podstatně rychleji a k témuž roku dosahovaly téměř předválečného stavu.³⁵⁵ Mírové smlouvy v Osnabrückeru a Münsteru slibovaly poddaným klid zbraní, obyvatelstvo však bylo postaveno před novou výzvou – daňové zatížení. S koncem třicetileté války panovala v Království českém nepřehledná a chaotická situace, neboť nebylo zcela jasné, kolik poddaných se na jednotlivých panstvích nacházelo. Na zemském sněmu konaném na přelomu let 1652 a 1653 se proto ustavily zvláštní vizitační komise, jejichž úkolem bylo sestavit úřední soupis všech dani podléhajících jednotlivců na území Čech, tzv. berní rulu, která měla podchytit množství osazených i pustých usedlostí a jejich velikost za účelem stanovení výše berní. Spěšnost celé akce a neznalost místních poměrů ovšem leckde zapříčinily, že majetek poddaných byl nesprávně odhadnut a obyvatelstvu předepsány daně v takové výši, která je hospodářsky ruinovala.³⁵⁶

³⁵² TAMTÉŽ, sign. III K^β No 21, fol. 97r.

³⁵³ Srv. zápisy k jednotlivým usedlostem v městečku v pozemkové knize; SOkA ČB, Archiv městečka Borovany, pozemková kniha od roku 1602 (nezpracováno).

³⁵⁴ H. PEXA, *Borovany*, s. 116.

³⁵⁵ Zdeňka KOKOŠKOVÁ – Helena SEDLÁČKOVÁ – Magda ZAHRADNÍKOVÁ (edd.), *Soupis poddaných podle víry z roku 1651*, Bechyňsko 3, Praha 1997, s. 698–709.

³⁵⁶ Anna KUBÍKOVÁ, *Statek Borovany ve světle berní ruly*, in: S. MALÍK (red.), *Borovany*, s. 101–105; D. KOVÁŘ, *Grunty*, s. 8.

Tato komplikace nastala i na borovanském statku. Probošt Jiří Jaud s celým konventem podali v letech 1664–1666 řadu odvolání, v nichž poukazovali na to, že výše daní, předepsané vizitační komisí poddaným k placení, přesahovaly jejich možnosti. Konrád Fischer, který byl v té době řadovým členem kláštera, později označil ocenění majetku a z toho vyplývající daně za „*nepřiměřené a nespravedlivé*“, neboť „*sotva polovina poddaných byla takových, kteří by je zaplatili*“.³⁵⁷

Daňová zátěž měla podíl na tom, že řada hospodářů z borovanského statku raději utekla. Někteří hledali štěstí v Praze, někteří skončili jako žebráci.³⁵⁸ Pod vahou těchto skutečností se teprve na začátku července 1679 vypravila do Borovan nová komise, která přezkoumala situaci poddaných a na základě učiněného šetření revidovala původní verzi berní ruly. V městečku se tehdy nacházelo 45 hospodářů, ovšem 10 usedlostí bylo stále pustých. Komisaři na vlastní oči spatřili, že v Borovanech se nacházeli „*lidé nadmíru chudí, na stavení otrhaní, v dobytčích ztenčení. Když jsme se na jich tak velkou ochuzelost ptali a příčinu zkoumali, vynašli jsme, že od vrchnosti nad slušnost nikoliv aggravování [zatěžování], nýbrž že se jim od vrchnosti všeliká možná pomoc činí, camerální polovičná quota i jiná z vlastního měšce ukládaná kontribuce náležitě od vrchnosti zapravuje*“.³⁵⁹

Z rozhovorů nakonec jasně vyplynulo, že hlavní podíl na bídě měšťanů mělo chybné nacenění jejich statků v roce 1654. Od té doby upadal v Borovanech obchod se solí, kterou pro nedostatek koňských potahů nemohli dovážet z Cáhlova, a kvůli chudobě stagnovaly dobytčí i obilní trhy. Rovněž várečné právo, jímž během vizitace v roce 1654 Borovany ještě disponovaly a které mělo představovat zásadní zdroj obecních příjmů, krátce poté pozbylo platnosti, neboť do kláštera dorazila komunita řeholních kanovníků sv. Augustina z Klosterneuburgu, a pivovar se tak navrátil do jejich rukou.

Zajímavé je pro nás tvrzení měšťanů, že vrchnost se je snažila všemožně podpořit. V roce 1679 byl již dva roky proboštem Konrád Fischer, který měl se svými poddanými zjevně soucit a usiloval o to, aby jim drobnými úlevami jejich situaci alespoň trochu usnadnil. Postupem času však dospěl k přesvědčení, že měšťané jsou nepoučitelní a ve své historii borovanského kláštera se na jejich adresu vyjádřil mimořádně kriticky.

³⁵⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 67r.

³⁵⁸ Konkrétní zprávy o útěcích poddaných z borovanského statku máme z Hluboké (viz Fischerův popis výše) a Borovan; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 4R No 2e.

³⁵⁹ TAMTÉŽ.

Zatímco někteří sedláci z okolních vesnic, kteří se přistěhovali do opuštěných usedlostí v městečku, si pro svou pracovitost vysloužili proboštovo uznání,³⁶⁰ většinu měšťanů Fischer charakterizoval na sklonku 17. století jako „*budižkničemy, burany, hlupáky, neotesance v životě i v mravech, nedbalce, opilce, nestoudníky a vzpurné syny, kteří žijí uboze ze dne na den, sotva že mají dnes co jíst, málo se starají o budoucnost, nebojí se ani Boha, ani vrchnosti*“.³⁶¹

Tato snůška nadávek vyžaduje bližší vysvětlení. Fischer ji napsal v roce 1696, kdy měl s borovanskými měšťany již bezmála čtyřicetiletou zkušenost. Přestože v Borovanech žilo k tomuto roku 59 hospodářů, a městečko se tak z demografického hlediska konečně vrátilo k předválečnému stavu, za celou druhou polovinu 17. století se nedokázalo vymanit z bídy a někam se posunout. Zatímco v jiných poddanských městečkách se sdružovaly cechy a pravidelně konaly trhy, významní to činitelé ekonomické prosperity dané lokality, v Borovanech neexistovaly cechovní korporace a řemeslo zde provozovalo jen několik málo jedinců (zprávy máme pouze o ševci, krejčím, tkalci a dvou pekařích).³⁶² Probošt si na konci 17. století také povzdechl nad tím, že kovárna a masný krám musely být pronajímány přespolním, neboť „*Borovanští nemají žádného potřebného řemeslníka, ani kováře, ani provozovatele pily, ani zedníka, ani bednáře, zkrátka tu není žádný pořádný řemeslník, protože se nikdo nechce pořádně a dobře vyučit řemeslu, ale všichni, protože mají rodiče venkovany, jsou zvyklí žít po vesnicku, ač jinak by mohla spousta peněz, které teď vrchnost platí za různé opravy přespolním, zůstat v obci a na statku. Ale to je jako zpívat hluchému*“.³⁶³ Vzhledem ke své chudobě se měšťané stavěli k realizaci a propagaci výročních a týdenních trhů rovněž velmi vlažně, čímž přicházeli nejen o pravidelný zdroj financí, ale i sociální kontakty s okolím.³⁶⁴

³⁶⁰ „*Ti, kteří sem přišli z okolních vsí, jsou skvělí hospodáři, nyní to jsou Tomáš Pupek, Adam Beníšek, Matyáš Malík, Blažej Sojka, všichni původně vesničané, zvyklí na námahu, takže se mají dobře*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 96v–97r.

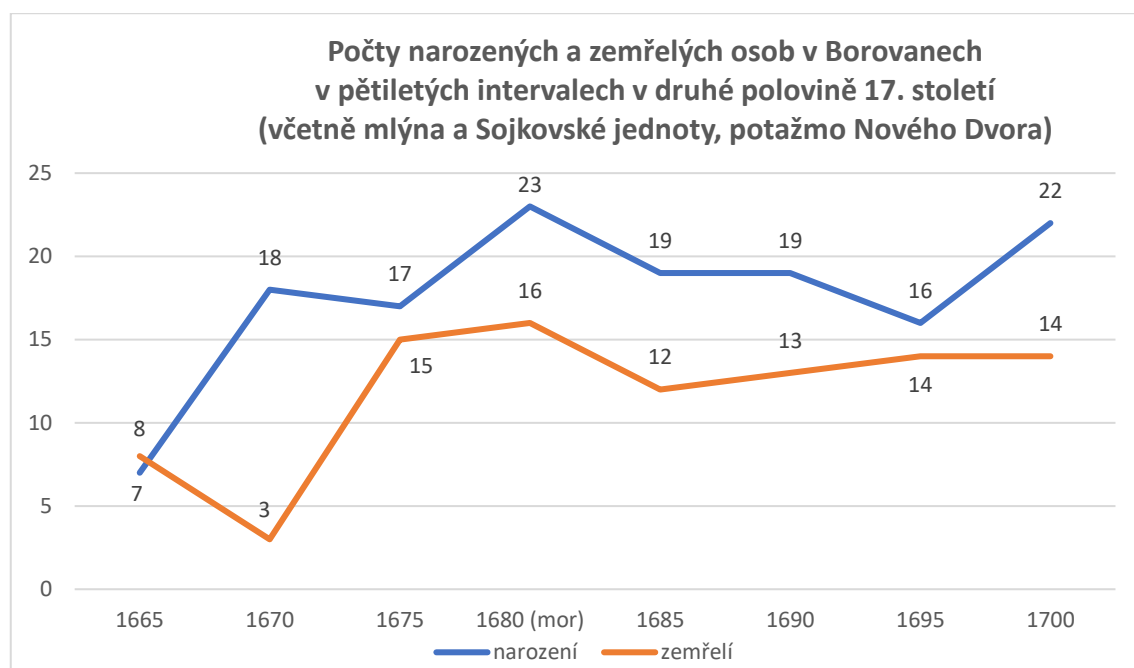
³⁶¹ TAMTÉŽ, fol. 95v, 97r.

³⁶² Zprávy o řemeslnících v Borovanech ve druhé polovině 17. století viz TAMTÉŽ, fol. 97v; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 4R No 2e.

³⁶³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 98r–98v.

³⁶⁴ TAMTÉŽ, fol. 96v.

Z výše uvedeného je zřejmé, že naprostá většina měšťanů se živila pouze zemědělstvím. Avšak v místě, kde byla půda označena revizitační komisí v roce 1679 jako „*hlinitá, těžká, místem hubená a žilovatá*“,³⁶⁵ mohli sotva očekávat dobrou úrodu. Řada z nich z té příčiny upadala do dluhů, čímž ztěžovali životní podmínky nejen sobě, ale i klášterní vrchnosti. Měšťané se také velmi neochotně stavěli ke své hlavní robotní povinnosti, která spočívala v pomáhání při sklizni během žní. Přestože jim Konrád Fischer zajišťoval během tohoto období stravu a pití a ročně jim byl za tuto pomoc nabízen navíc sud piva, činili tuto práci „*s největší nevládností a reptáním*“.³⁶⁶

Jakožto poddanské městečko musely Borovany předkládat klášterní vrchnosti roční účty, žádat o obnovení městské rady, zajišťovat dopravu do blízkých míst, asistovat během lovů v okolí (ty se však ke konci 17. století nekonaly), pomáhat při hledání zběhů a platit kontribuci. Bez svolení probošta se měšťané také neodvažovali nikoho přijmout nebo propustit ze svazku obce. Na své náklady museli opravovat most přes řeku Stropnici a udržovat v dobrém stavu obecní cesty. U klášterního mlýna jihozápadně od městečka měli povinnost každý rok čistit řeku. Vyžadována od nich byla také pomoc při případných opravách kostela, a sice v podobě dovozu stavebního materiálu (vápno, cihly, tašky atd.). Prodej klášterního piva měl být v Borovanech zajišťován ve třech hostincích, ovšem pro chudobu obyvatel zde fungoval sotva jeden. Na svátek sv. Jiří platili speciální domovní

³⁶⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 4R No 2e.

³⁶⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 96v.

daň ve výši 14 kop, 4 grošů a jedné mince („*nummus*“), na svátek sv. Havla ve výši 14 kop, 10 grošů a třech mincí. V desátkách pak odváděli 40 korců ozimé pšenice, dva věrtele a jednu měřici, stejné množství ovsa a na svátek sv. Havla dvě kopy vajec. Podruzi platili roční poplatek 4 groše.³⁶⁷

V roce 1656 byl na náměstí před borovanskou radnicí vztyčen kamenný pranýř, který sloužil k trestání provinilců, připoutaných k němu pro veřejný posměch a hanbu. Konrád Fischer měl o dění na borovanském statku dokonalý přehled, neboť v pozici probošta byl první, kdo se dozvídal o nejrůznějších zločinech a přestupcích svých poddaných. Zatímco drobná civilněprávní a trestněprávní agenda byla řešena přímo v Borovanech, závažnější kriminalita byla delegována před městský soud v Třeboni, který disponoval hrdelní pravomocí. Pro demonstraci fungování soudů při spáchání trestného činu se nyní zaměříme na případ vraždy dítěte, jenž se udál krátce před Fischerovou smrtí v Hluboké u Borovan v rodině tamního tkalce Jana Matoušala.³⁶⁸

Dne 22. ledna 1696 se Jan Matoušal oženil s dvacetiletou Dorotou Červenou a vzápětí se přistěhoval na rodný statek své manželky.³⁶⁹ Manželskému páru se brzy po sňatku narodily dvě děti – Jiří (25. března 1697) a Žofie (2. května 1700).³⁷⁰ Po narození spávala malá Žofie v posteli s matkou, když se však Dorota 5. srpna 1700 ráno probudila, našla dceru vedle sebe bez známek života. Ve vesnici panovalo přesvědčení, že dítě zemřelo bez cizího zavinění, později však vyšlo najevo, že Dorota jej v noci nešťastnou náhodou zalehla. Matka prožívala po smrti dcery nekonečná hoře a postupně upadala do depresí. Ve společnosti, kde faráři a kazatelé kladli během svých vystoupení mimořádný důraz na spásu duše, dospěla nebohá matka k přesvědčení, že tím, že zapříčinila smrt své dcery, je její duše již navždy ztracena. V tomto psychickém rozpoložení začala uvažovat nad sebevraždou, ale současně i nad tím, že by s sebou na onen svět vzala také prvorozeného syna Jiřího. Po několikátýdenním váhání se nakonec rozhodla k činu.³⁷¹

³⁶⁷ TAMTÉŽ, fol. 98v.

³⁶⁸ V matrikách vystupuje také jako Jan Batie.

³⁶⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 360 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1689–1723), pag. 75.

³⁷⁰ TAMTÉŽ, pag. 11, 16.

³⁷¹ Srv. výsledky Doroty Matoušalové a dalších svědků, konané 13. října 1700 před městským soudem v Třeboni; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední

Ve středu 29. září 1700 na den sv. Michaela archanděla se Jan Matoušal odebral do Peškova mlýna, který se po polní cestě nacházel necelé dva kilometry jižně od Hluboké. Jeho tchyně se vydala do kostela do Borovan, přičemž žádala Dorotu, aby šla s ní. Ta však odmítla, a zůstala tak v domě pouze se synem Jiřím a Janovým slepým otcem, jemuž bylo přes sedmdesát let. Po odchodu matky Dorota syna umyla a oblékla do bílé košile. Poté ho odnesla do maštale, zavázala mu okolo krku látku a začala jej škrtit. Dítě se zmítalo a všemožně bránilo, takže Dorota byla nucena sevření povolit. Následně syna odnesla do sednice, posadila ho vedle nevidomého starce a odešla ven. Stařec se dítěte zeptal: „*Jiříčku, co je tobě?*“, načež mu chlapec odpověděl: „*Když mě matka škrtila*“. Když tato slova Dorota zvenku zaslechla, vtrhla do domu a chtěla dítě opět odnést. Stařec se jí v tom však snažil zabránit, takže se mezi nimi strhla hádka a rvačka. Nakonec tchána přemohla, zmocnila se dítěte a utekla s ním přes dvůr do komory.

Zatímco k synovi hovořila slovy „*Jiříčku, mlč, mlč, aby dědek neslyšel, že půjdeš za Žofičkou, sestřičkou svou*“, utáhla mu opět kolem krku smyčku a vzápětí jej začala škrtit. Aby násilný čin rychleji dokonala, zakryla mu navíc ústa rukou. Po chvíli zůstalo dítě bezvládně ležet a z nosu se mu spustila krev s pěnou. Dorota se odebrala do sednice a sdělila svému tchánovi, že právě zabila syna. Ten jí odmítal věřit, proto se okamžitě vydal do komory, kde skutečně našel mrtvé dítě.

Mezitím se vrátila z Borovan Dorotina matka. Jakmile byla o celé události zpravena, svou dceru zbila a nechala poslat do mlýna pro Jana Matoušala. Dorota dostala strach z manželovy reakce, proto utekla z domu a zamířila k nejbližšímu rybníku, kde se hodlala utopit. Avšak v okamžiku, kdy skočila do vody, přišlo jí na mysl, „*že moje duše vždy na milost Boží přijít může*“, takže z vody zase vylezla a vrátila se promočená domů. Jan Matoušal se po svém návratu nezmohl na nic jiného, než na rezignovanou výčitku a manželce pouze sdělil, že tentokrát „*jsi mě dodělala*“. Následně se odebral k hlubockému rychtáři Matouši Scharinnerovi a s pláčem jej informoval o vraždě svého syna.

U rychtáře se zrovna nacházel místní konšel a Dorotin bratr Lukáš Červený a několik dalších sousedů. Po vyslechnutí Jana Matoušala se rychtář s konšelem vydali na místo činu, aby ohledali mrtvolu dítěte a vyhodnotili celou situaci. Rychtář nařídil, aby Dorotu pohlídali dva sousedé a sám ihned zamířil do borovanského kláštera, aby o vraždě

kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. B 5BP 2b. Není-li uvedeno jinak, vycházejí následující pasáže z téhož pramene.

informoval probošta Konráda Fischera. Ten nařídil, aby byla Dorota okamžitě převedena do Borovan a vsazena do vězení.

Podle Koldínova zákoníku, který byl od roku 1579 závazný pro všechna města v Království českém, hrozil zadržené za její čin trest smrti. V Borovanech však nedisponovali hrdelní pravomocí, takže případ musel být předán do Třeboně. Než Dorotu Matoušalovou převezli do šatlavy v Třeboni, byla z borovanského vězení nakrátko vyvedena ven, aby mohla při pohřbu naposledy spatřit svého syna. Zatímco okolostojící plakali, Dorota při pohledu na mrtvé dítě neupustila ani slzu.

Soudní jednání na schwarzenberských panstvích probíhala podle striktně daných pravidel,³⁷² takže v případě vraždy dítěte prováděli výslechy Doroty a čtyř dalších svědků dva k tomu pověřeni treboňští radní a městský rychtář, který formálně vznesl obžalobu. Vzhledem k tomu, že Dorota na jejich otázky odpovídala naprosto upřímně, nemuseli vyšetřovatelé použít žádné konfrontační metody. Svého manžela popsala jako dobrotivého muže, který jí nikdy neublížil, takže neměla důvod se mu mstít na dětech. Hlavní příčinu přikládala pouze úzkostným stavům, jež ji přepadly po nešťastné smrti dcery a „*d'ábelskému pokušení*“, jemuž podlehla. Zmínka o d'ábelském pokušení vyšetřovatele zaujala, takže se Doroty vyptávali, zda nezná nějaká kouzla či zda ji k činu snad navedl satan. To však popřela. Vyslýchání dále byli Dorotin tchán Matouš Matoušal, bratr Lukáš Červený, hlubocký rychtář Matouš Scharinner a klášterní písař a přísežní správce vesnic borovanského kláštera Friedrich Schwartz, který u soudního jednání zastupoval vrchnost. Všichni zmínění svědci totožně popsali smrtelné zranění na krku dítěte a ve výpovědích se shodli na tom, že v rodině v minulosti nepozorovali žádné rozepry.³⁷³ Vyšetřovatelé tedy mohli soudní jednání uzavřít a návrh na trest smrti pro Dorotu Matoušalovou postoupit apelačnímu soudu v Praze, který sloužil jako odvolací instance pro městské soudy a potvrzoval výkon hrdelní jurisdikce.

Apelační soud případ projednal 18. listopadu 1700, přičemž podle platného zákoníku rozhodl, aby byla Dorota Matoušalová za spáchanou vraždu potrestána stětím hlavy. Její

³⁷² K procesnímu postupu u obdobného případu před městským soudem v Lišově blíže Pavel MATLAS, *Rychlá cesta na popraviště. Trestní řízení a popravní rituál v Čechách na sklonku 17. století*, Dějiny a současnost 29, 2007, č. 9, s. 40–43.

³⁷³ SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. B 5BP 2b.

tělo mělo být následně uloženo do hrobu a srdce probodnuto kůlem.³⁷⁴ Dorota si rozsudek vyslechla na treboňské radnici se stoickým klidem, bez protestů a projevení lítosti. Soudcům odpověděla: „*Moji milí páni, chtěla bych vám pěkně poděkovat, a chci rozsudek, který nade mnou nejvyšší vrchnost vynesla, ochotně a ráda vytrpět, neboť si ho po právu zasloužím. A doufám, že skrze to a s pomocí milosti Boží dosáhnu spásy*“.³⁷⁵

Treboňského hejtmana Jana Jakuba Höflingera, který byl jednání přítomen, překvapilo smíření, s jakým odsouzená přijala trest. Při vynesení rozsudků u jiných kauz býval zřejmě svědkem protestů a žádostí o milost, ne však nyní. Když se Dorotě pokusil prostřednictvím jejího muže a borovanského klášterního písaře podat pomocnou ruku, odpověděla mu, že kdyby zůstala naživu, stejně by byla terčem opovržení, lidé by si na ni ukazovali, s manželem by sotva žili ve spokojeném vztahu a její příklad by navíc mohli následovat další lidé.³⁷⁶

Zatímco Dorota kráčela odhodlaně vstříc smrti, treboňský hejtman se přesto pokusil o její záchranu. Ihned poté, co se dozvěděl definitivní stanovisko apelačního soudu, kontaktoval Ferdinanda Viléma ze Schwarzenbergu, zda by nemohl v této záležitosti podniknout nějaké kroky. Kníže mu odpověděl, že jediná možnost, jak zvrátit její osud, by bylo prokázat, že v době spáchání činu byla nepřičetná.³⁷⁷ Dorota však stále trvala na svém, takže se nevyhnutelně schylovalo k její popravě. Datum exekuce bylo stanoveno na 15. prosince 1700. Dorotu v cele navštěvoval kněz, který ji připravoval na smrt.³⁷⁸ Když se však soudný den přiblížil, nastal v jejím chování obrat. Tři dny před popravou u ní lidé v jejím okolí začali pozorovat šílenství. Přestože k ní byli posláni světští i duchovní doktoři, nikdo netušil, jestli svůj stav pouze předstírá nebo se skutečně zbláznila. Panovaly dokonce obavy, zda její mysl nepodlehla pokušení zlých duchů... Chvillemi hovořila naprosto srozumitelně, vzápětí však do vět zamotávala „*nějaké hlouposti*“. Od exekuce

³⁷⁴ Srv. rozhodnutí apelačního soudu v této záležitosti z 18. listopadu 1700; TAMTÉŽ.

³⁷⁵ Dopis treboňského hejtmana Jana Jakuba Höflingera Ferdinandu Vilémovi ze Schwarzenbergu z 5. prosince 1700; TAMTÉŽ.

³⁷⁶ TAMTÉŽ.

³⁷⁷ Dopis Ferdinanda Viléma ze Schwarzenbergu treboňskému hejtmanovi Janu Jakubovi Höflingerovi z 27. listopadu 1700; TAMTÉŽ.

³⁷⁸ K úloze duchovních, kteří měli stát při odsouzeních v poslední dny jejich života, blíže J. MIKULEC, *Dobrá smrt na popravišti. Návodý na zacházení s odsouzenými k smrti v katolickém „ars moriendi“ ze 17. století*, Historie – Otázky – Problémy 11, 2019, č. 1, s. 109–126.

se proto muselo na poslední chvíli ustoupit, neboť hrozilo, že by na popravišti mohla svou vinu odvolat.³⁷⁹

Další zprávy o Dorotě máme teprve z počátku července roku 1702. Mezitím zemřel Konrád Fischer, který kvůli chudobě jejího manžela zajišťoval hrazení nákladů na její pobyt nejprve v třeboňském vězení a poté i špitálu, kam byla kvůli zdravotnímu stavu přesunuta. Není známo, že by se probošt v případě nějak více angažoval. Dohled nad celou záležitostí přenechal klášternímu písaři a přísežnímu správci vesnic Friedrichu Schwartzovi, který se účastnil soudních jednání a o jejich průběhu a výsledcích probošta zpravoval. Nový borovanský probošt Kristián Preitfelder později požádal Ferdinanda Viléma ze Schwarzenbergu o propuštění Doroty na borovanský statek, kde by o ni mohlo být snadněji a levněji postaráno.³⁸⁰ Dorota nejen že byla v druhé polovině roku 1702 propuštěna, ale posléze se vrátila i ke svému manželovi Janovi Matoušalovi, s nímž se jí v letech 1703–1710 narodilo pět dalších dětí.³⁸¹

Případ Doroty Matoušalové odhaluje, jak významnou roli hrálo v životech Fischero- vých poddaných přemítání o spáse duše. Dorota nad ní nepřetržitě uvažovala od smrti své dcerky až do okamžiku, než měla být vyvedena na popraviště. Všechny její činy byly v tento čas ovlivňovány myšlenkami nad tím, zda po smrti dosáhne věčného života nebo zatracení. Zatímco s popravou se bez námitek vyrovnala, a proto u soudu nekladla vůbec žádný odpor, permanentní nejistota ohledně spasení se u ní zjevně stala příčinou psychických potíží. Tento protiklad mezi smrtí těla a smrtí duše, která znamenala zdaleka nejhorší, věčnou smrt, se často objevoval v dobových tématech *ars moriendi*.³⁸² Dorota však dostala od kompetentních činitelů příležitost napravit své chyby, a dalšími skutky na tomto světě si tak zachránit i život věčný.

³⁷⁹ Dopis třeboňského hejtmana Jana Jakuba Höflingera Ferdinandu Vilémovi ze Schwarzenbergu z 19. prosince 1700; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. B 5BP 2b.

³⁸⁰ Dopis Ferdinanda Viléma ze Schwarzenbergu z 5. července 1702; TAMTÉŽ.

³⁸¹ Jednalo se o Vavřince, Magdalenu, Salomenu, Marianu a Rozálii; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírká matrik Jihočeského kraje, inv. č. 360 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1689–1723), pag. 20, 23, 25, 27 a 29.

³⁸² Srv. Tomáš MALÝ, *Smrt a spása duše v 17.-18. století: Brněnští měšťané a osudy potridentské zbožnosti*, Brno 2008 (= disertační práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity), s. 125. K problematice „dobré smrti“ zejména J. MIKULEC, *Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích*, Praha 2013, s. 213–225.

2.6 Smrt

Dne 24. listopadu 1701 měl Konrád Fischer oslavit 70. narozeniny. V uvedeném roce byl absolutně nejstarším členem borovanského kláštera, který se kromě něho skládal z dalších osmi augustiniánských kanovníků. Jejich věk se pohyboval v rozmezí 30 až 45 let,³⁸³ takže probošt mezi nimi musel vyčnívat jako stařec. Ve společnosti, která byla podněcována k respektu ke stáří,³⁸⁴ mu však věk, znalosti a životní zkušenosti bezpochyby dodávaly přirozenou autoritu, kterou se nikdo z nové generace řeholních kanovníků nesnažil zpochybnit.

Konrád Fischer se poučil z chyb svých předchůdců a snažil se kanonii vést co možná nejvíce spravedlivě. Poté, co v roce 1680 zemřel poslední rebelující člen kláštera Leopold Schwenarz, nemáme až do Fischerovy smrti žádné zprávy o tom, že by pod jeho vedením propukl v rámci klášterní komunity nějaký závažnější konflikt. Rozpaky budí pouze odchod Sebastiána Pontona, který v roce 1690 požádal o propuštění do třeboňského kláštera, odkud v roce 1672 přišel do Borovan. Přestože Fischer jeho pohnutkám nerozuměl, vyšel mu vstříc.

Ponton se po Fischerově zvolení proboštem v roce 1677 stal jeho pravou rukou a dostal na starosti funkci ekonoma.³⁸⁵ V této významné pozici zajišťoval kontrolu hospodaření kláštera a řešení majetkově-finančních záležitostí. Jeho odchod z Borovan je tedy spíš než s nespokojeností třeba spojovat s celkovým přesycením klášterním životem, o čemž svědčí i fakt, že ani v Třeboni dlouho nevydržel a následně se nějaký čas toulal od jednoho

³⁸³ Kromě Konráda Fischera tvořili v roce 1701 borovanskou kanonii Jan Korfůrst z Třeboně (45 let), Adam Svoboda z Jindřichova Hradce (42 let), Karel Díceto z Prachatic (38 let), Kristián Preitfelder z Horního Slavkova (38 let), Antonín Moller z Netolic (34 let), Ferdinand Formánek z Brna (33 let), Kašpar Wundrák z Českého Dubu (32 let) a Augustin Kuna z Vodňan (30 let). Srv. seznam řeholních kanovníků sv. Augustina v borovanském klášteře v roce 1701; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

³⁸⁴ Příkladným spisem s touto morální tematikou je například kniha protestantského kněze Havla Žalanského (1567–1621); Havel ŽALANSKÝ, *Knížka O Starosti aneb věku sešlém a šedivém*, Praha 1610. Samotný Konrád Fischer byl kdysi během noviciátu v Klosterneuburgu učen, aby naslouchal radám starších členů řádu.

³⁸⁵ V pramenech je tento post označován jako „*Oeconomus*“.

místa k druhému, kde dočasně zastával vždy funkci kaplana.³⁸⁶ Když Ponton 26. března 1716 zemřel, pohřbili jej v treboňské klášterní kryptě.³⁸⁷

Přestože Fischer dbal na dodržování řádové disciplíny a v případě jejího porušování na to neváhal upozornit,³⁸⁸ ne vždy ji dokázal u svých řeholních kanovníků vynutit.³⁸⁹ Problém byl v tom, že konvent se prakticky nikdy nenacházel v Borovanech v plném složení a kompletně se scházel pouze během jednání kapitul. I v posledních letech Fischerova života museli někteří řeholní kanovníci kvůli finanční nouzi kláštera zastávat posty farářů nebo kaplanů na nejrůznějších jihočeských farách, takže probošt nad nimi neměl přímý dohled. Byl to i případ Augustina Kuny, který přibližně od roku 1698 působil jako kaplan na hosínské faře a Karla Dicenta, jenž se v roce 1694 stal farářem ve Lhenicích.³⁹⁰

Karel Dicento nejen že nevedl příkladný život odpovídající jeho postavení, ale dokonce budil u svých farníků pohoršení. Lheničtí si 6. dubna 1702 stěžovali schwarzenberské vrchnosti na chování faráře a v deseti bodech vypočítávali jeho provinění, jichž se dopustil během posledních pěti let. Největším Dicientovým prohřeškem bylo nadměrné pití alkoholu, které mu zatemňovalo mysl a zabraňovalo svědomitě vykonávat funkci faráře. Kupříkladu v roce 1699 na Bílou sobotu když „večer nesl velebnou svátost, byl tak opilej, mezi dveřma na krchov byl by zlámal křížek při monstranci, aby ho nebyli za ruku chytili a celý procesí mluvil, že jemu žádný nerozuměl“.³⁹¹ K čeledi se často choval agresivně

³⁸⁶ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 103v–104r.

³⁸⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Rukopisy Třeboň, sign. A 28, fol. 17v.

³⁸⁸ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 104r.

³⁸⁹ Porušování řádové disciplíny nebylo u řeholních institucí v raném novověku ničím neobvyklým. K uvedené problematice srv. příklady z dominikánského řádu; Karel ČERNÝ, *Disciplína a další aspekty řádové organizace v české dominikánské provincii (podle zápisů provinciálů z let 1653–1721)*, FHB 25, 2010, č. 2, s. 67–112 a M. RYANTOVÁ, *Zločin a trest dominikána Christophora Dietla v letech 1656 až 1660. Příklad dění v řeholní instituci a svědectví o něm v konfesijně rozděleném světě*, in: Hana JORDÁNKOVÁ (ed.), *Alis volat propriis*. Sborník příspěvků k životnímu jubileu Ludmily Sulítkové, Brno 2016, s. 354–370.

³⁹⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbirka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 1771 (matrika narozených farního úřadu Hosín z let 1689–1730), pag. 82; TAMTÉŽ, inv. č. 3017 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Lhenice z let 1694–1726), pag. 1 (narození).

³⁹¹ Srv. stížnost purkmistra a konšelů městečka Lhenice na faráře Karla Dicenta z 6. dubna 1702; Václav STARÝ a kol., *Lhenice. Zahrada jižních Čech*, Lhenice 1983, s. 45–46.

a svou kuchařku Justinu podvkráte zbil natolik, že od něho z fary raději utekla. Několikrát se také stalo, že nebyl k zastížení, takže nemocné osoby zemřely bez zpovědi nebo novorozenci bez křtu. Na kritiku farníků z kazatelny údajně odpověděl, že „*když je dítě mdlý, může každý takové dítě vokřtiti, třebas vodou z koleje být, třebas pacholek byl, že může křtiti*“, a aby „*jemu žádný neříkal, aby k nemocnému jíti měl v neděli anebo ve svátek*“.³⁹² Přestože soužití mezi řeholním kanovníkem a obyvateli městečka mělo k dokonalosti daleko, Karel Dícinto setrval ve funkci lhenického faráře až do své smrti v roce 1719. Pohřben byl v tamním kostele sv. Jakuba Většího.³⁹³

Za Fischerova probošství doznal značných změn také národnostní charakter kláštera. Zatímco v roce 1677 sestávala kanonie ze tří Čechů, Němce a Rakušana, na konci 17. století byl Fischer už jen jediným Němcem mezi sedmi Čechy a jedním Moravanem. Zdá se, že prostředí, ve kterém strávil víc než polovinu svého života, ho nakonec přinutilo k tomu, aby kromě němčiny a latiny přinejmenším pasivně ovládl i češtinu. Nejpozději při psaní historie borovanského kláštera v roce 1693 totiž dokázal číst, opisovat a především správně interpretovat česky psané texty z 15. století.

V posledních letech života Fischer ještě naposledy pocítil ničivou sílu požárů, když nejprve 28. května 1692 o půlnoci propukl požár v domě borovanského měšťana Bláhy, následkem čehož shořelo šest sousedních domů se sýpkami i chlévy.³⁹⁴ O pár let později zachvátily plameny také klášterní pivovar. Na jeho obnovu musely být vynaloženy nemalé prostředky, jež opět zatížily klášterní pokladnu.³⁹⁵ Navzdory nemalým výdajům na veškeré rekonstrukce a opravy se pod Fischerovým vedením podařilo konsolidovat ekonomickou situaci kláštera, jehož dluhy se z původních 1 200 zlatých v roce 1677 snížily na „*několik set zlatých*“ v roce 1701. Kromě toho kanonie disponovala jistinami v hodnotě 1 000 zlatých.³⁹⁶

³⁹² TAMTÉŽ.

³⁹³ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírká matrik Jihočeského kraje, inv. č. 3017 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Lhenice z let 1694–1726), pag. 34 (zemřelí).

³⁹⁴ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 98r.

³⁹⁵ Srv. zhodnocení ekonomické situace kláštera po smrti Konráda Fischera; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^B 4b, fasc. č. 2.

³⁹⁶ TAMTÉŽ.

Když tedy Konrád Fischer někdy v první polovině roku 1701 onemocněl zánětem středního ucha,³⁹⁷ mohl ulehnout na smrtelné lože se zadostiučiněním. Borovanský klášter, jemuž v roce 1677 hrozil zánik, byl díky jeho energickému jednání zachráněn. Kostel a klášterní areál doznaly rozsáhlých stavebních úprav a hospodaření na statku se se zbudováním nových dvorů značně zefektivnilo. Z demografického hlediska se život borovanských farníků a poddaných opět navrátil do předválečných kolejí, a přestože řada z nich stále živořila na hranici bídy, jejich počet se za Fischerova probošství neustále zvyšoval.³⁹⁸

Konrád Fischer zemřel v borovanském klášteře 6. června 1701 ve věku nedožitých 70 let.³⁹⁹ Augustiniánští kanovníci svého probošta pohřbili v kryptě pod kostelem.⁴⁰⁰ Součástí Fischerova místa posledního odpočinku byl epitaf,⁴⁰¹ jehož znění předkládáme v autentické podobě, tzn. včetně chybně uvedeného roku vstupu do řádu augustiniánských kanovníků, který se neuskutečnil 2. února 1651, nýbrž 2. února 1652.

Sta
Lege Viator et Luge
quem pedibus calcas et transis
huius Canoniae
fuit
Praelatus
Non infulatus minus inflatus
Conradus Appellatus
Non praeesse sed prodesse

³⁹⁷ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 108v.

³⁹⁸ Do správní oblasti borovanské farnosti spadaly městečko Borovany a vesnice Hluboká, Dvorec a Vrcov. Zatímco v roce 1677 žilo ve farnosti okolo 360 osob, v roce 1700 to bylo už 627 osob (367 v Borovanech, 100 ve Vrcově, 93 v Hluboké a 67 ve Dvorci). Srv. farářské relace z let 1677 a 1700; NA Praha, Archiv pražského arcibiskupství I, inv. č. 1331, sign. B 12/5, fol. 34r a TAMTÉŽ, inv. č. 1348, sign. B 13/8, fol. 15r.

³⁹⁹ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbírka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 360 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1689–1723), pag. 98.

⁴⁰⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 108v.

⁴⁰¹ Znění epitafu zapsal do Fischerovy historie borovanského kláštera následující probošt Kristián Preitfelder; TAMTÉŽ.

Alta nescire humilia Sentire
Sapere
ratus
Erat mundo natus A[nn]° 1631 24 9b[ris]
ordine initiatus 1651 [!] 2 Feb[ruarii]
Sacerdos consecratus A[nn]° 1656 2 Feb[ruarii]
Factus Praelatus A[nn]° 1677 21 Aprilis
tumulatus A[nn]° 1701 6 Iunii
ti nunc tibi Licet, Viator
et esto deprecator
orat te Piscator

Jako mladý novic Fischer kdysi skládal v Klosterneuburgu slib chudoby, který mu zabráňoval hromadit majetek v soukromém vlastnictví. Probošt zůstal tomuto závazku věrný až do své smrti, neboť v jeho pozůstalosti nebyly nalezeny žádné peníze, pouze nepatrné množství obilí.⁴⁰²

⁴⁰² Srv. zhodnocení ekonomické situace kláštera po smrti Konráda Fischera; SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sign. A 3K^β 4b, fasc. č. 2.

3. Dílo

Originál Fischerova rukopisu o historii borovanského kláštera se nachází v třeboňském oddělení Státního oblastního archivu v Třeboni. Je součástí fondu Velkostatek Borovany a nese signaturní označení III K^B N° 21. Dílo vznikalo v borovanském klášteře od roku 1693, přičemž je jisté, že probošt na něm pracoval ještě v roce 1696.⁴⁰³ Text byl po celou dobu psán na volné listy,⁴⁰⁴ které nechal po smrti Konráda Fischera († 1701) svázat do podoby kodexu patrně následující borovanský probošt Kristián Preitfelder, poté, co sám do rukopisu někdy v první čtvrtině 18. století připojil několik marginálních poznámek a dodatků.

Na rozdíl od části písemností z klášterního archivu, které byly po zrušení borovanské kanonie v roce 1785 převezeny do pražské univerzitní knihovny,⁴⁰⁵ zůstal Fischerův rukopis na jihu Čech. Přestože je pravděpodobné, že zamířil společně se zbývajícimi dokumenty rovnou do třeboňského archivu,⁴⁰⁶ nelze rovněž vyloučit, že ho u sebe po nějaký čas uschoval některý z bývalých řeholních kanovníků, od něhož se teprve později dostal do Třeboně.⁴⁰⁷ Jisté je, že nejpozději ve čtyřicátých letech 19. století byl Fischerův rukopis již součástí třeboňského archivu, neboť v té době byl pod aktuální signaturou evidován v makuláři k borovanskému statku.⁴⁰⁸ Rukopis na řadě míst osvětloval majetkové právní vztahy, což z něho muselo pro Schwarzenbergy činit hodnotný pramen, neboť tyto právní doklady se v budoucnu daly využít jako důkazní materiál pro případné pře.

⁴⁰³ Krátce před koncem rukopisu Fischer uvádí: „*V době, kdy toto píšu, to jest roku 1696*“; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 97r.

⁴⁰⁴ Nasvědčují tomu reklamanty, které se objevují napříč celým dílem.

⁴⁰⁵ Srv. předávající seznam písemností z borovanského klášterního archivu do Prahy z roku 1796; TAMTÉŽ, sign. I 7R 3.

⁴⁰⁶ Zpráva z 13. března 1796 o převzetí písemností borovanského statku do třeboňského archivu Fischerův rukopis vysloveně nezmiňuje; TAMTÉŽ.

⁴⁰⁷ Takovýto případ se udál v třeboňském klášteře, odkud si řeholní kanovník Ollegarius Karel Beylovec (1751–1819) odnesl rukopis o dějinách rodu Schwarzenbergů, který rovněž obsahoval pojednání o historii kanonie; F. HRADIL, *Rosa*, s. 69.

⁴⁰⁸ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. I 7R 2.

Následující popis a obsahový rozbor rukopisu bude kromě základních prvků popisu zaměřen i na Fischerovy postupy práce coby historika.⁴⁰⁹ Vzhledem k tomu, že augustiniánské kanonie na území Království českého představovaly v raném novověku naprosto svébytné jednotky a z té příčiny u nich nebyla péče o historii centrálně ošetřena žádnými vnitřními předpisy,⁴¹⁰ jeví se analýza Fischerova individualistického přístupu jako zásadní pro případnou komparaci s metodickými postupy jiných augustiniánských kanovníků při sepisování děl historiografické povahy.

3.1 Kodikologický (vnější) popis rukopisu

Vazba rukopisu je tvořena dřevěnými deskami s koženým, resp. usním potahem se dvěma kovovými sponami, které jsou uchyceny k zadní desce a upínají se do záchytek připevněných na desce přední. Vazba nemá žádné zvláštní zdobení. Na předních deskách je v levém horním rohu přilepen pomocný bílý archivní štítek, který nese název archivu (*Státní oblastní archiv v Třeboni*), fondu (*Vs Borovany*) a inventární číslo (31), jež odkazuje na koncept fondového inventáře. Rozměry knižního korpusu jsou 31,5 cm (v), 20 cm (š) a 3,5 cm (h). Na předním přideštlí je přilepený list papíru, přibližně v jehož středu se nachází trojice evidenčních označení rukopisu, a sice v tomto pořadí: 1) otisk razítka s textem BORO VANY, 2) signatura III K^B N° 21 psaná červeným inkoustem a 3) kulaté razítko schwarzenberského archivu sestávající z osmilisté květiny ve středu razítka a opisu ARCHIVUM SCHWARZENBERGICUM. Na zadním přideštlí je přilepený list papíru, který má ve svém středu pouze otisk razítka schwarzenberského archivu.

Knižní blok tvoří listy o velikosti 30 cm (v) a 19,6 cm (š), které jsou prošity na šesti místech bílou nití. Přední předsádka se skládá ze čtyř listů, jejichž přední strany jsou uprostřed označeny razítkem schwarzenberského archivu. Na přední straně prvního listu přední předsádky se v dolní části navíc nachází novodobý přípis tužkou „F 1–110 (původ-

⁴⁰⁹ Popis se řídí *Zásadami popisu rukopisů*, které zpracovalo rukopisné oddělení Ústředního archivu ČSAV v roce 1979 a jež následně doplnila a schválila Komise pro soupis a studium rukopisů. Znění původních zásad viz Jiří PRAŽÁK – F. HOFFMANN – Jiří KEJŘ – Irena ZACHOVÁ, *Zásady popisu rukopisů*, Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie, sv. 28, 1983, č. 2, s. 49–95. V roce 2006 vyšlo druhé, doplněné a opravené vydání, které je dostupné na webové stránce Oddělení pro soupis a studium rukopisů Masarykova ústavu a Archivu AV ČR; viz <https://www.mua.cas.cz/cs/oddeleni/oddeleni-pro-soupis-a-studium-rukopisu>.

⁴¹⁰ K přístupu řeholních kanovníků sv. Augustina k sepisování historie blíže K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – J. KAŠPÁRKOVÁ a kol., *Historiam scribere. Řádová historiografie*, s. 25.

ni číslování; chybí f. 89)“. Zadní předsádku tvoří dva listy, jejichž zadní strany jsou uprostřed označeny otiskem razítka schwarzenberského archivu. Přední strana prvního listu zadní předsádky navíc obsahuje dodatečně dopsaný chronologický přehled listin v rukopisu s odkazem na příslušná folia, otisk razítka schwarzenberského archivu a v pravém horním rohu číselné označení „Fol. 110“.

Psací látkou rukopisu je papír. Jednotlivé strany mají tužkou narýsované okraje o velikosti 2,5 cm (vnitřní) a 3–3,3 cm (vnější). Rozměry textového zrcadla kolísají okolo 25 cm (v) a 14,5 cm (š). Vlastní text se rozkládá na 108 listech (216 stran), které mají vždy na přední straně v pravém horním rohu původní číslování v podobě arabských číslic.⁴¹¹ Fischer se při průběžném číslování dopustil chyby, takže po foliu 88 následuje folio s označením 90. Z té příčiny nese poslední list s textem označení 109, přestože jde fakticky o list 108. Napříč rukopisem prostupuje otisk razítka schwarzenberského archivu.⁴¹²

V rukopise lze identifikovat tři písarské ruce. Hlavní text na foliích 1–108 je dílem Konráda Fischera. Marginální poznámky na okrajích⁴¹³ a dodatek na foliích 108 a 109 připsal následující borovanský probošt Kristián Preitfelder. Rozbor jejich písma je podán v kapitole 4.1 *Ediční poznámka*. Tužkou dopsané převody datací⁴¹⁴ u některých středověkých listin a několik drobných zásahů⁴¹⁵ do českých textů a jmen učinila neznámá osoba, pravděpodobně se však jednalo o někoho z okruhu osob, které s rukopisem pracovaly na konci 19. nebo v první polovině 20. století.⁴¹⁶

Rukopis se dochoval v poměrně zachovaném stavu. Přestože kožená vazba vykazuje známky opotřebení, v celku je neporušená. Knižní blok je částečně odtržen od tkalounů. Folio 1 je z bloku zcela vytrženo. Od folia 67 se uprostřed spodní části apertury a na vnějším okraji listu objevují zaschlé skvrny, které v různé intenzitě pronikají všemi následujícími listy až k zadní předsádce. Na čitelnost textu však nemají žádný vliv.

⁴¹¹ Folia 1–7 mají toto číslování zdvojené; folia 1 a 2 jsou zapsány ve tvaru 1mo a 2do.

⁴¹² Otisk razítka je na foliích 1r, 2r, 6v, 10r, 12r, 16r, 22r, 26r, 32r, 37r, 41r, 44r, 56r, 62r, 66v, 72r, 74r, 79r, 86r, 91r, 92r, 93r, 95r, 96r, 99r, 100r, 102r, 104r, 105r, 106r, 107r, 108r, 108v, 109v.

⁴¹³ Preitfelderovy přípisy viz folia 11v, 21v, 46r, 67v, 90r, 91v, 92r, 101r.

⁴¹⁴ Tužkou připsané datace jsou na foliích 3r, 14r, 16v, 17v, 18v, 20v, 22v, 23r, 26v, 27v, 30v, 34r, 38v, 40v, 43r, 44v, 45v.

⁴¹⁵ Cílem těchto zásahů zjevně bylo modernizovat některá zastaralá slova, opravit Fischerovy chybné přepisy českých slov nebo upřesnit jména; srv. folia 13r, 28v a 92r.

⁴¹⁶ V úvahu připadá třeboňský archivář František Mareš, jehož rukopisu odpovídá i chronologický přehled listin na přední straně prvního listu zadní předsádky.

3.2 Obsahová analýza rukopisu

Konrád Fischer začal psát historii borovanského kláštera v roce 1693. Úplný název díla zněl „*Historia Monasterii B[eatissimae] M[ariae] V[irginis] Visitantis in Borowan Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini Sive Deductio Primaevae Foundationis Monasterii. A Quo fundatu[m]? Quomodo? Quo Anno Soecularisatum? Quo Anno, a Quo, Cui denuo S[acro] Ordini restitutum? Qui primi Superiores et Praelati? Qui primi post Restorationem Inferiores et Professi? Quis verum modernus Status, et Reliqua Monasterii Borovaniensis memorabiliara*“.

Tato práce bezprostředně navazovala na proboštovo první rozsáhlé dílo z let 1692–1693, jímž byl urbář borovanského statku.⁴¹⁷ Z obou rukopisů je na první pohled patrné, že jejich hlavní smysl spočíval v objasnění a zabezpečení majetkových nároků kláštera. Již při psaní urbáře se Fischer musel často obracet do minulosti, což jej nevyhnutelně přivedlo i ke studiu písemností z dějin kláštera. Situaci mu ovšem ztěžovala skutečnost, že některé z těchto dokumentů se stále nacházely v klášterním archivu v Třeboni.⁴¹⁸ Probošt byl proto nucen obrátit se na děkana treboňského kláštera Rudolfa Stramane s žádostí, zda by mu zaslal opisy vybraných listin týkajících se borovanského kláštera. Děkan svému starému známému vyhověl; oba se znali již z Klosterneuburgu, kde působili v padesátých letech 17. století. Nejpozději na začátku roku 1693 měl Fischer písemnosti převážně z 15. a 17. století prostudovány a 3. února je nechal poslat zpět do Třeboně.⁴¹⁹ Opisy některých z nich se záhy objevily v příloze na konci urbáře,⁴²⁰ který probošt dokončil v polovině roku 1693.⁴²¹

⁴¹⁷ Urbář je dnes uložen v treboňském oddělení Státního oblastního archivu v Třeboni; viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. VI G^B No 2b.

⁴¹⁸ Po zrušení treboňského a borovanského kláštera v šedesátých letech 16. století byly písemnosti i knihy z obou klášterních archivů a knihoven převezeny na treboňský zámek. Některé z těchto knih se staly součástí rožmberské knihovny, s níž také sdílely osud během třicetileté války, kdy se jí roku 1648 zmocnili v Praze Švédové. Klášterní písemnosti a zbývající knihy zůstávaly přechodně uloženy v zámeckém archivu v Třeboni, přičemž jejich návrat augustiniánským kanovníkům se uskutečnil až za císaře Leopolda I. v roce 1659; srv. J. KADLEC, *Kláster*, s. 217.

⁴¹⁹ Průvodní dopis z 3. února 1693 obsahoval i přípis všech zapůjčených písemností; srv. NA Praha, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 137.

⁴²⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. VI G^B No 2b, fol. 107r–131r.

⁴²¹ TAMTÉŽ, fol. 106r.

Zdá se, že seznámení se s těmito dokumenty ve Fischerovi probudilo myšlenku sepsat historii borovanského kláštera, v níž mohl na rozdíl od urbáře kontinuálně vylicit vývoj kanonie od jejího založení až do své současnosti. Dílo obdobného typu probošt citelně postrádal, což je patrné z úvodní pasáže rukopisu, kde vyjadřuje nárek nad mlhavými představami o nejstarších dějinách kláštera, jeho původních majetcích a osazenstvu.⁴²² Z té příčiny, píše, „*se nám zdálo dobrým a rozhodli jsme se ku prospěchu následovníků sepsat jakousi současnou historii kláštera. Při tom, nakolik to jen bude možné, nejprve slovo od slova přepsat všechny latinské i české listiny týkající se prvotního založení, které nepřízeň času nezničila, nýbrž přetrvaly autentické až do naší doby. Dále, nakolik bylo možno to zvědět, kolik bylo prelátů či proboštů, jak se jmenovali, v jakém následovali pořadí a kolik žili let. Jak a z čí moci, skrze koho a jak dlouho byl klášter sekularizován, a všechno to, co je ve jmenovaných listinách poněkud nejasné, částečně osvětlit. Konečně v jakém roce, kým, komu a z jakého důvodu byl klášter znovu navrácen svatému řádu, kdo byli první představení a členové, jejich následovníci, administrátoři a proboštové. Také jací se až po dnešní dobu našli dobrodinci spolu s dalšími okolnostmi hodnými zmínky, to všechno se pokusíme sepsat sice jednoduchým, ale pečlivým a věrným stylem a ne-li rovnou vykreslit, alespoň tedy nastínit, hlavně s tímto záměrem: aby i budoucí generace pro své následovníky činily totéž*“.⁴²³

Fischer tedy začal psát své dílo s úmyslem vytvořit jakousi paměť kláštera pro budoucí generace, které měly na jeho práci navázat. Z výše uvedeného je také zřejmé, jaký si stanovil cíl, včetně postupu, jakým ho chtěl dosáhnout. Kombinace přepisů starých listin a akt, výčty představených kláštera a popis pisatelovy současnosti patřily podle aktuálních výzkumů mezi oblíbené způsoby augustiniánských kanovníků pro zachycení minulosti řádového domu. V rámci klášterní historiografie odpovídala struktura těchto děl z typologického hlediska pamětním knihám, které stály na pomezí minulosti a současnosti. Obdobný přístup jako zvolil Konrád Fischer lze v 18. století pozorovat i u autorů historických děl z augustiniánských kanonií ve Fulneku, Olomouci, Praze a Třeboni.⁴²⁴

Přestože byl Fischerův rukopis psán jako souvislý text, můžeme jej uměle rozdělit do třech celků, které se od sebe liší způsobem podání a použitím pramenů. V první části se

⁴²² SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 1r–1v.

⁴²³ TAMTÉŽ, fol. 1v–2r.

⁴²⁴ F. HRADIL, *Paměť*, s. 13–15; K. BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – J. KAŠPÁRKOVÁ a kol., *Historiam scribere. Řádová historiografie*, s. 26.

probošt soustředil na první etapu existence borovanského kláštera, která začínala jeho založením v polovině 15. století a končila v roce 1564, kdy byl zrušen. Druhý úsek vymezují roky 1631 a 1677, tedy obnovení kláštera Ferdinandem III. a volba Konráda Fischera proboštem. Poslední část pak zahrnuje převážně události, které se odehrály v době, kdy stál Fischer v čele kláštera.

Ačkoliv není zřejmé, zda se probošt při psaní historie inspiroval v jiné práci nebo si vytvořil vlastní koncept díla, jeho rukopis se tak jako tak řadí mezi výjimečné počiny augustiniánských kanovníků v 17. století na našem území.

3.2.1 Od založení kláštera do prvního zrušení v roce 1564

Nejstarší dějiny kláštera se nachází na foliích 1r–46v, takže zabírají téměř polovinu celého rukopisu. Konrád Fischer se je rozhodl pojmut výčtem dochovaných listin, které v případě potřeby prokládal drobnými komentáři a uvozeními. Tyto staré písemnosti pro něho měly zjevně posvátnou hodnotu, takže jejich autentičnost se nesnažil podrobovat žádné kritice.

V klášterním archivu se proboštovi podařilo nalézt pergamenový kodex v kožených deskách z poslední čtvrtiny 15. století, k němuž byla přivěšena zelená pečeť treboňského kláštera a jenž obsahoval opisy listin z let 1455–1464 týkající se založení a nadání borovanské kanonie. Autorem tohoto kodexu byl treboňský opat Marek († 1498), který jej zhotovil na žádost třetího probošta borovanského kláštera Ondřeje.⁴²⁵ Čtrnáct popsaných folií z celkových dvaceti obsahovalo ověřené přepisy originálních listin papeže Pia II.,⁴²⁶ nuncia a krétského arcibiskupa Jeronýma Landa,⁴²⁷ administrátorů pražské arcidiecéze Václava Hněvsína z Krumlova, Mikuláše z Krumlova a Hilaria z Litomě-

⁴²⁵ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 2r, 3r–3v. Následující odkazy na Fischerovo dílo budou v této kapitole uvedeny pouze prostřednictvím folií.

⁴²⁶ Dvě listiny Pia II. z 9. září 1458 se týkaly udělení odpustků všem osobám, které by přiložily při stavbě borovanského kláštera ruku k dílu (fol. 2r–3r), a pověření administrátora pražské arcidiecéze, aby Petrovi z Lindy udělil konfirmaci jeho fundace pro klášter (fol. 3v–4v).

⁴²⁷ Listina papežského nuncia Jeronýma Landa z 10. ledna 1460 obsahovala potvrzení o převodu části majetku Petra z Lindy na klášter, podrobnosti k povolání augustiniánských kanovníků z Třeboně do Borovan a stanovení postupu při převzetí duchovní správy nad farnostmi (fol. 4v–6v).

řic,⁴²⁸ a českých králů Ladislava Pohrobka a Jiřího z Poděbrad.⁴²⁹ Konrád Fischer přepsal obsah kodexu na foliích 2r–13r, čímž tomuto pramenu zajistil druhý život, neboť originál se dodnes nedochoval.⁴³⁰

Po prepisu kodexu Fischer pokračoval ve výčtu dalších listin, jejichž řazení však postrádá jakoukoliv systematickosti. Je zjevné, že probošt nahodile vybíral takové písemnosti, které měly buď v době svého vzniku jistý význam pro borovanský kostel, respektive klášter, nebo této důležitosti nabyly až v budoucích časech. Proto se na foliích 13r–46v setkáváme s opisy listin z let 1339–1508, aniž by byl dodržen alespoň jejich chronologický sled nebo tematické ukotvení. Folia 34r–36v navíc obsahují dva výpisy z desk zemských z let 1614 a 1631, které se týkají pozbytí a znovunabytí dvoreckého statku rodem Kořenských z Terešova.⁴³¹

Navzdory těžkopádné orientaci v textu lze vysledovat, že se Fischer prostřednictvím opisů písemností snažil čtenářům poskytnout základní informace o zakladateli kláštera Petru z Lindy, jeho rodině a sporech, které vedl s osobami v okolí.⁴³² Z výběru dalších

⁴²⁸ Dvěma listinami Václava z Krumlova z roku 1455 (fol. 6v–7v) a 15. června 1456 (fol. 7v) byl Petrovi z Lindy udělen souhlas se stavbou borovanského kláštera. Listina Hilaria z Litoměřic z 26. května 1464 povolovala posvěcení borovanského kostela biskupem (fol. 7v–8r). Listinou Mikuláše z Krumlova z 6. června 1461 byly potvrzeny Petrova donace klášteru, převedení duchovní správy nad borovanskou farností na augustiniánské kanovníky a právo konventu volit si svobodně představeného (viz fol. 8r–9v).

⁴²⁹ Listinami Ladislava Pohrobka byl udělen souhlas se založením kláštera a převodem Petrova majetku na augustiniánské kanovníky (10. srpna 1455, fol. 9v–11r) a se zapsáním těchto majetkových změn do desk zemských (27. září 1455, fol. 12r). Jiří z Poděbrad potvrdil souhlas svého předchůdce listinou z 30. května 1461 (fol. 12r–13r).

⁴³⁰ Další opis kodexu se dnes nachází v Národním archivu v Praze; srv. NA Praha, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 6.

⁴³¹ Probošt si tyto výpisy vyžádal již v roce 1690.

⁴³² V listině Buzka z Drahoва z 3. února 1443 je popsán spor mezi Petrem z Lindy a kaplanem z Trhových Svinů Janem o právo lovit v řece Stropnici (viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 16v–17v). Zpráva o úmrtí a místu pohřbení Petrova syna Martina a manželky Anny se nachází na fol. 25r. Ze dne 8. května 1436 pochází listina Jindřicha z Drahoва, jíž prodal Petru z Lindy část Hluboké u Borovan (fol. 28r–30v). Oldřich a Jan z Rožmberka urovnali listinou ze dne 30. května 1457 spor mezi Petrem z Lindy a Oldřichem ze Dvorce ohledně užívání toku vody u Dvorce (fol. 17v–18v, rovněž fol. 32v–34r).

dokumentů je zároveň patrné, že proboštovým záměrem bylo představit především různé donace a výsady, jež rozšířily majetek a práva borovanského kostela (potažmo kláštera), a závazky, které z toho pro kanonii následně plynuly.⁴³³ Kromě darů od drobných rytířů a významného člena borovanského kláštera Jana Šťávky z Hodenic jsou zde uvedeny také smlouvy, jimiž řeholní kanovníci sv. Augustina získali na přelomu 15. a 16. století několik vinic v Dolním Rakousku v okolí městyse Straß im Straßertale.⁴³⁴

Stranou Fischerovy pozornosti nezůstalo ani převzetí patronátního práva nad klášterem Rožmberky, kteří se zavázali, že po smrti Petra z Lindy budou pečovat o blaho kanonie.⁴³⁵ Probošt si při této příležitosti neodpustil jízlivý komentář, jímž zkritizoval bratry Viléma z Rožmberka a Petra Voka za to, že nejen že klášteru coby patroni nezajistili ochranu, ale naopak se postarali o jeho „*devastaci a úplnou sekularizaci*“.⁴³⁶

⁴³³ Smlouva mezi Řehořem a Mikulášem z Komařic a borovanským konventem z 18. září 1473 stanovila, že klášter mohl na věčné časy přivádět a užívat vodu z pramene u Radostic (fol. 14r–16v). Listinou generálního vikáře pražské arcidiecéze Mikuláše Puchníka z 1. května 1400 bylo potvrzeno nadání oltáře sv. Máří Magdaleny a zajištění oltářníka v kostele sv. Václava v Borovanech (fol. 18v–21v), k čemuž došlo v předchozím roce přičiněním Licka ze Dvorce. Potvrzení Hilaria z Litoměřic o předání peněžního daru klášteru od Jana Šťávky z Hodenic z 28. května 1464 a Šťávkovo povolení z 12. května 1490, aby augustiniánští kanovníci odříkávali během vigilii noční modlitby bez pauz, se nacházejí na fol. 21v–23r. Potvrzení borovanského probošta Ondřeje z roku 1498 o přijetí peněžního daru pro klášter od Petra ze Zásmlku viz fol. 23r–23v. Následuje smlouva mezi Lickem ze Dvorce a kaplanem Hanou ze 4. prosince 1412 o ochraně borovanského kaplanství (fol. 25r–26v). Listinou Jana z Kolovrat z 18. srpna 1483 byla potvrzena směna zádušního lánů mezi trhosvinenským farářem Štěpánem z Krumlova a borovanským proboštem Ondřejem (fol. 26v–27v). Listinou probošta Ondřeje a celého konventu z 8. července 1481 vypověděl klášter povinnost sloužit bohoslužby v Jílovicích (fol. 37r–38v). Listinou ze 4. března 1339 darovala Ludmila z Landštejna jeden lán ve vsi Borovany k záduší ke kostelu v Trhových Svinech za účelem zbudování oltáře Deseti tisíc rytířů a mučedníků (fol. 44v–45r). A konečně listina probošta Ondřeje a celého konventu z 12. září 1483 potvrzovala směnu klášterního lánů v Nesměni za lán trhosvinenského faráře Štěpána z Krumlova v Soběnově (fol. 45r–46r).

⁴³⁴ Smlouvy o rakouských vinicích viz fol. 31r–32v, 38v–44v.

⁴³⁵ Tento závazek v textu reprezentuje listina Jana II. z Rožmberka z 3. února 1466, jíž přislíbil, že po smrti Petra z Lindy převezme patronátní právo nad borovanským klášterem a bude usilovat o jeho ochranu (fol. 13r–14r).

⁴³⁶ TAMTÉŽ, fol. 14r.

Závěr této části tvoří výčet prvních borovanských proboštů do zrušení kláštera v roce 1564. V této souvislosti stojí za zmínku, že Fischer považoval za rok založení kláštera rok 1454, přestože první listiny týkající se tohoto aktu pocházejí až z roku 1455. Tento proboštův omyl se promítl i v ikonografických pramenech, neboť rok 1454 býval součástí nápisu o založení kláštera,⁴³⁷ který se do rozsáhlé přestavby kostela v polovině 18. století nacházel nad vstupem do sakristie, a rovněž jej lze spatřit i na stylizovaném obraze zakladatele kláštera Petra z Lindy, jenž visí v borovanském zámku dodnes.⁴³⁸ Jak nápis, tak obraz vznikly z iniciativy Fischera, přičemž jejich vyhotovení lze klást konkrétně do roku 1679.⁴³⁹

Vraťme se však ještě k seznamu jmen prvních proboštů. Na základě zmínek ve starých písemnostech Fischer uvedl buď roky jejich působení, nebo úmrtí. Podrobněji se zastavil pouze u kontroverzního probošta Matěje Kozky z Rynárce, kterého označil za „*blázna pánu z Rožberka*“,⁴⁴⁰ který svým nezodpovědným jednáním přivedl klášter ke zkáze. Fischer si byl vědom, že jeho výčet proboštů je neúplný – vyplývá to ze skutečnosti, že probošta Ondřeje označil jako v pořadí druhého, přestože věděl, že byl až třetím představeným kláštera.⁴⁴¹ Avšak vzhledem k tomu, že jméno prvního probošta Zikmunda se mu nepodařilo nikde dohledat, musel svůj výčet začít proboštem Valentinem, který stanul v čele kláštera fakticky až jako druhý. Fischer se v této souvislosti zmiňoval o tom, že

⁴³⁷ Nápis, jak ho zaznamenal Jan František Beckovský, zněl: „*Perillustris ac generosus dominus Petrus de Linchen, armiger ex Belgia, fundator monasterii canonicorum regularium s. Augustini B. M. V. Visitantis in Borovan anno Domini 1454. confirmantibus Pio II. pontifice maximo 1461. regibus Boemiae Ladislav anno 1455. Georgio anno 1461*“; A. REZEK (ed.), *Jan Beckovský, Poselkyně*, s. 506.

⁴³⁸ Doprovodný text na obraze je prakticky téměř totožný s nápisem, který se kdysi nacházel nad vstupem do sakristie.

⁴³⁹ V uvedeném roce byl klášterní inventář obohacen také o obraz s portrétem patrona kláštera Jana Adolfa ze Schwarzenbergu a současně s tím byl nad vstupem do sakristie rovněž vyhotoven nápis s jeho jménem a výčtem titulů. Oba obrazy i nápisy byly tedy patrně součástí jedné zakázky.

⁴⁴⁰ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 46v.

⁴⁴¹ Fischer na tuto skutečnost upozorňoval s odkazem na výše uvedený kodex treboňského opata Marka, v němž se psalo, že kniha vznikla „*na žádost Ondřeje, třetího probošta borovanského kláštera*“; TAMTÉŽ, fol. 3r.

řada písemností, jež by mu pomohly vyplnit mezery v nejstarších dějinách kláštera, zůstávala stále skryta v „*rožmberském archivu*“.⁴⁴²

3.2.2 Od obnovení kláštera roku 1631 do zvolení Fischera proboštem

Druhá část Fischerovy historie pokrývá rozmezí let 1631–1677 a lze ji vymezit folii 47r–77r. Z těchto stránek je patrné, že probošt se primárně nespolehl už jen na písemné prameny, ale že do svého výkladu začal zapojovat i vlastní postřehy. To si mohl dovolit, neboť od roku 1658 přebýval v Borovanech, a byl tak již očitým svědkem každodenního života kanonie.

Významný mezník ve vývoji borovanského kláštera představoval rok 1631, kdy došlo k jeho obnovení Ferdinandem III. Konrád Fischer věnoval tomuto aktu nezanedbatelný prostor, který vyplnil opisy veškerých klíčových dokumentů vztahujících se k procesní stránce věci. Jednání mezi Ferdinandem III., klosterneuburským proboštem Bernardem I. Waitzem a třeboňským hejtmanem Janem z Eckersdorfu z roku 1631 tak zaujímá prvních 15 stran této části, z nichž je patrna naléhavost, s jakou se oficiální kruhy do celé záležitosti pustily.⁴⁴³

Fischer poté obrátil pozornost k prvním borovanským farářům a administrátorům kláštera, kteří zde působili od obnovy kláštera do roku 1658, tedy do příchodu první skupiny řeholních kanovníků sv. Augustina z Klosterneuburgu. Pro zjištění jmen farářů probošt využil dodnes nedochovanou matriku narozených, která byla podle všeho vedena od roku 1637.⁴⁴⁴ Administrátory kláštera uvedl bez udání pramene, jejich jména a základní biografické údaje však bezpochyby načerpal z třeboňského klášterního nekrologia,⁴⁴⁵

⁴⁴² TAMTÉŽ, fol. 1v, 46r.

⁴⁴³ Dopisy Ferdinanda III. z 15. února 1631, 16. února 1631 a 22. května 1631 adresované klosterneuburskému proboštovi a třeboňskému hejtmanovi se nacházejí na fol. 47r–50r a 53r–54r. Žádost klosterneuburského probošta Bernarda I. Waitze z 24. března 1630 o uvolnění několika augustiniánských kanovníků z klášterů v Sankt Florianu a Waldhausenu viz fol. 50r–50v. Dopis třeboňského hejtmana Jana z Eckersdorfu z 3. května 1631 Ferdinandu III. viz fol. 51r–53r.

⁴⁴⁴ TAMTÉŽ, fol. 55r. Aktuálně je nejstarší dochovanou matrikou borovanské farnosti matrika z let 1665–1688, jednalo se tedy bezpochyby o její předchůdkyni.

⁴⁴⁵ Výpis se jmény administrátorů a základními údaji o nich byl pořízen „*ex Necrologio Monasterii Trebonensis Post restitutionem*“, jak udává list uložený v NA v Praze, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 223. Originál nekrologia Fischer v ruce zřejmě nedržel, požadované údaje mu tedy s největší pravděpodobností poskytl děkan třeboňského kláštera. Srv. uvedený výpis s výčtem administrá-

do něhož byli v případě úmrtí zapisováni. Administrátoři sídlili v Třeboni, odkud dočasně spravovali jak treboňský, tak borovanský klášter.

V navazující pasáži probošt vlastními slovy vylíčil příchod prvních skupin augustiniánských kanovníků z Klosterneuburgu, kteří měli osadit kláštery v Třeboni a Borovanech.⁴⁴⁶ Jelikož byl Fischer jedním z nich, mohl být způsob vyprávění poprvé ovlivněn i jeho vlastními vzpomínkami. Vzápětí se však vrátil k osvědčenému stylu kombinace přepisů písemností a krátkých dovysvětlujících komentářů a takto přiblížil pokus opata Isidora de La Cruz o připojení treboňského a borovanského kláštera ke klášteru augustiniánských kanovníků v Praze na Karlově,⁴⁴⁷ jmenování Jiřího Jaudta borovanským proboštem roku 1663⁴⁴⁸ a ustálení první komunity v borovanském klášteře.⁴⁴⁹

Zatímco dosud tvořily hlavní kostru Fischerovy práce opisy vybraných písemností, od tohoto okamžiku se forma podání mění a opisy klíčových dokumentů se pozvolna stávají pouze „kulisami“ proboštova vlastního vypravování, sloužící mu k dotváření děje. Vliv na tuto změnu měl bezpochyby fakt, že popisované události již byly zároveň Fischerovou vlastní minulostí, kterou si v paměti osvěžoval čtením starých dokumentů. Fungování kanonie za probošta Jiřího Jaudta a chaotické období sedmileté sedisvakance, které vypuklo po jeho smrti v roce 1670, tak Fischer líčil z pozice někdejšího aktéra, což mu umožňovalo zacházet do nejmenších podrobností.⁴⁵⁰

torů ve Fischerově díle; SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21, fol. 55v.

⁴⁴⁶ TAMTÉŽ, fol. 56r–56v.

⁴⁴⁷ Opis dobrozdání české komory ze 7. dubna 1661 k inkorporaci treboňského a borovanského kláštera ke klášteru v Praze na Karlově viz fol. 57r–58r.

⁴⁴⁸ Ke jmenování Jiřího Jaudta proboštem jsou v textu přepsány rezoluce císaře Leopolda I. z 18. listopadu 1662 (fol. 58r–59r), souhlas pražského arcibiskupa Arnošta Vojtěcha z Harrachu z 16. února 1663 a detailní popis Jaudtovy instalace sepsaný notářem 13. března 1663 (fol. 59r–62r). Následují opisy Jaudtovy přísahy z 13. března 1663 (fol. 62v) a plné moci Jana Adolfa ze Schwarzenbergu z 24. února 1663, jíž pověřil vrchního hejtman schwarzenberských panství Františka Eliáše Gattermayera z Gatterburgu účastí při instalaci probošta (fol. 62v–63v).

⁴⁴⁹ V této souvislosti jsou v díle přepsána propouštěcí akta klosterneuburského probošta Bernarda II. Schmedinga z 26. listopadu 1663, jimiž uvolnil augustiniánské kanovníky z klosterneuburského kláštera do Borovan (fol. 64v–66v).

⁴⁵⁰ TAMTÉŽ, fol. 66v–77r. Při popisu snahy treboňského probošta Norberta Heermanna o spojení treboňského a borovanského kláštera Fischer do textu zakomponoval dopisy pražského arcibis-

Z textu je však patrné, že Fischer nerezignoval na využívání písemných pramenů, neboť z nich stále čerpal zejména faktografické údaje. Naplno se tato skutečnost projevuje při popisu volby nového probošta v roce 1677, kdy se hlavním hrdinou vypravování stal sám Fischer. Přípravy na volbu i volba samotná jsou detailně vyličený na foliích 74r–80r,⁴⁵¹ přičemž komparace textu s dochovanými prameny ukazuje, že Fischer při popisu volby bezpochyby vycházel minimálně z protokolu, který krátce po jejím ukončení sepsali Schwarzenbergovi přítomní komisaři Mayerhoffer a Nicolai.⁴⁵² Převyprávění a drobné doplnění tohoto pramene proboštovi umožňovalo nestranně pojednat o sobě samém, aniž by se musel uchylovat k sáhodlouhému pátrání ve své paměti, u níž nebylo vůbec jisté, že nakonec vydá přesné informace.

3.2.3 Éra probošta Konráda Fischera

Poslední část rukopisu zahrnuje folia 80r–108v. Fischer dovedl dílo do své současnosti, takže historie borovanského kláštera psaná formou pamětní knihy se zde částečně proměňuje v gesta. Od předchozích dvou částí se tato liší především tím, že probošt postupně opustil prokládání textu opisy písemností a dějiny-současnost začal vykládat již pouze vlastními slovy.

Zatímco folia 80r–87r jsou ještě věnována nezbytným oficialitám v souvislosti s uvedením Fischera do úřadu probošta a konání první kapituly pod jeho vedením,⁴⁵³ následu-

kupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bílenberka z 18. listopadu 1669 (fol. 68v–69r) a borovanského probošta Jiřího Jaudta z 27. listopadu 1669 (fol. 69r–70v). Spor o patronátní právo po Jaudtově smrti zase doplňuje císařský dekret Leopolda I. z 21. ledna 1671 (fol. 71v–72v), zatímco jmenování Theotonia Egerera dočasným administrátorem kláštera dekret pražského arcibiskupa z 24. srpna 1670 (fol. 72v–73v).

⁴⁵¹ Jednání o termínu a vyslání patronových a arcibiskupových komisařů k volbě je vyličené supplikami z 19. prosince 1676 a 10. dubna 1677 od borovanského konventu a odpověďmi na ně od Jana Adolfa ze Schwarzenbergu a arcibiskupova kancléře Jana Františka Liepure (fol. 74r–76v).

⁴⁵² Protokol do nejmenších detailů popisoval průběh volby borovanského probošta a byl určen patronovi kláštera Janu Adolfovi ze Schwarzenberga. Opis tohoto dokumentu se však později dostal i do klášterního archivu, takže k němu měl Fischer přístup. Srv. opis protokolu z klášterního archivu; NA v Praze, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 118.

⁴⁵³ V těchto pasážích se naposledy setkáváme s dotvářením textu pomocí opisů písemností. Jedná se o Fischerovu nedatovanou žádost o potvrzení v úřadu adresovanou pražskému arcibiskupovi Janu Fridrichovi z Valdštejna (viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany,

jící stránky zahrnují komplexní popis života na borovanském statku. Fischer podchytil rozsáhlou stavební činnost, která zahrnovala rekonstrukci a opravy klášterního areálu, vztyčení nových kaplí v krajině a zbudování dvou hospodářských dvorů v Trocnově a jihozápadně od Hluboké u Borovan (tzv. Nový dvůr). V případě obou dvorů vypsál probošt také veškeré pozemky, jež k nim náležely.⁴⁵⁴

Poté obrátil pozornost k poddaným kláštera. Probošt uvedl jejich robotní a poddanské povinnosti vůči klášteru a právní postavení v rámci borovanského statku.⁴⁵⁵ Podrobně se zastavil pouze u rolníků v Hluboké u Borovan a borovanských měšťanů, jejichž neutěšený stav dával do souvislosti s přeceněním jejich majetků při generální vizitaci v roce 1654. Fischer dále referoval, nakolik borovanští měšťané využívali privilegia, jež jim byla v roce 1629 obnovena Ferdinandem III., a jak vypadala situace v městečku z hlediska provozování jednotlivých řemesel. Popis Borovan ukončil výčtem jmen všech hospodářů, kteří v městečku žili na konci 17. století.⁴⁵⁶

Při jmenování rybníků v okolí Hluboké u Borovan prozradil Fischer další z pramenů, který mu sloužil jako zdroj informací. Jednalo se monumentální dílo jezuitského historika Bohuslava Balbína (1621–1688) *Miscellanea historica regni Bohemiae*, z něhož převzal údaj o zřízení rybníka Rožmberka.⁴⁵⁷

sign. III K^B No 21, fol. 81v–82r), konfirmační listinu pražského arcibiskupa ze 4. června 1677, již Fischera oficiálně potvrdil v úřadu a svěřil mu duchovní správu kláštera (fol. 82r–84r), zápis z první kapituly borovanského konventu pod vedením Fischera ze 17. června 1677 (fol. 84v–86r), nedatovanou žádost o potvrzení Fischera v úřadu adresovanou patronovi kláštera Janu Adolfovi ze Schwarzenberga (fol. 86v) a Fischerovu řeč v přítomnosti patrona ve Vídni (fol. 87r).

⁴⁵⁴ TAMTÉŽ, fol. 88r–92v.

⁴⁵⁵ Např. poddaní, kteří byli roztroušeni v jednotlivých vsích, jež klášter nevlastnil celé, spadali pod jurisdikci hlubockého rychtáře; TAMTÉŽ, fol. 94v.

⁴⁵⁶ Pasáže věnované poddaným kláštera se nacházejí TAMTÉŽ, fol. 92v–99v.

⁴⁵⁷ Fischer zmínil tento rybník v souvislosti s osobou Jakuba Krčina z Jelčan a Sedlčan, podle něhož byl pojmenován rybník Krčín západně od Hluboké u Borovan. Fischer doslova píše: „Rybník Krčín snad své jméno odvozuje od Jakuba Krčina, rytíře z Jelčan, syna Jiřího a Kateřiny z Olbramovic, z jehož popudu byl zbudován rybník Rožmberk, který se, pokud můžeme věřit ctihodnému otci Balbínovi, jezuitovi, začal plnit vodou roku 1585 dne 24. května“; TAMTÉŽ, fol. 93v. Srv. s českým překladem výboru z Balbínova díla, kde se uvádí, že „zakladatelem a budovatelem [Rožmberka] byl Jakub Krčín, nejvyšší hospodářský správce a regent Rožmberků. První voda začala proudit do tohoto rybníka 24. května roku 1585“; Helena BUSINSKÁ (ed.),

V době, kdy Konrád Fischer psal o poddaných kláštera, pracoval na svém rukopise již tři roky. Z odkazů na předchozí folia, které se od této chvíle začínají prolínat textem, je zjevné, že dílo zpětně procházel a snažil se podrobněji rozvést již popsaná témata. Tak se opět vrátil ke klášteru a po krátké rekapitulaci jeho dějin se zaměřil na zřízení oltářů v kostele a vybavení (od rouch až po kalichy), které augustiniánští kanovníci dostali od štědrých dárců v druhé polovině 17. století.⁴⁵⁸ Na tento výčet navázal probošt soupisem všech noviců, kteří byli přijati do borovanského kláštera za jeho vlády. U každého z nich uvedl přesné dny vstupu do kláštera, složení profesních slibů, kněžského svěcení a obory studia.⁴⁵⁹ Při této příležitosti se také zmínil o augustiniánských kanovnících z Klosterneuburgu, kteří našli v borovanském klášteře útočiště během obléhání Vídně roku 1683.⁴⁶⁰

Závěrečné pasáže jsou věnovány majetkové držbě kláštera. Probošt popsal bonitu půdy a polohu klášterních polí a luk.⁴⁶¹ Nezapomněl také zmínit znovupostavení Borovanského mlýna, k němuž došlo v roce 1683.⁴⁶² Svou pozornost opět upřel k hospodaření na dvoře v Trocnově a výčtu jednotlivých rybníků v jeho okolí.⁴⁶³ Nově se pak zmínil o hospodách, které byly provozovány v Borovanech a jednotlivých vsích.⁴⁶⁴ Na posledních řádcích se znovu vrátil k tíživé situaci poddaných po generální vizitaci v roce 1654, své myšlenky už ale nestihl více rozvést.

Bohuslav Balbín, Krásy a bohatství české země. Výbor z díla Rozmanitosti z historie Království českého, Praha 1986, s. 165.

⁴⁵⁸ SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 99v–102v.

⁴⁵⁹ Z toho je zjevné, že v borovanském klášteře musel existovat sylabus kanovníků, do něhož byly zapisovány základní údaje o jednotlivých členech kláštera. Tento typ pramene je znám z jiných klášterů, např. z Klosterneuburgu; srv. Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5.

⁴⁶⁰ Informace o novicích a pobytu augustiniánských kanovníků z Klosterneuburgu v Borovanech viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^B No 21, fol. 102v–104v.

⁴⁶¹ TAMTÉŽ, fol. 104v–106r.

⁴⁶² TAMTÉŽ, fol. 106r–106v.

⁴⁶³ TAMTÉŽ, fol. 107r–107v.

⁴⁶⁴ TAMTÉŽ, fol. 107v–108v.

4. Edice

4.1 Ediční poznámka

4.1.1 Obecné zásady

Předkládaná edice rukopisu borovanského probošta Konráda Fischera je edicí vědeckou,⁴⁶⁵ která se v maximální možné míře snaží respektovat originální text. Až na několik málo odchylek, jež budou rozvedeny níže, byla proto pro převod textu zvolena transliterace. Tento metodický přístup má své opodstatnění, neboť Konrád Fischer ve svém díle citoval řadu historických listin a akt, které však nepřepisoval dle originálu, nýbrž je přizpůsoboval gramatickému úzu své doby. Zachování co největší autenticity textu nám tak umožňuje sledovat vývoj jazyka a Fischerovu schopnost čtení, budeme-li srovnávat texty původních písemností s jeho přepisem.⁴⁶⁶ S edicí mohou navíc dále pracovat nejen archiváři a historikové, nýbrž i filologové, kteří se zaměřují kupříkladu na studium barokní latiny.

V edici se nachází několik druhů závorek a značek, jež na tomto místě vyžadují vysvětlení. Hranaté závorky [] označují všechna místa, která byla do textu doplněna editorem. Jedná se především o rozvedení zkratk a zkrácených slov (např. A: R: D: Parochus – A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Parochus; A^o – A[nn]^o), ale rovněž i o případy nejistého čtení [?] a zjevných a faktografických omylů [!]. Ve zkrácené podobě byla ponechána pouze abreviatura *etc.* (et cetera). Na foliu 105v se v textu objevují zjevně vynechaná slova, na jejichž místo měly být zřejmě později dopsány pomístní názvy polí a luk. Tato vynechaná místa jsou vyjádřena třemi tečkami v hranatých závorkách [...]. Kulaté závorky () odpovídají v edici původním závorkám, které jsou v rukopisu zapsány v následující grafické podobě – |: text :|. Složené závorky { } symbolizují Fischerovy vpisky a opravy, jež dodatečně zapsal do textu (např. Procopius {de} Rabstein). Vzhledem k tomu, že do Fischerova díla uvedl několik komentářů i následující borovanský probošt

⁴⁶⁵ K typům edic blíže Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

⁴⁶⁶ Při přepisu česky psaných dokumentů z 15. století činilo Fischerovi na několika místech problém odlišit od sebe grafémy „n“ a „u“, takže v díle se můžeme setkat s chybnými zápisy slov typu „moczue“, „smeuy“, „dawue“ apod. Z dalších slov, u nichž je zase patrný rozdíl v ortografii a výslovnosti, jmenujme alespoň „druby“ (truby), „zudnicze“ (studnice), „thczme“ (chceme).

Kristián Preitfelder, je na tomto místě třeba upozornit, že jeho přípisy jsou vyjádřeny složenými závorkami s textem v kurzívě – {*quod pariter ex parte tenent Oppidani*}. Škrtnutý čitelný text je v edici vyjádřen ve špičatých závorkách <text>. Škrtnuté nečitelné slovo nebo část slova pomocí značky <...>, přičemž počet teček nereflektuje počet škrtnutých písmen.

Číslo folií jsou umístěna přímo do textu a pro rychlejší orientaci zvýrazněna tučným písmem [**Fol. 100r**]. Struktura textu, odstavce a interpunkční znaménka (čárka, středník, tečka, dvojtečka, otazník a vykřičník) byly zachovány dle originální předlohy. Z té příčiny nabývá v textu významu značka dvojtečky, kterou Fischer často využíval při zkracování slov či uvození vedlejších vět. Dvojtečka však byla vypuštěna v případech, kdy ohraničovala číslovky či roky, a neměla tak kromě grafického zvýraznění žádný zvláštní účel (např. Die :17: Iunii :1677: – Die 17 Iunii 1677).

Pokud Fischer potřeboval upravit slovosled v již napsané větě, znázornil tuto úpravu přípisem arabských číslic nad jednotlivá slova. V edici je tato úprava vyjádřena horním indexem s číslicí ve složené závorce (např. humiliter^{1} supplicatum^{6} et^{2} cum^{3} debita^{4} instantia^{5}). Číslice se slovními koncovkami, zkracování názvů měsíců pomocí číslic a obecně arabské a římské číslice vyskytující se v textu byly důsledně přepsány dle originálu (např. zusammen den 7^{te[n]} Monaths; Xbris; Numero 2do). Množství peněz uváděné v kopách je v textu vyjádřeno znakem „β“. Podtržení vět či slov Fischerem bylo ponecháno a je znázorněno „podtrženým textem“, avšak dodatečná podtržení učiněná pozdějšími uživateli rukopisu byla ignorována. Nezahrnutý v edici zůstaly i novodobé opravy některých slov tužkou, které se nacházejí u českojazyčných textů a jmen na foliích 13r, 28v a 92r.

Poznámkový aparát je veden číselnou řadou, která plynule navazuje na poznámky pod čarou v úvodní studii. Jeho primárním účelem je základní identifikace osob, lokalit, sídelních jednotek a dalších geografických objektů (lesy, louky, rybníky) a správních území (kraje, panství, farnosti), které jsou zmiňovány ve Fischerově rukopisu (a přípisech probošta Kristiána Preitfeldera). Osoby, lokality a další geografické objekty byly identifikovány dle informací obsažených v editovaném rukopisu nebo pomocí odborné literatury.⁴⁶⁷ Každé heslo bylo vysvětleno v poznámce pod čarou pouze při prvním výskytu

⁴⁶⁷ Základní životopisné údaje o panovnících a významných církevních činitelích (papežové, arcibiskupové, administrátoři pražské diecéze apod.) byly čerpány ze soupisů světských a církevních

v editovaném textu, souhrnné informace o hesle včetně odkazů na další folia, na nichž se nachází, jsou pak uvedeny ve jmenném a zeměpisném a místním rejstříku. Součástí jmen osob jsou stručné charakteristiky, které s ohledem na zjistitelné údaje obsahují rodové jméno, predikát, zastávané úřady či funkce, rodinný stav (v případě manželek), případně místo působení (zejména u poddanského obyvatelstva) a životní data. Lokality jsou uváděny dle aktuálního platného názvu. U názvů zahraničních lokalit je upřednostňován český ekvivalent,⁴⁶⁸ pokud takový existuje, v opačném případě je lokalita uvedena v jazyce státu, na jehož území se dnes nachází. Součástí základních informací o méně známých lokalitách je jejich zeměpisná poloha ve vztahu k tehdejším správním střediskům. Jednotlivé stavby charakterizuje buď stručný komentář, nebo nastínění dějinného vývoje. Lesy, louky a rybníky jsou uvedeny pod vlastním názvem, přičemž jejich poloha je určována pomocí světových stran od blízké obydlené lokality.

V poznámkovém aparátu se také objevují vysvětlující komentáře k časovým údajům, ovšem pouze v takových případech, kdy bylo nutné datum převést do dnešní podoby pomocí chronologických tabulek (zejména u datování podle křesťanských svátků) nebo nebylo-li datum zapsáno v úplnosti (tzn. den, měsíc, rok). Pro snazší práci s textem jsou v poznámkovém aparátu objasněny i některé základní pojmy a popisované události.

Vzhledem k tomu, že v rukopisu lze narazit na tři jazyky (latina, němčina a čeština), ukázalo se jako praktické rozlišit ediční zásady zvlášť pro latinské texty a zvlášť pro německé a české texty, neboť obě skupiny se liší typem užití písma a mají své specifické zvláštnosti.⁴⁶⁹

4.1.2 Jazykově latinské texty

Dominantním jazykem celého rukopisu je barokní latina, kterou Konrád Fischer užíval při psaní vlastního textu a přepisu latinsky psaných (středověkých i soudobých) listin a akt. Latinské pasáže jsou psány humanistickou polokurzívou, pokud se v nich však objevuje pomístní název v češtině nebo němčině, přistoupil Fischer na několika místech k jeho zápisu novogotickou kurzívou či polokurzívou. Aby došlo v edici ke zřetelnému

představitelů ve střední Evropě, obsažených v M. BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, Praha 2001.

⁴⁶⁸ Uvádění českých ekvivalentů se řídí aktuálním indexem exonym; viz Pavel BOHÁČ a kol., *Index českých exonym. Standardizované podoby, varianty*, Praha 2019³.

⁴⁶⁹ Obdobný přístup zvolili i editoři memorabilií opavských dominikánů z 1. poloviny 18. století; srv. M. KOUŘILOVÁ – P. KOZÁK (edd.), *Memorabilia*, s. 30–36.

odlišení jednotlivých typů písem, byla v takovém případě pro zápis novogotickou kurzívou či polokurzívou použita kurzíva (např. *prata, quae vulgo Graith, Zinnßwißen seu Gittera vocantur*).

Při přepisu bylo důsledně dodrženo psaní počátečních velkých a malých písmen. Malé písmeno bylo nahrazeno velkým pouze v případě, kdy se objevuje na začátku nové věty. U samohlásek se v originálu vyskytuje graficky vyznačený akcent, a sice v podobě circumflexu (*â*) a gravisu (*è*). V edici byla tato diakritická znaménka důsledně přepisována. Fischer zásadově dodržoval psaní ligatur *æ* a *œ*, při přepisu však došlo k jejich nahrazení dvojhláskami *ae* a *oe*. Grafém *j* a spojení hlásek *ij* byly nahrazeny pomocí znaku *i*, potažmo *ii* (např. *Ecclesiasticj – Ecclesiastici; Monasterij – Monasterii*). V původním textu vystupuje grafém *u* jak ve fonetickém významu „u“, tak i zároveň „v“. Pokud plnil grafém „u“ funkci „v“, byl v edici přepsán jako „v“ (např. *reuocemus – reuocemus*). Kulaté „s“ (*s*) a dlouhé „s“ (*ſ*) je v edici jednotně vyjádřeno kulatým „s“.

Latinskými texty přirozeně prostupují jména osob a názvy nejrůznějších míst a lokalit v češtině, které Fischer sice zapisoval pomocí humanistické polokurzívy, dodržoval však u nich psaní spřežek. V edici jsou tyto spřežky vyjádřeny pomocí diakritického znaménka háčku (např. *Trzebon; Bartholomaeus Koržinek*). U názvů v němčině se lze setkat zase s diakritickým znaménkem přehlásky, zapsané pomocí dvou čárek (*ü*). Při jejím přepisu bylo použito dvojtečky (*ü*).

Vyjma folií 69r, 84r a 105r jsou u latinských pasáží v originálním textu důsledně zapisovány reklamanty, které se nacházejí při dolním pravém okraji na úrovni nebo pod koncem poslední řádky a sestávají ze slovního spojení (např. *in Singulis*), jednoho slova (např. *Patronum*) či jeho části (např. *-terum*). Pokud je reklamant tvořen slovním spojením či celým slovem, byl v edici vypuštěn. Pokud však byl tvořen částí rozděleného slova, bylo slovo v edici sloučeno a ponecháno na konci folia, přičemž rozdělení slova bylo znázorněno pomocí značky / (např. *presby/terum*, kde „*terum*“ je reklamant, jímž v originále začíná text následující strany).

4.1.3 Jazykově české a německé texty

Pokud jde o jazykově české a německé texty, s nimiž se setkáváme v rukopise, je třeba poznamenat, že se jedná pouze o Fischerovy opisy originálních (či ověřených) listin a aktového materiálu z 15. až 17. století. Při přepisu těchto písemností Fischer užíval novogotické kurzívy, existuje však několik případů, kdy se uchýlil k humanistické či novogotické polokurzívě. Humanistickou polokurzívu aplikoval v případě, kdy se v před-

loze objevovaly latinské výrazy či celé pasáže. Některá latinská slova byla navíc podrobena německé ortografii, což dalo vzniknout zajímavým kombinacím, neboť začátek slova byl napsán humanistickou polokurzívou a koncovka novogotickou kurzívou. Novogotickou polokurzívu naproti tomu Fischer používal pro nadpisy a uvození písemností (zpravidla první řádek). V edici je přechod k humanistické a novogotické polokurzívě vyjádřen vždy pomocí kurzívy, a to i v případě části jednoho slova (např. *Incorporirten; darauff zu beabachtung der Iurium Temporalium et Foundationis, umb Verordnung aines oder mehr Commissarien* anzuhalten).

Při přepisu bylo v maximální možné míře dodrženo psaní počátečních velkých a malých písmen. Edice odráží také psaní diakritických znamének, a sice spřežek a přehlásek. Spřežky byly přepsány pomocí háčku (např. Ssaffarž), přehlásky, v originále znázorněné dvěma čárkami (ü), standartně pomocí dvojtečky (např. khönnen). Grafémy „u“ a „v“ byly nahrazovány dle jejich platného významu (např. vngeuerlich – ungeverlich; vnndt – unndt). Avšak grafém „w“ ve významu „u“ byl ponechán (např. *Wittingaw*). V souladu s originálem byly při přepisu použity znaky „s“, „ss“ a „ß“, avšak kulaté „s“ (*s*) a dlouhé „s“ (*/*) je v edici jednotně vyjádřeno pomocí grafému „s“. Vzhledem k nejednoznačnosti psaní grafémů „I“/„J“ a „i“/„j“ byl jejich přepis v edici sjednocen pod znaky *I/i*, které obecně převažovaly.

U českojazyčných textů Fischer spojoval předložky se substantivy v jedno slovo. V edici však došlo k jejich rozdělení (např. *szahradau – s zahradau; Odolen zKomaržicz – Odolen z Komaržicz*).

Na rozdíl od latinských pasáží, kde až na pár výjimek Fischer důsledně dodržoval psaní reklamantů, se u jazykově českých a německých textů objevují pouze ojediněle. Pokud se však vyskytly, platí pro ně stejná pravidla jako u latinských textů (viz výše).

4.2 *Historia Monasterii B. M. V. Visitantis in Borowan*

[Fol. 1r] Historia Monasterii⁴⁷⁰ B[eatissimae] M[ariae] V[irginis]⁴⁷¹ Visitantis in
Borowan⁴⁷²

Can[onicorum] Reg[ularium]⁴⁷³ S[ancti] Augustini⁴⁷⁴

Sive

Deductio Primaevae Foundationis Monasterii. Â Quo fundatu[m]? Quomodo? Quo Anno
Soecularisatum? Quo Anno, â Quo, Cui denuo S[acro] Ordini restitutum? Qui primi
Superiores et Praelati? Qui primi post Restaurationem Inferiores et Professi? Quis verum
modernus Status, et Reliqua Monasterii Borovaniensis memorabilia{ra}.

Conscripta

Per Reverendissimum D[ominum] Conradum⁴⁷⁵ Praepositum Eiusdem Monasterii Anno
Salutis MDCLXXXIII

Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt Universa sub Coelo, dicit Ecclesiastes.
Unde fit: ut ea, quae in tempore fiunt, cum tempore pereant, et non raro, quae vel maximè

⁴⁷⁰ Klášter v Borovanech, bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina, který byl založen ve druhé polovině 15. století z iniciativy budějovického a lineckého měšťana Petra z Lindy († 1470–1473).

⁴⁷¹ Panna Marie.

⁴⁷² Borovany, ves, od poloviny 16. století městečko jihovýchodně od Českých Budějovic.

⁴⁷³ Řeholní kanovníci sv. Augustina, řád, který vznikl v 11. století z kapitul, jejichž členové žili pospolu v komunitách. Řídili se řeholí sv. Augustina a jejich kláštery byly buď na sobě zcela nezávislé, nebo se sdružovaly v kongregace. První augustiniánští kanovníci přišli do českých zemí ve třicátých letech 14. století a usadili se v Roudnici nad Labem, přičemž tamní klášter se zakrátko stal významným duchovním střediskem spjatým s hnutím „devotio moderna“; viz J. SVÁTEK, *Organizace*, s. 523–525; P. VLČEK – P. SOMMER – D. FOLTÝN, *Encyklopedie*, s. 103–105; F. MACHILEK, *Augustiniánští kanovníci v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, in: Henry MARROU (ed.), *Svatý Augustin. Část 2: Augustin a augustiniáni v českých zemích*, Řím 1979, s. 166–174.

⁴⁷⁴ Augustin z Hippa, křesťanský teolog a filozof, světec.

⁴⁷⁵ Konrád Fischer, v letech 1677–1701 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech.

scitu sunt Necessaria, cum maximo damno, imò totali nonnunquàm excidio Monasterioru[m], ac Communitatum, in oblivionem deveniant, nisi ni, et cum tempore, tàm Praesentib[us], quàm Posteris, per expressa, et scripta Instrumenta, in memoriam revocemus, ac sic temporaliter perennare faciamus.

Hinc illae Lachrÿmae, et communis querela, quod Nostri Antecessores primaevae Foundationis, de Posteris parum solliciti, simplicitati illius Soeculi confidentes, simpliciter creduli, nihil memora/bile [Fol. 1v] reliquerint, nec Annum, nec Diem, quo ex Monasterio Trebonensi⁴⁷⁶ desumpti, primam Borovani Sedem posuerint, annotaverint, nec quo Anno ac Die, piissimus D[ominus] Fundator⁴⁷⁷ noster, et Fundatrix,⁴⁷⁸ decesserint, consignaverint: Qui, Quot, Qualesq[ue] Foundationem adauxerunt, fuerint. Quales Obligationes susceperint. Nec situm, minus nomina Agrorum, Pratorum, Sylvarum, Piscinarum, coeterarumq[ue] ad Monasterium spectantium Reram, Posteris descriperint, nisi, quod valde probabile ac credibile est, omnia Similia, per iniurias temporu[m] sublata, vel Ista omnia in Rosensi⁴⁷⁹ Archivo recondita, delitescant: ut iam nobis Posteris, nec Nomina Antecessorum, nec Successio, nec quomodo, vel qualiter, an simul et semel demortui? Nec quâ de causâ Monasterium in manus Soecularium devenerit? Nisi, quod ex coniecturis, et incertâ Soecularium Relatione, plus divinare, quàm scire liceat.

Proprio proinde damno cautis visum est, ac placuit, in gratiam Successorum, praesentem Monasterii talem qualem Historiam contexere, et in Eâ quantum possibile est, Primò omnia Primaevae Foundationis tàm Latina, quàm Bohemica Instrumenta, quae non per iniurias temporum perierunt, sed ad Nostra usq[ue] tempora, â potiori Authentica perseverarunt, de Verbo ad Verbum describere: deinde, quantum scire licuit, Quot Praelati vel Praepositi, et quo Nomine et Ordine fuerint, quot Annis vixerint: Quomodo, et cuius Authoritate, per Quem, et quamdiu Monasterium soecularisatum fuerit, et quae in praedictis Instrumentis obscuriora sunt, ex parte elucidare. Tandem Quo Anno, per Quem, Cui, et quâ de causâ denuò Monasterium Sacro Ordini restitutum sit, Qui primi hic Superiores, et Coloni, Successores, Administratores, et Praepositi, Quales tandem

⁴⁷⁶ Klášter v Třeboni, bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina, založený Rožmberky ve druhé polovině 14. století.

⁴⁷⁷ Petr z Lindy, měšťan, rytíř a zakladatel kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech.

⁴⁷⁸ Anna, manželka Petra z Lindy.

⁴⁷⁹ Rožmberkové.

Benefactores accesserint, ad moderna usq[ue] tempora, cum coeteris circumstantiis notabilioribus, simplici^{1} quidem^{2}, Stylo^{6} sed^{3} diligenti^{4} et fideli<...>^{5} Posteritati relinquere, si non depingere, saltem adumbrare conabimur, praecise hâc Intentione: ut et Posterii, Suis Succes/soribus [Fol. 2r] idem faciant: Simile Instrumentum bis, ternè describant, et si placet, pro Se unum retineant, Alterum Altovadensi,⁴⁸⁰ Tertium S[ancti] Coronensi⁴⁸¹ Monasteriis, Confoederatis Nostris Colendissimis, ad conservationem concredant, Sicq[ue] amisso Uno, aut Altero, saltem Tertiu[m], in Posterorum Documentum salvum remanebit.

Â Iove⁴⁸² igitur, et ab Indulgentiis exordiamur. Notandum est, quod inter reliqua Monasterii Authentica Instrumenta, Libellus ex Membrana, cum dependenti, Monasterii Trebonensis Sigillo, in Zona viridi habeatur, Foliorum Viginti, in cuius Superficie scriptum est: Litterae Apostolici D[omi]ni Nostri Pii:⁴⁸³ D[omi]ni Cretensis⁴⁸⁴ Legati⁴⁸⁵ Eius: Regum, Ladislai,⁴⁸⁶ Georgii,⁴⁸⁷ Administratorum, Wenceslai,⁴⁸⁸ Nicolai,⁴⁸⁹ Hilarii,⁴⁹⁰ super Erectionem Monasterii Borovaniensis. Ubitamen non nisi quatuordecim folia sunt conscripta, sub Reverendissimis D[omi]nis D[omi]nis, Marco,⁴⁹¹ Abbate

⁴⁸⁰ Vyšebrodský klášter, cisterciácký klášter, založený ve druhé polovině 13. století Vokem I. z Rožmberka.

⁴⁸¹ Klášter ve Zlaté Koruně, bývalý cisterciácký klášter, založený ve druhé polovině 13. století králem Přemyslem Otakarem II.

⁴⁸² Jupiter (známý též jako Jova), v římské mytologii bůh nebes a hromů.

⁴⁸³ Pius II., vlastním jménem Eneáš Silvius Piccolomini, v letech 1458–1464 papež.

⁴⁸⁴ Kréta, ostrov ve Středozezemním moři, který spadal pod nadvládu Benátské republiky (do 1669) a Osmanské říše (po 1669).

⁴⁸⁵ Jeroným Lando, arcibiskup krétský a nuncius papeže Pia II.

⁴⁸⁶ Ladislav Pohrobek, český a uherský král z rodu Habsburků.

⁴⁸⁷ Jiří z Poděbrad, český král a příslušník rodu pánů z Kunštátu.

⁴⁸⁸ Václav Hněvsín z Krumlova, děkan pražské kapituly a v letech 1453–1460 administrátor pražského arcibiskupství.

⁴⁸⁹ Mikuláš z Krumlova, arcijáhen bechyňský, děkan pražské kapituly a v letech 1453–1458 a roku 1461 administrátor pražského arcibiskupství.

⁴⁹⁰ Hilarius z Litoměřic, děkan pražské kapituly a v letech 1461–1462 administrátor pražského arcibiskupství.

⁴⁹¹ Marek, opat kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Třeboni.

Monasterii Trebonensis, et Andrea⁴⁹² Praeposito huiate, ut mox videbitur. Huius Libelli Theca est membracea, quae continet Indulgentias Pii Papae secundi, ad viginti Annos: sed, ut ibidem in Littera P à Principio est annotatum, exspirarunt, nec promulgatae fuerunt, sed penitus oblitae, et neglectae. Quarum Tenor talis est.

Pius Episcopus Servus Servorum⁴⁹³ etc: Universis Christi⁴⁹⁴ fidelibus praesentes Litteras inspecturis, Salutem, et Apostolicam benedictione[m]. Etsi Propheta dicente, Dominum in Sanctis eius deceat collaudare, in Illa tamen, per Quam humano Generi aeterna salus apparuit, Gloriosa Beata Maria semper Virgine, in eo celebrius Deum laudari, et benedici, fundatasq[ue] in Ipsius honorem Basilicas à Christi Fidelibus devotius venerari convenit, quo Ipsa Virgo sacratissima Redemptoris Nostri Mater effecta, meruit in Coelis prae coeteris Sanctis sublimius venerari, et super Choros Angelorum etiam exaltari. Cum itaq[ue], sicut accepimus, Dilectus Filius, Nobilis Vir, [Fol. 2v] Petrus de Linden, Armiger, Pragensis Dioecesis,⁴⁹⁵ Zelo devotionis accensus, ac cupiens terrena, in coelestia, et transitoria, in aeterna foelici commercio commutare, pro Divini Cultus augmento, ac sacrae Religionis propagatione, nec non pro Suae, Suorumq[ue] Progenitorum, et Antecessorum, Ànimarum salute, quoddam Monasterium, ad laudem Divini Nominis, et honorem Dictae Beatae Mariae, pro usu, et habitatione nonnullorum Canonicorum Regularium, Ordinis Sancti Augustini, infra limites Parochiae Parochialis Ecclesiae⁴⁹⁶ in Borowan, dictae Dioecesis, quae de Iure Patronatus, Eiusdem Armigeri fore demonstratur, non modicum sumptuosè fundari, construi, et aedificari, notabiliter incoeperit, illudq[ue] iam actu, de rebus, et bonis propriis, etiam Patrimonialibus, tam mobilibus, quàm immobilibus, pro Uno Praeposito, et Sex Canonicis, dicti Ordinis, inibi perpetuo Altissimo servituris, et Quos ibidem collocare vult, et intendit, competenter dotaverit, et adhuc, Sibi piis fidelium assistentibus suffragiis, melius dotare, et plures alios Canonicos eiusdem Ordinis ponere, et ordinare, Domino concedente, proponat. Nos cupientes: ut Ecclesia dicti Monasterii congruis honoribus frequentetur, ac opus inaepta[m] eiusmodi ad effectum condignè perducatur, Ipsumq[ue] Monasterium in suis

⁴⁹² Ondřej, probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech.

⁴⁹³ *Servus servorum Dei* čili *služebník služebníků Božích*, jeden z titulů, který užívali papežové.

⁴⁹⁴ Ježíš Kristus.

⁴⁹⁵ Arcidiecéze pražská, římskokatolická arcidiecéze se sídlem v Praze.

⁴⁹⁶ Kostel sv. Václava v Borovanech, farní kostel z poloviny 14. století, který zanikl současně s výstavbou kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina ve druhé polovině 15. století.

structuris, et aedificiis compleatur, reparetur, et conservetur, nec non Christi Fidelium Devotio inibi ferventius augeatur, Ipsiq[ue] ad perfectionem, reparationem et conservationem huiusmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono Coelestis Gratiae uberius conspexerint se refectos. De omnipotentis Misericordiâ, ac Beatorum Petri⁴⁹⁷ et Pauli⁴⁹⁸ Apostolorum Eius Authoritate confisi, Omnibus verè poenitentibus et confesiis, Qui in Domini Nostri IESU Christi Nativitatis,⁴⁹⁹ Paschae,⁵⁰⁰ nec non Nativitatis, et Assumptionis, dictae Mariae Virginis,⁵⁰¹ Festivitatib[us], Ecclesiam Monasterii huiusmodi devotè visitaverint, annuatim, et ad perfectionem, reparationem, et conservationem praedictas [Fol. 3r] manus porrexerint adiutrices, singulis videlicet Festivitatum Eorundem, Septem Annos, et totidem Quadragenas, nec non Ipsarum Festivitatum Octavarum diebus, quibus Ipsam Ecclesiam visitaverint, et Manus porrexerint, ut praefertur, Centum Dies, de iniunctis Eis Poenitentiis, misericorditer in Domino relaxamus. Praesentibus, post Viginti Annos minimè valituris. Volumus autem, quod si alias Visitantibus Ecclesiam praedictam, vel ad Eius Fabricam, seu perfectionem, reparationem, et conservationem praefatas Manus porrigentib[us] Adiutrices, aut alias inibi pias Eleemosynas erogantibus, seu alias aliqua alia Indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus non dum elapsum duratura, per Nos concessa fuerit, Eaedem praesentes Litterae, nullius sint roboris, vel momenti. Datae Romae⁵⁰² apud Sanctam Mariam maiorem,⁵⁰³ Anno Incarnationis Dominicae, Millesimo, Quadringentesimo, Quinquagesimo Octavo, Quinto Idus Septembris.⁵⁰⁴ Pontificatus Primo. {*Ex quo tenore apparet, quod tunc Canonica ex integro n[on] erat aedificata, sed Solummodo inferior pars cum ambitu, uti nostris temporibus experti Sumus*}

Indulgentiae praefatae, sunt sine Sigillo et Subscriptione, instar Involucri Foundationis descriptae, quae mox sequitur, prius notandum: quod Pius secundus Romanus Pontifex

⁴⁹⁷ Petr, též Šimon, apoštol a světec.

⁴⁹⁸ Pavel z Tarsu, apoštol a světec.

⁴⁹⁹ Tj. 25. prosince.

⁵⁰⁰ Tj. o Velikonocích.

⁵⁰¹ Tj. 8. září a 15. srpna.

⁵⁰² Řím.

⁵⁰³ Bazilika Santa Maria Maggiore (také Panny Marie Sněžné) v Římě, papežská bazilika z 5. století.

⁵⁰⁴ Tj. 9. září 1458.

fuerit Aeneas Sylvius, antea Nuntius Apostolicus, Qui illo perturbato, Haeresis Hussiticae, tempore Historiam Bohemiae conscripsit,⁵⁰⁵ sed iam ad Fundationem transeamus.

Nos Marcus Abbas Monasterii Trebonensis, Ordinis Sancti Augustini Canonorum Regularium praesenti Scripta Litteraru[m], recognoscimus, et profitemur: Quod ad Vota Venerabilis Patris Domini Andreae Tertii Praepositi, Monasterii Visitationis Benedictae Virginis Canonorum Regularium praetacti Ordinis in Borowan, tutâ pro conservatione Privilegiorum Eiusdem Sacri loci, accuratissime omnia perlegentes, in unum Transsum/ptum [Fol. 3v] congregata, conscripta et redacta, utpote in Privilegiis Capitalibus continebantur, quae non rasa, non cancellata, nec suspecta, verùm omni prorsus vitio, defectu, ac suspicione carentia comperimus evidenter, Quorum tenor de verbo ad verbum per omnia sequitur taliter. N[ota]B[ene] ex parte Rubrica est annotatum: Bulla Papalis super Erectionem Monasterii et Confirmatio.

Pius Episcopus Servus Servorum DEI, Dilecto Filio Decano Ecclesiae Pragensis,⁵⁰⁶ Salutem et Apostolicam Benedictionem. Sedis Apostolicae circumspecta benignitas fidelium devotorum iustis consuevit desideriis favorabiliter annuere, et ea, quae pro Animarum salute, diviniq[ue] cultus augmento, ac sacrae Religionis propagatione processisse comperit, libenter Apostolici muniminis perstringit firmitate, Ipsosq[ue] in his potissimè, per quae Divini Cultus augmentum, ac Religionis propagatio huiusmodi speratur, liberaliter exaudire. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Dilecti Filii, Nobilis Viri, Petri de Linda Armigeri, Pragensis Dioecesis petitio continebat: Quod Ipse olim Zelo devotionis accensus, cupiens terrena in coelestia, et transitoria in aeterna, foelici commercio commutare, et pro Suae, Suorumq[ue] Progenitorum et Antecessorum Animarum salute, Diviniq[ue] Cultus augmento, nec non Religionis propagatione, ac Christi Fidelium partium illarum augmentanda Devotione, de consensu tamen Loci Ordinarii, quoddam Monasterium, ad laudem Divini Nominis, et Honorem Beatae Mariae Virginis, pro usu et habitatione nonnullorum Canonorum Regularium Ordinis Sancti Augustini, infra Limites Parochiae, Parochialis Ecclesiae in Borowan, dicta Dioecesis,

⁵⁰⁵ Eneáš Sylvius Piccolomini (od roku 1458 papež Pius II.) sepsal v polovině 15. století latinské dílo *Historia Bohemica*, které se záhy stalo jedním z nejpůvodnějších děl o českých dějinách.

⁵⁰⁶ Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze, římskokatolický chrám, sídlo pražské arcidiecéze.

quae de Iure Patronatus Eiusdem Armigeri fore dignoscitur, non modicum [Fol. 4r] sumptuosè fundari, construi, et aedificari incoepit, Illudq[ue] iam acta de rebus, et bonis propriis, etiam Patrimonialibus, tam mobilibus, quam immobilibus, pro Uno Praeposito, et Sex Canonicis dicti Ordinis inibi perpetuò Altissimo servituris, et Quos ibidem collocare intendit, et proponit, competenter dotavit, et adhuc, Sibi propriis Fidelium assistentibus Suffragiis, melius dotare, et plures alios Canonicos ei[us]dem Ordinis, in Ipso Monasterio ponere, et ordinare, Domino concedente, speret. Quare pro parte dicti Armigeri Nobis fuit humiliter supplicatum: ut Foundationi, Dotationi, et intentioni sive Voluntati huiusmodi, pro Eorum subsistentiâ firmiori, Robur Apostolicae Confirmationis adiacere, et alias super his optime providere, de benignitate Apostolicâ dignaremur. Nos igitur, Qui ubilibet Divinum Cultum adaugeri, et Religionem propagari, nostris praesertim temporibus, intensis desideriis affectamus, de praemissis tamen certam notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, Discretioni Tuae, per Apostolica Scripta mandamus: quatenus praedictis omnibus et singulis, eorumq[ue] circumstantiis universis, Authoritate Nostrâ, Te diligenter informes, etsi per informationem huiusmodi, ita esse, repereris, super quo tuam Conscientiam oneramus, Foundationem, Dotationem, et intentione[m], sive Voluntatem praedictam, et quaecunq[ue] inde secuta, Eâdem Authoritate Nostrâ approbes, pariter et confirmes, supplendo omnes defect[us], si {qui} forsitan intervenerint in Eisdem. Iure tamen Parochialis Ecclesiae, et cuiuscunq[ue] Alterius, semper in omnibus salvo, non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ac Statutis et consuetudinibus Monasterii, et Ordinis praedictorum Iuramento confirmatorum Apostolicâ, vel quacunq[ue] firmitate alia roboratis, coeterisq[ue] contrariis quibuscunq[ue]. Datum Romae apud sanctam Mariam maiorem Anno Incarnationis Dominicae, Millesimo, [Fol. 4v] Quadringentesimo, Quinquagesimo Octavo, Quinto Idus Septembris.⁵⁰⁷ Pontificatus Nostri Anno primo. Huius Originale non est inventum.

Bulla Erectinonis et Confirmationis Domini Cretensis, Archi=Episcopi, et Legati, cum Indulgentiis.

Hieronymus, DEI et Apostolicae Sedis Gratiâ Archi=Episcopus Cretensis, Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri Domini Pii, Divinâ providentiâ, Papae secundi, in Regnis

⁵⁰⁷ Tj. 9. září 1458.

Bohemiae⁵⁰⁸ et Poloniae,⁵⁰⁹ nec non in terris Silesiae⁵¹⁰ et Prussiae,⁵¹¹ cum Potestate Legati de Latere, Nuntius, et Orator: Reverendo Patri Domino, Wenceslao Decano, et pro praefato Domino Nostro Sanctissimo, Administratori Pragensi salutem in Domino. Piis, et honestis supplicum Votis, illis praesertim, quae ad Divini cultus augmentum, et sacrae Religionis propagationem cedere dignoscuntur, libenter annuimus, eaq[ue] favoribus prosequimur opportunis. Sane petitio, pro parte Dilecti in Christo Nobilis Viri Petri {de} Linden, Pragensis Diaecesis, intra nostrae Legationis terminos constituti Nobis nuper exhibita, continebat: Quod olim Ipse, cum Conthorali Suâ, motus Divino nutu, animo religioso, ob remedium Animarum Suarum, Suorumq[ue] Progenitorum, ac maximè Zelo piaè Devotinis, quam ad Beatissimam et Gloriosissimam Virginem Mariam gerit, ductus, quaerendo temporalia, pro spiritualibus, felici commercio commutare, Quoddam Monasterium in Honorem praefatae, praecelsae DEI Genitricis, in loco Parochialis Ecclesiae, in Borowan, Pragensis Dioecesis, Quae Ecclesia est, et fuit de Iure Patronatus Ipsius, quamq[ue] in Collegiatam Ecclesiam cum Campanili, Campana, Coemeterio, Claustro, Domibus, Hortis, et fortalitiis, et aliis necessariis Officinis, erigi, facere, atq[ue] Fratribus, Ordinis Sancti Augustini [Fol. 5r] Canonicorum Regularium de observantiâ, donare intendit, de Bonis, Sibi à DEO collatis, aedificare facere coepit, et quotidie prosequi facit, opere non modicum sumptuoso, in Ipsius Monasterii, cuius iam plurima pars peracta existit, Foundationi ac constructioni loci Ordinarii accedente Autoritate et consensu, Ipsamq[ue] Ecclesiam, pro alimentis, et sustentatione Unius Praepositi, cum Sex Fratribus praefati Ordinis inibi perpetuò servituris, nec non pro his, quae ad Divinum Cultum necessaria sunt, sufficienter dotavit, pro ut ex litteris, supra etiam manu publicâ confectis, clarius et plenius continetur, dictamq[ue] Dotem augmentare intendit: ut praedictorum Fratrum numerus augentur, Et ut eadem petitio subiungebat, affectat: ut praefata Ecclesia, in Collegiatam, seu in Conventualem erecta, ac sub observantiâ praefatae Regulae, praedicti Sex Fratres, unâ cum Praeposito, in Eam introducti fuerint, ita, quod Praepositus omnibus praefatis Fratribus, aut aliis de post introducendis praesit, ac Eidem, pro ut tenentur, debitum exhibeant Reverentiam, et Obedientiam, et collegialiter vivant, Cura<m> Animarum illius Ecclesiae Parochialis in Collegiatam

⁵⁰⁸ Království české, historické území, které patřilo k České koruně.

⁵⁰⁹ Polsko, království, historické území.

⁵¹⁰ Slezsko, knížectví, historické území.

⁵¹¹ Prusko, historický státní útvar.

erectae, {per} praefat<i>{os} Fratres, secundum Canonicas Ordinationes, sine Episcopalis Iuris praeiudicio, regatur, disponatur, dirigatur. Quare pro parte Suâ Nobis fuit humiliter supplicatum: ut praefatis suis, Donationi, Dotationi, Fundationi, incorporationi praedictae Ecclesiae Parochialis, et Collegio dictorum Canonorum Regularium, sub observantiâ inibi perpetuò degere debentium, modis praedictis Robur Confirmationis Nostrae adiicere, nec non universa Bona Eidem Monasterio deputata, et donata, ac in futurum donanda, Ecclesiastici Iuris esse, decernere, et Eidem Monasterio incorporare, et inviscerare, atq[ue], ut praefati Canonici ibi locandi, recipi possint, de Monasterio in Tržebon, de observantiâ eiusdem Dioecesis, concedere, omniumq[ue], [Fol. 5v] praemissorum, Nos Dominum Decanum, Executorem constituere, ac, ut ad Idem Monasterium, pro honore dictae Gloriosissimae Virginis Mariae, Christi Fidelis, libentius et copiosius confluent, quo ibidem uberioris dono gratiae conspexerint se refectos, in singulis Festivitatibus praefatae Virginis Indulgentias, {elargiri} de Gratiâ Speciali Autoritate, quâ fungimur, dignaremur. Nos igitur, quia Divinum cultum Nostris temporibus augere, intensis desideriis affectamus, praefati Petri devotionem, et opera plurimùm in Domino commendantes, huiusmodi supplicationibus inclinati, Dotationes, Donationes, Fundationes, Incorporationes, praedictae Ecclesiae Parochialis antedictas, et praefatum Collegium, pro ut praefertur, Autoritate Legationis Nostrae, quâ fungimur, confirmamus, et praesentis Scripti Patrocinio communimus, suppletes, quantum possumus, omnes defectus, si qui forsitan intervenerint in Eisdem: Et nihilominus ad maius Robur, praefata[m] Ecclesiam Parochialem, in Collegiata[m], Conventualem erigimus, et creamus, ac Universa et singula Bona Eidem Monasterio deputata, et donata, ac in futurum donanda, Ecclesiastici Iuris esse decernimus, et Eidem Monasterio, tanquàm Ecclesiastica bona, et minimè ad Laicos pertinentia incorporamus, et invisceramus. Universa quoq[ue] bona, et singula, possessiones, redditus, Iura, Libertates, et Census Ipsius Ecclesiae, in quibuscunq[ue] rebus consistant, in Ipsum Monasterium, Praepositum et Conventum transferimus, et Ipsi conferimus, decernentes, Quod Plebs quondam Parochialis Ecclesiae, modo verò Canonorum Regularium, in curâ et Regimine Animarum, per Praepositum dicti Monasterii, aut quem Ipse ex Fratribus, ad Id deputaverit, dirigi, regi, et gubernari debeat omnibus temporibus affuturis. {Num[ero] 1°} Volumus insuper, quod Conventus praedicti Monasterii, Vel maior, vel Sanior pars Ipsius, iuxta Ordinis Sui Statuta, post Obitum, decessum, aut Resignationem, seu cessionem Praepositi, ex Autoritate Nostrâ primo statuendi, ex tunc, et in [Fol. 6r] antea Praepositum Sibi eligant, quoties fuerit opportunum, Qui per Archiepiscopum Pragensem

Canonicè intrantem, qui pro tempore fuerit, confirmetur, Sibi Cura Animarum, tàm Ipsius Monasterii, quàm Plebis Eiusdem Parochiae committatur, Iuribus tamen Ordinarii, quo utramq[ue] legem, et Universis et singulis {Num[ero] 2do} Iuribus Ordinariis, nec non Archi=Diaconi, Qui pro tempore fuerit, quo ad Visitationem, Correctionem, Procurationem, et coeteris omnibus, Sibi ante Erectionem in Monasterium dictae Parochialis Ecclesiae, de Iure, vel consuetudine competentibus, semper Salvis. {Num[ero] 3º} Volumus etiam, quod Praepositus, et Fratres dicti Monasterii in Borowan, in omni modo vivendi, observantiâ Regulari, quae nunc viget, in Monasterio Tržebon se debeant Fratribus praedicti Monasterii in Tržebon, omnimodè conformare, atq[ue] Vobis Domino Decano, sub virtute sanctae Obedientiae mandamus, quatenus per Vosmet, vel per Alium, seu per Alios Fratres praefatos, modis praedictis de Monasterio in Tržbon [!], illuc introducendo, curamq[ue] Animarum, etiam prout dictum est, assignando: ita tamen, quod <ad> usq[ue] ad Vitam moderni Rectoris, praefata Cura per Ipsum geratur, et antiquos redditus praefatae Ecclesiae Parochialis Ipse percipiat, nisi Ipsius Rectoris libera et spontanea Ipsius Ecclesiae, aut alia Amicabilis compositio inter Eum et Fratres praedictos intercesserit: Omnia et singula superius per Nos praemissa et contenta, effectualiter ad implendo Ea, debitae Executioni mandetis, et adimplere curetis. {Num[ero] 4º} Et ut eo libentius Christi Fideles ad Ecclesiam praefati Monasterii confluant, quo ex hoc ibidem uberioris dono coelestis gratiae conspexerint, se refectos, De Omnipotentis DEI misericordiâ, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum Eius Authoritate confisi, Omnibus verè Poenitentibus, et confessis, in sinceritate Fidei, Gratiâ et communionem, nec non et Obedientiâ, et maximè circa Sacramentorum perceptionem, in ritu ac consuetudine Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, ac Universalis, Quae Mater cunctarum Ecclesiarum est, et in Gratiâ persistentibus, qui praedictam Ecclesiam [Fol. 6v] in singulis, praefatae Ecclesiae Gloriosissimae Virginis Mariae Festis, visitaverint, Quadraginta Dies, de iniunctis Eis Poenitentiis, misericorditer relaxamus. Nulli ergo hominum, Nobis Inferiori, liceat hanc Paginam, Nostrae Confirmationis, Erectionis, et Creationis, Incorporationis, seu Inviscerationis, Translationis, Collationis, Decreti, Voluntatis, Mandati, et Indulti infringere, vel Ei ausu temerario contraire. Si Quis autem Nobis Inferior hoc attentare praesumpserit, Indignationem Omnipotentis DEI, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum Eius se noverit incursum. Datum Pragae⁵¹² sub Nostri magni Sigilli, quo in his utimur, appensione. Anno â Nativitate Domini Millesimo,

⁵¹² Praha.

Quadringentesimo, Sexagesimo, Die decimâ Mensis Ianuarii, Pontificatus dicti Domini Papae <...> <Secundo> {Secundo}. Hoc Originale non habetur.

Superius Rubrica ex parte notatum est: numero primo:

Quod Canonici per se habent Electionem Praepositi, sine cuius vis impedimento, Iure salvo.

Num[ero] 2do Et quod Canonici Monasterii Borovaniensis subsunt Visitationi et Correctioni Archi=Diaconi Sui.

Num[ero] 3° De conformitate Observantiae cum Trebonensibus.

Num[ero] 4to Indulgentiae perpetuae.

Ad initium sequentis, Rubricâ annotatum est superius.

Licentia Wenceslai, Decretorum Doctoris de Crumlow, Decani et Administratoris Pragensis, pro aedificatione Monasterii, Consecratione Eiusdem, et Altarium, ac Lapidis impositione.

Wenceslaus de Crumlaw, Decretorum Doctor, Decanus Ecclesiae Pragensis, et Administrator in Spiritualibus Archi=Episcopatus Eiusdem, sede vacante, per Capitulum constitutus. Ad Superni [!] Regis honorem, Eiusq[ue] Virginis, intemeratae Matris, et Reginae, libenter consurgimus, atq[ue] opere utcuncq[ue] possumus, Illius decorem, et culmen [**Fol. 7r**] promovemus. Et licet nihil sit, quod Nos agimus in valle Lachrymarum ac miseriarum constituti, Authoritate tamen â Christo per traducem, Sibi succedentium sanctissimorum Patrum hucusq[ue] ad Nos transfudit: ut etiam piis voluntatibus, non nisi Nostrâ, aut Superiorum Noctrorum subveniatur Authoritate. Quoniam si in Hierarchico Statu voluntas sine Patrocinio Authoritatis, et Obedientiae, ac subiectionis, Sanctionem poenarum aliquam saperet, potiùs temeritatis, quàm virtutis superstitionem nominare, possetq[ue] ab Angelo tenebrarum, qui suevit arrogantiam quâdam, et tumore, lucis se fingere missum, praesumi procedere plusquam obedientis Hierarchiae coelestis. Quapropter, quia Nobilis et Discretus Petrus Lind, motus Spiritu Divino, in remedium peccatorum Suorum, et Progenitorum Ipsius, ad exstruendum, aedificandum, et instaurandum de novo, novum Monasterium, in Beatissimae Virginis Mariae Matris DEI honore assurrexit, hocq[ue] pro Canonicis Regularibus, Ordinis Sancti Augustini, suâ intentione deputat, quos vult ibidem statuere, collocare, et fundare, sumptibusq[ue] propriis dotare, adhocq[ue] actu Bona libera, et iusta deputavit, et expressit, scriptoq[ue] et Patrocinio Serenissimi Regis Nostri consensum effectualem obtinuit. Nos petitionibus,

quas Nobis obtulit, inclinati, ex unanimi, et Speciali consensu, et Authorizatione Venerabilis Capituli Pragensis: ut possit ipsum Monasterium aedificare, ac primum Lapidem, per Quemcunq[ue] Episcopum, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habentem, imponere, Quem ad hoc habilitamus, et Eidem hoc facere, in nostrâ Dioecesi indulgemus, nec non Altare, seu Altaria consecrare, plenam Licentiam concedimus, et largimur. Structuram ligneam, usq[ue] ad tempus Aestivale ibidem fieri in loco, quem Episcopus primo lapide, iuxta Constitutiones Patrum sancivit, et Aedes, ac Mensuram, seu confinia iuxta officium Suum ambierit, ex gratiâ speciali, dispensatione, ac indulgentiâ [Fol. 7v] admittentes, Praesentibus Nostri Officii Sigillo, in testimonium communitis. Datum sub Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Quinqu{a}gesimo Quinto, Die vero decimâ sextâ.⁵¹³ Habetur huius Originale. Num[ero] 1°.

Supra sequens Rubrica scriptum est: Prorogatio Licentiae concessae, fortè expiratae, per Dominum Wenceslaum, ut supra. Infra autem taliter: Hic Wenceslaus optimus Promotor huius loci: Ipse licentiam et confirmationem à D[omino] Papa Pio obtinuit, Cuius Auditor sacri Palatii fuit. Idem Ipse Titulum Visitationis B[eatissimae] M[ariae] Virginis à Fundatore obtinuit, Cui à Iuventute Venerationem impendit.

Wenceslaus de Crumlaw, Decretorum Doctor, Decanus Ecclesiae Pragensis, Administrator Archi=Episcopatus Eiusdem, Sede vacante, per Venerabile Capitulum Pragense constitutus. Tenore praesentium proferimus, quod Nos nuper litteras ab Officio concessas, pro Aedificio novi Monasterii, in honorem Beatae Mariae Virginis, Ordinis Canonicorum Regularium Sancti Augustini prorogavimus, et prorogamus, ut id fieri possit et apud Ecclesiam Parochialem in Borowan: Volentes nostram traditam concessione[m], cum singulis conditionibus, et clausulis ad Eum locum, per Nostram Autoritatem Ordinariam extendi, et vigorem habere, non obstantibus Iuribus Parochiae, in quam Fratres ibidem ponendos Autoritatem Curae, et Plebis decernimus habere, Salvis tamen Omnibus ibidem Iuribus Episcopalibus, et Episcopali Sedi competentibus: praesentibus Nostri Officii Sigillo, in testimonium, communitis. Datum in Castro Pragensi,⁵¹⁴ Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Quinquagesimo sexto. Die verò decima quinta Mensis Iunii.

⁵¹³ V dataci není uveden měsíc.

⁵¹⁴ Pražský hrad, historická rezidence českých knížat, králů a zemských úradů na pražských Hradčanech.

Licentia Domini Hilarii Administratoris pro Consecratione Monasterii

Hilarius de Lithomierzicz Decanus Ecclesiae, et Administrator Archi=Episcopatus Pragensis, per Sedem Apostolicam specialiter deputatus, Decretorum Doctor, Vobis Venerabili Patri Domino [Fol. 8r] Valentino Praeposito⁵¹⁵ in Borowan. Cum singulari Devotionis, et sanctae Religionis peculiari affectu, erga Loca sacra teneamini, habeatisq[ue] quandam inibi Ecclesiam, in Nostrâ Dioecesi Pragensi constitutam, quam consecrare desideratis. Ut igitur â Quocunq[ue] Reverendo in Christo Patre, et Domino, D[omi]no DEI gratiâ Episcopo, Communionem Sanctae Matris Ecclesiae, et Sui Ordinis executionem Legitimam habente, possitis dictam Ecclesiam facere consecrare, Autoritate praesentium, plenam in Domino facultatem clargimur, Salvis Iuribus, Sedi Archi=Episcopali, et Nobis debitis, et impendi solitis, et consuetis. Ex Castro Pragensi Anno Millesimo, Quadringentesimo, Sexagesimo Quarto, Die Mensis Maii Vigesimo Sexto. Sigillo, quo, pro Nostrae Administrationis Officio utimur, praesentibus appenso.

Erectio et Confirmatio Optimi Amici huius loci, Domini Nicolai Decretorum Doctoris de Crumlow, ibidem Plebani, et Decani Ecclesiae Pragensis, et Archi=Diaconi Bechinensis,⁵¹⁶ ita Rubrica.

Nicolaus de Crumlaw, Decretorum Doctor: Decanus sanctae Ecclesiae Pragensis, Sanctissimi in Christo Patris et Domini Pii, Divina providentiâ Papae secundi Commissarius, Sede Apostolicâ ad infra scripta specialiter deputatus. Universis Christi Fidelibus ad Quos praesentes pervenerint, aut pervenire contigerit, Salutem in Domino sinceram, et praesentibus fidem indubiam adhibere. Noveritis Nos Litteras praefati sanctissimi Domini Nostri, Divina Providentiâ, Pii Papae secundi, certam Commissionem continentes in pergameno scriptas, cum Chordula Cannabea, veris bullis plumbeis Ipsius Domini Papae, more Romanae Curiae bullatis, sanas et integras, nec in aliquâ parte Sui corruptas, sed omni prorsus Vitio carentes, Nobis per Nobilem Armigerum [Fol. 8v] Petrum de Linda, motum divino nutu, ob remedium Animae suae, et Uxoris Suae, Suorumq[ue] Progenitorum, et maximè Zelo piae Devotionis, quam ad sanctissimam et intemeratam DEI Genitricem Virginem Mariam gerit, <dictum> {ductum} quoddam Monasterium in honore[m] praefatae praecelsae DEI Genetricis {in} loco Parochialis

⁵¹⁵ Valentin, probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech.

⁵¹⁶ Bechyňské arcijáhensství, oblast pod církevní správou utvořená po vzniku pražského biskupství.

Ecclesiae in Borowan, Pragensis Dioecesis, quae Ecclesia est, et fuit de Iure Patronatus Ipsius, in Collegiatam Ecclesiam, de bonis, à DEO sibi collatis, aedificasse, erexisse, instaurasse et reformasse, et quotidie <prosequi> {prosequi} opus multum sumptuosum, cuius iam plurima pars peracta existit, ac in huiusmodi conservationem et reformationem, consensum et Authoritatem, Reverendissimi in Christo Patris et Domini Wenceslai de Crumlaw Decretorum Doctoris, olim Decani et Administratoris in Spiritualibus Archi=Episcopatus Pragensis sede vacante per Sedem Apostolicam constituti accessisse, praedictumq[ue] locum in Borowan, pro alimentis, et sustentatione Unius Praepositi et Sex Fratrum Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, nec non pro his, quae ad Divinum Cultum necessaria sunt, sufficientoe dotatum esse, pro ut in litteris Serenissimorum Dominorum Ladislai, Divae memoriae, et Georgii Regum Bohemia, super hoc confectis, clarius et plenius continetur, dictamq[ue] Dotem adhuc augmentare intendit ex Suis propriis, et Fidelium Suffragiis, ut praefatorum Fratrum numerus inibi augeatur. Authoritate Apostolicâ Nobis in hâc parte commissâ, Foundationem, Instaurationem, Reformationem, Donationem, Dotationem, Incorporationem praedictae Ecclesiae Parochialis ante dictas, et praefatum Collegium: ut praefertur, in DEI Nomine confirmamus, approbamus, ratificamus, et Scripto Patrocinio communimus, et nihilominus ad maius Robur praefatam Ecclesiam Parochialem, in Collegiatam Conventualem erigimus, [Fol. 9r] et creamus, ac universa et singula bona, Eidem Monasterio deputata, et donata, ac in futurum donanda, Ecclesiastici Iuris esse decernimus, et Eidem Monasterio, tanquam Ecclesiastica bona, et minimè ad Laicos pertinentia, incorporamus, et invisceramus, Universaq[ue] et singula bona, possessiones, redditus, Iura, Libertates, et census, Ipsius Ecclesiae in quibuscunq[ue] rebus consistant, in Ipsum Monasterium et Conventum transferimus et Ipsi conferimus, decernentes, quod quondam Parochialis Plebs Ecclesiae praefatae, modo verò Canonicorum Regularium, in curâ et regimine Animarum, per Praepositum dicti Monasterii, aut quem Ipse ex Fratribus ad hoc deputaverit, dirigi, regi, gubernari debeat, omnibus temporibus adfuturis. {Num[ero] 1°} Volumus insuper, quod Conventus dicti Monasterii, vel maior, vel sanior pars Ipsius, iuxta Ordinis Sui Statuta, post Obitum, decessum, aut resignationem, seu cessionem primi Praepositi, ex tunc et in antea, Praepositum Sibi eligat, toties, quoties erit opportunum, Qui per Archi=Episcopum Pragensem Canonicè intrantem, qui pro tempore fuerit, vel Eius Officialem confirmetur, et Sibi Cura Animarum, tam Ipsius Monasterii, quam Plebs Eiusdem Parochiae committatur, Iuribus tamen Ordinarii, quo ad utramq[ue] legem Universis et singulis, Iuribus ordinariis, nec non Archi=Diaconi, qui

pro tempore fuerit, quo ad visitationem, correctionem, procurationem et coeteris omnibus, Sibi ante erectionem in Monasterium dictae Parochialis Ecclesiae, de Iure, vel consuetudine competentibus, semper saluis. {Num[ero] 2do} Volumus etiam, quod Praepositus, et Fratres dicti Monasterii in Borowan, in omni modo vivendi, et observantiâ Regulari, quae nunc viget in Monasterio Tržebon, alias Wittingau, se debent Fratribus praedicti Monasterii in Tržebon, omnimodè conformare, Et etiam quod Praepositus omnibus praefatis Fratribus, aut aliis, de post introducendis praesit, ac Eidem, {pro} ut tenentur, debitam exhibeant Reverentiam et Obedientiam. In quorum omnium et singulorum testimonium, Praesentes Litteras Nostras, seu potius publicum Instrumentum huiusmodi necessarium processum continentis, per Bursanum Notarium⁵¹⁷ [Fol. 9v] Publicum, infra Scriptum, publicari, et scribi mandavimus, Nostriq[ue] Sigilli fecimus appensione communiri. Datum et Actum in Castro Pragensi, in Domo habitationis Nostrae, Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo Sexagesimo primo, Indictione Octava, Die verò sexta Mensis Iunii, hora quinta decima, vel quasi: Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Domini Nostri, Domini Pii, Divinâ Providentiâ, Papae secundi, Anno Tertio: Praesentibus ibidem Venerabilibus et discretis Viris Ioanne de Crumlaw,⁵¹⁸ Decretorum Doctore Administratore in Spiritualibus Archi=Episcopatus Pragensis, Sede Vacante: Ioanne de Caplicz,⁵¹⁹ Decano Districtus Multaviensis,⁵²⁰ Canonico Ecclesiae sanctae Pragensis: Michaelae de Plzna Altaristâ in Ecclesia Pragensi,⁵²¹ Testibus ad praemissa vocatis specialiter et rogatis.

Notatum est Num[ero] 1° Rubricâ: Libertas eligendi Praepositum per Canonicos
Num[ero] 2do De Conformitate Observantiae, quo ad Trebonenses.

Confirmatio Regis Ladislai, super omnibus Bonis, nominatim specificatis.

⁵¹⁷ Bursan, veřejný notář.

⁵¹⁸ Jan z Krumlova, děkan pražské kapituly a v letech 1468–1481 administrátor pražského arcibiskupství.

⁵¹⁹ Jan z Kaplice, děkan Vltavského děkanátu a kanovník pražské kapituly.

⁵²⁰ Vltavský děkanát, oblast pod církevní správou, která se táhla podél toku Vltavy až na hranici se středními Čechami.

⁵²¹ Michael z Plzně, oltářník u pražské kapituly.

Ladislaus, DEI Gratiâ, Hungariae,⁵²² Bohemiae, Dalmatiae,⁵²³ Croatiae,⁵²⁴ Raniae [!],⁵²⁵ Serviae,⁵²⁶ Galliciae,⁵²⁷ Lod{o}meriae,⁵²⁸ Cumanae,⁵²⁹ Bulgariaeq[ue]⁵³⁰ Rex. Austriae⁵³¹ et Lucenburgensis⁵³² Dux, necnon Moraviae,⁵³³ et Lusatiae⁵³⁴ Marchio.

Ad perpetuam Rei memoriam.

Sacrosanctarum Aedium instaurationi, et augmento, quibus Paternè semper, Loeteq[ue] favemus, cum desiderio maiori assistimus, quoniam Divinus in Eis cultus ab his agendus est, qui iugiter in observantiâ Regulari viventes, DEO Mentis puritate iunguntur, et hominibus plurimùm Vitae immaculatae exemplo, et conversatione sanctâ proficiunt. Cum itaq[ue] Fidelis Noster, Dilectus Petrus de Linda, Celsitudini Nostrae supplicaverit, quatenus dignaremur nostro [**Fol. 10r**] Consensu, approbare, validare, et roborare, Instaurationem Reformationem ac Dotationem Ecclesiae Parochialis in Borovan, Pragensis Diocesis, de quâ instaurandâ et reformandâ Monasterium Canoniorum Regularium facere intendit, Ipsumq[ue] dotare, de infrascriptis bonis Suis: Videlicet Villa Nesmen,⁵³⁵ Villa et Curia Hluboka,⁵³⁶ Sylva Kuchinka,⁵³⁷ Sylva Heiku,⁵³⁸ usq[ue] ad

⁵²² Uhry, království, historické území.

⁵²³ Dalmácie, historická země.

⁵²⁴ Chorvatsko, království, historické území.

⁵²⁵ Rama, řeka ve vnitrozemí Bosny a Hercegoviny. Uherští králové užívali titul „král ramský“ jako právní základ pro nadvládu nad Bosnou.

⁵²⁶ Srbsko, historická země.

⁵²⁷ Halič, historické území.

⁵²⁸ Volyň (dříve Ladoměř), historická oblast.

⁵²⁹ Kumánie, historický region.

⁵³⁰ Bulharsko, historická země.

⁵³¹ Rakousko, arcivévodství, historická země.

⁵³² Lucembursko, vévodství, historická země.

⁵³³ Morava, markrabství, historická země.

⁵³⁴ Lužice (Horní a Dolní), markrabství, historické země.

⁵³⁵ Nesměň, ves jihozápadně od Trhových Svinů.

⁵³⁶ Hluboká u Borovan, ves se (zaniklou) středověkou tvrzí a dvorem východně od Borovan.

⁵³⁷ Kuchyňka, les východně od Hluboké u Borovan.

⁵³⁸ Hájek (také Rohožný), les jihovýchodně od Hluboké u Borovan. V originále je grafém „i“ opraven na „j“.

Viam, quâ itur ad Gilowicz,⁵³⁹ Piscina Borowanez,⁵⁴⁰ Piscina Neüstift,⁵⁴¹ Piscina nova in Sylvis,⁵⁴² piscina Rohožne,⁵⁴³ piscina infra Viam Hluboka,⁵⁴⁴ piscina in Villa Hluboka,⁵⁴⁵ piscina supra Villam et Curiam Hluboka,⁵⁴⁶ et Molendino de Luto, quod Vulgariter Kottmühl vocatur,⁵⁴⁷ cum flumine quod ad ipsum spectat Molendinum: quae bona supra scripta vult dicto Monasterio simpliciter et purè donare. Infra scripta verò videlicet: Sylvam quae pertinet ad Curiam Hluboka, sitam intra Viam, quâ itur in Gilowicz, et piscinam quae vocatur Linden,⁵⁴⁸ pratum Stockwüsen,⁵⁴⁹ pratum super Piscinam Borowanez, totam Villam Borowan, tria Molendina, videlicet: primum apud Pontem, super Fluvio Strabonicz,⁵⁵⁰ et duo immediatè sequentia, cum flumine ad Ipsum Molendinum spectante, et piscinam,⁵⁵¹ quam faciet in bonis suis, sitis inter piscinam Borowanez et Piscinam Linden, Ipsi Monasterio cum hâc conditione et modo concedere, et donare intendit, quod bona ipsa apud Eum sint toto tempore Vitae Suae, et de Iphis fructus percipiat, ea[ue] vendere, et alienare valeat, et de Iphis ad Velle Suum disponere. Sed si de Eiis, aut Eorum aliquibus, Eius Vitâ durante, vendendo, donando, aut aliter non disposuerit, tunc dicta bona, de quibus, ut dictum est dispositum non erit, sicut alia prius nominata, dicti Monasterii simpliciter, et purè sint, ac esse intelligantur. Nos ad Laudem Omnipotentis DEI, Ipsius Petri, piae Devotioni libenter annuimus. Igitur non per Errorem aut improvide, [Fol. 10v] sed deliberatè, et sano nostrorum Procerum et Fidelium accedente consilio, de certâ scientiâ, Authoritate Regiâ Bohemiae dictam Ecclesiam

⁵³⁹ Jílovice, ves východně od Borovan.

⁵⁴⁰ Borovanec (dnes Bašta), rybník jihovýchodně od Borovan.

⁵⁴¹ Neustift, rybník východně od Borovan.

⁵⁴² Kuchyňka, rybník východně od Hluboké u Borovan.

⁵⁴³ Rohožný, rybník jižně od Hluboké u Borovan.

⁵⁴⁴ Přední, rybník pod cestou vedoucí z Borovan do Hluboké u Borovan.

⁵⁴⁵ Příkopa, rybník v Hluboké u Borovan.

⁵⁴⁶ Kopta, rybník nad Hlubokou u Borovan.

⁵⁴⁷ Blatný mlýn (Blatník, Kottmühl), zaniklý středověký mlýn u rybníka Blatníku jihovýchodně od Borovan.

⁵⁴⁸ Linda, rybník východně od Borovan.

⁵⁴⁹ Stockwiesen (Štoklizna), louka rozprostírající se zhruba mezi rybníkem Baštou a pravým břehem řeky Stropnice.

⁵⁵⁰ Stropnice (dříve také Starý potok, Dankův potok či Stařice), řeka.

⁵⁵¹ Patrně Výkotná, rybník ležící východně od Borovan.

instaurari, reformari, et de Eâ Monasterium Canoniorum Regularium fieri, ipsamq[ue] dotari, ut supra narratum, petitumq[ue] est, approbamus, validamus, roboramus, it consensus Nostri interpositione munimus. Et ut praefato Monasterio uberi[us] sit providentiâ Nostrâ consultam, Ipsi Monasterio damus et concedimus Licentiam, facultatem, nostrumq[ue] assensum, per se, vel per alios emendi, vel alio quovis titulo recipiendi, ultra bona suprascripta, Sexagenas Quinquaginta Grossorum Census Annui, sive reddituum, fructuum, sive proventuum in bonis quibuscunq[ue], Feudalibus duntaxat exceptis: quae Bona omnia supra memorata, cum eorum omnibus pertinentiis, praedicto Monasterio, modis supra scriptis applicanda, ex nunc pro ut extant, Eidem Monasterio, Praelato, Conventui Ipsius, et Successoribus Eorum, unimus, annectimus, et incorporamus, Volumusq[ue] ac decernimus per Ipsum Monasterium, Praelatum, Conventum et Successores Eorum pacificè perpetuò haberi, teneri, et plenè possideri impedimentis omnibus procul motis, cum omnibus immunitatibus, et privilegiis rerum Ecclesiasticarum, quemadmodum alia Regni Nostri Bohemiae Monasteria, bona Sua habent, tenent et possident. Supplemus etiam de plenitudine Regiae Potestatis omnem defectum, qui in praemissis quomodocunq[ue] obsisteret. Mandamus ergo omnibus Subditis Nostri, cuiuscunq[ue] Officii, Dignitatis, Nobilitatis, aut Status existant, et singulariter Regni Nostri Praedicti Bohemiae Officialibus, qui nunc sunt, vel pro tempore erunt, sub poenâ Indignationis Nostrae, ne praefatis, praetacto Monasterio, Praelato, Conventui Ipsius, aut Successoribus Eorum contra praesens **[Fol. 11r]** Serenitatis Nostrae Indultum obstant, molestationem, Vexationem, aut aliud quodcunq[ue] Impedimentum quomodolibet faciant, sed Ipsi potius defensione, protectione, et omni auxilio, promptè subveniant. In quorum fidem has Nostras Litteras fieri, et Regii Sigilli Nostri iussimus appensione muniri. Datum Viennae⁵⁵² in Festo Sancti Laurentii⁵⁵³ Martyris.⁵⁵⁴ Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo Quinquagesimo Quinto. Regnorum Nostrorum Anno Hungariae, sexto decimo, Bohemiae verò secundo.

Ad Mandatum Domini Regis.

Procopius {de} Rabstein Cancellarius.⁵⁵⁵

⁵⁵² Vídeň.

⁵⁵³ Vavřinec, římský diakon umučení za císaře Valeriána, světec.

⁵⁵⁴ Tj. 10. srpna 1455.

⁵⁵⁵ Prokop z Rabštejna, v letech 1453–1468 nejvyšší kancléř Království českého.

Ex parte huius Instrumenti Rubricâ notatum est: Nesmen, Hluboka, Kuchinka, Haiek. Piscinae Borowanez, Neustift, Rahoschni in Hluboka. Item Hic reservavit Sibi aliqua bona usq[ue] ad mortem.

Notandum: quod Villa Nesmen sit modernus, quem possidemus, Pagus totus Nesmen. Villa et Curia Hluboka etiam Pagus. Curia videtur stetisse ad dextram Piscinae iam Pržikop dictae, ubi vix rudera apparent. Sylvis Kuchinka et Hepku [!] manet nomen. Piscina Borowanez dicitur modo Basta, et Neustift Weigottna. Piscina nova in Sylvis dicitur â proximâ adiacente Monasterii Sylvâ, Kuchinka. Piscinae Rohozne mansit nomen, quae Anno 1679 reparata, et novus Tubus, per quem aqua effuit, impositus est. Piscina infra Viam Hluboka, nunc Przednii, in Villa, Pržikop, post hanc Prosstrzednii,⁵⁵⁶ supra Villam et Curiam Kopta vocantur, et hoc novo Tubo, reliquae autem omnes in aggeribus A[nno] 1681 notabiliter reparatae sunt. Molendinum de Luto an ante Monasterii vel post Restitutionem, destructum sit, incertum est: hoc tamen certissimum, quod â trigintâ et pluribus Annis, de [Fol. 11v] Eodem vix rudera comparuerint, et adiacens Fundus, cum Pratis, Pascuis et Sylvis, Cuidam Rustico Aegidio Soyka,⁵⁵⁷ Monasterii Subdito, per modum Possessionati (fortè etiam Suis Antecessoribus) Hlubocensis, elocatus sit, unde etiam Suam Contributionem et consuetam Robottam dare et facere debuit. Quia verò iuxta tenorem Foundationis, praefatum Molendinum, cum omnibus appertinentiis, Monasterii fuit, post demortuum Aegidium Soiika, Qui Fundum ex toto soluit, et Iusto titulo possedit, Monasterium, quod Suum erat, repetiit: Filio autem Blasio Soiika,⁵⁵⁸ utpote Hoeredi, et Iusto Successori, ex Speciali Gratiâ in Oppido Borovaniensi aequivalentem Fundum, Lanick⁵⁵⁹ dictum assignavit, Eundemq[ue] â Robottâ, cum omnibus Suis, liberavit, et Communitatis Privilegiis donavit. In Molendini autem loco, Villa nova Kottmühl⁵⁶⁰ dicta, Anno 1688 aedificata est. Piscinae

⁵⁵⁶ Prostřední, rybník nedaleko Hluboké u Borovan.

⁵⁵⁷ Jiljí Sojka, rolník a poddaný borovanského kláštera, který obýval samotu zvanou Sojkovská jednota poblíž rybníka Blatníku.

⁵⁵⁸ Blažej Sojka, syn Jiljího Sojky, který roku 1685 získal výměnou za samotu s hospodářstvím poblíž rybníka Blatníku dům na náměstí v Borovanech.

⁵⁵⁹ Láníků statek, selský statek v Borovanech, kde žil ještě roku 1651 Vít Láník s rodinou.

⁵⁶⁰ Nový dvůr (zpočátku zvaný též Jednota, Sojkovská jednota, Sojkovský dvůr, Kottmühlhof), zbudovaný v letech 1687–1689, klášterní dvůr a později venkovská rezidence borovanského probošta a kanovníků jihozápadně od Hluboké u Borovan.

Linden manet Nomen. Pratum Stokwisen est, mansitq[ue] Monasterio: {*n[on] totum 3 tantu[m] pars, reliquum iniuste Oppidani possident*} situm est infra Piscinam Bastam, â dexteris, ubi Officina Lateraria est constructa {*moderno tempore rursus destructa*}. Pratum super Piscinam Bastam manet {*quod pariter ex parte tenent Oppidani, et tenentur censum annuum praestant facto*} Villa Borowan est modo in Monasterio. Molendina duo ad Ponte[m], et post Pontem â Rosensibus, sunt destructa, Unumq[ue] solidum, post Piscinulam, quod alias tertium fuit, exstructum est, sed nec hoc durable, sed iam in ipsâ restitutione Monasterii fuit in ruinâ et ex post Anno 1683, per Reverendissimum D[omin]um Conradum Praepositum, ex Fundamento noviter est aedificatum. Piscina, quam faciet in Bonis Suis: Ista non fuit consummata, nec digna perfici, {*rudera apparent, post piscinam Linden, ex quâ debuisset aqua in illam derivari et quia subiacentes agros, suâ mundatione steriles reddidit, deferta iacet, et, ut inferius, pro Officina Lateraria valebit*} manet usq[ue] adhuc, in suâ imperfectione, pro pascuis. Nec videtur Piissimus Dominus Fundator, circa Exceptionem, ex post facto aliter disposuisse, cum hactenus, in omnium Exceptorum, simus tranquillâ possessione, et nec Annum Ipsius, vel Piae Fundatricis Decessus, scire possimus.

[Fol. 12r] Licentia Regis Ladislai aedificandi Monasterium.

Ladislau DEI Gratiâ Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Rex, Austriae Dux, Marchioq[ue] Moraviae. Officialibus, et Vicedomionibus Tabularum, Regni Nostri Bohemiae Fidelibus Nostri Dilectis, Gratiam Regiam, et omne bonum. Fidelis Dilecti: concessimus, Fideli Dilecto Nostro Petro de Linden, Licentiam, Facultatem et Potestatem, instaurandi et reformandi Ecclesiam Parochialem in Borowan, Pragensis Dioecesis, et de Eâ faciendi Monasterium Canoniorum Regularium, Ipsumq[ue] dotandi de Bonis Suis, prout in Litteris Concessionis Nostrae latius apparet. Mandamus Vobis: ut quando per Ipsum Petrum, aut Alium Eius Nomine fueritis requisiti, de intabulando Bona ipsa, quae dicto Monasterio in Dotem dare intendit, quemadmodum in praedictis Nostri Litteris Sibi concessum est, praedicta Bona annotare, inscribere et intabulare, praefatis Tabulis Regni Nostri nullomodo omittatis. Praesentium sub Nostri Regalis Sigilli appensione, Testimonio Litterarum. Datum Vienna Vigesima Septima Die, Mensis Septembris. Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Quinquagesimo Quinto Regnorum Nostrorum Anno, Hungariae sexto decimo, Bohemiae verò secundo.

Ad Relationem Domini Procopii de Rabstein.

Confirmatio Regis Georgii

Rubrica subiungit: postea Hoeretici, Depositi, Revocati, et condemnati.

Georgius DEI Gratiâ Rex Bohemiae, Moraviae Marchio, Lucenburgensis et Silesiae Dux, ac Lusatiae Marchio. [Fol. 12v] Notum facimus tenore Praesentium Universis. Quod quamvis Regiae Celsitudini, iustum, consonumque sit: ut Omnibus Iusta petentibus Fidelibus Suis non denegetur assensus, Regiae tamen Maiestati prae aliis convenit, quatenus homines in Munificentis ad pia loca propositis manu teneat, tueatur et protegat, maximè hos, Qui laborum, manuumque Suarum Fructus, à Iuventute in Senectam, conquisitos, Illi, a quo Se accepisse fatentur, DEO scilicet Immortali, Qui omnia largitur, Euis Ecclesiis, Ministrisque Ipsarum donare, et reddere devoverunt. Cum igitur Petrus de Linden, Fidelis Noster, Bona Sibi à DEO concessa Ecclesiae Parochiali in Borowan, Pragensis Dioecesis dare, et donare proposuerit, quam in Monasterium, Sanctae Mariae, Canonorum Regularium Sancti Augustini, de novo erexerat, cum Consensu Sanctissimi in Christo Patris, et Domini Domini, Pii, Sanctae Romanae Ecclesiae, Summi Pontificis. Super his etiam à Divae Memoriae Serenissimo Domino Ladislao Praedecessore Nostro, tanquam Rege Bohemiae, Consensum et Assensum obtinuit: pro ut Litterae praetacti Praedecessoris Nostri, latius declarant, Supplicavit autem Serenitati Nostrae, iam dictus Petrus Linden: ut praedictas Litteras Praedecessoris nostri Authoritate Regiâ confirmare, ratificare, et innovare dignaremur. Nos cultum DEI magis augeri, quam minui cupientes, iustis suis precibus benigniter annuimus, litterasque praescripti Serenissimi Praedecessoris Nostri, Regis Ladislai, EI, et Monasterio praefato datas, et concessas, in omnibus punctis, sententiis, et clausulis, articulis, ac si de Verbo ad Verbum essent insertae, praesentibus innovamus, approbamus, ratificamus, et Praesentis Scripti Patrocinio confirmamus. Mandamus ergo Omnibus Subditis Nostris, cuiuscunque Officii, Dignitatis, Nobilitatis, Statusque existant, et praesertim Regni Nostri Officialibus quatenus [Fol. 13r] Praefatum Petrum Linden, et Monasterium illud Novellum, in Fundatione, Dotatione, et Ereptione Suâ non impediunt, quin potius Eum, et Eos protegant, et manuteneant, prout Regis Coelestis, Gloriosaeque Matris Suae, Cuius in honorem Monasterium praedictum, est fundatum, indignationem gravissimam, Nostraeque Poenae aculeum evitare cupiunt, praesentium sub appensione Nostri Regalis Sigilli testimonio Litterarum. Datum Praegae, die penultimâ Maii: Anno Millesimo Quadringentesimo, Sexagesimo primo. Regni Nostri Anno quarto.

Ad Relationem Domini Procopii de Rabstein.

Domini de Rosis⁵⁶¹ recognoscunt se Tutores Monasterii, et promittunt Monasterium non gravare. Ita Rubrica.

*My Ian z Rožmberka, tiemto Lystem wssem w Obecz a wssudy kdež a přzed kymž kolyw cžten nebo cžtauce slyssan bude wyznawame. Yakož Slowutny Panosse Petr z lyndy a z hluboke hnut gsa k tomu aby Sobie za Swe ziwnosti, a dukawadž [!] w Stawu Milosti gest, za cžasne poklady puz{s}obil Nebeske za Swych Přzedssuch dusse Tudiž y za <prwu> {Swau} y Budauczich Swych zbožim<i> Sobie od Boha {Pro}pugčzenym Classter Nowy z Fary a Kostela Borowanskeho nadal wyzdwihl a Ustawil y žřidil, zakona Canownikuw Ržadu Swateho *Augustina* Iakož nato Ržadnie Spusobeni Listowe ssirže Ukazuji, a Nam toho wierže mimo a nad gyne wssecžky Nas Oprawczy diedicžneho [Fol. 13v] Po Swe Smrti dczkami Ucžynil zemskymi Tehož Klastera y zbožy k tomu přžislussnych y widaucze My od Nieho k Sobie dauffanie Takowe thczme [!] iakož hodne gest radi a moczi Listu tohoto Slybugem za Se y zwe Erby diedicže a Budauczi ten Klasster a Božy dum Probossta a Bratržy Convent y to cžož k tomu nadano gest a přžislussie nynie a neb Budauczky nadalo se a přžislussalo Tak opravowati cžožby bylo Bohu Wssemohauczimu ke czti a chwale y gehu Mile Matcze dustogne Pannie Marygi w gegymžto Swate gmenie ten Klasster Tak nadan a wyždwižen gest chtielyby kto kolyw czo gehož Bože nedeg od nieho moczi a bež Prawnie odczyzyti a neb odtrhnauti. Z toho podle možnie nasseho nikolyw nemame dopousstieti ani Sami nebo Nassy Erbowe diedicžowe a Budauczy kterak kolyw toho cžyniti neb přžicžyna byti, Ale racže k rozmoženie toho Klastera a k gehu rozssyrženie y Setrwanie dlauhowiekemu se přžycžyniti wiernie a prawie beze wsse zle lsti. Na Potwrženie toho wieczim Pamiet lepsie gistost y Swiedomie, Pecžet Nassi wieczy k tomuto Listu přžiwiesyti Kazaly Sme dobrowolnie. Genž gest dan a Psan na Krumlowie⁵⁶² Leta od [Fol. 14r] Narozenie Syna Božieho Tisycziho Cžtyrysteho Ssedesateho Ssesteho w Pondiely den Swateho Blažege.⁵⁶³*

Quod Praefatus Celsissimus Princeps, et Dominus, D[omin]us, de Rosis Ioannes, Suis Promissis steterit, nullum est dubium: Quod autem Eius Successores, utpote â verâ Religione, et orthodoxâ Fide alieni, Monasterium non solùm non defenderint, sed

⁵⁶¹ Jan II. z Rožmberka, v letech 1457–1472 vladař rožmberského domu.

⁵⁶² Český Krumlov, město jihozápadně od Českých Budějovic.

⁵⁶³ Tj. 3. února 1466; Blažej, biskup, mučedník, světec.

devastârint, imò totaliter saecularisârint, et in Officinam Cerevisiarum redegerint, clarissimum, et evidentissimum est.

Litterae Super Aquae Ductum in Borowan, et Obligatio Anniversariorum.

*Ia Ržehorž⁵⁶⁴ a Mikulass⁵⁶⁵ Bratržy z Komaržicz Swymi a diedicžuw Erbuw y Budauczich Nassich gmenem tiemto listem wyznawame wubecz wssudy a přředewssemi kdež a přředkymž koliw czten nebo čžtaucze slissan bude. Že zname na wsse welyke nesnaže od dawnich Let pro wodu kteraž gest ssla a gde přež Grunty lydy diedicztwie Nasseho ze wsy z Radosticz⁵⁶⁶ z Studnicze kteraž gest pode wsy Tudiež, do Borowan k Obecnie potřebie do Czisterny a do Koryta gich Tudiež mnoho nechuti rožniz a kyselosti mezy namy a Přředky Nassymi k gednie, a Přředky Panuw Panstwie Borowanskeho⁵⁶⁷ z strany druhe y mezy Lydmy Radosticzky a Borowanskymi. Teež protož z dobrym rozmyslem a zralou přředesslau Radu [Fol. 14v] Pržatel Nassych y z powolenem ne z prawa ale dobrowolnie yako diedicžy toho zbožie, Thczme [!] po ten den a po wieczne cžaby budauczy to zle pominulo mezy stranami a wzlasstie radsse y w gednotie a dobre wuly dle tak blyzskeho Sousedstwie Spolu byly poniewadž z daru Božiho Panstwie Borowanske panem Petrem z Lindy dobre pamieti ke czti a k hwale Milemu Bohu a dustogne y Přeslawne Pannie Marygi Matcze Boži k zadussi a klasтеру tudiež obraczena přžipogena a wtieleno gest zadost magicze toho zwlasstie cžož se tu dobreho diege a Bohda dity bude Take Uczastni byti, tu giž wodu Czti Hodnemu V Boze Otczi a Knezi Walentinowi Probosstu Canownikuw zakona S[wateho] *Augustina* Klastera Noweho Panny Maryge Rodiczky Božy w Borowanech nyniegsimu y kazdemu Probosstu Budaucziem a wssemu Conventu y wssy Obczy Borowanske propustily sme a propusstime moczi Listu tohoto mocz plni a prawo koniecznie bezewsseho zmatku k wiecznosti dawagicze Tak aby tu giž wodu z te zdudnicze [!] Kniež Probosst Swrchu psany y wssechni gehu budauczy Probosstowe a Convent y Obec Borowanska Sobie k potřebie obecne wedly a westi mohly, Potomnie přež Grunty [Fol. 15r] Lydy Nassych Radosticzich do Borowan Tak aby druby [!] klasti mohly*

⁵⁶⁴ Řehoř z Komařic, majitel komařického zboží a pozemků v Radosticích; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 184.

⁵⁶⁵ Mikuláš z Komařic, majitel komařického zboží a pozemků v Radosticích; TAMTÉŽ.

⁵⁶⁶ Radostice, ves severozápadně od Borovan.

⁵⁶⁷ Statek Borovany, historický územně-správní celek v jižních Čechách.

a wykopawati lože drubam kolykrat kolikožkolykrat a když kolyby gym toho potrzebie bylo Takowe wssak cžožby tiem Lydem z neymenssy Sskodie bylo beze Isti. Taket y zdudnicze [!] tee powyssyti y possyrzyti mohau, y Sobie K užytu oprawiti a magi jakožby se gym neylepe hodilo k gich potrzebie bez Nassich Erbuw diediczuw a Budauczich Nassich y Lydy Radosticzkych wsselike překažky a to gym wsse wiernie prawe czele a kržestiansky zdržano a zahowano byti ma bež pohnuti a zmatku wsselykeho Tak jakož se swrchu pisse a zahowati, Slybily gsme, taket My thczme [!] a mocnie pusobime swau dobrau a owsem swobodnau Woly poniewadž w teto mirže pro welkau a nepokog Ke czkam zemskym přistupu nenie aby toto nassy wody swrchu psane propusstiene Tak prawe mocno pewne a wiecznie zahowano a trbale bylo, iakož bychme to dczkami zemskymi Utwrdily, se wssy opatrnosti a ohradu kteráž přitom z prawa y z obicžege Starodawniho zahowaleho přřed Auržedniky [**Fol. 15v**] zemskymi k tomu Vsazenymi Utwrdily a Upewnily. Pak přžesto y nato kdyžby neyprw k czkam přžistup byl, to wsseczko Tak iakož swrchu psano gest po napomenuti Probosta Conventa y Obcze Borowanske na prwni Suche dni neb na druhe beze Isti a koniecznie na Tržety Suche dni⁵⁶⁸ wedle wssy potrzebnosti mame we czky zemske wlozyti a Udwrđiti a k ty k duhowenstwie přžipogiti iakož ge ržad a Obicžegi w Zemi Cžeske gest, Paklybychom My gym nebo Nassy Budauczy toho we dczky newlozyly, po gich napomenuti dokudž gym kolyw wlozena nebude dotud oni služby dolepsane czyniti nemagi ani powinni budau, a nyngym y Budauczy Nassy Kdyžby se z te přžicžyny Služba Božie a ty Msse nedaly tee wody odgymati nemame než ma gym přředse wždy bež Přžikazy gyti a bež zmatku do toho potwrženie dczkami a zato pak aby Takowe znamenite pohodle a tee wody propusstiene bez otmienne odplaty nepominulo, z cžastie a minute wieczi Bozske a wiecznie sobie Bohda w Nebesych zhromažđiti chticz Probosst y Konvent k tomu swolyly gsau y Lystem [**Fol. 16r**] Tohoto Rewersalnim potwrdily wiecznie a za Naß y za Nasse Přžedsse y Budauczy nasse Služby se datí magi iakož pak gsau se Lystem Swym zawazaly, kteryž od Nych y Mame. Na potwrženie toho a lepssy gistotu y Swiedomie Pecžeti swe vlastnie a přžirozene daly sme a kazaly přžiwiesyti k tomuto Lystu dobrowolnie a pro dalsse toho Swiedomie prosyly sme Urozenych Panuw, Pana Pana

⁵⁶⁸ Suché dny byly církví předeepsané postní dny, jejichž termíny se ve starších dobách různily. Papež Urban II. stanovil v roce 1095 půst na středy a tři po nich následující týdenní dny po první neděli postní, po Letnicích, po Povýšení sv. Kříže (14. září) a po sv. Lucii (13. prosince); M. BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 268–269.

Gyndržicha z Rožumberka⁵⁶⁹ Pana Nasseho Milostiweho, a Pana Waczlawa z Sswamberka,⁵⁷⁰ ze Swe Pecžeti k Nassy Prožbie raczily gsau prziwiesyti k tomuto Lysty przed Nassym Peczetim a Czti Hodnych V Bože Otczuw Kneže Iana z Krumlowa Doctora w Prawech duchownych Diekana Kostela a Administratora Arczibiskupstwie Praskeho, a Knieze Iana Kapliczara Diekana Wissehradskeho tedaž fararže Wellessinskeho,⁵⁷¹ a Mistra Iana z horzicz Arcziprzišta Bechinskeho Tedaž Fararže Krumlowskeho,⁵⁷² a Urozenych Panossy, Iarohnewa z Usussy,⁵⁷³ Giržyka z wietrznie Sedenim w Pasowaržich,⁵⁷⁴ Konrada z Petrowitz Tedaž Purkrabi Krumlowskeho,⁵⁷⁵ Pržibika hada z Pabyenicz,⁵⁷⁶ a [Fol. 16v] Pana Pawla z Prahy,⁵⁷⁷ že gsau Swe pecžeti Take wedle Naß a Nassych Pecžeti prziwiesyly k tomuto Lystu. Genz gest dan a Psan na

⁵⁶⁹ Jindřich V. z Rožmberka, v letech 1472–1475 vladař rožmberského domu.

⁵⁷⁰ Václav ze Švamberka, majitel Chrašticěk a Hrochova Hrádku; viz Petr CHOTĚBOR, *Tvrz Hrochův Hrádek a problematika jejího datování*, *Castellologica Bohemica* 7, 2000, s. 193–200, zde s. 196.

⁵⁷¹ Jan Kaplicar, velešínský farář, svatovítský kanovník a děkan vyšehradské kapituly; srv. Antonín MAŘÍK, *Administrátoři a svatovítská kapitula v době pobělohorské. Úřad administrátorů pod jednou a jeho představitelé*, *SAP* 51, 2001, č. 2, s. 313–358, zde s. 329.

⁵⁷² Jan z Hořic, arcijáhen bechyňský a krumlovský farář; viz TAMTĚŽ, s. 332, 334.

⁵⁷³ Jarohněv z Úsuší, v letech 1457–1466 a 1468–1470 třeboňský hejtman, v letech 1470–1475 vysoký úředník v rožmberských službách; viz Jiří PEŠTA, *Dodatky k rožmberskému listáři pro léta 1437–1472. Edice a diplomatickosprávní zhodnocení*, *SAP* 56, 2006, č. 2, s. 417–507, zde s. 486.

⁵⁷⁴ Jiřík Višně z Větřní, v letech 1467–1468 krumlovský purkrabí a od roku 1472 majitel tvrze Pasovary; viz R. ŠIMŮNEK, *Rožmberská klientela 15. století IV. Služebné vztahy v horizontu několika generací (z Kozího, z Kraselova, z Větřní)*, *Výběr* 39, 2002, č. 2, s. 130–146, zde s. 137–138.

⁵⁷⁵ Konrád z Petrovic, v 60. a 70 letech 15. století krumlovský purkrabí; viz TÝŽ, *Rožmberská klientela 15. století III. Jan Jedlice z Obděnic a Konrád z Petrovic*, *Výběr* 38, 2001, č. 3, s. 228–236.

⁵⁷⁶ Přibík Had z Paběnic, k roku 1469 krumlovský místopurkrabí; viz Rudolf TECL, *Pět málo známých písemností k dějinám Třeboně a rožmberské správy první čtvrtiny 15. století*, *JSH* 74, 2005, s. 256–270, zde s. 264.

⁵⁷⁷ Pavel Dětrichovic, známý také jako Pavel z Prahy, rožmberský úředník a písař na panství Choustník; k němu podrobně R. ŠIMŮNEK, *Rožmberská klientela 15. století I. Pavel Dětrichovic, novoměstský purkmistr v rožmberských službách*, *Výběr* 37, 2000, č. 3, s. 186–193.

Krumlowie Leta od Narozeny Syna Božiho Tisycyho Čtyrsteho Sedmdesateho tržeteho, Tu Sobottu⁵⁷⁸ přřed Swatym Mataussem Aposstolem Božym.⁵⁷⁹

Cum in hoc Instrumento clarè non sit expressum, ad quot Sacra teneamur, nec aliunde scire possimus, et intabulatum Contractum credamus: Utigitur Intentioni Eorum aliquoqualiter satisfaciamus: Statuimus Quater intra Annum, nimirum in Quatuor Temporibus,⁵⁸⁰ pro Omnibus Fundatoribus, et Benefactoribus, et consequenter etiam pro His, Sacrum cantare, ac taliter defectum supplere. Sequitur Rubrica.

Testimonium super Aquam Fluvii Starzicze.

Ia Biczek Niekdy z Drahowa⁵⁸¹ nebo z Hluboke wyznawam tiemto Lystem wssem ktož geg slyseti Budau o tu Prži kteraž byla mezy Nebožtikem Kniezem Ianem⁵⁸² Kanczleržem Kaplanem Swinskym⁵⁸³ S Gedne Strany, a mezy Slowutnym Petrem z Lyndy z druhe strany o kud Ržeky iakož přžislussy k Hluboczi gessto Slowe Starzicze ze gsem se nemohl o tu prži gynak Uptati na Starych Lydech y z Borowan y odginud y Rychtarzich y na Ssaffaržich iako byly U Nebozcze [Fol. 17r] Pana Pržibika⁵⁸⁴ Ugcze Meho a na Lidech tu z Hluboke iakož se tu rodily y za mnau byly dospolenie sweho že Se ginak nepamatugi než že niekda Pan Drslaw⁵⁸⁵ Rytirž tu Sedenem v Hluboczi iako dielal Borowansky Rybnyk bel odpustil V Pateczni den lowiti Kaplanu z Swinnow w Starziczy ryby k owiedu proto že gest chodil nebo geždil, služit do Hluboke Takež teež Prawi y za ginich Panuw přřed Nebozczem Panem Pržibikem y za Pana Pržibika že wzdly z odpusstienim ty Kaplane lowily gsau tudiež y Sa mie a ginak se toho Uptati nemohu y do dneß že ne z prawa ale z milosti a S odpusstieniem lowily gsau w te Starziczy a tiem wyznaniem gsem proto dlyl do tohoto cžasu abych se sprawedlywie Uptati tee přže mohl

⁵⁷⁸ Tj. 18. září 1473.

⁵⁷⁹ Matouš, apoštol a světec.

⁵⁸⁰ Suché dny, viz pozn. č. 568.

⁵⁸¹ Buzek z Drahowa a Maršovic, majitel poplužního dvora v Hluboké u Borovan a části Borovan; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 149.

⁵⁸² Jan, trhosvinenský kaplan.

⁵⁸³ Trhové Sviny, město jihovýchodně od Českých Budějovic.

⁵⁸⁴ Přibík z Dobřemilic, od roku 1380 majitel Hluboké u Borovan a poté i části Borovan; TAMTÉŽ.

⁵⁸⁵ Drslav z Hluboké, do roku 1369 majitel tvrze v Hluboké u Borovan; TAMTÉŽ.

a gynak gsem se Uptati nemohl tee přže než iakož se swrchu pisse a tomu na Swiedomie aby přže dalsse nebylo o tu Starzicy, swau gsem Pecžet Pržirozenau pržitiskl k tomuto Lystu a pro dalssie Swiedomie prosyl gsem Slowutnych Panossy Wainka Piska z Radenina,⁵⁸⁶ Arnosstu z Hiczue,⁵⁸⁷ Mikulasse z Niemcže,⁵⁸⁸ Iana z mezipotocy,⁵⁸⁹ a Petra z wietrżnie,⁵⁹⁰ aby podle Me Pecžeti na Swiedomi Swe Pecžeti pržitiskly k tomuto Lystu. [Fol. 17v] Genž gest dan Leta od Božih Narozenie, Tysycziho Čtyrysteho čtyrydczateho Tržetiho tu Nedely po Swiczkach.⁵⁹¹

Concordia super Fluvio sub Dworzecz.⁵⁹²

My Oldržich⁵⁹³ a Ian z Rožumberka, wyznawame Tiemto Lystem obecnie přzedewssemi ktož geg Užrżie a neb čžtaucze slyseti budau, Iakož negaka ruznicze byla gest mezy Slowutnymi Panossemi Petrem z Lyndy z Gedne, a Oldržichem ze dworce⁵⁹⁴ strany druhe orowedenie a ohledanie wody a o tu Prži Urucžily gsau z obauch Stran každy Pode Stemi Kopami a přžissly o to na Slowutne Panosse Petr z Lyndy na Iarohniewa z Usussi hegtmana Tržebonskeho⁵⁹⁵ a Oldržich ze dworce na Oldržicha drohowcze z planie⁵⁹⁶ Purkrabi Techda na Welessinie,⁵⁹⁷ a k tomu Nas prosyly, abychme niekoho

⁵⁸⁶ Vaněk Písek z Radenína, rožmberský úředník; viz R. ŠIMŮNEK, *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách. Rožmberská doména 1418–1472*, Praha 2005, s. 300.

⁵⁸⁷ Arnošt z Houžné, rytíř z tvrže u Haklových Dvorů.

⁵⁸⁸ Mikuláš z Němče, rytíř.

⁵⁸⁹ Jan z Mezipotočí, rožmberský služebník.

⁵⁹⁰ Petr Višně z Větrní, rožmberský služebník působící ve 40.–60. letech 15. století zejména v Českém Krumlově; viz TÝŽ, *Rožmberská klientela 15. století IV.*, s. 136–137.

⁵⁹¹ Tj. 3. února 1443 po Hromnicích.

⁵⁹² Dvorec, ves jihovýchodně od Borovan.

⁵⁹³ Oldřich II. z Rožmberka, nejvyšší pražský purkrabí a v letech 1418–1451 vladař rožmberského domu.

⁵⁹⁴ Oldřich ze Dvorce, rožmberský služebník a purkrabí v Nových Hradech a Velešíně; H. PEXA, *Oldřich*.

⁵⁹⁵ Třeboň, město východně od Českých Budějovic.

⁵⁹⁶ Oldřich Drochovec z Pláně, rožmberský služebník, velešínský purkrabí; k němu Jiří ÚLOVEC, *Zaniklé tvrže ve Strádově a ve Věžovaté Pláni*, Výběr 44, 2007, č. 3, s. 191–207, zde s. 193–194.

⁵⁹⁷ Velešín, hrad nedaleko vesnice Sedlce.

z Swych Take k tomu přizdaly a wyslaly k ohledanie tee wody gestly že by swrchupsany Pržitele ocz se smluwiti nemohly aby ten od Nas wyslany Plnu toho mocz gmiel ge o to rozdielyti a cžožby ten nass wyslany mezy nymi wypowiediel aby oboge strany na tom zustaly pod zakladem swrchu psanym, a My k gich prožbie snažne wyslaly Sme [Fol. 18r] od Naß S Nassy Plnu Moczy, Slowutneho Panossy Iana Rusa z Cžemicz,⁵⁹⁸ a když tu wodu swrchu psany ohledaly gsau naß toho zprawily, a My od Nych tiem biehem porozumie wsse y wypowiedely gsme wedle gich zprawy a moczi Lystu tohoto wypowiedame, aby swrchu Psany Oldržich ze dworcze nadepsanemu Petrowi z Lyndy w gehu Ržecze neb Potocze kterýž Tecže mimo gehu Oldrychowy ze dworcze Luky y Take w te wodie kterýž gest se diel tee wody protrhl skrze gehu Luku w tom we wssem nepržekažel ani lowyl Sakem, ani Wrsse kladl, ani sycze nižadnym obycžegem w tom přžekažel a Take Petr z Lyndy nema Oldržihowi ze dworcze na tom Ostrowczy kterýž ta woda protržena od Luky gehu oddielyla přžekažeti aby Oldržych Swrchu psany toho Ostrowu požiwal Senem otawu y Pastwau yakž mu se zdati bude bez přžekažky Petrowy z Lyndy y gehu diedicžuw a budauczich wsselykterake a Take gestly ze by Oldržich ze dworcze swrchu psany tu Prutrž wody te chtiel zahraditi a zadielati tomuž dobrže Učžyniti a wssak bez sskody Petrowy z Lyndy gehu diedicžuw a budauczich. Toho na Potwrzenie a [Fol. 18v] Naždrženie y zachowane w czasych budauczich daly sme obiema Stranama kazde Stranie zwlasstie Takowy Lyst gednosteynie Slowo od Slova napsany kterymžto Lystum daly sme a kazaly sme Pecžeti swe vlastnie přiwiiesyti. Genž dan a Psany gsau na Krumlowie Leta od Narozenie Božiho Tisycžiho Cžtyržsteho Padesateho Sedmeho, ten Pondiely po Swatem Urbanu.⁵⁹⁹

⁵⁹⁸ Jan Rús z Čemin, rožmberský rada a v letech 1429–1461 opakovaně krumlovský purkrabí; viz R. ŠIMŮNEK, *Rožmberská klientela 15. století V. Defraudace helfenburského purkrabiho Jindřicha Žakavce z Lažan*, Výběr 41, 2004, č. 3, s. 229–239, zde s. 229.

⁵⁹⁹ Tj. 30. května 1457; Urban I., papež a světec.

Erectio Altaris, Sanctae Mariae Magdalenae,⁶⁰⁰ per Liczkonem de Dworzecz,⁶⁰¹ quam procuraverat Zizkol⁶⁰² Frater,⁶⁰³ in Budweis⁶⁰⁴ decolatus Regis Mandato. Iaross, Frater Zizkol dictus. Ita Rubrica.

Nicolaus Puchnik,⁶⁰⁵ Licentiatus in Decretis, Pragens<ium>{is}, Visse{g}radensi<um>{s}⁶⁰⁶ et Olomucensi<um>{s}⁶⁰⁷ Ecclesiarum Canonicus, Vicarius in Spiritualibus, Reverendissimi in Christo Patris, et Domini, Domini, Wolfframi, Sanctae Pragensis Ecclesiae Archi=Episcopi,⁶⁰⁸ Apostolicae Sedis Legati, Generalis: Universis, et Singulis praesentibus et futuris, ad quorum notitiam praesentes pervenerint, aut pervenire contigerit, Salutem in Domino. Noveritis, Nos Litteras, in pargameno scriptas, duobus Sigillis primis rotundis, de cerâ alba communi, in pessulis pargameni pendentibus sigillatas, Donationis Altaris, in honorem Sanctae Mariae Magdalenae, in Ecclesiâ Parochiali in Borowan, Pragensis Dioecesis, de novo in beneficium Ecclesiasticum erigendo, Nobis pro parte famosi Viri Liczkonis de Dworzecz Clientis, per discretum Virum, Dominum Ioannem Ostrwa <Presbyterum> <{Plebanum}>,⁶⁰⁹ praesentatas, sanas et integras, omni vitio, et suspicione carentes, recepisse, per omnia {Sub} his Verbis. In nomine Domini Amen. Quoniam, quae geruntur in tempore [Fol. 19r] labuntur cum tempore: Igitur necessarium est, ea Scripturae Patrocinio perennare. Ad Universorum, tàm praesentium, quàm futurorum ded<ica[m]>{uco} notitiam: quod Ego Liczko, de Dworzecz Armiger, Pragensis Dioecesis, cupiens temporalia pro aeternis, et transitoria pro perpetuis, felici commercio, commutare, pro salutari remedio Progenitoru[m], Praedecessorum meorum, Animaeq[ue] meae ob remedium, nec non

⁶⁰⁰ Máří Magdaléna.

⁶⁰¹ Licek ze Dvorce, majitel dvorecké tvrže a poplužního dvora a zřizovatel kaplanství v Borovanech; viz H. PEXA, *Oldřich*.

⁶⁰² Jan Žižka z Trocnova, husitský vojevůdce; k němu nejnověji Petr ČORNEJ, *Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka*, Praha 2019.

⁶⁰³ Jaroslav z Trocnova, bratr Jana Žižky z Trocnova; viz F. MAREŠ, *Bratr*.

⁶⁰⁴ České Budějovice.

⁶⁰⁵ Mikuláš Puchník, vyšehradský a olomoucký kanovník a generální vikář pražské arcidiecéze.

⁶⁰⁶ Bazilika sv. Petra a Pavla v Praze na Vyšehradě, kapitulní chrám z 11. století.

⁶⁰⁷ Katedrála sv. Václava v Olomouci, původně románská bazilika z první poloviny 12. století.

⁶⁰⁸ Olbram ze Škvorce, v letech 1396–1402 pražský arcibiskup.

⁶⁰⁹ Jan Ostrwa, na přelomu 14. a 15. století oltářník ve farním kostele sv. Václava v Borovanech.

omnium Christi Fidelium defunctorum, cum plenario consensu, Domini Ioannis,⁶¹⁰ pro tunc Plebani Ecclesiae in Borowan, dicti Kabele, septem Sexagenas Grossorum, denariorum Pragensium argenteorum, Census annui et perpetui, cum omni Iure, et pleno dominio, etiamsi Berna generalis Regia, in Regno hoc, videlicet Bohemiae, colligeretur, tunc tantummodo ad pactum meum addere tenebitur, quantum decu<it>{erit}, colligens solus â suis Incolis, residuum pro Se reservans, si quid residu<um>{i} fuerit, in his hominibus, et locis, et ipsorum Haereditatibus infra dictis. Primo in Pescone⁶¹¹ de Dworzecz, tenente medium laneum, mediam Sexagenam grossorum Pragensium argenteorum: Item in Mixicone⁶¹² ibidem, tenente medium laneum, mediam sexagenam grossorum: Item in Wilkone⁶¹³ ibidem tenente medium laneum, mediam sexagenam: Item in Cruce⁶¹⁴ ibidem tenente medium laneum, mediam sexagenam: Item in Ioanne⁶¹⁵ ibidem, dicto Erlick, tenente medium laneum, mediam sexagenam: Item in <Blazia> {Thoma}⁶¹⁶ ibidem <sed> tenente medium laneum, mediam sexagenam: Item in Blazia⁶¹⁷ ibidem, sedecim grossos, Item in Cruce⁶¹⁸ de Villa <Czerezow> Czeregow,⁶¹⁹ tenente quandam Curiam allodiam, centum quatuor grossos: Item in Andrea⁶²⁰ de Villa Troznov,⁶²¹ tenente unum laneum, unam sexagenam grossorum: Item in Andrlíkone⁶²² de Villa Lhotka,⁶²³ tenente unum laneum, unam Sexagenam grossorum <Pragensium> argenteorum, {monetae Pragensis} pro de novo erigendo Altari, in perpetuum Sanctae Matris Ecclesiae Beneficium, principaliter ob reverentiam Domini Salvatoris Nostri IESU

⁶¹⁰ Jan Kabele, farář ve farním kostele sv. Václava v Borovanech.

⁶¹¹ Pešek, poddaný ze Dvorce.

⁶¹² Mixiko, poddaný ze Dvorce.

⁶¹³ Wilko, poddaný ze Dvorce.

⁶¹⁴ Kříž, poddaný ze Dvorce.

⁶¹⁵ Jan (řečený Erlik), poddaný ze Dvorce.

⁶¹⁶ Tomáš, poddaný ze Dvorce.

⁶¹⁷ Blažej, poddaný ze Dvorce.

⁶¹⁸ Kříž, poddaný z Čerejova.

⁶¹⁹ Čerejov, ves jihozápadně od Borovan.

⁶²⁰ Ondřej, poddaný z Trocnova.

⁶²¹ Trocnov, původně poddanský dvorec se dvěma statky, od roku 1679 klášterní dvůr západně od Borovan; k tomu podrobně J. PETŘÍK, *Přehled*.

⁶²² Andrlíko, poddaný ze Lhotky.

⁶²³ Lhotka, ves jihovýchodně od Borovan.

Christi, et intemeratae Genetricis Suae, Virginis Mariae, ac consequenter et specialiter, ob reverentiam Illius felicissimae Peccatricis, Sanctae Mariae Magdalenae, in Ecclesiâ Parochiali in Borowan, ad quod Altare praedictum primitus, et primum, {Dominum} Ioannem, dictum Osterwa, Pragensis Dioecesis presby/terum [Fol. 19v] honestum et discretum vocamus, Cui donamus praedicta bona, cum Hominibus, Censibus et Hoereditatibus, cum pleno Iure, et totali Dominio: et cum Bernâ generali semel, vel pluries celebrata, solum quod Ipse praesens Altarista, vel futurus perpetuus Successor, ad pactum {vide}<sci> licet Liczkonis, et Successorum meorum, tenebitur dare, quantum decuerit de suis Censualibus, residu<um> quidquid fuerit pro se, et suis utilitatibus reservando, quem quidem censum praedictum in duobus terminis, videlicet Sanctorum Georgii⁶²⁴ et Galli⁶²⁵ divisim tollendum. Ego praedictus Liczko, dono^{2}, do^{1}, deputo, et assigno, promittens <pro> {per} me, Liberes, Haeredes, et Successores meos, praedictum Dominum Ioannem, et omnes Successores Suos, Eiusdem Altaris Altaristas, in Eisdem omnibus Censibus, et Iuribus eorum sublevandis, et percipiendis non impedire, aut aliquo modo perturbare, publicè vel occultè, sed verius, iuxta posse meum, et Successorum meorum, â datâ Praesentis, per omnia Vitae meae tempora, omnes impediens, dictum Altaristam, et Censuales Suos compescendo, acriùs amovere, sub poena excommunicationis, et sub obligatione meae fidei et honoris. Istam etiam Donationem, et huius Altaris Erectionem, feci Ego praedictus Liczko, cum pleno consensu, et bona voluntate Domini Ioannis {dicti} Kabele, Plebani pro tunc Eiusdem Ecclesiae in Borowan, Cui Plebano et Ecclesiae Suae, pro Ipsâ erectione Ipsius Novi Altaris satisfactum est, quia altera media sexagena grossorum Pragensiu[m] argenteorum Census Annuî perpetui comparata est, et amplius mortuo isto Altarista, Domino Ioanne Ostrwa, Ipsum Altare semper debet conferri per dictum Liczkonem, et Suos Successores, cum voluntate Domini Plebani, qui pro tempore fuerit. Cum autem Ea, quae singulariter notantur, le<n>{v}ius memoriae imprimuntur, quodq[ue] Beneficium datur propter Officium: Volo ergo, Ordino, et dispono, quod praefatus Dominus Ioannes, et omnes Ipsius Successores, dicti Altaris Rectores, ratione Dotationis huiusmodi, temporibus perpetuò affaturis, singulis Septimanis, per circulum Anni, in dicto Altari Sanctae Mariae Magdalenae, per se, vel Alterum, sit, et sint astricti, et Obligati, ad legendum, ac legant, cum effectum, Quatuor Missas sanctas, [Fol. 20r] ad quas devotionem habuerint, et DEUS

⁶²⁴ Jiří, římský voják, mučedník, světec.

⁶²⁵ Havel, irský mnich, misonář, světec.

sibi inspiraverit. In casu verò, ubi memoratus Dominus Ioannes, aut Ipsius Successores aliquam Missam, ex dictis quatuor Missis, in aliquâ Septimanâ, neglexerint, aut legere non curaverint, ex tunc, pro qualibet Missâ sic neglecta, nomine poenae, dabit duobus pauperibus per unum nummum usualem illius territorii, ante fores Ecclesiae ibidem, cum bono testimonio de scitu Plebani. Insuper <prae>{Supra}dictus Ioannes, et omnes Ipsius Successores, memorati Altaris Rectores, debent et tenebuntur in Festivitatibus, in Vesperis Matutinis, Missis, Processionibus, ac Vigiliis Anniversariorum <...>{Patro}norum, Eiusdem Ecclesiae in Borowan, ac aliarum personarum <n>{N}o<ta>{ta}bilium interesse, licet <...> {cantare} non posset, ob defectum aliquem naturalem, pro ut multis occurrit, tamen intersit, et tenetur interesse in suo superpellicio, semper condignam Reverentiam et Obedientiam, in omnibus licitis^{2} et honestis^{1} Plebano, qui fuerit, exhibendo. Est etiam specialiter expressum, quod quamprimum dictus {Dominus} Ioannes, aut Ipsius Successores, dicti Altaris Rectores fuerit, <vel> {Seu} fuerint aliquod aliud Ecclesiasticum Beneficium adeptus, et ad huiusmodi pacificam et realem possessionem admissus, ex tunc mox id Altare in Borowan vacet imposterum, ad quod Ego Liczko, et Liberi mei, vel Successores, cum voluntate Plebani qui fuerit, poterimus alium Presbyterum idoneum, Domino Archi=Episcopo Pragensi, aut Ipsius Vicariis in Spiritualibus Generalibus praesentare, Cuiuslibet contradictione et renitentiâ non obstante. Et ut praemissa omnia et singula Robur obtineant perpetuae firmitatis, Reverendissimo in Christo Patri et Domino, Domino Archi=Episcopo Pragensi, Apostolicae Sedis Legato, Ipsiusq[ue] Dominis Vicariis in Spiritualibus Generalibus, supplico humil<l>iter et attentè: quatenus praescriptum Altare, Beatae Mariae Magdalенаe, in perpetuum Beneficium Ecclesiasticum erigere et creare, praescriptumq[ue] Censum, Septem Sexagenarum, [Fol. 20v] in hominibus et locis, superius designatis, et Ipsorum Successoribus, ac Hoeredibus Eorundem, Eidem Altari, et Ipsius Rectoribus perpetuè annectere, unire, applicare, et incorporare, ac omnia superius descripta fine debito confirmando concludere, prout ad Vestrum spectat Officium, in Spiritu Pastoralis. Praemissorum in Robus, et validius Testimonium, Sigillum meum videlicet Liczonis praedicti de Dworzecz, etiam praemissorum in testimonium, Sigillum meum, videlicet Ioannis, dicti Kabele, pro tunc Plebani in Borowan, cum Sigillo Ipsius Liczkonis, huic Litterae <...> de<...>{certo} Scitu Nostro, et de bonâ Voluntate Nostrâ, huic Litterae dedimus appendenda. Sub Anno Incarnationis Domini Millesimo, trecentesimo, Nonagesimo nono, feria quarta, in Octavâ Festi Visitationis Sanctae

Mariae.⁶²⁶ Post praedictarum litterarum praesentationem, et receptionem, fuit Nobis per praefatum Dominum Ostrwa, pro parte praescripti Liczkonis Clientis humiliter^{1} supplicatum^{6} et^{2} cum^{3} debitâ^{4} instantiâ:^{5} quatenus ad honore[m] DEI Omnipotentis, et Beatae Mariae Virginis Gloriosae, nec non ad honorem Beatae Mariae Magdalенаe, praescriptum Altare, in honore Eiusdem Beatae Mariae Magdalенаe, in Ecclesiâ Parochiali in Borowan, in perpetuum Beneficium Ecclesiasticum erigere, et creare, ac census, et redditus superius designatos, et descriptos Eidem Altari, et Ipsius Rectoribus annectere, unire, applicare, inviscerare et incorporare, nec non omnia et singula, superius descripta, in suis punctis, clausulis, conditionibus et articulis, approbare, ratificare, auctorizare, et Autoritate ordinariâ confirmare dignaremur. Nos verò informari cupientes, an ex huiusmodi Donatione, et Ereptione in futurum possit aliquod praeiudicium generari? Cridam seu proclamationem de huiusmodi Donatione et Ereptione Altaris antedicti, in [Fol. 21r] praescriptâ Ecclesiâ in Borowan fieri fecimus diem <...> {certam}, omnibus, qui se praemissae Donationi et Ereptioni opponere vellent, pro termino peremptorio statuentes, et quia in huiusmodi termino, nullus legitimus apparuit contradictor. Id<eo> {circo} Supplicationibus Nobis, pro parte praedicti Liczkonis Clientis, tanquam iustis, et rationabilibus, ac Iuri consonis favorabiliter inclinati, attendentesq[ue], praemissa, in Divini cultus augmentum evenire, praescriptum Altare, in honorem Beatae Mariae Magdalенаe, in praedictâ Ecclesiâ Parochiali in Borowan, in perpetuum Beneficium Ecclesiasticum erigimus, ac Census, et Reddibus praescriptos, Eidem Altari, et Rectoribus Ipsius annectimus, perpetuò unimus, applicamus, invisceramus, et incorporamus, nec non omnia, et singula superius descripta, in suis punctis, clausulis, conditionibus, et articulis approbamus, ratificamus, auctorisamus, et in DEI nomine confirmamus ordinariâ Autoritate: Supradictos quoq[ue] census, et redditus, de Coetero, et in antea, Iuris Ecclesiastici, et non mundani, volumus reputari, decernentes: ut Rector Altaris supradicti, qui fuerit pro tempore, Plebano Ecclesiae praedictae in Borowan, qui nunc est, vel fuerit pro tempore, Reverentiam, et Obedientiam debitas exhibeat, ac in Festinitatibus praescriptis, horis superius descriptis, interesse studeat cum effectu. In Cuius Rei Testimonium, praesentes Litteras fieri, et Sigilli Vicariatus Archi=Episcopatus Pragensis, quo ad praesens ut<untur>{imur}, appensione, iussimus communiri. Datum Pragae Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Die prima Mensis Maii.

⁶²⁶ Tj. 9. července 1399.

Haec Fundatio habetur in Originali, estq[ue] Numero 3° signata.

[**Fol. 21v**] Probabile est, quod ex post facto fuerit Monasterio Nostro incorporata. Post saecularisationem autem Pagus Dworzecz, venit in alienas manus. Tempore Restitutionis possedit Eundem Generosus ac Perillustris Dominus, Lucas Korzenskii,⁶²⁷ â quo Eundem Reverendissimus, ac Amplissimus Domin[us] D[ominus] Bernardus Weiz,⁶²⁸ Praepositus Claustro-neoburgensis,⁶²⁹ seriò, sed gratis, ut litterarum Copiae, quae adhuc prae manibus sunt, demonstrant, repetiit, mansitq[ue] Pagus apud Hoeredes ad moderna usq[ue] tempora, donec Anno 1692 Illustrissimus Dominus D[ominus] Baro, Ioannes, Antonius Korzenskii⁶³⁰ etc: cum bono Augeizdillum,⁶³¹ Regiae Civitati Budvicensi, divendidit. Altare autem Foundationis, ante paucos Annos, in nostrâ Ecclesiâ,⁶³² post Altare Sanctorum Patronorum Regni stetit, ut autem maius esset spatium, sublatum est, Illudq[ue], ne planè profanaretur, Ecclesiae Sanctissimae Trinitatis,⁶³³ post Schwinam, â Reverendissimo, piè defuncto, Praeposito Georgio⁶³⁴ donatum est, ubi â Sinistris, post summum Altare hodiedum stat, et consequenter cessante Beneficio {negatur hoc suppositum, in Czerecow Subditum {habet}, in Trocznow pariter enim fundos Canonica possidet, in Tribesch,⁶³⁵ in Rankau,⁶³⁶ Gilowitz et Beska⁶³⁷ sunt subditi qui in fundatione n[on] sunt comprehensi, praesumuntur prudenti iudicio per

⁶²⁷ Lukáš Kořenský z Terešova, člen zemského soudu a účastník tureckých válek; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 248. Rodokmen Kořenských z Terešova v A. SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 275.

⁶²⁸ Bernard I. Waitz, v letech 1630–1643 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu; viz M. FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale*, s. 284–292.

⁶²⁹ Klosterneuburg, město s klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina severně od Vídně.

⁶³⁰ Jan Lukáš Antonín Kořenský z Terešova, do roku 1692 majitel statků Dvorec a Ostrolovský Újezd; k prodeji statků městu České Budějovice viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 131, 250.

⁶³¹ Ostrolovský Újezd, alodiální statek a poddanská ves jihozápadně od Borovan.

⁶³² Kostel Navštívení Panny Marie v Borovanech, kolegiální (dnes farní) kostel z druhé poloviny 15. století, v polovině 18. století barokně rozšířen.

⁶³³ Kostel Nejsvětější Trojice, poutní chrám jižně od Trhových Svinů, v nynější podobě pochází z let 1708–1719.

⁶³⁴ Jiří Jaudt, v letech 1663–1670 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech.

⁶³⁵ Třebeč, ves jihovýchodně od Borovan.

⁶³⁶ Rankov, ves jihozápadně od Borovan.

⁶³⁷ Veska, ves jižně od Jílovic.

commutationem hi Canoniae accessisse in eorum locum, q[u]o n[on] cessat Officiu[m]},
cessavit etiam Officium. Fortè propter hoc Hoeredes sunt ita infoelices, quia DEUS
benedicit, et etiam punit, in tertiam, et quartam Generationem.

Donatio Hodenicz!⁶³⁸

Hilarius de Litomierzicz etc: Universis Christi Fidelibus, praesentibus et futuris, ad
Quorum notitiam praesentes pervenerint salutem in Domino. Decens et debitum esse
perpendimus: ut ad Earum, quae divini Cultus augmentum, et salutem respiciunt,
Animarum, diligenti studio et diligentiâ studiosâ ferventius [**Fol. 22r**] intendatur, et
Illorum Animas, qui ad hoc Zelo devotionis, pro aquirendo [!] aeternae beatitudinis praemio
promptos et Voluntarios se exhibent, non solum in ipsorum salubri proposito, sed etiam
pervigili curâ sollicitius augeamus. Sanè noviter, Qui in nostrâ Provinciâ personaliter
constitutus, Honorabilis et Religiosus Frater, Ioannes,⁶³⁹ Filius bonae Memoriae, Nicolai
Sstiawka de Hodeniz,⁶⁴⁰ Professus Monasterii in Borowan, de novo Fundati,
Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini, non compulsus, nec coactus, sed spontè
et Liberè, sano et deliberato Animo, cupiens temporalia pro aeternis, et transitoria, pro
perpetuis, foelici commercio commutare, pro remedio, et salute Animae suae, Nicolai
Patris, et Annae Matris suae,⁶⁴¹ ac progenitorum, et Praedecessorum suorum, nec non
omnium Fidelium defunctorum Animarum: Octo Sexagenas grossorum {N[ota]B[ene] W
hodoniczych Plat 8 β grossuw kazdorocznie} Denariorum Pragensium, Census Annui, et
perpetui, in Hoereditate, quam post mortem Patris Sui obtinuit in Hodeniz, in Curiis,
Rusticalibus Areis, Agris, et in Eorum Hoeredibus, cum pleno Dominio Serenissimi
Principis, et Domini Georgii Bohemiae Regis accedente consensu: pro ut in Tabulis
Terrae, Regni Bohemiae: Quarto libro Ioannis Plana,⁶⁴² Vicenotarii, de Anno Domini

⁶³⁸ Hodenice, ves u Kaplice.

⁶³⁹ Jan Štávka z Hodenic, převor kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech, následně probošt klášterů augustiniánských kanovníků v Pavii a Olomouci, autor olomouckých statut z roku 1500; k němu F. MACHILEK, *Johannes Štávka von Hodenitz und die Reform der mährischen Augustiner-Chorherren um 1500*, in: Evelin WETTER (ed.), *Die Länder der Böhmischen Krone und ihre Nachbarn zur Zeit der Jagiellonenkönige (1471–1526)*. Kunst – Kultur – Geschichte, Ostfildern 2004, s. 251–259.

⁶⁴⁰ Mikuláš Štávka z Hodenic, otec Jana Štávky z Hodenic.

⁶⁴¹ Anna, manželka Mikuláše Štávky z Hodenic a matka Jana Štávky z Hodenic.

⁶⁴² Jan z Plané, do roku 1477 místopisář Království českého.

Millesimo, Quadringentesimo, sexagesimo quarto, continetur: Monasterio, Praeposito, et Fratribus, qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint in Borowan, dedit, donavit etc:

Idem saepè dictus Frater Ioannes, disposuit et ordinavit: ut praefatus Dominus Praepositus, unà cum Conventu, pro tali Donatione per Ipsum facta, ad Quatuor Anniversaria per Circulum Anni, et hoc perpetuò teneantur in Mona/sterio [Fol. 22v] praefato in Borowan, pro Animabus Praedecessorum Ipsius scilicet: Nicolai Patris, et Annae Matris, et omnium Progenitorum Animabus. Primum Anniversarium Feriâ secundâ post Festum S[ancti] Stanislai:⁶⁴³ scilicet Vigiliis de festo cum novem Lectionibus maioribus, cum pausis, pro ut Statuta Eorum tenent, et cras Missa cantetur Defunctorum. Secundum Anniversarium debet teneri Feriâ secundâ post Commemorationem S[ancti] Pauli.⁶⁴⁴ Tertium Anniversarium debet peragi, Feriâ Secundâ, post Festum S[ancti] Galli:⁶⁴⁵ Quartum autem Anniversarium, post Conversionem S[ancti] Pauli, Feriâ secundâ,⁶⁴⁶ et sic temporibus perpetuis. Quibus omnibus sic: ut praemittitur, ritè et rationabiliter ordinatis et dispositis, ac factis per Eunde[m] Fratrem Ioannem, ibidem personaliter constitutus Dominus Valentinus Praepositus Monasterii praefati in Borowan Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini, Ea omnia supra scripta, pro Se, et Successoribus Suis, sub Poenâ Ecclesiasticae Censurae, in omnibus et per omnia tenere, et adimplere, et inviolabiliter observare {compromisit} etc. Datum et actum in Castro Pragensi: Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Sexagesimo Quarto, Vigesima Octava Mensis Maii.

Ego praefatus Ioannes Sstiwka de Hodeniz, Ipsius Monasterii Borovaniensis Canonicus, Professus, tùm primus Ipsius Loci Presbyter ordinatus existerem, secundus[ue] Professione Locum obtinerem Fundatore vivente: post alia plura, quae huic Sacrò Loco contuli beneficia, Hoc Unum aliis annumerare volens: tum ex Italia⁶⁴⁷ Commissarius, Reverendissimi Domini Cardinalis⁶⁴⁸ S[ancti] Georgii Camerarii Papae, et Prior in Caelo

⁶⁴³ Tj. v pondělí po svátku sv. Stanislava (8. května); Stanislav, v letech 1072–1079 krakovský biskup, světec.

⁶⁴⁴ Tj. v pondělí po svátku sv. Pavla (30. června).

⁶⁴⁵ Tj. v pondělí po svátku sv. Havla (16. října).

⁶⁴⁶ Tj. v pondělí po svátku Obrácení sv. Pavla (25. ledna).

⁶⁴⁷ Itálie, obecné označení pro území několika států, historické území.

⁶⁴⁸ Raffaele Sansoni Riario, italský kardinál.

aureo⁶⁴⁹ Papiæ [!],⁶⁵⁰ ubi Corpus [Fol. 23r] Sacrum decumbit Augustini, venissem, exq[ue] Divinâ intelligens Scripturâ DEUM haudquaquàm Verborum multitudine, aut longâ delectari Oratione, nè Illud Sacrificium DEO existimans gratum, quod vel toedio, vel expletur celeriter, at Illud, quod tametsi succinctiùs profertur, ex sincerâ tamen, et devotâ Mente procedit. {Relaxatio Pausarum} Ideo Praesentibus relaxo: ut omnes Vigiliae dicantur sine Pausis: Pro quo in recompensationem, Omni Sermone Praedicator pronunciare debebit Nomina Parentum meorum perpetuo, loco post Fundatorem secundo. Quod ab Omnibus gratissimè susceptum est, iniunctumq[ue] Mihi: ut litteris Meis hoc sic tenendum, et observandum praesenti Registro annotarem, quòd quam libentissimè feci. Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo Nonagesimo, Duodecima Maii.

N[ota]B[ene] Ex hoc et sequenti Instrumento patet: Piissimum Dominum Fundatorem, Petrum de Linden, Anno Nonagesimo adhuc vixisse, et intra Annum Nonagesimum Octavum mortuum fuisse.

Patet etiam, Dominum Ioannem Sstiwkam, in hoc Monasterio fuisse Primum Professum, Presbyterum, Commissarium supra nominati Cardinalis, et Priorem Papiæ, in Coelo Aureo. Fuit praetera ex post facto, ut rescivimus, Praepositus Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Aug[ustini] ad omnes Sanctos⁶⁵¹ Olomouci,⁶⁵² et Landskronae,⁶⁵³ ubi memoria Eiusdem in Benedictione est, multa[ue] de Eodem Olomucensi in Monasterio habentur Memorabilia. Relaxatio Pausarum est, quando non interpolatis, et distinctis trib[us] Vicibus, ut olim Nocturni orari consueverunt, sed consequenter Omnes orantur. {Hic sequitur: Petr[us] de Linden, uti infra}

⁶⁴⁹ Bazilika sv. Petra na Zlatém nebi v Pavii, augustiniánská bazilika, kde jsou uloženy ostatky sv. Augustina.

⁶⁵⁰ Pavia, město na severu Itálie.

⁶⁵¹ Klášter Všech Svatých v Olomouci, bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina, založený v 15. století po příchodu lanškrounských a prostějovských augustiniánských kanovníků.

⁶⁵² Olomouc, město a historická metropole Moravy.

⁶⁵³ Lanškroun, město severozápadně od Olomouce.

{F}⁶⁵⁴ Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Nonagesimo Octavo. Andreas Praepositus de Borowan, ex Consensu omnium Fratrum [Fol. 23v] et concordi voluntate, venit ad Nobilem Dominum, Petrum de Zassnuk,⁶⁵⁵ et recepit ab Eodem, Idem Andreas Praepositus, Centum Sexagenas Grossorum Missnensium, Quam Summam dedit pro Monasterio Borovaniensi Idem Cliens: ut perficeretur Ambitus, et Dormitorium fieret Fratrum super Ambitum. Pro tali ergo Beneficio, Idem Andreas Praepositus, et Omnes Fratres, et Canonici Eiusdem Monasterii obligarunt se, et Omnes Suos futuros ad cantandam Missam de Beata Maria Virgine per totum Adventum, videlicet Rorate Coeli: in quâ Missâ debent adiungi Collectae, videlicet, pro Defunctis: DEUS cui proprium etc: et secunda pro Sanitate et Salute Ipsius, et Genealogiae Eius, perpetuo[ue] debet fieri pro Eis in Ambone, et hoc perpetuis temporibus, sic debet teneri.

N[ota]B[ene] In Ambone {seu Cathedra} nimirum post Concionem, quando fiunt ex Cathedrâ Suffragia pro Defunctis: ut semper fiat Memoria Istorum, et Similium Benefactorum: Unde clarè liquet, Piissimum Dominum Fundatorem, ante Perfectionem totius Monasterii, defunctum fuisse, aliosq[ue] Patronos ad Perfectionem accessisse.

N[ota]B[ene] Quod sequitur, praecedenti Fundatione in Ordine Libri prius fuit ponendum.

Petrus de Linden protestatus est coram Beneficiariis Pragensibus: Quod Hoereditates Suas: Videlicet: Villam Nesmen, Villam et Curiam Hluboka, Sylvam Kuchinkam, Sylvam Hagek, usq[ue] ad Viam, quâ itur in Gilowiz, Piscinam Borowancz, Piscinam Neüstifft, piscinam novam in Sylvis, Piscinam Rohozne, Piscina[m] [Fol. 24r] infra Curiam Hluboka, Piscinam in Villa Hluboka, Piscinam super Villam et Curiam Hluboka, <piscinam in Villa Hluboka> et Molendinum de Luto, quod vulgariter Kottmühl dicitur, cum omni libertate, ad Eadem Bona pertinente, dedit, et dare potuit Domino Praeposito Monasterii in Borowan, totiq[ue] Conventi Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini, per Ipsum Petrum de novo instituto, instaurato et erecto, Ipsiq[ue] Praeposito, Conventui et Monasterio, de praefatis Haereditatibus, et Bonis Haereditariè, et ad verum Ius Haereditarium condescendit. Item Haereditates, puta Sylvam, quae pertinet ad Curiam

⁶⁵⁴ Odkaz na konec folia 24v. Fischer chtěl značkou naznačit, že přepis této listiny o darování 160 kop míšeňských grošů klášteru od Petra ze Zásnuk měl následovat až po výčtu dědictví Petra z Lindy, který se nachází na foliích 23v–24v.

⁶⁵⁵ Petr Zásnucký ze Zásnuk, od roku 1465 majitel Červené Lhoty; viz *Ottův slovník naučný* XXVII, Praha 1908, s. 460.

Hluboka, sitam inter Viam, quâ itur in Gilowiz, et Piscinam, quae vocatur Linden, Ipsamq[ue] Piscinam Linden, Pratum Stokwisen, pratum super Piscinam Borowancz, totam Villam Borowan, tria Molendina, videlicet primum ad Pontem, super Fluvio Strabonicz, et immediatè sequentia, cum flumine ad ipsa Molendina spectantia, et Piscinam, quam faciet in Bonis suis sitis inter Borowancz et Piscinam Linden. Eisdem Haereditibus Ipse Petrus, uti, frui poterit ad Vitae Suae tempora, et Eisdem vendere, donare, alienare, permutare, et facere, pro ut libet, in toto, qualiter suae placuerit voluntati, tanquam de propriis Haereditariis Bonis. Si verò Idem Petrus de dictis Hoereditatibus aliter in Vitâ Suâ non disposuerit, nec easde[m], vel partem Earundem, vendiderit, neq[ue] alienaverit, ex tunc, post Mortem dicti Petri, Haereditates praescriptae, Haereditario, et pleno Iure, et Dominio, ad Praefatos, Praepositum, Conventum, et Monasterium in Borowan, perpetuò devolvantur. Casu aute[m] quo Ipse Petrus, priusquam Anna Conthoralis Sua, morte ex [Fol. 24v] hâc Vitâ migraverit, ex tunc dictus Praepositus et Conventus, Eidem Annae relictæ Suae, Annis singulis, ad Vitae Suae tempora, Quindecim Sexagenas Anni Censum, divisim in Terminis, puta, Sanctorum Georgii⁶⁵⁶ et Galli,⁶⁵⁷ absq[ue] renitentiâ, et aliquali contradictione erogare, et solvere sint astricti: Eâ verò decedente, ex tunc dictus Praepositus et Conventus, â solutione dictarum Quindecim Sexagenarum liberi sunt, et soluti. Coeterum Ipse Petrus, quo ad vixerit, tanquam Haeres, et Fundator dicti Monasterii est, et erit potens et verus Tutor et Defensor Eiusdem Monasterii, et dictorum Bonorum omnium pertinentium. Eo verò decedente, ex tunc, Nobilis, et Magnificus Dominus, Ioannes de Rosenberg, Haeredesq[ue] et Successores Sui, Legitimi erunt, et esse debent Veri et indubitati Tutores, et Defensores, Praepositi, Conventus, Monasterii, et Bonorum praedictorum Universorum: Ita tamen, quod Bona et Haereditates dicti Monasterii, Praepositi et Conventus, per Se, vel per quempiam Alium [?] nullo unquam quaesito colore, vel occasione alienent, distrahant, et quocunq[ue] modo immutare praesumant, et permittant, temporibus futuris in perpetuum: pro ut de Ipso Domino Ioanne, Haeredibus, et Successoribus Suis, plenam, et indubitam habet confidentiam. Cuius quidem Donationis Confirmatio, Divae Memoriae Ladislai Regis Bohemiae sequitur in haec Verba. Sed et praedicta Donatio Vivente Divo Rege Ladislao ad effectum non est deducta et terminata: Eandemq[ue] Donationem Serenissimus Princeps et Dominus, Dominus Georgius Bohemiae Rex etc:

⁶⁵⁶ Tj. 24. dubna.

⁶⁵⁷ Tj. 16. října.

suum Generosum dedit Consensum, Cuius tenor sequitur in haec verba: Georgius DEI Gratiâ Bohemiae Rex: etc: Uti supra Folio 12mo {Hic sequitur Anno D[omi]ni: uti supra {F} ⁶⁵⁸}

[Fol. 25r] Quod Dominus Martinus,⁶⁵⁹ Filius Piissimi Domini Fundatoris, ante Foundationem Monasterii, et consequenter ante Dominum Parentem, ut in Lapide Sepulchrali, ante Summum Altare inculptum est, nimirum in Festo S[ancti] Achatii⁶⁶⁰ et Sociorum Martyrum, Anno Millesimo, Quadringentesimo Quinquagesimo Secundo,⁶⁶¹ sit mortuus, est clarum. An autem Domina Anna Conthoralis, ante, vel post mortem Piissimi Fundatoris mortua, et ubi sepulta sit, non constat: Excepta tamen, supra nominata Bona, omnia Manserunt in hodiernum Monasterio.

Hucusq[ue], nimirum ad decimum quartum Folium inclusivè, est supra nominatus Libellus in Membranâ conscriptus: Sequuntur nunc alia Authentica, in Pergameno scripta, et Sigillis dependentibus munita Instrumenta, quae partim superius iam sunt descripta, alia mox infra, secundum numerum, conscribenda, sunt autem Partes tredecim.

Numerus primus continet conscriptam Licentiam, Wenceslai Decretorum Doctoris de Crumlow, Decani et Administratoris Pragensis, pro Aedificatione Monasterii, Consecratione Eiusdem, et Altarium, ac primi Lapidis impositione: Cuius descriptio genuina est Superius, Folio Sexto. {1 Sigil[um] h[ab]et}

Numeri Secundi Instrumentum est Bohemicum: cuius inscriptio âforis, talis est:

Kaplanstwi bylo w Borowanech a Liczek ze dworcze na niem Oprawu a Ohranu [!] miel 1412. Borowanske Zadussy.

Ia Lyczek ze Dworcze wznawam Wssem tiemto Lystem ktož gey Cžisty neb Cztaucze slyseti Budau z dobrym rozmyslem napržed pro Buch y Mych Blyžnych [Fol. 25v] pro Lasku dal gsem Sye wplnie y moczue [!] ohledaty S Knežem hanu⁶⁶² z Borowan Mym Kaplanem o ti wssyczky weczy cžož gest Mezy Namy bylo o gehu Lydy Kaplanske a to

⁶⁵⁸ Viz pozn. č. 654.

⁶⁵⁹ Martin, syn zakladatele borovanského kláštera Petra z Lindy.

⁶⁶⁰ Akátius, kappadocký voják, mučedník, světec.

⁶⁶¹ Tj. 22. června 1452.

⁶⁶² Hána, kaplan a oltářník ve farním kostele sv. Václava v Borowanech.

Maudrym a Pocžestnym Mužum Mystru Waczlawowy Fararžowy z Swynow,⁶⁶³ a Kniezy Welyslawowy Fararžowy⁶⁶⁴ z Stržyezowa⁶⁶⁵ Kteryžto S dobrým rozmyslem y z Raddu potazu ztaleho pro Pokog a ne ku pohorsseny toho Kaplanstwie Meho Mezy Namy wyržekly sau konecznie abych ga Swrchu psany Lyczek y Mogy budauczy ty wssyczky toho Kaplanstwie Lydy myel wo prawu y gych branyl pro nye kdyzby bylo Tržieba w blyzcze yakozto W Mily nebo blyže gyeždy na swog gross čynie, paklyby bylo dale, ale Kneze hana Kaplan držywe Psany day z trawy polowiczy a ya druhau, y tczem mnie Lydem na pomocz y gych prawdye, paklyby který z tyeh Kaplanskych Lydy Swym sseržadstwym w ktore zassel za Matky dalssie pro nyczby myely byty gyezdy čzasto neb dalssie tyt magy byty na toho gysteho Czlowieka y na [Fol. 26r] Geho Statek, a Take kdyžby bylo tyem Lydem Kaplanskym potřebie mam na Sudye sedety a ge o Gych Pržye slyssety, a Kniez hana Thczely sed na Sudye Se mnau a wyny Kterežby podle Konczelskeho nalezu kto z nych propadl, mam wybera Kniezy hanowy gych daty polowyczy acz gych Tomu gystemu odpustity Ia y Kniez hana nebudem chtyty a kdyžby přžipadla bernye Kralowa wssye zemie obecna Techdy Kniez hana ma My daty s Swych Lydy Cztyrzydczety gr[ossuow] Na pomocz memu Ukolu y praczy a otumrt aczby ktera na tyech Kaplanskych Lydech přžipadla te ma myty Kniež hana polowiczy a ga Lyczek neb Mogy Budauczy polowiczy druhau, acz w tom milosty neuczynymy Ty Wssyeczky swrchu psane weczy podle nalezu y wynesenye držywe psanych Ubrmanuw Ia Lyczek giž psany Slybyl gsem y slybugy Swau dobrau Kržestianskau wyru bezewsse zle Lsty držyety a Uplnyne zachowaty ot sebe y od Swych Budauczych držedyczuw pod zapyssem Czty y Wryy a toho na Pewnost y na Swyedomye Swau [Fol. 26v] Sem Pecžet Kazal K tomuto Lystu přžywyesyti a podle Mne Ubrmana Swrchupsany Toczyss a Mistr Waczlaw fararž z Swynow a Kniež Welyslaw fararž z Stržyzowa a Take Ian Čžaysslach z Nežetycz⁶⁶⁶ gmenowyty Panosse te Wssy Umluwy radče y Swiedek K Mey Prožbie Swe Sau Pecžety Take přžywyesyly K tomuto Listu. Genž gest dan a psan leta od

⁶⁶³ Václav, farář při kostele Nanebevzetí Panny Marie v Trhových Svinech.

⁶⁶⁴ Veleslav, farář při kostele sv. Martina ve Střížově; k němu T. STERNECK, *Ze středověkých dějin Střížova na Českobudějovicku*, Výběr 37, 2000, č. 4, s. 291–306.

⁶⁶⁵ Střížov, ves západně od Borovan.

⁶⁶⁶ Jan Čauslach (též Saiclach) z Nežetic, rytíř a majitel tvrže v Nežeticích.

Narozeni Syna Božyho Tyssyczyho Cztyrsteho dwanaczteho w druhau Nediely w Adventu.⁶⁶⁷ {sunt 4 Sigilla}

Numerus Tertius habet Fundationem Altaris et Altaristae S[anctae] Mariae Magdalенаe, quae superius descripta est Folio 18 in superficiè latine scriptum est: Capellania S[anctae] Mariae Magdalенаe in Borowan: Bohemice verò:

Borowanski Zadussy.

Od Liczka ze dworcze Rytirže, nadani a wyzdzwizeni Noweho Kaplanstwi przi Oltarži Swate Marži Magdaleny 1399.

Numerus Quartus, continet permutationem Agri Monasterii, cum Plebano in Sweiniz: cuius tenor per omnia talis est.

Ioannes de Colowrat, Praepositus Ecclesiae Pragensis,⁶⁶⁸ et Wenceslaus de Plana, Archi=Diaconus Euisdem Ecclesiae, Decretorum Doctor,⁶⁶⁹ Administratores Archi=Episcopatus Pragensis. [Fol. 27r] Ad Omnium et Singulorum deducimus Notitiam, quod constituti coram Nobis, Venerabilis ac Eximius Vir, Dominus Ioannes de Crumlow, Decanus Ecclesiae Pragensis, Decretorum Doctor, Vice, et Nomine Honorabilis Viri, Domini Stephani de Crumlow, Plebani in Swin ex Unâ,⁶⁷⁰ et Religiosus Vir, Frater Ioannes Stiwka, Ordinis Can[onicorum] Reg[ularium] Prior Monasterii in Borowan, Praepositi Sui, Fratris Andreae, et totius Conventus, praefati Monasterii Vice, et nomine, parte ex Alterâ, exhibens litteras, et consensum partium, ostendes Nobilis, et Magnifici Domini Wock de Rosenberg⁶⁷¹ etc: Assensum super commutationem agrorum quorundam, sive Laneorum, pro maiori Utriusq[ue] Partis utilitate, eò quod Plebanus in Swin, Laneum Unum habeat pro Altari Sanctorum Undecim Martyrum Virginum in Suâ

⁶⁶⁷ Tj. 4. prosince 1412.

⁶⁶⁸ Jan (Hanuš) z Kolovrat, v letech 1468–1483 administrátor pražské diecéze.

⁶⁶⁹ Václav z Plané, arcijáhen u pražské kapituly, v letech 1481–1484 administrátor pražské diecéze.

⁶⁷⁰ Štěpán z Krumlova, v letech 1478–1501 farář v Trhových Svinech; viz R. LAVIČKA – R. ŠIMŮNEK, *Městský kostel v pozdním středověku. Trhové Sviny 1480–1520*, JSH 79, 2010, s. 62–98, zde s. 72.

⁶⁷¹ Vok II. z Rožmberka, v letech 1478–1493 vladař rožmberského domu; viz A. KUBÍKOVÁ (ed.), *Rožmberské kroniky. Krátký a summovní výtah od Václava Březana*, České Budějovice 2005, s. 151–156.

Ecclesiâ⁶⁷² in Swin, dotatum â Nobili quondam Ludmilla,⁶⁷³ Wokonis⁶⁷⁴ Filia de Landstein, contiguum Situ Monasterio in Borowan, pro quo Plebanus in Swin, omni Feriâ Secundâ⁶⁷⁵ perpetuò Missam pro omnibus defunctis, generalem, quatuor accensis Candelis legere, per Se, vel subordinare tenetur. Quem Laneum praefatus Praepositus, et Conventus Monasterii Borovaniensis, ita, ut praemittitur, Sibi contiguum pro Curiae Monasterii Sui ampliatione Sibi putans necessarium, et utilem, supradicto Plebano in Swin, viâ commutationis, alium Laneum Sui Monasterii proprium, in Villâ aliâ Nesmenecz dictâ, Plebano Swinensi propinquiorem et Utiliorem, dederunt pro Laneo Eius superius designato, quem praefatus Plebanus, onere tamen Sibi, et Suae Ecclesiae in Swin servato, Suisq[ue] Successoribus omnibus, eâdem Viâ commutationis, Domino Praeposito et Fratribus [Fol. 27v] pro Alio Laneo, ut praefertur, dedit et assignavit, atq[ue] commutavit: transferens onus Altaris Undecim Virginum, de Laneo contiguo Monasterio Borovaniensi quondam suo, in Laneum in Villâ Nesmenecz, nihil oneris Monasterio relinquens, eò quod Ipsum, sua pro Benefactoribus haberet onera. Petierunt praefati Partium Procuratores, Nostrum ad haec praeberemus assensum, huiusmodi commutationem, velut legitimam, approbantes, ratam habemus, et gratam, Actisq[ue] Nostris, in huiusmodi Rei memoriam perpetuam, annotare et inferere faceremus. Nos attendentes commutationem huiusmodi legitimè, et rationabiliter factam, in commodum et utilitatem Partium cedere hinc inde, petitionemq[ue] Eorum reputantes rationabilem et iustam, tandem approbavimus, et approbamus, ratificamus, atq[ue] ratam, et gratam habemus, Authoritatem quoq[ue] illi apponimus Ordinariam perpetuò ipsam valere volentes. Quam etiam Actis nostris latius inscribi mandavimus. In cuius Rei Testimonium, Sigillo hoc nostro, quo pro Administrationis utimur Officio, munire volvimus. Datum in Castro Pragensi, Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Octuagesimo tertio, Die verò Decimo octavo Mensis Augusti.

L[ocus] S[igilli]

De hoc permutato Laneo, nec Monasterium, nec A[dm]odum R[everendus] D[ominus] Parochus nec Communitas Swinensis scit, nec ubi esse possit, seu existere, coniecturare

⁶⁷² Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Trhových Svinech, kostel původně z 13. století.

⁶⁷³ Ludmila, dcera Voka z Landštejna a majitelka části vsi Borovany.

⁶⁷⁴ Vok z Landštejna, příslušník třeboňsko-landštejnské linie a majitel Borovan, Trhových Svinů, Trutmaně (dnes Mezilesí) a části Třeboně, v roce 1291 titulovaný přídomkem z Borovan.

⁶⁷⁵ Každé pondělí.

licet. In superficie huius Originalis scriptum est Latinè: Pro Plebano in Swin. Bohemicè verò:

Pro Plebano w Swin.

Pana Iana z Kolowrath Probossta Pražskeho powoleni y potvrzeni Smeuy [!] mezy Fararžem Swinenskym a Probosstem Borowanskym: na Lan geden zadussni 1483.

[**Fol. 28r**] Numeri Quinti Instrumentum est Bohemicum, et continet Emptionem Pagi Hluboka, ad Dominium Borovaniense, factam â Piissimo Domino Fundatore 1436. Cuius tenor sequitur, ut infra, habetq[ue] integra quinq[ue] Sigilla.

*Ia Gyndržich z Drahowa*⁶⁷⁶ Wyznamam ti{e}mto Listem obecnie předewssemi ktož gey czisti neb cztaucze slisseti budau, že z dobrim rozmyslem a Radu Pržatel Swich prodal sem, a timto Listem prodawam Opatrnemu Mužy Petrowi Von der Lynden, Tu chwily Miesstienymu w Lynnczy⁶⁷⁷ y gehu budauczim ku prawemu diedicztwie Polowiczi dworu poplužnieho w Hlubocže, a Polowiczi Platuw, diedin orných y neorných, Osedlich y Neosedlych, Polowiczi Ribnikuw na sazenich, y nenasazenich, Polowiczi Ržek, Luk, Potokuw, Mleynu w, Stawuw, Lesuw, Pastwisst, Hor y doluw, a Konecznie wsseho toho dielu Meho, dna y gruntu cžož k Hlubocze přžislussi, Tak yakož gsem Sam držal, Sobie tu nyžadneho Prawa neznostawuge, any Swym Budauczim, za Dwie Stie Kop a za Sedum Kop grossow dobrich Stržibrnich Razu Praskeho, Kterežto Sem od Nieho Uplnie wzal doczela peniezi Hotowymi a My Biczek z drahowa, Odolen z Komaržicz, [**Fol. 28v**] Ian Koniatha z Nolessnicze [!],⁶⁷⁸ Iaros z Drahonicz⁶⁷⁹ Rukoymie a Zprawcze gisticze Swrchupsaneho S nym y zan slibugem Wssiczkny Spolecžny, Ruku Nerozdielnau Wieru Nassy dobrau, bezewsse zle Lsty napřžedpsanau Polowiczi y dworu y platu S tiem se wssim přžislussenstwim iakož gest nahorže psano sprawiti a wyswoboditi přžed Wienny přžed Syrotky y přžed zapisi Kržesstianskymi y zidowskymi a Konecznie přžed Každym Człowiekem Kterehož by Koliwiek Ržadu a stawu byl gesstoby na tu polowiczi dworu

⁶⁷⁶ Jindřich z Drahowa a Maršovic, majitel části Borovan a poloviny poplužního dvora v Hluboké u Borovan; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 149.

⁶⁷⁷ Linec, město na severu Rakouska.

⁶⁷⁸ Jan Koňata z Olešnice, rožmberský služebník, majitel Vhlav a dalších drobných statků; viz D. KOVÁŘ – J. ÚLOVEC, *Tvrz Doubíčko u Českých Budějovic*, Výběr 39, 2002, č. 4, s. 289–303, zde s. 291–292.

⁶⁷⁹ Jaroš z Drahonic, majitel tvrže v Božejovicích.

y plat a neb přislussenstwie geho wsselykterake který Koliwiek Prawem sach, a prwnie Suche dny, druhe bezelsti a koniecznie tržetie Suche dny⁶⁸⁰ od napomenuti swrchupsanych Wieržiteluw Nassich Listem neb Poslem gich držiwe psanu polowiczi dworu y platu Se wssim přislussenstwim iakož gest nahorže psano Wieržitelum Nassim swrchu psanym k prawemu diedicztwie we dczky zemske wložiti, a zprawcze dobre postawiti obicžegem a Ržadem teto zemie Czeske. Pakliby Desk nebylo, Tehdy Mame a slibugem Utw{r}diti a Upewniti, tiem biehem, iakož Sobie Pany Ritirže, Panosse a Zemane trhy budau Utwrzowati tu doba a to Ucžiniti [Fol. 29r] Slibugem a Mame prwny, druhe bezelsti a koniecznie tržetie Suche dny od Gich napomenutie neyblysse zbiehle beze wsseho dalssiho prodlenie, Paklibichom swrchu psane Polowiczi dworu y platu se wssim přislussenstwim iakož swrchu psano gest nezprawili, a nebo newyswobodily, Techdy slibugem na Swich dobrich gistich swobodnich a Tak dobrže Osedlich diedynach Tolikež Platu a Užitkuw iako to gest a tržetymi wysse Wieržitelum Nassym postupiti ku prawemu diedicztwe, a to Utwrditi zprawiti y oswoboditi y We dczky zemske wložiti Ku prawenemu diedicztwe, a neb Utwrditi a Upewniti Ržadem a biehem iakož tu chwily bude, iakož swrchupsano gest, Paklibichom toho wsseho neucžinily cžož gest swrchu psano a nenaplnily doczela a Uplnie, Tehdy My Wssicz kny Rukogmie a Zprawcze kteržyž Wieržiteli Nassymi Upomenuti budem Listem neb Poslem gich, geden na druheho ne Ukazuje any Se druhymy wymluwage, Mame a Slibugem Každý Sam Swim zywotem [Fol. 29v] S gednym Pacholkem a se dwiema Koniema hned wgeti, a neb každý Misto Sebe Panossi Ržadu Ritiržskeho Poslati do Miesta Krumplova neb do Budiegowicz Czeskich S tiech dwauch Miest do gedneho domu Cztneho hospodarže kdež Nam držiwe psanymi Wieržiteli Nassymi gich Listem neb Poslem bude Ukazano toto obicžegne Leženie kterež zemie Česka za prawo ma a tu Ustawicžnie lezeti mame, a odtud na nyžadne prawo newigezdeti any kterak Koliwiek wyniknuti, dokudž bichom wssech wiecez předešpsanych nenaplnily doczela a Uplnie, a kdyžby mynulo cžtrnadczte dny od napomenuti k tomu leženie rownie poržad cžtaucz ležme My neb neležme a Když bichom wssech wiecez swrchu psanich gesstie skutecžnie nenaplnily. Tehdy hned dawame plnu Mocz y plne Prawo timto Listem Cžastopsanym Wieržitelum Nassim penize Swrchu psane gistyme a S tržetymi wysse wzieti w krzestianech nebo W zidech na Nassi na Wssech sskodu Spolecžnau y Nasse zbožie [Fol. 30r] Kdež ge koliw optagi a nebo wezmau w Česke zemy tu ge slibugem zaklady a neb dobrymi Rukoymiami

⁶⁸⁰ Viz pozn. č. 568.

zastupiti beže wsse gich sskody, a wsseczky sskody pro nasse nesplnienie kterak koliwiek wzate dobrim Swiedomym Ukazane gim slibugem zaplatiti y S Gistymi peniezi předešpanymi y S tržetymi wysse z leženie newygieždiegicz any kterak koliw wynikugicze Uplne peniezi hotowymi, a Umrželiby Ktery z Naš Gistecz neb Rukoymie Předešpanich w tom času, Tehdy My žiwy a zůstaly Mame a Slibugem w gednom Miesiczi Neyblissim od gehu Smrti rownie Poržad čžtaucze po napomenuti k Sobie w tez Rukogemstwie přžistawiti Tak dobreho a Tak Mowyteho, a List w taz Slowa iako tento obnowiti kolikratby toho potřebie bylo, pod lezenym swrchupsanym, a protiwiliby Se kto z Naš Swrchu psanych Ržeczi neb Skutkem tomuto Listu, to ma byti proti Czti a Wierže gehu ale ne ku pohorsseni tohoto Listu, Take billiby tento List [Fol. 30v] porussen kterym koliwiek obicžegem a pokažen dokudž gest w moczy Swrchupsanych Wieržiteluw Nassich, to gim nicz nema skodno byti ze by pokazen byl, ale wzdy ma w Swe Moczi a w czelosti zůstati, iakoby porussen a pokazen nebyl, a ktožby tento List z dobruu wuly Wieržiteluw Nassich miel, ten ma y miti bude tuž Mocz y tez Prawo, Ke wssem wieczim Swrchupsanym iakožto ony Samy; Tomu Na Pewnost gistost a potvrženi My Wssiczkny Gistecz y Rukogmie Swrchu psany Swe Wlastni Pecžeti S Nassym dobrim Wiedomym y S Plnym Přižnanym přižwiesili Sme k tomuto Listu. Genž gest dan a psan Leta od Narozeni Syna Božieho Tisicziho Čžtiržsteho Tržidčžateho Ssessteho. W autery den Swateho Stanislawa.⁶⁸¹ Superscripto est talis.

Weß Hluboka

Ad Dommium [!] Borovanense 1436

<Instrumentum Sextum continet Sex Sigilla magna integra [?] Parochia> [Fol. 31r]
Instrumentum Numeri Sexti, est Germanicum, continet Emptionem alicuius Vineae, quam Reverendissimus Dominus, Domin[us], Andreas Praepositus emit. Anno 1508.

⁶⁸¹ Tj. 8. května 1436.

*Ich Georg Sumer*⁶⁸² *im Volckhenthal*,⁶⁸³ *Ich Dorothea* sein Eheliche haußfraw.⁶⁸⁴ Ich Michel Sumer⁶⁸⁵ an der Neüstift⁶⁸⁶ gesessen bekhennen für Unß Unßsere Erben unndt Nachkhommen ainhelliglich <mit dießem Brieff> {und} thuen khundt öffentlich allen mäniglich {mit dießem Brieff}, daß Wir mit gutten willen Undt wohlbedachten Mueth zue den Zeithen, da Wir daß billich wohlgethuen möchten, recht Undt Redlich Verkhaufft Undt zu khauffen geben Haben, wissentlich zue einem Stetten Ewigen Khauff, dem Ehrwürdigen Geist[lichen] herrn herrn *Andreae* Probsten der Zeit Unndt *Convent*, zum Forbaß, Unßeren Weingarten gelegen in Volckhenthal, hinder dem Ordten Schloss⁶⁸⁷ daselbst, genandt der Schweybacker des Ungetheilt *Sechß Viertl* ist: unndt diennet Iährlich in daß Ambt zue Straß⁶⁸⁸ fünff *Wiener Pfennig*. Mehr ein Orren oben daran dienet auch in d[as]selbe Ambt Vier *Wiener Pfennig*, Unndt den Graben darab ain *Wiener Pfennig*, Alles Iährlich zue *Sanct Michelstag*. Solch ietzangezeigten Weingarten, Unndt Stuckh haben Wir den ieczgemelten Probst, *Convent*, auch allen <Sei>{Ih}nen Nachkommen mit allen Ihren Ehren, Rechten, Nutzen, unndt zue gehörungen [Fol. 31v] Alß von Alter Herkhommen ist, Undt Wier dasselb in Nutz Undt gewehr Ingehabt Undt genossen gantzlich Verkhaufft, Uebergeben und einge<raumbt>{andtwart} auß Unßerem Nutz Undt gewehr, in Ihr Nutz Unndt gewehr, alß auch solches in Grundtbuech zue Straß durch den Amtman der Zeit Wolfgang Murn⁶⁸⁹ Verfertiget begriffen Unndt eingeschrieben ist, darumb Unß dan der abgenandte Probst Undt *Convent* würdige Herren im Völliges genüegen gethan zue rechter Weill Unndt Zeit, ohn Allen Unßeren Schaden, daran Unß wohlbeg<ün>{nie}gt: darauff Verzeichen Wir Unß der berihrtten Weingarten Unndt Stuckh mit aller Ihrer zuegehörungen alß daß Vor alter herkhommen, Undt darzue gehört gantzlich mit dießem Brieff. Alßo d[as] Wir Nach Unßere Erben, Nachkhommen, Noch Iemandts ander Von unsertwegen hinfür Ewiglich nichts mehr darauff zue

⁶⁸² Jiří Sumer, prodejce vinice ve Falkentalu.

⁶⁸³ Falkental, historická lokalita severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku; k lokalizaci viz Eveline BRUGGER – Birgit WIEDL (edd.), *Regesten zur Geschichte der Juden in Österreich im Mittelalter*, Band 4: 1387–1404, Innsbruck 2018, s. 288.

⁶⁸⁴ Dorota, manželka Jiřího Sumera z Falkentalu.

⁶⁸⁵ Michael Sumer, prodejce vinice ve Falkentalu.

⁶⁸⁶ Patrně Neustift an der Donau, ves východně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁶⁸⁷ Wiedendorf (Marienschlössl), bývalý zámek v městyse Straß im Straßertale.

⁶⁸⁸ Straß im Straßertale (dříve Straß), město severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁶⁸⁹ Wolfgang Murn, správní úředník ve Straßu.

sprechen, noch zue fordere[n] haben sollen <Unndt> {noch} wollen, weder mit Recht, Gestlich, Weltlich, Noch ohn Recht in khein weiße. Wir Sollen Unndt wollen auch der offtgemelten Weingarten, undt Stückh mit Ihrer zuegehör<igen>{ung} Ehegemeltes Probst *Convents* Auch Ihrer Nachkommen Ihr [Fol. 32r] Rechtsgewehr <Sofern> {Schierm} undt vorstandt sein, für all Rechtlich ansprach, Alß Solches Kauffs Und deß Landtes Osterreich recht ist, ohn allen Ihren Schaden: Thetten Wir d[as] nicht waß Sie deß Schaden nehmen, Wir der Schaden genennet würdte kheinen außgenohmen, Solle[n] Sie haben Und Bekhommen zue Unß, Undt {auff} allen unßeren Guett nichts außgenohmben ohngeverlich. Mit Urkhundt dießes brieffes besiglet mit deß Ehrwürdigen, Geistlichen Herre[n] *Thomä* Puffer, die Zeit Pfarer⁶⁹⁰ Allerheiligen Kirchen zue Volckhenberg⁶⁹¹ aignen anhangende[n] Insigel, den Wir abgemelten theil darumb fleißig gebetten Haben, doch Ihm, seinen Insiegl Unndt Nachkhommen ohne shaden. Darunder Wir Unß verbinden, an Aydtsstatt bey Unßere[n] trewen unndt Ehren alles daß, Wahr, gantzlich stett zuhalten So an dießem brieff geschrieben stehet. Undt deß ist gezeüg durch Unßer fleisiges bitten wegen, der Ehrwürdtig=Geist[liche] Herr Hanß Khuglberger Pfarrer⁶⁹² zue Hadersdorff⁶⁹³ mit seinen anhangende[n] Insigel, doch Ihm seinen Nachkommen Unndt Insigl ohne Schaden mit mehreren from[m]en Ehrbaren Leüthen, Richter, Burgere[n] zue [Fol. 32v] Hädersdorff unndt Straß gehandelt, Treülich ohngefährlich. Datum der Brieff ist geben zue folckhenberg⁶⁹⁴ Nach Christi Unßers lieben Herre[n] Geburth, Fünff{zehen}hund[er]t, Unndt darnach im Achten Iahr an Montag Ioannis⁶⁹⁵ <et> {und} Pauli⁶⁹⁶ der Heyligen Martyrer.⁶⁹⁷

Außwendiger Titul:

Niegakeho Giržika Sumera w Folckenthalu Praday [!] Winicze Tudiž Opatu
a *Conventu* Klasstera Vorbaß leta 1508.

⁶⁹⁰ Thomas Puffer, na počátku 16. století farář v kostele Všech svatých ve Falkenbergu.

⁶⁹¹ Kostel Všech svatých ve Falkenbergu, bývalý kostel poblíž ruiny hradu Falkenberg.

⁶⁹² Hans Kuglberger, farář v kostele sv. Petra a Pavla v městečku Hadersdorf am Kamp.

⁶⁹³ Hadersdorf am Kamp, městečko severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁶⁹⁴ Falkenberg, ruina hradu a historická lokalita severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁶⁹⁵ Jan, mučedník a světec.

⁶⁹⁶ Pavel, mučedník a světec.

⁶⁹⁷ tj. 26. června 1508.

Betreffendt die Weingarten auff forbaß gehörig.

An haec Vinea, cum aliis in sequentibus Numeris nominatis Vineis adhuc existat? Quando, et quomodo in Aliorum manus devenit, post varias iam factas Inquisitiones nihil rescire potui: Videntur in Soecularisatione Monasterii, in eodem districtu Zebingensi⁶⁹⁸ Rosensibus contiguis Vineis incorporata fuisse.

Sequitur Numerus Septimus Idiomate Bohemico.

My Oldřich a Ian z Rozmberka wyznawame Timto Lystem obecnie přede Wssemi Kdož geg UZRže a neb Čžtaucze slyseti budau, Iakož Negaka Ruznicze byla gest Mezy Slowutnymi Panossemi Petrem z Lyndy [Fol. 33r] z gedne, a Oldřichem ze dworcze Strany druhe o Prowedenie a Ohledanie Wody a o tu Prži Uručily gsau z obauch Stran každý pode Stemi Kopami a přžissly o to na Slowutne Panosse Petr z Lyndy na Iarohniewa z Usussi Hegtmana Tržebonskeho, a Oldřich ze dworcze na Oldřicha drochowcze z Planie Purkrabi Techda na Welessinie, a k tomu Naß prosyly, abych me Niekoho z Swych Take k tomu přžidaly a wyslaly K ohledanie tee Wody gestly že by Swrchupsani Pržitele ocz Se smluwiti nemohly aby ten od Nas wyslany Plnu toho Mocz gmiel ge o to rozdielyti a cžožby ten Nass wyslany mezy nimi wypowiediel aby oboge strany na tom zustaly pod zakladem Swrchu psanym, a My K gich Prožbie Snazne wyslaly gsme od Naß S nassy Plnu Moczy Slowutneho Panossy Iana Rusa z Čžemicz, a Když tu Wodu swrchu psani ohledaly gsau Naß toho zprawily, a My od Nich Tiem Biehem porozumnie wsse y wypowiedely gsme [Fol. 33v] wedle gich zprawy a moczi Lystu tohoto wypowiedame aby Swrchupsany Oldřich ze dworcze Nadepsanemu Petrowy z Lyndy w gehu Ržecze neb Potocze kterýž tecže mimo gehu Oldřychowy ze dworcze Luky y Take w te Wodie kterýž gest sediel tee wody protrchl skrze gehu Luku w tom we wssem nepržekažel any lowyl Sakem ani Wrsse kladl ani sycze Nižadnym obycžegem w tom přžekažel, a Take Petr z Lyndy nema Oldřihowi ze dworcze na tom Ostrowczi kterýž ta Woda protržena od Luky gehu oddielyla přžekažeti aby Oldřych Swrchupsany toho Ostrowu požiwal Senem otawu y Pastwau gakž mu se zdati bude bež přžekažky Petrowy z Lyndy y gehu diedicžuw a Budauczich wsselykterake a Take gestly ze by Oldřich ze dworcze Swrchu psany tu Prutrž Wody te chtiel zahraditi a zadielati tomuž dobrže Ucžyniti a wssak bez sskody Petrowy z Lyndy gehu diedicžuw a Budauczich. Toho Na Potwřzenie a Na zdrzenie y zachowanie w Czasych budauczich

⁶⁹⁸ Zöbing, ves severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

daly gsme obiema Stranama Každé [Fol. 34r] Stranie zwlasstie Takowy List gedno steynie Slowo od Slowa Napsany K kterymžto Lystum daly gsme a Kazaly gsme Pecžeti Swe Wlastni Pržiwiesyti. Genz dan a psani gsau Na Krumlowie leta od Narozeni Syna Božihho Tisycziho Cztyržsteho Padesateho Sedmeho, ten Pondiely po Swatem Urbanu.⁶⁹⁹

Titulus Numeri Septimi est talis.

Lyst na Ržeku w tey Stranie Ke dworczy Meszy Petrem z Lyndy a Oldržichem ze dworcze w Lettu 1457.

Quia Illustrissimus Dominus D[ominus] Baro Ioannes Korzenskii (Titul) ex Tabulis Regni Duos Nobis Extractus, Fluvium concernentes, communicavit, placuit Eisdem etiam huc apponere.

W Kwaternu Pamatnym Nebeske Barwy Letha 1614 F[olio] 11 nachazy se gista Smlauwa Trhowa od Kra[lowskych] Commissaržuw Ucžiniene, w kterežto se nasledowni paragraphus wynachazy.

Stala se Smlauwa dobrowolna trh Czely, a dokonaly, a to takowa Smlauwa a trh zie gsme Statek Pozustaleg po dobre Pamieti Panu Waczlawowy [Fol. 34v] Korženskym z Teressowa⁷⁰⁰ gmenowitie Twrz dworecz S dworem Poplužnim při tež twrzy ležiczym se wssemy Swrssky, s obylym Ozimnim, y geržnim, Mlatczenym y Nemlaczenym, z diedinamy Lukamy, Trawnikem Seny, Owczinem, y se wssemy Owczemy s zahradau, Chmelniczy, Stawenim na Twrzy dworu Owczinu wsselygakym, s Mlegnem, Potoky zatokamy, z Ržeky wystupugiczymi, Rybniky S nasadau Rybnicžnau Poltrubymy, Pudau a dnem, S wodotocžinami Rybniczky Plodowymy y Wegtažnymy, Sazkamy, haltyrzi we Wsy dworczy Cžož tu gest S krcžmau wegsadni Wes Czela Lhotka S krcžmau Wegsadni, we Wsy dobrkowie⁷⁰¹ Cžož tu gest S krcžmau Wegsadni we Wsy Tržebczy Cžož tu gest S krcžmau Wegsadni we Wsy Bukwyczy,⁷⁰² Cžož tu gest, S lydmy Osedlymy y Neosedlymy, a z tiech Gruntuw zbiehlymy Syrotky, Wdowamy Pržitomnymy, y Nepržitomnymy, S Platy, Slepiczemy, Robotamy, se wssemy a wsselygakymy, natychž

⁶⁹⁹ Tj. 30. května 1457.

⁷⁰⁰ Václav Kořenský z Terešova, držitel Dvorce s tvrzí a poplužním dvorem; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 130.

⁷⁰¹ Dobrkov, ves jihozápadně od Trhových Svinů.

⁷⁰² Bukvice, ves východně od Trhových Svinů.

Lydech Powynnostmy S Lesy, Hagi, Straniemy, Porostlynamy [Fol. 35r] Hony, Lowy, a tak se wssim, a wsselygakym k nadepsane Twrzy a dworu Wesniczym, Pržislussenstwym S Plnym Panstwym, w tiech Mezech a Hraniczych w nichžto z Poczatku Psane diedicztwy zaleži, Item se wssemy dluhy mezy Ssenkirži, a ginymi Poddanymy K statku dworeczkymu nalezegiczymy Czo se gich na Wrubech, az Register Wynagde, a gakž gest toho wsseho Nebosstik Pan Waczlaw Koržensky sam w drženi, a Užiwani byl, dale na tom na wssem nicz newymieniugicz, a nepozustawugicz Prodalý Urozenemu Panu Albrechtowy Ržehoržowy Pauzarowy z Michnicz, a na Wolessniczy.⁷⁰³

*Tento Weypis z Kralowskych desk zemskych dan gest S Powolenim Urozeneho a Stateczneho Ritirže Pana Lamberta Frantisska Hržebenarže z Harrachu, a na Zagezcizych, a Wlczuowie G[eho] M[ilosti] Cz[isaržskeho] Raddy Mistodržiczyho, a Negwyssiho Pisarže w Kra[lovstwi] Czeskem.*⁷⁰⁴

Pod Pecžetmy Sigmunda Leopolde Ssmidle [Fol. 35v] ze Ssmidu, na Horžegssi, a Dolegssi Teplyczy,⁷⁰⁵ a Waczlawa Silwestra Smrcžky ze Mnichu na Wernstorffie a Lauhowie,⁷⁰⁶ G[eho] M[ilosti] Cz[isaržskeho] Radd [!], Saudu Komorniho, a dworzskyho, Saudczuw Misto Sudiho, a Misto Pisarže w Kralowstwy Czeskem.

Actum Prži Auržadie Kra[lowskych] desk zemskych 16 Augusti Anno 1690.

L[ocus] S[igilli] L[ocus] S[igilli]

Dworeczke.

Smlauwy Trhowe de Anno 1614 stale wegtach Z desk Zemskych.

W Kwaternu Pamatnym Nowym Zelenym Letha 1631 Sub Litera K 4 Nachazy se gista Skrže Kra[lowske] Commissarže Učžiniena Smlauwa Trhowa, w Ktereyžto se nasledowni Paragraphus wynachazy.

⁷⁰³ Albrecht Řehoř Pouzar z Michnic na Olešnici, majitel statků Dvorec a Olešnice.

⁷⁰⁴ Lambert František Hřebenář z Harrachu na Zaječicích a Vlčnově, císařský rada, místodržící a nejvyšší písař v Království českém; k němu Pavla BURDOVÁ, *Zemský soud v malbách na Pražském hradě a v rukopisu stavovského archivu*, SAP 31, 1981, č. 1, s. 207–226, zde s. 221.

⁷⁰⁵ Zikmund Leopold Šmíd ze Šmídu na Hořejší a Dolní Teplici, císařský rada, soudce a místokomorník komorního a dvorského soudu; TAMTÉŽ, s. 214, 220–221.

⁷⁰⁶ Václav Silvestr Smrčka z Mnichu na Verněřově a Louchově, císařský rada, místopísař a místosudí komorního a dvorského soudu; TAMTÉŽ, s. 221.

Stalo se Smlauwa dobrowolna, trh Czely, a dokonaly, a to Takowa Smlauwa, a Trh zie gsme Statek Urozenemu Panu [Fol. 36r] Gerhartowy z Straten, a na Wolessniczy⁷⁰⁷ nalezegiczy gmenowytie Twrz Dworecz S dworem Poplužnim, při tiž twrzy lezicžym, se wssim cžož při niem gest, z diedinami, Lukami, Zahradamy, Chmelniczy, S owcžinem, Mlegnem, Potoky, zatokamy, z Ržeky wystupugiczymi s Rybniky, Nasadau Rybničnau, Potrubym, Pudau, a dnem, s Wodotocžinami, Rybničžky Plodowymy, y Wegtaznymy Sazkami, Haltirži we Wsy dworczy, Cžož tu gest, S krczmau Wegsadni, we Wsy Tržebczy, Cžož tu gest, we wsy dobrkowie Cžož tu gest S krcžmau Wegsadni, S Lydmi Osedlymy, y Neosedlymy, a z tiech Gruntuw zbiehlymi Syrotky, Wdowamy Pržitomnymy, y nepržitomnymi, S Platy stalymy, y bieznymy, Slepiczemy, Robotami wssemi, a wsselygakymy, na tychž Lydech Powinnostmy, Hony, Lowy, a tak se wssemi a wsselygakymy K nadepsane Twrzy, dworu, a Wesniczim, Pržislussenstwym, ze wssi zwuly S Plnym Panstwim w tiech Mezech a Hraniczych, w nichžto z Pocžatku Psane diedicztwy zaleži a gakž toho wsseho tyz Pan [Fol. 36v] Gerhardt z Straten w drženi a Užiwani byl (wssak na dalssi gich M[ilos]ti *Ratificati*) Prodaly Urozene Pannie Mandelenie Korženske, z steressowa⁷⁰⁸ diedicžum, a budauczym gegim;

Tento Wegpis z Kralowskych desk zemskych dan gest S powolenim Urozeneho, a Statecžneho Ritirže Pana Lamberta Frantisska Hrzenarže z Harrachu na Zagecziczych, a Wlcžnowie G[eho] M[ilosti] Cz[isaržskeho] Raddy, Kra[lowskeho] Mistodržiczyho, a Neywyssiho Pisarže w Kra[lovstwi] Českem.

Pod Peczetmy Sigmunda Leopolda Schmidle ze Ssmidu, na Horžegssi, a dolegssi Teplyczy, a Waczlawa Silwestra Smrcžky z Mnichu G[eho] M[ilosti] Cz[isaržskeho] Radd [!], Saudu Komorniho, a dworzskyho Saudczuw, Misto Sudiho a Misto Pisarže w Kral[owstwi] Českem.

Actum Při Auržadie Kra[lowskych] desk zemsk[y]ch 16 *Augusti Anno* 1690.

L[ocus] S[igilli] L[ocus] S[igilli]

Dworeczke.

⁷⁰⁷ Gerhart ze Straten na Olešnici, majitel statků Dvorec a Olešnice; D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 130–131, 242–243.

⁷⁰⁸ Magdalena Kořenská z Terešova, majitelka tvrže a poplužního dvora ve Dvorci; viz TAMTÉŽ, s. 131.

Smlauwy Trhowe *de Anno* 1631 stale, Wegtach z desk zemskych.

[**Fol. 37r**] Instrumentum Octavum habet Resignationem Parochiae Gilowicensis.⁷⁰⁹

*My Kniez Ondržeg Probosst Kniez Ian Przewor a Wssychni Kanowniczy Rządu Swateho Augustina Klastera Borowan pro dalssi Pamiet a Uwarowanie Budauczych nesnažie znamo Czynime Wssem obecznie tiemto Nassym Psaniem žie iakož dawue [!] byl rozdil mezy Namy a Mezy Osadau Gilowiczkau o nadatky obilne pro Kterež chtielu gsau Fararže gmieti při Kosteliku⁷¹⁰ osedleho, kteryz gsau Sobie Ustawily Samy, a Kniez Ian Klyka⁷¹¹ Fararž z Borowan kamen gym založil, yakož toho Pamietniczy gsau Zywy, ale My dle tiech Nadatkuw každe Swatky z Borowan gsme gym slaužit az sprawu czynit, posilaly Kneže Ržadneho bez obmesskanie až do ty chwile Tak iakž gsme od Prředkuw Swych zastaly. A Poniewadž wedle zawazanie a Smlauwy Knieze Walentina Probossta gmiely gsme z Sebe niekoho a neb Knieze Swetczkeho tu gym osaditi a gyž potomnie se o knieze starati, znagicz že gest Nam ta Wiecz Nemožna a obtiženie Klassteru Nassemu welike, hlediely gsme tiech Lydy w tom wule dobre z Powolenim Urozeneho Pana Pana Woka z Rozmberka Porucznika a Obranczy Klastera Nasseho z gehož Milosti rozkazaue [!] Urozeny Panosse Ian z Trnowe Heytman Trzebonsky⁷¹² [**Fol. 37v**] A Ržehorž Klaržiz⁷¹³ před Welebnym Kniezem Markem Opatem Trzebonskym Naš slyssewsse od Lydy Nam předeptsanych podaly, neb abychom gym Knieze daly wedle Smluwy Swrchupsane aneb abychom se wsseho Užitku y desatkuw swych starych sprawedlywych k Kostelu Borowanskymu přžislussegicznych zbawily. Protož My Newssetecžnie ani Swewolnie ale z takoweho obtiženy z Spolecžnie wule abychom se Uwarowaly starosti a Nakladuw gsauz přžipuzeni Lystem Smlauwnim Swrchugmenowanym pokad gsme mohly a mužem to wsseczko gym gsme pustily gmenowitie desatek Stary Nass Sprawedlywy z Každeho Lanu Puldruheho zweru [!] zita a Puldruheho Owsa, y Take Nadatek tocžiz z Kazdeho Lanu zber gecžmene Pul zberu*

⁷⁰⁹ Farnost Jílovice, do roku 1481 zajišťovali správu farnosti borovanští kněží, poté faráři ze Suchdola nad Lužnicí, v roce 1786 byl v Jílovicích zřízen farní úřad.

⁷¹⁰ Kostel sv. Jakuba v Jílovicích, farní kostel z poloviny 14. století.

⁷¹¹ Jan Klika, farář při farním kostele sv. Václava v Borovanech.

⁷¹² Jan z Trnové, v sedmdesátých a osmdesátých letech 15. století třeboňský hejtman; viz R. ŠIMŮNEK, *Správní systém*, s. 171 a 426.

⁷¹³ Řehoř Klaric, od roku 1467 purkrabí v Třeboni a později komorní písař a spoluregent v Českém Krumlově; viz *Encyklopedie Českých Budějovic*, České Budějovice 2006², s. 351.

zita a Pul Owsa, a w Gilowicze ze trži dworuw z Každeho dwa zbery zita dwa geczmene
dwa Owsa a z gednoho Lanu toliko Puldruheho žberu zita Puldruheho Owsa a Tržy
Cžtwrti gecžmene, Item z Wlachnowiczkeho⁷¹⁴ dworu od Starodawna Cžtyrži žbery zita
Cžtyrži gecžmene cžtyrži Owsa dwa Pssenicze, Item Lan kniežky od Odierada dany
a druhy Lan na oplatky a na Wino Sedum Lanuw Lesi Item Plat wsseczken tocziz
w Gilowicz cze [!] na Matiegowi z Lanu Na Swateho Girży bez [Fol. 38r] gednoho
dwaczeti grossuw a Pul Cžtwrta Penize a tolikež na Swateho Hawla z Luky
Sstietkowicze⁷¹⁵ deset grosuw rozdilnie na cžasy swrchugmenowanie Na Kubowu
w Wlachnowiczych z gednoho Lanu pul Kopy teez rozdilnie Na Thomasskowi
Chrastkowi⁷¹⁶ z Pololanie dwanaczt grossuw rozdilne. Toho wsseho giž My zbawywse
se propusstieni gsme z takoweho zawazku a Smluwy předeptsane a giž nemamy
napominani byti o Knieže zadnym obicžegem ale oni Sami Ty osadny giž se o Knieze
sobie Starati magi Kolikrat gym Potrzebie bude a zgednagicz ržadneho Kržestianskeho
a zahowaleho My Iako Podaczy Prawi Mame Gemu Prawa Sweho poprzyti a tak Každy
z Nassy woły tu sedieti ma, Paklyby weze lsty se w Knieze obgyti nemohly Tehdy My
z dobre wule thczem do niektereho Nami Cžažu Uloženeho budaulyse Chtiti S Namy
o dosti Uczynienie za praczy smluwiti teez gako Prwe Knieze doluw z borowan posilati
leczychom bezelsti nemohly a oni se w tom Cžasu opatržiti magi aniž gym dale cžym
powinni budem. Tomu Wssemu Na Swiedomie a gistotu lepsie Prosyly gsme Urozeneho
Pana Pana Woka z Rožmberka Obranczy [Fol. 38v] Nasseho Welebneho Knieze Marka
Opata Tržebonskeho, Urozeneho Panossi Iana z Trnowe Hegtmana na Tržebony
a Ržehorže Claržicze zie gsau Swe Pecžeti Přžiwiesyly wedle Nassich k tomuto Listu.
Genž gest dan letha od Narozeny Syna Božieho Tysycziho Cžtyržsteho osmdesateho
Prwneho w Niediely přzed Swatau Margretu.⁷¹⁷

*Smlauwa o desatky mezy Kniežimi a Mnichy Borowanskeho Klastera 1481 k farže
Gilowiczkey.*

⁷¹⁴ Vlachnovice, ves východně od Borovan.

⁷¹⁵ Štětkovice, blíže neurčená louka v okolí Jílovic.

⁷¹⁶ Tomáš Chrátka, poddaný, blíže neurčeno.

⁷¹⁷ Tj. 8. července 1481; Markéta Antiochijská, mučednice a světice.

Hoc Instrumentum habet Sex Sigilla. Parochia autem modo est sub Patrocinio Celsissimi Principis de Schwarzenberg,⁷¹⁸ Monasterii Patroni, estq[ue] Filialis ad Parochiam Suchdolense[m].⁷¹⁹ Videntur Antecessores Nostri paucos habuisse Religiosos, quod in Dimissione et Resignatione huius Parochiae, quae triplices, nimirum Siliginis, Hordei et Avenae Decimas habet, tam faciles fuerint, cum tamen Monasterio utpote Vicina, valde Utilis esse potuisset, sine qua tamen Parochus in solâ Matre se difficulter alere potuisset. Nimirum alia tunc, alia modo sunt tempora.

Sequitur Numeri Noni Instrumentum de Vinea, Monasterio, ad decem Annos pro Aniversario obligans, tradita.

*Ich Hanß Sälchinger*⁷²⁰ *die Zeit zue Drestorff*.⁷²¹ Ich Margareth sein Eheliche Haußfrau:⁷²² [Fol. 39r] Weylandt deß Edlen Vesten Stephan Eyzinger zue Khornenberg⁷²³ see[liger] gedechtnus gelassne Wittib. Bekhennen für Unß Undt all Unßere Erben, undt thuen khundt offentlich mit dem brieff Allermenigklich, daß Wir mit gutter Betrachtung, guethen Mueth, Unndt Willen, zu denen Zeiten daß Wir Es wohlthuen möchten, Recht Undt Redlichen, ohne Ihrung unßerer Erben Undt Freindt gewidmet, geordnet, undt gestiftt, Undt zue aigner auch wissentlich in Krafft dießes Brieffs, alß solche Ewige aigung Unndt Zueordnung recht ist, Unßer Lieben Frawen Gottshauß <Nidter> {in der} Neüstiftt deß Closters Farbes In Böheimb Landt gelegen bey Schweintz, Unßeren Weingarthen deß ein gantz Ioch ist, in der Obere[n] Buckhen genandt, gelegen im Volckhenthal bey allen Heyligen, zwischen Stephan Schwertzl⁷²⁴ Unndt Wolffgang Kälbl⁷²⁵ weingarten, wie d[as] mit <Stein> {rein} Unndt Stein

⁷¹⁸ Ferdinand Vilém ze Schwarzenbergu, kníže, císařský tajný rada a patron borovanského kláštera.

⁷¹⁹ Farnost Suchdol nad Lužnicí, římskokatolická farnost, která se připomíná již roku 1364.

⁷²⁰ Hans Sälchinger, prodejce vinice ve Falkentalu.

⁷²¹ Trasdorf, ves jihovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁷²² Margareta, manželka Hanße Sälchingeru.

⁷²³ Stephan Eitzinger z Kronbergu a Pernersdorfu, rakouský šlechtic a služebník císaře Fridricha III. Habsburského.

⁷²⁴ Stephan Schwertzl, majitel vinice ve Falkentalu.

⁷²⁵ Wolfgang Kälbl, majitel vinice ve Falkentalu.

gemerckht ligt: davon man Iahrlich zue S[ankt] *Michaelis*⁷²⁶ tag⁷²⁷ dient Unßerm Aller durchleüchtigisten Herrn Undt Landtsfürsten Kay[ser] Fridrichen Röm[ischen] Kayßer⁷²⁸ etc: In seiner Kay[serlichen] Gnaden Schlissl ambt zu Crembs⁷²⁹ 6 Pfennig Undt nit mehr Undt die seindt zueraichen in daß gericht Stras. [Fol. 39v] Daßselbe Ioch Weingarthen, wie Vor benent, haben Wir recht Undt redlich mit allen den Nutzen, Würden, Ehren Undt Rechten, alß Wir d[as] Ingehabt genuczt, Undt genossen haben Undt alß daß Von Alther Unversprohenlich in Purckhrechts Nutz Und gewehr herkhommen ist Ungefährlich dem Ehegenandten, Unßer lieben Frawen Gottshauß Forbaß, Ihrem Obristen, dem Probst undt *Convent* daselbst Unndt Allen Ihren Nachkhommen. Darumb solle der Probst Unndt *Convent* Unßer lieben Frawen Gottshauß Forbas 10 Iahr nach dato dießes brieffs Eines Ieden Iahrs in Ieder *Quatember*⁷³⁰ einen bestimbten Iahrtag. Am abendt mit einer gesungenen *Vigil*, Undt morgents mit einem gesungenen Seelambt für Unß, Unndt Unßer geschlecht, Undt aller glaubigen Seelen, auch für deß Edlen Stephan Eyzinger, Unndt sein geshlecht, für lebendige Unndt tote in fleiss bitten: Umb solche begegnus Unndt Iahrtag, darauff antwortten Wir dem benandten Unßer lieben Frawen Gottshauß des Closters Forbas dem Probst seinem *Convent* Unndt Ihrem Nachkhommen, daß benandte Ioch Weingarthe[n] [Fol. 40r] in der obern Buckhen genandt gelegen. Undt mögen Sie nun fürbaß mit dem Vorgenandte[n] Ioch weingarten alß daß mit Stein undt Märckhen gelegen lediglich Undt frölich handeln Unndt allen Ihren frommen deß Gottshauß shaffen mit Verse<czen>{tzen}, Verkhauffen, geben wem Sie wollen, Auch Inhaben Nutzen Unndt geniessen, alles daß damit handeln thuen Wir Sie Unndt Ihre Nachkhommen am allerbesten gelust Unndt gutter will ist oder wahl gefahlet, alß mit anderen deß Gottshauß Güttertern ohn Unß Unßer Erben, Undt ohn Meniglichs Von Unßertwegen Irrung Und hind[er]nuß. Wir Sein auch deß Vorgenante[n] Unßer lieben Frawen Gottshauß zu Forbas deß Vorgenandten Grundts Rechter g[e]wehr fürstandt unndt Schirm, für alle Rechtliche ansprach alß dan solches Ewiges eig{n}ung Zueordnung Unndt Übergab <für gerecht> {Purckhrecht}, Unndt deß Landes Östereich recht ist. Gieng Ihn<en> aber daran {icht} <Recht> ab, od[er] d[as] Ihn<en> {icht} <Ieht> Krieg oder Ansprach darumb

⁷²⁶ Michael, archanděl.

⁷²⁷ Tj. 29. září.

⁷²⁸ Fridrich III. Habsburský, císař Svaté říše římské.

⁷²⁹ Kremže, město s hradem a řeholními domy severozápadně od Vídně.

⁷³⁰ Suché dny, viz pozn. č. 568.

aufferstundt Von Unß unßeren Erben, od[er] Vom weme daß wer mit recht, deß daß Gottshauß unßer lieben Frawen Schaden Nähm, wie der Nahmen hat, od[er] genandt [Fol. 40v] möcht werden, Kheiner darinen außgenohmen, den geloben Wir Ih<ren>{n} allen außzurichten, wider <Ein>zukheren Undt abzu<f>rag[en], ohn alle deß Gottshauß Mühe Undt shaden. Sie Sollen auch Ihren Schaden haben Undt bekhommen zue Unß Unßeren Erben, darzue auff allem unßeren Guett, daß Wir Ietzt haben, khünfftiglich gewünnen, od[er] hinder {unster}lassen, auff wasser od[er] {auff} Landt, Unter od[er] außer Landts Öestereich od[er] an welchen Endten Wür Es haben, an ligenden oder fahrenden, darinnen nichts außgenohmen, noch hindan gesezset, Wür seyen lebendig oder Tott, alles getreulich Undt Ungëhrlich. Deß zue Urkhundt mit Meines obgenandten Hanß Sälchinger anhangenden Insigel, darunter Ich Mich Unndt Margaretha Mein gemahl, für Unß Undt Unßere Erben Verbinde[n], Alles daß Stett zuehalten, So Vorgeshriben stehet. Der Sach ist auch gezeüg durch Unßer fleissiger bittwillen der Edl Veste Stephan Mautzinger zu Brunnbach⁷³¹ mit seinen anhangenden Insigl Im Unndt seinem Erben ohne Schaden. Geben Am Montag S[ank]t Ioannis Gotts Tauffers⁷³² tag Nach Christi Unßers liebe[n] Herre[n] Geburth <1493 Iahrs> {Daußent Vier hundert und darnach in dem drey und neutzigisten Iahre}⁷³³

[Fol. 41r] Hanß Sölchinger stiftt Ein weingarten im Volckhenthal gelegen zum Closter Borowan od[er] Forbaß in Böheimb, Verobligiret darumb daselbige Closter zu einem Iahrtag 10 Iahr zuhalten 1493.

Hoc Instrumentum habet duo Sigilla, sicut et sequens Numeri Decimi, videnturq[ue] Vineae Istae, in Eodem loco, non procul â se distare, in quorum nunc manibus sint, novit DEUS, sequens autem â Reverendissimo D[omino] D[omino] Andrea Praeposito est empta, et â Censu libera.

⁷³¹ Stephan Mautzinger von Brunnbach, rakouský šlechtic.

⁷³² Jan Křtitel, prorok a světec.

⁷³³ Tj. 24. června 1493.

*Ich Georg Preller Burger*⁷³⁴ *Zue Langenloiß*⁷³⁵ *Und Ich Anna sein Haußfraw*,⁷³⁶ die Weilandt *Colman Paurenfeindt*⁷³⁷ See[liger] Ehelich gehabt hat. Bekhennen für Unß Unndt alle Unßere Erben, Undt thuen khundt öffentlich mit dem Brieff allen den Er <Verkhunfft> {fürkumbt} gezeügt od[er] gelesen wirdt, daß Wir mit gueten willen Undt wohlbedachten <ge>mu<e>th zu der zeit da Mir daß rechtlich ohn menigliches Irrung, Undt widersprechung wohl gethuen möchten, Recht Undt Redlich Verkhaufft Undt zukhauffen geben haben, Unßere[n] Ledigen, Undt Unverkhüمرتens Weingarte[n] deß zwey Ioch ist genandt der khalher im Volckhenthal bey allen Heyligen gelegen, der da dienst zehendts Undt freyes Aygen{n}s ist, auch mit allen seinen zuegehörigen, Nutzen, Ehren, Rechten, alß Wir den <Uutz> untzt [Fol. 41v] Hergenuczt Unndt genossen auch Von alter Herkhommen ist, mit Marckhen Reinstein außgez<üget>{aigt}, Undt Umbfangen ist, Ungeverlich: den haben Wir alßo gantz Unndt gar Verkhaufft, Undt zue Kauffen geben, dem Ehrwürdigen Geist[lichen] Herren Herren *Andreae* an d[er] zeith Probstens deß Closters zum Forbas in dem Landt zue Böhmen gelegen bey Schweintz, Undt dem gantzen Gemeinen *Convent* daselbst Undt Allen Ihren Nachkommen Umb ein *Summa* geldts daran Unß wohlbegnüegt hat, Unndt hinfüro begnüegig sein sollen Undt wollen. Wir sein auch der zue rechten Tagen, ohne allen shaden Von Ihm gantz Unndt garendtricht Unndt bezahlt. Wier anerbithen Ihm auch denselbigen Weingarthen mit seiner zuegehörung Unndt freyheiten in krafft deß Brieffs auß Unßerem Nutz Undt g[e]wehr in Ihr Nutz Unndt g[e]wehr. Alßo daß nun der Vorbenandte Geistl[icher] Herr Herr Andre, Unndt gemein *Convent* Undt Ihre Nachkommen denselbigen Weingarthen mit seiner zuegehörung Undt wie oben geshrieben lediglich Unndt freylich Inhaben, Nutzen, genüessen, Undt allen Ihren fromb damit schaffen mit Verkhauffen, Verse<c>{t}zen, od[er] zu<m> and[er]en Ihren Notturfftten [Fol. 42r] Brauchen Unndt geben Wem Sie wöllen ohne Unßer, Undt aller Unßerer Erben Undt Meniglichs Von unßertwegen widersprechen, Unndt widerrueffen auch hinderuns.

⁷³⁴ Georg Preller, langensloiský měšťan a prodejece vinice ve Falkentalu.

⁷³⁵ Langenlois, městečko severovýchodně od Kremže v Dolním Rakousku.

⁷³⁶ Anna, manželka Georga Prellera.

⁷³⁷ Koloman Bauernfeind, v letech 1490–1495 opat cisterciáckého kláštera ve Zwettlu; viz Stephan ROESSLER, *Zwettl*, in: Beiträge zur Geschichte der Cistercienser-Stifte (= Xenia Bernardina 3), Vídeň 1891, s. 138–188, zde s. 155.

Ich obgenandter Geörg Preller Undt Ich Anna sein haußfraw sein auch für Unß Und all Unßere Erben Unversheidtenlich Umb den Vorgenandten Weingarten mit aller seiner zuegehö<ri>gung Undt gerechtigkeiten deß Vorbenandten Erwürdigh=Geistlichen Herrn Herr[n] *Andre* Probsten Undt Gemein *Convents* zue forbas rechter g[e]wehr Fürstandt Undt Schirm für All Rechtlich ansprach, alß dan Solches Kauffs, Purckrechts Undt freyes aigens in Landt zue Öestereich recht ist Ungevarlich. Gieng Ihnen aber daran <Ieht> {icht} ab oder daß Ihnen Krieg od[er] ansprach darumb auferstunden Von Unß Unßeren Erben, od[er] Von wem daß Wer mit recht, deß Sie Schaden nehme[n]. Daß Alles Sollen Undt wöllen Wir Ihnen gantz Undt gar außrichten, Undt waß Sie darauff gelegt hätten widerkheren ohn all Ihr Mühe Unndt Schaden. Sie Sollen Undt mögen auch d[as] haben Unndt bekhommen zue Unß Unßeren Erben Unverscheidenlich darzue auf alle Unßere Erben Unndt fahrendt gueth Wie daß genandt oder wo d[as] gelegen ist, <Unter> {inder} od[er] [Fol. 42v] außer Landts Öestereich <nirgendts> {nindert} nach nichts außgenohmen, daß seye der Landts Fürst sein Landt Marssalkh od[er] wehr Ihren gewalt hat, da Unser hab Undt Gueth gelege[n] ist, ohn allen Verbott, Klag Undt berechte[n] so Vill <Ihnen> {ein} an<v>erbietten Und gewaltig machen, auch in Nutz Undt g[e]wehr bringen, wo Sie darauff zeigen Un<u>tzt Solang Sie Hauptgueths Unndt Schadens Unklaghafft begnüegig sein. Daß ist Alles Unßer guether Will Wir sein lebendig oder Tott: Alles trewlich Undt Ungefährlich. Daß zue Urkhundt geben Wir Ich obgenandter Geörg Preller Undt Ich Anna sein Haußfraw für Unß Und Alle Unßere Erben Unverscheidenlich dem Ehegenandten Gestliche[n] Herrn Herrn *Andre* Probsten zum Forbas, Undt gemein *Convent* daselbst Undt Allen Ihren Nachkommen den Brieff besiglet mit deren Edlen Vesten *Zacharias Steinberger*⁷³⁸ Unndt *Willhalben Lewprechtiger*⁷³⁹ bey der anhangenden Insignen, darunter Wir Unß obgenante <Köhnleüth> {Conleüth} mit Unßere[n] Treüen Undt Ehren ainhelliglich Verbunden allen Inhalt deß brieffs Vest, bar, Unndt Unzerbrochen zue halten, Wen Wir Sie mit gantzen fleiß darumb gebetten haben Mangls halber [Fol. 43r] Daß Wir aigen <ge>graben Insigel nicht gehabt haben. Doch Ihnen Ihren Erben Undt Insignen ohne Schaden. Gegeben zue L<ew>{oi}s in der Fasten an dem Sonntag *Loetare* Nach *Christi* Geburth Tausendt, Vierhundert Und Im Neünzigsten Iahr der Zahlung.⁷⁴⁰

⁷³⁸ Zachariáš Steinberger z Albrechtsbergu, rakouský šlechtic.

⁷³⁹ Wilhelm Leuprechtiger, rakouský šlechtic.

⁷⁴⁰ Tj. 21. března 1490.

*List Klasstera Borowani, Niemeczky Forbas w Czehach U Swynu, na Winicy
w Folkenthalu letha 1490.*

Auff die Weingarthen im Falkenthall auff Forbas gehörig.

Sequitur Instrumentum Undecimum, cum duobus Sigillis, de Vinea in Hadersdorf: an sit empta, vel qualiter Monasterio incorporata sit, nescitur.

Ich Simon Semelhauer⁷⁴¹ gesessen zue Hadersdorff Undt Ich Anna sein Haußfraw⁷⁴² vergehen für Unß Unndt Alle Unßere Erben, Undt thuen khundt öffentlich mit dem Brieff allen denen Er Vorkhombt. Daß Wir mit guten wissen Undt willen Unndt wohlbedachten Mueth zu der Zeith da Wir es wohlgethuen möchten, recht Und redlich Verkhaufft haben unßern ledigen Undt Unverkhümmerten Weingarthen genandt der Thaler, deß Zwey Ioch seindt Unndt Rechtsfrey<es> aigen ist, an einem theil zue nechst deß Michael Reindlein⁷⁴³ Weingarthen gelegen, Undt an dem anderen theil zue nechst des Hanßen [Fol. 43v] Payr⁷⁴⁴ Weingarthen den Iecz gemelten Weingarthen mit seiner zuegehörung<en> haben Wür Verkhaufft Undt geben mit allen den Ehren, Würden, Nutzen, Undt Rechten, alß Wir den Ingehabt, genuczt, Undt genossen haben, Undt alß der Von Alter unversprochenlich in freyes aignes g[e]wehr herkhommen ist Umb Ein Summa geldts der Wir gantz Undt gar verricht undt gewerth sein, zue rechten tagen, Und ohne allen Schaden, dem Edlen Colman Paurnefeindt Undt seinen Erben: darumb Khönnen Undt mögen Sie nun Fürbas den Vorgenandten Weingarthen mit seiner zuegehörung lediglich Und fridlich Ihnen haben, Nutzen, Undt genüessen, Undt allen Ihren frommen damit shaffen mit Verkhauffen, Verseczen, shaffen, machen, Undt geben wem Sie wollen, Unndt alles daß damit thuen, Undt handeln, daß Ihnen dan aller best fuegt, oder wohlgefehlet, an unß Unßer Erben Undt ohn Meinigliches von unßer<t>wegen Irrung Unndt hinderuns Ungevehrlich. Mir seindt auch mit sambt {allen} Unßern Erben Vorgenandten Weingarthens Undt seiner zuegehörung deß abgenandten Colman Paurnefeindt Undt seiner Erben Recht, fürstandt, g[e]wöhr, Unndt Schirmb für alle rechtliche Ansprach [Fol. 44r] Alß solches Kauffs freyes, aigenes Undt deß Landts zue Öestereich Recht ist. Gieng Ihnen daran^{2} aber^{1} <iecht> {icht} ab, oder stundt

⁷⁴¹ Šimon Semelhauer, prodeje vinice v Hadersdorfu.

⁷⁴² Anna, manželka Šimona Semelhauera.

⁷⁴³ Michael Reindlein, majitel vinice v Hadersdorfu.

⁷⁴⁴ Hans Payr, majitel vinice v Hadersdorfu.

Ihnen <lecht> {icht} Khrieg oder Ansprach daran an{f} von wehme daß wer mit Recht waß Sie deß shaden nehmbten, den geloben Wir Ihnen Allen außzurichten, Unndt wider zuekheren ohn allen Ihren Schaden, Undt Sollen auch Sie d[as] haben zur Unß und Unßeren Erben unversheidtenlich Undt auff allem unßer[n] Gueth daß Wir haben in dem Landt zu Östereich oder Wo Wier es haben, Es seye Trib oder fahrendt Gueth Wie daß genandt oder wo d[as] gelegen ist, nichts außgenohmen, Wir seindt lebendig oder Tott. Deß zu Urkhundt geben Wir Ihnen dem brieff besiglt mit deß Edlen Geörgen Kott⁷⁴⁵ anhangenden Insigel, den Wir mit fleiß darumb gebetten haben, Ihme Unndt seinen Erben ohn Schaden, darunter Wir Unß mit Unßern Trewen Verbünden, Alles daß wahr Unndt Stetz haben, So Vorgeshrieben stehet, der Sach ist auch gezeüg durch Unßer fleißige[n] <ge>bett willen der Edl Hanß Parawer,⁷⁴⁶ mit seinem anhangenden Insigl, <den Wir mit fleiß [Fol. 44v] Darumb gebetten haben>, Ih<nen>{m} Unndt <Ihren> {seinen} Erben ohn Schaden. Gegeben am Freytag Vor dem Palmtag nach *Christi* Geburth Vierzehn Hundert <Unndt> {Iahr dannach} in den Siben Undt Sechzigsten Iahr.⁷⁴⁷

L[ocus] S[igilli] L[ocus] S[igilli]

List Negakemu Kolmanowi na Winiczy z Hadersdorffu Letha 1467.

Zu dem Weingarthen auff Forbaß gehörig.

Duodecimum Instrumentum est Privilegium super Donatione Unius Lanei in Borowan, per Dominam Ludmillam de Landstein Schwinam ad Altare S[anctorum] <Undecim Virginum et> {Decem Millium Militum} Martyrum, superscriptio est talis.

*Pani Lydmülla z Landssteyna nadala Lan 1 k zadussi do Swinu, w Borowanech
a o ku [!] se potom Smena stala 1483.*

Zadussi w Borowany.

Notum sit Universis, tam praesentibus, quam futuris, praesentes litteras inspecturis. Quod Nos Ludmilla Christi Ancilla, Wakonis quondam, felicitis Memoriae Filia de Schweinz, de bonâ et maturâ deliberatione, consensu pariter et assensu, Nobilium Virorum, Fratrum nostrorum charorum, scilicet Domini Wilhelmi de Landstein,⁷⁴⁸ Domini Iaroslai de

⁷⁴⁵ Georg Kott, rakouský šlechtic.

⁷⁴⁶ Hans Parauer, rakouský šlechtic.

⁷⁴⁷ Tj. 20. března 1467.

⁷⁴⁸ Vilém I. z Landštejna, moravský zemský hejtman a nejvyšší purkrabí Pražského hradu.

Borowan,⁷⁴⁹ et aliorum nostrorum Amicorum, ob specialis Devotionis affectum, quem ad laudem et merita Sanctorum Decem Millium Martyrum, et devotionem Eiusdem [Fol. 45r] Ecclesiae, Beatae et Gloriosae Virginis Mariae, DEO Creatori suo, inibi iugiter famulantium, habuimus, et habemus, ac ad Nostram, et Nostrorum Praedecessorum salutem Animarum, Altari per Nos aedificato, in Ecclesiâ Beatae Virginis Mariae antedictâ, in Honore, et sub Titulo Sanctorum Decem Millium Militum et Martyrum, Unum Laneum, in Villâ Borowan, qui est Laneus Koiichonis⁷⁵⁰ cognominatus, cum omnibus suis utilitatibus, proventibus, et aliis ad dictum Laneum pertinentibus, prout Nos Ipsi tenuimus, Eo Iure antedicto Altari, incorporamus, annectimus, perpetuis temporibus, et donamus, tali tamen conditione subarrata: Quod Plebanus dictae Ecclesiae, qui pro nunc est, et Sui Successores, omni Feria secunda,⁷⁵¹ ad saepè dictum Altare, de proventu, et utilitate dicti Lanei, per Nos dicto Altari collati, Missam cum Quatuor Cereis accensis, pro Animabus Omnium Fidelium Defunctorum debet ordinare. In cuius Rei Testimonium Praesentem Litteram, Sigillorum, Domini Wilhelmi de Landstein, Domini Ioroslai de Borowan, et Nostro fecimus communiri. Datum in Wittingau: Anno Domini Millesimo, Trecentesimo, trigensimo Nono. In Die translationis Sancti Wenceslai Martyris.⁷⁵² Habet tria Sigilla, De hoc Laneo ubi sit, fuerit[ue] nemo scit Mortalium.

Instrumentum Decimum tertium habet permutationem alicui[us] Lanei, intra Reverendissimum Dominum Praepositum Andream, et Plebanum in Schweinz. Et sic incipit.

In Salvatoris Nomine. Cum ex debito Ecclesiarum potissimè teneantur Rectores invigilare accuratius: ut nec quidquam paucum, verum etiam nec minimum per negligentiam Facultatis [Fol. 45v] Ipsarum pereat Ecclesiarum, qui imò pro posse operam impendere debeant: ut Hoereditas Dominica incrementa indies capescat uberiora. Nos igitur Andreas Praepositus, Ioannes Prior, totusq[ue] Conventus Can[onicorum] Reg[ularium] in Borowan: ut futuris praesentia clarere valeant notitiâ limpидiori. Ad Universorum cognitionem deducimus: quod scilicet, cum Venerabili Domino Stephano de Crumlow Wissegradensis Ecclesiae Canonico et in Swin Plebano commutationem fecimus pro

⁷⁴⁹ Jaroslav z Borovan, bratr Ludmily z Landštejna a majitel části vsi Borovany.

⁷⁵⁰ Kojata, nejstarší známý obyvatel Borovan.

⁷⁵¹ Tj. každé pondělí.

⁷⁵² Tj. 4. března 1339; Václav, český kníže a světec.

Laneo, scilicet dicti Plebani, nostro Monasterio contiguo, Laneum in Nesmen Andreae, Sebienow⁷⁵³ versus propè finem. Quam commutationem, in Ecclesiarum nostrarum profectum, ex licentiâ Dominorum Wokonis, et Petri de Rosenberg,⁷⁵⁴ et Oppidi Swinensis, quam voluntate Praelatorum accedente Actis infernimus, atq[ue] Laneum olim Nostrum in Nesmen, certo occurente impedimento, difficultatevè delere, et Tabulis Regni, Domino Plebano obsignare nequivimus. Ea propter harum vigore Litterarum, volvimus nullum Ius, aut Tabulas ipsas Nobis nullo pacto competere, aut patrocinari posse perpetuò, et meliori se offerente possibilitate, requisiti si fuerimus, Laneum praedictum, sicut in Actis, sic in Tabulis Nobis delere, et Domino Plebano incorporare tenebimus, atq[ue] efficaciter spondemus effectui demandare. In quorum testimonium et facti certitudinem ampliorem, Nostra Sigilla Praesentibus decrevimus subappendere. Datum in Borowan, Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Octuagesimo tertio, Duodecimâ Septembris. appensa [!] sunt Duo Sigilla.

Videtur Iste Laneus Monasterio adiacens, Ipsissimus esse, quem in praecedenti Instrumento, Numeri Duodecimi, Ludmilla Wakonis Filia, pro Altari S[anctorum] Decem Millium Militum Martyrum Plebano Swinensi designavit in Villa Borowan: in Cuius locum [Fol. 46r] Reverendissimus Dominus Andreas, Laneum alium in Nesmen, Monasterio remotum, Domino verò Plebano Swinensi commodiorem, in refusionem, substituit.

Haec pauca, ex Primaevâ Foundatione Nobis tradita sunt. Certum autem est, quod Originalia in Archivo Rosensium, Classe quinta, inter bona Spiritualia, uti in fragmento aliquo inveni, recondita iacent, nec precibus, nec pretio redimenda: cum difficultate Nomina Praelatorum Nostrorum à Domino Nobis sunt communicata, et quidem sine debito Ordine, nam, ut infra videbitur: Reverendissimus Dominus Andreas, non fuit secundus, sed iuxta Foundationis Instrumentum, Reverendissimus Dominus Abbas Trebonensis, vocat Ipsum Tertium. Fuerunt autem sequentes: et sic sonat consignatio.

Nomina Praepositorum Monasterii Can[onicorum] Reg[ularium] in Borowan, Quod fundatum fuit à Domino Petro de Linden Anno 1454.⁷⁵⁵

⁷⁵³ Soběnov, ves jihozápadně od Trhových Svinů.

⁷⁵⁴ Petr IV. z Rožmberka, zemský hejtman a v letech 1493–1523 vladař rožmberského domu; viz A. KUBÍKOVÁ (ed.), *Rožmberské kroniky*, s. 149, 156–161.

⁷⁵⁵ Konrád Fischer považoval rok 1454 za rok založení borovanského kláštera.

{*habetur in Archivio Eccl[esi]ae Metropolitanae libro Continuat: Erect: XIII fol. 30 confirmationis instrumentum Papae Pii S[anc]ti ubi Mentio fit D[omini] Pr[a]epo[siti] Sigismundi⁷⁵⁶ de A[nn]o 1461 qui non absentiae Suspiscatur Primus huius Can: fuisse Praepositus.*}

Primus Eius Praepositus fuit P[raelatus] Valentinus ex Monasterio Trebonensi desumptus, mortuus est Anno 1479.

Secundus P[raelatus] Andreas, vixit Annis 1481 1487 1498.

Tertius P[raelatus] Iacobus,⁷⁵⁷ invenitur fuisse in vivis Anno 1517.

Quartus P[raelatus] Bartholomaeus,⁷⁵⁸ floruit Anno 1520.

Quintus P[raelatus] Simon⁷⁵⁹ praefuit Monasterio plus quàm triginta Annis, obdormivit in Domino Anno 1557. Sub hoc Praelato dicuntur ferè omnes Concanonici Peste sublatis.

Sextus P[raelatus] Matthias de Rzinář⁷⁶⁰ ex Benedictino factus Can[onico] Reg[ulari] S[ancti] Augu[stini] ob defectum alterius Subiecti ex Ordine, Favore Domini Guilielmi de Rosenberg,⁷⁶¹ fit Praepositus in Borowan Anno 1558 sed Bonis Monasterii ferme in [Fol. 46v] nihilum redactis, et praefato Domino de Rosis traditis, loco Praepositurae, Capellanatum in Hospitali Crumloviensi⁷⁶² suscepit lubens, substituto ipsius loco, non Praepositurae, sed Capellanatus titulo Patre Alberto⁷⁶³ Anno 1564 dehinc Bonis Monasterii, per soeculares Praefectos administratis, donec tandem, Anno 1600 Decreto Rudolphi Secundi Imperatoris,⁷⁶⁴ Bona praedicta penitùs soecularisata, ita: ut nec sint, nec nominentur amplius Bona Spiritualia, sed purè temporalia, et Eorum possessio, Domino Petro Wok de Rosis⁷⁶⁵ tradita fuit<...>.

⁷⁵⁶ Zikmund, probošt borovanského kláštera.

⁷⁵⁷ Jakub, probošt borovanského kláštera.

⁷⁵⁸ Bartoloměj, probošt borovanského kláštera.

⁷⁵⁹ Šimon, probošt borovanského kláštera.

⁷⁶⁰ Matěj Kozka z Rynárce, v letech 1559–1564 probošt borovanského kláštera; k němu podrobně O. ŠEDA, *Matěj*.

⁷⁶¹ Vilém z Rožmberka, nejvyšší purkrabí a v letech 1551–1592 vladař rožmberského domu; viz A. KUBÍKOVÁ (ed.), *Rožmberské kroniky*, s. 176–182.

⁷⁶² Špitál při kostelu sv. Jošta v České Krumlově, panský špitál z první poloviny 14. století.

⁷⁶³ Albrecht, kněz a v roce 1564 kaplan v Borovanech.

⁷⁶⁴ Rudolf II., římský císař, český a uherský král.

⁷⁶⁵ Petr Vok z Rožmberka, v letech 1592–1611 vladař rožmberského domu; TAMTÉŽ, s. 182–189.

Praefatus P[raelatus] Matthias, qui alias Kostka dicebatur, fuit Morio Dominorum Rosensium, de quo plurima, tam Ridiculosa, quàm etiam scandalosa, sit amen vera sint, narrantur, fortè etiam ex gratiâ speciali, sepultus fuit in Hospitali: est condigna talibus.

Ex superius facta Praepositorum consignatione clarè patet, Nostros Antecessores, paulò supra Centum Annos, in Possessione Monasterii, et Foundationis fuisse.

Sub Petro Wok de Rosis Monasterium profanatum, et in Emporium Cerevisiae est redactum, et, quia labe Hussiticâ erat infectus, Ambitus et Ecclesiae fenestrae confractae, pavementum contritum Portae apertae, totum Monasterium, sine Sacerdote, sine Sacrificio devastatum, multis Annis permansit, donec Petrus Wok de Rosis sine Liberis decessit, Bona Omnia Ad Suam Maiestatem imprimis, post ad Caeciliam Renatam Poloniae Reginam⁷⁶⁶ in Dotem Dominium Trebonense,⁷⁶⁷ post Illam ad Serenissimum Archiduce[m] Leopoldum⁷⁶⁸ devoluta sunt, ac tandem ex Austricâ Pietate, per Ferdinandum Tertium Augustissimum Imperatorem,⁷⁶⁹ ob Spem obtinendae Prolis, Anno trigesimo primo Monasteria [Fol. 47r] Ambo Sacro Ordini, et specialiter Reverendissimo, ac Amplissimo Domino, Domino, Bernardo Weiz, Praeposito Claustro=Neoburgensi, clementissimè sunt restituta, Decreti Caesarei, ad praefatum Reverendissimum, tenor Germanicus est talis:

Ferdinandt Der Dritte

Du hast dich gehorsambist zuerinnern, waß Gestaltdt Wir Unß die in Unßerer Herrshafft Wittingau Sich befündliche, zue beeden Clostern Wittingau Unndt Borowan, gehörige Güetter Unterthamen Grundstückch, wie selbige Nahmen haben khönnen, dem Orden deß hey[ligen] *Augustini Canonorum Regularium* zue dessen Ehren besagte Güetter gleichanfangs mit gewisser aussetz: und Ordnung Seindt geheylliget worde[n], auß Natürlichen zu der Geistlichkeit tragenden Eyffer, Undt König[lichen] Freyen Willkhur wider umb einraumben, Undt Vollkhomblich hin umb zulassen in Gnaden beständiglich *resolviret*, auch Solch Unßer Vorhaben dem *Cardinalen* Und Ertzbishoffen zu Prag⁷⁷⁰

⁷⁶⁶ Cecílie Renata Habsburská, manželka polského krále Vladislava IV. Vasy.

⁷⁶⁷ Panství Třeboň, historický územně-správní celek na jihu Čech.

⁷⁶⁸ Leopold I. Vilém, rakouský arcivévoda a biskup pasovský, olomoucký, štrasburský a halberstadtský.

⁷⁶⁹ Ferdinand III. Habsburský, římský císař, český a uherský král.

⁷⁷⁰ Arnošt Vojtěch z Harrachu, kardinál a arcibiskup pražský.

lüngst Verwichenen beraith Gnädigist entdeckht haben. Welchem nach Nun Undt damit dießer Unßer geschlossener Will nunmehr ersteczt Undt werckhständig gemacht werde, So Ersuchen Wir dich hiemit, Gnädigist begehrendt W<e>illen an [Fol. 47v] Ordens Persohnen im Königreich Boheimb, undt deren mit *Incorporirten* Landen ein zümblicher mangel ersheinen will, daß du entweders auß deinen, dier anvertrawten, oder andern dießes Ordens Undt in dießer Österreichishen *Provintz* g[e]legenen Clöstern, zwenn taugliche *Exemplarishe* gelehrte, der Böhmishen Sprach wo möglich khundige undt württliche *Conventualen* den negsten nacher Wittingau einführen, g[eistlich]ter [?] beeder Clöster Gütter, Von Unßerm bestelten Hauptman⁷⁷¹ daselbst, deme Wier dan auch deßwegen Vermög beylag außstrückhlichen befelch zue gefertiget, So Viell Sich ieczt fündet, *Cum beneficio Inventarii* Ubernohmben, Solche Hernacher g[eistlich]ten [?] zween *Conventualen* deren einer biß zu fernerer bestellung, Unndt bieß dem weßen beßer auffgeholfen, Unndt mehrere Ordens Persohnen alda erhalten werden khönnen, den Nahmens eines *Administratoris* tragen kan Uberlassen, darbey auch was nuer zu wider einführ: Undt erweiterung dießes hey[ligen] Ordens beförderlich Sein mag anordnen wollest.

Unndt demnach daß gebew mehr bestimbter beeder Clöster Theils durch fürgangene Kriegs empörungen, theils auch durch abzug deren hievor daselbst gewesten Ordens Leüthen der [Fol. 48r] massen gestaldtet worden, daß denen dahin khommenden Geistlichen, die wohnung darinnen nach der zeit zuenehmben etwas beshwerlich Sein möchte; Alß wollen Wir G[nä]d[ig]st bewilliget haben, daß Sie anfangs Unndt Eine zeitlang, bieß durch Ihren fleiß Unndt Embßigkeit fügliche wohnungen im Closter Wittingaw, welches dan in khurtz Leichtlich beshehen kan, zuegerichtet werden, in Unßerm Schloß⁷⁷² alß einem Sicherem Versperreten orth wohnen, undt alda auß=Undt Eingehen khönnen. Undt obwohlen zwar nechst dießem oft angeregte Geistliche Gütter durch Unßere G[nädig]ste willkhur wid[er]umb an sein orth g[e]langen; Derowegen Wier die hievorgleichsamb zu Einer *Compensation* Von denen Weltlichen Inhaber[n], für

⁷⁷¹ Jan z Eckersdorfu, hejtman a gubernátor treboňského panství; k němu Blanka ČECHOVÁ, *Páni z Eckersdorfu. Život a kariéra dvou generací kladského rodu v jižních Čechách 17. století*, Archivum Trebonense 12, 2001, s. 211–233, zde s. 213–222.

⁷⁷² Zámek v Třeboni, původně kamenný hrádek přestavěný ve druhé polovině 16. století na renesanční zámek.

d[as] Crummawerische *Seminarium*,⁷⁷³ denen Armben Knaben außgesezte auff einer gewissen anzahl Traidt, Gersten, Arbeß, Fish, Undt dergleichen bestehende *Fundation* fürders anreichen zulassen nicht Schuldig wehren, So wollen Wir doch solch *onnus* ein: alß den and[er]en weeg auß Sonderen Gnaden auff Unß Verbleiben lassen, Undt denen khünfftigen dahin erwartenden Geistlichen Persohnen nicht auffbündten.

Wier behalten Unß aber bey dießem allen d[as] *Ius advocatiae ac Patronatus* der gestaldt G[nä]d[ig]st [**Fol. 48v**] Bevor, nach dem ins Künfftig dieße Clöster, in ein weßentlicher *Praelatur* wider erhöht, Undt ein weßentlicher *Praelat* ahn einem Und dem anderen Orth Sein wurde, daß auff ableiben deßelben alle Zeit mit Unßern Vor wisse[n] mittels gebreüchiger Wahl ein anderer erwöhlet, undt Unßere G[nä]d[ig]ste genehmhabung darüber begehrt, undt erwartet werden Solle, Iedoch wirstu dießes *Iuris* Halber in denen zu Selbigen Clöstern gehörigen brieflichen *Instrumenten*, dich zu ersehen, Undt Unß hernacher weither zuberichten wissen.

Ferners Undt Weillen bey So Willkhüriger freyer einraubung, dießer geistlichen Gütter Unßere G[nä]d[ig]ste *intention* meistentheils dahin zühlet, daß die Geistlichen daselbst mit gutten *Exempl* rühmlichen Wandel, Eyferiger Seel Sorg, Undt Geistlicher Müehesambkheit, dem Gemeinen man Vorleüchten, hierdurch den Orden erweiteren Undt die Armben Seelen gewinnen sollen.

So wollen Wir G[nä]d[ig]st, daß du mehr besagte zween *Conventualen* bey Ihrer *installirung* hiezue beweglich ermahnest, Undt deß *Exempls* auß Was Ursachen Vor Jahren dieße Und [**Fol. 49r**] Villandere Clöster im Konigreich Böhemb großenth außgestandten, undt gleichsamb der gantze Orden in Selbiger *Provintz* einen Schwere[n] Schiffbruch erlitten manierlich erinderest.

Schliesslich Undt damit Wier auch wissenshaftt haben, Wie undt waß gestaldt Viel[enanten] Clöstern In der Geistlichkeit undt bewürtshafftung abgeholfen wurdet, So wollen Wier Gnädigist, d[as] die Ersten Iahr unß Iahrlichen *Relation* wie eins undt anders bestellet worden, undt zuegenohme[n] hatt, zue Unßer nachrichtung eingeschickhet werde, Welchem allem du dann wohl zuthuen, Und Unßeren hierin geschö

fften Gnädigsten Willen zu Vollziehen, auch Unß hernach deine Verrichtung gebührendt

⁷⁷³ Jezuitský seminář v Českém Krumlově, původně komplex šesti středověkých domů, na jejichž místě vznikla v polovině 17. století dvoupatrová masivní raně barokní budova (dnes čp. 152).

zuberichten würdest wissen, Verbleiben dier in Übrigen mit allen König[lichen] und Landtfürst[lichen] Gnaden Vorders wohlbeygethan, Wien den 15 *Febr[uar]ii Anno 1631*.

An Praelathen Zue Closternewburg.

De Eâdem sacrâ Intentione praecedenter iam Augustissim[us] Imperator, Generoso Domino, Ioanni ab Ekerstorff, Domini Trebonensis Capitaneo, postea Baroni et Gubernatori clementissimè scribi demandavit, in hunc modum.

Ferdinandt Der Dritte.

Ehrn Unßer getrewer Lieber, demnach Wür unß [**Fol. 49v**] die Geistliche Clöster Güetter selbiger unßerer Herrshafft Wittingau an sein orth widerumb heimz zusagen G[nä]d[ig]st entschlossen, und zu solcher würcklicher übernehmung, auch emführung zweyer deß Hey[ligen] *Augustini Ordens Can[onicorum] Reg[ularium]* gerühmbter undt *qvalificirter Conventualn*, massen du auß der Beylag mit mehrern zuvernehmen, den Prelathe[n] zue Closter Neüburg unßern lieben getrewen, in Gnaden *deputirt* haben, Alß befehlen Wür dier Hiemit G[nä]d[ig]st, daß du Ihme Prälathen Auff ankunfft desselben, und Gedachter *Conventualen* nicht allein in Unßer Schloß alda williglich einlassest, sondern auch, bieß zur Vollendung dießer *Commissions Installation* gebührender massen *tractirest*, Alß dan demselben die Schlüssl zur Kirchen einhändigest, allen Kirchen *Ornat*, undt zu beyden Clöstern Wittingaw unndt Borowan gehörige, iecz Unndt Künfftig sich ereignende Grundstückhe, Teüch, Wälder, höffe, Mayrhöffen, Undt dergleichen *pertinentien*, sambt deren angehörigen Unterthane[n], *cum beneficio* eines Ordentlichen *Inventarii* einantworttest, undt ins Gewöhnliche gelüebde übergebest, auch mehrgemelten zween *Conventualen* solang in selbigem Unßern Schloß zuwohnen verstatteest, bieß sie ein fügliche wohnung in bestimbtten Closter Wittingau [**Fol. 50r**] auff=Unndt angerichtet haben. Wienn den 16^{te[n]} *Februarii A[nn]o 1631*.

Ad Mandatum Suae Sacrae Maiestatis, cum Reverendissimis D[ominis] D[ominis] Praelatis Nostri Ordinis in Inferiori Austria⁷⁷⁴ oretenus, praefatus Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Bernardus in hoc negotio contulit: ad Superioris autem Austriae⁷⁷⁵

⁷⁷⁴ Dolní Rakousy, historické území.

⁷⁷⁵ Horní Rakousy, historické území.

Reverendissimos D[ominos] D[ominos]⁷⁷⁶ ad S[anctum] Florianum,⁷⁷⁷ et ad Waldhausensem⁷⁷⁸ sequentes expedivit Litteras.

Hochwürdiger in Gott Geistlich und Edler.

Besonders lieber Herr, nach erbietung meiner fr[eu]nd] willigen dienst, hat derselb ab dem Einshluß hiebey zusehen, waß gestaltd die Hungarn und Boheimb König[licher] May[estat] Unßer Gnädigster Herr entschlossen, die zwey Probsteyen Unßers Ordens, so Ihr May[estat] mit dero Herrshafft Wittingaw im Königreich Böhheimb gelegen, einbekhomben, undt ein zeithero kom Orden khomben, undt zu Weldtlichen Cammer Güttern gezogen worden seindt, widerumben zu *restituiren*, und mit *Canonicis Regularibus* würckhlich zubeseczen, zu dem Ende Mir Gnädigst anbefohle[n], daß mit Meines Ordens mit Verwahnten Herr[n] Pröbsten in Österreich unter Und ob d[er] Enß,⁷⁷⁹ Ich zu Rath gehen solle, woher man Taugliche Ordens Persohnen (weillen zu Böhheimb d[er] Zeit fast Niemandts Verhandten) zu solcher beseczung auffbringen khundte. Damit [Fol. 50v] Demnach solcher gemessnen Aufslag gehorsambist nachgelebt, undt Ihrer König[lichen] May[estat] heyligen *Intention* (sovill an Unß ist) möglichster Vorshueb geben werde, die Ungelegenheit aber, umb daß Wier zue weitt von einander entsessen, Unß Verhindert, daß Wier von sachen nicht mündlich (wie mit denen Unter Euserishen beshehen wierdt) mit einander *tractiren* khönnen; Alß ersuche dem Herrn Ich hiemit gantz freiid[lich], Er wolle, in Crafft obangezogenen befelchs, hierüber sein Meinung und Vorshlag, ob Nemb[lich]en derselb in seinem Closter Ain oder Mehr dahin *qvalificirte* Persohnen habe, oder auff waß Mittl undt Weeg sonsten dießem löblichen *proposito* mechte Rath geschafft werden, shrifflich eröffnen, und Mir darumben

⁷⁷⁶ Leopold I. Zehetner, v letech 1612–1646 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Sankt Florianu; viz Sebastian BRUNNER, *Ein Chorherrenbuch. Geschichte und Beschreibung der Bestehenden und Anführung der aufgehobenen Chorherrenstifte: Augustiner und Prämonstratenser in österreich-Ungarn, Deutschland und der Schweiz*, Würzburg-Vídeň 1883, s. 33–34. Maximilian, v letech 1613–1647 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina ve Waldhausenu; viz Franz Xaver PRITZ, *Geschichte des aufgelassenen Stiftes der regulirtern Chorherren des heil. Augustin zu Waldhausen im Lande ob der Enns*, 1883, s. 43–44.

⁷⁷⁷ Sankt Florian, městečko s klášterem řeholních kanovníků sv. Augustina v Horním Rakousku.

⁷⁷⁸ Waldhausen im Strudengau, městečko s klášterem řeholních kanovníků sv. Augustina v Horním Rakousku.

⁷⁷⁹ Enže, řeka v Rakousku, v minulosti tvořila hranici mezi Dolním a Horním Rakouskem.

unverlengt zue khommen lassen, auff daß höchstgedacht Ihrer König[lichen] May[estat] Ich die begehrte *Relation* desto förderlicher gehorsambist Überreichen möge. So Ich dem Herrn in Freündtshafft anfiengen, Undt Unß damit, neben erwartung Vershribener antwort, den Gnaden Gottes Empfehlen sollen. Closter Neüburg den 24 *Martii* A[nn]o 1630.

Copia

Schreibens am Herrn *Leopoldum* Probsten zu S[ank]t Florian. Undt Herrn Maximilian [Fol. 51r] Probsten des würdigen Gottshauß bey S[ank]t Iohannis Evangelisten zu Waldthaußen wegen erseczung beede Closter Wittingau Undt Borowan.

Quod Reverendissimi D[omi]ni D[omini] Praepositi Inferioris Austriae, Clementissimam Monasteriorum Restitutionem, â Suâ Maiestate, Sacro Ordini factam, summè deprædicaverint, non dubito: Quid verò Duo D[omini] D[omini] Praepositi Superioris Austriae, ad Quos supra memoratae Litterae sunt directae, responderint, non constat. Ex consequenti tamen certu[m] est: quod ex Omnibus Superioris et Inferioris Austriae S[acri] Ordinis Monasteriis, Nullus Canonorum Regularium, in Bohemiam, quae adhuc, ex praeteritae Rebellionis Igne fumabat, Suam Professionem transferre, illuc[ue] transmigrare cogitaverit: ut proinde Reverendissimus altè memoratus, Praepositus Claustro-neoburgensis, ex Suo gremio, Duos etigere, et Unum pro Primo, Utriusq[ue] desolati Monasterii, Administratore, nempe A[dmodum] R[everendum] Dominum Samuelem Tuschek,⁷⁸⁰ cum Altero Concanonico, coactus fuerit designare, Quorum Opera et Studio, devastatum Trebonense Monasterium, expensis potissimum Monasterii Claustro-neoburgensis, in Eum, in quo nunc est, perfectionis Statum feliciter assurrexit. Quis tunc Rerum Status Monasterii Borovaniensis fuerit, Sequens, ad Suam Maiestatem facta Relatio, per Dominii Trebonensis Dominum Capitaneum, satis adumbrat.

Durchleüchtigster Großmechtigster König Allernädigster Herr. Lauth Ihrer König[lichen] [Fol. 51v] May[estat] untern dato Wienn den 16 *Febr[uarii]* instehenden Iahrs,⁷⁸¹ ertheiltes aller G[nä]d[ig]stes Befelchs, hette Ich in shuldutigster unndt gehorsambster unterthänigkheit, alles d[as] Ienigo waß zue Völliger *Restitution* beyder Closter Witingau Undt Borowan gehörig willigist *effectuiren*, undt h[err]n Probsten deß

⁷⁸⁰ Samuel Tuschek, administrátor klášterů řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech a Třeboni.

⁷⁸¹ Tj. 16. února 1631.

Stiffts Closter Neüburg überraihen wollen, dafern wichtige Ursachen darvon Mich nicht abgehalten hetten, wie auß folgenden Bericht Ihr König[liche] May[estat] zuvernehmben aller g[nä]d[ig]st geruhen werden.

Waß d[as] Closter zu Borowan betrifft, ist dasselbe ie Undt allezeith in mehrer richtigkeit, alß d[as] Witting[au] befunden, undt alßo von Mir, sambt denen unterthanen, unter gewöhnlichen angeliebt Übergeben worden: Undt obwohlen wegen deß dorffs *Neßm[m]en* unndt zum Closter Borowan gehörig, und wegen seiner angebürenden zünßen bießher *difficultirt* worden, So haben Wir doch Endtlich eine Schrifftliche Urkhundt befunden, welche besagt, daß auch selbiges dorff Völlig dem Closter Borowan *legiret* unndt Übergebe[n] seye, Unndt wirdt solches mit der Landtaffel (wie eine abshrift Hierbey gelegt ist) bekräftiget. [Fol. 52r] Daß aber Ihro König[liche] May[estat] wie auß dero Aller G[nä]digsten *Decret* untern *dato* Wienn de[n] 19 *Aprilis* zuverstehn,⁷⁸² h[errn] *Praelath* von Closter Neüburg berichtet, sambt d[as] einkomben von beeden Clöstern Über Ein Hund[er]t Gulden sich nicht erstreckhen sollen, Damit Hat es folgende Beshaffenheit.

Es war damahls Von Closter Borowan geredt, dan derselbe Marckht ist außgebrennet, so seindt die dörffer daselbst (ob Sie gleith durchs feyr nicht so gantz, alß Umb Wittingaw herumb *Ruinirt*) demnach dermassen *Spoliret*, undt in höchste armuth gestirtzet, d[as] Ihnen außer dem dorff *Nesmen* ietziger zeit unmöglich ist einzige gelt zünßen abzuführen. Die Beyde Mayrhöff⁷⁸³ zum Closter Borowan gehörig seindt gantz eingangen Undt alles Verwüestet, wie auch d[as] Brewhauß⁷⁸⁴ gantz überhauften liget, undt obwohln Von den Teichten daselbst etliche einkomben zuhoffen, so seindt dieselbe nur stetts mit Straich Karpffen unndt Fishsame[n] zum erstreckhen belegt, undt Neülich außgefischt, Unndt in die große Teicht⁷⁸⁵ bey Wittingaw ubersezet worden.

⁷⁸² Tj. 19. dubna 1631.

⁷⁸³ Součástí borovanského velkostatku byly dva dvory – první se nacházel při samotném kláštěru, druhý v Hluboké u Borovan u staré tvrze, kde kdysi sídlil zakladatel kláštěra Petr z Lindy.

⁷⁸⁴ Pivovar v Borovanech, pivovar, který vznikl současně s výstavbou kláštěra a nacházel se v jeho těsné blízkosti.

⁷⁸⁵ Svět, rybník u Třeboně.

Die Mühle⁷⁸⁶ untern Marckht daselbst, ist dießer [Fol. 52v] Zeit d[as] beste, welchen Von Mir an der Nutzung erhöhet ist, undt zünbet Iährlich Metz getraidt 60 str[iche] darneben zahlet Sie Vor die Mastunge 14 β [?] mueß aber dießes Jahr⁷⁸⁷ von Künfftigen Inhabern gegen der Wasser seythen von Grundt auß Newerbauet werde[n], darauff an Kalch unndt andern Notturfft nicht ein shlechtes auffgewendet werde[n] mueß, ist alßo hierauß abzunehmen, d[as] eine shlechte Nutzung bey ietzigen *Ruinirten* zustandt daselbst zuerwarthen seye.

Abschrift

Deß An Ihre Kay[serlichen] Undt König[lichen] May[estat] wegen deß Closters Borowan gegebene[n] berichts *Ioannis* V[on] Eckherßdorff Hauptmans zue Wittingau A[nn]o 1631 den 3 *Maii*.

Ex hâc Relatione abundè constat miserabilis tunc Monasterii, Oppidi, Pagorum, Molendini et Subditorum Status, ex quo multis sequentibus se Annis extricare, et respirare difficulter potuit: Unde â Dominio tunc Trebonensi nullam infestationem sensit. Quia autem Monasterium Trebonense, utpotè â Tribus Fratribus Rosensibus optimè, et quidem in Umbilico seu Meditullio Bonorum Domini Trebonensis fundatum, ac Villis, Agris, Piscinis, Pratis, Pascuis, Sylvis ditissime dotatum fuerat: Suae Maiestati per Domini Trebonensis Capitaneum [Fol. 53r] Reliquosq[ue] Officiales demississimè suasum est: ut permutatis permutandis primaevis Monasterii Bonis, Novam Foundationem faceret, huic tamen Consilio et persuasioni non acquiescens Sua Maiestas, ultimatè et Clementissime decidit: Se nullam novam, fundare, sed primaevam Foundationem totaliter et integrè, cum Omnibus appertinentiis, si non immediatè, saltem successivè, velle restitutam, prout sequens Rescriptum pluribus explicat.

Fedinandt der Dritte

Unß ist gehorsambist *referirt* worden, waß du wegen der bey denen Wittingauischen Closter Güetter sich befündenden grossen Unrichtigkheit Iüngstlich Unterthänigist erindert, und derowegen bey so gestaldten sachen anstatt derselben ein Neüe Geistliche *Foundation* anzustellen mit guettachten gerathen hast.

⁷⁸⁶ Borovanský mlýn (dříve panský či Votrubů mlýn), mlýn, zbudovaný před rokem 1590 za éry Rožmberků a obnovený roku 1683 Konrádem Fischerem.

⁷⁸⁷ Tj. 1631.

Wann nun aber Unser Erste hierin gefaste G[nä]d[ig]ste *Intention* Unndt *Resolution* beständiglich auf dem beruehet, daß alles d[as] Ienige, waß iecz, oder Ins Künfftig für Geistlich, unndt dahin gehörig, auff waßerley weiß Unndt weeg gezeigt wurde, widerumben an sein orth, alß Nemblich zuegedachten Wittingauishen Closter, geben Undt *restituiert* werden solle.

[Fol. 53v] Alß seindt Wir einzige Newe Stiffte dießfahls anzurichten nit gesonnen, sondern beständiglich dahin gedacht, Undt wollen, daß nit weniger diese Wittingauische Clöster Gütter, alß es mit denen Borowanishen albereith besehen ist, *totaliter* Unndt *Integre*, wonit iecz, alßo gleich, umb angezeigter Unrichtigkeiten willen, iedoch nach Undt nach widerumb *restituirt* werden;

Derowegen waß *defacto* wissendt: und Undisputirlich Geistlich ist, daselbe denen dort anwesenden zween *Conventualn*, mit erheishend[er] *Solennität* alßobaldt übergeben, da aber eins oder daß ander stuckh, dieße oder Iene Mühl, undt dergleichen etwas irrig unrichtig undt *Disputirlich* sein wolte, etliche gute Ehrbahre undt friedliebende Catholische Männer zu dier Ziehest, undt desse[n] entweder berihrt *Conventualen*, oder durch Sie, Ihren *Praelathen* zu Closter Newburg unßern lieben getreüen erinderst hernacher Eüch eines gewissen tags Vergleichet, miteinander zusamben khombt, den augenshein der *Disputirlichen* örther einnembet, zeügnussen einziehet, die etwo [Fol. 54r] Darüber Verhandene briefliche *Instrumenten* der Notturfft nach erweget, undt Eüch alßdan in der güette auffsbest Unndt freindlichst es nur sein kan, vergleichet, undt Unß darüber deß Verlauffs umb Unßer G[nä]d[ig]ste *Ratification* unverzüglichen gehorsambist berichtest; Dießes Meinnen Wir ernstlich, undt du werdest unßeren G[nä]d[ig]sten willen ohne einzige weitere Verzögerung ehist gebührendt zu Vollziehen wissen. Laxenburg⁷⁸⁸ den 22. *Maii* 1631.

Kay[ser] Ferdinandi 3ⁱⁱⁱ

Befelch an dem Wittingau[ishen] Hauptman Iohann Von Eckhersdorff, wegen der Unveränderlichen *Resolution*, Umb keine Newe Stiffung anzurichten Von 22. *Maii* A[nn]o 1631.

Hoc Coesareum Decretum, ex naturâ suâ sufficiens, et efficax potuisset videri: ut omnia Bona Ecclesiastica ex tempore, et sine dilatione, restituerentur, tamen propter Meum ac Tuum, frigidum illud Verbum, tâm â Sac[rae] Coes[areae] M[aiesta]tis, quàm

⁷⁸⁸ Laxenburg, městečko se zámeckým komplexem jižně od Vidně.

â Serenissimi Archiducis, nec non Celsissimi Patroni de Schwarzenberg⁷⁸⁹ Officialibus, ex post facto, tot, ac tantae Difficultates, et Remorae sunt motae, quae per varias Commissiones, Annis 1636 1659 1660 in Diversis locis habitas, et vix per ultimam Sac[rae] Coes[areae] Maiestatis, A[nno] 1676 6ta Mensis Novembris Decisionem, ex toto aufferri [**Fol. 54v**] potuerunt. Imò, quod maximè dolendum, exinde Utriq[ue] Monasterio gravia, quae in primaevâ Foundatione neutiq[ue] fuerunt, onera et Damna emergerunt. Nam Sacra Coesarea Maiestas Ius Supremum Advocatiae et Patronatus, quod Sibi erat in Restitutione Monasteriorum reservatum, Celsissimo resignavit, Monasteria Dominio Trebonensi incorporavit, Introductionem in Temporalia concessit, Contributionem ad Dominium deponi, utq[ue] ad Rosenbergensis Piscinae,⁷⁹⁰ Eiusq[ue] Pontis reparationem concurratur, sicut ad Arcis Vigiliis, mandavit, Exercitium Venationis prohibuit: Et quamvis nostrum Monasterium non â Rosensibus, sed â Piissimo Petro de Linden sit fundatum, et Rosensis, cui Ius Patronatus post Obitum Fundatoris, sub certâ limitatione concessum est, hoc nunquam petierit, imo per Reversales: uti supra Folio Decimo tertio⁷⁹¹ patet contrarium promiserit, et Successores per Soecularisationem ab ipsis factam Ius Patronatus omnino amiserint, tamen ex post facto, per malam Sacrae Coesareae Maiestati {factam} informationem, in omnibus odiosis cum Trebonensi Monasterio, irremediabiliter subiecti et intricati manemus, Sicq[ue] vix non melius fuisset, Monasterium Sacro Ordini, quàm taliter, nunquam restitutum esse.

Sed ad priora Restitutionis tempora redeamus. Folio superius Quinquagesimo secundo,⁷⁹² Monasterii ante factam Restitutione[m] miser status satis est descriptus. Exceptâ namq[ue] Ecclesiâ et Ambitu, omnia erant devastata, et ista quidem inculta, et in ruinâ iacebant, Oppidani dispersi, Populus sine Sacerdote fuit: ut ab Anno 1631 usq[ue] ad Annum 1637 non fuerit Parochus in loco, Temporalia quidem â Restitutione curabant A[dmodum] R[everendî] D[omini] Administratores Trebonenses, sed quia Subditi erant dispersi, agri â potiori Sylvis et Dumetis obsiti, prata inculta, magnum exinde fructum habere non potuerunt, ex Piscinis et Mo/lendino [**Fol. 55r**] proventus tum ad Trebonensis

⁷⁸⁹ Jan Adolf I. ze Schwarzenbergu, kníže, majitel třeboňského panství a patron borovanského kláštera.

⁷⁹⁰ Rožmberk, rybník severně od Třeboně.

⁷⁹¹ Tj. odkaz na znění listiny Jana z Rožmberka, která začíná na fol. 13r.

⁷⁹² Tj. odkaz na fol. 52, kde je v dopise třeboňského hejtmana Jana z Eckersdorfu popsán katastrofální stav borovanského statku po škodách způsobených na počátku třicetileté války.

Monasterii reparationem tum pro Parocho huiates et Villici habitatione construendam applicati sunt: quia defectus Can[onicus] Reg[ularis] erat pro Cura Animarum soeculares Domini Curati, quorum etiam tunc numerus parvus erat pro Monasterio assumpti sunt, Qui penes miseram Stolum, honestum tamen Victum et Amictum, pro Decimis autem, quae vel nullae, vel paucae erant 40 Florenos annuos habuerunt. Inveniuntur autem in Libro Baptismali, â Restitutione Monasterii, usq[ue] ad aliqualem Eiusdem Reparationem, et Inductionem denua[m] Religiosorum, ab Anno nimirum 1637 usq[ue] ad Annum 1658 sequentes.

Anno 1637 fuit primus: Iacobus Campanides, olim Iesuita.⁷⁹³

Anno 1638 secundus: Ioachim, Alexander Zchotenberku.⁷⁹⁴

Anno 1641 tertius: Bartholomaeus Cziczmann,⁷⁹⁵ nostrâ aetate Parochus Schwinensis, et singularis Monasterii Benefactor Cui etiam Anniversarium in perpetuum tenemur.

Anno 1644 quartus: Adamus Stodk.⁷⁹⁶

Anno 1646 quintus: Daniel Polak.⁷⁹⁷

Anno 1650 Sextus: Melchior Ferdinand:⁷⁹⁸ nostra aetate, Parochus Steinkirchensis⁷⁹⁹ etiam intentione Benefactor Monasterii quamvis in Executione Testamenti nihil acceperimus.

Anno 1654 Septimus: Lucas, Ludovicus, Dworzak.⁸⁰⁰

Anno 1656 Octavus: Stanislaus Garecius Can[onicus] Reg[ularis] S[ancti] Aug[ustini].⁸⁰¹

Anno 1657 Nonus: Benedictus Andreassowskii.⁸⁰²

⁷⁹³ Jakub Kampanides, jezuita a správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁴ Jáchym Alexander z Chotenbergu, správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁵ Bartoloměj Čičman, trhosvinenský farář a správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁶ Adam Stodk, správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁷ Daniel Polák, správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁸ Melchior Ferdinand, farář v Kamenném Újezdě a správce borovanské farnosti.

⁷⁹⁹ Kamenný Újezd, ves jižně od Českých Budějovic.

⁸⁰⁰ Lukáš Ludvík Dvořák, správce borovanské farnosti.

⁸⁰¹ Stanislav Garecius, augustiniánský kanovník, správce borovanské farnosti a doudlebský a lišovský farář.

⁸⁰² Benedikt Andreášovský, správce borovanské farnosti.

Anno 1658 Decimus Bartholomaeus Koiackowskii S[ancti] Cisterciensis Ordinis ex S[ancta] Coronâ,⁸⁰³ postea Parochus Ledenicensis⁸⁰⁴ et Czern<...>icensis⁸⁰⁵ emeritissimus.

Anno 1659 Undecimus, supra nominatus Can[onicus] Reg[ularis] Stanislaus [Fol. 55v] Garecius: postea Parochus Dautlebensis,⁸⁰⁶ et Lischoviensis,⁸⁰⁷ tand[e]m ad Suum Monasterium in Poloniam⁸⁰⁸ revocatus, et Praelatus factus.

Post praefatos hos A[dm] R[everendos] D[ominos] Parochos, subsecuti semper sunt Can[onici] Reg[ulares] ex Gremio, sicut etiam antecesserunt Administratores: Admodum Reverendus Dominus Augustinus Matthaei,⁸⁰⁹ et Leopoldus Wegschaid⁸¹⁰ Parochiam, quia Bohemicè sciebant, administrârunt.

Administratores autem Utriusq[ue] Monasterii Trebonensis, et Borovaniensis, erant Sequentes.

Primus: A[dm] R[everendus] D[ominus] Samuel Tuschek: obiit hic Borovani, secundâ Iunii A[nno] 1638.

Secundus: A[dm] R[everendus] D[ominus] Ignatius Lantz:⁸¹¹ obiit, 6 Martii 1639.

Tertius: A[dm] R[everendus] D[ominus] Matthaeus Bernardi:⁸¹² 7 Aprilis 1642.

Quartus: A[dm] R[everendus] D[ominus] Vitus Merbrich.⁸¹³ obiit Hiezingae⁸¹⁴ 24 Decembris A[nno] 1654.

Quintus: A[dm] R[everendus] D[ominus] Marcus Weberus,⁸¹⁵ de quo infra.

⁸⁰³ Bartoloměj Kojákovský, cisterciák, správce borovanské farnosti a ledenický a černický farář.

⁸⁰⁴ Ledenice, městečko jihovýchodně od Českých Budějovic.

⁸⁰⁵ Černice, ves severovýchodně od Českého Krumlova.

⁸⁰⁶ Doudleby, ves jižně od Českých Budějovic.

⁸⁰⁷ Lišov, městečko severovýchodně od Českých Budějovic.

⁸⁰⁸ Blíže nespecifikovaný klášter řeholníků v Polsku.

⁸⁰⁹ Augustin Matthaei, klosterneuburský děkan a administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni.

⁸¹⁰ Leopold Wegschaid, správce třeboňské farnosti.

⁸¹¹ Ignác Lantz, administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni; k administrátorům třeboňského a borovanského kláštera blíže J. KADLEC, *Klášter*, s. 174; H. PEXA, *Borovany*, s. 116–118.

⁸¹² Matouš Bernard, administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni.

⁸¹³ Vít Merbrich, administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni.

⁸¹⁴ Hietzing, vinařská oblast jihozápadně od Vídně.

⁸¹⁵ Marek Weber, klosterneuburský děkan a administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni.

Sextus: A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Augustinus Matthaei S[acrae] Theologiae Doctor, Decanus Claustroneoburgensis, Parochus ad S[anctum] Martinum,⁸¹⁶ et tandem Corneoburgi,⁸¹⁷ ibidem obiit, die 11 Decembris 1659. Et hic Monasterium nostrum instaurare, et Ecclesiam mundare caepit.

Tandem interpolatis vicibus Quintus, et Septimus A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Marcus Weberus, Westphalus⁸¹⁸ Werburgensis,⁸¹⁹ Claustroneoburgensis Canoniae Decanus, Corneoburgi Parochus, obiit Trebonae 29 Ianuarii 1660 Post incoeptam instauratione[m]. Hic Monasterium in Eum ordinem redegit: ut quatuor Can[onici] Reg[ulares] cum Superiore, commodè habitare, et Regulariter hic vivere potuerint.

[Fol. 56r] Redacto tandem, per praenominatos A[dmodum] R[everendos] D[ominos] Administratores in aliqualem ordinem Monasterio, quamvis nec Braxatorii, nec Polentae Officina, nec granaria, minus Villa, ex quâ potissimum vivendum erat, nec agri et requisita Oeconomiae satis instructa fuerint: ut tamen Intentioni Piissimi Domini Fundatoris citius satisfaceret, placuit Reverendissimo ac Amplissimo D[omi]no, D[omi]no, Bernardo Schmeding,⁸²⁰ Wesphalo Monasteriensi,⁸²¹ tertio, post defunctum Bernardum Weiz, qui Monasteria suscepit, Successori Praeposito, Hic novam Coloniam inducere.

Quare ex Gremio Claustroneoburgensi, Suos Quinq[ue] Concanonicos in Festo S[ancti] Francisci,⁸²² 4ta Octobris 1658 assumpsit, cum Illis Trebonam perrexit, et post 27 Restitutionis Monasteriorum Annum, ipso Ecclesiae Borovaniensis Anniversario Dedicacionis Die, quae solet esse Dominica, ante Festum S[ancti] Galli Abbatis

⁸¹⁶ Kostel sv. Martina v Klosterneurgu, farní kostel, který byl vypálen během tureckého obléhání roku 1683 a do roku 1725 barokně obnoven.

⁸¹⁷ Korneuburg, město severně od Vídně.

⁸¹⁸ Vestfálsko, historické území na severozápadě Německa.

⁸¹⁹ Warburg, město jihovýchodně od Paderbornu v německé spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko. V jiných pramenech je místem Weberova narození uváděn Paderborn; srv. H. PEXA, *Borovany*, s. 117.

⁸²⁰ Bernhard II. Schmeding, v letech 1648–1675 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneurgu; viz M. FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale*, s. 292–297.

⁸²¹ Münster, město ve Vestfálsku.

⁸²² František z Assisi, kazatel, světec a zakladatel řádu františkánů.

incidens,⁸²³ praefatos Suos in Monasterii Possessionem Solenniter induxit.⁸²⁴ Admodum Reverendum Dominu[m], Norbertum, Heerman,⁸²⁵ Magdeburgensem,⁸²⁶ Superiorem, et Administratorem praefixit: R[everendos] D[ominos] Concanonicos Wilhelmum Lignier⁸²⁷ Coloniensem,⁸²⁸ Aquilinum Kepplinger⁸²⁹ Austriacum Linzensem, Iodocum Schmidt,⁸³⁰ Westphalum Padebornensem,⁸³¹ et Mathiam Kumpeter⁸³² Austriacum Viennensem, pro recitandis Horis Canonicis adiunxit, non quidem: ut hic stabiles manerent, sed pro Superiorum Discretionem, et Ipsorum desiderio, seu Trebonam, seu Claustroneoburgum, ubi Stabilitatem voverant, essent revocabiles. Siquidem Res, maximè in principio Monasterii, erant angustissimae, pauci Hic diu manserunt, sed quia potiores cum difficultate erant à Matre Claustroneoburgensi avulsi, à Materterâ redire desiderarunt, Illisq[ue] alternando, Alii post Alios, quidam voluntariè et liberè, pleriq[ue] tamen inviti, et vix non coacti successerunt. [Fol. 56v] Revocatis proinde successivè prae-nominatis Primis, in Illorum locum substituti sunt, tàm ex Trebonensi, quàm Claustroneoburgensi Monasterio per Vices: {R[everendissimi] D[omini]} Christophorus Matthaei,⁸³³ Francus⁸³⁴ Herbipolensis,⁸³⁵ modernus dignissimus Reverendissimus

⁸²³ Výročí posvěcení kostela Navštívení Panny Marie bylo v Borovanech slaveno vždy v neděli před sv. Havlem.

⁸²⁴ Tj. 13. října 1658.

⁸²⁵ Norbert Heermann, administrátor borovanského kláštera a v letech 1663–1699 probošt třeboňského kláštera; k němu podrobně J. KADLEC, *Klášter*, s. 180–191; srv. též J. VAČKÁŘ, *Dějiny*, s. 46–56.

⁸²⁶ Magdeburg, město jihozápadně od Berlína.

⁸²⁷ Vilém Lignier, augustiniánský kanovník; k prvním augustiniánským kanovníkům, kteří dorazili v roce 1658 z Klosterneuburgu do Třeboně a Borovan, srv. zejména Stiftsarchiv Klosterneuburg, Handschrift 26/5; J. KADLEC, *Klášter*, s. 182; H. PEXA, *Borovany*, s. 118.

⁸²⁸ Kolín nad Rýnem.

⁸²⁹ Akvilín Kepplinger, augustiniánský kanovník.

⁸³⁰ Jošt Schmid, augustiniánský kanovník.

⁸³¹ Paderborn, město a sídlo biskupství jihozápadně od Hannoveru.

⁸³² Matěj Kumpeter, augustiniánský kanovník.

⁸³³ Christoph II. Matthaei, děkan a v letech 1686–1706 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu; viz *Merkwürdigere Schicksale*, s. 313–315.

⁸³⁴ Franky, historický region v Německu.

⁸³⁵ Würzburg, centrální město Frank.

Claustroneoburgensis Praepositus. Ernestus Saur:⁸³⁶ Austri{a}cus Viennensis. Mathaeus Fabricius,⁸³⁷ Bohemus Doxanensis.⁸³⁸ Conradus Fischer, Hercynianus⁸³⁹ Krenckingensis.⁸⁴⁰ Rudolphus Stramans,⁸⁴¹ Moravus Brunensis.⁸⁴² Guarinus Tresal,⁸⁴³ Palatinus⁸⁴⁴ Neostadiensis.⁸⁴⁵ Gilbertus Sigl,⁸⁴⁶ Austriacus Viennensis. Ulricus Mollitor⁸⁴⁷ Suevus⁸⁴⁸ Augustanus,⁸⁴⁹ Theotoniuss Egerer⁸⁵⁰ Bohemus Dobershanensis.⁸⁵¹ Postquam autem A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Administrator Trebonensis, Marcus, de omnibus tribus Monasteriis optimè meritis, Anno 1660 29 Ianuarii mortuus fuisset, in Eiusdem locum A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Norbertus Eodem Anno 15 Iulii est substitutus: in Borovaniense[m] autem Administratorem A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Georgius Iaudt suffectus est: sub cuius triennali sedulâ Administratione, cum benedictione Divinâ Monasterium paulatim respirare, et Oeconomia crescere coepit. Videntes autem Status Bohemiae, post unum alterumquè Annum, quod pro proportione Proventuum, pauci in Monasterio Trebonensi Religiosi alantur, et Fundationi minus satisfiat, vel falsâ delatione, quod redditus Eiusdem Monasterii, extra Regnum, Claustroneoburgum deferantur, informati: Reverendissimo

⁸³⁶ Arnošt Saur, augustiniánský kanovník.

⁸³⁷ Matouš Fabricius, augustiniánský kanovník.

⁸³⁸ Doksany, ves jižně od Litoměřic.

⁸³⁹ Hercynský les, historická oblast, táhnoucí se na východ od Rýna napříč jižním Německem.

⁸⁴⁰ Krenkingen, ves severovýchodně od města Waldshut-Tiengen ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko.

⁸⁴¹ Rudolf Stramans, augustiniánský kanovník.

⁸⁴² Brno.

⁸⁴³ Guarín Tresal, augustiniánský kanovník.

⁸⁴⁴ Rýnská Falc, historické území na západě Německa.

⁸⁴⁵ Neustadt an der Weinstraße, město západně od Heidelbergu v německé spolkové zemi Porýní-Falc.

⁸⁴⁶ Gilbert Sigl, augustiniánský kanovník.

⁸⁴⁷ Ulrich Mollitor, augustiniánský kanovník.

⁸⁴⁸ Švábsko, historický region na jihu Německa.

⁸⁴⁹ Augsburg, město severozápadně od Mnichova.

⁸⁵⁰ Teotoniuss Egerer, augustiniánský kanovník, v letech 1670–1677 administrátor borovanského kláštera.

⁸⁵¹ Dobřany, město jihozápadně od Plzně.

Isidoro de La Cruce,⁸⁵² Abbati Carlovinsi,⁸⁵³ Visitationem Utriusq[ue] Monasterii obtulerunt, quam loetabundus suscepit, etiam iam Eandem peracturus, perrexit: rescians verò istam Intentionem Excellentissimus Comes de Schwarzenberg, qui paulo ante, à Serenissimo Archiduce Leopoldo, Dominium Trebonense, titulo Remunerationis et Donationis acceperat, pro possibili, imè efficaciter Visitationem hanc impedivit. [Fol. 57r] Quod autem praefatus Reverendissimus Abbas non solum Visitationem, sed etiam Utriusq[ue] Monasterii, ad Suum, Incorporationem desideraverit, ex sequenti Bohemicae Camerae, ad Locumtenentiam Instrumento, seu Sentimento, clarè colligi potest.

Die (Titul) König[lichen] Herrn Stadhalter, auff hierzurukh gehendte der König[lichen] Cammer, ob Undt waß dabey zuerindtern herüber remittirte shriffte[n] in Sachen die bey Erst höchsternandter Kay[serlicheren] May[estat] von (Titul) Isidoro de Cruce Abbtē deß Gottshauß Carlshoff alhier, allerunterthänigst gebettene incorporirung zu ieczbesagten seinem Stifft deren, durch den Praelathen zu Closterneüburg in Österreich anietzo administriren der beeden Clöstern Wittingau Unndt Borowan betreffend dienstfr[eundlich] zuberichten, die Camer hette nit Unterlassen solche Schrifften nothtürfftig zuerwögen auch darüber Ihrer May[estaten] Undt König[lichen] Procuratoren zuvernehmen: warumben nun undt auß waß für Motiven dem selben unbedemkhlich sheine d[as] bemelte zwey Clöster Wittingau Undt Borowan mit dem König[lichen] alhier im Landt Situirten Stifft Carlshoff ihre Connexion unndt dependenz haben thetten. Solches gibt beyverwarhte abshriff seines berichts mit mehreren zuvernehmben, Undt zumahlen nach Inhalt (Titul) Ihrer fürst[lichen] [Fol. 57v] Emmenz h[err]n Ernesti Car<o>{dina}lis ab Harrach hochwohlerwehten König[lichen] Herrn Statthaltern hierüber auch eröffneten, undt der Camer in abshriff Communicirten gemüetsmainung, darinen Umständtlichen enthalten, auß waß für Ursache[n], die Administrirung mehr angeregter beeder Clöster Wittingau Undt Borowan, bey ietzigen Statu dem König[lichen] Stifft zu Carlshoff, iedoch auff dieße form und weiß, daß selbige von darauß mit einem Tauglichen Abbtē sollen Versehen, undt die Einkunfften der Zweyen Clöstern anderwerths nicht Verwehndtet, sondern bey demselben Verbleiben,

⁸⁵² Isidor de La Cruz, emauzský konventuál a opat kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina na Karlově; k němu blíže P. ŠTĚPÁNEK, *Kapitoly*, s. 124 a F. EKERT, *Posvátná místa*, s. 156–157.

⁸⁵³ Areál Karlov na Novém Městě pražském s bývalým klášterem řeholních kanovníků sv. Augustina z druhé poloviny 14. století.

damit *Institutio Regularis Canonica* destofüeglicher eingeführt, undt Iuxta *fundationem* andere *Subiecta* in denen Unterhalten werdten möchten *restituirt*, Undt zuegeeignet werden könnten.

Alß hette die Cammer Ihren Orths hierbey ein mehrers nit zuerinneren, Undt wolte der Unmassgebigen mainung sein, daß solchem nach Ihrer Kay[serlichen] May[estat] die gebettene *incorporirung* aller Unterthänigist einzurathen wehre, undt Verbleibt. *Actum* Prag den 7 April[is] 1661.

Cammer Guettachten.

In der Wittingaw undt Borowanishen Clöster *incorporirung* auff dem Carlshoff den 7 April A[nn]o 1661.

Sed haec omnia erant gratis. Excellentissimus enim Comes, utpote [**Fol. 58r**] Praefectus Summus Aulae, Serenissimi Archiducis, potenti Suâ interpositione tantum effecit: ut per Decretum, altè memorati Serenissimi Loci Ordinarii, Reverendissimo Bernardo Praeposito Claustroneoburgensi, Ambos Administratores, Trebonensem D[ominum] Norbertum, et D[ominum] Georgium, Borovaniensem, ab Obedientiâ, et Stabilitate absolui, et pro Utriusq[ue] Loci futuris Praelatis dimitti, sit mandatum. Quos postea Excellentissimus D[ominus] D[ominus] Comes, non solùm Sacrae Caesareae Maiestati, sed etiam Eminentissimo Cardinali âb Harrach, ArchiEpiscopo Pragensi: ut salvo Iure Patronatus, et sine Praeiudicio utriusq[ue] Partis, pro Praepositis imponantur, commendavit. Quod etiam Sacra Coesarea Maiestas, per sequentem Resolutionem fieri, clementissimè demandavit.

*Leopoldt.*⁸⁵⁴

Wier verhalten Eüch G[nä]d[ig]st nicht, waß massen unß Ewer Gehor[samster] bericht von 26 Augusti Iüngsthin⁸⁵⁵ in Sachen die wider auffricht, Undt mit aigenen Praelathen verseheng, der eine zeith hero durch dem Closter Neüburg[lichen] Praelathen *Administrirten* Clöster Wittingau undt Borowan betreffendt, sambt deß *Cardinal* v[on] Harrach L[ieb]dten, dißfahls eingebrachten *information*, und Guttbedunckhe[n], uber deß (*titul*) Graffen Iohann *Adolphi* v[on] Schwartzenberg, *in puncto Iuris Patronatus*, bey Unß gehor[samst] gethanen ansuehen, außführlich Vorgetrag worden. Unndt demnach Wier solang die aigentliche beschaffenheit der Ersten *Fundation* [**Fol. 58v**] gedachter

⁸⁵⁴ Leopold I., římský císař, český a uherský král.

⁸⁵⁵ Tj. 26. srpna 1662.

Clöster *in puncto Electionis et Iuris Patronatus*, wie nemblich eines, und d[as] andere anfangs *introducirt*, undt gemeinet geweßen, Klar Undt erweißlich sein würdt, Unß hierinfahls eines gewißen, Undt verlasslich zu *resolviren* G[nä]d[ig]stes billiches bedencken Tragen,ieß dahin auch Unß darüber zuer Clären *Defferiren* Thuen. Damit gleichwoll entzwisehen erwehte Clöster ob *annexam Curam animarum et disciplinam Monasticam* mit gebührenden haüßtern versehen werden, lassen Wir Unß die dießorths *proponirte* und gerühmte zwey *Subiecta*, Nemblich dem P[at]r[em] *Norbertum* auff d[as] Closter Wittingaw, undt dem *Patrem Georgium* auff Borowan, g[nä]d[ig]st gefahlen, ist auch Unßer g[nä]d[ig]ster befelch hiemit, daß Ihr solche Unsere g[nä]d[ig]ste *Resolution*, gedachtes *Cardinals* von Harrach L[ieb]den zu besagter beeden *Praelathen* (iedoch *eine Praeiudicio ullius partis*) {die} *Confir*{mirung} nach gebührender ordnung {zu} *Institut*<rung>{uirrn}, undt denen Übrigen Geistlichen {die} Vorstellung in Unseren Nahmen *insinuir*{e}t, und dabey gehöriger orthen die erinderung zu thuen nicht Unterlasset. Nach dem der Probst zu Closter Neüburg, die Ihme besagtes den 15 *Februarii* A[nn]o 1631 ergangenen Kay[serlichen] *rescripts* anvertraut geweste *Administration* besagter Clöster Wittingau undt Borowan, denen dahin *dimittirten* von Unß beliebten zweyen *Praelathen* übergeben haben wirdt, durch Sie in denen Clöster[lichen] *Archivis*, und anderer orthen nachshlagen, nachfragen, die *Genui/nam* [Fol. 59r] *intentionem Fundatorum in puncto Electionis, Confirmationis, et Iuris Patronatus, nec non ant*<...>{iquae} *observantiae* zuergründten sehen, und Eüch dessen außführlichen bericht thuen sollen, warauff Ihr daß werckh, so wohl anseyten Unßerer *Iurium Superioritatis*, alß *ex parte* der Clöster, und der Wittingauerischen Obrigkeit, alles fleissig erwegen, daß Unß in ob *referirten Resolution de* A[nn]o 1631 *reservirtes Ius Advocatiae* in achtnembe[n], Undt darüber so dan zu Unßerer G[nä]d[ig]sten Endtliche[n] *Resolution*, ein außführliches rechtliches Guethbedunckhen einschickhen sollet. Wie Ihr deme. Wienn den 18 *Novembris* A[nn]o 1662.

Resolutio Caesarea.

Wegen der zwey Praelathen zu Wittingau Unndt Borowan. 18 *Novembris* 1662.

Anno proinde 1663 11 Martii D[ominus] Norbertus, in Praelatum Trebonensem, Die 13 eiusdem Anni, et Mensis D[ominus] Georgius in Borovaniensem, praesentibus D[ominis] utriusq[ue] Partis, tam in Spiritualibus, quàm Temporalibus, adhoc requisitis, et deputatis Commissariis, solenniter sunt installati. Qualiter autem Reverendissimi D[omini] Georgii Installatio, per omnia sit peracta, sequens Instrumentum pluribus informabit.

In Nomine Sanctissimae et Individuae Trinitatis Amen. [Fol. 59v] Anno â Nativitate Christi Domini Nostri M:D:C:L:X:III Die Decima tertiâ Mensis Martii, quae erat post Dominicam Passionis, seu Iudica, finito Sacro, in Templo Monasterii Borovanensis, circa horam Undecimam ante meridianam: Indictione primâ: Sancto in Christo Patre, et Domino, D[omi]no, Alexandro Septimo Pontifice Maximo,⁸⁵⁶ Pontificatus Eius octavo: nec non omnium Serenissimo, Potentissimo et Augustissimo Principe ac Domino D[omi]no Leopoldo Primo, Electo Romanorum Imperatore, Germaniae,⁸⁵⁷ Hungariae et Bohemiae Rege, Archiduce Austriae, Duce Burgundiae,⁸⁵⁸ Styriae,⁸⁵⁹ Carinthiae⁸⁶⁰ et Comite Tyrolis.⁸⁶¹ Regnorum Eius Romani, Anno Quinto, Ungarici Octavo, et Bohemici Septimo, Regnantibus.

In mei⁸⁶² Notarii Publici Iurati, et Testium infra nominatoru[m], ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum, simulq[ue] Praenobilis, Clarissimi et Doctissimi Domini, Friderici Planck⁸⁶³ I[uris] U[triusque] Doctoris: Eminentissimi Principis ac Domini D[omi]ni Cardinalis ab Harrach, Aulici et Consistorialis Consilarii, et ad hunc actum constituti Commissarii ac pariter, ac pariter Praenobilium, Generosorum et Strenuorum Dominorum, Domini Eliae Gattermair de Gatterburg,⁸⁶⁴ ab Excellentissimo Domino D[omi]no Comite de Schwarzenberg, (Titulus) Plenipotentiarum et Commissarii: Domini Tillman Hansen,⁸⁶⁵ dicti Mettman, altè praefatae suae Excellentiae Secretarii intimi. Item Reverendissimorum Dominorum, D[omi]n[o]ru[m], Georgii, Norberti Wendschuch⁸⁶⁶

⁸⁵⁶ Alexandr VII., v letech 1655–1667 papež.

⁸⁵⁷ Německo, historické území Svaté říše římské národa německého.

⁸⁵⁸ Burgundsko, hrabství, historické území.

⁸⁵⁹ Štýrsko, vévodství, historické území.

⁸⁶⁰ Korutansko, vévodství, historické území.

⁸⁶¹ Tyrolsko, hrabství, historické území.

⁸⁶² Adam Hoffmann, veřejný notář a městský písař v Českých Budějovicích.

⁸⁶³ Bedřich Plank, konzistorní rada.

⁸⁶⁴ František Eliáš Gattermayer z Gatterburgu, vrchní hejtman schwarzenberských panství.

⁸⁶⁵ Tillman Hansen, řečený Mettman, sekretář Jana Adolfa I. ze Schwarzenbergu.

⁸⁶⁶ Jiří Norbert Wendschuh ze Zdiře, v letech 1641–1668 opat vyšebrodského kláštera; viz seznam opatů kláštera v Ferdinand Břetislav MIKOVEC, *Das Cistercienserstift Hohenfurt in Böhmen*, Olomouc 1858, s. 16.

Abbatis Altovadensis, et Bernardi Backmann⁸⁶⁷ Abbatis de Aureâ Coronâ, Thomae, Iosephi, Cuculi⁸⁶⁸ Decani Budvicensis, plurimorumq[ue] aliorum Nobilium, et Venerabilium Dominorum, videlicet: Domini Caroli Korzenskii,⁸⁶⁹ Domini Lucae Guilielmi Tsasthaler,⁸⁷⁰ et Domini Gerhardi [Fol. 60r] de Straden, praesertim verò Reverendorum Dominorum Canonicoru[m] Regularium, Monasterii supra nominati, nec non minimorum, et frequentis Populi, in Templo congregati, sexus utriusq[ue] praesentiâ. Nomine et Autoritate Eminentissimi ac Reverendissimi Domini D[omi]ni Ernesti, Adalberti S[anctae] R[omanae] Ecclesiae, titulo S[anctae] Praxedis,⁸⁷¹ Presbyteri, Cardinalis ab Harrach, Archi=Episcopi Pragensis, Principis, Legati nati, Sac[rae] Coes[areae] Regiaeque Maiestatis intimi et actualis Consiliarii, Mediante Illustrissimi ac Excellentissimi S[acrum] R[omanum] I[mperium] Comititis, Domini, D[omi]ni Ioannis, Adolphi, de Schwarzenberg, D[omi]ni in Hohenlandsperg,⁸⁷² Gimborn,⁸⁷³ Murau,⁸⁷⁴ Wittingau, et Frauenberg.⁸⁷⁵ Equitis Aurei Velleris: S[acrae] C[aesareae] Maiestatis Intimi Consiliarii, et Cubicularii, nec non Loci huius Advocati, et Patroni Praesentatione, et denominatione speciali Decreto, delegatus Reverendissim[us] Domin[us], D[omi]n[u]s Ioannes, Franciscus, Chwalenizki,⁸⁷⁶ Insulatus Praelatus, Archi=Diaconus Crumlovii Bohemorum, et Vicarius Foraneus, Districtus Bechinensis,⁸⁷⁷ personaliter in memorato Monasterio Borovanensi comparens, Sacristiam eiusdem ingressus, ibidem Paramentis sacris indutus, inde autem praecedente Clero Venerabili, Reverendissimum Dominum, D[omi]n[u]m, Georgium Iaudt, sacrae Canonicorum Regularium Familiae Professum, utpotè Installandum Neo=Praepositum, Sibi ad sinistram euntem, ad Altare Summum,

⁸⁶⁷ Bernard Pachmann, v letech 1661–1668 opat kláštera ve Zlaté Koruně; srv. seznam zlatokorunských opatů v J. BRANIŠ, *Svatá Koruna, bývalý klášter cistercienský*, Praha 1907, s. 84.

⁸⁶⁸ Tomáš Josef Kukačka, českobudějovický děkan.

⁸⁶⁹ Zřejmě Karel Maxmilián Kořenský z Terešova; srv. D. KOVÁŘ, *Tvrz a statek v Černém Dubu na Českobudějovicku*, JSH 73, 2004, s. 5–32, zde s. 14–15.

⁸⁷⁰ Lukáš Vilém Tsasthaler, blíže neurčen.

⁸⁷¹ Bazilika sv. Praxedy v Římě, titulární kostel z přelomu 8. a 9. století.

⁸⁷² Hohenlandsberg, panství a zřícenina hradu jihozápadně od Wintzenheimu (Francie).

⁸⁷³ Gimborn, hrabství se zámkem jihozápadně od obce Marienheide.

⁸⁷⁴ Murau, panství se zámkem ve Štýrsku.

⁸⁷⁵ Hluboká nad Vltavou, panství a město se zámkem severně od Českých Budějovic.

⁸⁷⁶ Jan František Chválenický, českokrumlovský arciděkan.

⁸⁷⁷ Bechyňský kraj, historické správní území na jihovýchodě Čech.

Ecclesiae praedicti Monasterii, deduxit, et inibi Se ad Sellas, Ille ad Cornu Evangelii, Ipse ad Cornu Epistolae, posuerunt: Ubi Idem praedictus Reverendissimus Dominus, Archi=Diaconus Crumloviensis sedens, confirmationemq[ue] in membrano conscriptam, Subscriptionem propriâ et Sigillo, in cerâ rubrâ expresso, dependenti, per Zonam, seu Chordam sericam, albi et rubri coloris, commemorati Eminentissimi Principis, ac Domini, D[omi]ni Cardinalis [Fol. 60v] ab Harrach (Titulus) in manibus tenens, Suae delegationis causam, gratosâ Praefatione exposuit, et consequenter praenominatum, Reverendissimum Dominu[m], D[omi]n[u]m, Georgium Iaudt, vigore huius, in Legitimum et absolutum Ecclesiae et Monasterii Borovanensis Praepositum praefecit, denunciavit, et canonicè promulgavit: pro ut id Confirmationis Eiusdem Authenticae et Originalis per me Notarium publicum, palam publicatae, sequens genuinus Tenor fusius declarat.

Ernestus Adalbertus, Divinâ Miseratione S[anctae] R[omanae] Ecclesiae, titulo S[anctae] Praxedis Presbyter, Cardinalis ab Harrach, Archi=Episcop[us] Pragensis, Princeps Natus, Inclty Regni Bohemiae Primas, S[acrae] C[aesareae] Regiaeq[ue] Maiestatis, Intimus Actualis Consiliarius, Ordinis Crucigerorum, cum rubea Stella Supremus ac Generalis Magister, per Bohemiam, Silesiam et Poloniam. Admodum Reverendo Nobis Dilecto Georgio Ordinis Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini Denominato Praeposito Borovaniensi salutem: Quoniam mores Vestri laudabiles, doctrinae dotes, et pietas Religioso digna, probè Nobis perspecta sunt, ac certò intelleximus, Vos hactenus in diversis Sacrae Religionis obeundis muniis, cum commendatione Vestri, fructuq[ue] Christi, Ecclesiae, totiusq[ue] Ordinis gessisse, spem optimam de Vobis concepimus, non solum de hoc pio ac optimo studio, Vos nihil imposterum remissurum, sed potius, cum maiori sedulitate atq[ue] Solertiâ, ampliori[ue] Ordinis emolumento, omnia acuratus administraturum: Ideo curae Vestrae plurimum confidentes, Praeposituram Borovanensem vacantem, ad Clementissimum, nuper de dato Vienna Austriae Anno M:D:C:L:XII: Die XVIII: Novembris, ab Invictissimo, Potentissimoq[ue] in Romanorum Imperatorem Electo, Domino, D[omi]no Leopoldo, Hungariae et Bohemiae Rege, Archi=Duce Austriae (Titulus) emanatum Rescriptum Vobis [Fol. 61r] cum honoribus, oneribus, mobilibus et immobilibus, nec non omnibus Iuribus et appertinentiis, ad rem spectantibus (prout Antecessores Vestri possederunt, et Divus Imperator, gloriosissimae memoriae, Ferdinandus Tertius, vigore sua clementissimae Resolutionis, de dato 15 Febr[uarii] 1631 restituit) conferendam existimavimus, quippe qui per praesentes, Vos in Praepositum declaramus, approbamus, confirmamus, et instituimus, {atq[ue] legitimè et

Canonicè declaratum, approbatum, confirmatum} et institutum Praepositum dicimus, et palàm pronuntiamus, cum plenariâ facultate, omnia, quae alias Praeposito conveniunt, administrandi, nec inferiorem Vos, ullâ in re, Antecessoribus Vestris, prioribus Praepositis, esse volumus. Fratribus verò localibus Universis, Ordinis Canonorum Regularium S[ancti] Aurelii Augustini, Autoritate Nostrâ Archi=Episcopali, et quâ fungimur Ordinariâ mandamus: ut Vobis solitam ac debitam Reverentiam, et obedientiam exhibeant, quos iuxta genuinam Fundatorum Intentionem, nec non exactam Statuorum Religionis observantiam, in Regulari disciplinâ vivere facietis, cum eo Zelo: ut Ordini, Institutis, Vocationi et Fundationi condignè satisfiat. Demum etiam Subditi soeculares ad convenientem obtemperantia[m] teneantur. Datae Pragae in nostrâ Archi=Episcopali Residentiâ⁸⁷⁸ Die 16 Februarii Anno 1663.

E[rnestus] Cardinalis ab Harrach.

L[ocus] S[igilli]

Episc[o]pus

Henricus Meckenburger⁸⁷⁹

Assessor et Cancellarius.

Hac publicatâ Confirmatione, Eiusdem Originale Instrumentum, Reverendissimus Dominus Installator, Ipse Reverendissimo NeoPraeposito, ex manu propriâ tradidit et Professionem Fidei, iuxta praescriptum, et formam S[acrosancti] Concilii Tridentinii [Fol. 61v] faciendam indixit, quam flexis genibus, coram Altari, cum pio fervore praestitit: quâ peracta adinterrogationem, Reverendissimi D[omini] Delegati, an praeterea Archi=Episcopo Pragensi et Successoribus Illius legitimè intransibus, iuxta morem, in Ordine Can[onicorum] Reg[ularium] usitatam, debitam Obedientiam promitteret? Respondit: promitto. Inc{h}oato deinde â Reverendissimo Domino Installatore et decantato â Cantoribus solenniter Te DEUM Laudamus, â Cler[us] Monasterii osculo Pacis D[ominus] Neopraepositus exceptus est, ac desuper Claves in signum completae Iurisdictionis Ecclesiasticae â dicto D[omino] Installatore Eidem traditae sunt. Ad haec

⁸⁷⁸ Arcibiskupský palác v Praze, sídlo pražských arcibiskupů na Hradčanech.

⁸⁷⁹ Jindřich Meckenburger, rektor arcibiskupského semináře a kancléř pražského arcibiskupa Harracha; viz František KRÁSL, *Arnošt hrabě Harrach, kardinál sv. církve římské a kníže arcibiskup Pražský. Historicko-kritické vypsání náboženských poměrů v Čechách od roku 1623–1667*, Praha 1886, s. 187.

immediatè praedictus D[ominus] Installatus Neopraepositus seu Praelatus Obedientiales seu Reverentiales litteras, ergo Ordinarium Loci, propriâ manu scriptas, et subscriptas, Sigilloq[ue] proprio signatas, Reverendissimo D[omino] Delegato deposuit. Tandem ad Sacristiam cum Eodem reductus est, ibiq[ue] Paramenta Ipse et reliqui D[omini] Capitulares Canonici deposuere. His ita peractis Installatus D[ominus] Praelatus, Nomine et Autoritate Illustrissimi ac Excellentissimi S[acrum] R[omanum] I[mperium] Comitis D[omini] D[omini] Ioannis Adolphi de Schwarzenberg (titul[us]) tanquam Patroni, per Generosum D[ominum] et Strenuum[m] Equitem, Franciscum Eliam de Gatterburg, Domini Trebonensis Supremum Capitaneum, pluribus comitantibus ad Refectoriu[m] deductus est: ubi Idem D[ominus] Supremus Capitaneus Sedens ad mensa in parte dextrâ, Eidem Reverendissimo Praelato sedenti in parte sinistrâ, praemissâ aggratulatione de nova Dignitate, cum appreciatione: ut Eam in honorem DEI, Animarum Sibi commissarum salutem, emolumentumq[ue] totius Monasterii, in longaevos Annos foeliciter administret, vigore sufficientis Mandati ab alte memoratâ Suâ Excellentîâ Claves tradidit, Eumq[ue] legitimum, et plenarium Dominum ac Praelatum Eiusdem Monasterii, Iuriumq[ue] ad Illud pertinentium declaravit: consequenter et Subditis ibidem congregatis, erga Eiusdem debitam Obedientiam, **[Fol. 62r]** cum seriâ admonitione: ut integrè et inviolabiliter servetur, Ipseq[ue] ab Illis, pro vero ac proprio Domino habeatur et respiciatur, (quod omnes stipulatâ manu promisere) indixit: contra verò, aut non facientibus ab Illustrissimo et Excellentissimo D[omino] D[omino] Patrono supra nominato, aut Locum tenente Ipsius infallibilem poenam infligenda[m] comminatus est. Ad haec Installatus Reverendissimus D[ominus] Praelatus reverenter respondit, et pro Benevolentîâ Excellentissimi D[omini] D[omini] Comitis humiliter gratias egit, seq[ue] facturum ac servaturum omnia, quae Sui Officii sunt, vel erunt, atq[ue] iuxta mentem Augustissimi Imperatoris, Sacrae Memoriae Ferdinandi tertii Restauratoris et recentioris huius Praepositurae seu Praelaturae Gratosissimi Fundatoris, ad Se, aut munus Suum, quocunq[ue] modo spectaverint, fidelissimè, et omni meliori modo adimpleturum, compromisit: ac desuper Se tali Praepositurae et Installationis, Solemnitati hactenus nunquam interfuisse, Actus igitur Iste Ordini S[ancti] Augustini, neq[ue] Venerabili Concilio Tridentino, Regulis Canonicis, Immunitatibus, et libertatibus Ecclesiasticis nullum sivè praesens, sive futurum sortiretur Praeiudicium, minimè speraturum, dixit. Et haec salvo Iure Supremo Regio Advocatae, ita acta sunt in saepè dicto Monasterio Borovaniensi Praesentibus, ut supra memoratum specialiter vocatis et rogatis Testibus

Nobilibus ac Strenuis Equitibus: Domino Paulo, Francisco Ordelrick⁸⁸⁰ ac Ioanne Guilielmo Sobiedizki de Sobiediz.⁸⁸¹ De quibus omnibus, prout gesta et peracta sunt: Ego infra scriptus S[acra] Imperiali Autoritate Notarius Publicus Iuratus, hoeic [?] Originale Authenticum, seu Instrumentum publicum Vigore Officii confeci, signo Notariatus usitato, manuali et Sigillo meo maiori municipii, manuq[ue] propriâ subscripsi, legitimè rogatus et requisitus. Actum ex meo Notariatus Prothocollo, folio 69 Anno, Die, Loco et Indutione quibus supra.

S[igillum] N[otarii] Adamus Hoffmann S[acrum] Imperiali Autoritate tem-
U[triusque] I[uris] Doctor Iuratus Notarius pore constitutus Syndic[us]
Public[us], et pro Germanicae Expeditionis
Budviti Bohemorum. L[ocus] S[igilli]

[Fol. 62v] Iuramentum autem Reverendissimi Domini Neo=Praepositi fuit sequentis tenoris.

Ego Georgius Iaudt, Monasterii Borovaniensis ordinandus Praepositus, promitto coram DEO, et Sanctis Eius, et hâc Fratrum Congregatione, fidelitatem, dignamq[ue] Subiectionem, Obedientiam, et Reverentiam, Matri meae Ecclesiae Metropolitanae Pragensi S[ancti] Viti, Tibiq[ue] Eminentissimo Principi, Ernesto Cardinali ab Harrach, Domino meo, Eiusdem Ecclesiae Archi=Episcopo, et Successoribus Tuis, secundum Sacrorum Canonum instituta, et prout praecipit inviolabilis Autoritas Romanorum Pontificum. Datum Borovanii, Die 13 Mensis Martii Anno 1663

L[ocus] S[igilli] Georgius Iaudt Praepositus Borovanii

Hoc Iuramentum quidem, coram Altari, genu flectendo, Reverendissimo Domino Installatori Chwalenizki emisit, sed Illud nec Eminentissimo Principi, nec Venerabili Consistorio misit, mansit proinde in Monasterio: Illustrissimi autem ac Excellentissimi Patroni Principalis, ad hunc Actum delegati Commissarii, D[omini] Gattermaier, Plenipotencia erat sequens.

Wir Iohann Adolff Graff zue Schwarczenberg herr zu hohen Landtsperg, Gimborn, Muraw, Wittingau, undt Frawenberg, Ritter deß gulderen Vellus, d[er] Röm[ischen] Kay[serlichen] May[estät] geheimber Rath, Undt Cammerer. Bekhennen undt

⁸⁸⁰ Pavel František Ordelrick, rytíř.

⁸⁸¹ Jan Vilém Sobětický ze Sobětic, rytíř.

Thuenkhundt Meniglichen, Demnach der Hochwürdigist [Fol. 63r] In Gott Fürst undt Herr, Herr Ernst Adalbert der Hey[ligen] Röm[ischen] Kirchen deß tituls *S[anc]tae Paraxedis Cardinal* von Harrach, Erstz Bishoff zue Prag, deß hochfürst[lichen] hochstüffts halberstatt Thumb Probst, Röm[ischen] Kay[serlichen] May[estät] geheimber Rath undt dero Erb, Königreich undt Landten *Comprotector*, durch gewisse hierzue Verordnete *Commissarios* den Ihrer Fürst[lichen] G[nä]d[igsten] von unß Crafft habenden *Iuris Patronatus et Advocatae* denommirten undt *praesentirten* Probst nacher Borowan den Wohl Ehrwürdigen *P[atrem] Georgium* Über d[as] Gottshauß *Ord[inis] Can[onicorum] Reg[ularium] S[anc]ti Augustini* zue Borowan mit eheisten *Circa Spiritualia* unter gewissen: von Ihrer Kay[serlichen] May[estät] außgesezten Vorbehaldt, wie auch auff vorgangene gezimmende *notification* an Unß undt unsere darauf besehene Bewilligung zu *installire[n]* vorhabens. Daß Wir zu solchem ende: undt zumahlen wegen gleichmassiger übergebung der *Temporalien* an Vorberihrtten *installandum*, In Unßern: alß rechtmessiger herrshafft undt *Patroni* nahmen benandt undt bevollmechtigt haben, benennen undt bevollmächtigen auch den Edlen undt Vesten Unßern Insonders lieben Ober Hauptman der Herrshafften, Wittingaw, Frawenberg, undt Pierglitz,⁸⁸² Frantz Eliassen Gatter Mayer, Von Gatter/burg, [Fol. 63v] Crafft dießes dergestaldt undt Alßo, d[as] Er dießem *Actui* in Unßern Nahmen nicht allein beywohnen, sond[er]n auch, wan von deß Herrn *ordinarii Commissariis* dem *Praesentato* die Kirchen, der *Chor*, die *Sacristi* sambt denen *Calicibus ornamentis et aliis Sacris vasis* eingeadtworttet worde[n]. Er Unßer *Committirter* alß dan hierauff von Unßer alß Weltlicher Obrigkeit, *Patroni* undt *Advocati* wegen, Ged:^{e[n]} *Praesentato* die *Temporalia* alß die Und[er]thanen, *Officier*, Cästen, Kheller undt alles and[er]es dießem Gottshauß angehörig: ligendt: undt fahrendes übergeben, einräumen: undt zustellen möge Undt solle. Waß Ged:^{er} unßer Gewalttrager dießer gestaldt thuen Undt handeln wirdt, solches wollen Wir steeth Undt Vest halten undt *approbiren*. Dessen Allen zue wahren Urkhundt haben Wir dießen Gewaltt aigenhendig und[er]shriben: undt unßer angebohrnes *Insigl* herfür Truckhen lassen. So Geshehen Wienn den 24 *Februarii* 1663.

L[ocus] S[igilli] Io[annes] G[raff] z[ue] Schwarczenberg

Interea cum haec agerentur, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Bernardus Schmeding, Praepositus Claustro=Neoburgensis non distalit Administrationem

⁸⁸² Panství Křivoklát, historický územně-správní celek ve středních Čechách.

Monasteriorum, quam Praedecessores Sui, utriusq[ue], nempe Trebonensis et Borovaniensis Monasterii, primariò autem Reverendissim[us] [Fol. 64r] D[ominus] D[ominus] Bernardus Weiz, à Sac[ra] Coes[area] Maiestate Ferdinando 3° acceperunt, Augustissimo Filio Leopoldo primo, demississime resignare, quia verò Resignatio clementissimè acceptata fuit: praefatus Reverendissimus ultimus Bernardus, Suis in utroq[ue] Monasterio pro tunc degentibus Religiosis Professis, ultro optionem concessit in alterutro Monasteriorum Bohemiae Stabiliendi, ita tamen: ut iidem [!] à Claustro=Neoburgensi Monasterio, Eiusq[ue] Venerabili Capitulo Dimissionem per Supplices peterent, quod non quidem Omnes, pleriq[ue] tamen fecerunt. Erant autem tunc temporis Trebonae existentes Professi et Sacerdotes, omnes Claustro=Neoburgenses, de nomine sequentes R[everendi] D[omini] Aegidius Grezlinger,⁸⁸³ Bohemus Czaslaviensis,⁸⁸⁴ Matthaeus Fabricius, Stephanus Zencker,⁸⁸⁵ Rudolphus Stramans, Herculanus Lucin,⁸⁸⁶ Bohemus Lomnicensis,⁸⁸⁷ Christophorus Matthaei, Eusebius Hoffer,⁸⁸⁸ Bohemus Neocastrensis,⁸⁸⁹ Benedictus Mezza⁸⁹⁰ Bohemus Trebonensis: Hi Omnes, exceptis R[everendi] D[omini] Stephano et Christophoro (qui revocati sunt ad Domum Professam) Stabilitatem Trebonae petierunt, et impetrarunt. R[everendus] D[ominus] Herculanus solus ex praefatis, Borovanii, et Duo R[everendi] D[omini] Conradus Fischer et Theotonijs Egerer, qui ibidem tum temporis morabantur, Stabilitatem petierunt: R[everendus] D[ominus] Herculanus quidem facilè inde Dimissionem, et hic Stabilitatem obtinuit, Duo autem supranominati, cum Duobus Trebonensibus R[everendis] D[ominis] Stephano, et Christophoro, ultrò ad Domum Professam sunt revocati. Mansit proinde solus Borovanii R[everendus] D[ominus] Herculanus, et Primus Stabilitatem hic, in Praesentiâ Claustro=Neoburgensium Duorum, ad hoc deputatorum Commissariorum, R[everendissimorum] D[ominorum] Wenceslai

⁸⁸³ Jiljí Grezlinger, augustiniánský kanovník.

⁸⁸⁴ Čáslav, město jihovýchodně od Kutné Hory.

⁸⁸⁵ Štěpán Zencker, augustiniánský kanovník.

⁸⁸⁶ Herkulán Lucin, augustiniánský kanovník.

⁸⁸⁷ Lomnice nad Lužnicí, město severně od Třeboně.

⁸⁸⁸ Eusebius Hoffer, augustiniánský kanovník.

⁸⁸⁹ Nové Hradky, město jihovýchodně od Trhových Svinů.

⁸⁹⁰ Benedikt Mezza, augustiniánský kanovník.

Melzer,⁸⁹¹ Decani olim Claustro=Neoburgensis emeritissimi, tunc autem Parochi Corneoburgensis, et Leopoldi Wegschaider, vovit ac fecit, fuitq[ue] post Restaurationem huius Monasterii sub Neo=Prae/posito [Fol. 64v] Primus Professor. Cum praetactis R[everendis] D[ominis] Commissariis R[everendi] D[omini] Stephanus, Conradus, Theotonijs et Christophorus revocati ad Domum Professam Claustro=Neoburgum feliciter redierunt. Sed hos euestigio Reverendissimus Borovaniensis insecutus, et sua gratiosa interpositione, apud Reverendissimum Ibidem Praepositum effecit: ut Duo desiderati Conradus et Theotonijs, ac cum Illis R[everendus] D[ominus] Aegidius (qui propter Suam continuam fere Podagram in nullo Monasterio acceptus) ad Stabilitatem Borovanijs faciendam sint dimissi. R[everendo] D[omino] Aegidio, tunc Trebonae subsistenti, Reverendissimus Claustro=Neoburgensis, in hac Causa, sequentes scripsit Litteras.

Reverende, Religiose Domine Aegidi.

Petiit Reverentia Vestra aliquoties licentiam in Bohemia stabiliendi, quod ipsum si adhuc desiderat, libellum suum Supplicem mihi transmittere, Unumq[ue] Reverendissimo Domino Georgio Borovaniensi Praeposito porrigere poterit, atq[ue] ita Voti Sui compos fiet, et volente DEO, die Dominicâ proximâ quae erit secunda Decembris, unâ cum D[ominis] Conrado et Theotonio, Stabilitatis Obedientiaeq[ue] Vota, sub Reverendissimo Domino Georgio Borovanijs emittet. DEUS Ter Opt[imus] Max[imus] Gratiam Suam det: ut omnia ad maiorem Ipsius Gloriam, Animarumq[ue] et Proximorum salutem cedant, quod uti firmissimè spero, sic Nos Eiusdem clementissimae Protectioni fidelissime commendo. Raptim Claustro=Neoburgi 26 Novembris 1663

Reverentiae Vestrae. Paratissimus. Bernardus Praepositus Claustro=Neoburgensis.

Sicut R[everendus] D[ominus] Herculanus Anno 1663 1<1>^{ma} Novembris, Suam hic vovit Stabilitatem, ita R[everendi] D[omini] Aegidius, Conradus et Theotonijs tertiâ Decembris, Eiusdem Anni, Professionem fecerunt, erantq[ue] Hi Quatuor, post Restaurationem Monasterii, Primi Professi. Qualiter autem tam Trebonenses, quam Huiates, Claustro=Neoburgo [Fol. 65r] dimissi sint, ex sequentibus colligi potest, estq[ue] Eâdem R[everendi] D[omini] Herculani et Reliquorum R[everendorum] D[ominorum] Dimissio, licet in Die sit disparitas: ut Ille 6 Novembris, Illi 26 Eiusdem sint dimissi.

⁸⁹¹ Václav Melzer, klosterneuburský děkan a farář v Korneuburgu.

Wir Bernhardt Probst, Gelasius Dechandt,⁸⁹² undt gesambtes Convent deß Fürst[lichen] S[anc]ti Leopoldi Stiff undt Unser lieben Frawen Gotteshauß zue Closterneüburg, Bekhennen hiemit für Unß undt all Unßere Nachkhommen: Demnach daß Gotteshauß undt Closter zue Borowan *ad Beatam Virginem Sub titulo Visitationis* in Böheimb gelegen, Ord[inis] Can[onicorum] Reg[ularium] S[anc]ti Augustini durch eine Vor Jahren eingerissene Khetzerey undt darauß endtwachßene grosse Kriegs empörung laider dahin gerathen, d[as] nit allein die damahls anweßende Geistliche Vertriben, sondern auch d[as] Closter selbsten in ein gantzliche *ruinam* gesezt, derselben Güetter undt einkhom[m]en zue Weltlichen händen gelangt, auch alßo in Ville[n] Jahren hernacher Veralienirt Verbliben, bieß endtlichen Ihr Kay[serliche] May[estat] *Ferdinandus Tertius*, selbige dem H[eiligen] orden zue *restituiren* sich allerg[nä]digst endtshlossen haben, massen Sie dan solche haylsambe *Intention* in d[as] werckh zu stellen, Wey[landen] h[errn] Bernardum Probst Alhie zue Closter Neüburg allerg[nä]d[ig]st auff getragen, durch welchen unndt seine *Successores* nun die Sachen mit Gottlicher [Fol. 65v] hilff alsoweidt gebracht, daß nit allein die Nottwendige gebew erhebt, sondern auch der Geistlichen unumbgängliche *alimenta* sathsamb herbey verschafft worde[n], also d[as] nun an nichts anderst mehr erwendet, alß daß es mit aigen nottwendigen *qvalificirte[n]* Geistlichen *Subiectis* besezet werde: Unndt umbwillen dan sowohl IHro Kay[erlichen] undt in Böheimb König[lichen] May[estat] Herrn Herrn *Leopoldo* allerg[nä]d[ig]st, alß auch IHro Eminenz Herrn Herrn *Ernesto Cardin[ali]* undt Ertzbishoffen zue Prag undt dieß orths *Ordinario* g[nä]d[ig]st gefahlen lassen, zue wider erhebung der gewöhnlichen Gotts diensten und *Manutenirung* der Hey[ligen] Reg[ularium] Ord[inis] Can[onicorum] S[anc]ti Augustini auß dem Löb[lich]e[n] Stiff Closter undt Gottshauß alhier zu Closter Neüburg, ainige wohl *qvalificirte Subiecta* zuerkhießen undt nehmben, alß ist Ihr wohl Ehrwürden Herr *Georgius Iaudt Can[onicus] Regularis Claustro=neoburgi Professus* deß Gottshauß Borowan von Closterneüburg auß Vorgestellt gewester *administrator, in realem et perpetuum Loci ipsius Praepositum declarirt*, ernent, undt eingestellt worden: Damit nun Solcher *iuxta Regulam et piam Intentionem fundatorum* die gebreuchige gotts dienst Täglichen halten und gebrauchen möge, alß seindt Ihme, auff sein billiches begehren und anlangen, Über Vorhero erhaltenen *Consens* Von Unßerm alhießigen

⁸⁹² Gelasius Seidler, klosterneuburský děkan.

[Fol. 66r] Herrn *Ordinario*⁸⁹³ *Dioecesis Passaviensis*⁸⁹⁴ Hernachbenante unsere *Conventualen* und *Professen* alß Herr {Herculanus Lucin} *Aegidius* Grötzlinger, *Conradus* Fisher, undt *Theotonius* Egerer auff dahin zugehen, und alda zu *Stabiliren* (im massen Sie dan weil es *in honorem et augmentum ordinis nostri* geraiche, selbst freywillig *la capitulariter* und Schrifftlich hierumbem gehorsamb[lich] gebetten) vergünstiget, und erlaubet worden, Erlauben undt vergünstigen derowegen Ihnen alß bießhero im Gottshauß *ad Divam Virginem S[anc]ti Leopoldi* Stiftungs zu Closternewburg *Profess* gewesten *Canonicis Regularibus* Sollches Völliglich, also und dergestalt, d[as] Sie nunmehr auß alhießigen *Gremio totaliter dimittiret*, und Ihrer gethanen Pflicht der *Obedienz* und *Stabilitet* allrerdingen entlassen, und frey gesprochen sein sollen, Iedoch mit diesem außtrückhlich Vorbehalt d[as] Sie unverzüglich, und alßo balden dem Hochwürdigem in Gott Geistlichen Herrn *Georgio installirten Can[onicorum] Reg[ularium] Ord[inis] S[anc]ti Augustini Praeposito* zue Borowan offentlich bey dem Althar *coram Venerabili Eucharistia, et Sacris Sanctorum Reliquiis* den Heiligen gehorsamb, und die beständige *Stabilitat ad Beatam Virginem sub Titulo Visitationis* zue Borowan, *debito et Consueto iuramento* geloben und *voviren*, auch sonst alles d[as] Ienige darbey *praestiren*, wie es in der gleichen fählen [Fol. 66v] gewöhnlich, und die Geistliche Recht und *Regulen* immer erforderen möchten, unß auch die übershickte zwey *Revers* verfertigter widerumb zuruckh senden sollen:

Dessen zu mehrer bezeignus ist dieß gegenwertige *dimissorial* mit Unßern und deß Erwürdigem *Convents* alhier gewöhnlichen Siglen und aigenen handt unterschrifften bekräftigt worden. *Actum* Closter Newburg den 26 *Novembris Anno* 1663.

L[ocus] S[igilli] Bernardt Probst zue Closter=Newburg	L[ocus] S[igilli] <i>Gelasius</i> Seidler <i>Decanus Cum Capitulo</i>
--	--

Post acceptam hanc Dimissionem, factamq[ue] Professionem, praescriptas Reversales Omnes subscribere et Ius primae Suae Professionis, totaliter et integrè resignare debuerunt. Manserunt igitur cum Suo Reverendissimo Neo=Praeposito D[omi]no D[omi]no Georgio, R[everendi] D[omini] Neo=Professi: Herculanus, Aegidius, Conradus, Theotonius, et hic posterior pro administranda Parochia fuit assignatus. Porro hic Annus fuit Nobis et multis Aliis fatalis ac infaustissimus: nam inter P: et P: non fuit

⁸⁹³ Karel Josef Rakouský, v letech 1662–1664 biskup pasovský.

⁸⁹⁴ Diecéze pasovská, římskokatolická diecéze se sídlem v Pasově.

P: id est: inter Pascha et Pentecosten non erat Pluvia,⁸⁹⁵ imò usq[ue] ad Festum S[anctae] Trinitatis,⁸⁹⁶ in hoc autem Ipso Festo, ubi alibi fertilissima fuit Pluvia, [Fol. 67r] hic maxima grando cecidit, segetes magnâ ex parte prostravit, et quia nulla calamitas solet esse sola, septimâ Iulii eiusdem Anni altera grando supervenit, cum tali tempestate, qualem nemo facilè recordabatur, duravitq[ue] â Sextâ Vespertinâ ad Secundam matutinam,⁸⁹⁷ omniaq[ue] totaliter concussit: ut quid generis frumenti steterit in agris, vix diminare quis potuerit: unde maxima fames subsecuta est: ut ex necessitate Polenta, Siligo et Avena mutuanda, R[everendus] D[ominus] Herculanus ad Illustrissimum D[ominum] D[ominum] Comitem de Guttenstain⁸⁹⁸ pro Sacellano, R[everendus] D[ominus] Theotonijs in Krasselow⁸⁹⁹ pro Parocho dimissas, R[everendus] D[ominus] Aegidius pro administranda Hic Parochiâ⁹⁰⁰ fuerit assignatus. Successerunt autem postea fertiliores Anni attamen Subditi omnes, propter Generalem Anno 1654 factam Commissionem,⁹⁰¹ supra modum in Contributione aggravati: ut ex debitis emergere impossibile fuerit: contribuebant enim propter iniustam, iniquamq[ue] tum temporis Commissariorum conscriptionem, quorum Principalis fuit Matthaues Ferdinandus⁹⁰² Abbas, postea Archi=Episcopus Pragensis, pro nonaginta duobus, et aliquot quadrantibus Formalibus Subditis, cum tamen vix medietas fuerit talium Subditorum. Hic tamen iniustus numerus postea, ad instantes Reverendissimi D[omi]ni D[omini] Georgii {preces} et potentem Excellentissimi Patroni de Schwarzenberg, interpositionem est imminutus, et aliquot {nimirum 7 et $\frac{3}{4}$ }, sed non secundum proportionatam quanti et qualitatem, sunt descripti,

⁸⁹⁵ Tj. mezi 25. březnem a 13. květnem 1663.

⁸⁹⁶ Tj. 20. května 1663.

⁸⁹⁷ Druhá noční modlitba.

⁸⁹⁸ Jindřich Bedřich z Gutštejna, hrabě a hejtman Plzeňského kraje; o něm podrobně Jiří JÁNSKÝ, *Hroznatovci a páni z Gutštejna*, Domažlice 2009, s. 452–463.

⁸⁹⁹ Kraselov, ves jihozápadně od Strakonice.

⁹⁰⁰ Farnost Borovany, římskokatolická farnost, která zahrnovala městečko Borovany a vesnice Dvorec, Hluboká u Borovan a Vrcov.

⁹⁰¹ Berní rula; členové visitační komise pro borovanský statek byli Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka, Ferdinand Arnošt Hýzrle z Chodů, Jan Arnošt Schaffgotsch z Kynastu a Jiří Ryk; srv. Václav ČERVENÝ – Jarmila ČERVENÁ, *Berní rula. Generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651*, I. sv. A–L, Praha 2003, s. VIII.

⁹⁰² Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka, v letech 1668–1675 arcibiskup pražský.

iuuit tamen multum, ad facilitandam Contributionem. Conatus etiam erat Reverendissimus D[omi]n[u]s D[ominus] Praepositus, propter abalienatum à Foundatione Pagum Dworze, ab Eminentissimo Cardinale de Harrach, ex proventibus Salis aliquam [Fol. 67v] proportionatam refusionem, ex proventibus Salis, impetrare, sed quia hos proventus Salis, Ipsemet Eminentissimus percipiebat, et quod olim Sacro Ordini, ex his fructibus erat assignatum, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Abbas Carloviensis, iamiam in possessione {habu}erat, durum, imò impossibile fuit Hos ex possessione exturbare. Culpâ Administratorum praecedentium Eorumq[ue] incuriâ accidit, quod se non debito tempore insinuaverint, nam Iura Vigilantibus deserviunt. Coeterum Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Partes optimi Praepositi, Superioris, et Oeconomi eximie adimplevit, et quia Foundationem, et scripta Monasterii appertinentium à Reverendissimo Claustro Neuburgensi recenter acceperat, eò sedulam curam adhibuit: ut omnia, quae iuxta tenorem Foundationis, Monasterii fuerant, tunc verò in manibus Saecularium extiterant, reciperet: prout etiam agros et prata, citra et ultra fluvium, ad Pontem, Molendini Czaus⁹⁰³ dicti: item agros et prata post pontem Molendini Riness⁹⁰⁴ dicti, quia hoc molendina Monasterio Censualia, et in manibus Oppidanorum, illa sibi appropriantium erant, {prata verò quae in Instrumento Foundationis, nimirum *Stokwießen et pratum Super piscinam Borovanecz clarè expressa Sunt, recipere neglexit, quae nunc difficultatem novent*} recepit. Piscinas etiam omnes in Pago Hluboka à Rusticis, qui illas à Rosensibus, propter periculum Incendii, ad tempus acceperant, repetiit et accepit, agros et prata purgari curavit, Stabula et Granaria aedificavit, deniq[ue] notabiliter Proventus Monasterii adauxit, et ubi annonae Caritas cessavit, Suos Concanonicos ad Monasterium revocavit. Georgium Bayrhueber,⁹⁰⁵ Bohemum Crumloviensem, Anno 1668 in Dedicatione Ecclesiae nostrae, quae solet esse Dominicâ ante Festum S[ancti] Galli Abbatis,⁹⁰⁶ sacro habitu investivit, et sequenti Anno Eiusdem Professionem suscepit, Monstrantiam, et Argenteos Urceolos, cum patenâ, et Campanulâ, aliamq[ue] sacram Supellectilem curavit: Religiosis suis Concanonicis omnia sua necessaria sedulò [Fol. 68r] subministravit. Deniq[ue] Omnibus omnia et ad formam gregis factus, ante tempus viribus fractus, incoepit deficere, et Anno 1669 in Vere

⁹⁰³ Čoužův mlýn, mlýn u mostu přes Stropnici, který zanikl nejpozději během třicetileté války.

⁹⁰⁴ Rynešův mlýn, mlýn za mostem přes Stropnici, který zanikl nejpozději během třicetileté války.

⁹⁰⁵ Jiří Bayerhuber, augustiniánský kanovník.

⁹⁰⁶ Tj. 14. října 1668.

infirmari, sed non erat infirmitas haec ad mortem, sed paulatim restituebatur, ac ex toto, iudicio Medici, convaluisset, nisi iustus Animi dolor supervenisset, quem ex litteris Celsissimi Principis Ordinarii desumpsit. Causa autem totius fuit, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Praepositus Trebonensis, Norbertus Heerman. Hic dum Trebonae adhuc Administrator esset, ut Praepositus ibidem fieret, optimis se modis, apud Dominum, et Officiales insinuavit: imò quia dum temporis Foundationem Monasterii, et ad eandem spectantia ignorabat, apud Reverendissimum enim D[ominum] D[ominum] Praepositum Claustroeburgensem Monasterii Secreta latitabant. Excellentissimo tum Comiti Patrono, binas, ut fertur, Reversales dedit, in quibus ultimatae, Serenissimi Archiducis Leopoldi, Commissioni, se acquiescere, nec quidquam amplius petere velle, ultrò se obligavit. Factus autem ex post facto Praepositus, dum Foundationem, et omnia Monasterii scripta recepisset, ea[que], quae de Iure Monasterii sint, satiùs penetrasset, Eiq[ue] cum aggratulatione, {per Reverendissimu[m]} Praepositum Claustroeburgensem D[ominum] D[ominum] Bernardum Schmeding, hoc suum, se inconsulto, factum: ut videat, ne sit aliquando ex illis Praelatis, terribile illud Vae inclamantibus, utinam non fuisset ex Praelatis, non essem cum damnatis, acerbius exprobratum fuisset: poenitentiâ serâ ductus, Reversales revocare, et contra datas protestari coepit, se salvâ conscientia iisdem nec velle, nec posse acquiescere palam professus est. Refugit quidem ad Celsissimum Principem Archi=Episcopum, in hâc causâ, sed nec Hic Suâ Autoritate, contra [Fol. 68v] Patronum, qui in Aulâ tunc Potentissimus erat, in contrarium agere valuit, obstabant enim datae Reversales, quae obrudebantur. Eo tandem deventum est ad conclusum, Foundationem Monasterii Trebonensis, alio transferre, Comiti Excellentissimo Patrono, Bona Monasterii certo pretio cedere, et cum Fundatio Monasterii Borovaniensis ex se sit valde tenuis, cum Fundatione Trebonensi adunare, sicq[ue] fiat una Fundatio, Unumq[ue] Monasterium. In quem finem Celsissimus Princeps Archi=Episcopus Ordinarius Reverendissimo D[omino] D[omino] Georgio Praeposito, per Reverendissimum D[ominum] D[ominum] Praepositum Trebonensem, sequentes, Suâ Celsissimâ manu exaratas, transmisit litteras.

Admodum Reverendo, Nobis syncerè Dilecto, Domino Georgio Praeposito, in
Borowan.

Admodum Reverende Domine. Vidimus in quibus Angustiis sit Monasterium Trzebonense, advertimus quales exacerbationes contra Dominum Praepositum, Iura Ordinis protegentem, adsint, et quae in futurum oriri possint: Causa ita vulnerata existit:

ut nesciamus aliud remedium, quàm totalem separationem à Dominio, de hac ergo modo sollicitamur. Ut congruè et condignè eveniat, Mens Nostra est, transferre, cum totali separatione, Residentiam Religiosorum, in Borowam, melius est enim habere Monasteriu[m] solidum, quam plura sine {plena et} Regulari disciplina. Existimamus ergo Suam Dominationem non fore contrarium, si ad intentum finem rem deduxerimus. In Borowan erit Abbatia, Sua Dominatio Titulum Praepositi retinebit usq[ue] ad mortem, et cum absq[ue] hoc infirmitatibus sit subiectus, maiorem habebit quietem et [Fol. 69r] Animi et Animae, penes Mensam Abbatis habebit certam quottam pecuniae, sine curâ, pro solatio. Confidimus, quod hanc Nostram intentionem bonam sit approbaturus, est enim pro DEO et pro Ordine: plura oretenus Dominus Praepositus, manemus porrò

Addictissim[us]

Matthaeus Ferdinandus

Archiepiscop[us]

Rzeczic⁹⁰⁷ 18 Novembris 1669

Perlectis litteris, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Praepositus consternatus, Easdem Conrado post suam Sellam stanti, Ille coeteris Concanonicis legendas tradidit, ubi omnes, non immeritò, Reverendissimo Latori vehementer indignati, Eidemq[ue] graviter exprobrarunt, quod Celsissimu[m] malè, tàm de Reverendissimo Suo, quàm de Monasterio informaverit, quod suum Monasterium scandalose vendere, legitimè Professos ex suâ possessione exturbare, et totum sacrum Ordinem dehonestare velit. An hoc sit Incrementum Sacri Ordinis promovere, si ex duob[us] Monasteriis unum fiat, cum expediat ex duobus, Tertium potius formari? Se suum, non quae Christi, seu Monasterii sunt, quaerere, Monasterium esse Conventus, non Praelati, se contra talem Dispositionem, sicut etiam Resignationem sollemnissimè protestari, Suum non Monasterii Trebonensis esse, et permansurum Monasterium. Haec et alia meritò Eidem sunt exprobrata, quae Reverendissimo D[omino] D[omino] Georgio, id ipsum sentienti, non displicuerunt, unde plenus confusione, et Cholerâ, quâ venerat, rediret, re penitus infectâ, nec post multos Annos Borovani amplius comparuit. Re postea maturius, per Reverendissimum D[ominum] D[ominum] et Conventum ponderatâ, ad Celsissimum Principem Archi=Episcopum, sequentibus est responsum.

⁹⁰⁷ Červená Řečice, město s arcibiskupským zámkem severně od Pelhřimova.

Celsissime ac Reverendissime Princeps, Domine D[omi]ne Clementissime. [Fol. 69v] Litteras Celsitudinis Vestrae Reverendissimae, de dato 18 Novembris, decurrentis Anni,⁹⁰⁸ per Dominum Praepositum Trebonensem mihi traditas, debitâ sum veneratus et exosculatus reverentiâ. Fateor equidem ad primum intuitum et lectam insinuatoriam Celsitudinis Vestrae Reverendissimae voluntatem, me Animo, menteq[ue] totum fuisse consternatum, considerans soeculi huius cursum (si causam ignorat et factum probare vel improbare non potest, personas criminatur) timensq[ue]ne ad delictum meum retorqueatur obloquentium verbis, quod in aliorum bonum debet in facto, cum tamen nihil eorum omninò in Administratione Officii, tàm in Spiritualibus quam Corporalibus, quae mearum fuère partium intermiserim, Oeconomiamq[ue] meam, quam satis angustam reperi, hiscè et praeteritis difficillimis temporibus, pro possibili elevare, solo Praepositi titulo contentus, mihi, meisq[ue] sumptus subtrahendo, Monasterium, quod undiq[ue] ruinam minabatur, reficere, Disciplinam Regularem fovere, delinquentes cum amore hominum, et odio vitiorum corrigere, Chorum aliquo tempore, tum ob paucitatem Personarum, tum ob meam, aliorumq[ue] Concanonicorum meorum aegrotantium imbecillitatem interruptu[m], acuto iam numero ulterius augendo, de novo continuare pro virib[us] studuerim, omniq[ue] conatu Intentionem Fundatoris plenariè satisfacere {ad} laboraverim: Et quamvis nunc in infirmitate meâ mihi gloriari oporteat, spes tamen superest, et adhuc affulget, me divinâ concurrente gratiâ pristina restituendum valetudini, ad superiores subeundos, pro concredito mihi Monasterio, labores. Attamen perpendendo Paternum erga nostrum Ordinem Celsitudinis Vestrae Reverendissimae affectum, et iam dudum desideratam et intentionatam Monasterii Trebonensis, contra Iura et Ordinem oppressionem[m], [Fol. 70r] quam concomitanter et meo, sine ulla tamen iusta (vel successionis) praetensione, utpote, qui â Rosensibus fundati non sumus, machinantur Monasterio, Ideo bonum commune, particulari anteponendo, volens illud Propheto=Natiansenum usurpo: si mea in Mare, ut ita dicam, deiectio, causa esse potest: ut Alii Concanonici mei oppressionum tempestate non iactentur, vel propter DEUM et Ordinem, lubens annuo, et significo Celsitudini Vestrae Reverendissimae, si haec mutatio, nec periculosa, nec contra intentionem[m] Fundatorum sit, nec timendum, quod Religiosorum Trebonensium Residentia, cum praetensis litigiosis oneribus et Ordini praeiudiciis ad nos transeat, et transferatur, ita videlicet: ut Contrapars de Monasterio meo, etiam in Abbatiae translatae dignitatem elevato, non praetendat, quod nunc

⁹⁰⁸ Tj. 18. listopadu 1669.

praetendit de Monasterio Trebonensi: si sicq[ue] fieri potest: ut cedat in Emolumentum et Elevationem, tàm Monasterii, quam Ordinis, me semper, sicut Filium Obedientiae Reverendissimae Celsitudinis Vestrae voluntati morem gessurum, et obtemperatum, demississimè tamen supplicando: ut quantum pecuniarium, Clemementissime respiciendo corporis mei imbecillitatem, quam in exantlatis Monasterii laboribus, contraxi, quotidianas in Medicos, et Pharmaca expensas, ut manibus pedibusq[ue] contractus, iuxta Statum honestè vehi, et praeter famulitium, pro solatio Animi et Animae Capellanum, quem ex meis Concanonicis denominavero, alere possim: ut inquam, Quantum pecuniarium, pro parvo tempore Vitae meae, ad Millenos extendatur Rhenanos Florenos, sub assecurationis certitudine, de annuatim anticipando, persolvendis, liberumq[ue] mihi concedatur, ob varias rationes, quae huiusmodi mutationem, cessionem et successionem [Fol. 70v] exactè perpendenti, facilè occurrent, eos alibi locorum consumere. In quod humile, et iustum petatum, spero Celsitudinem Vestram Reverendissimam Clementissimè consensuram, qui proinde me, meosq[ue] Clementissimae Celsitudinis Vestrae protectioni commendando, sacram exosculans Purpuram, et maneo

Reverendissimae Celsitudinis Vestrae

Humillimus Capellanus.

Borovanii 27 Novembris Anno 1669

Georgius Praepositus Borovanii

Supra has datas litteras Responsum non venit, mansit itaq[ue] Monasterium in Suo statu, et Reverendissimus D[ominus] D[ominus] in Suâ tranquillâ possessione: attamen propter hanc oblatam inopinatam Resignationem, totus animo concidit, imposterum ad omnia pertaesus, optimo Medico D[omino] Liberio Hehoff⁹⁰⁹ Physico Novodomensi⁹¹⁰ minus obsequens, paulatim deficientibus Viribus, lentâ tabe, et feбри Hecticâ consumptus, omnibus Sacramentis ritè munitus, resignato planè animo, decimâ octavâ Maii mane, Die Dominicâ, Anno 1670 in Domino obdormivit, et omnium Suorum maximo moerore decessit. Die verò 22 Maii eâ, quâ par erat et possibili pompâ, ad dexteram piissimi Nostri D[omini] Fundatoris, ante Summum Altare, in cornu Epistolae, est depositus, Cui

⁹⁰⁹ Liberius Hehoff, lékař z Jindřichova Hradce.

⁹¹⁰ Jindřichův Hradec, město severovýchodně od Třeboně.

Successor, cum Suis, sequens ad Columnam Epistolae, affixit monumentum: supra Imaginem⁹¹¹ resuscitati Lazari⁹¹² erat scriptum:

VIXIt, seD nesCIIt gLorIa parta MorI⁹¹³

Post Imaginem, seu inferius, erat sequens inscriptio.

Honorii, et Memoriae, Reverendissimi, ac Amplissimi D[omi]ni D[omi]ni Georgii Iaudt, Austriaci Nusdorfensis,⁹¹⁴ huius Monasterii, post Restaurationem Primi Praepositi. Aetatis 37 Regiminis septimi [Fol. 71r] 18 Maii in Domino defuncti, Monumentum hoc, Patri, et Superiori Suo: CC: RR: BB: PP:

Mortuus est igitur Optimus Reverendissimus, Aetatis, Anno trigesimo septimo, Professionis, vigesimo, Sacerdotii, duodecimo, Administrationis, tertio, Praelaturae septimo. Praemisit aute[m] die tertiâ Ianuarii, eiusdem Anni,⁹¹⁵ Seniore[m] Concanonicum suum, et primum, post restitutionem, Professum, R[everendum] D[ominum] Herculanum Lucin, et remanserunt Quatuor Orphani: R[everendi] D[omini] Aegidius, Conradus, Theotonius, et Georgius. Ne proinde Monasterium diu viduatum esset, Celsissimo Principi Archi=Episcopo Ordinario, Mortem piè defuncti D[omini] D[omini] Praepositi, debite intimavimus, et pro Commissariis Electionis futurae demississimè supplicavimus. Ad hoc Celsissimus Ordinarius, Conventum Officii sui: ut disciplina Regularis exactè servetur, Oeconomia autem si non augeatur, saltem non deterioretur, seriò admonuit, suasitq[ue] cum in Restitutione Monasteriorum, Sua Sacra Coesarea Maiestas Sibi Ius Advocatae et Patronatus, in Decreto supra Folio quadragesimo octavo, expressè reservaverit, set quotiescunq[ue] aliquem ex Praelatis mori, aliumq[ue] eligi contingat: id semper cum praescitu Ipsius, ac ratihabitione fieri, clementissimè demandaverit: pro tali denunciatione Unus aut Alter ex Conventu ad Aulam Coesaream ablegetur. Missi sunt autem R[everendi] D[omini] Conradus et Theotonius â Capitulo, ad denunciandam Mortem piè defuncti Reverendissimi, et petendos, pro futurâ Electione, Commissarios, cum protestatione, contra Excellentissimu[m] D[ominum] D[ominum] Comitem de Schwarzenberg, qui praeviè, in Introductione Domini Trebonensis, Sibi Ius Patronatus vendicaverat [Fol. 71v] Habuerunt Hi quidem Duo, apud Suam Maiestatem,

⁹¹¹ K obrazu s motivem Vzkříšení Lazara od Lucase Cranacha blíže Š. RADOSTOVÁ, *Vzkříšení*.

⁹¹² Lazar z Betánie, biskup a světec; viz J 11:1–45.

⁹¹³ Chronogram, který obsahuje rok 1670, tedy rok úmrtí borovanského probošta Jiřího Jaudta.

⁹¹⁴ Nusdorf, ves severně od Vídně.

⁹¹⁵ Tj. 3. ledna 1670.

clementissimam Audientiam et Sua gravamina, oretenus et scripto, deposuerunt: attamen ex post facto, pro parte Excellentissimi D[omini] D[omini] Comitum, decisum est: ut omnino Eundem pro Patrono agnoscamus, Eidemq[ue] quâ legitimo Patrono Mortem piè defuncti Reverendissimi denunciemus, ab Eoq[ue], quo ad temporalia, Commissarios, pro futura Electione, expetamus, demandatum est, pro ut sequens Decretum pluribus declarabit.

Der Röm[ischen] Kay[serlichen] zue Hungarn und Böheimb König[lichen] May[estat] Unßers allergnädigsten Herrn wegen, dem gesambten Convent Canonorum Regularium S[anc]ti Augustini zu Borowan, hiermit zum beschaidt anzufügen, Ersthöchst besagt Ihre Kay[serlichen] Undt König[lichen] May[estat] hatten Ihre mit allen Umständten Vortragen lassen, waß bey deroselben gedachtes Convent, nach leetzt Verstorbenen Ihren Probst, wegen erwöhlung eines anderen, Und zugleich in Stritt gezogenen Iuris Patronatus gehorsambst angebracht, und sich dießfahls wider allerhöchstermelt Ihrer Kay[serlichen] May[estat] gehaimben Rath, Cammerern, Undt Reichshoff Rats Praesidenten, dem Hoch=Unndt Wohlgebohrnen Herrn Iohann Adolphen, Graffen zu Schwarzenberg, Herrn Auff hohen Landsberg, Gimborn, Muraw, Wittingaw, und Frawe[n]berg, Rittern deß guldenen flußes, beschwarend, Umb Verordnung Kay[serlichen] Commissarien zu der Probsteylichen Wahl gebetten.

Sinthemahlen dan mehr höchstgedacht Ihre Kay[serliche] unnd König[liche] May[estat] nach hierüber eingehalten nottürfftigen bericht, und auff gehabte der Sachen reife erwegung gnedigist befunden, daß Ihme Herre[n] Graffen zu Schwartzenberg, alß Inhabern der Herrschafft Wittingaw, zu besagten Borowan, daß Ius Patronatus, [Fol. 72r] unndt waß demselben Von Recht: oder gewohnheit wegen anhängig ist, unwidersprechlich zustehe, Er auch d[as]selbe also, wie es die Vorige der Herrschafft Wittingaw Possessores gehalten, und auff Ihme Herrn Graffen cum Universitate Domini, ohne ainigen Reservat Lediglich transferiret worden, zuhalten, Undt zu exerciren befuegt, Undt berechtiget, Sie aldortige Geistliche aber Verbunden sein, so offft ein Probst daselbst mit tott oder sonst abgeheth, Ihme Herrn Graffen Undt dessen Successoribus an offftgedachter Herrschafft, alß Ihrem Patrono die Vacanz, Unndt die zeit, wan Sye zu der gebräuchigen Wahl eines anderen Probsts shreiten wollen, zeitlich zu notificiren, darauff zu beabachtung der Iurium Temporalium et Foundationis, umb Verordnung aines oder mehr Commissarien anzuhalten, so dan für den Ienigen, so Von Ihnen Geistlichen Canonice elegiret worden, dessen beliebung Undt Confirmation, wie nicht weniger die

Introduction in die *Temporalia* zubeghehen, und In *Summa* alles daß Von denselben zuerwartten, waß sonst bey denen *Electionibus* der Standt mässigen Prälaten von Ihrer Kay[serlichen] und König[lichen] May[estat] *observiret* wierdt, und gebräuchig ist.

Alß werden Sye Geistlichen Sich demnach ins Künfftig gebührend zuverhalten, mehrerwehnten Herrn Graffen sambt dessen *Successoribus* zu Wittingaw alß *immediatum Patronum* selbigen Closters zuerkennen, und *zurespectiren* wissen, Und es verbleiben mehr allerhöchstgedacht Ihre Kay[serliche] und König[liche] May[estat] Ihnen mit Kay[serlichen] Und [Fol. 72v] König[lichen] Gnaden wohlgethan. *Decretum per Imperatoriam Regiamque Maiestatem in Consilio Bohemico Aulico Viennae Die 21 Mensis Ianuarii Anno Domini 1671.*

L[ocus] S[igilli] Adolph Wratislaw Graff V[on] Sternberg⁹¹⁶

Spachta⁹¹⁷

Praesentato hoc Decreto, Excellentissimo D[omino] D[omino] Comiti Patrono Mors piè Defuncti Reverendissimi intimata est, et Commissarii pro futurâ Electione sunt desiderati. Ante istam autem intimationem Celsissimus Ordinarius, notabilem in Monasterio confusionem causavit. Est enim, fuitque semper, ex antiquâ Monasteriorum nostrorum consuetudine receptum et practicum: ut Sede vacante Decanus, aut Senior usque ad Electionem Alterius in temporalibus et Spiritualibus plenariè disponat, commisimus igitur Sede vacante Directionem totius Monasterii Seniori tum Nostro R[everendissimo] D[omino] Aegidio, licet â potiori Podagricè infirmo, quia bonum penes Se habuit Oeconomicae Scribam, et in Omnibus benè disposuit. Celsissimus autem Ordinarius, ad sinistram et malam recommendationem Reverendissimi D[omini] D[omini] Praepositi Trebonensis Norberti, praefatum Seniore deponit, et Iuniorem R[everendissimum] D[ominum] Theonium, pro tempore hic Parochum, Autoritate Archiepiscopali, in

⁹¹⁶ Adolf Vratislav ze Šternberka, v letech 1667–1678 místokancléř Království českého, později zastával další významné posty; k němu např. Miroslava JOUZOVÁ – Ladislav JOUZA, *Adolf Vratislav ze Šternberka jako stavebník pražského paláce na Malé Straně a barokního areálu v Zásmukách*, in: Olga FEJTOVÁ – Václav LEDVINKA – Jiří PEŠEK (edd.), *Život pražských paláců. Šlechtické paláce jako součást městského organismu od středověku na práh moderní doby* (Documenta Pragensia 28), 2009, s. 193–217.

⁹¹⁷ Daniel Norbert Pachta z Rájova, sekretář dvorské komory.

temporalibus, et Spiritualibus, Administratorem, ut sequens Decretum demonstrat, substituit.

Matthaeus Ferdinandus DEI et Sedis Apostolicae gratia Archi=Episcopus Pragensis. S[acri] R[omani] I[mperii] Princeps, Legatus natus, Inclyti Bohemiae Regni Primas. Sac[rae] Coes[areae] Regiaeque Maiestatis Consiliarius.

Venerabiles Nobis sincerè dilecti.

Quandoquidem iuxta paternum Nostrum Vobis communicatum consilium, â Sacrà Coesarea Maiestate D[omi]no D[omi]no Nostro Clementissimo [**Fol. 73r**] Commissarios ad interessendum Electioni, novi futuri Vestri Praepositi postulastis, rectè factum Vestrum ratificamus, siquidem hâc postulatione variis differentiis obviare potentibus, Viam interclusam fore praevidemus. Quamprimùm itaque ab Aulâ Imperiali, ad Vestrum Memoriale, resolutio advenerit, Eamque Nobis communicatam, viderimus, ex parte Nostrâ nominando Concommissarium, qui in Electione futura vices Nostras repraesentet, mora nulla futura est. Netamen interea temporis Ecclesia Can[onicorum] Reg[ularium] Nostrorum Borovanensis detrimenta incurrat. Venerabilem Patrem Theonium, de modernâ apud Vos Familiâ, Virum qualificatum, Vice=Decanum Vestrum, Autoritate Nostrâ Archi=Episcopali nominamus, et constituimus, Regimen utrumque tam Spirituale, quàm temporale Eidem committentes, Cui reliqui, cum pleno respectu, et obedientia noverint obtemporare, et Ille pleno cum Zelo Officium Divinum in Ecclesia exequi curabit, ne Ille, qui ex adverso est, habeat quid sugillet. Oeconomiam Vestram similiter ita administrabit, ne damna contra illam emergant, sed potius in suis proventibus conservetur, si non augmentetur. Borovaniensis Parochiae administrationem libenter Vobis favemus, sicuti hactenus tenuistis, Nolumus autem ullo pacto admittere Nostrorum Decretorum, ad Parochos dari solitorum transgressionem, quae huc usque non semel ex parte Vestrâ accidit. Ideoque Cathedriticum et Seminaristici Quotam deinceps,⁹¹⁸ sine ullâ tergiversatione, Vicario Nostro Foraneo consignabitis. Consignationem hornam Poenitentium Paschalium, et non Poenitentium, iuxta Patentes Nostras Paschales, quam non dum, iuxta obligationem, dedistis, ab harum receptione, pro quintâ futuri Septembris [**Fol. 73v**] infallibiliter ad manus Nostras mittetis. Confidimus de Vestra futura circa similia emendatione, et manemus Vobis

⁹¹⁸ Kanonické poplatky, jimiž byly financovány chod konzistoře a činnost arcibiskupského semináře.

paterne affecti. Ex Residentia Nostra Archi=Episcopali Pragensi die 24 Augusti A[nno] 1670.

Matthaeus Ferdinandus,
Archi=Episcop[us].

Henric[us] Meckenburger Assessor et
Cancellarius.

Archi=Episcopale hoc Decretum, quia contra Professionem, Statuta, et Sacri Ordinis consuetudinem, à plenisq[ue] pro exorbitante, ac inconveniente habitum, omnium per Septennium durantium inter Celsissimum Ordinarium, Excellentissimum Patronum, ipsoq[ue] Religiosos, fons, Origo, et causa fuit Controversiarum. Celsissimus Ordinarius Sibi Potestatem in temporalibus et Spiritualibus disponendi arrogabat. Excellentissimus Patronus temporalia Sibi sola vendicabat, Iste Celsissimi in Electione futura Commissarios, Ille Istius noluit admittere, Quilibet tandem propriâ Authoritate Praepositum, etiam non legitimè electum, voluit imponere. Concanonici Ipsimet inter Se dissidebant, quod Iunior Ipsis sine sufficienti causâ, in Superiorem, et Administratorem impositus sit, et quia A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Theotonius Neo=Administrator satis arroganter Officium oblatum suscepit, omnium Animos offendit. Si verò modestè resignasset, vel Authoritatem principio temperasset, erat enim alias Vir Religiosus, pius, et doctus, procùl dubio, omnium Votis, in Praepositum electus fuisset: erravit praeterea, et quod Excellentissimum Patronum summè offendit, se in temporalibus et Spiritualibus Authoritate Archi=Episcopali Administratorem in omnibus litteris iactando et subscribendo, quâ de causâ Excellentissimus Patronus omnem lapidem movit, donec tandem temporalibus omninò resignare, Authoritate Locum tenentiae, et Capitane/orum [Fol. 74r] Districtus coactus sit. Excessit non minus in hoc, quod Duos ex Monasterio Trebonensi, sub specioso titulo, facilitandi Chorum, à Celsissimo Ordinario petierit, et facilè acceperit, qui Eidem, contra omnium {1672} Concanonicorum protestationem, in Ecclesiâ publicè Stabilitatem, et Obedientiam vovere debuerunt, sed reverâ, non tam propter Choru[m], sed ut pluralitatem Votorum in Electione haberet, factum est, cum tamen iam tunc Monasterium per suam malam, et miserabilem Oeconomiam, in Eum statum deduxerit: ut vix Eos, quos habuit, honestè sustentare potuerit, et pro continuandis litibus, et in anibus Controversiis, non leve debitorum pondus Monasterio imposu{er}it, ita: ut si uno adhuc Anno continuasset, totaliter de Monasterio actum fuisset. Tot igitur Libellis Supplicibus, Sacra Coesarea Maiestas molestata, tandem clementissimè decedit: ut tandem ad Electionem {1676 7 9bris} procedatur, Celsissimus Ordinarius, pro actu interno, seu in Scrutinio Suos

Commissarios, pro actu externo, seu extra Scrutinium, et <in> quo ad temporalia, Celsissimus, iam tunc Princeps, Patronus Suos Commissarios submittat, pro ut in Austriâ, et Omnibus haereditariis Provinciis, fieri consueverat, et tantae molis erat, tot annis, vix non cum totali Monasterii excidio, Electionem suspendere. Tandem ergo ad rem est ventum: ut in primis Celsissimo Ordinario, pro Commissariis, post verò Celsissimo Principi Patrono, supplicatum sit. Demortuo itaq[ue] antecedenter Celsissimo Ordinario Matthaeo, Ferdinando, moderno Celsissimo Archi=Episcopo Ioanni, Friderico⁹¹⁹ demississimè supplicatum est, sequentibus.

Celsissime ac Reverendissime Princeps D[omi]ne D[omi]ne Clementissime. Novit optimè Celsitudo Sua Reverendissima, quod iam septem tempora super Nos mutata sint, â quo stabili, et absoluto Pastore locali viduati, ad Electionem alterius, ob emersas controversias progredi [Fol. 74v] inhibiti et impediti sumus, et tandem modo clementissimâ Augustissimi Imperatoris nostri, pro Ecclesiastica in puncto Electionis Iurisdictione, sententiâ definitiva consolati, mox aliam rerum faciem affuturam speramus. Quare ad Celsitudinem Suam, veluti Ordinarium et Superiorem nostrum Provinciale et Generalem humillimè et demississimè recurrimus, suppliciter rogantes ac deprecantes: quatenus ad promovendam Zelantius DEI gloriam, et continuandum ferventius Religiosae Vocationis cursum, ad magis quiebam ac solidam bonorum temporalium, quamvis exiguorum administrationem, Commissarios suos, in ordine ad novum Praepositum eligendum, cum Potestatis plenitudine, et providentissimâ instructione, quomodo, quibus in terminis erga Celsissimum Principem de Schwarzenberg, declaratum Patronum Laicum nos gerere debeamus, clementissimè delegare dignetur. Et nobis quidem Dies peraccomoda, quo ad huiusmodi Electionem progredi possemus, videtur esse Septima Ianuarii, Anni proximè inchoandi 1677. Cuius tamen ultimatam determinationem, sicut etiam cuiusvis alterius assignationem Celsitudinis Suae Clementissimo Iudicio, Voluntati, et Dispositioni omnimodè submittimus: manemus etenim, tàm in hoc, quàm omnibus aliis Celsitudinis Suae Demississimi et Obsequentissimi Filii, et perpetui apud DEUM Exoratores. Conventus Can[onicorum] Reg[ularium] S[ancti] Augustini in Borowan. Datum ex Monasterio Borovaniensi die 19 Decembris Anno 1676.

⁹¹⁹ Jan Fridrich z Valdštejna, v letech 1675–1694 arcibiskup pražský.

Ad hunc Supplicem libellum, Celsissimus Ordinarius, per Reverendissimum Suum Cancellarium⁹²⁰ respondit: Se pro Electione, Septimum Ianuarii diem, subsequentis Anni,⁹²¹ fixum ac ratum habere: ut idipsum Celsissimo Patrono debitè intimumus, et ab Eodem Commissarios, quo ad Temporalia, suppliciter expetamus, quod sequentibus factum est.

[Fol. 75r] *Durchleüchtig=Hochgebohrner Fürst.*

Gnädigster Herr Herr. Es wirdt Ewer Hochfürst[lich]en Gnaden zweiffelsfrey Von behörigen orthen *intimirt* worden sein, wessen Ihro Kay[serliche] Unnd König[liche] May[estat] wegen der, Von etlich Jahren hero, zwishen Weylandt *Mathaeo Ferdinando* gewesten Prägerischen Ertzbishoffen, undt Ewer Hochfürst[lichen] Gnaden *Contravertirten* Abshick=Unndt zuelassung derer Ertzbishoff[en] *Commissarien*, zu derbey Unseren *Convent* vorstehenden Wahl eines Newen Probstens, Untern *dato* Wien Von den 7 Monaths *Novembris* dieses zum Ende eilenden Jahrs⁹²² sich Gnädigist *resolviret* haben.

Wann dan mittlerzeit, zu Vornehmb: Und Vollziehung angeregter *Election*, Wür zusammen den 7^{te[n]} Monaths tag *Ianuarii* deß her{an}nachenden 1677^{ste[n]} Jahrs beliebt, Unndt angeseczet. Unndt Nachdeme dießes Unser Vorhaben Ihro Hochfürst[lichen] Gnaden dem Ietzigen Prägeshen Herrn Ertzbishoffen, alß Unseren *Ordinario* Unndt *Superiori*, auß gegen Seiner Fürst[lichen] Gnaden tragender allerseith gehorsamben shuldigkeit hinterbracht, dieselbte Sich alles Solches nicht nur gefahlen lassen, Sondern auch dahin, daß Sie die Ihrer seiths *act hunc actum* zu *deputiren* khommende *Commissarien* verordnen, Und auff angeregten tag abshicken werden, Sich gnädig erkläret.

Alß haben hiervon Ewer Hochfürst[lich]e[n] Gnaden [Fol. 75v] Wür die Schuldige Nachricht zugeben, nicht Unterlassen Sollen, Unndt zugleich Umb die Verordnung dero *Commissarien* zue Beobachtung dero *Iurium Temporalium et Foundationis* gezimmendt anhalten. In Übrigen aber Unß zu behorlichen Gnaden befehlen wollen. Mit Verbleibung.

Ewer Hochfürst[lichen] Gnaden

⁹²⁰ Jan František Liepure, apoštolský protonotář a kancléř pražského arcibiskupa; viz A. PODLAHA, *Dějiny*, s. 2, 170.

⁹²¹ Tj. 7. ledna 1677.

⁹²² Tj. 7. listopadu 1676.

Closter Borowan de[n] 19 Decembris
1676

Und[er]thänig: gehorsambtes N: N:
Conventus Can[onicorum] Reg[ularium]
S[ancti] Aug[ustini] zue Borowan

Ad hanc supplicem Insinuationem, quia Celsissimus Patronus Linzium profectus, dedit sequentes Responsorias.

Ehrwürdige, Unndt Geistliche Insonders Liebe.

Auß Ewrem mit nechstvoriger Post eingelangten *notifications* shreiben vom 19 dieß⁹²³ habe Ich gern ersehen, wie daß Ihr nunmehr die dortige *viduirte* Kirchen mit einem Vorsteher zuver<st>{ß}ehen, undt desshalben zu einer ordentlichen wahl zushreiten vorhabens seyete, Nun wolte Ich zwar Meines theils diesem *actum* Lieber befördert: alß verlängert sehen, In deme aber Ich eben Iezo auff der Raiß begriffen, und die zeith zwishen hier, undt den 7^{te[n]} nechstkünfftigen Monaths etwa nicht zuelänglich genueg sein möchte, daß entzwischen mit abshickung, und *instruirung* Meiner *Commissarien* die erforder/liche [Fol. 76r] notturfft beobachtet werden khönte, Massen Ich auch solches dieß Herrn Erzbisshoffens L[ieb]d[en] bey heitiger Post erinnern thue.

Alß habe Eüch solches zu dem Endte bedeütten wollen, damit Ihr nicht allein hiervon nachricht erlangen, sondern auch, dem *Actum Electionis*, auff eine geringe zeit in *suspensio* lassen wollet, bieß hierunter ein allerseiths beliebiger tag erwöhlet werden möge, Unndt Ich Verbleibe.

Ewer

Lincz den 24 Xbris 1676.

Guettwilliger I[ohann] A[dolph] Fürst zu
Schwarzenberg.

Mansit itaq[ue] Electio ad Clementissimam utriusq[ue] Celsissimi Principis Ordinarii et Patroni {dispositionem} suspensa ad 20 Ianuarii,⁹²⁴ propter insperatam aeris intemperiem, usq[ue] ad 19 Februarii,⁹²⁵ ac tandem propter Sacrum Iubilaeum, et Ferias Paschales, usq[ue] ad 25 Aprilis,⁹²⁶ quae fuit Dominica in Albis: ubi praevie Reverendissimus Cancellarius, ad Conventum, sequentes perscripsit litteras.

⁹²³ Tj. 19. prosince 1676.

⁹²⁴ Tj. 20. ledna 1677.

⁹²⁵ Tj. 19. února 1677.

⁹²⁶ Tj. 25. dubna 1677.

Admodum Reverende, Religiosi^{2}, Reverendi^{1} Domini Canonici Regulares S[ancti] Aug[ustini] in Conventu Borovaniensi.

Celsissimus ac Reverendissimus Princeps Archi=Episcopus Pragensis, (tit[ulus]) Dominus meus Gratosissimus, diem pro futurâ Electione Novi Praepositi, in Conventu Vestro Borovaniensi determinatè praefixit, Diem Dominicam in Albis, quae incidit in diem Vigesima[m] quintam Aprilis currentis Anni 1677 quo die comparebunt maturè delegati Commissarii, sufficienti Instructione praediti Archi=Episcopales, ac proinde scient etiam apud Celsissimum Principem de Schwarzenberg (Tit) Patronum Suum Laicum [Fol. 76v] pro delegatione Suorum Commissariorum, quantum attinere potest temporalia, debito modo intervenire: ut debitè, pacificè, et congruo ordine Actus iste succedere possit. De Coetero me totius Conventus favori, et precibus, enixè commendans, maneo.

Ad[modu]m Reverendarum Dominationu[m] Vestrarum, Servus paratissimus

Pragae 31 Martii 1677

I[oannes] Franciscus Liepure
Cancellarius.

Habitâ hac Clementissimâ, et diu desideratissimâ Resolutione, non tardavimus assignatam Electionis diem, Celsissimo Patrono sequentibus demississime intimare.

Durchleüchtig Hochgebohrner Fürst.

Gnädigster Patron, Fürst Unndt Herr. Obwohlen Wier zwar dieser hoffnung geweßen, daß die Verordnung d[er]o *Commissarien*, zue der bey unßeren *Convent* Vorstehenden Wahl Eines Newen Probstens, sowohl an seithen Ihro Hochfürst[liche] Gnad[en] deß Prägerischen Herrn Ertzbishoffen, Unßers *Ordinari* unndt *Superioris*, alß auch Ihro Hochfürst[lichen] G[nä]den, unßers G[nädig]sten Fürsten, unndt *Patroni*, auff den 19 Monaths Tag *Februarii*⁹²⁷ seye beliebt worden, oder aber zum Längisten in dieser hey[ligen] Fastenzeit hette mögen angesetzt unndt bestimmet werden.

So haben aber Ihro Ertzbishoff[liche] Gnaden, wegen damahls nicht wohl *practicirlichen* weegs, undt Strassen, nacher aber wegen deß König[lichen] Landtags, *Sacrum Iubilaeum*, et *Ferias Sacras*, wid[er]umb bieß auff den 25^{te[n]} *Aprilis*,⁹²⁸ *Differirn*, Und dießes Unß zur gnädiger Nachricht andeüthen wollen. Gelanget also an Ewer Hochfürst[lichen] Gnaden, Unser demüt/tig=gehorsambes [Fol. 77r] bitten, Sie wollen Ihnen auch Gnädig belieben lassen, einige *Commissarien*, zu beobachtung dero *Iurium Temporalium et*

⁹²⁷ Tj. 19. února 1677.

⁹²⁸ Tj. 25. dubna 1677.

ubi praetacti D[omini] D[omini] Commissarii, Omnibus Concanonicis, seriem Commissionis exposuerunt, tandem singulos privatim, de Nomine, Patriâ, aetatis et Professionis tempore, interrogarunt, tandem: ut in crastinum, semoto omni passione, et respectu talem eligant, qui Monasterii fere extremae ruinae succurrere possit, sunt adhortati. Circa horam septima[m] Vespertinam,⁹³⁷ Celsissimi Patroni, D[omini] Commissarii Clarissimus D[ominus] Doctor Antonius, Franciscus, Nicolai,⁹³⁸ Perillustris ac Generosus D[ominus] Elias Maiirhofer,⁹³⁹ Domini Trebonensis supremus Capitaneus, adproperarunt, quos omnes Concanonici, sed non in superpelliciis, ad primam portam exceperunt A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Administrator etiam Illos Oratiunculâ salvere iussit. Descendentes ex Curru ad Refectorium deduxit. Hi, quia quasi Domestici, inprimis Celsissimi Ordinarii Commissarios salutarunt, Hi vice versâ Illos, ac tandem Celsissimi Patroni D[omini] Commissarii, Celsissimi Ordinarii Commissarios in Cubiculo, Hi Illos postea visiterunt, et ne competentia Praecedentiae fieret in Sessione, quamvis lauta Coena parata fuerit, utraq[ue] Pars abstinuit, quod Religiosis, et adventantibus Famulis gratissimum accidit. Postero mane,⁹⁴⁰ pro D[ominis] Commissariis Celsissimi Patroni, in Sacello Congregationis, celebratum est, finito Sacro ad Refectorium, per D[ominorum] Commissariorum Patroni, Omnes R[everendi] D[omini] Concanonici sunt citati. **[Fol. 78r]** Monstratis Suis Plenipotentis â Celsissimo Suo, pro hoc Actu datis, interrogarunt: num omnia, quae per Augustissimum Imperatorem Monasterio restituta sunt, defacto possideant? An aliqua abalienata sint? Utrum sede vacante proventus sint imminuti? An, quot? Et qualia sint debita? Quis fecerit? Cum ad omnia A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Administrator debite respondisset, tandem cum dies illa diu desiderata Electionis adsit: ut talem Sibi eligant, qui non solùm Illis, sed etiam Celsissimo Patrono placeat, sunt adhortati: interea <...> Reverendissimus D[ominus] Georgius Ignatius Borman, Decanus Budovicensis,⁹⁴¹ pro hoc actu, ex parte Celsissimi Ordinarii deputatus Notarius advenit. Finito ergo primo Sacro, et brevi Concione, ad Celsissimi Ordinarii, D[omini] Commissarios citati sunt R[everendi] D[omini] Concanonici, ubi A[dmodum] R[everendo] D[omino]

⁹³⁷ Tj. okolo sedmé hodiny večerní.

⁹³⁸ Antonín František Nicolai, zemský adjunkt a schwarzenberský rada.

⁹³⁹ Eliáš Mayerhoffer, vrchní hejtman schwarzenberských panství.

⁹⁴⁰ Tj. 25. dubna 1677 ráno.

⁹⁴¹ Jan Jiří Ignác Borman, notář a děkan v Českých Budějovicích.

Administratori Offici Sui Resignatio est proposita, factâ resignatione, et depositis Monasterii Clavibus, in Processione per atrium Monasterii, penes hortulum ad Ecclesiam, Celsissimi Ordinarii Commissarios deduximus: Celsissimi autem Patroni Commissarii manserunt interea in Refectorio, et nec {in} minimo huic actui se immiscuerunt. A[dm]odum R[everendus] D[ominus] Theotonius, paramentis indutus, ad Altare summum accessit, cantato prius, Veni Sancte Spiritus, sacrum de Spiritu sancto complevit, quo finito, Omnes processionaliter ad Sacristiam, ut pote locum Scrutini, processimus, ubi erat Mensa, cum Crucifixo, Calice, Candelabris, Cereis, superius duabus Sedibus, pro Celsissimi Ordinarii D[ominis] Commissariis, unâ posterius pro Reverendissimo Notario positae, et ubi R[everendis] D[ominis] Concanonicis utrinq[ue] adstantibus Decretum Celsissimi Ordinarii, â Notario, praelectum fuisset, quod breviter in se Plenipotentiam D[ominorum] Commissariorum continebat, et Conventum: ut in Spiritu Sancto Unum, pro futuro [Fol. 78v] Praeposito, post diu viduatam Ecclesiam, sepositis omnibus passionibus, privatis affectibus, et respectibus, iuxta Ordinis Sacri Statuta, et professionem, unanimiter, et concorditer <Unum> Sibi eligant, sub quo Monasterium ex ruinâ, et debitis eluctari possit. Prae omnibus autem praedicti D[omini] Commissarii interrogarunt: utrum Duos Illos Trebonâ ascitios, ac Sede vacante intrusos R[everendos] D[ominos] Leopoldum Schwenarz,⁹⁴² Bohemum Bechinensem,⁹⁴³ et Sebastianum Ponton, Carinthum Clagenfurtensem,⁹⁴⁴ pro Comprofessis agnoscant, et ad notandum admittant? Volverat quidem Unus, ac Alter Professionem Ipsorum impugnare et invalidare, quia verò, sine notabili Electionis dilatione non poterat fieri, dissimulatum, et unanimiter Eisdem pro legitimè Professis et ad votandum aptis declaravimus. Et continuò ad notandum processimus, ubi secundum Ordinem, quilibet suum Votum scriptum, in Calicem, supra Mensam stantem, posuit, ac recessit. Perscrutatis Votis D[omini] Commissarii, invenerunt Duos in Votis pares: ut ergo, pluralitate Votorum, Unus eligeretur, fuit secundum, tertium, ac quartum Scrutinium habitum, et semper Duo in Votis pares sunt inventi. R[everendus] D[ominus] Aegidius habuit bis duo Vota â R[everendis] D[ominis] Conrado et Theotónio: R[everendus] D[ominus] Sebastianus, habuit bis duo Vota, â R[everendis] D[ominis] Conrado et Theotónio: R[everendus] D[ominus] Theotonius semper Unum Votum accepit â R[everendo] D[omino] Leopoldo.

⁹⁴² Leopold Schwenarz, augustiniánský kanovník.

⁹⁴³ Bechyně, město jihozápadně od Tábora.

⁹⁴⁴ Klagenfurt am Wörthersee, hlavní město Korutan.

R[everendus] D[ominus] Conradus autem {in} omnibus quatuor Scrutiniis, à R[everendis] D[ominis] Aegidio, et Sebastiano, semper duo habuit. Quia ergo Electio, praeter spem, protracta, et vix spes colligendi pluralitatem votorum, Reverendissimus D[ominus] Cancellarius interrogavit omnes, et singulos, cum semper duo in Votis sint pares, an Illum velint Electum, qui in omnibus quatuor scrutiniis duo Vota habuit? Cui omnes responderunt, quod omnino Omnes Illi sua Vota faveant, quod ubi ter, in/terrogasset, [Fol. 79r] Omnesq[ue] ter annuissent, Proclamavit R[everendum] D[ominum] Conradum, quod quater duo Vota habuerit, cum ergo Omnes hâc Electione fuerint, sine protestatione, contenti, nec etiam Electus, nisi allegando suam inhabilitatem, quod non sciat linguam Bohemicam, multùm repugnaverit, Duo ex R[everendis] D[ominis] Eligentibus, ad Celsissimi Patroni D[ominos] Commissarios ablegati sunt, qui indicarent Electionem finitam, etsi placeret, ad Sacristiam venirent, qui mox cum ablegatis advenerunt, et Neo=Electo aggratulati sunt, Eligentibus etiam R[everendis] D[ominis] Concanonicis gratias egerunt ex eo, quod talem elegerint, quem scirent Suo Celsissimo gratum fore, ac acceptabilem. Quia sicut ex parte Celsissimi Ordinarii pro R[everendo] D[omino] Theotonii, ita ex parte Celsissimi Patroni, pro R[everendo] D[omino] Conrado laboratum est, alias R[everendi] D[omini] Aegidius et Sebastianus, Qui ad partem R[everendo] D[omino] Theotonii, maximè à Reverendissimo Decano Budovicensi Notario sollicitati sunt, tam constantes in Votis pro Neo=Electo vix perseverassent. Ex Sacristiâ D[omini] Commissarii Celsissimi Patroni, ad paratas duas sedes, in cornu Evangelii, summi Altaris, per Duos Concanonicos sunt deducti, Quos totus postea Clerus processionaliter, cum D[ominis] Celsissimi Ordinarii Commissariis, in medio Eorum Neo=Electus, post Hos Reverendissimus Notarius, insecutus, ad Summi Altaris medium procedentes, factâq[ue] Reverentia utrinq[ue] circumstantes, Neo=Electus, Te DEUM Laudamus intonavit, quo finito Celsissimi Ordinarii D[omini] Commissarii ad duas in Altari positas Sedes ascenderunt, et considentes, Reverendissimus Dominus Cancellarius, ad pedem Altaris stanti Neo=Electo Administrationem Spiritualium, provisorio modo, usq[ue] ad subsequendum, à Celsissimo Ordinario, Confirmationem, ex praescriptâ formâ praelegendo, contulit, postea descendentes, Neo=Electum quasi in Stallum seu Cancellos ad cornu Epistolae installarunt, ex Stallo et Ecclesiâ ad Conventum et Refectorium [Fol. 79v] deducentes, in praesentia omnium R[everendorum] D[ominorum] Concanonicorum, excepto R[everendo] D[omino] Aegidio, qui ex Podagra claudus, nulli Actui praesens esse potuit, Administratio Monasterii in Spiritualibus, Autoritate Archi=Episcopali, pro interim

Neo=Electo commiserunt. Post haec Neo=Electus Celsissimi Ordinarii D[ominis] Commissariis humanissimas pro in Electione habito labore et patientiâ gratias agendo, Monasterium et Se Celsissimi Ordinarii, Ipsorumq[ue] D[ominorum] Commissariorum Gratiae et favori commendavit. Inde itorum ad Ecclesiam procedentes, tamen sine praefatis Commissariis, in cornu Evangelii adhuc sedentes Celsissimi Patroni D[ominos] Commissarios ex Ecclesiâ ad suum Cubiculum deduximus, Quibus Neo=Electus pariter humanissimas pro habitâ, protractae Electionis, patientiâ gratias retulit. Ad evitandam ergo Praecedentiae competentiam, quia ultra horam primam pomeridianam Electio protracta erat: Celsissimi Patroni D[omini] Commissarii, utpote hic in Monasterio Domestici, Celsissimi Ordinarii D[ominos] Commissarios, ad paratum iam Prandium: Hi Illos postmodum ad Coenam invitarunt. Habuit itaq[ue] Celsissimus Ordinarius, ut Hospes et in Spiritualibus Principalis, in Prandio praecedentiam, in Coena vero Celsissimus Patronus, ut Domesticus, et in temporalibus Principalis, sicq[ue] sublata est omnis praecedentiae competentia. Finito Prandio Invitatores, Celsissimi Patroni, D[omini] Commissarii, sicut Celsissimi Ordinarii D[ominos] Commissarios descendentes ex gradibus exceperunt, ita Eos illuc deduxerunt. His recedentibus, Celsissimi Patroni D[omini] Commissarii, Neo=Electum cum omnibus Concanonicis ad Refectorium vocarunt, in primis de temporalis Administratione, de proventibus Monasterii, et factis Debitis quaestionem habuerunt, cum de his omnibus R[everendus] D[ominus] Theotonius sufficienter et breviter respondisset, vocati sunt postea Officiales et Familia, Oppidani et coeteri Subditi, in quorum omnium praesentiâ, Neo=Electo Temporalium [Fol. 80r] Administratio, provisorio modo, usq[ue] ad ipsam Celsissimi Patroni Confirmationem, est collata: in cuius, nimirum, Potestatis Soecularis signu[m], Baculum et Claves tradiderunt, Reverentiam et Obedientiam Neo=Electo praestandam, Omnibus seriò demandarunt. His peracits Coenae tempus aderat: Ubi Celsissimi Ordinarii D[omini] Commissarii, Celsissimi Patroni Suos in gradibus exceperunt, in Cubiculum Suum deducentes, primum etiam in Coena locum cedentes, pari Eos honore, quo Illi in prandio, exceperunt. Die insequenti mane, Celsissimi Ordinarii D[omini] Commissarii Crumlovium deproperantes valedixerunt. Reverendissimo Domino Cancellario oblata est, Duodena Ducatorum. Clarissimo D[omino] Doctori Malanotte in futurâ Confirmatione Donarium est promissum. Hos Omnes, sicut in Adventu, sine superpelliciis tamen, ad Currum usq[ue] comitati sumus. Post Istos Celsissimi Patroni D[omini] Commissarii iter pararunt. Principiori Clarissimo D[omino] Doctori Nicolai Honorarium ad futuram Confirmationem est suspensum: Perillustri ac Generoso Domino, Eliae Mayrhoffer est

duodena Ducatorum donata, Utriusq[ue] Partis Scribis, Famulis, Cursoribus et Aurigis, pro Cuiuslibet qualitate, honorarium est datu[m]. Universim eo Die, tantum inservientibus, Centum Floreni sunt distributi. Proiectum, seu Electionis Instrumentum, quo ad actum intrinsecum, Reverendissimus Dominus Decanus Budvicensis, quâ Notarius assumptus, componere et Conventui extradere debuisset, eâ de causâ â Neo=Electo Duodecim solidos Imperiales, duas Urnas Vini, et aliquot Vasa Cerevisiae anticipato accepit, sed hacten[us] nec apicem vidimus, sufficet haec omnia superius notasse.

Tertiâ post Electionem Die,⁹⁴⁵ Neo=Electus Illustrissimo D[omino] Suo Col/latori, [Fol. 80v] Comiti Ferdinando de Buquoi⁹⁴⁶ (Titul[us]) per Dominos Suos Officiales, deinde Scripto, Parochiam⁹⁴⁷ resignavit, Parochianis Suis valedicens, et reculis suis convasatis ad Monasterium remeavit. R[everendus] D[ominus] Sebastianus Crumlovium, ad Sacellanatus Officium, quidem redivit, sed eo Anno, quia Aura ibidem minus favebat, Monasterium repetiit. Cum Neo=Electus unâ vel alterâ Die in Parochiâ moraretur, R[everendus] D[ominus] Theotonijs (quia Suâ et Omnium opinione eligendus credebatur) in alterius Electione confusus, in Monasterio manere amplius noluit, pro quo etiam Reverendissimus Cancellarius, ut ad Parochiam dimitteretur, intercessit, quod quidem Eidem promissum, sed tempus non exspectans, in absentia Neo:Electi, et insalutato Hospite, collectis optimis, vix non spoliato Monasterio, cum Anniculâ suâ Matre, Fratrem et Sorore, qui sat diu Monasterium oneraverant, Kostelradaunam,⁹⁴⁸ post Novamdomum, ad miseram Parochiam,⁹⁴⁹ declinavit. Reduci Neo=Electo insperatus abitus, et Rerum Monasterii ablatio quidem displicuit, sed aequo omnia animo ferens, dissimulavit.

⁹⁴⁵ Tj. 28. dubna 1677.

⁹⁴⁶ Ferdinand Buquoy, majitel novohradského panství, kolátor římskokatolické farnosti v Cetvínách a zakladatel kláštera servitů v Nových hradech; viz Petr MAŠEK, *Modrá krev. Minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*, Praha 2003, s. 36.

⁹⁴⁷ Farnost Cetviny, římskokatolická farnost, která zahrnovala městečko Cetviny a vesnice Dolní Příbrání a Mikulov (Böhmdorf).

⁹⁴⁸ Kostelní Radouň, ves severně od Jindřichova Hradce.

⁹⁴⁹ Farnost Kostelní Radouň, římskokatolická farnost, která zahrnovala vesnice Kostelní Radouň, Horní Radouň, Okrouhlá Radouň, Starý Bozděchov, Hadravova Rosička a Dívčí Kopy.

Post mortem Reverendissimi Domini piè Defuncti manserunt sequentia debita: Consultissimo Domino Tobiae Hansel⁹⁵⁰ Senatori Budvicensi tenebamus, Trecentos Florenos, quos quidem non Reverendissimus piè Defunctus, sed Suus Antecessor, qua Administrator, Reverendissimus Trebonensis modernus D[ominus] Norbertus Heerman, contraxerat, A[dmodum] R[everendo] D[omino] Stephano Sebastiano Nasperger,⁹⁵¹ Parocho Suchendolensi,⁹⁵² Centum quinquaginta Florenos. A[dmodum] R[everendo] D[omino] Andreae, Dionysio Ulrich⁹⁵³ Parocho Sonnbergensi,⁹⁵⁴ Quingentos, Summatim, Nongentos quinquaginta Florenos, debebat Monasterium. Potuisset equidem haec Summa, ex derelictâ â Reverendissimo D[omino] [Fol. 81r] piè Defuncto pecuniâ, quae Mille Quingentos excedebat, facilè solui, sed bonus R[everendus] D[ominus] Administrator de debitis, eorumq[ue] solutione parùm sollicitis, quod accepit dispersit, et propter frivolam actionem, qua[m] Celsissimi Principes, Ordinarius, et Patronus, inter Se habuerant, Advocatos luxuriare fecit, et praecedentibus, debita addidit: nimiru[m] apud A[dmodum] R[everendum] D[ominum] Andream, Dionysium Ulrich Ducentos Florenos: apud A[dmodum] R[everendum] D[ominum] Stephanum, Sebastianu[m] Nasperger, Centum Florenos: apud Generosum Dominum Capitaneum Baur,⁹⁵⁵ Centum Quinquaginta, apud Illustrissimam Dominam Korzenskianam,⁹⁵⁶ Centum Florenos, Universim, Quingentos quinquaginta Florenos, in novis Debitis contraxit, quae cum prioribus debitis coniuncta, sex per Cento, Annuè faciunt ad deponendum Interesse, Nonaginta Florenos.

Quia ergo, pro tàm exhausto Monasterio, Neo=Electus magna debita, in Marsupio residui nihil, in Cellario de Vino tandundem, in agris et granario parum, in Stabulis pecora pauca, invenit, nec Ea quae ex Parochia secum tulerat sufficere poterant, et adhuc plurima utrinq[ue] pro Confirmatione et innovandâ Oeonomiâ requirebantur, necessario debitis

⁹⁵⁰ Tobiáš Hansel, měšťan a konšel v Českých Budějovicích.

⁹⁵¹ Štěpán Sebastián Nasperger, farář v Suchdole nad Lužnicí.

⁹⁵² Suchdol nad Lužnicí, ves jihovýchodně od Třeboně.

⁹⁵³ Ondřej Dionýsios Ulrich, farář v Žumberku.

⁹⁵⁴ Žumberk, ves jihovýchodně od Trhových Svinů.

⁹⁵⁵ Baur, blíže nespecifikovaný hejtman.

⁹⁵⁶ Anna Kořenská z Terešova, manželka Václava Františka Kořenského z Terešova.

prioribus addere debuit. Accepit autem mutuo à Suis Dominis Fratribus,⁹⁵⁷ qui nullum interesse exigebant, et annuè cum unâ solutionis portione contentabantur. Primum ergo erat: ut Neo Electus Pragam pro Confirmatione pergeret, ubi iterum Via pro facilitandâ Confirmatione, apud Reverendissimum Dominum Cancellarium donariis erat sternenda. Ubi Clarissimo Domino Doctori Malanotte, Duæ Phialae argenteae deauratae, triginta aliquot Florenorum, tantum etiam, Clarissimo Domino Doctori, Nicolai, Cuilibet Cursori Celsissimi per Imperialem donatum, ac tandem [Fol. 81v] Reverendissimo Domino Cancellario Argenteum deauratum cum operculo poculum Viginti Florenorum, et Sex Aureos intus oblatum, negotium diu suspensum benè cedere coepit: Supplex Libellus pro Confirmatione Celsissimo Ordinario oblatum est, Prima Die Iunii⁹⁵⁸ apud Eundem Neo=Electus Clementissimam Audientiam habuit, Septimâ⁹⁵⁹ deinde subsequenti, in Sacello⁹⁶⁰ Domus Waldsteinianae,⁹⁶¹ ad Manus Celsissimi Ordinarii, Iuramentum deposuit, et Confirmationem in Authenticâ formâ (pro quâ Venerabili Consistorio Triginta Florenos, Scribae et Secretario duos Aureos deposuerat) accepit, Quam postea Decimâ quartâ Iunii, Reverendissimus Dominus Decanus Budvicensis, à Celsissimo Ordinario, adhuc specialiter, parcendis maioribus sumptibus, deputatus, Venerabili Conventui exhibuit, praelegit, et Neo=Electum consequenter in Spiritualibus installavit, et confirmavit. Libellus supplex ad Celsissimum Ordinarium, pro Confirmatione in Spiritualibus, erat sequens.

Celsissime ac Reverendissime Princeps, D[omi]ne D[omi]ne Ordinarie
Clement[issime].

Novit per optimè Celsitudo Vestra Clementissima, iam septem tempora super Nos mutata esse, à quo stabili Superiore ac Praeposito viduati, ad Electionem Alterius, ob emersas in Iure Ecclesiastico Controversis, progredi inhibiti fuimus, iam verò per ultimatam et decisivam Suae Sacrae Coesareae, Regiaeq[ue] Maiestatis clementissimam Resolutionem pro Iure Ecclesiastico factam, Commissarios Clementissimae Celsitudinis Vestrae ad

⁹⁵⁷ Johann Fischer (1613–1683) a Kašpar Fischer ml., bratři Konráda Fischera; k nim blíže G. BOLL, *Medizin*, s. 3–4.

⁹⁵⁸ Tj. 1. června 1677.

⁹⁵⁹ Tj. 7. června 1677.

⁹⁶⁰ Kaple sv. Václava v Praze, barokní kaple v areálu Valdštejnského paláce.

⁹⁶¹ Valdštejnský palác v Praze, rodová rezidence, kterou nechal vystavit Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna.

Electionem Praepositi submissimè petivimus, et benignissimè impetravimus. In quo Electionis Actu communibus Suffragiis et Votorum pluralitate, Sors supra me indignissimum cecidit, et Administratio [**Fol. 82r**] Spiritualium et temporalium, mihi ad interim commissa est, pro quâ Reverendissimae Celsitudini, summas ago, et immortales habeo gratias: hac annexâ humillimâ, ac demississimâ postulatione: ut Confirmationem desuper mihi clementissime conferre dignaret[ur]. Promitto Ego vicissim, omnem Reverentiam et Obedientiam, utpotè Celsissimo Ordinario, ac Superiori meo Clementissimo debitam, conaborq[ue] pro possibili, in Administratione Officii mei, Divinum promovere Cultum, aliisq[ue] mihi commissis et subiectis, tàm in Corporalibus, quàm Spiritualibus prospicere, ac prodesse. In quod humillimè petitum meum, Celsitudinem Vestram Reverendissimam, spero Clementissimè consensuram. Qui proinde Reverendissimae Celsitudinis Vestrae Protectioni Me, meosq[ue] demississime commendo, Sacram exosculans Purpuram, maneo Reverendissimae Celsitudinis Vestrae
Humillim[us] et Obsequentissim[us] Capellan[us].
Conradus Neo=Elect[us].

Confirmationis autem tenor sequitur in haec Verba.

Ioannes, Fridericus, DEI, et Apostolicae Sedis Gratiâ Archi=Episcopus Pragensis, Sacri Romani Imperii Princeps, et Comes de Waldstein, Legatus Natus, Inclyti Bohemiae Regni Primas: Collegiatae ad S[anctam] Crucem Wratislaviae⁹⁶² Praelatus, et Cantor, Cathedralis Ecclesiae Olomucensis, Canonicus, Sacri Militaris Ordinis Crucigerorum, cum Rubeâ Stellâ, per Bohemiam, Moraviam, Silesiam, et Poloniam, Supremus, ac Generalis Magister, nec non Carolo=Ferdinandae Universitatis⁹⁶³ Pragensis, Perpetuus Cancellarius: [**Fol. 82v**] Dilecto Nobis in Christo, Admodum Reverendo Conrado Fischer Ordinis Canonorum Regularium S[ancti] Augustini Monasterii Borovaniensis Archi=Dioecesis Nostrae Pragensis Electo Praeposito, salutem in Domino, et paternam Benedictionem.

In Venerabili Metropolitanae Sedis Pragensis Dignitate, DEI et Apostolicae Sedis gratiâ, meritis licet imparibus constituti, ex incumbenti Nobis Pastoralis Officii debito, Regularium Ordinum, et praesertim Eorum, qui se Iurisdictioni Nostrae immediatè

⁹⁶² Kolegiální kapitula sv. Kříže a sv. Bartoloměje ve Vratislavi, gotický kostel z první poloviny 14. století.

⁹⁶³ Karlo-Ferdinandova univerzita v Praze, od roku 1654 spojená Karlova univerzita a jezuitská kolej (Klementinum).

subiectos esse profitentur, in hac Nostra {Archi=} Dioecesi DEO inservientium, prosperum Statum, felicemq[ue] directionem, sincero desiderantes affectu promovere, iis praesertim, quae circa Electionem Canonicam Superiorum concernunt: ut firma perpetuò et illibata remaneant, cum â Nobis petitur, Archi=Episcopalis Confirmationis libenter adiicimus firmitatem, pro ut conspicimus in Domino salubriter expedire.

Cum itaq[ue] pro parte tuâ, et Devotorum Confratrum tuorum, in praedicto Monasterio Borovaniensi Professorum, Nobis tanquam Ordinario Vestro fuerit humiliter expositum, qualiter Anno currenti Millesimo, Sexcentesimo, Septuagesimo Septimo, Die vigesimâ quinta Mensis Aprilis, reassertâ Vobis, per interpositionem nostram, liberâ eligendi potestate, postquam Ecclesia et Conventus Vester, septem circiter Annos Capitis seu Praepositi solatio destituta permansisset, praesentibus Commissariis Nostris, et ad praesidendum Canonicae Electioni Praepositali specialiter delegatis, et sufficienti mandato instructis: Admodum Reverendo ac Praenobili Ioanne Francisco Liepure, Iuris utriusq[ue] Doctore, Prothonotario Apostolico, Cathedralis Ecclesiae Reginaehradecensis⁹⁶⁴ Canonico, Nostro et Nostri Archi=Episcopalis Consistorii Cancellario: nec non, Praenobili et Clarissimo Viro, Matthiâ Malanotte, Iuris Utriusq[ue] Doctore, et [Fol. 83r] Publico Digestorum in Universitate Carolo=Ferdinandeâ Pragensi Professore, Consistoriali Nostro pariter Consilario, in Praesentiâ Notarii Publici, et Apostolici, Reverendi Ioannis, Georgii, Ignatii Borman, Decani Regiae Civitatis Budvicensis, ad hunc Actum specialiter rogati et requisiti (pro ut, in confecto desuper legali Instrumento plenius continetur) post decantatam solennem Missam et invocata[m] Spiritus Sancti Gratiam, in contiguâ Ecclesiae Sacristiâ, per Scrutinium secretum, omnibus eligentium Confratrum Suffragiis, Tu Pater Conradus Fischer, Eiusdem Ordinis, in praefato Monasterio Borovaniensi, Professus, in Praepositum electus, et nemine Electioni de Tuâ Personâ taliter factae reclamante, protali publicatus et renunciatus fueris, Tuq[ue] vicissim Confratrum tuoru[m] Votis annuens, Electioni de te factae assensum humiliter praebueris: Ideoq[ue] tam ex parte tuâ, quam devotorum Confratrum tuorum, Nobis tanquam immediato Superiori et Ordinario humiliter fuit supplicatum, quatenus praefatam Electionem ratam habere, eamq[ue] Archi=Episcopalis Confirmationis munimine corroborare dignemur.

⁹⁶⁴ Katedrála sv. Ducha v Hradci Králové, původně kostel z poloviny 14. století, od založení diecéze královéhradecké roku 1664 katedrála.

Nos igitur porrectis huiusmodi precibus benignè inclinati, et praevio diligenti examine super Vitâ, Moribus, Aetate, Doctrinâ, et in gerendis rebus industriâ et dexteritate, Te idoneum atq[ue] sufficientem Regimini et Administrationi, dicti Monasterii Borovanensis, cui Cura Animarum Soecularium insuper annexa esse dignoscitur, inuenientes et iudicantes, Vigore Praesentium Litterarum, et in Virtute Potestatis Superioris, Nobis, qua Ordinario tuo competentis, et ex Paternâ Nostrâ in supramemoratum [Fol. 83v] Monasterium Borovanense dictum, Animi propensione praefatam Electionem approbamus Canonicam, et legitimam pronunciamus, et confirmamus, dantes concedentes, et conferentes Tibi Admodum Reverendo Patri Conrado Fischer, ex nunc Praeposito Borovaniensi, in dicto Monasterio et omnibus Eius appertinentiis, Titulum, Privilegia, et Iura omnia, tuo Monasterio competentia, et â tuis Praedecessoribus legitimè possessa, Administrationem et Conservationem Eorundem tuae Curae, et Conscientiae omni meliori modo, et Via, qui fieri de Iure solet aut potest, ac debet com[m]ittendo. Curam insuper Animarum Soecularium, tuae Ecclesiae, ut supra dictu[m], annexarum, ad praescriptum sacri Concilii Tridentini Sessione 25 Cap[ut] XI⁹⁶⁵ et Bullae Gregorii XV⁹⁶⁶ incipit: Inscrutabili etc: tibi Paternè conferimus, cum omni opportunâ Iurisdictione, ad eandem Curam, cum debito fructu exercendam, tibi hoc amplius indulgendo: ut ad Eiusdem Curae exercitium, Unum, vel plures, ex tuo Monasterio Regulares Sacerdotes Idoneos, et â Nobis, vel Successoribus Nostris legitimè approbatos, aut approbandos, de quorum tamen factis respondere tenearis, valide et legitimè exponere possis et valeas; Quapropter Devotis, et Religiosis Nobis in Christo dilectis Confratribus, tuae Curae commissis, Aegidio Grezlinger, Theotonio Egerer, Leopoldo Schwenarž, Sebastiano Ponton, et futuris cum tempore Canonicis, in supra memorato Monasterio Borovaniensi dicto imponimus et praecipimus: ut Te Conradum Fischer, ab Exhibitione Harum Litterarum (Quas praedictis Confratribus tuis, per Reverendum, Ioannem, Georgium, Ignatium Borman, [Fol. 84r] Notarium Apostolicum, in praesentiâ Duorum aut plurium Testium praelegi curabis) in Legitimum Suum

⁹⁶⁵ Srv. 25. sezení Tridentského koncilu, hlava 11: „*In monasteriis, quibus imminet cura personarum saecularium, praeter eas, quae sunt de illorum familia, visitet episcopus, et eidem curae praeficiendas examinet, certis exceptis*“; *Canones et decreta sacrosancti oecumenici Concilii Tridentini sub Paulo III., Iulio III. et Pio IV. Pontificibus Maximis. Cum patrum subscriptionibus*, Lipsko 1837, s. 169.

⁹⁶⁶ Řehoř XV., v letech 1621–1623 papež.

Praepositum et Superiorem reverenter agnoscant, Tibi secundum Statuta Vestri Ordinis subsint, in administratione tui Officii auxiliatrices operas, debitamq[ue] in omnibus Statum Vestrum Regularem concernentibus Obedientia[m], et Reverentiam praestent. Nobis verò, qua Ordinario Superiorem Iurisdictionem, Ius visitandi et corrigendi, et omnia Iura Nobis de Iure, Privilegio aut consuetudine competentia reservamus, ac praeterea volumus: ut priusquam Hae Litterae, tibi extradantur, Professionem Fidei, ad praescriptum sacri Tridentini Concilii in Manus Nostras emittas, solitumq[ue] Iuramentum praestes, quod Nobis, tanquam Ordinario tuo, Nostrisq[ue] Successoribus Archi=Episcopis Pragensibus obediens sis futurus, Ordinis atq[ue] Religionis tuae Regulam diligenter observaturus, ac ut à Confratribus, tuae curae subiectis, diligenter observetur, omni studio et labore invigilaturus, deniq[ue] quod Bona Conventus et Ecclesiae, nullo colore aut praetextu sis alienaturus, sed potius pro Eorum conservatione, et incremento omnem operam, atq[ue] diligentiam sis adhibiturus. In quorum Fidem et Robur Praesens Instrumentum in Cancellariâ Nostra Archi=Episcopali confectum, Manu Nostra propriâ subscripsimus, et maioris Nostri Sigilli appensione communiri iussimus. Praegae in Archi=Episcopali Nostrâ Residentiâ, Die Quarta Mensis Iunii, Anno Millesimo, Sexcentesimo, Septuagesimo Septimo.

Ioannes Fridericus Archi=Ep[iscopu]s Pragensis

Ioannes Fran[cis]^{cus} Liepura, Cancellari[us]

[Fol. 84v] Confirmatio iam iam in Spiritualibus Neo=Electo, ad importunam Instantiam et Recommendationem Famuli Sui, Reverendissimi Domini Decani Budvicensis saepiùs suprâ memorati, primum Capitulum Borovani celebratum est. Praesentibus R[everendis] D[ominis] Concanonicis Aegidio, Theotonio (qui rectè pro petenda Dimissione redierat) Leopoldo et Sebastiano. Die 17 Iunii 1677 Neo=Electus sequentem fecit Propositionem. Quod foelix, faustum, fortunatumq[ue] sit. Ad maiorem DEI ter Opt[imi] Max[imi] Honorem S[ancti] P[atris] N[ostri] Augustini gloriam, nec non S[acri] Ordinis Can[onicorum] Reg[ularium] Monasterii quoq[ue] nostri Incrementum. Reverendi, Religiosi et Dilectissimi Domini Concanonici. Cum sine dubio ex Divinâ Dispositione, annuentibus clementissimè Celsissimis Principùs Ordinario et Patrono, nec non communibu[s] R[everendorum] D[ominorum] Concanonicorum Suffragiis, Ego, quamvis indignus in Monasterii Praepositum electus, ex parte Celsissimi Ordinarii in Spiritualibus iam iam confirmatus, in temporalibus, non dubito, proximè confirmandus sim. Ut Superiorum Voluntati et Officio meo satisfaciam, R[everendos] D[ominos]

Concanonicos convocare Iisdemq[ue] pauca, pro Emolumento huius loci et S[acri] Ordinis proponere volui. Et quidem primò, quia docente nostra Regula, ideo in Unum congregati sumus: ut Unanimes habitemus in Domo Domini, et sit Nobis Anima Una, et Cor Unum in DEO. Proinde pernecessarium erit, ad communem Monasterii utilitatem promovendam, communi studio, voluntate et consilio concurrere et conspirare, non ignorantes, quod tutissima sit mutua defensio, quae non nisi [Fol. 85r] in mutuâ charitate, et concordia constare potest, ac sic Res Nostrae, pro hic et nunc parvae, angustaeq[ue] crescent, quae alias discordia facillè dilabentur. Proinde, si quid antecederet, vel etiam nunc, odii, rancoris, vel dissidii intercessit, ex animo penitus, et mente eliminetur. Exerceamus inter Nos mutuam charitatem, quae cooperit multitudinem peccatorum, Nos invicem supportantes, concordiam fraternam foveamus, hoc faciendo adimplebimus Legem DEI, et Vocationi Nostrae satisfaciemus, Benedictionemq[ue] Divinam evidenter sentiemus.

Alterum est: ut quaeramus in primis Regnum DEI, ut coetera adiiciantur Nobis. Canonici dicimur, et sumus, tam à Canone et Regula, quam Choro, et cantu denominationem habentes. Ut tales simus nomine et omine, conabimur in tantum Canonice et Regulariter vivere, Chorum, et Cantum habere, quantum paucitas Personarum admittet, si non totum Officium Divinum, minores saltem Horas, donec numerus accrescat, publice in Choro recitabimus. Ab hoc onere liber tamen, ac exemptus erit, nisi spontè concurrere velit R[everendus] D[ominus] Aegidius Senior, utpote iam emeritus, et potiori parte sinistra valetudine legitime impeditus. Ego quantum negotia Oeconomica, et Hospitalitas permittent, semper concurram. R[everendo] D[omino] Leopoldo Curam Animarum, et Parochiam, mei Loco, administrandam committo, sperans, pro ut hactenus cum laude, et Animarum fructu, Officio suo functus est: ita et in posterum, à coeptâ diligentia non desistet, sed potius, ac antecederet, salutem Animarum, Cultum Divinum, Divae Matris, et incrementum Archi-Confraternitatis Sacri Scapularis pro viribus promovere studebit, committo Eidem quoq[ue] Claves Cellarii, et rationes Cerevisiales, si erit bonus Servatius, ero Ego bonus Bonifacius, eritq[ue] Nobis [Fol. 85v] Parsimonia magnum, et ingens Vectigal.

Tertio, quod Necessaria R[everendorum] D[ominorum] Concanonicorum concernit, ero sollicitus: ut annuatim Illa, prae omnibus aliis necessariis expensis tribuam, suppono etiam, quod superfluâ, considerando Proventuam tenuitatem, non desiderabunt: Spero etiam, quod in rerum ferè omnium modernâ penuria, ad novum usq[ue] Annu[m] patientiam habebunt, interea de omnibus mature providebo, simulq[ue] omnia

subministrabo. Ego in Victu et Amictu nullam habebō singularitatem, communi pitantiâ contentus, ad formam Gregis factus, Omnibus servire et inservire, pro possibili commodum Monasterii promovere, omnesq[ue] obsequid, et Amore devincire studebo.

Quarto noverunt R[everendi] D[omini] Concanonici, quod pro Actu Confirmationis in Spiritualibus et Temporalibus, apud D[ominos] Fratres meos, Debitum Trecentorum Florenorum necessariò contrahere debuerim: Cum Mortales simus, â Venerabili Conventu Obligationem Sigillo Monasterii ordinario munitam roborari ac muniri expetierunt: Spero, quod contrarii non erunt, si praefata Obligatio Meo, et Conventus nomine, cum R[everendo] D[omino] Aegidii, utpote Senioris subscriptione, expediatur, prompti enim, et parati sunt, Conventui Venerabili, pluribus in necessitate succurrere.

Quinto: cum R[everendus] D[ominus] Theotoniŭs â me instanter Dimissionem ex Monasterio ad Parochiam petat: ut Seniculam Matrem facilius et sine Onere Monasterii alere, et sustentare possit. Quandoquidem Solus nullum suscipere, minus susceptum, ac legitimè Professum dimittere, nec Eius efficacibus rationibus contradicere praesumam: Deliberationi R[everendorum] D[ominorum] Concanonicorum committo: Ut **[Fol. 86r]** si Illis visum fuerit, Eundem sub certâ Conditione dimittamus, Eiq[ue] de Monasterio optimè merito consulamus. Cum praeterea, ex Monasterii pecuniâ, adhuc circiter Quadraginta Florenos penes se retineat, plurimùm verò pro Monasterio laboraverit, rogat Sibi, pro futurâ Oeconomiae suae instructione, donari.

Tandem R[everendi] D[omini] Concanonici sciunt, quod inter Duos vel tres Chorus haberi non possit, sed plures requiri: ut igitur Choro adquem tenemur satisfiat facilius, nec in Officio divino sit defectus, necessariò Unus et Alter suscipiendus erit. Commendavit autem mihi, et omnibus Nobis, Reverendissimus Domin[us] Decanus Budvicensis suum Famulum Danielem,⁹⁶⁷ qui quidem tantum pro Laico suscipi petit, cum his non egeamus, sed opera Sacerdotum Nobis potius sit necessaria, videaturq[ue] bonus homo, tantumq[ue] studuisse: ut cum tempore sit futurus Sacerdotii capax: dignentur itaq[ue] liberè, sine respectu Commendantis et Commendati Sua Vota dare: Ego pluralitati Votorum, in hoc et aliis, lubens, volens ultrò subscribam.

Super hanc Propositionem Omnes R[everendi] D[omini] Concanonici gratias egerunt, pro Paternâ admonitione, et sollicitudine, in et ad omnia proposita consenserunt, commendatum unamini Voto susceperunt, qui quidem indutus, sed tertio Mense, ad

⁹⁶⁷ Daniel, služebník budějovického děkana Jana Jiřího Ignáce Bormana.

consilium D[omini] Medici,⁹⁶⁸ propter defectum Visus honestè dimissus est. R[everendus] D[ominus] Theotonius desideratam pecuniam, et Dimissionem etiam obtinuit.

Modico temporis, post Electionem, intervallo, et antequam ista facta fuissent, ad Celsissimum Principem Patronum, Venerabilis Conventus, pro Confirmatione Neo=Electi Praepositi in temporalibus, sequentem humillem Supplicem Libellum, Viennam praemisit 16 Maii 1677.

[Fol. 86v] *Durchleüchtig=Hochgebohrner Fürst*

Gnaedigster Herr Herr und Patron, Ewer Hochfürst[lichen] Gnad[en] alß Unßere[n] Gnädigsten *Patrono*, Fürsten unnd herrn, sollen Wür underthänig gehorsambst beyzubringen nit umbgehen: waß massen unßer, nach Töttlichen hintritt deß Hochwürdigen herrn *Georgii* laudten, in die Sieben Jahrlang, ohn einen ordentlichen Vorsteher beraubt unndt unnd *Viduirten* hießiges Closter *Can[onicorum] Reg[ularium] S[anc]ti Augustini*, nechst Gött[lichen] Gnad[en], den 25. *April* lüngstin⁹⁶⁹ widerumb mit einem Taugliche[n] haubt, unnd beständig Probsten vorgesehen, unnd durch verleich und *disponirung* deß h[eyligen] Geists, unßer hiesiger *Comprofessus*, der Wohl Ehrwürd[en] herr *Conradus* Fisher, vermittelt einer *Canonischen* Wahl, *Unanimi Voto et Suffragio Capitularium*, hierzue erwehlet worden ist, und weille[n] wir dan den Allerhöchsten, auch unßern Gaist unnd Weldtliche[n] *Superiorib[us]* hierumbe[n] höchst shuldigsten danckh zu erstatten haben, darbey aber nit zweiffeln wöllen, Es werde Ewer hochfürst[lichen] Gnad[en] in die *Assumption* unnd *Confirmation* deß *Electi* Persohn gnädigst *Consentiren*. Alßo langet an Ewer hochfürst[lichen] Gnad[en] unßer und[er]thänig=gehorsambtes bitten: dieselbe geruehen gedachtem *Neo=Electo nostro D[omi]no Praeposito*, die *Iura Temporalia et Foundationis*, welche Selbigen zwar von Ewer hochfürst[lichen] Gnad[en], *ad actum Electionis*, verordnete[n] h[errn] *Commissariis, p[er] interim, et modo provisorio* verliehen worde[n], nit allein g[nä]digst zu *Conferirn*, sondern auch Ihme in selbige, *more Consucto*, einführen, und eine beständig und Gnädigste *Confirmation* darüber ertheillen zu lassen. Hingegen geloben unnd versprechen wir, neben unsern new=erwehlten herrn Probsten, Ewer hochfürst[lichen] Gnad[en] Iederzeit für unsern G[nä]d[ig]sten, und Rechtmessig

⁹⁶⁸ Blíže neurčený lékař.

⁹⁶⁹ Tj. 25. dubna 1677.

Patrono, Fürsten und herrn underthänig=gehorsambst zuerkhennen unnd mit aller gebühr und shuldigster *Veneration* zu *respectiren*, Masse[n] dan zue Ewer hochfürst[lichen] Gnade[n] behorrlichen huldten Wir unß und[er]thänig gehorsambst empfehlen thuen, mit verbleibung. *Etc.*

[**Fol. 87r**] Ad hunc Libellum Responsoriae quidem subsecutae sunt nullae, quia Ipsemet Neo=electus in personâ Viennae exspectabatur, qui etiam, ut superius relatum, dispositis disponendis, eò se contulit, vix apud Celsissimum Patronum per Dominum Secretarium⁹⁷⁰ insinuatus, ad Audientiam Clementissimè admissus, coram sequentibus Confirmationem Temporalium demississimè expetiit.

Durchleüchtig Hochgebohrner Fürst.

Gnädigst gebietender Herr Herr und Patron. Est ist unnd bleibet war, waß S[anctus] *Paulus ad Romanos*⁹⁷¹ *nono capite* Saget [Ř 9:16]. *Non est volentis neq[ue] currentis, sed miserentis DEI*: daß es nit lige an Iemandes lauffen, od[er] wöllen, sondern an der Wahl, unndt dem berueff Gottes Ich habe niemahlen gedacht, weniger getrachtet, nach der Wahl der Armen Probstey zu Forbas, gleich wohl hat mich dieselbe, nach dem berueff Gottes getroffe[n], welchem berueff Ich dan zuwiderstreben vor sträfflich gehalten, und dießer shweren Bürde destowilliger Mich und[er]worffen, Alldieweille[n] Mier wissend ware, daß Ihro hochfürst[liche] Gnaden auff meine wenige Persohn ein gnedigstes absehen gehabt, und solche Bürdt, vor and[er]e[n] Mir gegönnet. Entsethet demnach bey Mir eine Vertreulich Tröstliche zuversicht, Ewer hochfürst[lichen] Gnaden werden nit allein diese Meine wahl, wie Von dem *Convent* auß, unlängst Und[er]thänig gehorsambst ist *Supplicirt* worden, Gnädigist *placidiren*, unnd genemb haben, sondern auch Mich *quo ad temporalia confirmiren*, Mein betrangtes Clöster[lichen] schützen, und demselben Ihre Gnädigste hilfreiche handt biethe[n], damit es dardurch zue Vorigen *Chor*, und auffnehmen gelang möge. Dessen Ich Mich nicht allein tröstlich versichere, sondern zue dero Hochfürstlichen Gnaden gnädigsten behorelichen *Patrocinio* underthänig gehorsambst befehle und underwerffe.

Hoc dicto, interrogavit Celsissimus Patronus, quomodo in novâ [**Fol. 87v**] *Oeconomia* cederet, Cui paucis Neo=electus respondit: satis malè, cum nihil in aerario, nihil in Cellario, nihil in granario, parum in agro, undiq[ue] parum vel nihil inveniatur, Se proinde

⁹⁷⁰ Jiří Bendl, sekretář Johanna Adolfa I. ze Schwarzenbergu.

⁹⁷¹ Římanům.

omnem suam spem ac fiduciam, in DEI Misericordiâ, et Celsissimi Patroni Clementiâ fundare. His dictis subridens Celsissimus Patronus iussit Neo=electum bono esse animo, ut in Temporalia Ipse, more consueto, inducatur, Se Suo Supremo Trebonensis Domini Capiteo, demandare velle: commendavit praeterea Neo=electo: ut sit longanimis et optimae spei, Se quâ Patronus Monasterii, partibus Suis non defuturum, sed potius curaturum: ut successivè omnia in meliorem statum redigantur. Clementissimè itaq[ue] dimissus Neo=electus, Domino Secretario Georgio Bendl, duodecim solidos, Suo Amanuensi⁹⁷² duos donavit Imperiales, seq[ue] expedito hoc negotio domum contulit.

Die decima octava Iulii Dominica, in qua Festum Sacri Scapularis solenniter celebrabatur, nomine Celsissimi Patroni, Perillustris ac Generosus Dominus, Elias Mayrhofer, Supremus Domini Trebonensis Capiteus (quod quidem pridie intimavit) cum Dominis Officialibus, Burggravio, Quaestore, Contributionum et Frumentoru[m] Scribis, pro actuali Temporalium Installatione advenit: quia verò ob Populi Devotionem, Actus iste ante prandium peragi non potuit, finito illo incepit.

Convocatis igitur imprimis, aegrotante R[everendo] D[omino] Aegidio, R[everendo] D[omino] Theotónio iam dimisso R[everendis] D[ominis] Concanonicis Leopoldo et Sebastiano, deinde Borovaniensis Oppidi Primatore, Consule, Iudice, coeterisq[ue] Civibus, nec non collectivè omnibus Rusticis Subditis, praefatus Supremus Dominus Capiteus Suae Commissionis Authenticas produxit Credentiales, et Nomine Celsissimi Sui Principis, et Monasterii Patroni [**Fol. 88r**] tam R[everendis] D[ominis] Concanonicis, vel maximè autem Oppidanis et Rusticis Subditis, Neo=Electum pro confirmato plenario in Temporalibus, tradendo Eidem Claves Monasterii et in signum Domini Temporalis Baculo seu Arundine, solenniter praesentavit, Quem R[everendi] D[omini] Concanonici debite respicere, Subditi autem saeculares Omnes, tùm stipulata manu, tùm Habitus exosculatione, debitum respectum et Obedientiam adpromiserunt, quibus etiam[m] secus facientibus et renitentibus, â Dominio Trebonensi, Cui incorporati sint, gravissimas poenas imminere, longo sermone comminatus est. Civibus Vas Cerevisiae, tantundem coeteris Subditis donatum est. His foeliciter peractis, ubi Supremo Domino Capiteo Neoinstallatus Reverendissimus humiles pro labore, sicut etiam Coeteris Dominis Officialibus, gratias retulisset, quamvis advesperasset, et nox imminebat, tamen Omnes Trebonam deproperarunt.

⁹⁷² Blíže nespecifikovaný pobočník sekretáře Jiřího Bendla.

Confirmatus iam in Spiritualibus, et Temporalibus novus Praepositus, in ampliandam Oeconomiam, et reparanda sarta tecta, quae sede vacante per Septennium multum neglecta erant, totus intendebant, in quem finem à Celsissimo Patrono lateres emendicavit. Reparationis initium fecit à Signo sanctae Crucis: corruerat vetustate et carie Crux trabalis, in bivio, quò Trebonam et Hlubokam pergitur, pro hac novam ex lapidibus et lateribus, in honorem Beatissimae Virginis et Matris Visitantis, substituit. Flante Aquilone Euro, foetore, et fumo immodicè Monasterium vexebatur et molestabatur, reparatis et separatis Locis, translatis et ampliatis propter incendium Caminis, destructâ culinâ et antiquo Refectorio, factisque exinde duobus Cubiculis, utrumque malum sublatum est. Agri tam in Hluboka quam Trozenau colebantur, utrobique non erat Horreum, et Messis tempore, maximè pluvioso, damno cum notabili, temporis et granorum dispendio, fructus ad ipsum Monasterii Horreum debebant [Fol. 88v] transferri. Aedificavit itaque, in medio Pagi Hluboka, Horreum novum, in quod compendiosiori Viâ, et faciliori negotio, devehî et reponi potuit: Omnes etiam ibidem piscinulae in aggeribus sunt reparatae, in Superiori, Kopta dicta, novus tubus impositus, et agger ex toto est renovatus.

In illâ universali iniquâ Visitatione Anno 1654 facta, Fundus duorum Rusticorum⁹⁷³ in Trozenau, iam tùm pro Villa Monasterii deputatus erat, sed negligentia Administratorum, actualis possessio intermissa, interea demortuo uno Rustico, huius fundus, variis, in usum fructuum, concessus, cum damno ad Monasterium rediit. Alter autem Rusticus, diutius quidem in suo fundo perstitit, quia autem malus erat Oeconomus, et habuerat negligentem, et stultam uxorem,⁹⁷⁴ nec ad alium fundum, cum aliquot ipsi oblatis fuissent, transire <...>, sed totaliter ab omni Dominio, cum Uxore, et liberis à Subditione liberari et emancipari voluerit: ut itaque Monasterium in tranquillam fundi possessionem veniret, satis factum est desiderio Rustici, Omnes Eidem depositae Weruncae, sunt restitutae, conseminata omnia relicta, et sunt petiit, à Subditione omni, liber denunciatus, et in Authenticâ formâ, à Reverendissimo, et Venerabili Capitulo, totaliter est emancipatus.

⁹⁷³ V Trocnově se nacházely dva zemanské statky. Na jednom z nich po roce 1654 hospodařil sedlák Bartoš se ženou, na druhém se po nějaký čas vystřídalo několik hospodářů, až zůstal nakonec pustý. V roce 1678 získal borovanský klášter oba statky, které byly vzápětí strženy a na jejich místě vybudován klášterní hospodářský dvůr; k tomu J. PETŘÍK, *Trocnov*, s. 80–82.

⁹⁷⁴ Bartošova manželka.

Dum haec agerentur, Horreum defectu reparationis, sicut pars Stabulorum corrui, Domus tota, cum reliquis in sordibus, et ruinae proxima, omnia deniq[ue] extreme neglecta, nec quidquam conservatione dignum erat. Itaq[ue] omnia ad fundum diruta, paulo infra, ad faciliorem aquae ductum, in recenti prato, nova Villa, pro Altilibus, foeto et sterili pecore, Anno 1678 aedificari incoepit, et sequenti Anno feliciter consummata est, laborabatur et timebatur penuria aquae, sed ecce, cum pro Cellario modicum profundius foderetur, Orientem [Fol. 90r]⁹⁷⁵ et Occidentem versus, utrinq[ue] sufficiens aqua scaturire coepit, ut per tubum attractorium, in familiae Hypocaustum hauriri potuerit {*hoc opus primo perfectum e[st] Sub R[evereni]ss[imo] D[omi]no Christiano A[nn]o 1720 in Aprili*}, imò successu temporis, fracto tubo, cum molestiâ, propter abundantiam, ex cellario exportari debuerit, ex alterâ parte in ipsum stabulu[m] perennis aqua est inducta, et quia Villa in principio erat angustior facta, crescente pecorum numero dilatata et amplior facta est {A[nn]o 1694}. Excreverat meridiem versus parva Sylvula, quae adiacentes agros obumbratione incommodabat, haec est totaliter excissa, meliora et planiora lingua, pro consepiendo Monasterii Horto, aptata, reliqua pro Braxatorio adhibita sunt, et sic agri et prata obumbratione liberi, ampliationi agrorum notabile spatium est additum. Piscinulae ibidem in aggeribus elevatae et omnes sunt reparatae, et Prata purgata. Cum ex antiquâ, et continuâ traditione habeatur Ioannem de Trozenau Equestris Ordinis (Zisska alias dictum) in hoc loco Natale Domicilium habuisse, pro ut, nostro adhuc tempore, rudera Suae habitationis apparebant, et natum esse sub annosa Quercu, quae hodie in loco Nativitatis, sed olim â Pastoribus in pascuis ultra dimidium exusta, iacet, perhibea{tur} Reverendissimus Villam hanc novam, Patrocinio et Protectioni Nativitatis S[ancti] Ioannis Baptistae dedicavit: penes autem praedictam Quercum, ubi Zisska natus est, Crucem seu Columnam⁹⁷⁶ aedificari fecit, et Imaginem Nativitatis S[ancti] Ioannis, cum sequenti inscriptione imposuit: Locus iste Nativitate Ioannis de Trozenau, dicti Zisska, olim infamis, Honori Nativitatis S[ancti] Ioannis Baptistae, dedicatus et consecratus est Anno 1683 C[onradus] P[raepositus] C[anonorum] R[egularium] B[orovaniensis] F[ieri] F[ecit].

⁹⁷⁵ Při číslování jednotlivých folií bylo vynecháno číslo 89.

⁹⁷⁶ Boží muka v Trocnově, muka s obrazem sv. Jana Křtitele, která nechal roku 1683 vystavit Konrád Fischer na místě údajného Žižkova rodiště. V roce 1867 se muka sesula a na jejich místě byl v roce 1908 zřízen pomník z několika balvanů, který nese nápis „Zde se narodil Jan Žižka z Trocnova“.

Porta Monasterii, Oppidum versus, erat Granario in Angulo contigua, et quia cum Hortuli adiuncto muro ruinoso, et ante portam notabile spatium, duodecim circiter passuum ad Monasterium pertinens: Destructa itaq[ue] porta antiqua, et sublato antiquo, â fine Sepimenti. [Fol. 90v] Horti, diametraliter, novus murus tractus, in medio nova porta substituta, utriq[ue] Horto notabilis pars, sine ullius praeiudicio, accessit. Coemeterii Murus defectu tecti erat notabiliter humiliatus, elevato et renovato muro, eoq[ue] tegulis tecto, et substitutis novis portis, coemeterium est reparatum Anno 1680.

Molendini de Luto, superius in Fundatione frequenter fit mentio, quia fuit proprium Piissimi Fundatoris Molendinum, et consequenter, per Cessionem, Monasterii, quomodo autem, quare, et quo tempore sit destructum? Sciri non potuit. Hoc tamen est evidens, quod nostro adhuc tempore fundum adiacentem aliquis Rusticus, nomine Aegidius Soika iusto Emptionis titulo possederit, ideoq[ue] etiam in quietâ possessione ad dies Vitae imperturbatus permansit. Cum autem Reverendissimus, Omnia, quae olim, Vi Fundationis Primaevae, Monasterii fuerant, libenter restituta habuisset, cum Filio praefati Aegidii Soika transegit: ut facilè ac libenter Monasterio cesserit, quia autem haec cesis Eidem onerosa Monasterio autem favorabilis, liberatus est, cum Uxore,⁹⁷⁷ et Liberis â Robottâ, et totus Eidem fundus (Lanicku) in Oppido assignatus, sumptibus Monasterii Domus, et Stabula ex fundamento aedificata, Weruncae, quas ex priori resignato fundo deposuerat, restitutae, et ad Dies Vitae Ipsius et Uxoris, post Pontem â sinistris, incipiendo ab extremitate Termini usq[ue] ad proximam declivitatem, seu fossulam, per quam ex superiori Viâ, qua in Dworzen pergitur, aqua in fluvium derivat[ur], pars agri et prati, concessa est. Fundum praefatum Lanicku, sede vacante R[everendus] D[ominus] Theotoni Administrator, in Usus Communitatis concesserat Oppidanis {Qui} pro repositione frumenti, straminis et foeni in deserto loco Horreum aedificarunt, in refusionem huius, Reverendissimus Dominus, iisdem alium fundum, Domum, stabula et Horreum, ad sinistram, quâ Ledenizium pergitur (Kurschikowskii)⁹⁷⁸ [Fol. 91r] ad Dies Vitae Suae, ita tamen: ut Messis tempore, in convehendis Monasterii frumentis diligentes sint, et cum expressâ Decimarum reservatione concessit, potuisset ex hâc Villâ Communitas bonum haurire lucr[u]m, maximè in transitu Militis, ubi Avenam, foenum, et stramen habuissent, sed quia quilibet quaerit, quae Sua sunt, et nemo Communitatis, factum est ut medietatem praefatae Villae seu fundi, et quidem insalutato Dominio alteri

⁹⁷⁷ Mariana, manželka Blažeje Sojky.

⁹⁷⁸ Kuřikovský statek, selský statek po levé straně při původní cestě z Borovan do Ledenic.

concesserint, Unde, quia nunquam antecederet Communitatis Domum habebant, ut et hanc amittant, iurè merentur. In Fundatione Piscinarum, Sylvarum, Pratorum fit mentio, Agrorum autem planè nulla, hinc per iniurias temporum sunt ita dispersi, ut ex fundamento, qui Domini vel Rusticorum sint, divinari potius quam sciri licuerit et hoc maximè in Pago Hlubocka, in quo Piissimus Dominus Fundator Domicilium fixit, ita quidem: ut nostro vix tempore locus Suae Habitationis, quia non mansit lapis super lapidem, resciri potuerit. Dum Anno 1658 Religiosi denuò Monasterium inhabitare coepissent, Agri in Hlubocka erant à potiori inculti, plurimi magnis Arboribus, dumetis, et omnis generis frutetis consiti, qui successu temporis magno labore expurgari, et excindi debuerunt, aliqui his Vicini quorum Cultores vel mortui sunt, vel profugerunt, Hi ad viciniore attracti, Dominio cesserunt, ut paulatim notabile Spatium conseminari potuerit, maximè cum Ovine accessisset, et alia pecora accrevissent. Nova proinde Villa fuit construenda, sed in Hlubocka, quamvis potiores agri, exceptis tamen piscinis modica fuit aqua, nec spes salientis perennis[ue] aquae, ideo pro Pecoribus ibidem aedificari non potuit: Visum est itaq[ue] in Kottmühl, quia aqua abundabat, nec procul distabat, Villam construere. Diruta itaq[ue] ut in Trozenau antiqua et ruinosa post istam versus Septentrionem foelici Auspicio Anno 1688 coepit aedificari et sequenti Anno etiam absoluta est. Fons in adiacenti Prato, pro haustu [Fol. 91v] Familiae et Culina expurgatus et ampliatus est, Prata, quae Opiddani sibi in Duchna⁹⁷⁹ appropriarunt, pro parvis agris, quos hinc inde, versus Pontem et Molendinum, nescio quo Titulo dispersos habuimus, permutata: ut omnia ad Villam pertinentia, in uno continuo haberemus. Piscina, quam Fundatio novam appellat, quia vix principium apparebat illius, nec aquam continebat, sed adiacentes agros inundabat, totaliter cassata est, eo[ue] quia pro tegulis optima est Argilla, Officina Tegularia⁹⁸⁰ transferri poterit. Hoc Officina ad informationem malitiosi Laterarii, in loco, ubi nec arena, nec bona pro lateribus aut tegulis argilla invenitur, magnis sumptibus est instructa, fornax etiam nimis profunda, et in humido posita, ut argilla cum magna difficultate ex alio loco advehi, et nunquam, etiam maximo calore, lateres excoqui possint, proinde, ut supra dictu[m], alio transferri necesse erit, est autem facta Anno 1684. Villa itaq[ue] Kottmühl praeter domesticum Horreum, habet alterum in medio pago Hluboka, medium est Anno 1680 alteru[m] medium Anno 1684 est

⁹⁷⁹ Duchna, rybník a louka nacházející se jihovýchodně od Borovan.

⁹⁸⁰ Cihelna, stojící od roku 1684 nedaleko Nového dvora. Kvůli nevhodnému umístění se však na konci 17. století uvažovalo o jejím přenesení do prostoru zrušeného Nového rybníka.

exstructum, ut citius et facilius frumenta, maximè pluvioso tempore, sub tectum, quia potiores ibidem sunt agri, devehi possint.

Agri ad hanc Villam pertinentes, sunt imprimis Orientem versus, adjacentes Officinae Laterariae, et Superiores Pisku⁹⁸¹ dicti, deindè, qui Villa, Septentrionem versus, proximi adjacent, usq[ue] ad Lindam piscinam, penes istam, omnes agri, qui à Krczin,⁹⁸² ad dextra[m] et sinistram Viae, quâ in Hlubokam pergitur, usq[ue] ad hortum Mrass,⁹⁸³ iacent. Post Ovile, occidentem versus, proximi agri, usq[ue] in Waigottnam et Bawam⁹⁸⁴ versus. Item post hortum Mathussall⁹⁸⁵ à sinistrâ Viâ, qua ad piscinam Kuchinkam pergitur, ad usq[ue] alteram, quâ à Domo⁹⁸⁶ Trnoscka,⁹⁸⁷ ad eandem Kuchincka[m] pervenitur. Sunt itaq[ue] in Kottmühl, et in Hluboka praeter {N[ota] *Bene notandum est, quod Reyty⁹⁸⁸ nomine Robonitze trans fluvium versùs Dworetz valde probabile, imò fermè certum sit Spectare ad illos Borovanenses qui penes Krcžin piscinam, quae n[on] e[st] comprehensa in fundatione, sed <...>multo post facta est, agros suos habentet partes pratorum, illisq[ue] in refusionem p[ro]pter ex undantia aquae nominatae piscinae datum sit, nil igitur exigendum est ab illi*} [Fol. 92r] propter, quatuor Iugera seu Mansi, et circiter ducentos quadraginta Modios capere possunt. Agri autem proximi et Villae adjacentes, cum sint arenosi, nec Triticum, nec Hordeum ferunt, Reliqui utrumq[ue]. Prata quod attinet, sunt ad hanc Villam varia bona et mala, mala Villae proximiora quia uliginosa, utpote fluviis adsita, et inundationibus pervia, gramen ferunt palustre, aquosum, acetosum, macrae substantiae, et coenosum, pro Equis, armentis, et sterili pecore conducibile, unde etiam Vaccae quidem impinguntur, sed cum exiguo lactis et butyri fructu, proinde sunt successivè inaranda et renovanda: ut dulcius et pinguis gramen progerminent.

Pars fluvii ad Villam pertinens, Orientem versus Prata dividit, à dextris fluvii adiacens pratum, in quo fons est, Salicibus terminatur {est Monasterii}, superiora sunt

⁹⁸¹ Horní Písky, pole východně od Borovan.

⁹⁸² Krčín, rybník východně od Borovan.

⁹⁸³ Mraš, zahrada východně od Borovan.

⁹⁸⁴ Výkotná a Baba, rybníky východně od Borovan.

⁹⁸⁵ Matušal, zahrada ležící po levé straně cesty od Hluboké u Borovan k rybníku Kuchyňce.

⁹⁸⁶ Trnoškův statek, statek sedláka Jakuba Trnošky v Hluboké u Borovan.

⁹⁸⁷ Jakub Trnoška, poddaný z Hluboké u Borovan.

⁹⁸⁸ Rejty, pozemky, které se nacházely v okolí rybníka Duchny.

Oppidanorum: in sinistrâ fluvii, â Villa incipiendo continuum pratum Duchna dictum, usq[ue] ad Viam, quâ ad Molendinum Pessku,⁹⁸⁹ supra hanc Viam continuatur, usq[ue] ad Regiam Viam, quâ Schwinâ Gilowicium, et Trebonam pergitur, iterum est pertinens ad Villam. In extremitate huius prati, penes Sylvam <ad Ecclesiam Gilowicensem pertinentem>, Molitor Vicinus Prauseck⁹⁹⁰ habet partem prati, et agrum in censu, exinde quot annis circa festum S[ancti] Ioannis Baptistae Monasterio soluit unam Sexagenam: Molitor Pessku,⁹⁹¹ quoq[ue] olim habuit, similem in Viciniâ agri et prati portionem, quia vero adiacentibus pratis magna intulit damna, sunt revocata, nec amplius Eidem elocantur.

Habent autem et Oppidani ex altera, Hlubocenses ex hâc Duchnae parte Sua prata, quo autem Titulo, ignoratur. In antiquo Urbario, â Trebonensi Dominio restituto, invenitur, quod Oppidani plurima conductitia prata, quae vulgo *Graith, Zinnßwißen* seu *Gittera* vocantur {habuerint}. Coniecturandum itaq[ue], Utrorumq[ue] Prata olim Monasterii fuisse {certum e[st] ex instrumento foundationis q[uo]d *Stokwießen et Pratum Supra piscinam Borovanez nunc Bassta dictam ad Monasterium pertineret, quod Superiores iam dudum repetere debuissent, et primò iam A[nn]o 1720 in Rectificationis com[m]issione in lucem prodierunt, q[uo]d Oppidani eiusmodi prata sub censu annuo 6 Sexagenarum 2 gr[ossum] detineant, id q[ue] ex libro antiquo Trebonensi comprobatum e[st] coram inclyta Com[m]issione repatantur tu[m], q[ua]nq[ua]m cum multo clamore et contentione*}, quae successivo tempore Sibi, quamvis iniustè, appropriarunt, et aliqua similia Villae adiacentia iam antea per commutationem [Fol. 92v] agrorum sunt redempta, pro ut superius, Folio 91 mentio est facta. Hoc foenum, quia pro mulgibili pecore parum valet, reservatur pro bobus et Equis, Illudq[ue] ad Repositorium, quod penes Viam Molendini Pessku, de industria ad hoc factum, reponitur, pro Vaccis autem et Ovibus Siccaneis pratis reservatur.

Adeandem Villam pertinet post Horreum, Pratum Stockwisen et adiacens, pratum post Weigottna, Kirczin, Wawam, Kunchinckam, Trnosckam,⁹⁹² Koptam, penes et supra

⁹⁸⁹ Peškův mlýn, mlýn severně od Třebče, který se nacházel v držení krumlovské prelatury; k budově a jednotlivým mlynářům blíže D. KOVÁŘ, *Třebeč. Jaká byla, jaká je*, Borovany 2014, s. 61–62.

⁹⁹⁰ Brousek, mlynář na stejnojmenném mlýně.

⁹⁹¹ Pešek, mlynář na stejnojmenném mlýně.

⁹⁹² Trnoška, rybník poblíž Hluboké u Borovan.

Lindam, Item prata penes, et inter agros Monasterii, infra, supra, et in ipso Pago Hlubocka duo Arboribus consepta: Haec et alia iam iam Omnibus nota, et certis signis nominibusq[ue] ab alienis distincta sunt, ex quibus quot annis in faeno et chordo, centum et viginti bonae Vecturae, colligi possunt. Habent praeterea Hlubocenses Pratum Communitatis, quod loco Anni census pro Domibus Monasterio elocant, pro Decem Florenis, nisi tot annis tam alienis, quam Monasterio ad censum dedissent, cum praeterea planè nihil ad Communitatem habeant, vix non Piissimi Domini Fundatoris fuisse, contestari possem.

Numerabantur olim in hoc Pago, quatuordecim Rustici et quatuor Hortulani, habueruntq[ue] ad scriptos Sibi {Undecim} Mansos seu Iugera, an haec adscriptio ab Antiquo, vel primo in illâ iniquissimâ Generali Visitationis Commissione, Anno 1654 facta sit, ignoro: hoc autem est certissimum, ante triginta annos semper pauperrimos fuisse, imò miserrimos, quia vix erat domus, ubi non aliqua specialiter misera persona, vel Paralytica, vel coeca, vel su<...>{rda}ster, vel amens, vel alio notabili defectu laborans, inveniretur, hinc nec Coesari nec Dominio Sua praestare potuerunt, multi relictis omnibus profugerunt, et nec Sibi post remissionem in posteriori Revisitationis Commissione Anno 1680 facta sufficienter consulere potuerunt: aliqui enim tantum habuerunt quadrantem, [Fol. 93r] aliqui duos, tres, quatuor, aliqui quinq[ue] et sex, et tamen omnes aequaliter tenebantur ad Robottam concurrere, unde minus habentes necessario succumbere debuerunt. Quid consilii?

Modernus Reverendissimus, et numerum Rusticorum, et Iugerum seu Mansorum reduxit, ex Octodecim Rusticis et Hortulanis, fecit Decem, ex Undecim Iugeris seu Mansis, fecit Quinq[ue], et Cuilibet Rustico duos Quadrantes, ac aequalitatem in fundis, pratis et Sylvis assignavit, et modicum, quod supererat, pro Monasterio reservavit, Taliter dividendo, Quilibet in medio Manso, seu duobus Quadrantibus, plus accepit, quam Rustici in alienis Pagis, qui tres Quadrantes assignator profitentur, et hoc ideo, quia Hlubocenes prae omnibus aliis, utpote vicinissimi, in omni genere robottare, transitus Militum, et Oves continuo in suis pascuis pati debent, et quicumq[ue] Cerevisiam, seu Iudex, seu alius, epocillat, pro laboris recompensatione, sivè Contributio sit magna, vel parva, Ipsi quadrans, seu media Contributio remittitur, et tantum pro Uno, ubi alii pro Duobus Quadrantibus, soluit. Ex hoc Pago penes duos alios Piscinarum, Pratorum, et Sylvarum Custodes, plerumq[ue] Unus Rusticus, in Curatorem praefatorum constituitur, pro nunc huius Villicus in Kottmühl vices agit, et alterius defectum suplet, quia nullus est, qui modum agendi in piscinis, intelligit.

Piscinae autem Pago adiacentes sunt triplicis Classis, aliquae pro Foetatione, Maribus et Admissariis, ut Linda, Rohossnii et Kuchincka. Aliquae pro excrescentiâ, et adultioribus, biennialibus, et triennialibus, ut Piscina in Villâ supra Hortulum, *Vorrath*⁹⁹³ dicta, Schilierss,⁹⁹⁴ Tachowskii,⁹⁹⁵ Przednii, Prostrzednii, Przikop, Kopta, Trnoska, Propost,⁹⁹⁶ Wlachnowskii.⁹⁹⁷ Aliae sunt pro Saginâ, in quas Foetus maior [Fol. 93v] Quadriennalis ad unam aestatem, seu aestum imponitur, quales sunt: Wawa, Waygottna, Krczin, Basta. Quod alio nunc nomine Piscinae, quam olim, nominentur, superius Folio Undecimo notatum est: Unde autem, qualiter, vel quo Patrono et Authore Reliquae Piscinae, videlicet Wawa, Krczin, Ssiliercz, Tachowskii, Wlachnowskii, Probost, Trnoska Monasterio obvenerint, an titulo Donationis, Emptionis, an successu temporis factae sint, nullum hactenus domit Instrumentum.

Krczin forte, â Iacobo Krczinio, Equite de Gelczan,⁹⁹⁸ Georgii⁹⁹⁹ et Catharinae de Olbramucz¹⁰⁰⁰ Filio, cuius instinctu Rosensis Piscina est facta, et si R[everendissimo] P[at]ri Balbino,¹⁰⁰¹ Societatis IESU, credendum, Anno 1585 24 Maii aqua impleri coepit, nomen derivavit et mutuavit.

Adiacens novae Villae ad Hortulum ex vivario noviter facta est. Ut pisces venales ex Piscinis citius refocillari, ac reponi, possint, antiqua Vivaria, Anno 1692 renovata sunt. Sylvae ambae Kuchincka, et Hebku,¹⁰⁰² Illa piscinae eiusdem nominis, ista Viae in Gilowicz adiacens, adhuc extant, et sua nomina conservarunt, Venationes autem in illis, Monasterio, Authoritate Imperatoriâ suspensae sunt, et â Dominio Trebonensi seu Patrono exercentur, Ius tamen Monasterio manet quamvis pro moderno tempore non exerceatur.

Piissimus Dominus Fundator, Hlubocensem Pagum, â Mortualitate liberavit, ita: ut in Testamento, cum suis Reculis, sicut Oppidani, in, sed non extra Dominium disponere

⁹⁹³ Vorrath, zahrada nedaleko Nového dvora východně od Borovan.

⁹⁹⁴ Čilíř, rybník jihovýchodně od Borovan.

⁹⁹⁵ Tachovský, rybník jižně od Hluboké u Borovan.

⁹⁹⁶ Probošt, rybník severovýchodně od Hluboké u Borovan.

⁹⁹⁷ Vlachnovický, rybník ve vsi Vlachnovice.

⁹⁹⁸ Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan, rožmberský regent a rybníkář.

⁹⁹⁹ Jiří Krčín z Jelčan, otec Jakuba Krčina z Jelčan a Sedlčan.

¹⁰⁰⁰ Kateřina z Olbramovic, matka Jakuba Krčina z Jelčan a Sedlčan.

¹⁰⁰¹ Bohuslav Balbín, jezuita a historik.

¹⁰⁰² Hebku, les při cestě z Hluboké u Borovan do Jílovic.

possit, quod si externus quispiam se in Pago locare velit, hanc libertatem â Dominio Tribus Sexagenis, â Communitate autem Unâ Cerevisiae debet redimere. Sunt itaq[ue] in hoc Pago Decem Rustici, habent Fundi Quinq[ue] Iugura seu Mansos, Censum in Festis S[anctorum] Georgii¹⁰⁰³ et Galli¹⁰⁰⁴ dant collectivè 8 β 38 gr[ossorum] 4 d[enariorum] Gallinas annue Viginti. In Decimis dant parvae Mensurae, Decem Modios, et tandundem Avenae. Inquilini pro Annuo Censu dant Dominio, quatuor grossos et tenentur [Fol. 94r] ad Piscationes, et alias extraordinarias Robottas, concurrere. Iudicio Hlubocensi, in variis Pagis dispersi Subditi Monasterii, incorporati sunt, Nimirum in Wrzau,¹⁰⁰⁵ solus Thomas Czurda,¹⁰⁰⁶ qui ibidem Pincerna est, et propinat Monasterii Cerevisiam. In fundo possidet, tres Quadrantes Mansi, Censum domesticum dat universim 40 gr[ossorum] In Decimis, Siliginis unum modium, et tantum Avenae, sed nec hic, neq[ue] sequentes, sunt â Mortualitate exempti. In Czerau, Adamus Ssima,¹⁰⁰⁷ fundi habet, duos Mansos, in Censu utroq[ue] 104 gr[ossorum] Decimas dat A[dmodum] R[everendo] D[omino] Parocho Swinensi,¹⁰⁰⁸ Siliginis duos modios, ac tantum Avenae. In Ranchau Martinus Valenta,¹⁰⁰⁹ possidet duos fundi quadrantes, dat in in [!] utroq[ue] censu 36 gr[ossorum] 4 d[enariorum] Decimas praefato D[omino] Parocho, Siliginis duos quadrantes, tantundem Avenae. In eodem Pago, Bartholomaeus Koczina,¹⁰¹⁰ fundi habet duos quadrantes, in censu utroq[ue] deponit 32 gr[ossorum] 4 d[enariorum] Decimas Eidem R[everendo] D[omino] et Easdem quas Valenta supra. In Pago Triebsch, erant quidem olim sex Subditi, sed minus habentes, qui in quatuor modo subdivisi et reducti, et nec Isti posteriores bene subsistere possunt, quia penuriâ lignorum et pratorum laborant. Mathias Ssima,¹⁰¹¹ habet duos quadrantes, Censum utrumq[ue] absoluit 46 gr[ossorum] 2 d[enariorum]. Paulus Hruska,¹⁰¹² etiam habet duos quadrantes censum dat

¹⁰⁰³ Tj. 24. dubna.

¹⁰⁰⁴ Tj. 16. října.

¹⁰⁰⁵ Vrcov, ves severovýchodně od Borovan.

¹⁰⁰⁶ Tomáš Čurda, krčmář a poddaný z Vrcova.

¹⁰⁰⁷ Adam Šíma, poddaný z Čeřejova.

¹⁰⁰⁸ Ferdinand Siebert, trhosvinenský farář a v letech 1699–1705 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Třeboni.

¹⁰⁰⁹ Martin Valenta, poddaný z Rankova.

¹⁰¹⁰ Bartoloměj Kocina, poddaný z Rankova.

¹⁰¹¹ Matyáš Šíma, poddaný z Třebče.

¹⁰¹² Pavel Hruška, poddaný z Třebče.

28 *gr*[ossorum]. Bartholomaeus Wanietscheck¹⁰¹³ fundi habet unam tertiam dat 30 *gr*[ossorum] 4 *d*[enariorum]. Gregorius Czupita¹⁰¹⁴ habet tertias duas fundi, deponit in Censu 60 *gr*[ossorum] 8 *d*[enariorum]. Iacet pars agri, intra Communitatem Gilowicensem â sinistris, et Sylvae Eiusdem dexteram, quae cum Monasterio et Hlubocensibus pro usu nimium sit remota, totaq[ue] dumetis et virgultis obsita, et non nisi pro Pascuis utilis, pro huius usu Paulus Hrusska in censu 30 *gr*[ossorum] Bartholomaeus Wanieczek 10 *gr*[ossorum] dant annui Census. Hi Quatuor deponunt Decimas A[dmodum] R[everendo] D[omino] Parocho Schwinicensi, Siliginis Duos modios, tandundem Avenae, solitae parvae Mensurae. Fundus in Wlachnowiz, olim pro Manso est computatus, cum vero maior et melior [Fol. 94v] pars agri, ab adiacente Sylva obumbretur, pro nunc in duos Quadrantes subdivisus est: Unum Sabet Philippus Hawlu,¹⁰¹⁵ datq[ue] in utroq[ue] Censu 24 *gr*[ossorum] 12 *d*[enariorum]. Alterum Simon Liska,¹⁰¹⁶ idemq[ue] dat. Decimae exinde ab utroq[ue] triplicis Sortis R[everendo] D[omino] Parocho Suchdolensi,¹⁰¹⁷ Siliginis duo modii, Hordei unus et duo Avenae, parvae mensurae, deponuntur. In Pago Gilowiz, Laurentius Stodolowskii,¹⁰¹⁸ habet duos quadrantes, Censum dat utrinq[ue] 52 *gr*[ossorum] Decimas dat praefato R[everendo] D[omino] Parocho Siliginis 1 *str*[ich] Hordei 2 Quadrantes et Avenae unum modium. Matthias Koczina¹⁰¹⁹ in Wescze, habet tres Quadrantes, de Censu dat utrobiqu[ue] 38 *gr*[ossorum] Decimas supra dicto R[everendo] D[omino] Parocho, Siliginis Unum modium {et duos quadrantes}, Hordei tres Quadrantes, Avenae Unum modium, et duos Quadrantes. Hi omnes Subditi dispersi Iudicio Hlubocensi sunt incorporati et sub Mortualitate (Vulgo *Tottenfahl*) constituti, ad omnis generis Robottas, Wlachnowicenses autem tantum Manuales, Inquilini ad extraordinarias, et Censum in Festis S[anctorum] Georgii et Galli quatuor grossos deponendos, tenentur. Anim Hluboka olim Ovile fuerit non constat. Anno 1659 in defecto fundo, ab A[dmodum] R[everendo] D[omino] Norberto Heermann, tum temporis Administratore, nunc autem Reverendissimo

¹⁰¹³ Bartoloměj Vaněček, poddaný z Třebče.

¹⁰¹⁴ Řehoř Čupita, poddaný z Třebče.

¹⁰¹⁵ Filip Havel, poddaný z Vlachnovic.

¹⁰¹⁶ Šimon Liska, poddaný z Vlachnovic.

¹⁰¹⁷ Ignác Heidelberger, farář v Suchdole nad Lužnicí.

¹⁰¹⁸ Vavřinec Stodolovský, poddaný z Jílovic.

¹⁰¹⁹ Matyáš Kocina, poddaný z Vesky.

D[omino] D[omino] Praeposito Trebonensi, exstructum est, et potuerunt Septingentae Oves facilè hybernare, quia tàm hic in Oppido, quàm Pago Hluboka, de medietate, fundi erant desolati, et competens ac liberale pabulum habuerunt, nunc autem, cum omnes fundi sint possessionati, et tàm Oppidani, quàm Rustici, si non propriis, alienis saltem pecoribus abundant, tot ali vix possunt. Ovile enim, quod alias in loco siccano et alto collocari debuisset, in udo et humili loco iacet, Pascua post Oppidum, et infra, pleraq[ue] sunt irrigua, uvida, uliginosa, et nimis humida, unde Oviculae, quae siccanæ amant, facillime [Fol. 95r] pereunt, prout praeteritis annis humidis, cum igenti [!] damno Nobis contigit, ubi ex similibus pratis foenum coenosum ipsis in hyeme erat propositum, sicq[ue] vix una et altera remanserit. Post tot, et tanta damna perpessa, nisi alias esset pecus utilissimum, et fimus optimus, in hoc loco, pro Ovibus, Sterile pecus, Oves et Armenta ponere expediret, sed spes alit Agricolarum, et dum spiramus, fertiliora et foeliciora tempora speramus.

Piissimè defunctum D[ominum] Fundatorem, in Pago Hluboka, suam Residentiam habuisse, uti superius relatum, non dubitatur, quomodo autem, et qualiter ex Belgio¹⁰²⁰ in has partes devenerit, liquidè non constat. Anno 1694 narravit A[dmodum] R[everendus] Religiosus, ac Eximius Pater, Patritius,¹⁰²¹ Ordinis S[ancti] Francisci, strictioris Observantiae, quondam S[acri] Ordinis Provincialis, tùm temporis Guardianus Brunae Moravorum, et ipse Belga. Quod unus ex Familiâ Ursinâ¹⁰²² de Rosis, Bohemiae Regulis, ac Proceribus, visitando inferiores Germaniae Provincias, in Belgio notabilem pecuniae portionem, à Petro de Linden, mutuo acceperit, quam, cum in praesentiarum solvere non posset, praefatum D[ominum] Creditorem, ut divenditis omnibus suis possessionibus, secum in Bohemicam pergeret, invitavit, assecurando, Bohemiae Regnum tale esse, in quo melius, et commodius, quàm in Belgio vivere, se seq[ue] sustentare possit. Huius Reguli Rosensis persuasionibus acquiescens, cum Ipso abiit, ab Ipso hic, in Bohemiâ ex integro solutus, honoratus, ac optime habitus, post haec Villam Hlubokam, Borowan, et Nesmen emisse, aliquo tempore ritè possedissee, tandem demortuo suo Filio, Monasterium nostrum fundasse, et hâc decausâ Rosenses, ut pote illâ aetate Potentissimos, suspexisse, Illoq[ue] post sua[m] mortem in Monasterii Advocatos et Patronos adoptasse, et haec [Fol. 95v] ex relatione praefati Patris Franciscani. Ut ut sit, et quo tandem modo in has

¹⁰²⁰ Belgie.

¹⁰²¹ Patrik, kvardián františkánského kláštera v Brně.

¹⁰²² Orsiniové, italský šlechtický rod, od něhož dle legendy odvozovali svůj původ Rožmberkové.

oras devenerit, bono Monasterii Omine vexit, et clarum est, Piissimum Dominu[m], ex Clarissimâ Belgarum Familiâ oriundum, Cuius D[ominus] Consanguineus, Anno 1672 Leodii,¹⁰²³ Coloniensis Electoris,¹⁰²⁴ Locum tenens fuit, testante, D[omino] Supremo Vigiliarum Praefecto Coesareo, Werlo. Postremo notandum: quod in Villâ Kottmühl Septuagintae Partes, pecoris Mulgibilis, et Sterilis, facilè conservari possint, nunc relicto Pago, et Villâ praeinominata, ad Oppidum, et Monasterium Borowan ascendamus.

Etymon Oppidi Borowan, â copia Abietum et Picearum, quarum olim fortè, hic copiosa multitudo stetit, videtur desumptum. Unde non immerito huiates Cives et Incolae, quia inutiles, sylvestres, crassi, indolati, Vita et moribus Abiegni, Strobili, seu Borowý Ssisky nominari possunt. Quare autem Locus olim Germanico Idiomate Forelbas, nunc Forbas, forte â Piceis Föhren=*Pass*, vel Föhrener *Pass* dicantur, potius divinare, quam pro certò confirmare possumus, sed parum de nomine, nec multum de re ipsa laboratur, Borowan olim Villa, ut primaeva Fundatio dicit, fuit, nunc miserum est Oppidum, et utinam Villa vel Pagus, pro Monasterii et Civium maiori Bono mansisset! Quo {Patrono}, et quando, in Oppidum Pagus sit promotus, hactenus non rescivimus, videtur autem, quod â Rosensibus, vel Schwambergiis,¹⁰²⁵ quorum Insignia depicta in Curia,¹⁰²⁶ ante illius renovationem conspiciebantur, exaltatus et Privilegiatus <fuisse> {sit}, sed Illius iam Oppidi Privilegia, incendio perierunt, et cum Partibus Rebellium Statuum ad haesissent, Criminis Loesae Maiestatis Rei, Omnibus habitis Privilegiis privati fuerunt. Postquam autem Perduellionis [Fol. 96r] poenitentes facti, et Fidem Orthodoxam amplexati, Suae Coesariae Maiestati, Ferdinando tertio, pro Confirmatione Suorum antea habitorum Privilegiorem Supplices venerunt, Clementissimè exauditi, Omnia facilè obtinuerunt. Privilegiorum autem Borovaniensium compendium est sequens.

Primo: quod liberam Rerum suarum habeant dispositionem, Cui, et quo volunt in Testamento, honestis tamen, et Catholicae Religioni addictis, in praesentiâ quinq[ue] Ingenuorum Testium, Sua liberè validè, et licitè legare, quod Testamentum finitis quatuor Septimanis, in Curiâ coram Senatu reserandum, et executioni demandum erit. Quod si

¹⁰²³ Lutyč, hlavní město knížectví biskupství Lutyč.

¹⁰²⁴ Maximilian Heinrich von Bayern, v letech 1650–1688 kolínský kurfiřt.

¹⁰²⁵ Švamberské, šlechtický rod, který získal po smrti Petra Voka majetek Rožmberků.

¹⁰²⁶ Borovanská radnice, sídlo městské správy, stojící uprostřed náměstí. Původní radnice byla postavena v letech 1613–1615, na počátku třicetileté války došlo k jejímu vypálení a ve třicátých letech 17. století ke kompletní rekonstrukci; srv. kapitolu 2.5.3 *Probošt a poddaní kláštera*.

Quis Civium ab Intestato moriatur, modo, et consuetudini aliorum circumiacentium Oppidorum se se conformare possunt, et debent.

Secundo, Liberam Salis habent distractionem.

Tertio, quod sint ab omni ordinariâ Robottâ exempti, exceptâ Messe, et in casu necessitatis, cum reliquis Domini Trebonensis Subditis, ad reparationem Pontis, et Piscinae Rosensis, concurrere teneantur.

Quarto, habent cum Suis Pupillis liberam dispositionem, ita tamen: ut si Dominium uno vel altero indigeat, sine tergiversatione concedant.

Quinto, favetur Oppidanis liber Aquae ductus, â Fundo Hradostiz, per canales, vel tubos, sine ullius contradictione.

Tandem ultimo prohibetur, ne ullus A catholicus in Civem Oppidi assumatur.

Confirmationem, praefatorum Privilegiorum Anno 1629 Die 15 Iulii acceperunt, his se in favorabilibus utcunq[ue] conformant, In secundo Puncto habent difficultatem, quia Senatus Budvicensis, contra hanc liberam Salis distractionem protestatur, utpote Suis antiquioribus Privilegiis contradictoriam, et vix [Fol. 96v] Monasterio, ut Suis Subditis Salem venalem proponat, indulgent. In tertio Puncto, quo ad Messem, sunt valdè inobedientes, ut ubi Ipsi ad comedendum et bibendum, ex Monasterio, abundè datur, vix tribus diebus, ad demetendum Triticum, concurrere volunt, concessus est Ipsi pro Communitate Fundus: ut in Messe quilibet, et maximè inconstanti, et Messis pluvioso tempore, unam, alteramq[ue] Vecturam, ad Monasterii Horreum, ex proximis agris devehant, hoc cum summâ difficultate, et murmuratione faciunt, cum tamen in recognitionem huius beneficii, annuè illis Vas Cerevisiae, ultrò offeratur. Cum reparatione Piscinarum, et Pontis hactenus molestati non sunt, debuerunt tamen aliquot annis, pro Loricâ Rosensis Piscinae, lapides per 10 Orgias, ferè ad milliare advehere. Aquam hactenus etiam ex fonte, non procul â Hradostiz, in Oppidum deducunt, tertiam tamen partem expensarum aquae ductus, Monasterium dat, et â proximâ Oppidi ad Monasterii Cisternam, ad dirigendam aquam, vicini inquilini concurrere, et iuvare tenentur.

Supra praedicta Privilegia, Reverendissimus ac Amplissimus D[ominus] D[ominus] Praepositus Bernardus Waiz, â Gloriosissimae memoriae, Ferdinando Tertio Imperatore, Oppidanis Privilegium Nundinarum obtinuit: ut annuè binas Nundinas, primas Die Lunae,

post Ascensionem Domini,¹⁰²⁷ secundas in festo S[ancti] Lucae¹⁰²⁸ celebrare possint. Item Pecorum Nundinas, Feriis Sextis, incipiendo, â Feriâ Sextâ post Festum S[ancti] Matthiae¹⁰²⁹ Apostoli, usq[ue] ad Festum S[ancti] Ioannis Nati.¹⁰³⁰ Habent quoq[ue] per totum Annum, Die Martis Nundinas omnis generis Frumenti, sed ad has promovendas, Suo et Domini damno, sunt negligentissimi, unde nec Sibi, nec Dominio prosunt, maximè, qui hoc in loco sunt nati, Qui ex Pagis huc ad Communitatem venerunt, optimi sunt Oeco/nomi, [Fol. 97r] quales modo sunt, Thomas Pupeck,¹⁰³¹ Adam Benisseck,¹⁰³² Matthias Malick,¹⁰³³ Blasius Soycka, omnes antea Rustici, laboribus assueti, unde sua bene habent, Reliqui paucis exceptis, quia nullibi fuère, nullo veniunt, malorum et negligentum Parentum, Pessimi, negligentissimi, ebriosi, protervi, vecordes, refractarii Filii, qui de die in diem, parùm de futuro solliciti, nec DEUM, nec Dominiu[m] timentes, vivunt desperatè, vix quotidianum panem habentes.

Supra nominatus, et semper cum laude memorandus, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Praepositus Bernardus Weiz, statim post Monasterii Restitutionem, Communitati Borovaniensi, ut se iuvare, et facilius emergere posset, Braxationem Cerevisiae, et distractionem illius, quo ad Religiosi huc ponentur, ex Speciali gratiâ, indulisit: potuissent equidem exinde non parùm profecisse, et non exiguum, intra viginti aliquot annos, fructum percepisse, evenit autem contrarium, et sicut in circumiacentibus malis Communitatibus assuevit, et hodie dùm in usu est, propriam Cerevisiam ebibunt, nec de solutione, nec Polentae procuracione futurâ solliciti, maxima debita contraxerunt, ex quibus, sublato iam illo Beneficio, multis sequentibus annis difficulter eluctari potuerunt. Ante ultimam Revisitationis Commissionem, Oppidum de medietate fuit desolatum, post Illam paulatim, et sensim, sine sensu Oppidani sunt aucti, ut nec minimus fundus amplius desolatus inveniatur. Sunt itaq[ue] hoc tempore, quo haec scribo, nimirum A[nn]o 1696 ubi tamen tres consequenter Steriles Anni, et contributiones maximae ac

¹⁰²⁷ V pondělí po svátku Nanebevstoupení Páně.

¹⁰²⁸ Tj. 18. října; Lukáš, evangelista a světec.

¹⁰²⁹ Matěj, apoštol a světec.

¹⁰³⁰ O pátcích počínaje pátkem po svátku sv. Matěje apoštola (24. února) až po svátek narození sv. Jana (24. června).

¹⁰³¹ Tomáš Pupek, borovanský měšťan.

¹⁰³² Adam Beníšek, borovanský měšťan.

¹⁰³³ Matěj Malík, borovanský měšťan.

extraordinaria fuerunt, Quinquaginta novem [Fol. 97v] Oppidani et Cives, expediret autem pauciores, et meliores esse, et quidem ideo, quia Multi sunt Cives, et parvos habent agros, et quod alias proprium est Civium, ut sint Opifices, et negotiationes varias exercent, exceptis luridis, imperfectis Sartoribus, et Textoribus, nullus Opifex et nolunt Opificia discere, nullus negotiator, quia parum vel nihil habent, cum ergo unum alterumve Mansi quadrantem pleriq[ue], pauci integros habeant, agri steriles, et limosi sint, ac vix optimâ culturâ ad bonam frugem, et optatam fertilitate[m] cogi, et deduci possint, impossibile est Illos se honestè, et sine debitis, quibus se, et Dominium onerant, alere, et sustentare possint, proinde sic rusticando, manent palliati Rustici, seu Rustici Cives, et trabeati Mendici.

In Fundis possident Triginta Iugera, seu Mansos, cum sesqui altero quadrante. Unus Mansus Kuržikowskii, usq[ue] ad mortem moderni Reverendissimi Praepositi, Communitati est concessus, tamen cum reservatione Censuum et Decimarum, ut ex perceptis fructibus, frequentes Militum transitus facilius: sed parum hoc aestimantes, aut nolentes, ad ordinarios in illo labores, concurrere, medietatem alteri, insalutato Dominio, proprio motu, hoc beneficio indigni et ingrati, assignarunt. Habent praeterea ad Communitatem Duas {nunc tres} commodas Piscinas, Unam supra Viam, quâ Trebonam pergitur, Wrzoviensium agris contiguam, quindecim[m] fortè sexagenarum mediocris Foetus capacem, Starii nominatam,¹⁰³⁴ supra hanc et alteram, Nowii dictam,¹⁰³⁵ pro Foetatione, vel in defectu huius, pro quindecim circiter Sexagenis foetus minoris. Prata habent sufficientia, aliqua tamen, quae pro mulgibili pecore planè non valent, quia ex tempore Lac amittunt Vaccae exinde, quae proinde maledicta vocantur. [Fol. 98r] Sylvam Communitas habet spatiosam, incipientem post Pontem, quâ Schwinam per semitam pergitur ad dexteram, se usq[ue] ad Piscinulam in Sylva, Gezera dictam,¹⁰³⁶ extendentem, in quo loco, dum Illustrissimus D[ominus] Baro Ioannes Korženskii (titul cum R[everendo] D[omino] Adamo¹⁰³⁷ Concanonico nostra Anno 1692 Terminos Dworze et Monasterii visitassent, et Hermulam, seu Lapidem Terminalem, Insigni et Anno 1685 notatum, possuissent, â quo Lapide, â dexteris Rivali Podoczek,¹⁰³⁸ ad ripam

¹⁰³⁴ Starý, rybník severovýchodně od Borovan.

¹⁰³⁵ Nový, rybník severovýchodně od Borovan.

¹⁰³⁶ Jezero, rybník jižně od Borovan.

¹⁰³⁷ Adam Svoboda, augustiniánský kanovník.

¹⁰³⁸ Potůček, potok pramenící u rybníka Jezero a vlévající se do Čerejovského potoka.

fluminis Straboniz continuò descendit: Sylva quidem pulchra, porrò cum Oppidani, sine numero, modo, et ordine indistinctè ligna coedant, paulatim rarescit. Anno 1692 Die 28 Maii circa duodecimam noctis, ex incuriâ Uxor¹⁰³⁹ Blahae,¹⁰⁴⁰ quae, quia habuit Caminum, ex defectu laterum, ligneum, ex Viminibus, et virgultis contextum, limoq[ue] intus, et â foris oblinitum, vel quia illum negligenter purgavit, vel quia limus â Virgultis recessit, contigit, ut Caminus ignem conceperit, qui exortus Sex contiguas Domus, cum Horreis, et Stabulis incineraverit, nisi Ventus ab Oriente, occidentem versus spirasset, totum Oppidum, cum Monasterio, periclitatum fuisset. In reaedificatione Domorum conbustarum, praefata Communitatis Sylva multum est addecimata, et rarefacta est. Proinde si boni Oeconomi forent, et Superioribus obtemperarent, ligna hinc inde gratis dispersa, in communem usu[m] colligerent, sicq[ue] Sylvam expurgarent, nova paulatim Sylva pullularet ac excresceret. Habent praeterea, pro usu suo ligna, et prata, ex Gittera, seu conductitia, ex quibus Dominio Trebonensi annum censum deponunt, suntq[ue] in Viciniâ, quâ Ledenizium pergitur. Officinas habent etiam Fabri ferrarii, et Lanionis, sed quod dolendum, Extraneis elocare debent, quia, ut supra dictu[m], nullum necessarium Opificem habent, nec Fabrum Ferrarium nec [Fol. 98v] Serrarium, nec Lignarium, nec Murarium, nec Arcularium, nullum deniq[ue] honestum Opificem, quia nullus seriò et benè Opificium vult discere, sed Omnes cum rusticis Parentibus, rusticare consueverunt, alias posset illa notabilis pecunia, quae â Dominio in variis reparationibus Extraneis datur, optime in Communitate et Dominio permanere. Sed canitur Surdis.

Gaudent quidem libertate et sunt â communibus Robottis, Messe <triduana> {et toto tempore collectionis} excepta liberi, sine expressa voluntate tamen et consensu Domini nullum audent in Civem assumere, nullum dimittere, imo Profugos conquirere tenentur. Rationes annuas Dominio extradere, pro Renovatione Senatus supplicare, Vecturas et Nuntios ad proximiora loca assignare, in Venationibus vicinis, quae quidem hic nunc sunt suspensae, iuvare: Pontem super fluvio Straboniz suis sumptibus et lignis, etiam communitatis Vias reparare: Fluvium ad Molendinum singulis annis expurgare, tres Pincernas in Oppido assignare, quamvis pro hic et nunc tantum sit unus, quia plures plerumq[ue] maiora faciunt debita. In reparatione Ecclesiae Calcem, lateres, Imbrices et reliqua necessaria, proportionaliter advehere, Contributione[m] Dominio deponere, sine praescitu et consensu Domini maiora Debita non contrahere, tenentur praeterea Censum

¹⁰³⁹ Manželka Matyáše Bláhy.

¹⁰⁴⁰ Matyáš Bláha, poddaný z Borovan.

ex Domibus in Festo S[ancti] Georgii¹⁰⁴¹ Quatuordecim Sexagenas, quatuor grossos et unum nummum, in Festo S[ancti] Galli,¹⁰⁴² quatuordecim Sexagenas decem grossos et tres nummos universim deponere, in Decimis autem collectivè sumpti, Siliginis parvae Mensurae Quadraginta quinq[ue] Modios, duos quadrantes, et unum modiolum, Avenae tantundem, Ova in festo S[ancti] Galli duas Sexagenas, Inquilini annue quatuor grossos census extradere tenentur.

[**Fol. 99r**] Econtra possunt cum Communitatis et Suis Reculis liberè disponere, ita tamen, ut si Dominium illius Rei, quam vendere aut distrahere volunt, indigeat, prae aliis, iusto tamen pretio faveant. Est in aliis Dominiis consuetum: ut Oppidani liberi Rusticos Robottantes in Contributione supportent, Nostri autem similibus non gravantur, quilibet tantum proportionatam suo Fundo Contributionem, nec plus deponit, in transitu Militum, pro suo Arbitrio, Quatiria ipsis assignant, praeterea ex parte Domini in nulla re

¹⁰⁴¹ Tj. 24. dubna.

¹⁰⁴² Tj. 16. řjna.

molestantur. Nomina Modernorum Civium, â Sinistra parte Monasterii incipiendo, sunt sequentia.¹⁰⁴³

Matthias Cziaska¹⁰⁴⁴

Casparus Malick¹⁰⁴⁵

Andreas Bilek¹⁰⁴⁶

Thomas Pupek

Caspar Arnold¹⁰⁴⁷

Tobias Czuba¹⁰⁴⁸

Adamus Benissek

Lucas Kurzik¹⁰⁴⁹

Thomas Korzinek¹⁰⁵⁰

Simeon Schmölzer¹⁰⁵¹

Adalbertus Bastyrz¹⁰⁵²

Bartholomaeus Henzonder¹⁰⁵³

Paulus Basstyrz¹⁰⁵⁴

Matthaeus Maliik

Paulus Kauba¹⁰⁵⁵

Georgius Plechatii¹⁰⁵⁶

Matthaeus Mykssal¹⁰⁵⁷

Adamus Tomku¹⁰⁵⁸

Matthaeus Blecha¹⁰⁵⁹

Iacobus Brich¹⁰⁶⁰

Aegidius Hafftich¹⁰⁶¹

¹⁰⁴³ Konrád Fischer postupně vyjmenovává borovanské měšťany, počínaje nalevo od kláštera. Srv. též urbář z let 1692–1693; SOA v Třeboni, Velkostatek Borovany, sign. VI G^β No 2b, fol. 55r–63r a D. KOVÁŘ, *Grundy*, s. 14–63.

¹⁰⁴⁴ Matěj Čáska.

¹⁰⁴⁵ Kašpar Malík.

¹⁰⁴⁶ Ondřej Bílek.

¹⁰⁴⁷ Kašpar Arnold.

¹⁰⁴⁸ Tobiáš Čuba.

¹⁰⁴⁹ Lukáš Kuřík.

¹⁰⁵⁰ Tomáš Kořínek.

¹⁰⁵¹ Šimon Schmelzer.

¹⁰⁵² Vojtěch Baštýř.

¹⁰⁵³ Bartoloměj Henzonder.

¹⁰⁵⁴ Pavel Baštýř.

¹⁰⁵⁵ Pavel Kouba.

¹⁰⁵⁶ Jiří Plechatý.

¹⁰⁵⁷ Matěj Mikšal.

¹⁰⁵⁸ Adam Tomek.

¹⁰⁵⁹ Matěj Blecha.

¹⁰⁶⁰ Jakub Brych.

¹⁰⁶¹ Jiljí Hoftich.

Andreas Kuchl¹⁰⁶²
David Benda¹⁰⁶³
Lucas Sklenarss¹⁰⁶⁴
Sebastianus Frestung¹⁰⁶⁵
Rudolphus Hawlu¹⁰⁶⁶
Domus Communitatis Kuržikowsky
Ioannes Bricha¹⁰⁶⁷
Andreas Hawlu¹⁰⁶⁸
Bartholomaeus Koržinek¹⁰⁶⁹
Vitus Kaul¹⁰⁷⁰
Laurentius Pella¹⁰⁷¹
Matthias Philippek¹⁰⁷²
Fridericus Wawra¹⁰⁷³
Blasius Soiika
Balthasarus Klesnar¹⁰⁷⁴
[Fol. 99v] Antonius Hoisel¹⁰⁷⁵
Leonardus Kauba¹⁰⁷⁶
Philippus Baxa¹⁰⁷⁷

Laurentius Czurda¹⁰⁷⁸
Lucas Batka¹⁰⁷⁹
Rudolphus Hartl¹⁰⁸⁰
Matthias Petrass¹⁰⁸¹
Iacob[us] Kowarss¹⁰⁸²
Georgius Littera¹⁰⁸³
Philippus Kayssar¹⁰⁸⁴
Severinus Chmelirž¹⁰⁸⁵
Gregorius Batka¹⁰⁸⁶
Ioachimus Bakalarss¹⁰⁸⁷
Gregorius Bicha¹⁰⁸⁸
Florianus Rudelskii¹⁰⁸⁹
Georgius Wagner¹⁰⁹⁰
Matthaeus Hawlu¹⁰⁹¹
Bartholomaeus Kubiižek¹⁰⁹²
Iosephus Paržižek¹⁰⁹³

¹⁰⁶² Ondřej Kuchl.

¹⁰⁶³ David Benda.

¹⁰⁶⁴ Lukáš Sklenář.

¹⁰⁶⁵ Sebastian Frestunk.

¹⁰⁶⁶ Rudolf Havel.

¹⁰⁶⁷ Jan Bricha.

¹⁰⁶⁸ Ondřej Havel.

¹⁰⁶⁹ Bartoloměj Kořínek.

¹⁰⁷⁰ Vít Chaul.

¹⁰⁷¹ Vavřinec Pella.

¹⁰⁷² Matěj Filípek.

¹⁰⁷³ Bedřich Vávra.

¹⁰⁷⁴ Baltazar Klesnar.

¹⁰⁷⁵ Antonín Hojzl.

¹⁰⁷⁶ Leonard Kouba.

¹⁰⁷⁷ Filip Baxa.

¹⁰⁷⁸ Vavřinec Čurda.

¹⁰⁷⁹ Lukáš Batka.

¹⁰⁸⁰ Rudolf Hartl.

¹⁰⁸¹ Matěj Petráš.

¹⁰⁸² Jakub Kovář.

¹⁰⁸³ Jiří Litera.

¹⁰⁸⁴ Filip Kejšar.

¹⁰⁸⁵ Severin Chmelíř.

¹⁰⁸⁶ Řehoř Batka.

¹⁰⁸⁷ Jáchym Bakalář.

¹⁰⁸⁸ Řehoř Bicha.

¹⁰⁸⁹ Florián Rudelský.

¹⁰⁹⁰ Jiří Vágner.

¹⁰⁹¹ Matěj Havel.

¹⁰⁹² Bartoloměj Kubíček.

¹⁰⁹³ Josef Pařízek.

Gallus Kliimesk¹⁰⁹⁴
Franciscus Kliimesk¹⁰⁹⁵
Franciscus Müller¹⁰⁹⁶
Petrus Karlec¹⁰⁹⁷

Sunt in Numero Quinquaginta Novem,
multi vocati, pauci verò Electi [Mt
22:14].

Relicto iam Oppido ad Monasterium transeamus. Ex superioribus scriptis colligendum, quod piissimus D[ominus] Fundator, Petrus de Linden, Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo Quinquagesimo quarto et sequentibus Monasterium fundaverit et Ecclesiam hic tantum Parochialem in Collegiatam erexerit, verum est etiam, quod ante consumationem Monasterii, circa Annum 1490 mortuus sit et consequenter alii Patroni, pro exaedificando, et perficiendo, successerint, qualis fuit Petrus Zassnuk, de quo superius Folio 23 est mentio facta. Clarum est etiam, quod Nostri Antecessores 110 Annis Primaevam Fundationem tantum possederint, et posterioribus Annis per Petrum Wock de Rosis totaliter soecularisatum et in Officinam Cerevisiarum Monasterium redactum sit. Postquam autem Gloriosae Memoriae Ferdinandus tertius, Spe obtinendae Proles tam Trebonense quam Borovaniense Mo/nasterium, [Fol. 100r] ex innatâ Austriacâ pietate, Sacro Ordini, Anno 1631 restituisset, Monasterium nostrum, exceptâ Ecclesiâ, quae aequè profanata, sine Portis, et fenestris, in sordibus stabat, ac vix non iacebat, Dormitorium et Religiosorum Cubicella diruta, omnia deniq[ue] in Polentae Repositoryum redacta sunt: ut pro inhabitatione Religiosorum multis annis, et magnis expensis, in pristinum Statum restitui potuerit.

Principales Restauratores erant, Reverendissimi Claustroneoburgenses, D[omi]ni, D[omi]ni, Praepositi, deinde Admodum Reverendi Domini Administratores Treboneses, Augustinus Matthaei, et Marcus Weberus, qui Monasterium in aliqualem paulatim Ordinem redegerunt, Ecclesiam et habitationes Religiosorum reparârunt: ut Anno 1658 tandem, A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Norbertus Heermann Administrator, cum quatuor Religiosis, quamvis sat miserè inhabitare, et tribus annis in magnâ patientiâ ac difficultate se se sustentare potuerint, Benedictione tandem Divinâ, Patrocinio bonorum Amicorum, et Diligentiâ Superiorum paulatim respirare, ac incrementum sumere coepit. Ecclesia iam mundata, sed Altaribus antiquis sordidata erat, Primus Perillustris, ac Generosus D[ominus] Wenceslaus Korzenskii,¹⁰⁹⁸ Vicinus Noster gratiosus, ad Cornu

¹⁰⁹⁴ Havel Klimeš.

¹⁰⁹⁵ František Klimeš.

¹⁰⁹⁶ František Miller.

¹⁰⁹⁷ Petr Karlec.

¹⁰⁹⁸ Václav František Kořenský z Terešova a na Ostrolovském Újezdě a Meziříčí, hej-

Epistolae in Honorem Sanctorum Patronorum Regni, Anno 1668 Altare fieri curavit, cum sequenti inscriptione: Illust[rissimus] et Generos[us] D[ominus] Wenceslaus, Franciscus Korzenskii de Terressowa, in Ostrolow, Augezdecz, et Mezericz, Sac[rae] Coes[erae] M[aiesta]tis Consiliarius [**Fol. 100v**] et Iudicii Provincialis Assessor, cum Coniuge Sua Anna Korzenskiana de Terressowa F[ieri] F[ecit].

Hic Optimus Dominus ex Equestri in Statum Baronatus evectus, et Supremus Districtus Bechinensis Capitaneus factus est, eratq[ue] Eximius Monasterii Patronus, Qui etiam Foundationem, Nobis, Hagianam,¹⁰⁹⁹ scilicet ex Mille, Quinquaginta Florenos annuos, pro duobus Sacris Hebdomadatim legendis, pro piè defuncto, Perillustri ac Generoso D[omino] Henrico Haagen de Schwarzbach, et Czernodub,¹¹⁰⁰ Cuius posterioris Domini Haeres factus erat, {A[nno] 1679} favit et comisit, quam Bono Augezdecz divendito, quod pro Hypotheca erat, iam Civitas Regia Montana Budvicensis annuè exsolvere tenetur. Anno 1681 Die 26 Aprilis mortuus et ad pedem Sui Altaris hic tumulatus est, Cui ingrati Filii post tot annos necdum Monimentum posuerunt. Huius Illustrissimi D[omi]ni pia vestigia eodem Anno insecutus est Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Georgius Praepositus, Alterum è Regione ad cornu Evangelii, in honorem Sanctarum Virginum et Martyrum Catharinae,¹¹⁰¹ Barbarae¹¹⁰² et Sancti Georgii Martyris et Patroni Sui fieri fecit cum sequenti inscriptione. Reverendissimus D[ominus] Georgius, Can[onicus] Reg[ularis] S[ancti] Aug[ustini] huius Monasterii Primus post Restitutionem Praepositus fieri fecit Anno 1668. Utriusq[ue] Altaris Imagines, sunt manu Artificiosi Pictoris Scretae¹¹⁰³ depictae. Praefatus D[ominus] Praepositus, Ornatum Ecclesiae, Albas, Casulas, Vela calicum, Mappas Altarium auxit, Monstrantiam, Ampullas cum peluicula et campanula ex argento curavit. Anno 1665 A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Bartholomaeus Ciczman, Parochus Schwinensis, Calicem primu[m] [**Fol. 101r**] donavit, Alterum A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Theotoni Administrator, cum Violaceâ Casulâ Anno 1675. Tertium R[everendus] D[ominus] Sebastianus Ponton Can[onicus]

tman Bechyňského kraje a císařský rada; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 249–250.

¹⁰⁹⁹ Hogenové ze Švarcpachu, vladycký rod.

¹¹⁰⁰ Jindřich Václav Hogen ze Švarcpachu a Černého Dubu, vladyka, majitel černodubského statku; viz D. KOVÁŘ, *Tvrz* (2004), s. 14–15.

¹¹⁰¹ Kateřina Alexandrijská, mučednice a svěřice.

¹¹⁰² Barbora z Nikomédie, mučednice a svěřice.

¹¹⁰³ Karel Škréta, barokní malíř.

Reg[ularis] hic et Trebonae Professus {A[nn]o 1685}, Quartum Reverendissimus D[ominus] Conradus Praepositus 1692 curavit, Cui etiam Sua Amita, Ioanna Maria Gaichin,¹¹⁰⁴ nata Fischerin Quintum parvum donavit {*Ioannes Korfürst*¹¹⁰⁵ Can[onicus] Reg[ularis] et Senior A[nn]o 1713 curavit 6tum fieri}. Summum Altare Liberalitate et Munificentia Celsissimi Principis piissimae memoriae Ioannis Adolphi de Schwarzenberg Monasterii Patroni, cum artificiosis Imaginibus, Francisci de Neve¹¹⁰⁶ Pictoris, Visitationem B[eatissimae] M[ariae] V[irginis] et Ascensionem Domini, celebriores nimirum Ecclesiae nostrae Festivitates repraesentantibus Anno 1679 est erectum, quo etiam Anno Reverendissimus D[ominus] Conradus Cathedram novam curavit. Regale pro Choro Reverendissimus, Perillustris, ac Amplissimus D[ominus] D[ominus] Georgius Wendschuech Abbas Altovadensis Anno 1664 donavit. Ad pedem Summi Altaris in medio est lapis Sepulchralis Piissimi Domini Fundatoris Nostri cum Inscriptione. *Hier ist die begrabnues Peter von der Linden* (postea manet spatium pro Anno et Die quo mortuus est, quia non scitur propriè) *unndt Mert Seines Sohnes der tott ist an S[ancti] Achatii tag: dem Gott genedig Seye* Anno MCCCCLII Ad Cornu Epistolae in Columna est affixum Epitaphium piè defuncti Reverendissimi D[omini] Georgii cum inscriptione superius: VIXIt, seD nesCIt gLorIa parta MorI. Inferius: Honori et Memoriae Reverendissimi ac Amplissimi D[omini] D[omini] Georgii Iaudt, Austriaci Nussdorffensis, huius Monasterii post restorationem primi Praepositi, Aetatis 37 Regiminis 7 Die 18 Maii in Domino defuncti,¹¹⁰⁷ Monumentum hoc Patri et Superiori Suo CC: RR: BB: PP: In cornu Evangelii stat ad murum inclinatus Lapis cum inscriptione: Anno â Nativitate Christi M:D:XXI Mensis Augusti Die 19 [Fol. 101v] Obiit Nobilis et Strenuus Miles, Dominus Nicolaus Spaniwskii de Lisau,¹¹⁰⁸ alias de nullis maioris dignitatis hic sepultis constat. Erant alias in Ecclesiâ adhuc tria Altaria, duo inferius, tertium superius in in [!] Choro: unum ad dexteram, S[anctae] Mariae Magdalенаe, Foundationis, pro certis hebdomadatim legendis Sacris, sed, ut superius memoratum est, <sed> sublato beneficio, cessavit etiam Officium, alterum â sinistris piissimi D[omini] Fundatoris Patronorum suorum honori dedicatum, sed totaliter deformatum, pro meliori

¹¹⁰⁴ Johanna Maria Gaichin, rozená Fischerin, teta Konráda Fischera.

¹¹⁰⁵ Jan Korfürst, augustiniánský kanovník.

¹¹⁰⁶ Franz de Neve, vlámský malíř působící ve druhé polovině 17. století.

¹¹⁰⁷ Tj. 18. května 1670.

¹¹⁰⁸ Mikuláš Španovský z Lisova, služebník krále Matyáše Korvína, rožmberský služebník a rytíř.

commoditate, et Ecclesiae capacitate utrumq[ue] est sublatum. Tertium fuit superius in Choro, quartum in Sacristiâ, quintum in Sacello, sed cum omnia fuerint profanata, et nesciatur quibus Sanctis fuerint dedicata, pro illis duo in Ambitu et Sacello sunt substituta, Peristylum, seu Ambitum, et Sacellum emundare, pavimento, et Altaribus exornare, curavit: Admodum Reverendus Dominus, Stephanus, Sebastianus Nasperger, Parochus Suchdolensis, specialis Monasterii Benefactor Anno 1672. Praecedenti Anno â Reverendissimo Patre Generali Carmelitarum¹¹⁰⁹ A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Administrator Theotonijs Egerer erigendi Confraternitatem, seu Congregationem Sacri Scapularis (quae postea Congregatio et Licentia Anno 1673 Celsissimi Ordinarii Matthaei Ferdinandi Autoritate est confirmata) absolutam licentiam accepit, qui etiam Album Congregationis Holoserico, et argento, ex Fidelium oblationibus pulchrè exornatum, fieri curavit: et haec Congregatio tantum Incrementum accepit: ut in Festivitatibus B[eatissimae] M[ariae] V[irginis] vix decem Confessarii, pro excipiendis Confessionibus, sufficient. Cum Religiosi postliminiò Monasterii Possessionem recepissent, Paramenta, et Ecclesiae suppellex, erat valde exigua, et simplicissima, vix requisitorum colorum una honesta Casula, Calices duo tantum, Ciborium unum, et parvum argenteum [Fol. 102r] Pacificale, quod ante multos Annos furto ex Sacristia est sublatum, nunc autem benedictione Divinâ, et bonorum Patronorum Subsidio omnia duplicia habentur.

Deputaverat Celsissimus, piae memoriae, Patronus, ex Capellâ Serenissimi Archiducis Leopoldi Wilhelmi, Cuius Supremus Aulæ Praefectus fuerat, Monasterio Ecclesiae Ornatum, nimirum: ex Variatâ pulchrâ Materia, Casulam, Dalmaticas cum Stolis, Manipulis, Antependio, Bursa, Palla, Velo calicis, Violacei coloris Casulam, Stulam, Manipulum, Antependium et Missalis involucrum. Viridis Coloris, Casulam, Stulam, Manipulum et Missalis involucrum. Nigri coloris, Casulam, Stulam et Manipulum, Omnia auro, argento, et serico mixtis fimbriis pulchrè ornata, Quae modernus Celsissimus Patronus Anno 1686 29 Ianuarii non solum submitit, sed etiam praecedenti Anno pretiosissimum, picturis et variis lapidibus ornatum Ciborium, Celsissima autem Patrona¹¹¹⁰ Velum pro Eo tegendo propriâ Manu artificiosè elabratum donavit, in

¹¹⁰⁹ Alexandr od Ježíše Marie, generální představený karmelitánského řádu; viz NA Praha, AZK, ŘA Borovany, inv. č. 222.

¹¹¹⁰ Marie Anna ze Sulzu, hraběnka německého původu a manželka Ferdinanda Viléma Eusebia ze Schwarzenbergu.

gratitudinis signum Reverendissimus Conradus Celsissimi in Cooperculo Insigne et inscriptionem imprimi et exsculpi curavit. Anno 1682 Celsissima Principissa de Eggenberg,¹¹¹¹ duas pretiosas nigras Casulas, cum Bursis et Pallis, Monasterio donavit. Lampadem Argenteam Consultissimus Dominus Tobias Haensel Consul quondam Budvicensis, cum Conuige Sua Mariano,¹¹¹² speciales Monasterii Benefactores obtulerunt. Accesserunt varii et alii Benefactores et Benefactrices, quorum Nomina alibi grata recordatione sunt consignata, Qui telam [Fol. 102v] pro Altarium Mappis, Albis aliisq[ue] necessariis, Materias pro Casulis, Velis, coeterisq[ue] Ecclesiae Ornamentis, liberaliter obtulerunt. Missale Holoserico viridi et clausuris argenteis, Pacificale, Thuribulum cum Naviculâ, Vasculum pro Sacris Liquoribus, Capsulam pro Venerabili ad infirmos deportando, Duo Pocula argentea deaurata pro Communicantibus, Quatuor Ampullas, duas peluiculas [!], unam campanulam, Crucifixum, Statuam B[eatissimae] M[ariae] V[irginis] pro Congregatione, Totum Ornatum nigrum, Umbellas, varias Casulas, aliaq[ue] Ecclesiae requisita curavit Conradus Praepositus.

Superius Folio 74 dictum est,¹¹¹³ quod Sede vacante, ad dispositionem Celsissimi Ordinarii Matthaei Ferdinandi, et petitionem A[amplissimi] R[everendi] D[omini] Theotonii Administratoris, contra Statuta S[acri] Ordinis, et antiquum laudabilem procedendi modum, R[everendi] D[omini] Leopoldus Swhenarž, Bohemus Bechinensi, et Sebastianus Ponton, Carinthus Clagenfurthensis ex Monasterio Trebonensi, Duo, sed levis armaturae et <...> {culturae} (ut quidam dixit et eventus docuit) pro facilitando (scilicet) Choro, Stabilitatem fecerint, quorum Professio, quae certè nulla fuit, in Electione Reverendissimi Conradi, ex parte Eligentium quidem, taliter qualiter ratificata fuerit: post Hos sub Regimine praefati Reverendissimi ad sacrum Ordinem sequentes petierunt et suscepti sunt: Anno 1678 susceptus et indutus est 30 Maii Ioannes Korfürst Bohemus Trebonensis absolutus Philosophus et Theologiae Moralis Stduiosus, Anno 1679 secunda Iulii fecit Professionem, Anno 1681 25 Martii in Monasterio Primitias celebravit. Anno 1681 3 Ianuarii petierunt et suscepti sunt Carolus Diciento¹¹¹⁴ et

¹¹¹¹ Marie Ernestina z Eggenbergu, šlechtična původem z rodu Schwarzenbergů a manželka Jana Kristiána I. z Eggenbergu.

¹¹¹² Mariana, manželka budějovického měšťana a konšela Tobiáše Hansela.

¹¹¹³ Odkaz na fol. 74r, kde se hovoří o přijetí Leopolda Schwenarze a Sebastiána Pontona do borovanského kláštera v době sedisvakance.

¹¹¹⁴ Karel Diciento, augustiniánský kanovník a v letech 1694–1713 farář ve Lhencích.

Augustinus Grundnagl¹¹¹⁵ Bohemi Practaticenses,¹¹¹⁶ ambo Rhetores, sextâ [Fol. 103r] Ianuarii sunt induti, sequenti Anno 1682 6 Ianuarii fecerunt Professionem. Anno 1684 22 Octobris in Octava Dedicacionis Ecclesiae nostrae R[everendus] D[ominus] Carolus Primitias in Monasterio celebravit. Anno 1686 sexta Ianuarii in Monasterio Primitias celebravit R[everendus] D[ominus] Augustinus cum Dispensatione tredecim Mensium eodem die quo indutus est et Professionem fecit, Parochus Loci huius factus, ante tempus Febri malignâ Anno 1689 25 Novembris est mortuus. Anno 1682 Die decima nona Decembris susceptus est Adamus Swoboda Bohemus Novodomensis, Anno 1683 Die vigesima septimâ emisit Professionem, Anno 1684 Die decimâ sexta Iulii, in Monasterio, Suas Primitias celebravit. Anno 1689 Die decimâ Octava Octobris Capitulariter est susceptus, Christianus Praidenfelder,¹¹¹⁷ Bohemus Schlackenwaldensis¹¹¹⁸ Iuris Canonici Studiosus Organista, qui superveniente infirmitate, primò 1690 decima quarta Maii est indutus, Anno 1691 tertiâ Iunii in Festo Pentecostes, cum sequenti fecit Professionem, Sacerdos factus Anno 1692 Primitias Die vigesimâ tertiâ Aprilis, in Patria celebravit, in Festo sancti Adalberti Martiiris.¹¹¹⁹ Anno 1690 die vigesimâ nona Martii, ad Recommendationem Reverendissimi D[omini] D[omini] Abbatis S[anctae] Coronae (Titu[us])¹¹²⁰ Capitulariter est susceptus, Antonius Moller,¹¹²¹ prius Novitius Societatis IESU, Philosophiae studiosus, Bohemus Netolicensis¹¹²² quarta Maii est indutus. Anno 1691 tertia Iunii, in Festo Pentecostes, cum Praecedenti, quem etiam ordine praecessit, Professionem emisit. Factus Sacerdos Anno 1692 Primitias in Monasterio Die decima quinta Maii in Ascensione D[omi]ni celebravit. Anno 1691 Die Decimâ sextâ Augusti Capitulariter est susceptus, Ioannes, Ferdinandus, Ignatius, Kuna,¹¹²³ Bohemus Wodnianensis,¹¹²⁴ Rhetor Die vigesimâ octava Augusti indutus et Augustinus nomi/natus

¹¹¹⁵ Augustin Grundnagl, augustiniánský kanovník a borovanský farář.

¹¹¹⁶ Prachatice, město v Prácheňském kraji.

¹¹¹⁷ Kristián Preitfelder, augustiniánský kanovník a v letech 1701–1734 borovanský probošt.

¹¹¹⁸ Horní Slavkov, město v Loketském kraji.

¹¹¹⁹ Vojtěch, druhý pražský biskup a světec.

¹¹²⁰ Matěj Aleš Ungar, v letech 1668–1701 opat cisterciáckého kláštera ve Zlaté Koruně; viz J. BRANIŠ, *Svatá Koruna*, s. 84.

¹¹²¹ Antonín Moller, augustiniánský kanovník.

¹¹²² Netolice, město severovýchodně od Prachatic.

¹¹²³ Jan Ferdinand Ignác Kuna, zvaný Augustin, augustiniánský kanovník.

¹¹²⁴ Vodňany, město jižně od Písku.

[Fol. 103v] est. Emisit Professionem Anno 1692, in Die Patroni Sui S[ancti] Augustini, Philosophiam absoluit Pragae in Carelshoff, sub A[dmodum] R[everendo] D[omino] Alexio Hamak,¹¹²⁵ intra Biennium, ex sumptibus D[omini] Parentis, in Monasterio Theologiae Morali sub A[dmodum] R[everendo] P[atri] Praesentato Georgio Teüerlein Dominicano.¹¹²⁶ Anno 1692 6 Februarii, ad Recommendationem Reverendissimi D[omini] D[omini] Abbatis Careloviensis (Tit[ulus]) susceptus est Casparus Wundrak,¹¹²⁷ Bohemus Derfla,¹¹²⁸ Iuris Canonici studiosus, quia autem diutius emanserat, Induitione et Ordine Ipsum Sequens praecessit. Anno 1692 Die decima quarta Martii, Ioannes, Ioacobus Formaneck,¹¹²⁹ Moravus Brunensis, Iuris studiosus est susceptus, Die decimâ sexta Martii in Dominica Laetare indutus et Ferdinandus est nominatus. Eodem Anno subsecutus est Casparus, et sextâ Aprilis, Dominica Resurrectionis est indutus. Anno 1693 Duodecima Aprilis, Dominicâ Iubilate, Ambo Professionem emiserunt. Anno 1694 Die 24 Iunii S[ancti] Ioanni Baptistae sacro, R[everendus] D[ominus] Ferdinandus Brunae Moravorum, Eodem plane Anno, Die, et Festo, R[everendus] D[ominus] Casparus in Patriâ Primitias Suas celebrarunt. Anno 1680, Die 19 Octobris, R[everendus] D[ominus] Leopoldus Swhemarž, qua loci Parochus, et facundus Ecclesiastes est mortuus. Anno 1690 Die duodecima Septembris, R[everendus] D[ominus] Sebastianus, qui antequam huc ad Monasterium venisset, Sibi expressè reservavit, si amplius manere non vellet, liberè ad suum primum Monasterium redire posset, ad dispositionem Celsissimi Ordinarii Ioannis Friderici, et propriam instantiam sine rationabili causa, ad primam suae Professionis Domum, hinc dimissus est. Erat sede vacante duobus Annis Crumlovii Sacellanus, postea trede/cim [Fol. 104r] Annis Oeconomus, nec in suo Monasterio perstitit, sed immediatè, procul dubio aliunde instigatus, aliquot Annis apud Sororem¹¹³⁰ Sui Reverendissimi D[ominam]

¹¹²⁵ Aleš Josef Hamák, opat kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Praze na Karlově; zmínky o něm v Karel NAVRÁTIL, *Paměti kostela Panny Marie na nebe vzaté a sv. Karla Velikého a bývalého královského kláštera řeholních kanovníků Lateránských sv. Augustina, nyní městského chorobince, na Hoře Karlově v Novém městě Pražském*, Praha 1877, s. 37, 105, 110.

¹¹²⁶ Jiří Teüerlein, dominikán.

¹¹²⁷ Kašpar Wundrak, augustiniánský kanovník.

¹¹²⁸ Pravděpodobně Vesce, poddanská ves severozápadně od Horní Stropnice.

¹¹²⁹ Jan Jakub Formánek, zvaný Ferdinand, augustiniánský kanovník.

¹¹³⁰ Sestra augustiniánského kanovníka Sebastiana Pontona.

Podensteterianam¹¹³¹ Ingrowizii¹¹³² Sacellanum egit, exinde ingratissimus dimissus ad gremium rediit, sed brevi satur, palabundus, apud varios Dominos Sacellanum agens, Regularem disciplinam et onera Monasterii subterfugit.

Anno 1682 R[everendi] D[omini] Carolus et Augustinus Viennam ad Studia Philosophica, cum R[everendissimis] D[ominis] Iunioribus Claustro-neoburgensibus sine onere nostri Monasterii sunt applicati, potuissent utiq[ue] gratis absoluisse, sed sequenti statim anno, propter incursum Turcium¹¹³³ et obsidionem Viennensem,¹¹³⁴ Domum redire coacti sunt, quo etiam Anno nimirum 1683 Die 18 Iulii A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Christophorus Matthaei Claustro-neoburgensis Decanus postea Reverendissimus factus, R[everendi] D[omini] Adamus Pfaff,¹¹³⁵ Elias Hill,¹¹³⁶ Andreas Schifer¹¹³⁷ Can[onici] Reg[ulares] Professi et Presbyteri Claustro-neoburgenses, ex fugâ, Vienna iam iam obsessa, ad nostrum Monasterium diverterunt, et usq[ue] ad Diem 28 Septembris liberatâ iam Viennâ ab Obsidione, cum quatuordecim Famulis et viginti duobis Equis commorati, et cum nostra paupertate patientiam habuerunt. In recognitionem huius percepti â Nobis beneficii, Reverendissimus D[ominus] D[ominus] Sebastianus Maiir¹¹³⁸ Praepositus (Titu[us]) gratiosè concessit: ut per praefatum A[dmodum] R[everendum] D[ominum] Adamum Pfaff, R[everendi] D[omini] Carolus Augustinus et Adamus toto Biennio in Theologiâ Morali instructi, et pro Curâ Animarum ac Iurisdictione habilitati fuerint, multas praeterea Urnas Vini gratis vel donavit, vel mediocri pretio Nobis vendidit, unde nostrum Monasterium magnum lucrum habuit, et incrementum sumpsit. [Fol. 104v] Pro instructione R[everendorum] D[ominorum]

¹¹³¹ Anna Žofie z Bornstettu, majitelka jimramovského panství; viz František STILL, *Paměti městečka Jimramova*, Polička 1899, s. 39–61.

¹¹³² Jimramov, městečko severovýchodně od Žďáru nad Sázavou.

¹¹³³ Turkové.

¹¹³⁴ Obležení Vídně Turky, trvající od 14. července do 12. září 1683; k tomu Walter LEITSCH, *Warum wollte Kara Mustafa Wien erobern?*, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* 29, 1981, č. 4, s. 494–514 a Andrew WHEATCROFT, *Nepřítel před branami. Habsburkové a Osmané v bitvě o Evropu*, Praha 2010.

¹¹³⁵ Adam Pfaff, augustiniánský kanovník.

¹¹³⁶ Eliáš Hill, augustiniánský kanovník.

¹¹³⁷ Andreas Schifer, augustiniánský kanovník; viz H. PEXA, *Eine Reisekostenabrechnung*, s. 49.

¹¹³⁸ Sebastian Mayr, v letech 1681–1686 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu; viz M. FISCHER, *Merkwürdigere Schicksale*, s. 299–313.

Antonii, Ferdinandi, Caspari et Augustini Anno 1693 susceptus est A[dmodum] R[everendissimus] P[ater] Lector Georgius Teüerlein S[acrae] Theologiae Praesentatus, Vir Eximius, Pietate et Scientia praecellens, sub quo intra Biennium Curam Animarum et Iurisdictione[m] cum laude susceperunt. In Stipendium praefato A[dmodum] R[everendo] P[at]ri Lectori Ducenti Floreni sunt exsoluti et habitus donatus. R[everendus] D[ominus] Ferdinandus ad D[ominam] Matris expensas Duobus annis Iuri Canonico et Civili studuit: R[everendi] D[omini] Ioannes et Christianus proprio <se> Marte pro Iurisdictione se perfecerunt.

Anno 1692 sexta Februarii ad Dispositionem Venerabilis Consistorii Pragensis, et importunam Parentum et propriam instantiam R[everendus] D[ominus] Carolus Dico ex Monasterio ad Sacellanatum, vel ad obviam Parochiam¹¹³⁹ est dimissus. Ita nimirum faciunt quos sordida Paupertas ad Monasteria intranda compellit: ut postquam ex sumptibus Monasterii profecerunt, Superiores despiciant Chori et Monasterii labores fugiant, recalcitrantes, sui commodi, Suorumq[ue] utilitati studentes, foris in libertate vivere gestiant, Professionis et Monasterii immemores, donec tandem aetate et viribus fracti beneficia aut spontè, aut coactè deserere cogantur et extremè ad Monasterium tanquam Asylum confugere compellantur, et non rarò aere alieno gravati, cum prostitutione propriâ dissipatâ inutiliter suâ Substantiâ, Superiores et Monasteria aggravare praesumant, His meritò exproprandum et clausa Ianua respondendum: Nescio Vos, qui cum cicadis saltastis, cum iisdem et pereatis.

Hactenus de internâ Monasterii et Ecclesiae constitutione egimus, nunc foras procedendum, et quid, quantumq[ue] in Agris et Pratis [**Fol. 105r**] in Villa Borowan habeamus, dispiciendum. Coeli, et aerae Borovaniensis optima est salubritas, prospectus pulcherrimus, utinam proventus responderent! Agri ad Villam sunt sufficientes continent Mansos, seu Iugera tria, sed non omnis fert omnia tellus, sicut Climatis, ita hominum, et agrorum est Indoles. Agri pleriq[ue] contumaciter sunt steriles, limosi, famelici, argillosi, assiduis ventis expositi, unde calore facillimè exsiccantur et hiant, pluviâ, nisi aquae per elices accurate provocentur, stagnant, quia minus friabiles, in declivi humor defluit nec penetrat, si profundius arentur, semen suffocatur, sin minus, ex siccat, deniq[ue] difficulter mansuescit aratro, proinde diligentissimâ aratione, optimaq[ue] fimatione opus est: ut ad frugem cogatur et desiderata fertilitas sequatur. Orientem versus, Agri incipiunt, â dextrâ Viae, quae ducit ad Villam Kottmühl, post Lupularii domunculam, et

¹¹³⁹ Farnost Lhenice, římskokatolická farnost na jihu Čech.

continuantur, cum intermediis Pratis, usque ad Wastam Piscinam, descendendo à praefata domucula Crucem versus, Via quae Oppidanorum Agri à nostris versus Clin¹¹⁴⁰ separantur, Prato Stockwisen terminantur. Praefatum Pratum cum agro supra Officinam Tegulariam, quia Villae adiacent proximae eò deputatae sunt. Agri Occidentem versus, à Robotariorum stabulo, et Lupuleto, post hortum incipiunt: intersecantur Viâ, quae Augezdam pergitur. In sinistra post Lupuletum, Salicibus in ordine positis, post illas margine, et Viâ seu semitâ, quae ad Molendinum descenditur, cum intermediis Pratis, usque ad Radosticensium Rivulum,¹¹⁴¹ ubi nostri omnes Fundi terminantur. À dextris autem post hortum [Fol. 105v] incipiunt, à fundo Vicini Cziaska à dextris iacente continentur, cum inter mediis Pratis, et in praefato Radosticensium Rivulo terminantur. Ad hos etiam continuos Agros, post intermediam agrorum convallem ad sinistram semitae, ducentis ad Molendinum, adiacet Monasterii Ager, inter [...] à dextris, et [...] à sinistris pulvinorum seu lirarum et areolarum [...] qui solum ad ordinariam Molendini Viam extenditur, ubi alii Oppidanorum Agri omnes ad fluvium usque pertingunt. Item Septentrionem versus, sunt duae agrorum Monasterii partes: Minor iacet ad sinistram Semitae quae Ledenicium ducit continet pulvinos { *vulgo maly Padielek* }¹¹⁴² Maior paulo inferius iacet inter { *vulgo weliky padielek* }¹¹⁴³ à dextris et sinistram inter [...] Agros et continet pulvinos [...] protenduntur autem usque [...] Vocantur autem in Padielka et reliquis sunt fertiliores. Post Agros Orientem versus continuos, inter Oppidanorum iacet cum prato, notabilis pars agri ad Monasterium spectans, quam Clin vocant, estque certis terminalibus antiquis lapidibus ab Oppidanorum contiguis pratis et agris distincta iacet inter [...] à dextris et sinistris.

Tales particulae agrorum plures, Pontem et Molendinum versus inveniebantur cum Oppidanis intermixtae, quae pro Pratis Villae Kottmühl cum commodo Monasterii sunt permutatae.

Qualiter autem, et à Quibus praedictae Agrorum Partes olim sint subdivisae, nemo hactenus rescire potuit.

Cum duo Molendina ad Pontem Zhiiaus, et post Pontem Riness iuxta tenorem Foundationis fuerint Monasterii, Eique censualia [Fol. 106r] Oppidani autem tempore Belli et

¹¹⁴⁰ Neurčeno.

¹¹⁴¹ Radostický potok, potok pramenící u vesnice Radostice a vlévající se do řeky Stropnice.

¹¹⁴² Malý padělek, zemědělská plocha severně od Borovan.

¹¹⁴³ Velký padělek, zemědělská plocha severně od Borovan.

Dominii absentia fructus ex agris et prat<t>is perceptos Sibi appriaverint et putanerint esse primi occupantis: Reverendissimus piè defunctus D[ominus] D[ominus] Praepositus Georgius postliminio agros et prata ad Foundationem revocavit, Successor autem ad Villam Borovaniensem deputavit.

Agri et prata ad Molendinum Cziaus spectantia Orientem versus incipiunt ex hac fluminis parte, ab ultimo agello Ponti ad iacenti, qui asciatis lignis hinc et illine, ex utraq[ue] Viae parte ad initium consepti, superius initio agri, inferius flumine terminantur, occidentem versus agri et prata semitâ quâ ad Vivaria pergitur terminantur. Huc etiam agri et prata alterius partis supra Pontem versus Orientem, quae penes Fluvium Quercu antiqua, paulo superius lapidibus cum Monasterii signo ad Pontem usq[ue] terminantur. Superior pars Prati et adiacens Ager usq[ue] ad proximam declivitatem per quam aqua de Via Dworcensi per pratum decurrit, Blasio Soika, propter Sui Fundi cessionem, in recognitionem, ad dies Vitae Suae, est concessa. Omnia autem Prata et agri ex altera parte infra Pontem usq[ue] ad Communitatis inferiorem Sylvam postremò lapide terminali notata in uno continuo, nec non â fluvii decidentia seu Cataracta, pratum inter utrumq[ue] Fluvium usq[ue] ad praedictam Vivariorum semitam: Item pars prati è Regione, quâ antiquus fluius [!] transitur superius lapide inferius fluminis parte distincta, rectè è regione Molendini Riness, et Vivariorum.

Superius Folio 52 fit mentio Molendini in ruinâ positi,¹¹⁴⁴ Illud ergo Reverendissimus Conradus Anno illo periculoso [Fol. 106v] 1683 quo â Turcis Vienna erat obsessa, DEO propitio, expensis magnis, ex Fundamento extrui, et Piscinam emundari, et aggerem reparari fecit: ut in Autumno opus totale fuerit consummatum <fuerit>. Molendinum continet tres Rotas, et instrumentum pro confringendo, vel tundendo, in Ptisanas, Hordeo. Servit, Molitor¹¹⁴⁵ exinde, seu dat annui Census, loco saginationi, Viginti octo Florenos, Trici [!] Sex, totidem Hordei, Siliginis Nonaginta magnos {Modios}, et dimidium Molarium, ad reparationes minores tenetur, sed Eidem requisita subministrari debent, maiora ex sumptibus Dominii reparantur. Fruitur penes Agris ad Molendinum

¹¹⁴⁴ Tj. odkaz na fol. 52, kde je v dopise třeboňského hejtmana Jana z Eckersdorfu popsán stav Borovanského mlýna po škodách způsobených na počátku třicetileté války.

¹¹⁴⁵ Je myšlen buď mlynář Řehoř Hypl (1693–1696), nebo Jan Dvořák (1691, 1699), kteří působili na konci 17. století v Borovanském mlýně; srv. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, inv. č. 360 (matrika narozených, oddaných a zemřelých farního úřadu Borovany z let 1689–1723), pag. 2, 6, 9, 13.

spectantibus, qui septem Modiis conseminantur, ex Pratis duas magnas Vecturas, totidem Chordi percipit, ligna necessaria ipsi, ex adiacenti Monasterii Sylvâ Propost¹¹⁴⁶ vocata, subministrantur: habet praeterea Officinam Asserariam, inde pro Urnâ Cerevisiae Monasterio Asseres gratis, aliis autem pro quinq[ue] Grossis, ex quibus quatuor Dominio tradit, Unum sibi cum Assere reservat, scindere tenetur. Serram et omnia maiora requisita Dominium procurare tenetur.

Ad purgandum Fluvium, cum aliis Robotantibus, Cives Borovanienses annuè concurrere tenentur. Cum Molitor Pesko, vicinus Villae Kottmühl, multotias Aquam alias transeuntem Villam, neguitiosè suspenderit, unde Aquae defecta pisces, tàm in Vivariis, quàm repositoriis perierunt, In fundo Riness post Pontem nova, et securiora Vivaria, cum Piscium Repositorio, et Apiarium penes, asciatis lignis circumdatum, et habitaculum, pro Custode Anno 16[...] est exstructum. Hoc omnia cum pratis et agris ad Villam Borowan spectantia [**Fol. 107r**] pro hic et nunc legitimè possidemus. Nunc nos in Trozenau conferamus, de hâc Villâ, quare, et quo Anno sit aedificata, folio nonagesimo octavo et nono, specialis facta est mentio.

Continet in agris duo Iugera, et seminantur circiter centum Viginti Modii, colliguntur ex Pratis sexaginta Vecturae foeni, paulo pauciora Chordi, Orientem, et Septentrionem versus, prata et Agri Rivulo penes fundos Saluss,¹¹⁴⁷ et Radostiz, terminant[ur]: Meridiem et Occidentem, Sylvâ Villae, et ex Tubo emissorio aquâ per nostra et Augezd prata defluente, et se in Rivulum sinuante terminantur: Sylva autem novis Lapidibus Terminalibus est notata. Piscinulas habet quinq[ue] pro foetu tantum, Primam, eo quod dividat fundum Monasterii et Augezd et alternis annis, ab unâ et alterâ parte expiscetur, vocamus Pamphili,¹¹⁴⁸ altera est supra, tertia penes, quarta infra Villam, quinta fundulorum, sexta Zisska¹¹⁴⁹ vocatur, et haec recenter est facta, ut in pascuis pecora exinde sitim levare possint. Villa haec quamvis proxima Monasterio, ad Parochiam Drisendorffensem¹¹⁵⁰ spectat, in Decimis R[everendo] D[omino] Parocho¹¹⁵¹ annuè

¹¹⁴⁶ Probošt, les jihozápadně od Borovan nedaleko Borovanského mlýna.

¹¹⁴⁷ Záluží, ves západně od Borovan.

¹¹⁴⁸ Pamphili, rybník u cesty mezi trocnovským dvorem a Ostrolovským Újezdem.

¹¹⁴⁹ Žižka, rybník u trocnovského dvora.

¹¹⁵⁰ Farnost Střížov, římskokatolická farnost, která se poprvé připomíná roku 1346.

¹¹⁵¹ Václav Pelargus, vyšebrodský kanovník a na přelomu 17. a 18. století střížovský farář; viz J. V. ŠIMÁK, *Zpovědní seznamy* (Bechyňsko), s. 107.

Siliginis tres modios magnos, totidem Avenae tenetur dare, pro Colleda et Caseatione hactenus medium Vas Cerevisiae datum, ita enim cum Antecessoribus est conventum, sed nullam partem ad hoc perpetuo obligat, quid Rectori pro Manipulatione sit dandum, sub Iudice lis est, hactenus nihil datum. In antiquâ Villâ duo plerumq[ue] Inquilini in subsidium manualis Robotae locantur. Huius Locî, quamvis angusta, tamen est optima, pro Altilibus, et iuvenibus pecoribus educandis commoditas, et terra Borovaniensi, et Hlubocensi fertilior. [Fol. 107v] Mirabile, cum in hoc loco Duo tantum fuerint Rustici, Ianek Dworziak,¹¹⁵² et Wawra Dworzak,¹¹⁵³ et quilibet tantum tres Quadrantes fundi possederit, tamen in antiquo Urbario Pagus vocabatur et in mortalitate fuit constitutus. Quomodo ad Dominium Borovaniense devenerit, ignoratur, probabile tamen est, ad Dominum, qui Olim Pagum Dworzen olim possedit pertinuisse, quia in Fundatione Altaris S[anctae] Mariae Magdalenae {Folio 19},¹¹⁵⁴ inter Reliquos, ad praefatum Altare obligatos, mentio fit, alicuius Andreae de Villa Trozenau. Minus divinare possumus, quo titulo, hinc inde in Pagis Gilowiz, Wlachnowiz, Triebs, Czeraw et Ranckaw dispersi Rustici, ad Monasterium devenerint: sufficiat nobis, quod hos in imperturbatâ possessione habeamus. Cum Monasterium, ad supra dictam Villam Trozenau, nullam ordinariam Viam habeat, cum Vicinis Radosticensibus, quorum fundus transeundus est, de libero transitu conveniendum.

Inter reliquos Oeconomiae fructus non est minimus Dominiis ex distractione et Cerevisiae Epocillatione. In Oppido Borovaniensi Monasterium olim habuit, imò nostro etiam tempore tres Tabernas, modo sufficit una: habemus praeterea in Wrzau, quam Patres Iesuitae ante aliquot annos, nescio quo titulo, Sibi vindicare, vel propriam pro viribus exstruere, Cerevisiam vel ibidem coquere, vel ex Ržimow¹¹⁵⁵ illuc advehere et inter Subditos distrahere laborarunt, prout aliquoties vel integra, vel media Vasa ad Pagum, sub specioso titulo {advexerunt}, quod Patres et Magistri, in Recreatione ibidem exhaurire velint, quod tamen non fecerunt, sed potius inter Suos Subditos proportionaliter, in fraudem Monasterii, diviserunt, et tali [Fol. 108r] astuto modo Nos ex Possessione exturbandi et Sibi Ius epocillationis attribuendi conati sunt, tandem protestationibus, et in

¹¹⁵² Jan Dvořák, poddaný z Trocnova.

¹¹⁵³ Vávra Dvořák, poddaný z Trocnova.

¹¹⁵⁴ Tj. odkaz na fol. 19r, kde je v souvislosti se zřízením oltáře sv. Máří Magdaleny v borovanském kostele zmíněn Ondřej z Trocnova.

¹¹⁵⁵ Římov, ves jižně od Český Budějovic.

Patriâ consueto modo tales invasores puniendi, comminationibus absterriti hactenus tranquille et Soli praefatam Tabernam possidemus.

Habemus praeterea Tabernas in Hluboka et Nesmen, sed omnes tres vix Uni aequivalent. Ex Documentis Rosensibus in venimus Extractum Classe Quinta Bonorum Spiritualium Monasterii Borovaniensis: quod Tabernae Pagorum Neomeni, (forte Nesmen, quam Tabernam modo quietè possidemus) et Rankaw pertinentes ad Borowan sint Oppignoratae 100 β cum licentiâ D[omi]ni Wilhelmi de Rosis, Christophoro Korzensky,¹¹⁵⁶ â Matthia de Rzinarz, aliter Koska Praeposito et toto Conventu Monasterii Borowanensis Anno 1560. Haec oppignoratio tardius Nobis innotuit, potuisset equidem hâc vel maiori summâ, nisi temporis praescriptio impediât, redempta fuisse, Prudentioribus hoc negotium pertractandum committimus. Hanc porro Tabernam Civitas Budvicensis titulo Emptionis possidet, quam Hoeredes Korzenskiani vendiderunt.

Quod nostro Monasterio, et Subditis, per iniquissimam Generalem, Anno 1654 factam Subditorum conscriptionem,¹¹⁵⁷ maxima sit facta iniuria superius Folio 19 [!] deploravimus, unde Oppidum et Pagi de medietate, propter summas et excessivas Contributiones desolati sunt. Viginti Sex Annis, pro Nonaginta duobus et medio Possessionatis, contribuere debuimus, ad gratiosam Excellentissimi dum temporis Comitis de Schwarzenberg Septem et trium quadrantum facta est quidem Possessionatorum remissio, sed quid hoc inter tantos, sî iste excessivus [Fol. 108v] Numerus perdurasset, de Monasterio et Subditis peractum fuisset.

{Hucusq[ue] Conradus Praepositus, qui Canoniae per annos viginti quatuor laudabiliter praefuit, et operosè profuit, clausit ultimum vitae suae diem affectu tympanitidis 6 Iunii A[nn]o 1701 cumulatis meritis, tumulatus est in aede Sacra Borovani, cuius Epitaphium â se compositum hic annectimus:

*Sta
Lege Viator et Luge
quem pedibus calcas et transis
huius Canoniae
fuit
Praelatus*

¹¹⁵⁶ Kryštof Kořenský z Terešova, majitel vsí v okolí Borovan se sídlem v Ostrolovském Újezdě; viz D. KOVÁŘ, *Tvrze*, s. 248.

¹¹⁵⁷ Berní rula, viz pozn. č. 901.

Non infulatus minus inflatus
Conradus Appellatus
Non praeesse sed prodesse
Alta nescire humilia Sentire
Sapere
ratus
Erat mundo natus A[nn]º 1631 24 9b[ris]
ordine initiatus 1651 [!] 2 Feb[ruarii]¹¹⁵⁸
Sacerdos consecratus A[nn]º 1656 2 Feb[ruarii]
Factus Praelatus A[nn]º 1677 21 Aprilis
tumulatus A[nn]º 1701 6 Iunii
ti nunc tibi Licet, Viator
et esto deprecator
orat te Piscator

Dignissimus ut manes eius piis identidem commendentur precib[us], qui verè alter fundator nominatus, id enim praestitit opere, curâ et Sollicitudine, quem non nisi mali mortuum, boni vivum optent. Huic Sedulo dispensatori successit in Roegimen et Praeposituram Christianus Preidfelder natione Bohemus, Patria Schlakenwaldensis, qui [Fol. 109r] initio Regiminis Sui nonnullos Simulatores, invidiae aemulos <magis q[ua]m> Sinistrae Affectionis <...> {vafros et falsos fratres expectus est}, quos n[on] Solùm paetienter sustinuit, sed et fovendo mitigavit, et licèt 18 Annorum decursu ob bellum Gallicum, rursùs et ingruens Turcium, gravibus premeretur exactionibus, et quodammodo ferrea expertus esset tempora, nam inter praenominatos annos ultra octo Millia florenorum exp[ro]pria Imperatori coactus est pendere crumena, nihilomenus Divinâ nixus ope pro incremento Concreditae Canoniae suae fecit quae potuit, et Deus conatui et labori benedixit, Siquidem â Iove principium exoriturus. Imo Ecclesiam de altari, quadrato lapide Sterni, ante Summum Altare duos Angelos fieri, sarta tecta Eccl[esi]ae reparari fecit 189 f. 2do in Sacello B[eatissimae] V[irginis] Mariae de Monte Carmelo novum Altare et pro eo argenteam lampadem fieri curavit. Item 170 f.

¹¹⁵⁸ Noviciát v řádu řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu započal Konrád Fischer 2. února 1652; srv. kapitolu 2.1 Rodinné zázemí a mládí.

3tio Cassulas pulchras auro intertextas 4 item alias duas ex Serico amaeni coloris et figurarum <et Angelos duos in auratos ante Summum Altare> {Pallia nigra quatuor pro portantibus Baltechinum} in processionibus 32 f.

4to Res Sacri Scapularis {et Eccl[esi]ae} de Monte Carmelo auxit et conservavit ita ut Congregatio {et Eccl[esi]a} haec quae antea nit in parato, nunc in Censu habeat 1 500 f.

5to Totam Canoniam reformavit, et in meliorem reduxit, foam [?] cubicula unâ cum novo texto et turricula in qua novum est positum Horologium, {80 f.} fieri fecit, et aliâ facie Canoniam ornavit 1 800 f. {Princeps Adamus de Schwartzenberg Patronus¹¹⁵⁹ contribuit 600 f. Horologium 80 f.}

6to Novum lebetem pro Braxatorio fieri curavit, pariter 400 f.

7mo Piscinas quatuor fecit, Praediolum pro iuvenco pecore funditus exedificavit 130 f.

8o Scholam¹¹⁶⁰ novam pro instruenda iuventute extruxit in Borovan 115 f.

9o Fugurium seu Casam in Hluboka novam pro Hayni 27 f.

10 granarium novum funditus <extruetum> {inceptum cum} Stabulas equicuis magno cum labore est consumatum 117 f.

[Fol. 109v] 11 In Molendino die Wasser unndt Kamrath=Stuben ex trabibus quercinis reae dificavit 70

12 Novum aqua defluxum, vulgò Wasserwäre ex 124 magnis arboribus seu tignis, et 6 quercubus ex fundamento erexit penes pontem 80

13 Piscinas ex aluvione et aquae copia ruptas in pristinum Statum reduxit 69

14 Agrum vulgo Strubl fecit super Molendinum Oppidanis per Com[m]issionem â malae fidei Possore Strubl evicit, et restituit Expensae 19

15 Repositorium pro faeno unâ cum nova porta in Monasterio versùs Orientem fieri fecit 45

16 Fundationem {seu memoriam} <pro> Vini pro R[everendi] D[omini] Canonicis <fecit> {facere} {voluit} 1 500 f. elocando, ut ex intereè quilibet D[omin]orum hed

¹¹⁵⁹ Adam František ze Schwarzenbergu, kníže, vévoda krumlovský a patron borovanského kláštera.

¹¹⁶⁰ Škola v Borovanech. Roku 1706 za probošta Kristiána Preitfeldera byla v městečku postavena škola, která se k nelibosti obce nacházela východně při radnici. Spor mezi městečkem a klášterní vrchností o jejím umístění se táhl až do roku 1733, kdy probošt Preitfelder poskytl obci pro vyučování dětí budovu u starého hřbitova (dnes čp. 103); viz František BOSÁK, *Z dějin borovanského školství*, in: S. MALÍK (red.), *Borovany*, s. 155–166, zde s. 155.

doma{da}tim habeat 3 Sextarios vini, sub certa tu[m] obligatione prout in Originali Instrumento ex<pressum> {sed quia aliqui et fortè Canonica omnes arbitra utes quod eiusmodi fundatio saperet proprictatem, quae tu[m] in corum bonum tendebat, annullata et cassata fiut}. Haec Supra commemorata in aevitesnam memoriam Canoniae Benefecit, lecturis pacem et Benedictionem Divinam exoptans, ut sui memores cum uno P[ater]r et Ave Maria, aut psalmo de profundis requiem precentur aeternam, utpote Maximi peccatoris.}

4.3 Jmenný rejstřík

Rejstřík odkazuje na osoby a pojmenované skupiny osob (např. Turkové), které vystupují v editovaném textu Konráda Fischera. Při řazení hesel byl brán zřetel na příjmení osob, resp. predikát, který u šlechticů často plnil funkci rodového jména. Předložky v přídomcích nicméně nebyly zohledněny při abecedním uspořádání rejstříku. Jednotlivci, u nichž nebylo zjištěno příjmení, jsou řazeni dle křestního jména. Provdané ženy se nachází pod příjmením manžela. Součástí každého hesla jsou abecedně řazené varianty jmen a označení (v závorce a *kurzívou*), pod nimiž se daná osoba či skupina osob vyskytují v originálním textu. Tyto varianty jednak reflektují původní zápis jmen Fischerovou rukou, jednak slouží ke snazší orientaci při dohledávání hesel na příslušných foliích, nejedná-li se přímo o jméno (např. manželka zakladatele borovanského kláštera Petra z Lindy Anna nevystupuje na žádné stránce textu pod svým křestním jménem, nýbrž pouze pod termíny *Conthoralis*, *Fundatrix* a *Uxor*, proto je nutné ji na příslušných foliích hledat pod těmito výrazy). Každé heslo rovněž obsahuje stručnou charakteristiku, která přináší základní informace o dané osobě či skupině osob, a v hranatých závorkách také časové údaje o narození či úmrtí, podařilo-li se je dohledat.

A

Akátius [† 303] (*Achatius*), kappadocký voják, mučedník, světec – 25r, 101r

Albrecht (*Albertus*), kněz a v roce 1564 kaplan v Borovanech – 46v

z Albrechtsbergu, Zachariáš Steinberger (*Zacharias Steinberiger*), rakouský šlechtic – 42v

Alexandr VII. [* 1599, † 1667] (*Alexandrus Septimus*), vlastním jménem Fabio Chigi, v letech 1655–1667 papež – 59v

Alexandrijská, Kateřina [† asi 305] (*Catharina*), mučednice a světice – 100v

Andreášovský, Benedikt (*Benedictus Andreassowskii*), správce borovanské farnosti – 55r

Andrliko (*Andrliko*), poddaný ze Lhotky – 19r

Antiochijská, Markéta [† asi 305] (*Margreta*), mučednice a světice – 38v

Arnold, Kašpar (*Caspar Arnold*), borovanský měšťan – 99r

z Assisi, František [† 1226] (*Franciscus*), kazatel, světec a zakladatel řádu františkánů – 56r, 95r

B

Bakalář, Jáchym (*Ioachimus Baka-lars*), borovanský měšťan – 99v

Balbín, Bohuslav [* 1621, † 1688] (*Balbinus*), jezuita a historik – 93v

Bartoloměj [† 1524] (*Bartholomaeus*), probošt borovanského kláštera – 46r

Bartoš (*Rusticus*), sedlák z Trocnova – 88v

Baštýř, Pavel (*Paulus Basstyrz*), borovanský měšťan – 99r

Baštýř, Vojtěch (*Adalbertus Bastyrz*), borovanský měšťan – 99r

Batka, Lukáš (*Lucas Batka*), borovanský měšťan – 99v

Batka, Řehoř (*Gregorius Batka*), borovanský měšťan – 99v

Baur (*Capitaneus Baur*), blíže nespecifikovaný hejtman – 81r

Bauernfeind, Koloman [† 1495] (*Koloman Paurenfeindt, Kolman*), v letech 1490–1495 opat cisterciáckého kláštera ve Zwettlu – 41r, 43v, 44v

Baxa, Filip (*Philippus Baxa*), borovanský měšťan – 99v

Bayerhuber, Jiří [† 1676] (*Georgius, Georgius Bayrhueber*), augustiniánský kanovník – 67v, 71r, 77r

von Bayern, Maximilian Heinrich [* 1621, † 1688] (*Electo Colonien-sis*), v letech 1650–1688 kolínský kurfiřt – 95v

Benda, David (*David Benda*), borovanský měšťan – 99r

Bendl, Jiří (*Georgius Bendl, Secretarius*), sekretář Johanna Adolfa I. ze Schwarzenbergu – 87r, 87v

Beníšek, Adam (*Adam Benisseck, Adamus Benisseck*), borovanský měšťan – 97r, 99r

Bernard, Matouš [† 1642] (*Matthaeus Bernardi*), administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni – 55v

z Betánie, Lazar (*Lazarus*), biskup a světec – 70v

Bícha, Řehoř (*Gregorius Bicha*), borovanský měšťan – 99v

Bílek, Ondřej (*Andreas Bilek*), borovanský měšťan – 99r

z Bílenberka, Matouš Ferdinand Sobek [* 1618, † 1675] (*Archi=Episcopus, Mathaeus Ferdinandus, Matthaeus Ferdinandus, Ordinarius*), v letech 1668–1675 arcibiskup pražský – 67r, 68r, 68v, 69r, 69v, 70r, 70v, 71r, 72v, 73v, 74r, 75r, 101v, 102v

Blažej (*Blazius*), poddaný ze Dvorce – 19r

Blažej [† asi 316] (*Blažeg*), biskup, mučedník, světec – 14r

Bláha, Matyáš (*Blaha*), poddaný z Borovan – 98r

Blecha, Matěj (*Matthaeus Blecha*), borovanský měšťan – 99r

Borman, Jan Jiří Ignác (*Decanus, Georgius Ignatius Borman, Notarius*), notář a děkan v Českých Budějovicích – 78r, 79r, 80r, 81v, 83r, 83v–84r, 84v, 86r

z Bornstettu, Anna Žofie [† 1720] (*Domina Podensteteriana*), majitelka jimramovského panství – 104r

z Borovan, Jaroslav (*Iaroslaus de Borowan*), bratr Ludmily z Landštejna a majitel části vsi Borovany – 44v, 45r

Brousek (*Prauseck*), mlynář na stejnojmenném mlýně – 92r

von Brunnbach, Stephan Mautzinger [2. pol. 15. st.], rakouský šlechtic – 40v

Brych, Jakub (*Iacobus Brich*), borovanský měšťan – 99r

Bricha, Jan (*Ioannes Bricha*), borovanský měšťan – 99r

Bursan (*Bursan*), veřejný notář působící ve druhé polovině 15. století – 9r

Buquoy, Ferdinand [* 1634, † 1685] (*Ferdinandus de Buquoi*), majitel novohradského panství, kolátor římskokato-

lické farnosti v Cetvinách a zakladatel kláštera servitů v Nových hradech – 80v

C

de Caldes, Matyáš Alois Malanotte (*Commissarius, Malanotte, Matthias Malanotte*), právník a v letech 1678–1679 rektor Karlo-Ferdinandovy univerzity – 77v, 78r, 78v, 79r, 79v, 80r, 81r, 81v, 82v

Č

Čáska, Matěj (*Cziaska, Matthias Cziaska*), borovanský měšťan – 99r, 105v

Čauslach z Nežetic, Jan – viz z Nežetic, Jan Čauslach

z Čemin, Jan Rus (*Ian Rus z Czemicz*), rožmberský rada a v letech 1429–1461 opakovaně krumlovský purkrabí – 18r, 33r

Čičman, Bartoloměj (*Bartholomaeus Ciczman, Bartholomaeus Cziczmann*), trhosvinenský farář a správce borovanské farnosti – 55r, 100v

Čuba, Tobiáš (*Tobias Czuba*), borovanský měšťan – 99r

Čupita, Řehoř (*Gregorius Czupita*), poddaný z Třebče – 94r

Čurda, Tomáš (*Thomas Czurda*), krčmář a poddaný z Vrcova – 94r

Čurda, Vavřinec (*Laurentius Czurda*), borovanský měšťan – 99v

D

Daniel (*Daniel*), služebník notáře a buďejovického děkana Jana Jiřího Ignáce Bormana – 86r

Dětrichovic, Pavel [† po 1473] (*Pawel z Prahy*), známý také jako Pavel z Prahy, rožmberský úředník a písař na panství Choustník – 16v

Dicento, Karel [† 1713] (*Carolus, Carolus Dicento*), augustiniánský kanovník a v letech 1694–1713 farář ve Lhenicích – 102v, 103r, 104r, 104v

z Dobřemilic, Přibík [† asi 1423] (*Przibik*), od roku 1380 majitel Hluboké u Borovan a poté i části Borovan – 17r

z Drahonic, Jaroš [† asi 1450] (*Iaross z Drahonicz*), majitel tvrže v Božejovicích – 28v

z Drahowa a Maršovic

- **Buzek** (*Biczek z Drahowa nebo z Hluboke*), majitel poplužního dvora v Hluboké u Borovan a části Borovan – 16v, 28r

- **Jindřich** [† po 1436] (*Gyndrzych z Drahowa*), majitel části Borovan a poloviny poplužního dvora v Hluboké u Borovan – 28r

Drochovec z Pláně, Oldřich – viz z Pláně, Oldřich Drochovec

ze Dvorce

- **Licek** [† po 1416] (*Liczek, Liczek de Dworzecz, Liczek ze Dworcze, Lyczek*), majitel dvorecké tvrže a poplužního dvora a zřizovatel kaplanství v Borovanech – 18v, 19r, 19v, 20r, 20v, 21r, 25r, 25v, 26r

- **Oldřich** [† 1520] (*Oldrzieh, Oldrzych, Oldrzych ze Dworcze*), rožmberský služebník a purkrabí v Nových Hradech a Velešíně – 17v, 18r, 33r, 33v, 34r

Dvořák, Jan (*Molitor*), mlynář v Borovanském mlýně – 106v

Dvořák, Jan (*Ianek Dworziak*), poddaný z Trocnova – 107v

Dvořák, Lukáš Ludvík (*Lucas Ludovicus Dworzak*), správce borovanské farmy – 55r

Dvořák, Vávra (*Wawra Dworzak*), poddaný z Trocnova – 107v

E

z Eckersdorfu, Jan [† 1663] (*Dominus Capitaneus, Hauptman, Ioannes ab Ekerstorff, Ioannes von Eckhersdorff, Iohann von Eckherßdorff*), hejtman a gubernátor třeboňského panství – 47v, 49r, 51r, 52v, 54r

Egerer, Teotonius (*Administrator, Theotonius, Theotonius Egerer*), augustiniánský kanovník, v letech 1670–1677 administrátor borovanského kláštera – 56v, 64r, 64v, 66r, 66v, 67r, 71r, 72v, 73r, 73v, 77v, 78r, 78v, 79r, 79v, 80v, 83v, 84v, 85v, 86r, 87v, 90v, 101r, 101v, 102v

z Eggenbergu, Marie Ernestina [† 1719] (*Principissa de Eggenberg*), šlechtična původem z rodu Schwarzenbergů a manželka Jana Kristiána I. z Eggenbergu – 102r

Eitzinger z Kronbergu a Pernersdorfu, Stephan – viz z Kronbergu a Pernersdorfu, Stephan Eitzinger

F

Fabricius, Matouš (*Mathaeus Fabricius, Matthaeus Fabricius*), augustiniánský kanovník – 56v, 64r

Ferdinand III. – viz Habsburský, Ferdinand III.

Ferdinand, Melchior (*Melchior Ferdinand*), farář v Kamenném Újezdě a správce borovanské farnosti – 55r

Filípek, Matěj (*Matthias Philippek*), borovanský měšťan – 99r

Fischer, Johann [* 1613, † 1683] (*Frater*), bratr Konráda Fischera – 81r, 85v

Fischer, Kašpar ml. [* asi 1620] (*Frater*), bratr Konráda Fischera – 81r, 85v

Fischer, Konrád [* 1631, † 1701] (*Conradus Fischer, Neo=Electus, Praepostius*), v letech 1677–1701 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech – 1r, 11v, 56v, 64r, 64v, 66r, 66v, 69r, 71r, 77r, 78v, 79r, 79v, 80r, 80v, 81r, 81v, 82r, 82v, 83r, 83v, 84r, 84v, 85r, 85v, 86r, 86v, 87r, 87v, 88r, 90r, 90v, 93r, 97v, 101r, 102r, 102v, 106r, 108v

Fischerin, Johana Maria – viz Gaichin, Johanna Maria

Formánek, Jan Jakub (*Ferdinandus, Ioannes Iacobus Formaneck*), zvaný Ferdinand, augustiniánský kanovník – 103v, 104v

Frestunk, Sebastian (*Sebastianus Frestung*), borovanský měšťan – 99r

Fridrich III. – viz Habsburský, Fridrich III.

G

Gaichin, Johanna Maria (*Ioanna Maria Gaichin*), rozená Fischerin, teta Konráda Fischera – 101r

Garecius, Stanislav (*Stanislaus Garecius*), augustiniánský kanovník, správce borovanské farnosti a doudlebský a lišovský farář – 55r, 55v

z Gatterburgu, František Eliáš Gattermayer [† 1664] (*Commissarius, Elias de Gatterburg, Elias Gattermaiir de Gatterburg, Franciscus, Frantz Eliass Gatter Mayer von Gatterburg, Ober Hauptman*), vrchní hejtman schwarzenberských panství – 59v, 61v, 62v, 63r

Gattermayer z Gatterburgu, František Eliáš – viz z Gatterburgu, František Eliáš Gattermayer

Grezlínger, Jiljí [† 1691] (*Aegidius, Aegidius Grezlínger, Aegidius Grötzlínger*), augustiniánský kanovník – 64r, 64v, 66r, 66v, 67r, 71r, 72v, 78v, 79r, 79v, 83v, 84v, 85r, 85v, 87v

Grundnagl, Augustin [† 1689] (*Augustinus, Augustinus Grundnagl*), augustiniánský kanovník a borovanský farář – 102v, 103r, 104r

z Gutštejna, Jindřich Bedřich [† 1703] (*Comes de Guttenstain*), hrabě a hejtman Plzeňského kraje – 67r

H

Habsburská, Cecílie Renata [* 1611, † 1644] (*Caecilia Renata*), manželka polského krále Vladislava IV. Vasy – 46v

Habsburský, Ferdinand III. [* 1608, † 1657] (*Coesarea Maiestas, Ferdinandus der Dritte, Ferdinandus, Ferdinandus Tertius, Imperator*), římský císař, český

a uherský král – 46v, 47r, 49r, 53r, 54r, 61r, 62r, 64r, 65r, 71r, 78r, 96r, 96v, 99v

Habsburský, Fridrich III. [* 1415, † 1493] (*Kayser Fridrich*), císař Svaté říše římské – 39r

Habsburský, Karel Josef [† 1664] (*Ordinarius*), v letech 1662–1664 biskup pasovský – 66r

Habsburský, Ladislav – viz Pohrobek, Ladislav

Habsburský, Leopold I. [* 1640, † 1705] (*Imperator, Kayser, Leopoldt, Leopoldus Primus, Maiestat, Mayestat*), římský císař, český a uherský král – 58r, 59v, 60v, 64r, 65v, 71v, 72r, 72v, 74r, 75r, 81v

Habsburský, Leopold I. Vilém [* 1614, † 1662] (*Archiduce, Archiduce Leopoldus, Leopoldt, Leopoldus, Leopoldus Wilhelmus*), rakouský arcivévoda a biskup pasovský, olomoucký, štrasburský a halberstadtský – 46v, 54r, 56v, 58r, 68r, 102r

Habsburský, Rudolf II. [* 1552, † 1612] (*Rudolphus*), římský císař, český a uherský král – 46v

Had z Paběnic, Přibík – viz z Paběnic, Přibík Had

Hamák, Aleš Josef [† 1729] (*Alexius Hamak*), opat kláštera řeholních kanov-

níků sv. Augustina v Praze na Karlově – 103v

Hána (*Hana*), k roku 1412 kaplan a oltářník ve farním kostele sv. Václava v Borovanech – 25v, 26r

Hansel, Tobiáš (*Tobias Haensel, Tobias Hansel*), měšťan a koňsel v Českých Budějovicích – 80v, 102r

Hanselová, Mariana (*Mariana*), manželka budějovického měšťana a koňsela Tobiáše Hansela – 102r

Hansen, Tillman (*Tillman Hansen*), řečený Mettman, sekretář Jana Adolfa ze Schwarzenbergu – 59v

z Harrachu, Arnošt Vojtěch [* 1598, † 1667] (*Archi=Episcopus Pragensis, Cardinal, Ernestus Adalbertus, Ernestus Cardinal ab Harrach, Ernst Adalbert von Harrach*), kardinál a arcibiskup pražský – 47r, 57v, 58r, 58v, 59v, 60r, 60v, 61r, 61v, 62v, 63r, 65v, 67r

z Harrachu na Zaječicích a Vlčnově, Lambert František Hřebenář [† 1696] (*Lambert Frantisek Hržebeňarž z Harrachu, a na Zagecziczich, a Wlczuowie*), císařský rada, místodržící a nejvyšší písař v Království českém – 35r, 36v

Hartl, Rudolf (*Rudolphus Hartl*), borovanský měšťan – 99v

Havel (*Gallus, Hawel*), irský mnich, misionář, světec – 19v, 22v, 24v, 38r, 56r, 67v, 93v, 94v, 98v

Havel, Filip (*Philippus Hawlu*), poddaný z Vlachnovic – 94v

Havel, Matěj (*Matthaeus Hawlu*), borovanský měšťan – 99v

Havel, Ondřej (*Andreas Hawlu*), borovanský měšťan – 99r

Havel, Rudolf (*Rudolphus Hawlu*), borovanský měšťan – 99r

Heermann, Norbert [† 1699] (*Administrator, Norbertus, Norbertus Heerman, Norbertus Heermann, Praepositus Trebonensis*), administrátor borovanského kláštera a v letech 1663–1699 probošt třeboňského kláštera – 56r, 56v, 58r, 58v, 59r, 68r, 68v, 69r, 69v, 72v, 80v, 81r, 94v, 100r

Hehoff, Liberius (*Liberius Hehoff*), lékař z Jindřichova Hradce – 70v

Heidelberger, Ignác (*Parochus*), na přelomu 17. a 18. století farář v Suchdole nad Lužnicí – 94v

Henzonder, Bartoloměj (*Bartholomaeus Henzonder*), borovanský měšťan – 99r

Hill, Eliáš (*Elias Hill*), augustiniánský kanovník – 104r

z Hippa, Augustin [* 340, † 420] (*Sanctus Augustinus*), křesťanský teolog a filosof, světec – 1r, 3v, 4v, 7v, 8v, 12v, 13r, 14v, 23r, 37r, 60v, 61r, 62r, 63r, 65r, 65v, 66r, 71v, 74v, 76r, 77r, 82v, 84v, 86v, 100v, 103v

z Hluboké, Drslav (*Drslaw*), do roku 1369 majitel tvrže v Hluboké u Borovan – 17r

Hněvsín z Krumlova, Václav – viz z Krumlova, Václav Hněvsín

z Hodenic

- **Anna Šťávková** (*Anna*), manželka Mikuláše Šťávky z Hodenic a matka Jana Šťávky z Hodenic – 22r, 22v

- **Jan Šťávka** [† 1510] (*Ian, Ioannes, Ioannes Sstiawka de Hodeniz*), převor v klášteře řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech, následně probošt klášterů augustiniánských kanovníků v Pavii a Olomouci, autor olomouckých statut z roku 1500 – 22r, 22v, 23r, 27r, 37r

- **Mikuláš Šťávka** (*Nicolaus, Nicolaus Sstiawka de Hodeniz*), otec Jana Šťávky z Hodenic – 22r, 22v

Hoffer, Eusebius [† 1712] (*Eusebius Hoffer*), augustiniánský kanovník – 64r

Hoffmann, Adam (*Adamus Hoffmann, Notarius*), veřejný notář a městský písař v Českých Budějovicích – 59v, 62r

Hoftich, Jiljí (*Aegidius Hafftich*), borovanský měšťan – 99r

Hogenové – viz ze Švarcpachu a Černého Dubu, Hogenové

Hojzl, Antonín (*Antonius Hoisel*), borovanský měšťan – 99v

z Hořic, Jan [† 1489] (*Ian z Horzicz*), arcijáhen bechyňský a krumlovský farář – 16r

z Houžné, Arnošt (*Arnosst z Hiczue*), rytíř z tvrže u Haklových Dvorů – 17r

Hruška, Pavel (*Paulus Hrusska*), poddaný z Třebče – 94r

Hřebenář z Harrachu na Zaječicích a Vlčnově, Lambert František – viz z Harrachu na Zaječicích a Vlčnově, Lambert František Hřebenář

Hypl, Řehoř (*Molitor*), mlynář v Borovanském mlýně – 106v

Ch

Chaul, Vít (*Vitus Kaul*), borovanský měšťan – 99r

Chmelíř, Severin (*Severinus Chmelirž*), borovanský měšťan – 99v

z Chotenbergu, Jáchym Alexander (*Ioachim Alexander Zchotenberku*), správce borovanské farnosti – 55r

Chrástka, Tomáš (*Thomassek Chras-tka*), poddaný, blíže neurčeno – 38r

Chválenický, Jan František (*Delegatus, Installator, Ioannes Franciscus Chwalenizki*), českokrumlovský arciděkan – 60r, 61r, 61v, 62v

J

Jakub [† 1517] (*Iacobus*), probošt borovanského kláštera – 46r

Jan (*Ioannes*) [† 362], mučedník a světec – 32v

Jan (*Ian, Ioannes*), převor borovanského kláštera – 37r, 45v

Jan (*Erlick, Ioannes*), řečený Erlik, poddaný ze Dvorce – 19r

Jan [† před 1443] (*Ian*), trhosvinenský kaplan – 16v

Jaudt, Jiří [* 1633, † 1670] (*Georgius, Georgius Iaudt, NeoPraepositus, Prae-latus, Praepositus, Probst, Reverendissimus*), v letech 1663–1670 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech – 21v, 56v, 58r, 58v, 59r, 60r, 60v, 61r, 61v, 62r, 62v, 63r, 64v, 65v, 66r, 66v, 67r, 67v, 68v, 69r, 69v, 70r, 70v, 71r, 71v, 72v, 80v, 86v, 100v, 101r, 106r

z Jelčan, Jiří Krčín (*Georgius*), otec Jakuba Krčina z Jelčan a Sedlčan – 93v

z Jelčan a Sedlčan, Jakub Krčín [* 1535, † 1604] (*Iacobus Krczinius de*

Gelczan), rožmberský regent a rybníkář – 93v

Ježíš Kristus (*Dominus, Christus, Iesus, Iesus Christus, Syn Boží, Syn Božie, Syn Božy*), židovský kazatel a ústřední postava křesťanství – 2r, 2v, 3v, 4v, 5v, 6r, 6v, 7r, 7v, 8r, 8v, 9v, 12v, 18v, 19r, 19v, 21v, 32v, 40v, 43r, 44v, 59v, 60v, 69r, 82v, 83v, 93v, 101r, 103r

od Ježíše Marie, Alexandr (*Reverendissimus Pater Generali Carmelitarum*), generální představený karmelitánského řádu – 101v

Jiří [† 303] (*Georgius, Giržy*), římský voják, mučedník, světec – 19v, 22v, 24v, 37v, 93v, 94v, 98v, 100v

Jupiter (*Iove*), v římské mytologii bůh nebes a hromů – 2r, 109r

K

Kabele, Jan [† 1406] (*Ioannes Kabele*), farář ve farním kostele sv. Václava v Borovanech – 19r, 19v, 20v

Kälbl, Wolfgang (*Wolfgang Kälbl*), majitel vinice ve Falkentalu – 39r

Kampanides, Jakub (*Iacobus Campanides*), jezuita a správce borovanské farnosti – 55r

Kaplicar, Jan (*Ian Kapliczar*), velešínský farář, svatovítský kanovník a děkan vyšehradské kapituly – 16r

z Kaplice, Jan (*Ioanne de Caplicz*), děkan Vltavského děkanátu a kanovník pražské kapituly – 9v

Karlec, Petr (*Petrus Karlecz*), borovanský měšťan – 99v

Kejšar, Filip (*Philippus Kayssar*), borovanský měšťan – 99v

Keplinger, Akvilín (*Aquilinus Keplinger*), augustiniánský kanovník – 56r

Klaric, Řehoř [† asi 1500] (*Ržehorž Claržicz, Ržehorž Klaržiz*), od roku 1467 purkrabí v Třeboni a později komorní písař a spoluregent v Českém Krumlově – 37v, 38v

Klesnar, Baltazar (*Balthasarus Klesnar*), borovanský měšťan – 99r

Klika, Jan (*Ian Klyka*), farář při farním kostele sv. Václava v Borovanech – 37r

Klimeš, František (*Franciscus Kliimesk*), borovanský měšťan – 99v

Klimeš, Havel (*Gallus Kliimesk*), borovanský měšťan – 99v

Kocina, Bartoloměj (*Bartholomaeus Koczina*), poddaný z Rankova – 94r

Kocina, Matyáš (*Matthias Koczina*), poddaný z Vesky – 94v

Kojákovský, Bartoloměj (*Bartholomaeus Koiackowskii*), cisterciák, správce

borovanské farnosti a ledenický a černecký farář – 55r

Kojata (*Koiacha*), nejstarší známý obyvatel Borovan, zmíněn v listině z roku 1339 – 45r

z Kolovrat, Jan (Hanuš) [† 1483] (*Ian z Kolowrath, Ioannes de Colowrat*), v letech 1468–1481 administrátor pražské diecéze – 26v, 27v

z Komařic (*z Komaržicz*)

- **Mikuláš** (*Mikulass z Komaržicz*), majitel komařického zboží a pozemků v Radosticích – 14r

- **Řehoř Odolen** [† po 1500] (*Odolen z Komaržicz, Ržehorž z Komaržicz*), majitel komařického zboží a pozemků v Radosticích – 14r, 28r

Koňata z Olešnice, Jan – viz z Olešnice, Jan Koňata

Korfürst, Jan (*Ioannes, Ioannes Korfürst*), augustiniánský kanovník – 101r, 102v, 104v

Kořenští z Terešova – viz z Terešova

Kořínek, Bartoloměj (*Bartholomaeus Koržinek*), borovanský měšťan – 99r

Kořínek, Tomáš (*Thomas Koržinek*), borovanský měšťan – 99r

Kott, Georg (*Geörg Kott*), rakouský šlechtic – 44r

Kouba, Leonard (*Leonardus Kauba*), borovanský měšťan – 99v

Kouba, Pavel (*Paulus Kauba*), borovanský měšťan – 99r

Kovář, Jakub (*Iacobus Kowarss*), borovanský měšťan – 99v

Kozka z Rynárce, Matěj – viz z Rynárce, Matěj Kozka

Krčín z Jelčan, Jiří – viz z Jelčan, Jiří Krčín

Krčín z Jelčan a Sedlčan, Jakub – viz z Jelčan a Sedlčan, Jakub Krčín

Kristus, Ježíš – viz Ježíš Kristus

z Kronbergu a Pernersdorfu, Stephan Eitzinger [† 1490] (*Stephan Eyzinger, Stephan Eyzinger zue Khornenberg*), rakouský šlechtic a služebník císaře Fridricha III. Habsburského – 39r, 39v

z Krumlova

- **Jan** (*Ian z Krumlowa, Ioanne, Ioanne de Crumlaw*), děkan pražské kapituly a v letech 1468–1481 administrátor pražského arcibiskupství – 9v, 16r, 27r

- **Mikuláš** [† 1461] (*Nicolaus, Nicolaus de Crumlaw*), arcijáhen bechyňský, děkan pražské kapituly a v letech 1453–1458 a roku 1461 administrátor pražského arcibiskupství – 2r, 8r

- **Štěpán** (*Plebanus in Schweinz, Plebanus Swinensis, Stephanus de Crumlaw*), vyšehradský kanovník a v letech 1478–1501 farář v Trhových Svinech – 27r, 45r, 45v, 46r

- **Václav Hněvsín** [† 1460] (*Decanus, Locus Ordinarius, Wenceslaus, Wenceslaus de Crumlaw*), děkan pražské kapituly a v letech 1453–1460 administrátor pražského arcibiskupství – 2r, 3v, 4v, 5v, 6r, 6v, 7v, 8v, 25r

Kříž (*Crux*), poddaný z Čerejova – 19r

Kříž (*Crux*), poddaný ze Dvorce – 19r

Křtítel, Jan (*Ioannes Baptista, Ioannes Gotts Tauffers*), prorok a světec – 40v, 90r, 92r, 96v, 103v

Kubíček, Bartoloměj (*Bartholomaeus Kubiizek*), borovanský měšťan – 99v

Kuglberger, Hans (*Hanß Khuglberger*), farář v kostele sv. Petra a Pavla v městčku Hadersdorf am Kamp – 32r

Kuchl, Ondřej (*Andreas Kuchl*), borovanský měšťan – 99r

Kukačka, Tomáš Josef (*Thomas Iosephus Cuculus*), budějovický děkan – 59v

Kumpeter, Matěj [† 1683] (*Mathias Kumpeter*), augustiniánský kanovník – 56r

Kuna, Jan Ferdinand Ignác (*Augustinus, Ioannes Ferdinandus Ignatius*)

Kuna), zvaný Augustin, augustiniánský kanovník – 103r, 104v

Kuřík, Lukáš (*Lucas Kurzik*), borovanský měšťan – 99r

L

de La Cruz, Isidor [† 1681] (*Abbas Carloviensis, Isidorus de Cruce, Isidorus de La Cruce*), emauzský konventuál a opat kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina na Karlově – 56v, 57r, 67v

Lando, Jeroným [† asi 1479] (*Hieronymus*), arcibiskup krétský a nuncius papeže Pia II. – 2r, 4v

z Landštejna

- Jaroslav – viz z Borovan, Jaroslav

- **Ludmila** (*Ludmilla, Ludmilla de Landstein*), dcera Voka z Landštejna a majitelka části vsi Borovany – 27r, 44v, 45v

- **Vilém I.** [† 1356] (*Wilhelmus de Landstein*), moravský zemský hejtman a nejvyšší purkrabí Pražského hradu – 44v, 45r

- **Vok** (*Wak, Wok*), příslušník třeboňsko-landštejnské linie a majitel Borovan, Trhových Svinů, Trutmaně (dnes Mezilesí) a části Třeboně. V roce 1291 titulovaný přídomkem z Borovan – 27r, 44v, 45v

Lantz, Ignác [† 1639] (*Ignatius Lantz*), administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni – 55v

Lazar – viz z Betánie, Lazar

Leopold I. – viz Habsburský, Leopold I.

Leopold I. Vilém – viz Habsburský, Leopold I. Vilém

Leuprechtiger, Wilhelm (*Willhalben Lewprechtiger*), rakouský šlechtic – 42v

Liepure, Jan František [* asi 1629, † 1705] (*Cancellarius, Commissarius, Ioannes Franciscus Liepure*), apoštolský protonotář a kancléř pražského arcibiskupa – 74v, 76r, 76v, 77r, 77v, 78r, 78v, 79r, 79v, 80r, 80v, 81r, 81v, 82v, 84r

Lignier, Vilém (*Wilhelmus Lignier*), augustiniánský kanovník – 56r

z Lindy (*de Linden, von der Linden*)

- **Anna** [† 1477] (*Conthoralis, Fundatrix, Uxor*), manželka Petra z Lindy – 1v, 4v, 8v, 11v, 24r, 24v, 25r

- **Petr** [† 1470–1473] (*Fundator, Peter von der Linden, Petrus de Linden*), měšťan, rytíř a zakladatel kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech – 1v, 2v, 3v, 4r, 5v, 7r, 7v, 8v, 9v, 10r, 11v, 12r, 12v, 13r, 14v, 16v, 17v, 18r, 23r, 23v, 24r, 24v, 25r, 28r, 32v, 33r, 33v, 34r, 46r, 54v,

56r, 70v, 90v, 91r, 92v, 93v, 95r, 95v,
99v, 101r, 101v

Liska, Šimon (*Simon Liska*), poddaný
z Vlachovic – 94v

z Lisova, Mikuláš Španovský [† 1521]
(*Nicolaus Spaniowski de Lisau*), služeb-
ník krále Matyáše Korvína, rožmberský
služebník a rytíř – 101v

Litera, Jiří (*Georgius Littera*), borovan-
ský měšťan – 99v

z Litoměřic, Hilarius [† 1468]
(*Hilarius, Hilarius de Lithomierzicz*),
děkan pražské kapituly a v letech 1461–
1462 administrátor pražského arcibis-
kupství – 2r, 7v, 21v

Lucin, Herkulán (*Herculanus, Hercu-
lanus Lucin*), augustiniánský kanovník –
64r, 64v, 66r, 66v, 67r, 71r

Lukáš (*Lucas*), evangelista a světec –
96v

M

Malanotte de Caldes, Matyáš Alois – viz
de Caldes, Matyáš Alois Malanotte

Malík, Kašpar (*Casparus Malick*), bo-
rovanský měšťan – 99r

Malík, Matěj (*Matthaeus Maliik,
Matthias Malick*), borovanský měšťan –
97r, 99r

Marek [† 1498] (*Abbas Trebonensis,
Marcus*), opat kláštera řeholních kanov-
níků sv. Augustina v Třeboni – 2r, 3r,
37v, 38v, 46r

Marie (*Maria, Maria Virgo*), dle Nové-
ho zákona a Koránu matka Ježíše Krista
– 1r, 2v, 3r, 3v, 4v, 5v, 6v, 7r, 7v, 8v,
12v, 19r, 20v, 23v, 45r, 109r, 109v

Martin [† 1452] (*Martinus, Mert,
Filius*), syn zakladatele borovanského
kláštera Petra z Lindy – 25r, 95r, 101r

Máří Magdaléna (*Maria Magdalena,
Marzi Magdalena*), židovská žena, která
podle evangelií cestovala s Ježíšem a
byla svědkyní jeho ukřižování, pohřbu
a vzkříšení, světice – 18v, 19v, 20r, 20v,
21r, 26v, 101v, 107v

Matěj (*Matthias*), apoštol a světec – 96v

Matouš (*Matauss*), apoštol a světec –
16v

Matthaei, Augustin (*Augustinus Ma-
tthaei*), klosterneuburský děkan a admi-
nistrátor klášterů v Borovanech a Tře-
boni – 55v, 100r

Matthaei, Christoph II. [† 1706]
(*Christophorus Matthaei*), děkan a v le-
tech 1686–1706 probošt kláštera řehol-
ních kanovníků sv. Augustina v Kloster-
neurgu – 56v, 64r, 64v, 104r

Maximilian [† 1647] (*Maximilian,
Probst*), v letech 1613–1647 probošt

kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina ve Waldhausenu – 50r, 50v, 51r

Mayr, Sebastian [† 1686] (*Sebastianus Maiir*), v letech 1681–1686 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu – 104r

Mayerhoffer, Eliáš (*Commissarius, Elias Maiirhofer, Elias Mayrhoffer, Supremus Capitaneus*), vrchní hejtman schwarzenberských panství – 77v, 79r, 79v, 80r, 86v, 87v, 88r

Mecer, Benedikt – viz Mezzler, Benedikt

Meckenburger, Jindřich (*Henricus Meckenburger*), rektor arcibiskupského semináře a kancléř pražského arcibiskupa Harracha – 61r, 73v

Melzer, Václav (*Wenceslaus Melzer*), farář v Korneuburgu a klosterneuburský děkan – 64r

Merbrich, Vít [† 1654] (*Vitus Merbrich*), administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni – 55v

z Mezipotočí, Jan (*Ian z Mezipotoczny*), rožmberský služebník – 17r

Mezzler, Benedikt [*1635, †1671] (*Benedictus Mezzler*), augustiniánský kanovník – 64r

Michael (*Michael*), archanděl – 39r

z Michnic a na Olešnici, Albrecht Řehoř Pouzar [† po 1631] (*Albrecht Rze-*

horž Pauzar z Michnicz a na Wolessniczy), majitel statků Dvorec a Olešnice – 35r

Nicolai, Antonín František (*Antonius Franciscus Nicolai, Commissarius, Nicolai*), zemský adjunkt a schwarzenberský rada – 77v, 79r, 79v, 80r, 81r, 86v

Mikšal, Matěj (*Matthaeus Mykssal*), borovanský měšťan – 99r

Miller, František (*Franciscus Müller*), borovanský měšťan – 99v

Mixiko (*Mixico*), poddaný ze Dvorce – 19r

z Mnichu na Verněřově a Louchově, Václav Silvestr Smrčka [2. pol. 17. století] (*Waczlaw Silwestr Smrczka ze Mnichu na Wernstorffie a Lauhowie*), císařský rada, místopisář a místosudí komorního a dvorského soudu – 35v, 36v

Moller, Antonín (*Antonius, Antonius Moller*), augustiniánský kanovník – 103r, 104v

Mollitor, Ulrich (*Ulricus Mollitor*), augustiniánský kanovník – 56v

Murn, Wolfgang (*Wolffgang Murn*), správní úředník ve Stražu – 31v

N

Nasperger, Štěpán Sebastián [† 1696] (*Stephanus Sebastianus Nasperger*),

farář v Suchdole nad Lužnicí – 80v, 81r, 101v

Nazaretský, Ježíš – viz Ježíš

de Neve, Franz (*Franciscus de Neve*), vlámský malíř působící ve druhé polovině 17. století – 101r

z Nežetic, Jan Čauslach (*Ian Czaysslach z Nežetycz*), též Jan Saiclach, rytíř a majitel tvrze v Nežeticích – 26v

z Němče, Mikuláš (*Mikulass z Niemcže*), rytíř – 17r

z Nikomédie, Barbora (*Barbara*), mučednice a světice – 100v

O

z Olbramovic, Kateřina (*Catharina de Olbramuicz*), matka Jakuba Krčina z Jelčan a Sedlčan – 93v

z Olešnice, Jan Koňata (*Ian Koniatha z Nolessnicze*), rožmberský služebník, majitel Vlhav a dalších drobných statků – 29v

Ondřej (*Andreas*), poddaný z Trocnova – 19r, 107v

Ondřej [† 1508] (*Andreas, Andrs, Ondrzeg*), probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech – 2r, 23r, 23v, 27r, 31r, 37r, 41r, 41v, 42r, 42v, 45r, 45v, 46r

Ordelrick, Pavel František (*Paulus Franciscus Ordelrick*), rytíř a hejtman hlubockého panství – 62r

Orsiniové (*Ursini*), italský šlechtický rod, od něhož dle legendy odvozovali svůj původ Rožmberkové – 95r

Ostrwa, Jan (*Ioannes Osterwa, Ioannes Ostrwa*), na přelomu 14. a 15. století oltářník ve farním kostele sv. Václava v Borovanech – 18v, 19r, 19v, 20r, 20v

P

z Paběnic, Přibík Had (*Przibik Had z Pabyenicz*), k roku 1469 krumlovský purkrabí – 16r

Pachmann, Bernard [† 1668] (*Bernardus Backmann*), v letech 1661–1668 opat kláštera ve Zlaté Koruně – 59v

Pachta z Rájova, Daniel Norbert – viz z Rájova, Daniel Norbert Pachta

Parauer, Hans (*Hanß Parawer*), rakouský šlechtic – 44r

Pařízek, Josef (*Iosephus Paržizek*), borovanský měšťan – 99v

Patrik (*Pater, Patritius*), na konci 17. století kvardián františkánského kláštera v Brně – 95r, 95v

Pavel [† 362] (*Paulus*), mučedník a světec – 32v

Payr, Hans (*Hanß Payr*), majitel vinice v Hadersdorfu – 43r–43v

Pelargus, Václav (*Parochus*), vyšebrodský kanovník a na přelomu 17. a 18. století střížovský farář – 107r

Pella, Vavřinec (*Laurentius Pella*), borovanský měšťan – 99r

Pešek (*Pessku, Pesko*), mlynář na stejnojmenném mlýně – 92r, 106v

Pešek (*Pesco*), poddaný ze Dvorce – 19r

Petr (*Petrus*), též Šimon, apoštol a světec – 2v, 6r, 6v

Petráš, Matěj (*Matthias Petrass*), borovanský měšťan – 99v

z Petrovic, Konrád [† po 1499] (*Konrad z Petrowitz*), v 60. a 70. letech 15. století krumlovský purkrabí – 16r

Pfaff, Adam (*Adamus Pfaff*), augustiniánský kanovník – 104r

Pius II. [* 1405, † 1464] (*Aeneas Sylvius, Papa, Pius secundus*), vlastním jménem Eneáš Silvius Piccolomini, v letech 1458–1464 papež – 2r, 3r, 3v, 4v, 6v, 8r, 9v, 12v

Písek z Radenína, Vaněk – viz z Radenína, Vaněk Písek

Plank, Bedřich (*Fridericus Planck*), konzistorní rada – 59v

z Plané (*Plana*)

- **Jan** (*Ioannes Plana*), do roku 1477 místopisář Království českého – 22r

- **Václav** [† 1488] (*Wenceslaus de Plana*), arcijáhen u pražské kapituly, v letech 1481–1484 administrátor pražské diecéze – 26v

z Pláně, Oldřich Drochovec [† po 1480] (*Oldrzych Drohowecz z Planie, Oldrzych Drohowecz z Planie*), rožmberský služebník, velešínský purkrabí – 17v, 33r

Plechátý, Jiří (*Georgius Plechatii*), borovanský měšťan – 99r

z Plzně, Michael (*Michaele de Plzna*), oltářník u pražské kapituly – 9v

z Poděbrad, Jiří [* 1420, † 1471] (*Georgius, Rex*), český král a příslušník rodu pánů z Kunštátu – 2r, 8v, 12r, 22r, 24v

Pohrobek, Ladislav [* 1440, † 1457] (*Ladislaus, Rex*), český a uherský král z rodu Habsburků – 2r, 7r, 8v, 9v, 12r, 12v, 24v

Polák, Daniel (*Daniel Polak*), správce borovanské farnosti – 55r

Ponton, Sebastián [* 1648, † 1713] (*Sebastianus, Sebastianus Ponton*), augustiniánský kanovník – 77r, 78v, 79r, 80v, 83v, 84v, 87v, 101r, 102v, 103v

Pouzar z Michnic a na Olešnici, Albrecht Řehoř – viz z Michnic a na Olešnici, Albrecht Řehoř Pouzar

z Prahy, Pavel viz Dětrichovic, Pavel

Preitfelder, Kristián [† 1734] (*Christianus, Christianus Praidenfelder*), augustinánský kanovník a v letech 1701–1734 borovanský probošt – 103r, 104v, 108v

Preller, Georg (*Georg Preller, Geörg Preller*), langenloiský měšťan a prodejce vinice ve Falkentalu – 41r, 42r, 42v

Prellerová, Anna (*Anna*), manželka Georga Prellera – 41r, 42r, 42v

Puffer, Thomas (*Thomas Puffer*), na počátku 16. století farář v kostele Všech svatých ve Falkenbergu – 32r

Puchník, Mikuláš [† 1402] (*Nicolaus Puchnik*), vyšehradský a olomoucký kanovník a generální vikář pražské arcidiecéze – 18v

Pupek, Tomáš (*Thomas Pupeck, Thomas Pupek*), borovanský měšťan – 97r, 99r

R

z Rabštejna, Prokop [† 1472] (*Procopius de Rabstein*), v letech 1453–1468 nejvyšší kancléř Království českého – 11r, 12r, 13r

z Radenína, Vaněk Písek (*Waniek Písek z Radenina*), rožmberský úředník a purkrabí v Českém Krumlově – 17r

Rakouský, Karel I. Josef – viz Habsburský, Karel I. Josef

z Rájova, Daniel Norbert Pachta [† 1682] (*Spachta*), sekretář dvorské komory – 72v

Reindlein, Michael (*Michael Reindlein*), majitel vinice v Hadersdorfu – 43r

Riario, Raffaele Sansoni [† 1521] (*Cardinalis Sancti Georgii Camerarii Papae*), italský kardinál – 22v, 23r

z Rožmberka (*Rosenses, de Rosis*), šlechtický rod, který do roku 1611 ovládal silné feudální panství na jihu Čech – 1v, 11v, 32v, 46r, 46v, 52v, 54v, 67v, 70r, 95r, 95v, 108r

- **Jan II.** [† 1472] (*Dominus de Rosis, Ian z Rozmberka, Ian z Rožmberka, Ian z Rožumberka, Ioannes de Rosenberg, Ioannes de Rosis*), v letech 1457–1472 vladař rožmberského domu – 13r, 14r, 17v, 24v, 32v

- **Jindřich V.** [† 1489] (*Gyndrzych z Rožumberka*), v letech 1472–1475 vladař rožmberského domu – 16r

- **Oldřich II.** [* 1403, † 1462] (*Oldrzych z Rozmberka, Oldrzych z Rožumberka*), nejvyšší pražský pur-

krabí a v letech 1418–1451 vladař rožmberského domu – 17v, 32v

- **Petr IV.** [* 1462, † 1523] (*Petrus de Rosenberg*), zemský hejtman a v letech 1493–1523 vladař rožmberského domu – 45v

- **Petr Vok** [* 1539, † 1611] (*Petrus Wock de Rosis, Petrus Wok de Rosis*), v letech 1592–1611 vladař rožmberského domu – 46v, 99v

- **Vilém** [* 1535, † 1592] (*Dominus de Rosis, Guilielmus de Rosenberg, Wilhelmus de Rosis*), nejvyšší purkrabí a v letech 1551–1592 vladař rožmberského domu – 46r, 46v, 108r

- **Vok II.** [* 1459, † 1505] (*Wock de Rosenberg, Wok z Rozmberka, Wok z Rožmberka*), v letech 1478–1493 vladař rožmberského domu – 27r, 37r, 38r, 45v

Rudelský, Florián (*Florianus Rudelskii*), borovanský měšťan – 99v

Rudolf II. – viz Habsburský, Rudolf II.

Rus z Čemin, Jan – viz z Čemin, Jan Rus

z Rynárce, Matěj Kozka [† 1566] (*Matthias de Rzinarž, Matthias Kostka, Matthia de Rzinarz, aliter Koska*), v letech 1559–1564 probošt borovanského kláštera – 46r, 46v, 108r

Ř

Řehoř XV. [* 1554, † 1623] (*Gregorius XV*), vlastním jménem Alessandro Ludovisi, v letech 1621–1623 papež – 83v

Římané (*Romani*), starověký národ, který původně obýval území města Říma – 87r

S

Sälchinger, Hans (*Hanß Sälchinger, Hanß Sölchinger*), prodejce vinice ve Falkentalu – 38v, 40v, 41r

Sälchingerová, Margareta (*Margareth*), manželka Hanße Sälchingera z Trasdorfu – 38v, 40v

Sansoni Riario, Raffaele – viz Riario, Raffaele Sansoni

Saur, Arnošt (*Ernestus Saur*), augustiniánský kanovník – 56v

Seidler, Gelasius (*Gelasius, Gelasius Seidler*), klosterneuburský děkan – 65r, 66v

Semelhauer, Šimon (*Simon Semelhauer*), prodejce vinice v Hadersdorfu – 43r

Semelhauerová, Anna (*Anna*), manželka Šimona Semelhauera – 43r

Schifer, Andreas [* 1655, † 1684] (*Andreas Schifer*), augustiniánský kanovník – 104r

Schmeding, Bernhard II. [† 1675] (*Bernardus, Bernardus Schmeding, Bernardt, Bernhardt, Praelathen zu Closterneuburg, Reverendissimus Claustroneoburgensis*), v letech 1648–1675 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu – 56r, 57r, 58r, 64v, 65r, 66v, 67v, 68r

Schmelzer, Šimon (*Simeon Schmölzer*), borovanský měšťan – 99r

Schmid, Jošt (*Iodocus Schmidt*), augustiniánský kanovník – 56r

ze Schwarzenbergu

- **Adam František** [* 1680, † 1732] (*Adamus de Schwartzenberg*), kníže, vévoda krumlovský a patron borovanského kláštera – 109r

- **Ferdinand Vilém** [* 1652, † 1703] (*Patronus, Princeps de Schwarzenberg*), kníže, císařský tajný rada, patron borovanského kláštera – 38v, 102r

- **Jan Adolf I.** [* 1615, † 1683] (*Comes, Comes de Schwarzenberg, Comes Patronus, Dominus Patronus, Fürst, Herr Graff, Ioannes Adolphus de Schwarzenberg, Iohann Adolff zue Schwarczenberg, Iohann Adolphus von Schwartzenberg, Patronus de Schwarzenberg*), kníže, majitel třeboňského panství a patron borovanského kláštera – 54r, 56v, 57v, 58r,

59v, 60r, 61v, 62r, 62v, 63v, 67r, 68r, 68v, 71r, 71v, 72r, 72v, 73v, 74r, 74v, 75r, 75v, 76r, 76v, 77r, 77v, 78r, 79r, 79v, 80r, 81r, 84v, 86r, 86v, 87r, 87v, 88r, 93v, 101r, 108r

Schwenarz, Leopold [† 1680] (*Leopoldus, Leopoldus Schwenarz, Leopoldus Swhenarz, Leopoldus Shwemarž, Leopoldus Swhemarž*), augustiniánský kanovník – 78v, 83v, 84v, 85r, 87v, 102v, 103v

Schwertzl, Stephan (*Stephan Schweretzl*), majitel vinice ve Falkentalu – 39r

Siebert, Ferdinand [* 1651, † 1705] (*Dominus, Parochus*), trhosvinenský farář a v letech 1699–1705 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Třeboni – 94r

Sigl, Gilbert [† 1682] (*Gilbertus Sigl*), augustiniánský kanovník – 56v

Sklenář, Lukáš (*Lucas Sklenarss*), borovanský měšťan – 99r

Smrčka z Mnichu na Verněřově a Louchově, Václav Silvestr – viz z Mnichu na Verněřově a Louchově, Václav Silvestr Smrčka

Sobek z Bílenberka, Matouš Ferdinand – viz z Bílenberka, Matouš Ferdinand Sobek

ze Sobětic, Jan Vilém Sobětický (*Ioanne Guilielmo Sobiedizki de Sobiediz*), rytíř – 62r

Sobětický ze Sobětic, Jan Vilém – viz ze Sobětic, Jan Vilém Sobětický

Sojka, Blažej [† 1730] (*Blasius Soiika, Blasius Soika, Blasius Soyka, Filius Aegidii Soika*), syn Jiljího Sojky, který roku 1685 získal výměnou za samotu s hospodářstvím poblíž rybníka Blatníku dům na náměstí v Borovanech – 11v, 90v, 97r, 99r, 106r

Sojka, Jiljí [† 1685] (*Aegidius Soika, Aegidius Soyka*), rolník a poddaný borovanského kláštera, který obýval samotu zvanou Sojkovská jednota poblíž rybníka Blatníku – 11v, 90v

Sojková, Mariana (*Uxor*), manželka Blažeje Sojky – 90v

Stanislav [† 1079] (*Stanislaus*), v letech 1072–1079 krakovský biskup, světec – 22v, 30v

Steinberger z Albrechtsbergu, Zachariáš – viz z Albrechtsbergu, Zachariáš Steinberger

Stodk, Adam (*Adamus Stodk*), správce borovanské farnosti – 55r

Stodolovský, Vavřinec (*Laurentius Stodolowski*), poddaný z Jílovic – 94v

Stramans, Rudolf (*Rudolphus Stramans*), augustiniánský kanovník – 56v, 64r

ze Straten na Olešnici, Gerhart [† před 1670] (*Gerhardus de Straden, Gerhardt z Straten, Gerhart z Straten a na Wolessniczy*), majitel statků Dvorec a Olešnice – 36r, 36v, 59v–60r

ze Sulzu, Marie Anna [† 1698] (*Patrona*), hraběnka německého původu a manželka Ferdinanda Viléma ze Schwarzenbergu – 102r

Sumer, Jiří (*Georg Sumer, Giržik Sumer*), prodejce vinice ve Falkentalu – 31r, 32v

Sumer, Michael (*Michel Sumer*), prodejce vinice ve Falkentalu – 31r

Sumerová, Dorota (*Dorothea*), manželka Jiřího Sumera z Falkentalu – 31r

Svoboda, Adam (*Adamus, Adamus Swoboda*), augustiniánský kanovník – 98r, 103r, 104r

Š

Šimon – viz Petr

Šimon [† 1557] (*Simon*), probošt borovanského kláštera – 46r

Šíma, Adam (*Adamus Ssima*), poddaný z Čerejova – 94r

Šíma, Matyáš (*Mathias Ssima*), poddaný z Třebče – 94r

Škréta, Karel [* 1610, † 1674] (*Pictor Screta*), barokní malíř – 100v

ze Škvorce, Olbram [† 1402] (*Archi=Episcopus Pragensis, Wolffram*), v letech 1396–1402 pražský arcibiskup – 18v, 20r

Šmíd ze Šmídu na Hořejší a Dolní Teplici, Zikmund Leopold – viz ze Šmídu na Hořejší a Dolní Teplici, Zikmund Leopold Šmíd

ze Šmídu na Hořejší a Dolní Teplici, Zikmund Leopold Šmíd [† 1698] (*Sigmund Leopold Ssmidl ze Ssmidu na Horžegssi a Dolegssi Teplyczy, Sigmund Leopold Schmidle ze Ssmidu na Horžegssi a Dolegssi Teplyczy*), císařský rada, soudce a místokomorník komorního a dvorského soudu – 35r, 35v, 36v

Španovský z Lisova, Mikuláš – viz z Lisova, Mikuláš Španovský

ze Šternberka, Adolf Vratislav [* asi 1627, † 1703] (*Adolph Wratislaw von Sternberg*), v letech 1667–1678 místokancléř Království českého, později zastával další významné posty – 72v

Šťávka z Hodenic, Jan – viz z Hodenic, Jan Šťávka

Šťávka z Hodenic, Mikuláš – viz z Hodenic, Mikuláš Šťávka

Šťávková z Hodenic, Anna – viz z Hodenic, Anna Šťávková

ze Švamberka (*Schwamberga*), šlechtický rod, který získal po smrti Petra Voka majetek Rožmberků – 95v

- **Václav** (*Waczlaw z Sswamberka*), v 70. letech 15. století majitel Chraštíček a Hrochova Hrádku – 16r

ze Švarcpachu a Černého Dubu, Hogenové (*Hagianae*), vladycký rod, uselý v jižních Čechách v 16. a 17. století – 100v

- **Jindřich Václav** [† 1679] (*Henricus Haagen de Schwarzbach et Czernodub*), vladyka, majitel černodubského statku – 100v

T

z Tarsu, Pavel (*Paulus*), apoštol a světec – 2v, 6r, 6v, 22v, 87r

z Terešova

- **Anna Kořenská** (*Anna Korzenskiana de Terressowa*), manželka Václava Františka Kořenského z Terešova – 81r, 100v

- **Jan Lukáš Antonín Kořenský** (*Ioaannes Korzenskii*), do roku 1692 majitel statků Dvorec a Ostrolovský Újezd – 21v, 34r, 98r

- **Karel Maxmilián Kořenský** [† asi 1678] (*Carolus Korzenskii*) – 59v

- **Kryštof Kořenský** [† 1586/1587] (*Christophorus Korzensky*), majitel vsí v okolí Borovan se sídlem v Ostrolovském Újezdě – 108r

- **Lukáš Kořenský** [* 1580, † 1640] (*Lucas Korzenskii*), člen zemského soudu a účastník tureckých válek – 21v

- **Magdalena Kořenská** [† po 1641] (*Mandelena Korženska z steressowa*), majitelka tvrze a poplužního dvora ve Dvorci – 36v

- **Václav Kořenský** [† 1613] (*Waczlaw Koržensky z Teressowa*), držitel Dvorce s tvrzí a poplužním dvorem – 34r–34v, 35r

- **Václav František Kořenský** [† 1681] (*Capitaneus, Wenceslaus Franciscus Korzenskii de Terressowa*), hejtman Bechyňského kraje a císařský rada – 100r, 100v

Teüerlein, Jiří (*Georgius Teüerlein*), dominikán – 103v, 104v

Tomáš (*Thomas*), poddaný ze Dvorce – 19r

Tomek, Adam (*Adamus Tomku*), borovanský měšťan – 99r

Tresal, Guarín [† 1671] (*Guarinus Tresal*), augustiniánský kanovník – 56v

Trnoška, Jakub (*Trnoscka*), poddaný z Hluboké u Borovan – 91v

z Trnové, Jan (*Ian z Trnowe*), v sedmdesátých a osmdesátých letech 15. století třeboňský hejtman – 37r, 38v

z Trocnova

- **Jan Žižka** [† 1424] (*Zizka, Zisska*), husitský vojevůdce – 18v, 90r

- **Jaroslav** [† 1428] (*Frater Zizkol, Iaross*), bratr Jana Žižky z Trocnova – 18v

Tsasthaler, Lukáš Vilém [2. pol. 17. st.] (*Lucae Guilielmi Tsasthaler*), blíže neurčen – 59v

Turkové (*Turci*), etnická skupina žijící na území Osmanské říše – 104r, 106v, 109r

Tuschek, Samuel [† 1638] (*Samuel Tuschek*), administrátor klášterů řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech a Třeboni – 51r, 55v

U

Ulrich, Ondřej Dionýsios (*Andreas Dionysius Ulrich, Andreas Dionysius Urich*), farář v Žumberku – 80v, 81r

Ungar, Matěj Aleš [† 1701] (*Abbas*), v letech 1668–1701 opat cisterciáckého kláštera ve Zlaté Koruně – 103r

Urban I. [† 230] (*Urban*), papež a světec – 18v, 34r

z Úsuší, Jarohněv [† 1475] (*Iarohnew* z *Usussy*, *Iarohniew* z *Usussi*), v letech 1457–1466 a 1468–1470 třeboňský hejtmán, v letech 1470–1475 vysoký úředník v rožmberských službách – 16r, 17v, 33r

V

z Valdštejna, Jan Fridrich [* 1642, 1694] (*Archi=Episcopus*, *Ertzbischoff*, *Ioannes Fridericus*, *Ordinarius*), v letech 1675–1694 arcibiskup pražský – 74r, 74v, 75r, 76r, 76v, 77r, 77v, 78r, 79r, 79v, 80r, 81r, 81v, 82r, 84r, 84v, 103v

Valenta, Martin (*Martinus Valenta*), poddaný z Rankova – 94r

Valentin [† 1479] (*Valentinus*, *Walentin*), probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Borovanech – 8r, 14v, 22v, 37r, 46r

Vaněček, Bartoloměj (*Bartholomaeus Wanietscheck*), poddaný z Třebče – 94r

Vavřinec [† 258] (*Laurentius*), římský diakon umučený za císaře Valeriána, světec – 11r

Václav [† 935] (*Wenceslaus*), český kníže a světec – 45r

Václav (*Waczlaw*), k roku 1412 farář při kostele Nanebevzetí Panny Marie v Trhových Svinech – 25v, 26v

Vágner, Jiří (*Georgius Wagner*), borovanský měšťan – 99v

Vávra, Bedřich (*Fridericus Wawra*), borovanský měšťan – 99r

Veleslav (*Welyslaw*), k roku 1412 farář při kostele sv. Martina ve Střížově – 25v, 26v

z Větrní

- **Jiřík Višně** [† 1482] (*Girzyk* z *Wietrznie*), v letech 1467–1468 krumlovský purkrabí a od roku 1472 majitel tvrze Pasovary – 16r

- **Petr Višně** [† 1481/1482] (*Petr* z *Wietrznie*), rožmberský služebník působící ve 40.–60. letech 15. století zejména v Českém Krumlově – 17r

Vojtěch [† 997] (*Adalbertus*), druhý pražský biskup a světec – 103r

W

Waitz, Bernard I. [† 1643] (*Bernardus*, *Bernardus Weiz*, *Bernhardt*, *Praelath von Closter Neüburg*, *Praelath zue Closterneüburg*, *Praepositus Claustro-neoburgensi*, *Probst zu Closter Neüburg*), v letech 1630–1643 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu – 21v, 47r, 49r, 49v, 50r, 51r, 51v, 52r, 53v, 56r, 58v, 64r, 65r, 96v, 97r

Weber, Marek [† 1660] (*Marcus*, *Marcus Weberus*), klosterneuburský

děkan a administrátor klášterů v Borovanech a Třeboni – 55v, 56v, 100r

Wegschaidler, Leopold (*Leopoldus Wegschaidler*), augustiniánský kanovník a správce třeboňské farnosti – 55v, 64r

Wendschuch, Jiří Norbert – viz ze Zdíře, Jiří Norbert Wendschuh

Wilko (*Wilko*), poddaný ze Dvorce – 19r

Wundrak, Kašpar, student kanonického práva – 103v, 104v

Z

Zásmucký ze Zásmuk, Petr – viz ze Zásmuk, Petr Zásmucký

ze **Zásmuk, Petr Zásmucký** [† 1498–1503] (*Petrus de Zassnuk, Petrus Zassnuk*), od roku 1465 majitel Červené Lhoty – 23v, 99v

ze **Zdíře, Jiří Norbert Wendschuh** [*1610, † 1668] (*Georgius Norbertus Wendschuch, Georgius Wendschuech*), v letech 1641–1668 opat vyšebrodského kláštera – 59v, 101r

Zehetner, Leopold I. [† 1646] (*Leopoldus, Praepositus*), v letech 1612–1646 probošt kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina v Sankt Florianu – 50r, 50v, 51r

Zencker, Štěpán (*Stephanus, Stephanus Zencker*), augustiniánský kanovník – 64r, 64v

Zikmund [† 1462/1464] (*Sigismundus*), probošt borovanského kláštera – 46r

Ž

Žižka z Trocnova, Jan – viz z Trocnova, Jan Žižka

4.4 Zeměpisný a místní rejstřík

Rejstřík obsahuje názvy zemí, krajů, správních celků, měst, vsí, vodstev, lesů, luk a dalších nižších sídelních jednotek a staveb, které se vyskytují v editovaném textu Konráda Fischera. Do rejstříku nebyly zahrnuty názvy lokalit, které tvoří součást šlechtických predikátů – ty mají své opodstatnění ve jmenném rejstříku. Zohledněny jsou zde však domicily v případě měšťanů a rolníků. Vzhledem k tomu, že rejstřík reflektuje sídla až do úrovně jednotlivých staveb (domy, kláštery, kostely, zámky atd.), byly tyto stavby zařazeny pod příslušné lokality (město, městečko či ves), v jejichž intravilánu či správní oblasti se nacházely. To samé platí i pro historicko-správní celky s centrem v dané lokalitě (farnosti, panství, diecéze atd.). Bez zařazení však vystupují mlýny v okolí Borovan, které nesly konkrétní pojmenování. Zahraniční lokality jsou uvedeny v českém jazyce, pokud k nim existuje takový ekvivalent (např. Wien → Vídeň), v opačném případě jsou uvedeny v jazyce daného státu, na jehož území se dnes nacházejí. Součástí každého hesla jsou abecedně řazené varianty názvů a označení (v závorce a *kurzívou*), pod nimiž se daný geografický objekt vyskytuje v originálním textu. Tyto varianty jednak reflektují původní zápis označení Fischerovou rukou, jednak slouží ke snazší orientaci při dohledávání hesel na příslušných foliích, nejedná-li se přímo o název (např. Borovany v textu vystupují pod názvy *Borowan*, *Forbas*, *Forbes*, ale i též pod výrazem *Oppidum*). Pro nasměrování čtenáře na základní hesla byla některá variantní označení, u nichž se to jevílo jako užitečné, zařazena také přímo do rejstříku (např. *Schilierss* – viz Čilíř). Součástí každého základního hesla je stručná charakteristika, která u lokalit vyjadřuje jejich právní postavení a polohu v době Konráda Fischera a následně aktuální administrativní zařazení. Vzhledem k vysoké četnosti odkazů na borovanský klášter byly tyto z rejstříku vypuštěny, neboť jejich výčet se jevil jako samoúčelný.

A

Altum Vadum – viz Vyšší Brod

Augeizd / Augezd / Augezdecz – viz

Ostrolovský Újezd

Augsburg (*Augusta*), město severozápadně od Mnichova, dnes hlavní město

vládního obvodu Švábsko ve spolkové zemi Bavorsko (Německo) – 56v

Aurea Corona – viz Zlatá Koruna

Austria – viz Rakousko

B

Baba (*Bawa, Wawa*), rybník východně od Borovan – 91v, 92v, 93v

Bašta (*Basta, Wasta*) – viz Borovanec

Bawa – viz Baba

Bechyně (*Bechin*), město jihozápadně od Tábora, dnes město v okrese Tábor (kraj Jihočeský) – 78v, 102v

- **Bechyňské arcijáhensství** (*Archidiaconatus Bechinensis*), oblast pod církevní správou utvořená po vzniku pražského biskupství – 8r

- **Bechyňský kraj** (*Districtus Bechinensis*), historické správní území na jihovýchodě Čech – 60r, 100v

Belgie (*Belgium*), v letech 1581–1714 součást Španělského Nizozemí, dnes federativní konstituční monarchie v západní Evropě – 95r, 95v

Beska – viz Veska

Blatný mlýn (*Blatník, Kottmühl, Molendinum de Luto*), zaniklý středověký mlýn u rybníka Blatníku jihovýchodně od Borovan – 10r, 11r, 11v, 24r, 90v, 91r

Böheimb / Bohemia / Böhmen – viz Čechy

Borovanec (*Borowancz, Borovanecz, Borowanecz*), dnes Bašta, rybník jihový-

chodně od Borovan – 10r, 11r, 11v, 17r, 23v, 24r, 67v, 92r, 93v, 105r

Borovanský mlýn (*Mühle, Molendinum*), dříve panský či Votrubů mlýn, mlýn, zbudovaný před rokem 1590 za éry Rožmberků a obnovený roku 1683 Konrádem Fischerem – 52r, 52v, 54v–55r, 91v, 98v, 105r, 105v, 106r, 106v, 109v

Borovany (*Borowan, Forbas, Forbes, Oppidum*), ves, od poloviny 16. století městečko jihovýchodně od Českých Budějovic, dnes město v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 1r, 1v, 8r, 8v, 11v, 12v, 14r, 14v, 15r, 15v, 16v, 19r, 19v, 20r, 20v, 21r, 22r, 23r, 24r, 25v, 26v, 27r, 31r, 37r, 38r, 44v, 45r, 45v, 52r, 55v, 62v, 63r, 64r, 64v, 68v, 69r, 70v, 71v, 74v, 75v, 84v, 87r, 87v, 90r, 90v, 94v, 95r, 95v, 96r, 96v, 97r, 98r, 98v, 99v, 106v, 107r, 107v, 108r, 109r

- **cihelna** (*Officina Tegularia*), bývalá cihelna, stojící od roku 1684 nedaleko Nového dvora, kvůli nevhodnému umístění se však na konci 17. století uvažovalo o jejím přenesení do prostoru zrušeného Nového rybníka – 91v

- **klášter řeholních kanovníků sv. Augustina** (*Closter Borowan, Closter Forbas, Monasterium, Monasterium*

Borovaniensis), bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina, který byl založen ve druhé polovině 15. století z iniciativy budějovického a linceckého měšťana Petra z Lindy – passim

- **kostel sv. Václava** (*Ecclesia Parochialis*), farní kostel z poloviny 14. století, který zanikl ve druhé polovině 15. století současně s výstavbou kláštera řeholních kanovníků sv. Augustina – 2v, 3v, 4v, 7v, 8v, 10r, 12r, 12v, 13r, 18v, 19r, 19v, 20r, 20v

- **farnost** (*Parochia, Parochia Borovaniensis*), zahrnovala městečko Borovany a vesnice Dvorec, Hluboká u Borovan a Vrcov – 67r, 73r, 81r, 85r

- **klášterní dvůr** (*Mayrhoff, Villa Borovaniensis, Villa Borowan, Villa Monasterii*), hospodářský dvůr, který se nacházel při klášteře – 52r, 56r, 88v, 105r, 106r, 106v

- **kostel Navštívení Panny Marie** (*Ecclesia, Ecclesia Borovaniensis, Kirche*), kolegiátní (dnes farní) kostel z druhé poloviny 15. století, v polovině 18. století barokně rozšířen – 21v, 37v, 46v, 54v, 55v, 56r, 60v, 63v, 67v, 73r, 74r, 78r, 78v, 79r, 79v, 82v, 83r, 84r, 98v, 99v, 100r, 101r, 101v, 103r, 104v, 109r

- **Kuřikovský statek** (*Domus, Domus Communitatis, Kurschikowskii, Kurzikowskii, Kurzikowsky, Kuržikowskii*), selský statek stojící po levé straně při původní cestě z Borovan do Ledenic – 90v, 91r, 97v, 99r

- **Láníků** (*fundus Lanicku, Villa*), selský statek v Borovanech, kde žil ještě roku 1651 Vít Láník s rodinou – 11v, 90v, 91r

- **statek** (*Dominium, Panstwie borowanske*), historický územně-správní celek v jižních Čechách – 14r, 30v, 93v, 96r, 96v, 97v, 98v, 99r, 106v, 107v

- **pivovar** (*Braxatorium, Brewhaus*), vznikl současně s výstavbou kláštera a nacházel se v jeho těsné blízkosti, v letech 1635–1658 jej provozovala borovanská obec – 52r, 56r, 90r, 97r, 109r

- **radnice** (*Curia*), sídlo městské správy, stojící uprostřed náměstí, radnice byla postavena v letech 1613–1615, na počátku třicetileté války došlo k jejímu vypálení a ve třicátých letech 17. století ke kompletní rekonstrukci – 95v, 96r

- **škola** (*Schola*) – 109r

Brno (*Bruna*), hlavní město Markrabství moravského, dnes statutární a druhé nej-

větší město v České republice – 56v, 95r, 103v

Budviti Bohemorum – viz České Budějovice

Budweis – viz České Budějovice

Bukvice (*Bukwycze*), ves východně od Trhových Svinů, dnes část města Trhové Svině v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 34v

Bulharsko (*Bulgaria*), historická země, dnes Bulharská republika – 9v

Burgundsko (*Burgundia*), hrabství, historické území, dnes součást regionu Burgundsko-Franche-Comté na území Francie – 59v

C

Carinthia – viz Korutansko

Cetviny (*Zettwing*), městečko jihovýchodně od Dolního Dvořiště, dnes zaniklá obec v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský) – 77r

- *farnost* (*Parochia*), zahrnovala městečko Cetviny a vesnice Dolní Příbrání a Mikulov (Böhmdorf) – 80v

Civitas Budvicensi – viz České Budějovice

Clagenfurt – viz Klagenfurt am Wörthersee

Claustroneoburg / Closterneüburg – viz Klosterneuburg

Colonia – viz Kolín nad Rýnem

Corneoburg – viz Korneuburg

Crembs – viz Kremže

Crete – viz Kréta

Croatia – viz Chorvatsko

Crumlow – viz Český Krumlov

Cumana – viz Kumánie

Czaslav – viz Čáslav

Czerau / Czeraw – viz Čeřejov

Czerniz – viz Černice

Č

Čáslav (*Czaslav*), město jihovýchodně od Kutné Hory, dnes město v okrese Kutná Hora (kraj Středočeský) – 64r

Čechy (*Böheimb, Bohemia, Böhmen, Kralowstwi Czeske, Regnum Bohemiae*), historické území, které patřilo k České koruně, dnes součást České republiky – 4v, 8v, 9v, 10v, 11r, 12r, 12v, 15v, 19r, 22r, 24v, 28v, 29v, 30r, 35r, 35v, 36v, 39r, 41r, 41v, 43r, 47v, 49r, 50r, 51r, 56v, 59v, 60v, 64r, 64v, 65r, 65v, 67v, 71v, 72v, 82r, 95r, 102v, 103r, 103v, 108v

Černice (*Czerniz*), ves severovýchodně od Českého Krumlova, dnes část obce

Mojné v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský) – 55r

Červená Řečice (*Rzeczic*), město s arcibiskupským zámekem severně od Pelhřimova, dnes město v okrese Pelhřimov (kraj Vysočina) – 69r

Čeřejov (*Czerau, Czeraw, Czerecow, Czeregow, Czerezow*), ves jihozápadně od Borovan, dnes část města Trhové Svině v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 19r, 21v, 94r, 107v

České Budějovice (*Budiegowicze Czeske, Budvitii Bohemorum, Budweis, Civitas Budvicensi*), město na jihu Čech, dnes statutární a okresní město v Jihočeském kraji – 18v, 21v, 29v, 59v, 62r, 80r, 80v, 81v, 83r, 84v, 86r, 96r, 100v, 102r, 108r

Český Krumlov (*Crumlow, Krumlow, Krumpłow*), město jihozápadně od Českých Budějovic, dnes okresní město v Jihočeském kraji – 13v, 16v, 18v, 29v, 34r, 60r, 67v, 77r, 80r, 80v, 103v

- **jezuitský seminář** (*Crummauerishe Seminarium*), původně komplex šesti středověkých domů, na jejichž místě vznikla v polovině 17. století dvoupatrová masivní raně barokní budova (dnes čp. 152) – 48r

- **špitál při kostele sv. Jošta** (*Hospitalis Crumloviensis*), panský špitál z první poloviny 14. století – 46v

Čilíř (*Schilierss, Ssiliercz*), rybník jihovýchodně od Borovan – 93r, 93v

Čouzův mlýn (*Molendinum Czaus, Cziaus, Zhiaus*), mlýn u mostu přes Stropnici, který zanikl nejpozději během třicetileté války – 67v, 105v, 106r

D

Dalmácie (*Dalmatia*), historická země, dnes převážně na území Chorvatska a Černé Hory – 9v, 12r

Dautleb – viz Doudleby

Derfles – viz Vesce

Districtus Multaviensis – viz Vltavský děkanát

Dobřany (*Dobershan*), město jihozápadně od Plzně, dnes město v okrese Plzeň-jih (kraj Plzeňský) – 56v

Dobrkov (*Dobrkow*), ves jihozápadně od Trhových Svinů, dnes část obce Slavče v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 34v, 36r

Doksany (*Doxan*), ves jižně od Litoměřic, dnes obec v okrese Litoměřice (kraj Ústecký) – 56v

Dolní Lužice (*Lusatia*), markrabství, historická země, dnes součástí Německa a Polska – 9v, 12r

Dolní Rakousy (*Inferior Austria, Österreich unter der Enß*), historické území, dnes spolková země na severovýchodě Rakouska, rozkládající se okolo Vídně – 50r, 51r

Doudleby (*Dautleb*), ves jižně od Českých Budějovic, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 55v

Doxan – viz Doksany

Drestorff – viz Trasdorf

Duchna (*Duchna*), rybník a louka nacházející se jihovýchodně od Borovan – 91v, 92r

Dvorec (*Dworczecz, Dworecz, Dworzecz, Dworetz, Dworzen, Twrz*), ves se zaniklou tvrzí a poplužním dvorem jihovýchodně od Borovan, dnes část obce Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 17v, 19r, 21v, 34r, 34v, 35r, 36r, 67r, 90v, 91v, 98r, 106r, 107v

E

Enže (*Enß*), řeka v Rakousku, v minulosti tvořila hranici mezi Dolním a Horním Rakouskem – 50r

F

Falkenberg (*Folckhenberg*), ruina hradu a historická lokalita severovýchodně od Kremže, dnes součást města Straß im Straßertale v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 32v

- *kostel Všech svatých* (*Allerheilige Kirche, allen heyligen, allen Heyligen*), bývalý kostel poblíž ruiny hradu Falkenberg, dnes obytný dům na adrese Ferdinand-Maglock-Weg 142 v městysu Straß im Straßertale (okres Kremže-venkov) – 32r, 39r, 41r

Falkental (*Falkenthal, Folkenthal, Volckenthal*), historická lokalita severovýchodně od Kremže, dnes součást města Straß im Straßertale v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 31r, 39r, 41r, 43r

Folckhenberg – viz Falkenberg

Forbas / Forbes – viz Borovany

Franky (*Franconia*), historický region v Německu, dnes na území spolkových zemí Bádensko-Württembersko a Bavorsko (Německo) – 56v

Frauenberg / Frawenberg – viz Hluboká nad Vltavou

G

Gallicia – viz Halič

Germania – viz Německo

Gezera – viz Jezero

Gilowicz / Gilowitz / Gilowiz – viz Jílovice

Gimborn (*Gimborn*), hrabství se zámekem jihozápadně od obce Marienheide, dnes součást obce Marienheide ve spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko (Německo) – 60r, 62v, 71v

H

Hadersdorf am Kamp (*Hadersdorff, Hädersdorff, Haderstorf*), městečko severovýchodně od Kremže, dnes část městyse Hadersdorf-Kammern v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 32r, 32v, 43r, 44v

Hájek (*Hagek, Haiek, Heiek*), nově Rohožný, les jihovýchodně od Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 23v

Halič (*Gallicia*), historické území, dnes součást Polska a Ukrajiny – 9v

Hebku (*Hebku*), les při cestě z Hluboké u Borovan do Jílovic – 93v

Heiek – viz Hájek

Herbipolis – viz Würzburg

Hercynský les (*Hercynia*), historická oblast, táhnoucí se na východ od Rýna napříč jižním Německem – 56v

Hietzing (*Hiezinga*), vinařská oblast jihozápadně od Vídně, dnes 13. vídeňský městský okres (Vídeň) – 55v

Hlubocka / Hlubocze – viz Hluboká u Borovan

Hluboká nad Vltavou (*Frauenberg, Frawenberg*), panství a město se zámekem severně od Českých Budějovic, dnes město se zámekem v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 60r, 62v, 63r, 71v

Hluboká u Borovan (*Hlubocka, Hlubocze, Hluboka*), ves se (zaniklou) středověkou tvrzí a dvorem východně od Borovan, dnes část města Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 10r, 11r, 11v, 13r, 16v, 17r, 23v, 24r, 28r, 31v, 52r, 67v, 88r, 88v, 91r, 91v, 92v, 93r, 93v, 94r, 94v, 95r, 107r, 108r, 109r

- **Trnoškův statek** (*Domus Trnoscka*), statek sedláka Trnošky v Hluboké u Borovan – 91v

Hodenice (*Hodenicz, Hodeniz*), ves u Kaplice, dnes zaniklá osada v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský) – 21v, 22r

Hohenlandsberg (*hohen Landtsperg, hohen Landsberg, Hochenlandsparg*), panství a zřícenina hradu jihozápadně od Wintzenheimu, dnes ruina v departe-

mentu Haut-Rhin (Francie) – 60r, 62v,
71v

Horní Lužice (*Lusatia*), markrabství,
historická země, dnes součástí Německa
a Polska – 9v, 12r

Horní Písky (*Superiores Pisku*), pole
východně od Borovan – 91v

Horní Rakousy (*Österreich ob der Enß*,
Superior Austria), historické území,
dnes spolková země na severu Rakouska
– 50r, 51r

Horní Slavkov (*Schlackenwald*, *Schla-*
ckenwald), město v Loketském kraji, dnes
město v okrese Sokolov (kraj Karlovar-
ský) – 103r, 108v

Hradec Králové (*Hradecz Reginae*),
statutární a okresní město na východě
Čech (kraj Královéhradecký)

- **katedrála sv. Ducha** (*Cathedralis*
Ecclesia Reginaehradecensis), pů-
vodně kostel z poloviny 14. století, od
založení diecéze královéhradecké ro-
ku 1664 katedrála – 82v

Hradostiz – viz Radostice

Hungaria / Hungarn – viz Uhry

Ch

Chorvatsko (*Croatia*), historické území,
království, dnes Chorvatská republika –
9v, 12r

I

Inferior Austria – viz Dolní Rakousy

Ingrowiz – viz Jimramov

Itálie (*Italia*), obecné označení pro
území několika států, historické území,
dnes stát na jihu Evropy – 22v

J

Jezero (*Gezera*), rybník jižně od Boro-
van – 98r

Jimramov (*Ingrowiz*), městečko seve-
rovýchodně od Žďáru nad Sázavou, dnes
městys v okrese Žďár nad Sázavou (kraj
Vysočina) – 104r

Jindřichův Hradec (*Nova Domus*),
město severovýchodně od Třeboně, dnes
okresní město v Jihočeském kraji – 70v,
80v, 103r

Jílovce (*Gilowicz*, *Gilowitz*, *Gilowiz*),
ves východně od Borovan, dnes obec
v okrese České Budějovice (kraj Jiho-
český) – 10r, 21v, 23v, 24r, 37r, 37v, 92r,
93v, 94r, 94v, 107v

- **farnost** (*fara Gilowiczka*, *Parochia*
Gilowicensis), do roku 1481 zajišťo-
vali správu farnosti borovanští kněží,
poté faráři ze Suchdola nad Lužnicí,
v roce 1786 byl v Jílovicích zřízen
farní úřad – 37r, 38v

- **kostel sv. Jakuba** (*Ecclesia Gilo-wicensis, kostelik*), farní kostel z poloviny 14. století – 37r, 92r

K

Kamenný Újezd (*Steinkirchen*), ves jižně od Českých Budějovic, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 55r

Klagenfurt am Wörthersee (*Clagenfurt, Clagenfurth*), od roku 1518 hlavní město Korutan, dnes statutární a hlavní město spolkové země Korutany (Rakousko) – 78v, 102v

Klosterneuburg (*Claustro=Neoburg, Claustroneoburg, Closterneüburg, Closter Neüburg, Closter=Neüburg*), město s klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina severně od Vídně, dnes v okrese Tulln (spolková země Dolní Rakousy) – 21v, 47r, 49r, 49v, 50v, 51r, 51v, 52r, 53v, 55v, 56r, 56v, 57r, 58r, 58v, 63v, 64r, 64v, 65r, 65v, 66r, 66v, 67v, 68r, 100r, 104r

- **kostel sv. Martina** (*Sanctus Martinus*), farní kostel, který byl vypálen během tureckého obléhání roku 1683 a do roku 1725 barokně obnoven – 55v

Kolín nad Rýnem (*Colonia*), významné obchodní a kulturní město na západě Německa, dnes město ve spolkové zemi

Severní Porýní-Vestfálsko (Německo) – 56r, 95v

Kopta (*Kopta, piscina supra Villam et Curiam Hluboka*), rybník nad Hlubokou u Borovan – 10r, 24r, 88v, 92v, 93r

Korneuburg (*Corneoburg*), město severně od Vídně, dnes okresní město ve spolkové zemi Dolní Rakousy (Rakousko) – 55v, 64r

Korutansko (*Carinthia*), vévodství, historické území, dnes spolková země na jihu Rakouska – 59v, 78v, 102v

Kostelní Radouň (*Kostelradaun*), ves severně od Jindřichova Hradce, dnes obec v okrese Jindřichův Hradec (kraj Jihočeský) – 80v

- **farnost** (*Parochia*), římskokatolická farnost, která zahrnovala vesnice Kostelní Radouň, Horní Radouň, Okrouhlá Radouň, Starý Bozděchov, Hadravova Rosička a Dívčí Kopy – 80v, 85v

Kottmühl – viz Blatný mlýn

Kottmühl – viz Nový dvůr

Království české – viz Čechy

Kraselov (*Krasselow*), ves jihozápadně od Strakonice, dnes obec v okrese Strakonice (kraj Jihočeský) – 67r

Krčín (*Kirczin, Krczin*), rybník východně od Borovan – 91v, 92v, 93v

Krenkingen (*Krenckingen*), ves severovýchodně od Tiengenu, dnes městská část krajského města Waldshut-Tiengen ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko (Německo) – 56v

Kréta (*Crete*), ostrov ve Středozemním moři, který spadal pod nadvládu Benátské republiky (do 1669) a Osmanské říše (po 1669), dnes součást Řecka – 2r, 4v

Krumlow – viz Český Krumlov

Kremže (*Crembs*), město s hradem a řeholními domy severozápadně od Vídně, centrum vinařské produkce, dnes statutární město ve spolkové zemi Dolní Rakousy (Rakousko) – 39r

Křivoklát (*Herrshafft Pierglitz*), historický územně-správní celek ve středních Čechách, od roku 1685 v držení rodu Schwarzenbergů – 63r

Kuchyňka (*Kuchincka, Kuchinka*), les východně od Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 23v, 93v

Kuchyňka (*Kuchincka, Piscina nova in Sylvis*), rybník východně od Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 23v, 91v, 92v, 93r

Kumánie (*Cumana*), historický region, dnes na území Maďarska – 9v

L

Landskrona – viz Lanškroun

Langenlois (*Langenloiß, Lois*), městečko severovýchodně od Kremže, dnes město v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 41r, 43r

Lanškroun (*Landskrona*), město severozápadně od Olomouce, dnes město v okrese Ústí nad Orlicí (kraj Pardubický) – 23r

Laxenburg (*Laxenburg*), městečko se zámeckým komplexem jižně od Vídně, letní sídlo Habsburků, dnes městys v okrese Mödling (spolková země Dolní Rakousy) – 54r

Ledenice (*Ledeniz*), městečko jihovýchodně od Českých Budějovic, dnes městys v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 55r, 90v, 98r, 105v

Leodium – viz Lutych

Lhenice, městys v okrese Prachatice (kraj Jihočeský)

- *farnost* (*Parochia*) – 104v

Lhotka (*Lhotka*), ves jihovýchodně od Borovan, dnes část obce Olešnice v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 19r, 34v

Linda (*Linda, Linden*), rybník východně od Borovan – 10r, 11v, 24r, 91v, 92v, 93r

Linec (*Lincz, Linz, Lynncz*), centrální město na severu Rakouska, dnes statutární a hlavní město spolkové země

Horní Rakousy (Rakousko) – 28r, 56r, 75v, 76r

Lišov (*Lischov*), městečko severovýchodně od Českých Budějovic, dnes město v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 55v

Lodomeria – viz Volyň

Lois – viz Langenlois

Lomnice nad Lužnicí (*Lomniz*), město severně od Třeboně, dnes město v okrese Jindřichův Hradec (kraj Jihočeský) – 64r

Lucembursko (*Lucenburg*), vévodství, historická země, dnes stát v západní Evropě – 9v, 12r

Lusatia – viz Dolní Lužice

Lusatia – viz Horní Lužice

Lutych (*Leodium*), hlavní město knížectví biskupství Lutych, dnes hlavní město provincie Lutych na východě Belgie – 95v

Lynncz – viz Linec

M

Magdeburg (*Magdeburg*), město jihozápadně od Berlína, dnes hlavní město spolkové země Sasko-Anhaltsko (Německo) – 56r

Malý padělek (*maly Padielek*) – viz Padělky

Matušal (*Mathussall*), zahrada ležící po levé straně cesty od Hluboké u Borovan k rybníku Kuchyňce – 91v

Monasterium – viz Münster

Morava (*Moravia*), markrabství, historická země, dnes součástí České republiky – 9v, 12r, 82r, 95r, 103v

Mraš (*Mrass*), zahrada východně od Borovan – 91v

Murau (*Murau, Muraw*), Murau, panství se zámkem ve Štýrsku, dnes okresní město se zámkem ve spolkové zemi Štýrsko (Rakousko) – 60r, 62v, 71v

Münster (*Monasterium*), centrální město Vestfálska, dnes hlavní město spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko (Německo) – 56r

N

Neocastrum – viz Nové Hrady

Neostadium – viz Neustadt an der Weinstraße

Nesměň (*Nesmen, Neßmen, Nesmenecz*), ves jihozápadně od Trhových Svinů, dnes část obce Ločenice v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 10r, 11r, 23v, 27r, 27v, 45v, 46r, 51v, 52r, 95r, 108r

Netolice (*Netoliz*), město severovýchodně od Prachatic, dnes město v okrese Prachatice (kraj Jihočeský) – 103r

Neustadt an der Weinstraße (*Neostadium*), město západně od Heidelbergu, dnes město ve spolkové zemi Porýní-Falc (Německo) – 56v

Neustift (*Neustiftt, Neüstiftt, Nova piscina*), rybník východně od Borovan – 10r, 11r, 23v

Neustift an der Donau (*Neüstiftt*), ves východně od Kremže, dnes část obce Rohrendorf u Kremže v okrese Kremževenkov (spolková země Dolní Rakousy) – 31r

Německo (*Germania*), historické území Svaté říše římské národa německého, dnes z valné části na území Spolkové republiky Německo – 59v, 95r

Nova Domus – viz Jindřichův Hradec

Nové Hrady (*Neocastrum*), město jihovýchodně od Trhových Svinů, dnes město v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 64r

Nový (*Nowii*), rybník severovýchodně od Borovan – 97v

Nový dvůr (*Kottmühl, Villa*), zpočátku zvaný též Jednota, Sojkovská jednota, Sojkovský dvůr, Kottmühlhof; zbudovaný v letech 1687–1689, klášterní dvůr a venkovská rezidence borovanského probošta a kanovníků jihozápadně od Hluboké u Borovan – 11v, 91r, 91v, 92r, 92v, 93r, 93v, 95v, 105r, 105v, 106v

Nussdorf (*Nusdorf, Nussdorff*), ves severně od Vídně, dnes městská část Vídně v 19. městském okrese Döbling – 70v, 101r

O

Öestereich / Östereich / Osterreich – viz Rakousko

Olomouc (*Olomoucium*), město a historická metropole Moravy, dnes statutární a okresní město v Olomouckém kraji – 23r

- *klášter řeholních kanovníků sv. Augustina u Všech Svatých* (*Omnis Sanctorum*), bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina, založený v 15. století po příchodu augustiniánských kanovníků z Lanškrouna a Prostějova – 23r

- *katedrála sv. Václava* (*Cathedralis Ecclesia Olomucensis*), původně románská bazilika z první poloviny 12. století – 18v, 82r

Österreich ob der Enß – viz Horní Rakousy

Österreich unter der Enß – viz Dolní Rakousy

Ostrolovský Újezd (*Augeizd, Augezd, Augezdecz*), původně Újezd, alodiální statek a ves jihozápadně od Borovan, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 21v, 100v, 105r, 107r

P

Paderborn (*Padeborn*), město a sídlo biskupství jihozápadně od Hannoveru, dnes centrální město zemského okresu Paderborn ve spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko (Německo) – 56r

Padělky (*maly a weliky Padietek*), zemědělské plochy severně od Borovan, které byly poděleny mezi více hospodářů – 105v

Palatium – viz Rýnská Falc

Pamphili (*Pamphili*), rybník u cesty mezi trocnovským dvorem a Ostrolovským Újezdem – 107r

Papia – viz Pavia

Pasov (*Passau*), obchodní město na jihovýchodě Německa, dnes okresní město ve spolkové zemi Bavorsko (Německo)

- **diecéze pasovská** (*Dioecesis Passaviensis*), římskokatolická diecéze se sídlem v Pasově – 66r

Passau – viz Pasov

Pavia (*Papia*), město na severu Itálie, dnes město ve stejnojmenné provincii (region Lombardie) – 22v, 23r

- **bazilika sv. Petra na Zlatém nebi** (*Coelo aureo*), augustiniánská bazilika, kde jsou uloženy ostatky sv. Augustina – 22v, 23r

Peškův mlýn (*Molendinum Pessku*), mlýn severně od Třebče, který se nacházel v držení krumlovské prelatury – 92r, 92v

Pierglitz – viz Křivoklát

Piscina Rosenbergensis – viz Rožmberk

Piscina Rosensis – viz Rožmberk

Podoczek – viz Potůček

Polsko (*Polonia*), království, historické území, dnes z valné části na území Polské republiky – 4v, 55v, 60v, 82r

- **blíže nespecifikovaný klášter** (*Monasterium*) – 55v

Potůček (*Podoczek*), potok pramenící u rybníka Jezera a vlévající se do Čerčejovského potoka – 98r

Practatiz – viz Prachatice

Praha (*Prag, Praga*), souměstí ve středu Čech, dnes hlavní město České republiky – 6v, 13r, 21r, 47r, 57v, 61r, 76v, 81r, 82v, 84r, 103v

- **Arcibiskupský palác** (*Residentia Archi=Episcopalis*), sídlo pražských arcibiskupů na Hradčanech – 61r, 73v, 84r

- **arcidiecéze pražská** (*Archi=Dioecesis, Dioecesis Pragensis*), římskokatolická arcidiecéze se sídlem v Praze – 2v, 3v, 4v, 7v, 8r, 8v, 9v, 10r, 12r,

12v, 16r, 18v, 19r, 25r, 26v, 82v,
104v

- **klášter řeholních kanovníků sv. Augustina na Karlově** (*Carelov, Carlov, Gottshauß Carlshoff, Stifft zu Carlshoff*), bývalý klášter řeholních kanovníků sv. Augustina z druhé poloviny 14. století – 56v, 57r, 57v, 67v, 103v

- **bazilika sv. Petra a Pavla na Vyšehradě** (*Ecclesia Wissegradensis*), kapitulní chrám z 11. století – 18v, 45v

- **kaple sv. Václava** (*Sacellum*), barokní kaple v areálu Valdštejnského paláce – 81v

- **Karlo-Ferdinandova univerzita** (*Universitas Carolinae=Ferdinandeae Pragensis*), od roku 1654 spojená Karlova univerzita a jezuitská kolej (Klementinum) – 82r, 83r

- **katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha** (*Ecclesia Pragensis*), římskokatolický chrám, sídlo pražské arcidiecéze – 3v, 6v, 7v, 8r, 9v, 18v, 26v, 46r, 62v

- **Pražský hrad** (*Castrum Pragense*), historická rezidence českých knížat, králů a zemských úřadů na pražských Hradčanech – 7v, 8r, 9v, 22v, 27v

- **Valdštejnský palác** (*Domus Waldsteiniana*), rodová rezidence, kterou

nechal vystavit Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna – 81v

Prachalice (*Practatiz*), město v Pračensském kraji, dnes okresní město v Jihočeském kraji – 102v

Probošt (*Propost*), les jihozápadně od Borovan nedaleko Borovanského mlýna – 106v

Probošt (*Probost, Propost*), rybník severovýchodně od Hluboké u Borovan – 93r, 93v

Prostřední (*Prosstrzednii, Prostrzednii*), rybník nedaleko Hluboké u Borovan – 11r, 93r

Prusko (*Prussia*), historický státní útvar, dnes na území Německa a Polska – 4v

Przednii – viz Přední

Przikop / Pržikop – viz Příkopa

Přední (*piscina infra Viam Hluboka, Przednii*), rybník pod cestou vedoucí z Borovan do Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 23v–24r, 93r

Příkopa (*piscina in Villa Hluboka, Przikop, Pržikop*), rybník v Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 24r, 67v, 93r

R

Radostice (*Hradostiz, Radosticz, Radostiz*), ves severozápadně od Borovan, dnes

část obce Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 14r, 15r, 96r, 96v, 107r, 107v

Radostický potok (*Rivulus Radosticensis*), potok pramenící u Radostic a vlévající se do řeky Stropnice – 105r, 105v

Rakousko (*Austria, Öestereich, Österreich, Osterreich*), arcivévodství, historická země, dnes z větší části na území Rakouské republiky – 9v, 12r, 32r, 40r, 40v, 42r, 42v, 44r, 46v, 47v, 56r, 56v, 57r, 59v, 60v, 70v, 74r, 100r, 101r

Rama (*Rania*), řeka ve vnitrozemí Bosny a Hercegoviny, uherští králové užívali titul „král ramský“ jako právní základ pro nadvládu nad Bosnou – 9v

Rania – viz Rama

Rankov (*Ranckaw, Ranchau, Rankau, Rankaw*), ves jihozápadně od Borovan, dnes část města Trhové Sviny v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 21v, 94r, 107v, 108r

Rejty (*Reyty, Robonitze*), pozemky, které se nacházely v okolí rybníka Duchny – 91v

Reyty – viz Rejty

Rivulus Radosticensis – viz Radostický potok

Robonitze – viz Rejty

Rohossnii / Rohožne / Rohozne – viz Rohožný

Rohožný (*Rohossnii, Rohožne, Rohozne*), rybník jižně od Hluboké u Borovan – 10r, 11r, 23v, 93r

Roma – viz Řím

Rožmberk (*Piscina Rosenbergensis, Piscina Rosensis*), rybník severně od Třeboně – 54v, 93v, 96r, 96v

Rožmberk nad Vltavou (*Rosenberg*), město v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský)

- *panství* (*Dominium Rosenbergensi*), historický územně-správní celek na jihu Čech – 77r

Rynešův mlýn (*Molendinum Rinness, Riness*), mlýn za mostem přes Stropnici, který zanikl nejpozději během třicetileté války – 67v, 105v, 106r, 106v

Rýnská Falc (*Palatium*), historické území na západě Německa, dnes převážné na území spolkové země Porýní-Falc (Německo) – 56v

Rzeczic – viz Červená Řečice

Ržimow – viz Římov

Ř

Řím (*Roma*), sídlo papežů, dnes hlavní město Itálie – 3r, 4r, 8r

- *bazilika Santa Maria Maggiore* (*Sancta Maria maiorem*), papežská bazilika z 5. století – 3r, 4r

- *bazilika sv. Praxedy* (*Ecclesia Sanctae Praxedis, Kirche deß Sanctae Paraxedis*), titulární kostel z přelomu 8. a 9. století – 60r, 60v, 63r

Římov (*Ržimow*), ves jižně od Českých Budějovic, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 107v

S

Saluss – viz Záluží

Sancta Corona – viz Zlatá Koruna

Sankt Florian (*Sanctus Florianus*), městečko s klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina jihovýchodně od Lince, dnes městys v okrese Linec-venkov (spolková země Horní Rakousko) – 50r, 50v

Servia – viz Srbsko

Schilierss – viz Čilíř

Schlackenwald / Schlakenwald – viz Horní Slavkov

Schwina / Schweintz / Schweinz – viz Trhové Sviny

Slezsko (*Silesia*), knížectví, historické území, dnes převážně na území Polska a České republiky – 4v, 12r, 60v, 82r

Soběnov (*Sobienow*), ves jihozápadně od Trhových Svinů, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 45v

Sonnberg – viz Žumberk

Srbsko (*Servia*), historická země, dnes Srbská republika – 9v

Ssiliercz – viz Čilíř

Sstietkowitz – viz Štětkovice

Starý (*Starii*), rybník severovýchodně od Borovan – 97v

Starzicz / Staržice – viz Stropnice

Steinkirchen – viz Kamenný Újezd

Stockwiesen (*Stockwisen, Stockwüsen, Stokwießen, Stokwisen*), louka nacházející se zhruba mezi rybníkem Baštou a pravým břehem řeky Stropnice – 10r, 11v, 24r, 67v, 92r, 92v, 105r

Strabonicz / Straboniz – viz Stropnice

Straß im Straßertale (*Stras, Straß*), dříve Straß, město severovýchodně od Kremže, dnes městys v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 31r, 39r

- **Wiedendorf** (*Schloss*), též Marienschlössl, bývalý zámek v městysu Straß im Straßertale v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 31r

Stropnice (*Fluvius, Starzicze, Staržice, Strabonicz, Straboniz*), dříve také Starý potok, Dankův potok či Stařice; řeka v Jihočeském kraji, která pramení v Novohradských horách a vlévá se do Malše – 10r, 16v, 17r, 17v, 24r, 98r, 98v

Strážov (*Stržyezow, Stržyzow*), ves západně od Borovan, dnes obec v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 25v, 26v

- **farnost** (*Parochia Drisendorffensis*), římskokatolická farnost, která se poprvé připomíná roku 1346 – 107r

Styria – viz Štýrsko

Suchdol nad Lužnicí (*Suchdol*), ves jihovýchodně od Třeboně, dnes město v okrese Jindřichův Hradec (kraj Jihočeský) – 80v, 94v, 101v

- **farnost** (*Parochia Suchdolensis*), římskokatolická farnost, která se připomíná roku 1364 – 38v

Superior Austria – viz Horní Rakousy

Superiores Pisku – viz Horní Písky

Svevia – viz Švábsko

Svět (*große teicht bey Wittingau*), rybník u Třeboně – 52r

Swin / Swinn / Swyn – viz Trhové Sviny

Š

Štětkovice (*Sstietkowicze*), blíže neurčená louka v okolí Jílovic – 38r

Štýrsko (*Styria*), vévodství, historické území, dnes spolková země na jihovýchodě Rakouska – 59v

Švábsko (*Svevia*), historický region na jihu Německa, dnes na území spolkových zemí Bádensko-Württembersko a Bavorsko (Německo) – 56v

T

Tachovský (*Tachowski*), rybník jižně od Hluboké u Borovan – 93r, 93v

Trasdorf (*Drestorff*), ves jihovýchodně od Kremže, dnes část městyse Atzenbrugg v okrese Tulln (spolková země Dolní Rakousy) – 38v

Trhové Sviny (*Schwina, Schweintz, Schweinz, Swin, Swinn, Swyn*), město jihovýchodně od Českých Budějovic, dnes město v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 16v, 17r, 21v, 25v, 26v, 27r, 27v, 39r, 41v, 43r, 44v, 45r, 45v, 55r, 92r, 94r, 98r, 100v

- **kostel Nanebevzetí Panny Marie** (*Ecclesia, Ecclesia Beatae et Gloriosae Virginis Mariae*), kostel původně z 13. století – 27r, 45r

- **kostel Nejsvětější Trojice** (*Ecclesia Sanctissimae Trinitatis*), poutní

chrám jižně od Trhových Svinů, v nynější podobě pochází z let 1708–1719 – 21v

Tribsch / Tribsch / Triebss – viz Třebeč

Trnoška (*Trnoscka, Trnoska, Trnosska*), rybník poblíž Hluboké u Borovan – 92v, 93r, 93v

Trocnov (*Trocžnow, Trozenau, Troznow*), zaniklý poddanský statek a klášterní dvůr západně od Borovan – 19r, 21v, 88r, 88v, 90r, 91r, 107r, 107v

- **boží muka** (*Columna*), boží muka s obrazem sv. Jana Křitele, která nechal roku 1683 vystavit Konrád Fischer na místě údajného Žižkova rodiště, v roce 1867 se muka sesula a na jejich místě byl v roce 1908 zřízen pomník z několika balvanů, který nese nápis „Zde se narodil Jan Žižka z Trocnova“ – 90r

Třebeč (*Tribsch, Tribsch, Triebss, Trzebcz*), ves jihovýchodně od Borovan, dnes část obce Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 21v, 34v, 36r, 94r, 107v

Třeboň (*Trebona, Trzebon, Wittingau, Wittingaw*), město východně od Českých Budějovic, dnes město v okrese Jindřichův Hradec (kraj Jihočeský) – 17v, 33r, 37r, 38v, 45r, 47v, 52r, 52v, 55v, 56r,

59r, 64r, 64v, 68r, 72r, 78v, 80v, 88r, 92r, 94v, 97v, 100r, 102v

- **klášter řeholníků kanovníků sv. Augustina** (*Closter Wittingau, Monasterium in Trzebon Monasterium, Monasterium Trebonense*), bývalý klášter řeholníků kanovníků sv. Augustina, založený Rožmberky ve druhé polovině 14. století – 1v, 2r, 3r, 5r, 6r, 6v, 9r, 9v, 46r, 47r, 47v, 48r, 48v, 49v, 51r, 51v, 52r, 52v, 53r, 53v, 54v, 55r, 55v, 56v, 57r, 57v, 58r, 58v, 59r, 63v, 64v, 68r, 68v, 69r, 69v, 70r, 72v, 74r, 99v, 101r, 102v, 103v

- **panství** (*Dominium Trebonense, Herrschaft Wittingau*), historický územně-správní celek na jihu Čech, od roku 1660 v držení Jana Adolfa ze Schwarzenbergu – 46v, 47r, 49r, 49v, 50r, 51r, 52v, 54v, 56v, 60r, 61v, 62v, 63r, 71r, 71v, 72r, 77v, 87v, 88r, 92r, 93v, 96r, 98r

- **zámek** (*Schloß, Wittingau*), původně kamenný hrádek přestavěný ve druhé polovině 16. století na renesanční zámek – 48r, 49v, 60r, 62v, 71v

Tyrolsko (*Tyrol*), hrabství, historické území, dnes na území Rakouska a Itálie – 59v

U

Uhry (*Hungaria, Hungarn*), království, historické území, dnes z valné části na území Maďarska – 9v, 11r, 12r, 50r, 59v, 60v, 71v

V

Velešín (*Welessin*), zřícenina hradu nedaleko vesnice Sedlce (okres České Budějovice) – 17v, 33r

Velký padělek (*weliky padielek*) – viz Padělky

Vesce (*Derfles*), ves severozápadně od Horní Stropnice, dnes část obce Horní Stropnice v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 103v

Veska (*Beska, Weska*), ves jižně od Jílovic, dnes zaniklá osada v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 21v, 94v

Vestfálsko (*Westphalia*), historické území na severozápadě Německa – 55v, 56r

Vídeň (*Vienna, Wien, Wienn*), rezidenční město císařů Svaté říše římské národa německého, dnes hlavní město Rakouska – 11r, 12r, 49r, 50r, 51v, 52r, 56r, 56v, 59r, 60v, 63v, 72v, 75r, 86r, 104r, 106v

Vlachnovice (*Wlachnowicz, Wlachnowiz*), ves východně od Borovan, dnes část obce Jílovice v okrese České Budějovice

(kraj Jihočeský) – 37v, 38r, 94r, 94v, 107v

Vlachnovický (*Wlachnowskii*), rybník ve vsi Vlachnovice – 93r, 93v

Vltavský děkanát (*Districtus Multaviensis*), oblast pod církevní správou, která se táhla podél toku Vltavy až na hranici se středními Čechami – 9v

Vodňany (*Wodnian*), město jižně od Písku, dnes město v okrese Strakonice (kraj Jihočeský) – 103r

Volckenthal – viz Falkental

Volyň (*Lodomeria*), historická oblast, dnes na území Ukrajiny – 9v

Vorrat (*Vorrath*), zahrada nedaleko Nového dvora východně od Borovan – 93r

Vratislav (*Wratislavia*), hlavní město knížectví a biskupství Vratislav ve Slezsku, dnes hlavní město Dolnoslezského vojvodství (Polsko)

- *kolegiátní kapitula sv. Kříže a sv. Bartoloměje* (*Collegiata ad Sanctam Crucem Wratislaviae*), gotický kostel z první poloviny 14. století – 82r

Vrcov (*Wrzau, Wrzow*), ves severovýchodně od Borovan, dnes část obce Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 94r, 97v, 107v

Vyšší Brod (*Altum Vadum*), městečko s cisterciáckým klášterem jihozápadně

od Rožmberka nad Vltavou, dnes město v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský) – 2r, 59v, 101r

Výkotná (*Piscina, Waigottna, Waygottna, Weigottna*), rybník východně od Borovan – 10r, 11r, 91v, 92v, 93v

W

Waigottna / Waygottna / Weigottna – viz Výkotná

Waldhausen im Strudengau (*Gottshauß bey Sankt Iohannis Evangelisten, Waldhausen, Waldthaußen*), městečko s klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina východně od Lince, dnes městyš v okrese Perg (spolková země Horní Rakousy) – 50r, 51r

Warburg (*Werbung*), město jihovýchodně od Paderbornu, dnes město v okrese Höxter ve spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko (Německo) – 55v

Wawa – viz Baba

Welessin – viz Velešín

Werbung – viz Warburg

Weska – viz Veska

Westphalia – viz Vestfálsko

Wien / Wienn – viz Vídeň

Wittingau / Wittingaw – viz Třeboň

Wlachnowicz / Wlachnowiz – viz Vlachnovice

Wlachnowskii – viz Vlachnovický

Wodnian – viz Vodňany

Wratislavia – viz Vratislav

Wrzau / Wrzow – viz Vrcov

Würzburg (*Herbipolis*), centrální město Frank, dnes hlavní město vládního obvodu Dolní Franky ve spolkové zemi Bavorsko (Německo) – 56v

Z

Záluží (*Saluss*), ves západně od Borovan, roku 1949 přejmenována na Trocnov, dnes část města Borovany v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 107r

Zebing – viz Zöbing

Zettwing – viz Cetviny

Zisska – viz Žižka

Zlatá Koruna (*Aurea Corona, Sancta Corona*), ves s cisterciáckým klášteřem severovýchodně od Českého Krumlova, dnes obec v okrese Český Krumlov (kraj Jihočeský) – 2r, 55r, 59v, 103r

Zöbing (*Zebing*), ves severovýchodně od Kremže, dnes část města Langenlois v okrese Kremže-venkov (spolková země Dolní Rakousy) – 32v

Ž

Žižka (*Zisska*), rybník u trocnovského dvora – 107r

Žumberk (*Sonnberg*), ves jihovýchodně od Trhových Svinů, dnes část obce Žár v okrese České Budějovice (kraj Jihočeský) – 80v

5. Závěr

V českých dějinách raného novověku nacházíme mnoho pozoruhodných osob, jejichž životní osudy však dávno odvál čas. Vydat se po jejich stopách často představuje nelehký úkol, pro jehož splnění je třeba disponovat dostatečným počtem adekvátních pramenů. Dosavadní biografie ukazují, že do zorného úhlu historiků této epochy se dostávají zejména takové osoby, které byly urozeného původu a (nebo) dosáhly významných postů, odkud mohly zásadně ovlivňovat chod událostí v Království českém. Jejich rozhodnutí měla pochopitelně dopady na celou společnost, jež se v 17. století ocitla ve víru nejkrvavější války, kterou – pokud víme – lidstvo do té doby zažilo.

Cílem této práce bylo proniknout do ne příliš probádané skupiny obyvatelstva, jejíž životní prostor vymezovaly zdi kláštera, a v rámci tohoto společenství se zaměřit na osudy konkrétního jedince. Sonda do života Konráda Fischera ukázala, že osoby v poddanském svazku, které prokázaly dostatečné nadání a schopnosti, mohly být tohoto závazku zbaveny. Fischerovi k tomu dopomohl jeho otec, jenž měl dobré kontakty u vrchnosti a svému synovi rovněž umožnil vzdělání na univerzitách v Salzburgu a Freiburgu a následně i vstup mezi augustiniánské kanovníky v Klosterneuburgu.

Na začátku roku 1652 zahájil dvacetiletý Konrád Fischer v Klosterneuburgu noviciát a o rok později složil v tamním klášteře profesní sliby. V době jeho příchodu řešil probošt Bernard II. Schmeding neodkladnou záležitost, která se táhla již přes dvacet let. Ferdinand III. obnovil v roce 1631 kláštery augustiniánských kanovníků v Třeboni a Borovanech a nařídil, aby jejich opravu a osazení zajistila klosterneuburská kanonie. Čas k tomu dozrál v roce 1658, přičemž jedním z řeholních kanovníků, kteří se měli vydat do jihočeských klášterů, byl i Konrád Fischer. Ze studia písemností v klosterneuburském klášterním archivu vyplynulo, že Fischer se tehdy odmítl podvolit nařízení svého probošta a tím porušil slib poslušnosti. Na krátký čas se tak ocitl v klášterním vězení. Okolnosti výběru řeholních kanovníků, kteří se měli odebrat do Čech, by vyžadovaly detailnější studium, neboť Fischer tehdy nebyl jediný, kdo kvůli odporu v této záležitosti skončil ve vězení, nehledě na to, že pobyt v jihočeských klášterech představoval pro některé z nich natolik neúnosnou překážku, že se krátce nato raději vrátili zpět do Klosterneuburgu.

Po příchodu do Borovan se Fischer postupně stal klíčovou postavou tamního kláštera, která si získala oblibu i mezi poddanými. Jan Adolf ze Schwarzenbergu, jenž byl od roku 1660 novým majitelem treboňského panství a z tohoto titulu i patronem obou klášterů, na

něm oceňoval zejména jeho mírumilovnost a profesionalitu při vedení hospodářských záležitostí. Po smrti borovanského probošta Jiřího Jaudta v roce 1670 ovšem v klášteře vypukla krize, při níž hrozilo, že by se konvent mohl rozpadnout. Analýza sedmileté sedisvakance ukázala, že vztahy uvnitř klášterních komunit nemusely být vůbec idylické a že politický boj, který se odehrával v nejvyšších kruzích, měl negativní vliv i na chod nevelké kanonie na jihu Čech. Tomuto napětí odpovídala i volba probošta v roce 1677, při níž nebylo do posledního okamžiku jasné, kdo se stane novým představeným kláštera.

Na rozdíl od jiných řeholních kanovníků byl Fischer umírněné povahy a konflikty se snažil řešit kompromisy. Zároveň se ani nepouštěl do žádných spekulací, což je patrné z jeho díla, kde vždy poctivě přiznával, neexistoval-li pro nějakou skutečnost konkrétní důkaz. Těmito vlastnostmi si získal sympatie Jana Adolfa ze Schwarzenbergu, který mu z pozice patrona kláštera vycházel po zvolení proboštem všemožně vstříc. To samé však nelze říct o vztahu Fischera s třeboňským proboštem Norbertem Heermannem, jejichž vzájemná nevraživost, jež k nám prosakuje skrze prameny, by si zasloužila podrobnější vysvětlení.

Fischerovi nebyly lhostejné ani životní podmínky poddaných, minimálně o borovanských měšťanech však neměl valné mínění. Na rozdíl od řady jiných panství v zemi, kde v roce 1680 vypukly selské rebelie, na borovanském statku panoval klid. Srovnání dat z matriční knihy navíc ukázalo, že morová epidemie z téhož roku poddané kláštera nijak výrazně nepostihla, neboť mortalita vykazovala podobnou hodnotu jako v jiných letech. Přesto se populace poddanského obyvatelstva na borovanském statku z demografického hlediska vrátila do předválečného stavu až na konci 17. století, což odpovídá obecnému trendu v celé Evropě. Vzhledem k tomu, že Fischer poskytl ve svém díle (i urbáři) detailní informace o poddanských dávkách, mohou tyto údaje v budoucnu posloužit při komparaci se zatížením poddaných z okolních panství. Případné rozdíly mohou hrát nezanedbatelnou roli při studiu životní úrovně poddaných v rámci jedné vesnice, jejíž jednotliví obyvatelé byli rozděleni mezi dvě a více různých vrchností (např. Jílovice, Vlchnovice, Třebeč, Rankov, Čerejov a Vrcov).

Konrád Fischer se v pozici probošta zasadil o rozsáhlou stavební činnost v klášterním areálu i okolní krajině. Z jeho iniciativy vznikly nejen drobné kapličky a hospodářské dvory v Trocnově a Novém dvoře, ale především monumentální dílo v podobě hlavního oltáře, který se nachází v borovanském kostele dodnes. Proboštovým přičiněním získal klášter také dva obrazy, na nichž jsou vyobrazeni patron kláštera Jan Adolf ze Schwarzenbergu a ve stylizované podobě i zakladatel kláštera Petr z Lindy.

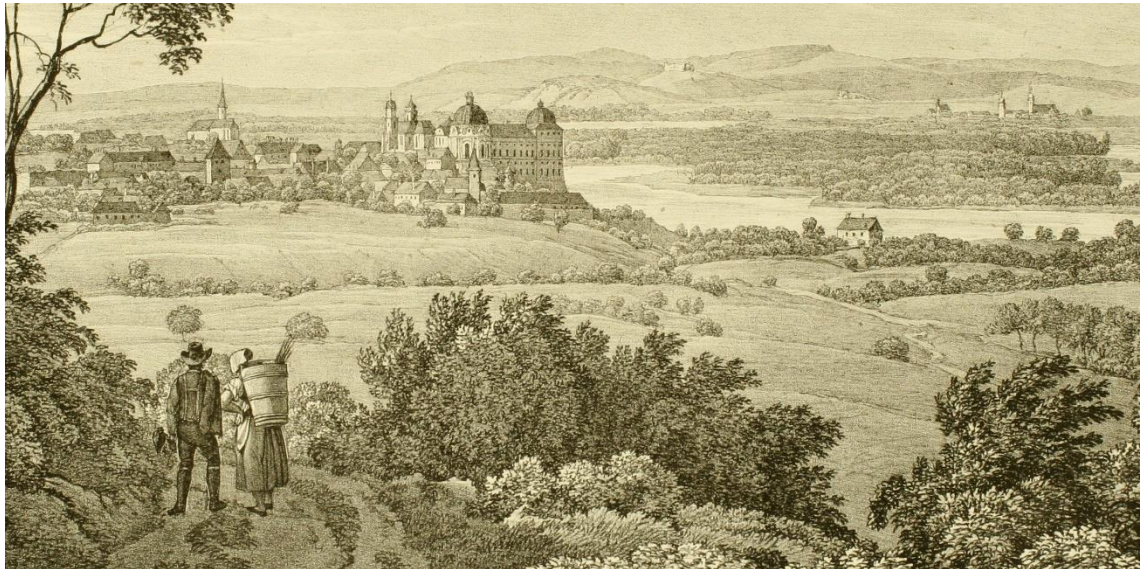
Před smrtí se Fischer rozhodl sepsat kompletní historii borovanského kláštera. K tomuto kroku ho přivedly jednak snaha zaznamenat vývoj a aktuální stav majetkové držby kláštera, jednak touha vytvořit pro klášterní komunitu jakousi kolektivní paměť, do níž by mohli jeho následovníci nahlížet a hledat v ní poučení. Při obnově kláštera i studiu jeho dějin Fischer poznal, jak snadno může být klášter rozvrácen a jak obtížné je po čase opět dosáhnout původní majetkové držby, neexistují-li k tomu patřičné písemné doklady. Svým dílem se snažil zabránit tomu, aby se tato historie znovu opakovala.

Fischer ovšem nemohl tušit, že jeho následovníci v budoucnu využijí jím shromážděné informace k nátlaku na borovanskou obec, po níž žádali placení poplatků z parcel na louce zvané lidově Štoklizna. Celé 18. století bylo charakterizováno právními bitvami mezi borovanským konventem a měšťany, které kulminovaly v roce 1740, kdy došlo k otevřené vzpouře Borovanských vůči klášterní vrchnosti. Dodnes se v Borovanech traduje legenda, jež v sobě kombinuje klíčové události této rebelie, nepostrádá však ani náležitá přibarvení, která odporují historické skutečnosti.¹¹⁶¹

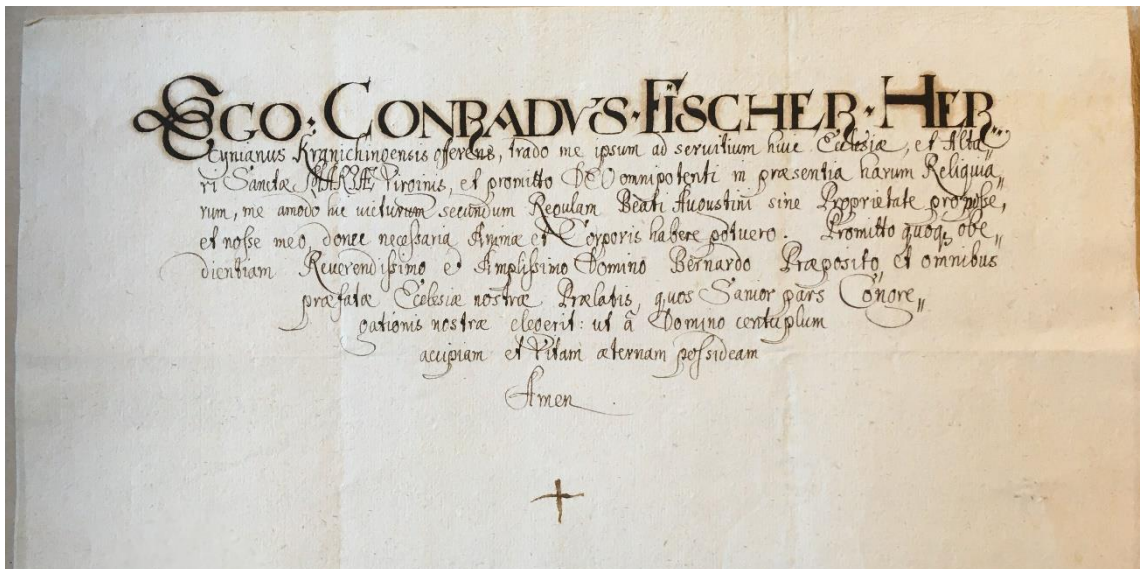
Konrád Fischer by tvrdý postup svých následovníků jistě neschvaloval. Jakýkoliv nátlak a násilí odporovaly jeho povaze, což bylo bezpochyby příčinou, proč k němu dědové a pradědové borovanských rebelů vzhlíželi s úctou. Ve století, které nabízelo pramálo důvodů k optimismu, jim tento rodák z německého Krenkingenu poskytoval alespoň jistý záblesk naděje.

¹¹⁶¹ Legenda nesprávně zasazuje rebelii do období vlády posledního borovanského probošta Ambrože Steina (1774–1785). Toho měla údajně ranit mrtvice během mše ve chvíli, když se dozvěděl o výsledcích soudu, který sporné pozemky přiřkl borovanské obci. Ambrož Stein však zemřel 8. dubna 1811 v Českých Budějovicích, dávno poté, co byl borovanský klášter již zrušen. Příčinou jeho úmrtí byla určena plicní vodnatelnost; srv. SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sbirka matrik Jihočeského kraje, inv. č. 775 (matrika zemřelých děkanského úřadu České Budějovice z let 1794–1821), fol. 252v. V legendě se také hovoří o mučení a úmrtí dvou borovanských rebelů, kteří byli převezeni do Prahy, a ubití Zemanovy manželky v Borovanech, když se dožadovala propuštění svého muže. Podle Herberta Pexy, který podrobně analyzoval celý průběh vzpoury, však neexistují žádné zprávy o tom, že by během rebelie někdo zemřel; srv. H. PEXA, *Historie*, s. 12–14.

Obr. 3: Veduta klosterneuburského kláštera z let 1825–1826, Fischer zde působil v letech 1652–1658

Obr. 4: Znění profesních slibů Konráda Fischera z roku 1653

Obr. 5: Řádový oděv řeholních kanovníků sv. Augustina

Obr. 6: Portrét Ferdinanda III., budoucí císař v roce 1631 obnovil borovanský klášter

Obr. 7: Fiktivní portrét zakladatele borovanského kláštera Petra z Lindy z roku 1679

Obr. 8: Křížová chodba v borovanském klášteře

Obr. 9: Portrét patrona Jana Adolfa ze Schwarzenbergu z roku 1679, v pozadí stylizovaná podoba borovanského kláštera

Obr. 10: Prvotní nárys hlavního oltáře pro borovanský kostel z roku 1678

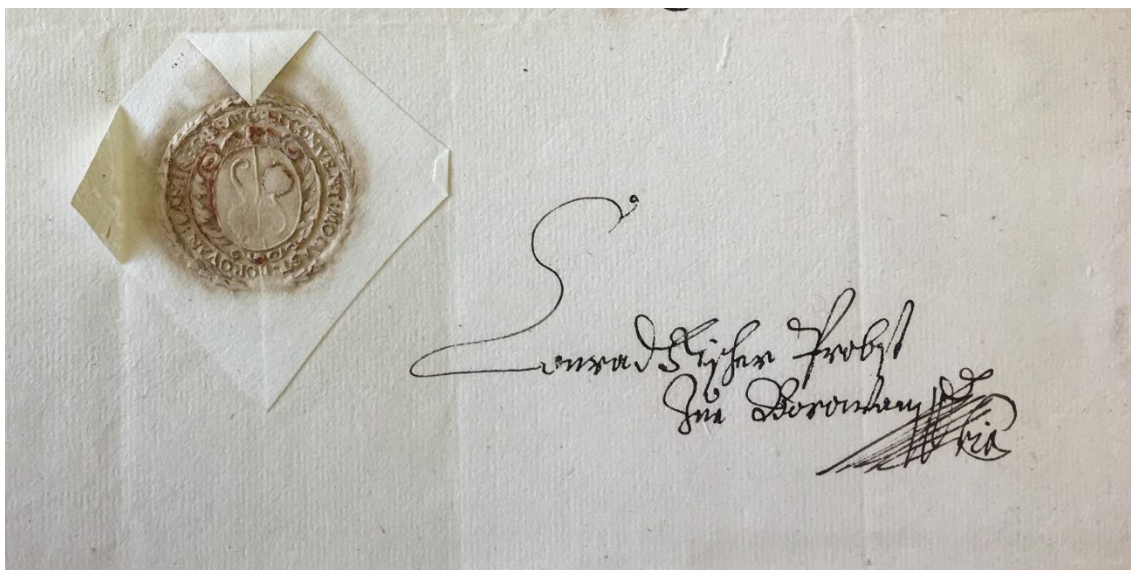
Obr. 11: Současná podoba hlavního oltáře v borovanském kostele

Obr. 12: Pečeť probošta Konráda Fischera

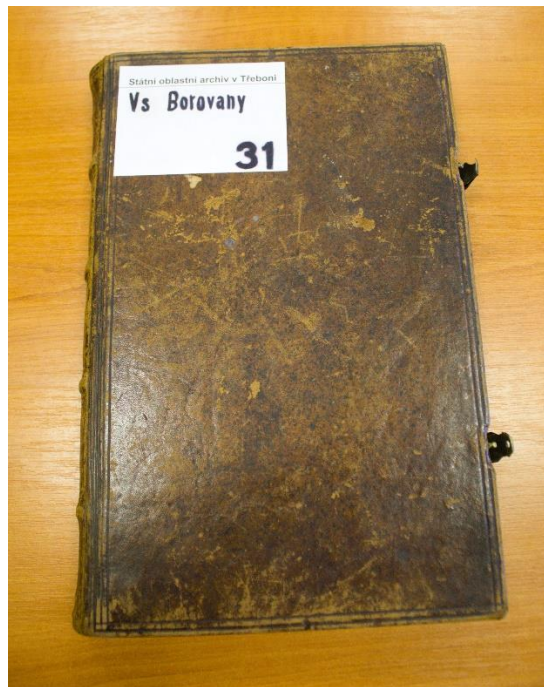
Obr. 13: Podpis probošta Konráda Fischera a pečeť borovanského konventu z roku 1683

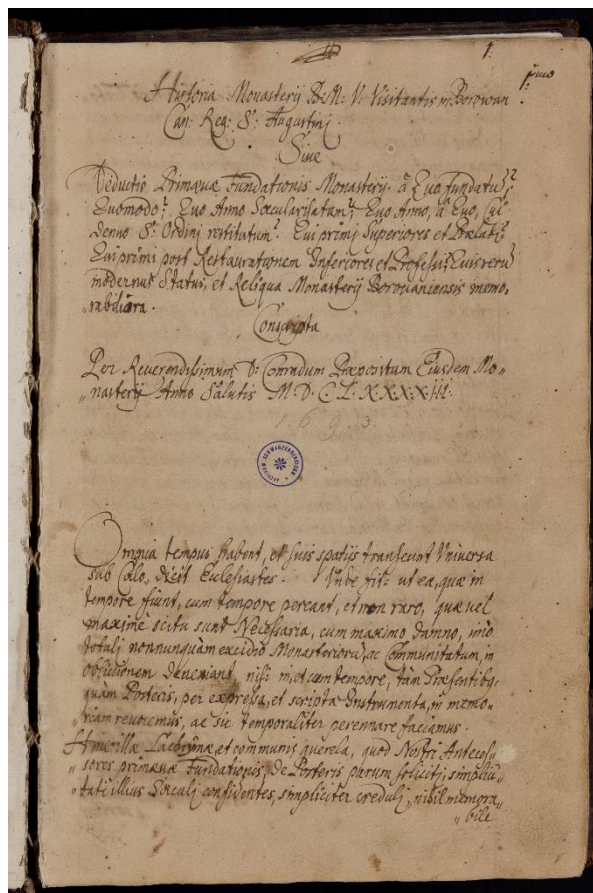
Obr. 14: Hraniční mezník borovanského statku z roku 1685

Obr. 15: Fischerův rukopis o historii borovanského kláštera

Obr. 16: Titulní strana Fischerova rukopisu o historii kláštera

Obr. 17: Kostel Navštívení Panny Marie v Borovanech, v kryptě pod presbytářem byl v létě roku 1701 Konrád Fischer pohřben

Obr. 18: Současná podoba borovanské prelatury z let 1765–1768

7. Seznam pramenů a literatury

7.1 Nevydané prameny

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

sign. St. Blasien 49 (lékopis Kašpara Fischera)

Erzbischöfliches Archiv Freiburg im Breisgau

Kirchenbücher in Baden

mikrofilm č. 957047 (matrika NOZ pro Krenkingen z let 1645–1810)

Národní archiv Praha

Archiv pražského arcibiskupství I

inv. č. 1331, sign. B 12/5 (farářské relace z Bechyňského kraje z roku 1677)

inv. č. 1348, sign. B 13/8 (farářské relace z Bechyňského kraje z roku 1700)

Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II.

Archiv kláštera řádových kanovníků sv. Augustina v Borovanech

inv. č. 6 (opis kodexu třeboňského opata Marka o založení borovanského kláštera)

inv. č. 72–113 (písemnosti týkající se sporu o patronátní právo nad klášteřem)

inv. č. 118 (opis protokolu o volbě Konráda Fischera proboštem)

inv. č. 137 (Konrád Fischer zasílá opisy listin třeboňskému děkanovi)

inv. č. 222 (nedatované výpisky o dějinách borovanského kláštera)

inv. č. 223 (výťah z třeboňského klášterního nekrologia obsahující údaje o administrátorech třeboňského a borovanského kláštera)

Österreichische Nationalbibliothek

Bildarchiv und Grafiksammlung

sign. Pg III/1/40 (portrét císaře Ferdinanda III.)

Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení Český Krumlov

Rodinný archiv Schwarzenberků, Hluboká nad Vltavou

fasc. 400 (holdování Ferdinandu Vilémovi ze Schwarzenbergu a správa statků)

Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou

statek Borovany, staré oddělení

sign. A 3K^a 3a (vybavení kostela a zřízení hlavního oltáře)

sign. A 3K^b 4b, fasc. č. 1 a 2 (volby a instalace borovanských proboštů)

sign. B 5BP 2b (vraždy dětí z let 1700–1763)

Vrchní úřad Český Krumlov

sign. IIF 7G^b No 1 (urbární registra statku Borovany z konce 16. století)

Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení Třeboň

Cizí statky Třeboň

I. Listiny

inv. č. 412, sign. Leus II 239 A1, kart. č. 56 (prodej vinice borovanskému klášteru v roce 1497)

Historica Třeboň

inv. č. 712, sign. 585a (dopis Oldřicha II. z Rožmberka Tábořským z roku 1442)

Rodinný archiv Schwarzenberků, Orlík nad Vltavou

veduta klosterneuburského kláštera z let 1825–1826

Rukopisy Třeboň

sign. A 28 (rukopis Rosa Trebonaea o historii třeboňského kláštera)

Sbírka matrik Jihočeského kraje

inv. č. 359 (matrika NOZ farního úřadu Borovany z let 1665–1688)

inv. č. 360 (matrika NOZ farního úřadu Borovany z let 1689–1723)

inv. č. 505 (matrika NOZ farního úřadu Cetviny z let 1686–1770)

inv. č. 827 (matrika NO farního úřadu Český Krumlov z let 1661–1699)

inv. č. 1771 (matrika N farního úřadu Hosín z let 1689–1730)

inv. č. 2815 (matrika NOZ farního úřadu Kraselov z let 1659–1678)

inv. č. 2895 (matrika NOZ farního úřadu Ktiš z let 1661–1683)

inv. č. 3017 (matrika NOZ farního úřadu Lhenice z let 1694–1726)

inv. č. 5736 (matrika N farního úřadu Třeboň z let 1630–1659)

Velkostatek Borovany

sign. I 7R 2 (makulář ke statku Borovany)

sign. I 7R 3 (registratura borovanského statku)
sign. III K^β No 21 (rukopis historie borovanského kláštera od Konráda Fischera)
sign. VI G^β No 2b (urbář statku Borovany z let 1692–1693)

Velkostatek Třeboň

- inv. č. 95, sign. IA 3K^β No 16, listina č. 95 (potvrzení o založení kláštera v Borovanech od Mikuláše z Krumlova, připojen opis z roku 1709)
- inv. č. 98, sign. IA 3K^β No 18, listina č. 98 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem cisterciáků ve Vyšším Brodě z roku 1467)
- inv. č. 101, sign. IA 3K^β No 19, listina č. 101 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina ve Waldhausenu z roku 1470)
- inv. č. 120, sign. IA 3K^β No 6a, listina č. 120 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským a třeboňským klášteřem z roku 1487)
- inv. č. 124, sign. IA 3K^β No 21, listina č. 124 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina v Dürnsteinu z roku 1491)
- inv. č. 125, sign. IA 3K^β No 22, listina č. 125 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem cisterciáků ve Zlaté Koruně z roku 1491)
- inv. č. 128, sign. IA 3K^β No 24, listina č. 128 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina v Reichersbergu z roku 1498)
- inv. č. 134, sign. IA 3K^β No 25, listina č. 134 (vidimus buly papeže Alexandra VI. z 2. února 1497, jíž udělil borovanskému klášteři účast na všech privilegích propůjčených lateránské kongregaci řeholních kanovníků sv. Augustina)
- inv. č. 136, sign. IA 3K^β No 26, listina č. 136 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina v Kladsku z roku 1505)
- inv. č. 137, sign. IA 3K^β No 27, listina č. 137 (smlouva o uzavření konfraternity mezi borovanským klášteřem a klášteřem řeholních kanovníků sv. Augustina v Rokycanech z roku 1506)
- inv. č. 285, sign. IA 5AS No 43, kniha č. 66 (opis privilegii městečka Borovany z roku 1618)

inv. č. 675, sign. IA 3K^B No 14, kart. č. 12 (potvrzení Jeronýma Landa o založení borovanského kláštera; opis z roku 1709)

inv. č. 677, sign. IA 3K^B No 17, kart. č. 12 (svolení Hilaria z Litoměřic k vysvěcení klášterního kostela v Borovanech, novodobý opis)

sign. I A6 K^B 30d (úroční registra borovanského statku z roku 1479)

sign. IA 1A^a No 7d (směna pozemků mezi borovanským klášteřem a měšťany z roku 1687)

sign. IA 4R No 2e (výpis z revizitace berní ruly pro Borovany z roku 1679)

sign. IA 6G^B 1 (koncept urbáře statku Borovany z let 1692–1693)

Wagner Theodor (nezpracováno)

rukopis o historii borovanského statku a kláštera

Státní okresní archiv České Budějovice

Archiv města České Budějovice

fondové oddělení 1375–1787

sign. (D2), kniha č. 1086 (soudní kniha z let 1396–1525)

Archiv městečka Borovany

inv. č. 1, listina č. 1 (listina borovanského faráře Valentina z roku 1455)

inv. č. 2, listina č. 2 (smlouva mezi Borovany a Vrcovem o svobodnou pastvu na hranici obou obcí z roku 1556)

inv. č. 3, listina č. 3 (listina městečka Borovany pro mlynáře Ryneše z roku 1578)

inv. č. 4, listina č. 4 (obnovení privilegií Borovanům Ferdinandem III. z roku 1629)

inv. č. 5, listina č. 5 (Ferdinand III. uděluje r. 1636 Borovanům právo konat trhy)

inv. č. 6, listina č. 6 (smlouva mezi městečkem Borovany a Jakubem Šímou z Čeřejova o prodeji tří luk z roku 1619; vidimus z roku 1719)

inv. č. 10, sign. II/2, kniha č. 2 (pozemková kniha z let 1684–1880)

pozemková kniha od roku 1602 (nezpracováno)

Farní úřad Borovany

inv. č. 19, sign. Id1, kniha č. 19 (matrika členů Škapulířového bratrstva)

mikrofilm č. 54 (digitální kopie pamětní knihy farního úřadu Borovany)

Sbírka otisků pečetidel (pečeť Konráda Fischera)

Státní okresní archiv Strakonice

Místní národní výbor Kraselov

inv. č. 214, sign. IV.9.1.1, kart. č. 9 (rukopis o historii obce Kraselov)

Stiftsarchiv Klosterneuburg

Codex Claustroneoburgensis 953 (opis řehole sv. Augustina a statuta pro řeholní kanovníky pasovské diecéze)

Handschrift 26/5 (syllabus řeholních kanovníků sv. Augustina v Klosterneuburgu)

Personalakt Konrad Fischer (osobní složka Konráda Fischera)

Urk. 1652 XI 15 (propuštění Konrád Fischera z poddanství v roce 1652)

Zentralbibliothek Zürich

sign. Ms F 29a (letopisy Johanna Jakuba Wicka z let 1560–1587)

7.2 Vydané prameny a staré tisky

BRUGGER, Eveline – WIEDL, Birgit (edd.), *Regesten zur Geschichte der Juden in Österreich im Mittelalter*, Band 4: 1387–1404, Innsbruck 2018.

BUSINSKÁ, Helena (ed.), *Bohuslav Balbín, Krásy a bohatství české země. Výbor z díla Rozmanitosti z historie Království českého*, Praha 1986.

Canones et decreta sacrosancti oecumenici Concilii Tridentini sub Paulo III., Iulio III. et Pio IV. Pontificibus Maximis. Cum patrum subscriptionibus, Lipsko 1837.

KALOUSEK, Josef (ed.), *Archiv český čili Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích*, XIV. díl, Dodavek ke sbírce dopisův rodu Rosenberského, Praha 1895.

KOKOŠKOVÁ, Zdeňka – SEDLÁČKOVÁ, Helena – ZAHRADNÍKOVÁ, Magda (edd.), *Soupis poddaných podle víry z roku 1651*, Bechyňsko 3, Praha 1997.

KOUŘILOVÁ, Markéta – KOZÁK, Petr (edd.), *Memorabilia opavských dominikánů. Edice pamětních spisů z 1. poloviny 18. století*, Opava 2013.

KUBÍKOVÁ, Anna (ed.), *Rožmberské kroniky. Krátký a summovní výtah od Václava Březana*, České Budějovice 2005.

MAYER, Hermann (ed.), *Die Matrikel der Universität Freiburg im Breisgau von 1460–1656*, sv. 1, Freiburg im Breisgau 1907.

PÁNEK, Jaroslav (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků*, I. díl, Praha 1985.

PÁNEK, Jaroslav (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků*, II. díl, Praha 1985.

Borovany. Obecní účet z let 1637–1638; in: Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady 7, 1935, č. 5 (s. 6–7) a 10 (s. 6–7).

REDLICH, Virgil (ed.), *Die Matrikel der Universität Salzburg, 1639–1810*, Salzburg 1933.

REZEK, Antonín (ed.), *Jan Beckovský, Poselkyně starých příběhův českých II/3*, Praha 1880.

RISTL, Augustin, *Maria Voll der Gnaden zu Hietzing. Das ist Ausführlicher Bericht von dem Uralten Gottes-Haus der Regulirten Chor-Herren des H. Aug. zu Hietzing ohnweit Wienn in Oesterreich und daselbst sonderbahr verehrten Gnaden-Bildungs Mariae*, Vídeň 1738.

SEIDLER, Michael J. (ed.), *Samuel Pufendorf, The Present State of Germany*, Indianapolis 2007.

SENFELDER, Leopold (ed.), *Acta Facultatis medicae Universitatis Vindobonensis*, sv. 5, 1605–1676, Vídeň 1910.

SCHLEUTER, John Peter M. (ed.), *The Fundamentals of the Religious Life*, New York 1913.

ŽALANSKÝ, Havel, *Knižka O Starosti aneb věku sešlém a šedivém*, Praha 1610.

7.3 Literatura

BÄHR, Andreas, *Remembering Fear. The Fear of Violence and the Violence of Fear in Seventeenth-Century War Memories*, in: Erika KUIJPERS – Judith POLLMANN –

Johannes MÜLLER – Jasper STEEN (edd.), *Memory Before Modernity. Practices of Memory in Early Modern Europe*, Leiden – Boston 2013, s. 269–282.

BACHHOFER, Heidemarie – BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina – ČERNUŠÁK, Tomáš (edd.), *Ordenshistoriographie in Mitteleuropa. Gestaltung und Wandlung des institutionalen und persönlichen Gedächtnisses in der Frühen Neuzeit (Monastica historia 2)*, St. Pölten – Praha 2015.

BARTUŠEK, Václav, *Obraz barokní inteligence v kronice benešovských piaristů*, in: *Středočeský sborník historický* 40, 2014, s. 5–37.

BAUMAN, Franz Ludwig – TUMBÜLT, Georg, *Mitteilungen aus dem F. Fürstenbergischen Archive. Quellen zur Geschichte des F. Hauses Fürstenberg und seines ehemals reichsunmittelbaren Gebietes. 1560–1617*, sv. 2, Tübingen 1902.

BEALES, Derek, *Prosperity and Plunder: European Catholic Monasteries in the Age of Revolution, 1650–1815*, Cambridge 2003.

BIRELEY, Robert, *The Peace of Prague (1635) and the Counterreformation in Germany*, *The Journal of Modern History* 48, 1976, č. 1, s. 31–70.

BLÁHOVÁ, Marie, *Historická chronologie*, Praha 2001.

BLÁHOVÁ, Marie, *Klasifikace předhusitských narativních pramenů české provenience*, in: *200 let pomocných věd historických na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze*, Praha 1988, s. 165–199.

BLÁHOVÁ, Marie, *Klášterní historiografie ve středověku*, in: Adam SKÁLA (red.), *Minulostí západočeského kraje* 52, Plzeň 2017, s. 187–229.

BLOCH, Marc, *Feudální společnost*, Praha 2010.

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina – KAŠPÁRKOVÁ, Jarmila a kol., *Historiam scribere. Řádová historiografie raného novověku, II., Biografický slovník*, Praha 2018.

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina, *Ad quae ministeria talentum habet? Pro historico domus*, in: Heidemarie BACHHOFER – Kateřina BOBKOVÁ-VALENTOVÁ – Tomáš ČERNUŠÁK (edd.), *Ordenshistoriographie in Mitteleuropa. Gestaltung und Wandlung des institutionalen und persönlichen Gedächtnisses in der Frühen Neuzeit (Monastica historia 2)*, St. Pölten – Praha 2015, s. 192–218.

BOHÁČ, Pavel a kol., *Index českých exonym. Standardizované podoby, varianty*, Praha 2019³.

BOLL, Gerhard, *Medizin zwischen Mittelalter und Renaissance. Das Arzneibuch des Caspar Fischer aus Krenkingen von 1617*, Gurtweil 2018².

BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, Milena, *Sociální a majetková struktura městských rad v Českých Budějovicích v době předhusitské a hustiské*, Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et Historica 4, 1994, s. 107–143.

BOSÁK, František, *Z dějin borovanského školství*, in: Stanislav MALÍK (red.), Borovany. Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci, Borovany 1986, s. 155–166.

BRANDHUBER, Christoph, *Lateinische Barockinschriften in Oberösterreich* (Dissertation an der Kultur- und Gesellschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Salzburg), Salzburg 2013.

BRANIŠ, Josef, *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém*, VIII. díl, Politický okres Česko-Budějovický, Praha 1900.

BRANIŠ, Josef, *Svatá Koruna, bývalý klášter cistercienský*, Praha 1907.

BRANIŠ, Josef, *Zbytky původní stavby augustiniánského kláštera v Borovanech*, Čtvrtá roční zpráva České reálné školy „Matice školské“ v Českých Budějovicích za školní rok 1888, České Budějovice 1888, s. 3–15.

BRČÁK, Marek, *Kroniky českých a moravských kapucínských řeholních domů ze 17. a 18. století*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 383–407.

BRUNNER, Sebastian, *Ein Chorherrenbuch. Geschichte und Beschreibung der Bestehenden und Anführung der aufgehobenen Chorherrenstifte: Augustiner und Prämonstratenser in österreich-Ungarn, Deutschland und der Schweiz*, Würzburg-Videň 1883.

BURDOVÁ, Pavla, *Zemský soud v malbách na Pražském hradě a v rukopisu stavovského archivu*, Sborník archivních prací 31, 1981, č. 1, s. 207–226.

CATALANO, Alessandro, *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008.

- CURRIER, Charles Warren, *The History of Religious Orders*, New York 1894.
- ČÁŇOVÁ, Eliška, *Mor v Čechách v roce 1680*, Sborník archivních prací 31, 1981, č. 2, s. 265–339.
- ČÁŇOVÁ, Eliška, *Populační vývoj od poloviny 17. století do konce 18. století*, Historická demografie 12, 1987, s. 153–175.
- ČAPSKÁ, Veronika, *Představy společnosti a strategie sebe prezentace. Řád servitů v habsburské monarchii (1613–1780)*, Praha 2011.
- ČECHOVÁ, Blanka, *Páni z Eckersdorfu. Život a kariéra dvou generací kladského rodu v jižních Čechách 17. století*, Archivum Trebonense 12, 2001, s. 211–233.
- ČECHURA, Jaroslav, *Krizový management barokní ekonomiky? Panství Třeboň a Hluboká nad Vltavou za prvních Schwarzenberků (1660–1720)*, Praha 2019.
- ČERNÍK, Berthold Otto, *Die Schriftsteller der noch bestehenden Augustiner-Chorherrenstifte Österreichs von 1600 bis auf den heutigen Tag*, Vídeň 1905.
- ČERNÝ, Jiří, *K ikonografii škapulířové kaple v Borovanech*, Výběr 41, 2004, č. 2, s. 89–101.
- ČERNÝ, Karel, *Disciplína a další aspekty řádové organizace v české dominikánské provincii (podle zápisů provinciálů z let 1653–1721)*, Folia Historica Bohemica 25, 2010, č. 2, s. 67–112.
- ČERVENÝ, Václav – ČERVENÁ, Jarmila, *Berní rula. Generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651, I. sv. A–L*, Praha 2003.
- ČORNEJ, Petr, *Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka*, Praha 2019.
- ČORNEJOVÁ, Ivana, *Tomáš Antonín Putzlacher a jeho přínos pro historiografii Tovaryšstva Ježíšova*, Folia Historica Bohemica 30, 2015, č. 2, s. 411–418.
- ČORNEJOVÁ, Ivana, (ed.), *Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci (Sborník příspěvků z pracovního semináře konaného ve Vranově u Brna ve dnech 4.–5. 6. 2003)*, Praha 2003.
- DIDEROT, Denis, *Jeptiška / Rameauův synovec / Jakub fatalista a jeho pán*, Praha 1977.

DUBY, Georges, *Tři řády aneb Představy feudalismu*, Praha 2008.

EKERT, František, *Posvátná místa král. hl. města Prahy. Dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v hlavním městě království Českého*, Praha 1884.

ELBEL, Martin, *Město a klášter. Františkánský konvent v raně novověké Olomouci*, Praha 2017.

EMMERICH, Manfred – SUTTER, Konrad, *Unverändertes Geläut in Krenkingen seit 370 Jahren*, in: Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut 15, Waldshut 2008, s. 106–107.

EMMERICH, Manfred, *Aus der Geschichte des Dorfes Krenkingen*, in: Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut 15, 2008, s. 101–105.

EMMERICH, Manfred, *Brand in Krenkingen im Jahre 1581. Nachweis in Züricher Bibliothek entdeckt*, in: Land zwischen Hochrhein und Südschwarzwald : Beitreige zur Geschichte des Landkreises Waldshut 17, Waldshut 2010, s. 64–66.

Encyklopedie Českých Budějovic, České Budějovice 2006².

FISCHER, Maximilian, *Merkwürdigere Schicksale des Stiftes und der Stadt Klosterneuburg*, Vídeň 1815.

FRANK, Karl Suso, *Dějiny křesťanského mnišství*, Praha 2003.

GAVIGAN, John J., *The Augustinian Province of Austro-Moravia. With a previous sketch of the Moravian vicariate*, Augustiniana 21, 1971, č. 1/2, s. 541–593.

GAVIGAN, John J., *The Augustinian Province of Bohemia-Austria, 1604–1637*, Augustiniana 21, 1971, č. 1/2, s. 151–217.

GAVIGAN, John J., *Union of the Augustinian Provinces of Austria and Styro-Carinthia 1653*, Augustiniana 24, 1974, s. 96–131.

GAŽI, Martin (ed.), *Klášter Zlatá Koruna. Dějiny – památky – lidé*, České Budějovice 2007.

GENTILCORE, David, *Antropologické přístupy*, in: Stefan BERGER – Heiko FELDNER – Kevin PASSMORE (edd.), *Jak se píšou dějiny. Teorie a praxe*, Brno 2016, s. 206–231.

GINDELY, Antonín, *Dějiny českého povstání léta 1618*, III. díl, Praha 1878.

GRULICH, Josef, „*Slavnostní okamžiky*“ – svatební a křestní obřad v období raného novověku. (*Závěry tridentského koncilu a pražské synody ve světle jihočeských matričních zápisů z 2. poloviny 17. století*), *Historická demografie* 24, 2000, s. 49–82.

GRULICH, Josef, *Populační vývoj a životní cyklus venkovského obyvatelstva na jihu Čech v 16. až 18. století*, České Budějovice 2008.

HÄCKER, Susanne, *Universität und Krieg. Die Auswirkungen des Dreißigjährigen Krieges auf die Universitäten Heidelberg, Tübingen und Freiburg*, in: Thomas KOSSERT (ed.), *Militär und Gesellschaft in der Frühen Neuzeit* (Themenheft Universität im Dreißigjährigen Krieg) 15/1, Potsdam 2011, s. 98–123.

HLINOMAZ, Milan, *Dějiny kláštera premonstrátek Chotěšov*, České Budějovice 2009.

HLINOMAZ, Milan, *Klášter premonstrátů Teplá*, Karlovy Vary 2003.

HOFFMANN, František, *Tepelské anály*, *Studie o rukopisech* 27, 1989–1990, s. 95–112.

HOFMANN, Gustav, *Populace Čech na sklonku 17. století*, *Sborník archivních prací* 41, 1991, č. 2, s. 417–446.

HÖHLER, Peter – STAMM, Gerhard, *Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in Karlsruhe XII. Die Handschriften von St. Blasien*, Wiesbaden 1991.

HOJDA, Zdeněk, *Reinstein, worunter ein altes hueffeyßen befunden. Popisy hranic panství jako mezioborový pramen (na příkladu plaského klášterního panství v 18. století)*, in: Ivana EBELOVÁ (ed.), *Formy a proměny diplomatické produkce v novověku III. Diplomatika a proměny kulturní krajiny v novověku (1500–1945)*, Praha 2019, s. 10–24.

HOMOLKA, Jaromír a kol., *Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526)*, Praha 1985².

HRADIL, Filip – KROUPA, Jiří (edd.), *Šternberk. Klášter řeholních lateránských kanovníků*, Šternberk 2009.

HRADIL, Filip, *Barokní analistika lateránských kanonií v Olomouci a Šternberku v 18. století*, in: Ivana ČORNEJOVÁ (ed.), *Úloha církevních řádů při pobělohorské*

rekatolizaci (Sborník příspěvků z pracovního semináře konaného ve Vranově u Brna ve dnech 4.–5. 6. 2003), Praha 2003, s. 252–265.

HRADIL, Filip, *Paměť a identita. Narativní prameny z prostředí českých a moravských augustiniánských kanonií v raném novověku*, Zprávy vlastivědného muzea v Olomouci, 2011, č. 302, s. 3–21.

HRADIL, Filip, *Rosa Trebonea. Raně novověký kvítek z knihovny třeboňského kláštera*, Folia Historica Bohemica 31, 2016, č. 1, s. 67–84.

HREJSA, Ferdinand, *Dějiny křesťanství v Československu. V. Za Ferdianda I. (1526–1564). Počátky protireformace*, Praha 1948.

HUNČOVSKÝ, Tomáš, *Petr z Lindy a založení augustiniánského kláštera v Borovanech. Mezi tradicí a výzkumem*, in: Martin GAŽI (ed.), *Památky jižních Čech 8*, České Budějovice 2017, s. 83–98.

CHOTĚBOR, Petr, *Tvrz Hrochův Hrádek a problematika jejího datování*, Castellologica Bohemica 7, 2000, s. 193–200.

JÁNSKÝ, Jiří, *Hroznatovci a páni z Gutštejna*, Domažlice 2009.

JIRÁSEK, Alois, *Staré pověsti české*, Praha 1919⁶.

JIRÁSKO, Luděk, *Geistliche Orden und Kongregationen in den böhmischen Kronländern*, Praha 1991.

JOHNSTON, William M. – KLEINHENZ, Christopher (edd.), *Encyclopedia of Monasticism*, New York 2015.

JOUZOVÁ, Miroslava – JOUZA, Ladislav, *Adolf Vratislav ze Šternberka jako stavebník pražského paláce na Malé Straně a barokního areálu v Zásmukách*, in: Olga FEJTOVÁ – Václav LEDVINKA – Jiří PEŠEK (edd.), *Život pražských paláců. Šlechtické paláce jako součást městského organismu od středověku na práh moderní doby (Documenta Pragensia 28)*, 2009, s. 193–217.

KADLEC, Jaroslav, *Forbes–Borovany*, in: Floridus RÖHRIG (Hrsg.), *Die Stifte der Augustiner-Chorherren in Böhmen, Mähren und Ungarn*, Klosterneuburg, Vídeň 1994, s. 49–64..

KADLEC, Jaroslav, *Klášter augustiniánských kanovníků v Třeboni*, Praha 2004.

- KALISTA, Zdeněk, *Století andělů a d'áblů. Jihočeský barok*, Jinočany 1994.
- KALOUSEK, Josef, *O Trocnově, rodišti Žižkově*, Věstník Královské české společnosti nauk. Třída filosoficko – historicko – filologická 1890, 1891, č. 14, s. 351–352.
- KAŠIČKA, František – LANCINGER, Luboš, *Borovany. Kostel Navštívení P. Marie se starým konventem býv. probošství augustiniánů kanovníků*, Stavebněhistorický průzkum a architektonické vyhodnocení objektů, Praha 1998.
- KAŠPÁRKOVÁ, Jarmila, „*Und ist zur Gedächtnus, daß...*“. *Ženské františkánské kláštery a utváření paměti v kontextu nároků řádového dějepisectví*, Folia Historica Bohemica 30, 2015, č. 2, s. 369–386.
- KLABOUC, Jiří, *Osvícenské právní nauky v českých zemích*, Praha 1958.
- von KNOBLOCH, Julius Kindler, *Oberbadisches Geschlechterbuch*, sv. 1, Heidelberg 1894.
- KOLB, Johann Baptist, *Historisch-statistisch-topographisches Lexicon von dem Großherzogthum Baden*, sv. 2, H-N, Karlsruhe 1814.
- KOŘÁN, Ivo, *Weidnerova chvála starožitností českých, zvláště kolovratských*, Orlické hory a Podorlicko. Sborník vlastivědných prací 5, 1973, s. 74–99.
- KOTTINGER, Hermenegild, *Programm des Kais.-Königl. Gymnasiums in Salzburg am Schlusse des Schuljahres 1851*, Salzburg 1851.
- KOVÁŘ, Daniel, *Borovany*, České Budějovice 2000.
- KOVÁŘ, Daniel, *Grunty, chalupy a lidé v Borovanech od 15. do 19. století*, Borovany 2014.
- KOVÁŘ, Daniel, *Kalich Anny z Holkova a další cennosti odcizené za stavovského povstání z kláštera v Borovanech*, Výběr 56, 2020, č. 4, s. 267–271.
- KOVÁŘ, Daniel, *Počátky jihočeských měst a městeček. Krátké shrnutí vývoje*, in: Daniel KOVÁŘ (ed.), *Počátky měst a městeček v jižních Čechách (Sborník příspěvků k dějinám urbanizace jihočeského regionu)*, České Budějovice 2016, s. 8–78.
- KOVÁŘ, Daniel, *Třebeč. Jaká byla, jaká je*, Borovany 2014.

KOVÁŘ, Daniel, *Tvrz a statek v Černém Dubu na Českobudějovicku*, Jihočeský sborník historický 73, 2004, s. 5–32.

KOVÁŘ, Daniel, *Tvrz v Hluboké u Borovan (okr. České Budějovice)*, Výběr 37, 2000, č. 1, s. 43–46.

KOVÁŘ, Daniel, *Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka*, České Budějovice 2011.

KOVÁŘ, Daniel, *Venkovské rezidence církevních institucí v jižních Čechách*, Časopis Společnosti přátel starožitností 118, 2010, s. 211–230.

KOVÁŘ, Daniel – LAVIČKA, Roman, *Dominikánský klášter v Českých Budějovicích*, České Budějovice 2017.

KOVÁŘ, Daniel – ÚLOVEC, Jiří, *Tvrz Doubíčko u Českých Budějovic*, Výběr 39, 2002, č. 4, s. 289–303.

KRAFL, Pavel – MUTLOVÁ, Petra – STEHLÍKOVÁ, Dana, *Řeholní kanovníci sv. Augustina v Lanškrouně. Dějiny a diplomatář kláštera*, Praha 2010.

KRAFL, Pavel, „*Debemus caritatis operibus ferventer intendere*“. *Výzkumy dějin řeholních kanovníků sv. Augustina v Čechách a na Moravě období středověku za uplynulá desetiletí*, Časopis Matice moravské 128, 2009, s. 147–169.

KRÁSL, František, *Arnošt hrabě Harrach, kardinál sv. církve římské a kníže arcibiskup Pražský. Historicko-kritické vypsání náboženských poměrů v Čechách od roku 1623–1667*, Praha 1886.

KRIEGER, Albert, *Topographisches Wörterbuch des Großherzogtums Baden*, sv. 1, Heidelberg 1904².

KROUPA, Josef, *Dějiny a katalog historického fondu farní knihovny v Horní Branné*, Olomouc 2012 (= magisterská diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci).

KUBÍKOVÁ, Anna, *Statek Borovany ve světle berní ruly*, in: Stanislav MALÍK (red.), *Borovany. Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci*, Borovany 1986, s. 101–105.

KUCHAŘOVÁ, Hedvika – OPPELTOVÁ, Jana – BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina, *Historiografické a biografické prameny v prostředí českých, moravských*

a slezských řeholních domů raného novověku. K formám zpřístupňování rukopisů a metodám jejich formálního a obsahového popisu, Folia Historica Bohemica 30, 2015, č. 1, s. 197–219.

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*, Praha 1997.

KUTNAR, František, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví I. Od počátků národní kultury až po vyznění obrodného úkolu dějepisectví v druhé polovině 19. století*, Praha 1973.

LAVIČKA, Roman, *Pozdně gotické kostely na rožmberském panství*, České Budějovice 2013.

LAVIČKA, Roman – ŠIMŮNEK, Robert, *Městský kostel v pozdním středověku. Trhové Sviny 1480–1520*, JSH 79, 2010, s. 62–98.

LAWRENCE, Hugh, *Dějiny středověkého mnišství*, Praha 2001.

LEITSCH, Walter, *Warum wollte Kara Mustafa Wien erobern?*, Jahrbücher für Geschichte Osteuropas 29, 1981, č. 4, s. 494–514.

MACHILEK, Franz, *Augustiniánští kanovníci v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, in: Henry MARROU (ed.), *Svatý Augustin. Část 2: Augustin a augustiniáni v českých zemích*, Řím 1979, s. 166–174.

MACHILEK, Franz, *Einführung. Beweggründe, Inhalte und Probleme kirchlicher Reformen des 14./15. Jahrhunderts (mit besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse im östlichen Mitteleuropa)*, in: Winfried EBERHARD – Franz MACHILEK, *Kirchliche Reformimpulse des 14./15. Jahrhunderts in Ostmitteleuropa*, Kolín nad Rýnem – Böhlau 2006, s. 1–121.

MACHILEK, Franz, *Johannes Štávka von Hodenitz und die Reform der mährischen Augustiner-Chorherren um 1500*, in: Evelin WETTER (ed.), *Die Länder der Böhmisches Krone und ihre Nachbarn zur Zeit der Jagiellonenkönige (1471–1526). Kunst – Kultur – Geschichte*, Ostfildern 2004, s. 251–259.

MALÍK, Stanislav, *Spory Borovanských s klášterní vrchností*, in: Stanislav MALÍK (red.), Borovany. Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci, Borovany 1986, s. 119–120.

MALÝ, Tomáš, *Smrt a spása duše v 17.-18. století: Brněnští měšťané a osudy potridentské zbožnosti*, Brno 2008 (= disertační práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity).

MAREŠ, František – SEDLÁČEK, Jan, *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém. Od pravěku do počátku XIX. století*, X. Politický okres Třeboňský, Praha 1900.

MAREŠ, František, *Bratr Žižkův Jaroslav z Trocnova*, Časopis Musea Království českého 73, 1899, s. 75–77.

MAREŠ, Karel, *Augustiniánský historiograf Valentin Weidner a jeho dvě klášterní kroniky*, Folia Historica Bohemica 30, 2015, č. 2, s. 387–409.

MARTÍNKOVÁ, Lenka, „Podivné sepsání“. *Málo známý pramen k dějinám karmelitánského kláštera v Pacově*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 423–434.

MAŘÍK, Antonín, *Administrátoři a svatovítská kapitula v době pobělohorské. Úřad administrátorů pod jednou a jeho představitelé*, Sborník archivních prací 51, 2001, č. 2, s. 313–358.

MAŠEK, Petr, *Modrá krev. Minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*, Praha 2003.

MATLAS, Pavel, *Rychlá cesta na popraviště. Trestní řízení a popravní rituál v Čechách na sklonku 17. století*, Dějiny a současnost 29, 2007, č. 9, s. 40–43.

MAUR, Eduard, *Populační důsledky třicetileté války*, Historická demografie 12, 1987, s. 137–152.

MAUR, Eduard, *Problémy farní organizace pobělohorských Čech*, in: Zdeňka HLEDÍKOVÁ (ed.), *Traditio et Cultus. Miscelanea historica Miloslao Vlk, archiepiscopo Pragensi, ab eius collegis amicisque ad annum sexagesimum dedicata*, Praha 1993, s. 163–176.

- McCANTS, Anne E. C., *Historical Demography and the Crisis of the Seventeenth Century*, *The Journal of Interdisciplinary History* 40, 2009, č. 2, s. 195–214.
- METZ, Rudolf, *Geologische Landeskunde des Hotzenwalds*, Lahr/Schwarzwald 1980.
- MICCOLI, Giovanni, *Mniši*, in: Jacques Le Goff (ed.), *Středověký člověk a jeho svět*, Praha 1999, s. 39–67.
- MIKOVEC, Ferdinand Břetislav, *Das Cistercienserstift Hohenfurt in Böhmen*, Olomouc 1858.
- MIKULEC, Jiří, *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*, Praha 2000.
- MIKULEC, Jiří a kol., *Církev a společnost raného novověku v Čechách a na Moravě*, Praha 2013.
- MIKULEC, Jiří, *Dobrá smrt na popravišti. Návodý na zacházení s odsouzcenci k smrti v katolickém „ars moriendi“ ze 17. století*, *Historie – Otázky – Problémy* 11, 2019, č. 1, s. 109–126.
- MIKULEC, Jiří, *Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích*, Praha 2013.
- MONTE, Franz Josef (red.), *Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins*, sv. 3, Karlsruhe 1852.
- MORÁVEK, Jan, *Schmidl, Balbín, Ware. Příspěvek k jesuitské historiografii v Čechách*, *Český časopis historický* 29, 1913, s. 57–70.
- NAVRÁTIL, Karel, *Paměti kostela Panny Marie na nebe vzaté a sv. Karla Velikého a bývalého královského kláštera řeholních kanovníků Lateránských sv. Augustina, nyní městského chorobince, na Hoře Karlově v Novém městě Pražském*, Praha 1877.
- NĚMEC, Richard, *Architektura – vláda – země. Rezidence Karla IV. v Praze a zemích Koruny české*, Praha 2015.
- NEUMANN, Augustin, *Neznámá statuta moravská z 15. století*, *Hlídka* 34, 1917, č. 1, s. 13–19.
- NOVÁČEK, Karel – ADÁMEK, Jan a kol., *Kladrubský klášter 1115–1421. Osídlení, architektura, artefakty*, Plzeň 2010.

OPPELTOVÁ, Jana, *Narativní prameny vzniklé v prostředí premonstrátské kanonie Klášterní Hradisko u Olomouce v 17. a 18. století*, in: Marie MACKOVÁ – Jana OPPELTOVÁ (edd.), *Slavme chvíli. Sborník k 70. narozeninám Jana Bistřického*, Ústí nad Orlicí 1999, s. 83–121.

OPPELTOVÁ, Jana, *P. Aloysius a S. Balbino. Život a dílo Aloise Jana Hackenschmidta, tepelského analisty a přítele Bohuslava Balbina*, Acta Universitatis Carolinae. Historia Universitatis Carolinae Pragensis 50, 2010, č. 1, s. 85–98.

Ottův slovník naučný XXVII, Praha 1908.

PÁNEK, Jaroslav, *Poslední Rožmberk. Životní příběh Petra Voka*, Praha 1996.

PARKER, Geoffrey (ed.), *The Thirty Years' War*, Londýn a New York 1997².

PARKER, Geoffrey, *Global Crisis. War, Climate Change and Catastrophe in the Seventeenth Century*, New Haven 2014.

PAVELKOVÁ, Jindra, *Historiografické práce B. Pitra, A. Habricha a G. Lefevra v archivu rajhradského kláštera*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 435–447.

PETŘÍK, Jan, *Borovany. Oltář Navštívení Panny Marie*, Farní věstník pro Č. Budějovice a okolní osady 3, 1933, č. 11, s. 5–6.

PETŘÍK, Jan, *Přehled dějin Trocnova*, Brno 1924.

PETŘÍK, Jan, *Trocnov v XVII. století*, Jihočeský sborník historický 5, 1932, č. 3, s. 73–88.

PETŘÍK, Jan, *Třeboňsko po českém povstání*, Tábor 1932.

PEXA, Herbert, *Borovany 1186–1477*, in: Stanislav MALÍK (red.), *Borovany. Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci*, Borovany 1986, s. 49–64.

PEXA, Herbert, *Borovany v letech 1600–1663*, Jihočeský sborník historický 55, 1986, č. 3, s. 113–120.

PEXA, Herbert, *Eine Reisekostenabrechnung aus dem Jahre 1683 von Forbes (Borovany) in Südböhmen über Oberösterreich nach Passau und zurück*, in: *Jahrbuch des Oberösterreichischen Musealvereines* 139/I, Linz 1994, s. 47–78.

PEXA, Herbert, *Historie borovanské rebelie 1680–1740*, Borovany 1990.

PEXA, Herbert, *Oldřich ze Dvorce. Příspěvek k dějinám Dvorce a Trocnova*, Jihočeský sborník historický 60–61, 1991–1992, s. 1–8.

PEXA, Herbert, *Peter von Linden. Vom Linzer Bürger zum geadelten Gutsbesitzer in Böhmen und Stifter des Klosters Forbes (Borovany)*, in: Historisches Jahrbuch der Stadt Linz 1979, Linz 1980, s. 21–58.

PEŠTA, Jiří, *Dodatky k rožmberskému listáři pro léta 1437–1472. Edice a diplomatickosprávní zhodnocení*, SAP 56, 2006, č. 2, s. 417–507.

PODLAHA, Antonín, *Dějiny arcidiecése pražské od konce století XVII. do počátku XIX. Doba arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera (1694–1710)*, I. díl, Část první, Praha 1917.

PODLAHA, Antonín, *Předchůdcové Schmidlovi v historiografii české provincie Tovaryšstva Ježíšova*, Sborník historického kroužku 8, 1899, s. 39–48.

POSPÍŠIL, Josef, *Třeboňsko za povstání českého*, Sborník historického kroužku 14, 1913, č. 1–2 a 3–4, s. 95–101 a 113–140.

POSPÍŠIL, Josef, *Třeboňsko za povstání českého*, Sborník historického kroužku 15, 1914, č. 1–2 a 3–4, s. 1–33 a 113–132.

PRAŽÁK, Jiří – HOFFMANN, František – KEJŘ, Jiří – ZACHOVÁ, Irena, *Zásady popisu rukopisů*, Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie, sv. 28, 1983, č. 2, s. 49–95.

PRITZ, Franz Xaver, *Geschichte des aufgelassenen Stiftes der regulirten Chorherren des heil. Augustin zu Waldhausen im Lande ob der Enns*, 1883.

PUMPR, Pavel, *Beneficia, záduší a patronát v barokních Čechách. Na příkladu třeboňského panství na přelomu 17. a 18. století*, Brno 2010.

PUTZER, Peter, *Die Alma Mater Benedictina als Barockphänomen. Zur Geschichte der Salzburger Benediktineruniversität*, in: Rainer WILFINGER (ed.), *Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde* 143/1, 2003, s. 31–44.

RADOSTOVÁ, Šárka, *Vzkříšení Lazara z epitafu Jiřího Jaudta*, in: Šárka RADOSTOVÁ – Hana BAŠTÝŘOVÁ – Tomáš GAUDEK (edd.), *Ad unicum*:

umělecká díla z fondů Národního památkového ústavu. Od gotiky k manýrismu, I/1, Praha 2017, s. 195–198.

ROBINSON, James H., *Readings in European History*, II vols., Boston 1906.

ROESSLER, Stephan, *Zwettl*, in: *Beitraege zur Geschichte der Cistercienser-Stifte* (= *Xenia Bernardina* 3), Vídeň 1891, s. 138–188.

RYANTOVÁ, Marie, *Církevní patronát Eggenberků a Schwarzenberků na přelomu 17. a 18. století (1694–1730)*, in: Václav BŮŽEK (ed.), *Život na dvorech barokní šlechty* (*Opera Historica* 5), 1996, s. 617–637.

RYANTOVÁ, Marie, *Jazyková otázka v církevní správě pražské arcidiecéze kolem roku 1700*, *Folia Historica Bohemica* 27, 2012, č. 1, s. 135–154.

RYANTOVÁ, Marie, *Zločin a trest dominikána Christophora Dietla v letech 1656 až 1660. Příklad dění v řeholní instituci a svědectví o něm v konfesijně rozděleném světě*, in: Hana JORDÁNKOVÁ (ed.), *Alis volat propriis*. Sborník příspěvků k životnímu jubileu Ludmily Sulitkové, Brno 2016, s. 354–370.

RYWIKOVÁ, Daniela (ed.), *Kláster minoritů a klarisek v Českém Krumlově. Umění, zbožnost, architektura*, České Budějovice 2015.

SALZMANN, Aubert, *Der Welser Grabstein eines Vorderösterreichers*, in: *Jahrbuch des Musealvereines Wels* 6, 1959/60, s. 197–202.

SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, III. Budějovsko, Praha 1994³.

SCHÖNAUER, Tobias, *Landesfestung und Universität Ingolstadt im Dreißigjährigen Krieg*, in: Thomas KOSSERT (ed.), *Militär und Gesellschaft in der Frühen Neuzeit* (*Themenheft Universität im Dreißigjährigen Krieg*) 15/1, Potsdam 2011, s. 57–71.

SOMER, Tomáš – ŠRÁMEK, Josef, *Benediktinské opatství ve Vilémově. Dějiny zapomenutého kláštera na česko-moravském pomezí*, České Budějovice 2015.

STARÝ, Václav a kol., *Lhenice. Zahrada jižních Čech*, Lhenice 1983.

STERNECK, Tomáš, *Boj o České Budějovice v letech 1618–1619*, České Budějovice 2019.

STERNECK, Tomáš, *Ze středověkých dějin Střížova na Českobudějovicku*, Výběr 37, 2000, č. 4, s. 291–306.

STILL, František, *Paměti městečka Jimramova*, Polička 1899.

SVÁTEK, Josef, *Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy*, Sborník archivních prací 20, 1970, č. 2, s. 503–624.

ŠEDA, Oldřich, *Borovany a okolí v předbělohorském období a v době českého stavovského povstání*, in: Stanislav MALÍK (red.), *Borovany*. Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci, Borovany 1986, s. 65–100.

ŠEDA, Oldřich, *Matěj Kozka z Rynárce a sekularizace borovanské augustiniánské řeholní kanonie v šedesátých letech 16. století*, Jihočeský sborník historický 37, 1968, č. 3, s. 87–97, 133–143 a 225–238.

ŠIMÁK, Josef Vítězslav, *Zpovědní seznamy Arcidiecése pražské z r. 1671–1752*, V. díl, Bechyňsko, Praha 1928.

ŠIMÁK, Josef Vítězslav, *Zpovědní seznamy Arcidiecése pražské z r. 1671–1752*, VIII. díl, Prachensko, Praha 1931.

ŠIMEČEK, Zdeněk, *České Budějovice v období husitském. Přehled událostí a problémů*, Jihočeský sborník historický 34, 1965, s. 14–30.

ŠIMŮNEK, Robert, *Rožmberská klientela 15. století I. Pavel Dětrichovic, novoměstský purkmistr v rožmberských službách*, Výběr 37, 2000, č. 3, s. 186–193.

ŠIMŮNEK, Robert, *Rožmberská klientela 15. století III. Jan Jedlice z Obděnic a Konrád z Petrovic*, Výběr 38, 2001, č. 3, s. 228–236.

ŠIMŮNEK, Robert, *Rožmberská klientela 15. století IV. Služebné vztahy v horizontu několika generací (z Kozího, z Kraselova, z Větrní)*, Výběr 39, 2002, č. 2, s. 130–146.

ŠIMŮNEK, Robert, *Rožmberská klientela 15. století V. Defraudace helfenburského purkrabího Jindřicha Žakavce z Lažan*, Výběr 41, 2004, č. 3, s. 229–239.

ŠIMŮNEK, Robert, *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách. Rožmberská doména 1418–1472*, Praha 2005.

ŠIMŮNEK, Robert – LAVIČKA, Roman, *Páni z Rožmberka 1250–1520: Jižní Čechy ve středověku. Kulturně historický obraz šlechtického dominia ve středověkých Čechách*, České Budějovice 2011.

ŠMAHEL, František, *Mezi středověkem a renesancí*, Praha 2002.

ŠMÍDOVÁ, Vendula, *Rosa Trebonea. Výběrová edice rukopisu A 28*, Brno 2017 (= bakalářská diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně).

ŠTĚDRÝ, František, *Počet far v době předhusitské a po Bílé hoře*, Sborník historického kroužku, 1925, s. 34–46.

ŠTĚPÁN, Václav, *Dějiny dominikánského kláštera a kostela svatého Václava v Opavě*, Opava 2014.

ŠTĚPÁNEK, Pavel, *Kapitoly z dějin česko-španělských kulturních styků a vztahů*, Praha 2018.

ŠŤOVÍČEK, Ivan a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

TADRA, Ferdinand, *Borovany, klášter řeholních kanovníků řehole sv. Augustina*, Blahověst 40, 1890, č. 3 (s. 37–40), č. 11 (s. 165–167), č. 13 (s. 201–204).

TECL, Rudolf, *Pět málo známých písemností k dějinám Třeboně a rožmberské správy první čtvrtiny 15. století*, JSH 74, 2005, s. 256–270.

TŘÍSKA, Josef, *Středověký literární Krumlov*, Listy filologické 84, 1961, č. 1, s. 85–101.

ÚLOVEC, Jiří, *Zaniklé tvrze ve Strádově a ve Věžovate Pláni*, Výběr 44, 2007, č. 3, s. 191–207.

VAČKÁŘ, Josef, *Dějiny někdejší slavné Řeholní kanonie svatého Augustina v Třeboni a některé památnosti tohoto starobylého města*, Praha 1867.

VANDERPUTTEN, Steven, *Typology of Medieval Historiography Reconsidered: a Social Re-interpretation of Monastic Annals, Chronicles and Gesta*, Historical Social Research 26, 2001, č. 4, s. 141–178.

VELIČKA, Tomáš, *Postoloprtské klášterní kroniky 17. a 18. století*, in: Porta Bohemica. Sborník historických prací, Litoměřice 2017, č. 8, s. 41–82.

VLČEK, Pavel – SOMMER, Petr – FOLTÝN, Dušan, *Encyklopedie českých klášterů*, Praha 2002.

WALTER, David L., *Medallic Memorials of the Great Comets, and the Popular Superstitions connected with their Appearance*, American Journal of Numismatics, and Bulletin of the American Numismatic and Archaeological Society 24, 1890, č. 4, s. 84–90.

WHEATCROFT, Andrew, *Nepřítel před branami. Habsburkové a Osmané v bitvě o Evropu*, Praha 2010.

WOLF, Jiří, *Osečtí cisterciáci doby barokní Malachias Welcker a Anton Edelmann a jejich rukopisné „kroniky“*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 371–382.

ZÁŘECKÁ, Klára, *Diarium Collegi Reginaehradecensis (1662–1666). Historiografický pramen z prostředí Tovaryšstva Ježíšova*, Folia Historica Bohemica 31, 2016, č. 2, s. 199–236.

ZDICHYNEC, Jan, *Monasteriologie a klášterní problematika v raném novověku*, in: Marie ŠEDIVÁ-KOLDINSKÁ – Ivo CERMAN a kol., *Základní problémy studia raného novověku*, Praha 2013, s. 230–267.

ZDICHYNEC, Jan, *Narativní prameny vybraných klášterů cisterciáček v českých zemích*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 347–370.

ZEIBIG, Hartmann Joseph, *Die Bibliothek des Stiftes Klosterneuburg. Ein Beitrag zur österreichischen Literaturgeschichte*, in: Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen, sv. 5, Vídeň 1850, s. 263–316.

ZEIBIG, Hartmann Joseph, *Die deutschen Handschriften der Stiftsbibliothek zu Klosterneuburg*, Serapeum 11, 1850, s. 101–109 a 123–125.

ZOUHAR, Jakub, *Přehled benediktinského dějepisectví v českých zemích*, Konštantínove listy 9, 2016, č. 2, s. 39–73.

ZOUHAR, Jakub, *Přehled dějepisectví dominikánského řádu v Čechách a na Moravě v 16.–18. století III*, Folia Historica Bohemica 29, 2014, č. 2, s. 409–421.

8. Seznam zkratek

a kol. – a kolektiv

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

AZK – Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II.

č. – číslo

čp. – číslo popisné

ed. – editor

edd. – editoři

inv. č. – inventární číslo

fasc. – fascikl

FHB – Folia Historica Bohemica

fol. – folio

JSH – Jihočeský sborník historický

kart. – karton

Liber memorabilium – Liber memorabilium territorii parochialis Borovanensis

N – narozených

NA – Národní archiv

např. – například

NPÚ, ÚOP v ČB – Národní památkový ústav, územně odborné pracoviště v Českých Budějovicích

O – oddaných

obr. – obrázek

ÖNB – Österreichische Nationalbibliothek

pag. – pagina

r – recto

RA – rodinný archiv

red. – redaktor

ŘA Borovany – Archiv kláštera řádových kanovníků sv. Augustina v Borovanech

s. – strana

SAP – Sborník archivních prací

sign. – signatura

SOA – státní oblastní archiv

SOkA – státní okresní archiv

sv. – svatý

tj. – to je

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaný

v – verso

Z – zemřelých

9. Seznam obrazových příloh

- Obr. 1: Panoramatický pohled na Krenkingen, Konrád Fischer se zde 24. listopadu 1631 narodil a pokřtěn byl v tamním kostele
(květen 2006, foto Gerhard Boll)
- Obr. 2: Potvrzení o Fischerově úspěšném studiu na univerzitách z poloviny 17. století
(Stiftsarchiv Klosterneuburgu, Personalakt Konrad Fischer)
- Obr. 3: Veduta klosterneuburského kláštera z let 1825–1826, Fischer zde působil v letech 1652–1658
(SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, RA Schwarzenberků, Orlík nad Vltavou, grafika č. 2164)
- Obr. 4: Znění profesních slibů Konráda Fischera z roku 1653
(Stiftsarchiv Klosterneuburgu, Personalakt Konrad Fischer)
- Obr. 5: Řádový oděv řeholních kanovníků sv. Augustina
(převzato z L. JIRÁSKO, *Geistliche Orden*, s. 40)
- Obr. 6: Portrét Ferdinanda III., budoucí císař v roce 1631 obnovil borovanský klášter
(ÖNB, Bildarchiv und Grafiksammlung, sign. Pg III/1/40)
- Obr. 7: Fiktivní portrét zakladatele kláštera Petra z Lindy z roku 1679
(zámek Borovany, srpen 2019, foto autor)
- Obr. 8: Křížová chodba v borovanském klášteře (srpen 2019, foto autor)
- Obr. 9: Portrét patrona Jana Adolfa ze Schwarzenbergu z roku 1679, v pozadí stylizovaná podoba borovanského kláštera
(zámek Borovany, srpen 2019, foto Daniel Kovář)
- Obr. 10: Prvotní nárys hlavního oltáře pro borovanský kostel z roku 1678
(SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sing. A 3K^a 3a)
- Obr. 11: Současná podoba hlavního oltáře v borovanském kostele
(srpen 2020, foto autor)
- Obr. 12: Pečeť probošta Konráda Fischera
(SOkA České Budějovice, Sbíрка otisků pečetidel)

- Obr. 13: Podpis probošta Konráda Fischera a pečeť borovanského konventu z roku 1683
(SOA v Třeboni – oddělení Český Krumlov, Schwarzenberská ústřední kancelář
Hluboká nad Vltavou, staré oddělení, statek Borovany, sing. B 4S 2a)
- Obr. 14: Hraniční mezník borovanského statku z roku 1685 (srpen 2019, foto autor)
- Obr. 15: Fischerův rukopis o historii borovanského kláštera
(SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21)
- Obr. 16: Titulní strana Fischerova rukopisu o historii kláštera
(SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Velkostatek Borovany, sign. III K^β No 21)
- Obr. 17: Kostel Navštívení Panny Marie v Borovanech, v kryptě pod presbytářem byl
v létě roku 1701 Konrád Fischer pohřben (prosinec 2020, foto autor)
- Obr. 18: Současná podoba borovanské prelatury z let 1765–1768
(prosinec 2020, foto autor)